קבלה · רמח״ל

אדיר במרום

רבי משה חיים לוצאטו [הרמח"ל]

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

אדיר במרום

רבי משה חיים לוצאטו [הרמח"ל]

מקור הטקסט: דיקטה · רישיון: CC BY-SA 4.0

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/אדיר-במרום/
הקובץ נוצר ב־16 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611151759 של הספרייה.

תוכן העניינים

הקדמה 5
הקדמה בענין לימוד החכמה והידיעות המחוייבות 5
מפתחות 7
מפתחות נוסף על מ"ש בסוף הספר 7
אדיר במרום 9
תניא אמר ר"ש לחבריא 9
עד אימת ניתב בקיימא דחד סמכא 29
ואמר ומחצדי חקלא זעירין אינון 37
ואמר למגזר מלין דקשוט 56
ואמר תנא רזא דרזין 69
והנה אמר מ"ק לבני ישראל קדמאה 82
והנה אפרש לך עתה בחי' התיקון כראוי 86
ואמר וז"ל בגולגלתא יתבין תריסר אלפי רבוא עלמין כו' 96
ואמר עוד וז"ל בחללא דגלגלתא קרומא דאוירא דחכמתא עלאה וכו' 104
תאנא בגולגלתא דרישא וכו' 114
ואמר וכל קוצא וקוצא מתלהטן ותליין וכו' 120
ואמר וז"ל קוצין דשערי תליין בתקונוי וכו' 123
ואמר עוד וז"ל שערא דנפיק מבתר אודנין כוליה בשקולא וכו' 137
ואמר עוד וז"ל לית שמאלא בהאי עתיקא סתימאה כלא ימינא וכו' 143
ואמר עוד ז"ל בפלוגתא דשערי אזל חד ארחא וכו' 147
ונשוב לפרש דברי הרשב"י זללה"ה שאמר 166
ואמר עוד וז"ל מצחא דגולגלתא רעוא דרעוין וכו' 167
ואמר ורעותא דז"א לקבלא ההוא רעותא וכו' 172
ואמר וההוא מצחא דאקרי רצון וכו' 178
והנה ר"א השיב בשעתא דצלותא דמנחה דשבתא 188
ואמר אמר ר"ש לר"א ברי' בריך ברי לעתיק יומין וכו' 198
ואמר עוד וז"ל מהאי מצחא דלתתא נהרין ארבע מאה בתי דינין וכו' 205
ואמר עוד וז"ל עינוי דרישא חוורא משתניין משאר עייניו וכו' 213
ואמר עוד וז"ל אמר ר' שמעון יאות הוא ועתיק יומין יפקח עינא דא עלך וכו' 252
ואמר עוד וזה לשונו, תנא בצניעותא דספרא 265

ואמר עוד תאנא (עכ"ד) שמי' דעתיקא סתים מכלא ולא מתפרש באורייתא בר מן אתר חד וכו' 268
ואמר תניא כתיב חזה הוית וכו' 295
ויאמר ראה ריח בני כריח שדה אשר ברכו ה' 298
תקונים והשמטות 301

הקדמה

הקדמה בענין לימוד החכמה והידיעות המחוייבות

הנה בז"ח שיר השירים על פ' הגידה לי שאהבה נפשי, חכמתא דאצטריך ליה לב"נ למנדע ולאסתכלא ברזא דמריה כו' וע"ש תשלום המאמר:

וזה סדר הידיעות שצריך האדם להתעסק בהן להיות עבד ה' באמת:

הידיעה הא'. למנדע להסתכלא ברוא דמרא, הוא לדעת סוד התפשטות האלהות בסוד הספירות, פי' מה שרצה הא"ס ב"ה לפשט אורו בסדר ובהדרגה לברוא עולמות ולהנהיגם זה נקרא רזא דמארא שהוא מה שמשיגים בבורא ית"ש דהיינו התפשטות אורו בכל סדריו, וכללות הידיעה הזאת הוא לדעת כל ענייני האילן הקדוש וענייני השתלשלותו ואין צריך לפרטים כי כל ענין אין לפרטיו תכלית אבל העיקר שידע האדם מה יש בהתפשטות האור ומה היה בהשתלשלותו כי ע"ז יקיפו אח"כ כל העליונים, ומה שצריך לדעת הוא הצמצום שהי' חוט א"ס ב"ה הבא בתוך כל הספירות שבחיבור זה נעשה כל העולמות א"ק ועניפיו וסוד ראי' שמיעה ריח דבור ובדבור שהוא עולם הנקודים ענין יציאת הכלים ע"י יציאת הספירות ותורותם, עולם הנקודים שבירתו נפילתו עולם התיקון בכל פרצופיו עתיק א"א או"א זו"נ שארי הארות שבאצילות מצב כל הפרצופים הלבשתן קטנותן גדולתן עליותיהן זיווגיהם מ"ד ומ"נ יעקב ולאה דור המדבר ושארי הארות הרשומות יותר בסוד המטות כמבואר במקומו ואח"כ ענייני בי"ע בהיכלות שבהן והאלהות שבתוכו בסוד הכבוד היורד בבריאה, ענייני הס"א וספרותם בסדר מחלוקותיהן, זה נקרא ידיעות התפשטות האור בסדריו כמו שפירשתי. וזה מה שצריך שהאדם יהי' בקי בהן ושמותיהן היטב להיות העניינים האלה מונחים בחיקו, וכבר אמרתי לא שיהיו כל הפרטים בידו כי א"א זה אלא העניינים שידע כדי שיוכל לקבל הפרטים:

הידיעה הב' למנדע ליה לגופי' וכו'. כאן מתחילות הידיעות העיקריות הבאות אחר ידיעות האילן, וזאת הראשונה היא ידיעת סוד הגוף הזה בכל צורתו ואיבריו וכל ענייני הנהגתו איך הוא משתרש מן הספירות העליונות שכולם באים אל הבחי' הזאת של דמות אדם כי ע"כ הוא הבריאה האחרונה שהכל נמשך לזה, ולפי האמת אליו מגיעים כל הדברים להיותו הוא לבדו הגורם הבחירה שהרי אפי' לנשמה אין בחירה זולתו:

ואמר מאן איהו, ור"ל מה הוא האדם שבידו כל העבודה הזאת ואז יבין היטב איך הוא סוף כל הבריאה ויבין כאן הקשרים שיש בין הספי' ובינו כל עניני העבודה תלוים בידיעה זאת:

ואיך אתברי. וזהו הדרך איך שיצא הגוף הזה וכאן יבין עניני הוצאות הגשמים שהגוף הוא העיקרי בו ואיך נמשכת לו השפעת קיומו:

ומאן אתי ולאן יהך. זה בירור הגוף הזה מהו בתחלתו ומהו אח"כ ומהו סיבוב עניינו מתחלת הויותו עד סוף וכאן נודע עניני מציאות האדם בעולם בחילופי זמניו ומובן כאן מה רוצה הקב"ה מחיבור הנשמה והגוף ומה נעשה בתיקונו בכל שאר הבריאה:

ותיקונא דגופא איך יתקן. כאן מובן סוד הדמות הזה מה הוא לפי הכוונות הנמצאות בו וזהו כל הנדרש תמיד באדרא רבא וזוטא ובכל התיקונים ור"ל היחס שבין הספי', וחק הנהגתם הוא ממש חק הנהגת הגוף בכל חלקיו וכאן תלוי הבנת ומבשרי אחזה אלוה לראות ולהבין כל מעשי האדם ותנועותיו שכולם מושרשות בספי' וסוף דבר התיקון האחרון הנעשה ע"ש שהב"ה דן את האדם ומתברר עי"כ הרע ממנו וכאן מבינים כל עניני העונשים איך שהכל מתקנים ומבררי' הבריאה כראוי. והנה כל הידיעה הזאת היא רחבת ידים מאד בה כל החשק הגדול ותשוקת הנשמה לדעת הדברים האלה שכולם מתוקים מדבש ונופת צופים והיא הנמשכת אחר ידיעות האילן כנ"ל:

הידיעה הג' בסוד הנשמה. והוא מ"ש:

למנדע ברזא עלמא דנשמתן. ותלוי כאן לדעת כל עניני הנשמות עם כל חלוקיהם בסוד הגלגולים והעיבורים והיבום, ואינו לדעת רק ענין זה לפי פשוטו אלא לדעת הענין בשרשו והוא ענין גבוה מאד מאד נתפרש הרבה בתיקונים בפרט בתיקון מ"ט ובמקומות אחרים והוא לדעת איך בירור הנהגה בכלל תלוי' בסוד הנשמות. ולא אוכל עתה להאריך בענין זה כי הייתי צריך להאריך הרבה אך עיקר הענין שספירת מלכות היא שנעשית תחלה בלתי מבוררת ושלימה שתהי' ברורה בעבודת בני האדם והבירור הזה נמסר לנשמות שע"י נעשה, ודרך הבירור הוא בסוד כל הדברים האלה גלגול ועיבור וייבום כנ"ל, וכאן תלוים כל המקרים שנולדו בעולם כל מה שנהי' מזמן אדה"ר עד סוף אלף הששי ועיקר הכל לדעת כל הנהגת הזמן של שית אלפין שנין שהכל תלוי בסדר הנשמות, והגלגול הכללי של אדה"ר הוא גלגול כל הדברים האלה בסוד ג' אבות משה ותרין משיחין כמבואר בתיקון ס"ט כנ"ל. ולדעת שרשי הנשמות ועל מה באה בגוף ומה היא צריכה לתקן בו, וכבר אמרתי שזהו דוקא ענין בירור המלכות וגם זאת היא ידיעה גדולה ונחמדת מאד:

הידיעה הד'. לדעת סוד העולם הזה. והוא מ"ש:

לאסתכלא בהאי עלמא דהוא בי' וכו'. והוא לדעת כל בריאת העוה"ז איך מתנהגים בסוד הספי' בסוד הפנימיות המתפשט בהם בסוד הטבעי שהוא כמנין אלהים ולא

כמו שדימו העוה"ז ובריותיו בעלי הפילוסופיא, כי אם הידיעה האמתית של כל בריות האלה והנהגותיהם ומשפטיהם באמת בסוד הספי', ובכאן תלוי חכמת הטבע וכל שאר החכמות הכל בסוד הספי' לפי אמתית הנהגה העליונה, ואח"כ לדעת שורש כל זה למעלה, פי' כי כמו שאמרנו בענין האדם ומבשרי אחזה אלוה כן נאמר גם בענין הטבע וחוקיו, ונמצאים דברים שצריך להבין בספירות מכח האדם ואחרים מכח העולם ואע"פ שהכל א' אבל יש דברים שמתגלים באדם ויש שמתגלים בעולם. ונמצא שבדברי העולם יש להבין שני דברים, א' ענינם למטה כמו שהם אך לפי האמת של ספי' לפי הנהגה פנימיית לא כלהגי הפילוסופים, וע"ז יסוב רוב מאמרי רז"ל כשמדברים במעשה בראשית ובכל ענייני הבריאה בשמים ובארץ ובתולדותיהם וגם זאת הידיעה היא גדולה מאד וחמודה. ועוד אחר שהוכנה חוקות הטבע למטה צריך להבין סודם ושרשם למעלה בספירות למה הם כך למטה וכ"ז צריך להבין בסודות התורה שהרי כל הדברים האלה ודאי בתורה נכללו ונאמר בה כי לקח טוב נתתי לכם תורתי אל תעזובו. ואלה הם הידיעות שמי שרוצה להיות עם ה' צריך לתת לבו להם והם מתגלים בדברי רשב"י זללה"ה, וההולך בדרך זה יתהלך לפני ה' באור החיים:

מפתחות

מפתחות נוסף על מ"ש בסוף הספר

ענין התלת רישין:

ענין ז' תיקוני גלגלתא:

ענין י"ג חוורתא:

ענין י"ג גיטין:

ענין י"ג תיקוני דיקנא:

ענין הצלם דז"א:

ענין השערות דז"א:

ענין תיקוני דיקנא דז"א:

תפילין דז"א:

הטלית דז"א:

שערות דנוקבא דז"א:

תיקוני דקנא דנוקבא:

תפילין דנוקבא:

תפילין דיעקב:

הרצועות דראש ודיד:
ענין המקיפין:
ענין הלבושין:
ענין ההיכלות:
מסך שבין האצילות לבריאה:
המעקה סביב האצילות:
ענין הצמצום והקו:
ענין אדם קדמון:
ענין אורות א"ק:
ענין עולם העקודים והכלי:
ענין יציאת עולם הנקודים:
ביאור שבירת הכלים ז"ת וג"ר ונפילתם:
ביאור רפ"ח ניצוצין:
ביאור אב"א ופב"ס יציאות שם מ"ה בהתחברות עם ב"ן:
עליית הכלים:
תיקוני עתיק אריך אנפין:
תיקון או"א והתחלקות המ"ה וב"ן:
ענין יסו"ת ראשונים:
ענין יסו"ת שנים וצלם דז"א:
ביאור דז"א ונוקבא והעיבור היניקה דז"א והגדלות:
ענין מ' חדשים וז' וי"ב:
ענין היניקה והמוחין דיניקה:
ענין אב"א:
התפשטות המוחין והתפשטות החו"ג ענין י' שנים ויום א' וי"ג שנים:
ענין קבלת הל"ם דצלם:
עיבור יניקה ומוחין:
ענין נסירת המנצפ"ך:
ענין מסך ובנין בי"ע הנהגות א"א ותיקוניו ותיקונא דיקנא שלו:
ענין זיווג זו"ן ונוקב' וביאור ענין מ"ד ומ"ן:
ענין זיווג הכירה והיום וזו"ן דיעקב ורחל ויעקב ולאה:
למעלה מן החזה ולמטה מן החזה ואיזה עדיף:

זיווג או"א:
בריאת הגשמות והמלאכים והגשמיים:
קבלות השפע דנשמות ומלאכים וס"א וקטרוגו וגלגולי הנשמות:
סליק המפתחות בס"ד

אדיר במרום

ביאור אדרא רבא קדישא
ה' צבאות עמנו משגב לנו אלהי יעקב סלה

תניא אמר ר"ש לחבריא

עד אימתי ניתב בקיימא דחד סמכא. מן התיקונים הגדולים שנתקנו בעולם, היה ספר מדרשו של רשב"י כאשר נאמר שבחיו בכמה מקומות ממנו עצמו כי הוא לגאולה הוכן להצמיח קרן ישועה לבית ישראל, ויתבאר בו דבר זה בכ"מ בר"מ ובתיקונים במה וכמה פעמים וגם פה בפ' נשא (קכ"ד ב') ובגין דעתידין ישראל למטעם מאילנא דחיי דאיהו האי ספר יפקון בי' מן גלותא ברחמי. והענין הזה תלוי הוא בעיקרים גדולים מעיקרי החכמה ומושרש בעומקי ההנהגה אשר הכין ופעל האדון היחיד על עמו ועל נחלתו לנחותם הדרך אשר יגיעו בו אל רב טוב המכוון בראשית המחשבה, וצריך שתדע כמה חסרו ישראל בגלותם ומה תיקונים צריכים הם להם להחזירם לקדמותם, ובחשוב המשורר על הענין הזה והבין החסרונות הגדולים, הי' מתאונן ואומר אותותינו לא ראינו אין עוד נביא וכו', כי באמת חכמה רבה ויקירא אבדה מישראל, ורז"ל אמרו מיום שחרב בהמ"ק שרו חכמיא למהוי כספריא כו', והיה המשורר מתפלל ע"ז ואומר עד מתי אלהים יחרף צר כו', ובפסוקים אלה נכללים סודות גדולים מאד בענין הזה, שמע והבין:
הנה רבותינו ז"ל אמרו שדי שאמר לעולמו די, ואבאר לך זה הענין היטב כי באמת הוא סוד גדול, ותראה שלפעמים נמצא שדי לבדו ולפעמים אל שדי, וצריך לדעת למה שם זה לא הוזכר כלל במעשה בראשית כמו שהוזכרו אלהים והוי"ה הלא זאת הפעולה ממע"ב היא, וכל אלה הדברים צריכים לב להבין, וגם עניני רשב"י קדוש ישראל ומה הגיע אליו ומתיקונים גדולים ועצומים אשר דברתי לך וענין האדרא הזאת שבה קנה לו ולחביריו ולכל העולם כולו השלימות הגדולה אשר קנו, ותראה על מה נתעורר באמרו [עד אימתי ניתב בקיימא דחד סמכא], ועל מה הריק חניכיו אשר הלבישם שריין ורומחין, את הכל אבאר לך בסדר נכון ובאר היטב בסייעתא דשמיא כיד ה' הטובה עלי:

ז"א ונוקב' הם הנחשבים ז' תחתונות דאצילות והם שורש לכל עניני העולם התחתון והנהגתו וסודם ז' ימי בראשית שבהם נברא העולם, והבן ודקדק מאד על כל הדברים האלה כי אני לא ארחיב הביאור על כל דבור ודבור כי היה צריך פירוש ארוך מאד ויכבד המשא על הכותב ועל הקורא, כי אמרתי ע"ז כמאמר החכם תן לחכם ויחכם עוד רק שלא תהי' עובר והולך על הדברים כהולך בדרך הסלולה לפניו כ"א שתשכיל ותתבונן בעיון עמוק על כל פסיעה ופסיעה כי אז תצליח את דרכיך, ודי לך בזה הערה, ובעזהי"ת אני מפרש והולך לפי דרכי:

כבר אמרתי שהזו"ן הם שורש העוה"ז והנהגתו ואימא היא המקור להם שמשם הם יוצאים וביסוד שלה ששם אל שדי שם מצטיירים כל ספירות זו"ן טרם צאתם, וכבר נתבאר ענין שם שדי במקומו שבו סוד אור מים רקיע ומאה ברכאן בסוד ע"ס מ"ב, וזה כי האיברים מתחלפין בציורם בכח גבולותיהם, כי בהיות חמרם נגבל שלא להתפשט אלא במקום א' בכאן ובמקום א' בכאן נשארת צורתם סתומות כמו שהיא לעינינו, והנה כמו כן למעלה בהיות יוצאים האורות להתפשט לעשות כל הספירות ופרטיות מדרגותיהם אלמלא נצטיירו בחותם זה המגביל לכל א' מהם נטיותיו היו האורות הולכין ומתרחבים תמיד ולא נשארים בציור הפרטי הראוי להם ובהצטיירם בחותם אז נשארים בציורם זה כראוי להנהגה, נמצא שני דברים נעשים פה ביסוד אימא לצורך בנין זו"ן, התפשטות האורות והצטיירם בגבול ושיעור הראוי להם, ואלה הדברים נעשים בכח שני השמות האלה אל ושדי, וס"ז עולם חסד יבנה שהתפשטות האורות הוא בסוד חסד שהוא שם אל ע"כ כל האורות בהתפשטות מתפשטים בשם אל ואח"כ שדי נוטלם ומציירם בצורה, וכ"ז הדבר נעשה למעלה במקור שהוא יסוד אימא שסודו אל ג' יודין וא' שהם סוד חו"ב וח"ג שהם המוחין שבסודם מתפשטים האורות ובשם שדי מצטיירים ועיקר ציורם ע"ס מ"ב אמ"ר וק' ברכאן כי כמה שמות יש כולם מורים על הארה פרטית ופעולה מיוחדת אך כולם נכללים תחת ד' אותיות יהו"ה ב"ה וד' המילואים היוצאים משם כי זהו הסדר הכללי המנהג כל שארי סדרי האורות ומחלקות פרטיהם ודבר זה עוד יתבאר לקמן בס"ד. והנה הציור הזה הוא המעמיד האורות בסדר וציור הצריך להנהגה, ע"כ זהו מה שצריך להבין היטב לדעת סדרי ומשפטי ההנהגה הזאת. הנה כתיב אשר ברא אלהים לעשות וסה"ע הזה כי הקב"ה התחיל הבריאה והעמידה על מצב שיוכל אח"כ האדם להשלימה עד שיהיה לו השכר על מעשיו, וזה כי האדם נברא כבר בצלם אלהים ודיוקנו בדמות דיוקן של מעלה ועכ"ו איננה שלימה להדמות לעליון לגמרי עד שישלימנה במעשיו הטובים וה"ע המצות שהם תרי"ג כתרי"ג אברי האדם, ואפרש לך

עתה סוד א' גדול כי במצות יש שאינן תלויות באיברי האדם ומובן היטב איך אינם ענינים שהיו ראוים ליכנס בבנין הגוף כי הם רק נמשכים מהמאורות העליונים לשלימותם כגון התפלה והקרבנות התרומות והמעשרות הם דברים תלוים בפעולת המאירות, אך שיש מצות שנראה שיהי' ענינם ראוי להמצא בבנין הגוף כמו התפילין והציצית כי הם אורות נמצאים כך למעלה וכיון שבאמת במצה שלמעלה בוקעים המוחין ויוצאים או הטלית מקיף לו על ראשו של ז"א הי' צריך אד להבנות גופו כך, וא"ת שאין התפילין באים אלא בזמן הגדלות הנה השניים אין האדם נולד בהם אבל גדלים לו אחרי כן, אמנם זה הענין תלוי ממש בשם זה של שדי שהוא המצייר, וכשתדע זה תדע נ"כ למה נק' התפלין (והציצית) אות וכן השבתות ויו"ט ועל כולם אות ברית קודש, הנה בזוהר פ' ויצא (קנ"ז א') מצה כד אתחברת בדכורא אקרי מצוה בתוס' וא"ו הה"ד כי המצוה הזאת, פירוש זה הענין כי רצה המאציל ית"ש שיהיה קשר בין המאורות ובין התחתונים עד שפעולת התחתונים תוכל להגיע אל העליונים ולצורך הקשר הזה הכין המלכות שהיא העולה והיורדת ע"פ המעשים שלהם ומעלה המעשים לכל המאורות להתעורר ע"י ובס"ז נצטיירו כל המאורות בציור תרי"ג שהוא הנקרא דמות אדם והיינו דמות מלכות שהוא אדם דמרכבה ונא' על כל החיות דמות אדם להנה, וצריך שתדע כי מציאת האיברים הנמצאים בבנין הגוף גורמים אפילו באיכות הגוף מציאות מה שלא היו נמצאים אילו לא היו האיברים ההם וכבר דבר זה נראה לעין שבהחסר לאדם ביציו הנה יחסר בחוזק קולו ויחסר ממנו הזקן ומזה תקיש על השאר כי אעפ"י שאינו נראה לעינים הנה כן יוכל להיות אך בהעלם כי לא נוכל לראות בעינינו כל עניני איכות הגוף הנסתרות לפנינו, וס"ז הענין כי סוף דבר אין יש אלא ע"ס פועלות, והאיברים אשר לגוף אינם אלא ספירות והארות אשר יתפשטו ויעשו איברים ובדרך אחר יתפשטו ויעשו איכות, ומקור זה הדבר כבר נתבאר במ"א אכמ"ל בו, נמצא שבהיות ספירה אחת נמצאת במציאות תראה בבנין ותעשה אבר א' ותמצא באיכות ותעשה תולדה א' ואם תחסר בבנין תחסר ג"כ באיכות. וכ"ה באמת בעטרת הברית כי בה תלוי דוקא שלימות הפרצוף בסוד המצות וזה כי תרי"ג תולדות נמצאים לה והם תרי"ג מצות האלה מהם פעולות למאורות ומהם הארות במאורות עצמם, והנה תראה עתה ענין המילה שבה התלוי' כל התורה, ואפרש לך ענינה לפי עתה שהתינוק נולד ומלין אותו, ואפרש לך לפי ענין אדה"ר שנברא מהול, הנה רצה המאציל ית"ש להתחיל הבריאה ולהניח השלימות אל האדם כמ"ש ואומר לך מהו השלימות הזה כי הוא תלוי בב' דברים, הא' ענין הרע אשר נתן לו הכנה בענין שבירת המ"ק ואח"כ התחיל התיקון במ"ה החדש שהספירות שלו בוררים מן הקליפות

אך התיקון הזה לא נשלם כי לא כלה הבירור ועוד צריך להגיע הב"ן למדרגות הס"ג כבראשונה וכל אלה אפרש לך לקמן יותר בס"ד, ונמצא שהרע נמצא עדיין בבריאה והגוף הוא עדיין בעל יצה"ר ואלמלי השלים הקב"ה ברייתו הנה לא הי' רע נמצא כלל ולא הי' יצה"ר בגוף ורצה הקב"ה שהגוף בעל יצה"ר יתקן א"ע בזכותו בתורה ובמצות ואז נשאר טהור ונקי. וזהו ענין הא' שבו תלוי השלימות הזה, והשני הוא ענין המשכת השפע, כי מלכות אספקלריא דלא נהרא דלית לה מגרמא כלום והמאציל רצה בזה כי הניח בעבודת התחתונים האלה שבכח הזכותם הנה ממשיכין אליה השפע וכשגמרו להמשיך לה שפע כנ"ל כמו שצריך לכל חלקי' אז נשלמה עבודת האדם, והבן היטב כי הנה שני הדברים האלה נקשרים זב"ז הרבה כי כל זה ה"ס והי' אור הלבנה כאור ההמה שזהו ממש ענין מיעוט הירח כי לא נבראת מתחילה הירח קטנה שאין טובה לה כן אלא ירידה הי' לה כמו השבירה במ"ק, וביד בני אדם להחזירה למקומה הראשון, וכאשר תחזור בשלימות עוד לא תרד כאשר יחזור הב"ן למקומו הראשון דהיינו ס"נ, ואז והי' אור הלבנה כאור החמה כי כבר נמשך לה השפע הצריך לה והוא אינו פוסק, והבן היטב כל אלו הדברים איך דק למלכות מגיעים כי כל זה הוא להיות מל' הקשר שאמרנו ונמצאו התחתונים כחלקיה ממש ולכן היא אינה שלימה אם חלקיה אינם שלימים וחלקיה לא רצה המאציל ית"ש להשלים כי הניח להם להשלים את עצמם ובהיותה נשלמת בהם הנה ככל שאר הספי' כך היא ולא תהי' עוד דלה וענייה כהיום הזה להיותה בסוד אספקלריא דלא נהרא, והבן היטב כי באמת הנוקבא איננה עשוי' אלא לקבל מן הזכר ולהשפיע לתחתונים ונמצא ששלימות מציאותה היא הקבלה מן הזכר וההשפעה וזה המתחסר ממנה כשאינה שלימה עדיין וכשהיא שלימה נקבע בה השפע, כי אעפ"י שנראה שענין זה הוא חוץ ממנה כי אורה מן הזכר אינה כך אלא שלימות הנוקבא וכמו חלק ממנה הוא ממה שנמשך בה שפע הזכר ומתחבר בה להשפיע בה ובזאת הבחי' היא עשירה ויש לה אור גדול אך בהחסרה זה מה שנשאר היא דלות ועוני כי לא נשאר בה אלא מה שיש לה מצד עצמה, ולעתיד לבוא שאור החמה שעתה לפעמים חסר ממנה ולפעמים רב בה יהי' נקבע בה בקביעות ונמצא שעכ"פ האור שלה לא יברא חדש אלא אור השמש הוא שיהי' נשאר בה אך זה נקרא חלק הנוקבא כמו שכתבנו:

ותראה שבזמן מיעוט הירח המ"ס של הנוקבא נכנסו בז"א עצמו ובאמת זה האור הנמצא בה מבחי' הז"א עצמו, וכבר נודע טעם המיעוט זה כדי לתת מציאות לבחירה ושכר ועונש כדי שמה שהי' יכול המאציל לעשות בעצמו יעשוהו בני אדם, וכבר פירשתי זה במ"א כי באמת שאר הספי' נבררו כל חלקיהם אך נוקבא לא הוברר כל חלקי' כדי

להניח מקום לעבודה אפילו בשאר ספירות נשאר לברר מה שראוי להיות בהם לצורך המל' ותיקונה, והאור הרב שלה אינה ראוי' להמצא בה אלא אם כל חלקי' נבררין לכן בתחלה נמצאת גדולה ואח"כ קטנה יען לא הי' אז זמנה להיות כן, והרי הבנת הב' דברים הצריכים להעשות לשלימות בני אדם, הסרת הרע והמשכת השפע, וזהו הסוף באמת כי מטהרה הנשמה נמשך זה שיגיע השפע הראוי אל נוקבא, ויהי' בה אור החמה שהוא זאת הבחי' שבנוקבא המשלמת אותה כנ"ל, וזה סוד מצה ומצוה, כי מצה הוא לחם עוני והיא בחינתה לבדה ולא בחי' השלימות מצד הז"א, והמצוה היא שלימה בסוד אור הלבנה כאור החמה, ולכן אמר כד אתחברת בדכורא אתקריאת מצוה בתוספת וא"ו, ואינו אומר שזו"ן ביחד נקראו מצוה מצה וא"ו אלא הנוקבא היא הנקראת מצוה שנתחברה אל הזכר כי שלימות הנוקבא בהתחברותה בזכר וזאת היא הוא"ו הנוספת בה דוקא כי היא בחי' א' נוספת בה ולא מתחברת אלי', והביא ראיה לדבר זה שכתוב כי המצוה הזאת, הרי שזאת היא נקראת מצוה:

נמצא ששני תרי"ג הם. התרי"ג הא' הוא מה שעשה הקב"ה והוא בחי' מל' בפ"ע והוא הגוף הניתן לאדם, ויש תרי"ג אחר שהוא מה שעושה האדם והוא בחי' מל' בסוד מצוה וזהו התרי"ג מצות, אך האמת הוא שהכל נכלל בתרי"ג, אלא שבא' מן המאורות האלו נכללים התרי"ג השניים והוא עטרת הברית שהיא לבדה מקבלת לכל התרי"ג, כי מפני המצא המאור הזה במקומו נמצאו כל אותן איכות במאורות שיעשו המעשים הנרצים במצות, וכן יוצאין אותן המאורות שהן סוד התפילין והציצית ודומיהם, ונמצא שבאמת העטרה הזאת יש לה פעולה גדולה כי תקבל לכל התרי"ג, וע"כ אמרו ז"ל גדולה מילה ששקולה נגד כל המצות:

ונפרש כל זה בסוד השם שד"י שהיא ציור הדמות שזכרנו, הנה התרי"ג של לחם עוני בסוד ש"ד משד"י והאחרון שבהם הוא עטרה בסוד י' דשד"י, והתרי"ג של מצוה הם תלוים מי' זאת דשד"י, והנה בציור של ש"ד נמצא עדיין בחי' הרע. כי אדרבה בעבור כן הונח בדרך זה לתת מציאות ליצה"ר וזהו ג"כ לב"נ כי זה הדמות ניתן להם. אך היו"ד דשד"י אינה מתגלית בציור זה אלא בדרך מצוה ניתן גילוי היו"ד במצות הברית ובה נתלים אח"כ כל המצות וא"א להשיג כל השלימות הזה של המצות אלא מי שיש בולהשלימות הזה של המילה, והמצות הראשונות הנמשכות בדרך עיקר מן היו"ד הזאת הם הנקראים אותיות, וז"ס משאחז"ל אות הוא בצבא שלו, ואפרש לך עתה זה הענין היטב. הנה שמעת איך בשם א"ל שד"י נעשית הבריאה הזו בסוד אימא שהיא השורש, ואח"כ שם זה מתפשט בז"א ונכלל ביסוד שלו ג"כ, אמנם לפי הש"ד של שד"י נעשים

כל הספירות בבחי' אלהים ואח"כ מצד היו"ד נעשות כולם הויו"ת וזהו בחי' אלהים והויו"ת שנזכר במעשה בראשית, כי רק כך נעשים כל הספירות או בבחי' אלהים או בבחי' הויו"ת. ומה שגורם לזה דהיינו א"ל שד"י אין ענין להזכירו כי הוא באימא ומעשה בראשית הוא מעשה זו"ן, והנה זהו סוד "מי "יעלה "לנו "השמימה שר"ת מילה וס"ת יהו"ה, כי רק בבחי' היו"ד זאת מאיר שם הוי' ב"ה בספירות ולכן גם הקטן מישראל שנולד אין השם הזה מאיר עליו אלא אחר שנימול, ולכן ערלה עולה ש"ה וסודו אלהים דיודי"ן וה' אותיות שבו, כי בבחי' אלהים הם הדברים, והנה שם זה מתפשט בז"א כנ"ל, וא"ל מתפשט בחג"ת נ"ה כי הלמ"ד מתפשט בהנ"ת והאל"ף מתפשט בנ"ה שהם שני חצאי אל"ף של צבאות כמבואר במ"א. אח"כ מתפשט ומתגלה היסוד בסוד שד"י בסוד הציור והחותם הזה כי באמת היסוד כולל העטרה הזאת סוד ספירת סוף הפרצוף וגם סוף כל ספירה לכן בו נאמר לעולם די כי בצאת היסוד הרי אמר לעולם די ונשלם התפשטות האור, והש"ד שבו כנגד הא"ל שזכרנו כי סודו ג"כ חג"ת נ"ה שו"ת ש' נ"ה ד' הכל בסוד וויין והיו"ד היא בחי' היסוד בעצמו, ועכ"ז באמת העטרה היא סוד המל' הנכללת שם, וזה כי כבר שמעת איך הספירות דמות אדם להנה שהם מצטיירים בציור של בחי' המל' שהוא לצורך הנהגה ונמצא שהספירות העליונות הם כולם בסוד הזכר המצטייר לפי המל' ולכן שיעורם בסוד ה' דהיינו חג"ת נ"ה וכן ש"ד הוא ה' וי"ן, אך העטרה היא במל' לפי בחי' היסוד שהוא סוד המצות כנ"ל שבראשונה היא בהי' מצה והבן היטב, נמצא לפי"ז כל הספירות הם בסוד יה"ו והעטרה בסוד ה' האחרונה, והנה בהגלות זאת העטרה ונגלה שם הוי' ב"ה אז אל שהי' מתחבר עם שד"י מתחבר עם יהו"ה ועושה ג"כ א"ל הוי"ה ולכן נמצאו אלו שני השמות בתורה א"ל שד"י א"ל הוי"ה אל הוי"ה ויאר לנו, והנה אם תחשוב א"ל שד"י וא"ל הוי"ה והה' הנמצא בעטרה יעלה כמנין או"ח, שלכן נקרא היסוד או"ת ברית קודש כי האות הוא בבחי' זו הוא עצמו א' מן התרי"ג מצות ג"כ וגם מן התרי"ג אברים ותלוים בו תרי"ג אחרים שהוא השלמת התרי"ג אחרים, והנה הצבאות של המלאכים בריאותם ע"י המל' כי כל הבריאות בסודה נבראו שהוא המעשה כידוע, אך האמת הוא שכל הבריאות בסוד האותיות נבראו אך המלאכים נמצא להם גילוי ההנהגה בסוד האותיות האלה כי האות שממנה יצאו מאירה על ראשם ומתנוצצת ולפי התנוצצותה כך הם מתנהגים. והנה בהתגלות זה האות ממעל לראשם נמצא עליהם כיסוי זיו והדר וכמה מיני קשרים שהאות הזאת נקשרת בהם וזהו ממש שלימות בריאתם. והגה בריאתם היא בסוד המל' שהיא המעשה אך התנוצצות האות עליהם הוא בסוד יסוד דהיינו היו"ד הזה של שד"י, וסוד זה הוא נפש ורוח כי

כן הנפש יש בה כ"ב אותיות וכן הרוח אלא שהנפש עומדת קבועה כאשה היושבת בביתה והרוח עולה ויורד ובוטש בהתנוצצות לכן מבחי' המלכות נבראים המלאכים מן האותיות ואעפי"כ לא היו האותיות מתנוצצים עליהם אך מבחי' היסוד הם מתנוצצים ונעשים בהם קישורי הנוגה והזיו שאמרנו:

והנה כן הוא ג"כ בישראל כי בבחי' הש"ד לבדו לא יש אלה הארות של התנוצצות כ"א האותיות שבנו את הגוף ושקטות במקומן אך בבחי' היו"ד דשד"י הוא שמאירים, ומפני שצריכין להשיג הענין הזה ע"י עשית המצוה ע"כ הדבר מסור בידיהם וכשעשוהו אז נקבעים בהם התיקונים האלה, והקביעות יראה בהם אח"כ בעולם הנשמות בסוד צדיקים יושבין ועטרותיהם בראשיהם שהם התיקונים שתקנו בחייהם כי כל זמן הבחירה הדבר צריך להיות מסור ביד האדם, והנה בתפלין פירשו ז"ל וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך כו'. כי באמת כמו שמתנוצצים האותיות בסוד היסוד על ראש הצבאות למעלה כן מתנוצצים על ראש האדם למטה בסוד תפלין שבראש, ומה שלמעלה מאיר אות א' לפי הצבא כי כל צבא מאות א' הוא יוצא אך בישראל מאירין כל הד' אותיות כי מכולם הם יוצאים ובחי' זו נקראת אות דהיינו אלו הקשרים שמתקשרים על האדם לבד מבריאותו שהשורש מתגלה ונקשר ושורה עליו, וגם למעלה בז"א אלה ההארות הוא בחי' הארה יתירה הנמשכת משורש אליו ובתפלין דיד ובתפלין דראש מקשרים לקו"ש על האדם כמבואר בתיקונים כמה פעמים כי הם ממש בכתי' אות זה אות הוא בצבא שלו והכל תלוי ביו"ד דשד"י שהיא האות כנ"ל:

והנה אדה"ר הי' מוכן יותר הרבה ממה שכ"א מוכנין עתה והוא שכבר נברא מהול וא"כ כבר הי' מזומן אליו להמשיך לו האותיות האלה התלוים ביו"ד זאת של שד"י כי עבודתו היתה ברוח יתירה ממה שהוא עתה, אך כיון שחטא מושך בערלתו הי' כי לא הוכן עוד לקבל עליו עול מצות, וכן תראה שכבר האריכו כ"ו דורות עד שיהי' פי שראוי לקבל את התורה ובחי' מציאת העולם בסוד אדה"ר כבר אבד לו בזמן המבול כמפורש במ"א, ואז הקב"ה ברא את נח מהול כמו אדה"ר והי' העולם ראוי להתקן בו ובאמת התחיל להתתקן עד שלא הי' כלום בסיף עשר דורותיו כמו בסוף דורות האדם הראשון אלא אדרבה בא אברהם אבינו ע"ה וקיבל שכר כולם ואז נתקן לגמרי ותשלום זה התיקון הי' במתן תורה, נמצא שהתפלין והציצית אותן שנקראין אות הם הדברים הנמצאים בכתי' גילוי וקשר השורש אל האדם, לבד מה שהוצרך לבנינו בסוד דמות האדם בבחי' מל' ותלוים כולם בעטרה של היסוד:

והנה עטרה זו סודה קש"ת בסוד חד"ד בבחי' ג' אבות שהם שורש הכל, ובאמת הם סוד ג' קוצין שיש ליו"ד וזהו ממש ענין הקשת ששם הקב"ה בימי נח ותבין ענין סוד הקשת המוזכר כ"פ בתיקונים, וגם תדע ענין קש"ת בגווני נהירין, וענין הג' קולות של השופר תקיעה שברים תרועה שסודם קש"ת שהם עינים כוללים הרבה בדרכי החכמה המוזכרים ברוב המקומות והוא כי קש"ת הוא סוד היחוד עצמו דהיינו שוד המצוה בסוד התדבקות הזכר ובזה תלוים כל עניני התדבקות הזה והוא עצמו ענין הקול של השופר שהוא סוד התורה ממש בסוד התפשטות של הפנימיות המתגלה בעולם, כי הבריאה הוא רק בסוד החיצוניות בסוד ההבלים אך התורה היא הפנימיות המתגלה וסודה קו"ל בסוד אמ"ש ונעשה אח"כ קש"ת והוא סוד הקול קול יעקב שהוא ז' הויו"ת בסוד ז' קולות, ובאמת השופר הוא יותר עליון מן הקש"ת כי השופר הוא בסוד אימא המוציאה את הקול דהיינו חנ"ת בסוד הפנימיות וקש"ת הוא בסוד ז"א המתגלה בבחי' אות באבא שלו, והנה בחיצוניות שזכרנו אין כח היחוד מתגלה כי הספירות המה כמו כלום כ"א לפעולתו, כ"א בפנימיות נדע כה היחוד, וזהו ממש סוד הקש"ת שהוא כללות המדריגות ביחוד א' בסוד היו"ד שזכרנו, והנה אחר שחטא אדה"ר כבר שמעת איך גברה הזוהמא עד שהגיע הדבר להשחית העולם במבול, ובנה שהיה מהול חזרו הדברים להתתקן והושם הקש"ת שהוא האות וכל האותות הנכנסים בעולם תלוים בה, והנה אחר שנגלה הקש"ת לא חזר להכסות עוד רק ההפרש הוא שיכול להאיר באורו או (נ"א עד) שיתחשך אורו מכח איזה כיסוים שיכסוהו כי עכ"פ לא יהי' מי שיכול להעדירו לגמרי, ונמצא שזהו בחי' הפנימיות המתגלה בהארת השורש הנקשר בעולמו ופעולה זאת מנעת רק לישראל ועליהם עומד האות בצבא שלו ולהם ראוי הגילוי הזה, וזהו סוד ונפלינו אני ועמך שהתפלל משה רע"ה. והוא סוד נגד כל עמך אעשה נפלאות שאמר הקב"ה וכאן נגלית הנבואה שנתן הקב"ה לישראל כי באמת הוא דבר למעלה (ומבנין העולם) ממה שניתן בנין העולם מצד המל' וגם החכמה הגדולה בסוד רוה"ק שכ"ז הוא למעלה. והנה כבר אמרנו שבחי' קש"ת זה כיון שפעם א' הגיע להגלות שוב לא יעבור מן העולם עוד אלא שיוכל להכסות בכסויים המחשיכים כמ"ש לך בס"ד. וכאשר נכסה אז הי' הגלות, וכשיתפשט מן הכסוים האלה תהי' אז הגאולה, בסוד וראיתי' לזכור ברית עולם, ונמצא שהאותות הם הקשרים הנמשכים בבחי' האות הזה שמקשרים השורש אל הענף וסודם הציצית והתפלין וכל שהוא מענינם, ואלו לא נסתלקו ולא יסתלקו לעולם אלא עד שלא היו מעוטפים במעטה החושך הזה היו נגלים לנו לעינינו ועושים הענינים הטובים אשר עשה לנו ועכשיו לא תאמר שאינם ח"ו אבל ישנם אלא שמחמת הכיסוי

לא ראינום, וזהו שאמר אותותינו לא ראינו ואינו אומר אותות לא ראינו אלא אותותינו כי אותות יש והם הקשרים האלה כי קו"ש נקשרים על ישראל בתפלה דראש ובתפלה דיד ובאות שבת ובאות ברית אך לא ראינו ולא הגיע לנו מהם הנפלאות שנאמר בהם נגד כל עמך אעשה נפלאות הבאים מהם בהמשך ממש ומשעה שנכסו אלו האותות הנה אין עוד נביא ואין אתנו יודע עד מה:

ואפרש לך עתה ענין הכסוים האלה כי הנה כמו שהיו"ד כוללת תלת קוצין שהם סוד התלת גוונין של הקש"ת וכנגד זה יש ג' כסוים שלהעבירם צריך מילה ופריעה ואטיפו דדמא וסודם עשו וישמעאל וערב רב, והם ממש מקבילות לג' אבות כי עשו וישמעאל באים מיצחק ואברהם וערב רב נתערב בזרעו של יעקב, בי כל זה תלוי במצות המילה וזהו סוד ולכל בני ישראל הי' אור במושבותם, וכבר נתבאר ענין המילה במקומו כי כשאין ערלה מכסה אז החסדים מתפשטים מן החזה ולמטה והם ע' בסוד ע' נפש, וזהו ממש מקום הישוב שהוא המקום שרחל מצוי' שם וזהו במושבותם, ובהיות האור הזה מתפשט שם אזי ישראל הם בגדולה אך בהתגבר הס"א נאמר השיב אחור ימינו מפני אויב ואז נשאר החושך והגלות, וז"ש עד מתי אלהים יחרף צר כנגד החיתוך, ינאץ אויב שמך לנצח כנגד הפריעה, למה תשיב ידך כו' כנגד אטיפו דדמא, וזה כי בבר שמעו היאך הספירות בסוד ש"ד דשד"י הם שמות של אלהים וע"ז נאמר עד מתי אלהים יחרף צר, כי אלו הה' אותיות עצמן המה אותיות בנצפ"ך שסודם צ"ד ובסוד נחש עפ"ר לחמו ר"ל ע' נקודות אלהים פ"ר מנצפ"ך וחסרון המילה נקראת חרפ"ה בסוד גלותי חרפת מצרים מעליכם וכן וחרפת עמו יסיר וכו', ונמצא שהצר מחרף, ויש עוד בחינת ישמעאל שיש לו מילה ולא פריעה ונמצא שהוא מנאץ את השם שהוא סוד הי' הזאת שנאמר בה אני ה' הוא שמי וכבודי לאחר לא אתן ועד שלא נפרעת הי' נקרא שהאויב מנאץ השם, כי תראה כי פר"ע הוא בני' שמ"י והוא סוד פריעה פרע י"ה, ובהיות ישמעאל בסוד נצח ועשו בסוד הוד אמר ינאץ אויב שמך לנצ"ח, אך הנה עוד יש הערב רב שבעבורם ג"כ אין החסדים האלו מאירים לישראל ועליהם אמר למה תשיב ידך וימינך מקרב חיקך כלה, והוא ג"כ מ"ש השיב אחור ימינו כי הם החסדים החוזרים לאחור וחוזרים ממש אל החיק שהוא המקום שמשם מתגלים, והנה בזרוע יש ב' בחי', בחי' יד ובחי' ימין, פי' יד הוא סוד הי"ד פרקים שהם שייך לימין ולשמאל דיש בחי' הה' אצבעות שהם סוד הה' חסדים, והנה י"ד ה"ס כל השבטים כי הלא י"ב שבטים הם ולוי מתחלק לב' כהן ולוי הרי י"ד, ובסוד הה' חסדים נעשים ע' דהיינו ה"פ י"ד והוא סוד הע' חסדים שאמרנו שמתגלים, וכ"ז צריך להיות שב אחור מפני הערב רב, ותדע נ"כ שבשוב אלה החסדים

לאחור נאמר בז"א כביכול תשש כחו כנקבה שהוא ממש סוד אחור בסוד אחור וקדם צרתני, והיינו שלא נשאר רק בחי' הנוקבא שז"ס אחור באחור וכבר נתפרש דבר זה במ"א ואין פה מקום להאריך בזה, אך כשחוזרים החסדים להאיר הנה אפילו הגבורות מאירות בבחי' זכר וגורמות הישועה כי הם הישועות בסוד כו"ס ישועו"ת, וזהו סוד ואלהי"ם מלכי מקדם פועל ישועו"ת בקרב הארץ:

ועתה אפרש לך כ"ז היטב והוא ענין ולא אתנו יודע עד מה. כי יש הרבה פירושים לזה הלשון, ובאמת התורה מתפרשת בדרכים רבים ויש פירושים לפי פשט הנראה ויש פירושים הרחוקים מן הפשט לגמרי עד שיראו זרים לפי הנראה מהפשט יש המה ממשיכין כוונת המלות לדרך אחר שונים מדרך הפשט הרבה עד שלפעמים מה שהוא לשבח יתפרש לגנאי ומה שהוא לגנאי יתפרש לשבח וכל הפירושים יהיו אמת. וזה נמשך מחמת צירוף התורה בסוד אז ראה ויספרה כו' כי הכל נברא בתורה ואורותי' מצטרפים לצירופים רבים להוציא הדברים הצריכים להוליד, וצירוף זה אשר לעינינו הוא היה השורש לכל הדברים ההם אשר ספוריהם בה ובהיות בדבר א' הרבה תכליות או הרבה דרכים הנה אעפ"כ יש שיצאו כולם משורש א' לבד וכן יצטרפו האורות בצירוף א' שבבחי' א' יעשה תולדה א' והיא נראית בפירוש הפסוק בדרך א' ובבחי' אחרת יעשה תולדה אחרת נראית בדרך אחר, והבן היטב:

והנה כי' הלשון הזה בדרך א' הוא ולא אתנו יודע עד מה, ר"ל עד מתי ילך כך, וזה כי כל הנחמות אשר הוזכרו בכתובים הקדימו בסוד רפואה למכות הגלות כי בבר כל האורות ההם הוכנו על מצבם כאשר יש להם לעשות פעולותיהם בגאולה, וגלוים לנו כי כך ניתן להם גלוי גדול להאיר לנו שאילולא כך נגלה למעלה לא הגיעה ידיעה מהם אלינו והוא תיקון גדול להתיש כח הרע הגובר בגלות ולרפוא קלקולים רבים עד שנוכל לסבול אותם, אך כנגד זה נסתם יום הגאולה בסוד הלא הוא כמום עמדי כו', כי ב' הגליות הראשונות נתגלה קיצם והוא המאור ההוכן כבר לגאולתם שבהיותו מתגלה עליהם הי' עושה פעולה גדולה מעניני הגלות מה שאין אנו יודעים, אך ודאי רבה היא כי אין דבר מתגלה חנם כ"ש יום הגאולה, ובגלות זה האחרון הוצרך עוד להמצא תיקון שלם שיהי' גם היום כתום וז"ס התהים שאין לה חקר כמ"ש במדרש כי זה מכלל התיקונים שבגלות והטעם נודע לאדון היחיד המנהיג את הכל וזהו שהי' דהע"ה מתאונן ואומר ולא אתנו יודע עד מה. ועוד ענין אחר נכלל בזה הלשון ובו מפורש הפסוק בדרך אחר, והוא כי אין ידיעת אחרונים קרויה ידיעה יען הדברים אינם לעיניהם בבירור כראשונים כי רשב"י זללה"ה היו תמיד כל הדברים ברורים לפניו כאיש הרואה בעיניו דבר ונצטייר בלבבו

ולא הי' בידיעתו שום ערבוב מחשך, אך קודם לו מאחר החורבן נאמר ולא אתנו יודע עד מה, ועד מה הוא כמו כלי מה פי' אין מי שיודע מה הדבר שיהי' והיינו לא כלום, ותראה שאין אומר ולא בנו אלא ולא אתנו, וזה כי באמת אעפ"כ לא חסרו לגמרי איזה חכמים גדולים מישראל, אך הענין כמו מנח ועד אברהם כי הנה היו אנשים צדיקים כגון שם ועבר ובית דינם אך לא היו מתערבין עם שאר הדור ולא נמצא לדורם מהם תועלת גדול כי היו עומדים לעצמן ולא נשפע טובם לאחרים כך משפסקה הנבואה מישראל הנה עכ"פ נשארו הרבה חכמים כי הלא בזמן התנאים היתה חכמה רבה בישראל ועכ"פ היו יודעים כ"א מהם סודות אך לא נתיישבו בלבותם הדברים היטב, כי אין כל אחד יודע מה שהשיג והיו הדברים כדברי ספר החתום כי מי שלא עמד על תוכן הדבר באמת הנה הדברים סתומים הם מאד כי נסתרה דרכם משכל ב"א. והנה כן הראה גם אחר עלות רשב"י זללה"ה לבית מנוחתו שהיו החכמים הבאים אחריו מגמגמים בלשונם ולא אמרו בפה מלא, ועכ"ז הנה חכמים גדולים רשומים היו ויודעים הקבלה על מתכונתה אך לא קבעו ישיבה לעשות חיבור גדול כהרשב"י במדרשו הק' אשר נכנסו בו עליונים ותחתונים רק היו עומדים לעצמם ולא מתחברים לאחרים ונמצא כל העולם חסר ידיעה זאת, לכן אמר ולא אתנו יודע עד מה, כי מה שיש אתנו אין יש יודע עד מה כי אין נקרא שיודעין כלום, ובאמת כ"ז נמשך מהארת האורות בטיתים ופתיחה כי רק בימי רשב"י זללה"ה אחרי י"ג שנה אשר הי' במערה נפתחו שערי חכמה עליו להאיר לכל ישראל עד קץ הימין, ועוד אודיעך מזה דברים גדולים בס"ד:

והנה עוד ענין אחר נכלל פה בזה העד מה, והוא כי הידיעה האמתית היא הידיעה בסוד דמות אד"ם והיינו כי הלא כל הברואים ומשפטיהם סודם נכלל בדמות אדם וזה כבר נתבאר בכמה מקומות, ומי שמשיג בזה הדבר נקרא שיודע חכמ"ה וזהו מפנימיות החכמה ופנימיות התורה בסוד זאת התורה אד"ם, וכיון שלא יש מי שמשיג זה נאמר ולא אתנו יודע עד מה שהוא שם מ"ה בסוד אד"ם, ועוד סוד נכלל בפסוק זה עמוק עמוק הוא מכל אשר פירשתי לך עד עתה, הנה כתוב מה שמו ומה שם בנו כי תדע, הנה הספירות נחלקות לעצמות וכלים וכבר נתבאר זה במקומות רבים היטב, והכלים הם הספירות המשתנות בפעולתם לפי צורך ההנהגה, אך העצמות הוא סוד חוט א"ס ב"ה המתפשט בכולם שה"ס הקו אשר בקע את החלל שבו אין שינוי כלל והוא רק חיות הספירות וזה נקרא ג"כ שקיו דאילנא וסודו שם מ"ה סוד אד"ם, והמקבלים יכולין לקבל או מן הספירות לבד דהיינו מן הכלים או מן העצמות שבהם וההפרש פשוט שהוא רב מאד, אמנם באמת בישראל כשהם מכנים כראוי אז נמשך בתוכם התפשטות מזה החוט בתוך

נשמתם, כי גם למעלה יש כמה מיני פנימיות זה לפנים מזו והחוט הזה הוא פנימי מכולן, וכן בישראל לפעמים ימשך בתוך נשמתם בחי' הכלים לבד ולפעמים גם בחי' החוט עצמו ואז הוא תוקפם של ישראל ונקראים בנים אתם כו', וזהו מה שמו ומה שם בנו, ובאמת בקבלם כך אזי מגיעים אל פנימות ההשגה ובזמן שנחרב הבית נאמר במחשכים הושיבני כמתי עולם, והוא כי אין ההתפשטות מגיע לישראל כ"א בבחי' הכלים לבד והפנימיות מסתלק ואז נאמר והארץ היתה תהו ובהו וחשך על פני תהום, וסוד הענין כי אין שליטה לקליפות בהארת הפנימיות רק בבחי' כלים לבד והקליפות מקומן בנוקבא דתהומא רבא והם מתאחזין משם במקום שמתאחזין, וזה כי כנגד נר"ן של הפנימיות כשהוא מסתלק נאמר והארץ היתה תהו ובהו וחשך והם בסוד מו"ח ל"ב כב"ד שבהם שורין נר"ן וזה מגיע אל התהום שהוא מדור הקליפות, ובהיות הנהגת ישראל כן לבד נכדו הקליפות הרבה ואז נאמר ולא אתנו יודע עד מ"ה שהוא בחי' המ"ה הזה שהוא החוט הנ"ל. והנה אז נאמר ורוח אלהים מרחפת על פני המים שאעפ"כ הרוח שהוא סוד הקו הזה הי' מתפשט על המים האלו שה"ס אך מרחפת לבד בסוד מטי ולא מטי ומזה הרוח היו מקבלים אותם החכמים הגדולים הרשומים בישראל שאמרנו, אך כיון שהרוח לא הי' אלא מטי ולא מטי, לכן לא היו יכולים לקבוע ישיבה כרשב"י זללה"ה, אך בזמן רשב"י זללה"ה אז התחיל להתפשט זה המ"ה ואו נעשה מדרשו בסוד ויאמר אלהים יהי אור, נגד החושך של הגוף דהיינו סוד הכלים ששלטו עד אותו הזמן ואז נאמר ואלהים מלכי מקדם פועל ישועות בקרב הארץ:

ונפרש עתה זה הענין היטב ותדע מה שעשה רשב"י במערתו ומהו ענין ספרו, כי הנה כמה פעמים דרשו ספרו הקדוש בסוד תיבת נח, ובפ' בהעלותך ז"ל והמשכילים יזהירו כזוהר הרקיע אלין אינון דקא משתדלין בספרא דא דאיהו כתיבת נח וכו', הנה בהיות השכינה בגלות בבל בתחלה כבר אמרנו שלא היתה אלא בסוד הכלים ולא בא לה אור מן הפנימיות כלל עד שבא רשב"י זללה"ה וזה מפני שהוא ניצוץ ממרע"ה ובאמת משה הוא הראשון והיותר עיקרי שנאמר בו מה שמו ומה שם בנו בסוד החוט שפירשנו למעלה שהוא מתלבש בנשמת משה ועל ידו מתלבש אח"כ בכל שאר מישראל שמתלבש בם, וע"כ רשב"י הוא שהי' משרשו יכול אז, יען כי כבר הגיע ג"כ זמן מוכן לזה להמשיך סוד החוט הזה אל הכלים של הנוקבא, והנה באותו זמן נתפשטה אימא והאידה הה' אורות שלה לנוקבא, וס"ז כי בק' יש בה אלהים והוא סוד החושך של הגוף והכלים שאמרנו, אך בהגיע אלי' החוט הזה אז נמשך האור לזה האלהים והוא נמתק, וסוד הענין כי בתחלה נאמר והארץ היתה תהו ובהו וחשך בסוד "מוח "לב "כבד כנ"ל ואח"כ ויאמר

אלהים יהי אור. ויש ה' פעמים אור למתק ה' אותיות דאלהים ובאמת זה המיתוק מגיע אלי' בסוד אימא כי הלא גם ההוט עצמו מגיע אל זו"ן מאימא כידוע ובאימא יש אלהי"ם נכלל בהוי"ה בסוד הנקודות שלו ושם נמתק בסוד ה' אור ואז נעשית הנוק' תיבת נח כי בתחלה הי' רק ורוח אלהים מרחפת על פני המים ואז לא נעשה בחי' תיבה אלא הכל עומדים בתוך המים דהיינו הס"א הגוברת ורוח מניע להם במטי ולא מטי, ועכ"ז ההנהגה בסוד אלהים לבד, אח"כ ויאמר אלהים יהי אור בסוד הוי"ה בניקוד אלהים ובסוד ה' אור המתקנים ה' אותיות דאלהים ואז נעשה בתי' אחת בתוך המים שהיא התיבה והיא מציאת התפשטות הנוקבא בבחי' אחת שאפי' בזמן הס"א ובתוכה תפריש מן האחרים מי שיזכה להיות חוסה בצלה, ואלה אע"פ שהם בתוך הקליפות יקרא שהם חוץ לקליפות כמו נח ממש שהי' בתוך התיבה במי המבול, וע"כ עד שלא נמצאת בחי' התיבה לא הי' אפשר לעשות תיקונים כמו שעשה רשב"י כי מי שהוא בתוך הקליפות א"א לו לתקן תיקונים אלה אך כשנמצאת התיבה הרי מקום מנוס ומסתר מן הס"א ששם יוכל אדם להנצל ולעשות תיקונים, והבן היטב כי זהו ממש כענין הזיווג דאחור באחור שלמטה אין זו"ן יכולים להזדווג וכשעולין לאו"א מזדווגים, כך אלה אם היו חוץ מזאת חתיכה לא היו יכולים להתקן כי מי המבול שהוא הס"א הי' על כל הארץ אך בהכנסם לתיבה יכולים לתקן תיקונים, וע"כ תבין כי לא יכלו התיקונים להוציא לאור הגאולה, כי רק בסוד התיבה נעשו, ועוד אפרש לך מזה בס"ד והנה ז"ס צהר תעשה לתבה, שאין בחי' זאת נמצאת אלא בהתחבר אימא לנוקבא בסוד ה' אור שלה אז נעשית נוקבא תיבה, וז"ס מדרשו של רשב"י שאמרו שהוא זוהרא דאימא עילאה והוא ממש ענין צהר המוזכר בפסוק, ואז נאמר ואל אמה תכלנה מלמעלה, ואמה הוא בסוד א' מ"ה שהוא המ"ה הנזכר דהיינו החום, והנה אף שהוא מתפשט מאימא לנוקבא אך ודאי שעובר דרך הז"א אלא שעובר דרך מעבר בעלמא, כי כיון שצריך לבוא מבחי' אימא צריך שלא ישתנה למדרגת הז"א אלא יעבור והולך לו ודרך התפשטו הוא דרך הא' שבאמצע שם מ"ה דז"א ואין זה המ"ה של החוט שהא' הזאת כבר ידעת שהוא א' הבאה בז"א וע"כ אמר ואל אמה תכלנ"ה וסודה בל"ה בסוד "כי "לה' "המלוכה שד"ת כלה, מלמעלה שהיא למעלה ממ"א, והבן היטב ענין זה של התיבה כי הוא עיקר ענין הספר וכל תיקוניו, וכ"ז הוא מה שפירשתי לך בסוד ואל אמה תכלנה מלמעלה, כי החוט מתפשט בנוקבא ועכ"ז אנו אומרים שבאין האורות מאימא למתקה, אך סוד הענין הוא כי בהסתר החוט נסתרים תיקונים רבים מתיקוני הספירות והכלים עצמם כי הלא גם להם נמצאים תיקונים ידועים שצריכין להמצא בהם מצד עצמם מלבד החוט שבתוכם, ואלה האורות שאנו

אומרים שבאים מאימא אינם כמו ההארה הבאה בהליכות ההשפעה אלא היא בחי' אחת הראויה להמצא בנוקבא לתשלום בנינה, והוא סוד אימא אוזיפת מאנהא לברתא, כי בהיות נוק' בבחינתה לבד היא דין חשוך שהס"א אוחזת בה, אך בהמצא בה תשלום מציאותה מצד אימא בסוד המאנין האלה שלה אז דיני' מתמתקין והיא מתוקנת תיקון גדול, וזהו הטעם שאין האורות האלו באים לז"א ומז"א לנוק' כי הם בבחי' נוק' שייכים לה לבד לבנינה אלא שעוברים דרך ז"א ולכן באים אלי' בחיבור עם החוט המגיע לה והיא הארת הא' דמ"ה דז"א שעוברים דרך בה, וזהו ואל אמ"ה, והנה אז נמצא שאינה נמשכת עוד למטה שהקליפות יכלו להדבק בה אלא פונה לז"א בסוד כלה כנ"ל ואז אע"פ שהיא בתוך הקליפות נקרא שהיא מתרוממת מעליהם והיא למעלה. כלל הענין תיבה היא מציאת הא' של הנוקבא שיוכל למצוא בה אפי' בזמן הגלות שהנסתר בה יקרא חוץ מן הגלות ולכן בתוכה יעשה תיקונים גדולים וזיווגים חזקים רק אין פעולתם יוצאת לחוץ, כי היא בחי' סגורה בסוד ויסגור ה' בעדו, ונא' בה וכפרת אותה מבית ומחוץ בכפר, ר"ל כפ"ר עולה כמנין אלהים דיודי"ן כזה, אל"ף למ"ד ה"י יו"ד מ"ם, ויש בה המכסה שהוא גי' קכ"ה בסוד צירופי אלהים שכשזה יהי' מוסר בסוד ויסר נח את מכס"ה התיבה, אז יראו התיקונים שהיו סגורים לפנים ותצמח פעולתם:

וא"ת א"כ מה תועלת יש בתיקונים האלו, דע כי תועלת גדול יש, ראשונה שכבר אינם נאבדים אלא שהם נשמרים לסוף הימים, שנית כי בהעשות כל הפעולות הגדולות האלה בפנים אע"פ שאין הפעולות עצמן יוצאים לחוץ אך סוף סוף הארה יוצא משם לעשות תיקונים גדולים בכללות הגאולה אלא שלהוציא אותה הארה קטנה צריכה כל הפעולות ההם הגדולות מפני היותם סגורים לפנים. ועוד אדבר לך מזה בס"ד. והנה לפי הארות האלו שהאירו כך הי' מחבר ספריו כי באמת הספרים מתחברים למטה לפי ההארה המגעת, וכבר פירשו זה רז"ל על פסוק לעשות לרוח משקל, וכללות הכל הוא מדרשו של רשב"י, ויש ר"מ ויש תיקונים ויש ספרא דצניעותא כולם לפי ההארות בהתלבשות משה בו כנ"ל בסוד החוט בסוד הע' ניצוצין דאלהים הנכללין בהוי"ה דאימא ובסוד הה' אורות, אמנם לפי שעשה תיקון גדול הזה אחר שכבר הקלקול נתגבר אח"כ כ"כ וזמן כ"כ רב, הוצרך שיכין רשב"י עצמו הכנה גדולה והוא ענין המערה, ובאמת הוצרך לברוח כמו שברח משה לפני פרעה וישב במערה י"ב שנים מתחלה ויצא אח"כ וחזר עוד וישב שנה אחת:

ועתה אבאר לך ענין כל הדברים האלה בס"ד באר היטב. הנה רצה המאציל ב"ה שיהי' מלך המשיח סובל החולאים כמוזכר בדברי רז"ל והוא מה שהוא סובל סיתומי הס"א

בעבור ישראל וזה לרע לס"א כי על זה נאמר באשר כרע שם נפל שדוד, בי כל המקומות שהס"א מתאחזת בהם בזמן עלייתה נשארה לכודה שם כצפור בפת שלא תוכל לנוס אח"כ בזמן התגברות הקדושה אלא אותן המדריגות עצמן יהיו שלשלאות על צוארה להכניעה תחת הקדושה בתשובה ובזה הדרך ימצאו כל המדרגות של הס"א אשר שלטו על ישראל ועל מהמ"ש לסתום אורם וליסרם קשורות ועומדות תחתיהם לע"ל, וכן משה הושם בסוף כי הי' גם הוא בתוך קליפת מצרים כדי שתשאר מצרים אח"כ כפותים היו, והנה השכינה אינה עוזבה הנשמות השקועות בגלות וכ"ש נשמות כאלה, וכן נאמר ותרא אותו כי טוב שהשכינה היתה עמו, אך עכ"ז אינה יכולה אלא לשמור אך לא להוציא לחירות עד שיגיע הזמן, וע"כ אז הי' תחת רשות השר של פרעה והשכינה רק נצבת עליו לשמרו וע"כ הוצרך שאח"כ יברח כדי לצאת מתחת יד השר ואח"כ יחזור שם להכניעו, וס"ז הוא ענין ערי מקלט והיא ענין עמוק ותדע בו מה שקראו לר"מ מארי תיובתא, הנה היו הדברים בקלקול בזמן ההוא ולא הי' אפשר למשה לעלות משם לפי סדר המדרגות, ולכן הוצרך שתתפשט אימא ותגיע למטה בתוך הנוק' ואז עלה שם שלא כסדר אלא כמו בסוד חפזון וכן הוא לכל רוצח כי הוא מסוכן וקרוב אל הקליפות שרודפות אחריו וא"א להנצל אלא שיעלה ברגע אחד אל אימא, וזהו ממש כמו ענין התשובה שברגע א' ממש עולה למעלה ממדריגת הצדיקים גמורים וזהו במקום שאין הנוק' יכולה צריך שאימא השלום, והוא ממש סוד נ"ס שהוא הבא מאימא מלמעלה מחקות הטבע המסודרים לפי הז"א, וז"ס עיר מקלט שהוא מה שמתפשטת אי' בנוק' ומקבלת את הרוצח שנוק' לא היתה מצילתו כי לארץ לא יכופר לדם אשר שופך בה כו'. סוף דבר יש בריחה ויש יציאה, בריחה היא שלא ע"פ סדר המדרגות והבורח צריך שיהי' נקלט מאימא המתפשטת בנוק' כנ"ל, ונמצא שע"י הבריחה הזאת יוצא מתחת ידי הס"א ונקלט באימא, אמנם זה אינו יכול להתקיים כי התיקון צריך שיגיע לפי סדר המדרגות לכן צריך שיחזור אח"כ עד שיצא ביציאה ולא בבריחה והנה ע"ז כתוב במשה וישב על הבאר דהיינו למעלה מן הבאר מפני שהי' בורח ועלה לאימא ומצא ב"ז צפורה שהיא בסוד לאה, ותדע שגם יעקב מפני כך נזדווגה לו לאה בתחלה כי הי' בורח מעשו אבל אעפ"כ סודו דרך אחר אכ"מ באורו, כי הוא לא ישב על הבאר אלא וירא והנה באר שהיא רחל, והנה כן ישראל אח"כ בצאתם ממצרים הוצרכו בתחלה לברוח לאימא בסוד חפזון שהיו הדברים שלא כסדר כידוע בסוד ליל שמורים, אח"כ נאמר ובני ישראל יוצאים ביד רמה, שהיא היציאה ברחל שהרי נסתלקו מוחי ליל שמורים וחזרו כסדר, אמנם כיון שכבר משה שהי' כללות של כל הס"ר ברח כבר ויצא, ע"כ אפילו

הבריחה היה נחשב לישראל מצד א' ביציאה אך מצד אחר היתה בריחה, וגם ז"ס ויוגד למלך מצרים כי ברח העם ואינו אומר בורח אלא ברח, שכבר ברח העם בבריחת משה בתחלה, וע"כ נקרא מארי תיובתא בעלותו אל אימא שהיא התשובה בסוד עיר מקלט. והנה כתוב עלית למרום שבית שבי, מדבר על רשב"י ע"ה, כי שב"י ר"ת "שמעון "בן "יוחאי כידוע, וזה בעלותו לבחי' זו של אימא שהיא מרום, וכן לאה בסוד צפורה שהיא מרום אז שבה השב"י, והוא כי הוציא בכח ניצוצו זה שהוא רשב"י שגם הוא הי' לו לברוח כן, וזה כי כמו שהוצרך בריחה ויציאה בגאולת מצרים כך הי' צריך שיהי' גם בגאולה אחרונה, אבל כתיב כי לא בחפזון תצאו כו', נמצא שלא יהי' בריחה לע"ל, וצריך לפרש זה הדבר מהיכן נמשך וגם מהו גודל תועלתו, ובתחלה נבאר מהיכן נמשך, הנה מרע"ה בתקנו בתחלה לצורך ישראל במצרים הכין תיקון גם לצורך הגאולה האחרונה והיינו שלקח עמו גם ניצוצו זה הראוי להתגלות בסוף גם לצורך הגאולה העתידה והיינו רשב"י זללה"ה. וע"כ חזר הוא וברח ג"כ וברח אל המערה שהוא ממש סוד אימא, כי לכן הוא מסתור ומחבא והוא סוד עיר מקלט ואז נמשכה אימא בתוך נוק' כנ"ל ונעשה בחי' התיבה והוכן ענין ספרו הקדוש, והבן היטב קשר הדברים הנתלים זה בזה:

והנה משרע"ה הוליד שני בנים במדין מצפורה אשתו והיינו גרשון ואליעזר ושניהם בסוד הבריחה שלו, ואליעזר הוא סוד התיקון כי גרשום הוא רק לענין הגירות שלו אך אליעזר הוא הצלה שאז ניצול והרב פרעה שהי' רודפו, וכבר אלה הדברים מתקשרים עוד בעניני הגלגולים בסוד קין והבל כידוע כי הולכים לתקן הפגמים כלם שנפגמו בעולם, והנה כנגד זה הי' עם רשב"י ר' אליעזר בנו בסוד כללות שני הבנים נרשום ואליעזר, ונמצא שבהיות רשב"י במערה נעשה מציאות התיבה לעשות ספרו הק' כנ"ל שהיו מתגלים אותן המאירות שהיו נסתרים עד הזמן ההוא מפני התעלם החוט והי' צריך לתקן אותו סוד האור שאמרנו ולכל ב"י הי' אור במושבותם וגילוי האורות בסוד היו"ד דשד"י אך הי' צריך לתקן שם תיקונים גדולים ולעמוד שם עד שישלמו התיקונים ההם, וכל התיקונים הוא סוד משפט רשעים בגיהנם י"ב חדש והוא ענין החרוב שנולד להם שהוא החורבן, וביותר פרטות סודו המוזכר ק"ב חרובין ברחב"ד, והענין הוא כי טהרת הנשמה היא ע"י גיהנם או ע"י תשובה והוא כי כל זינא אזיל לזיניה ונמצא שצריכה הנשמה לרדת בגיהנם עד שהזוהמא תפרד ממנה ותדבק בשורשה או שתעלה לאימא בסוד התשובה ותתדבק בשורשה ותפרד ממנה הזוהמא ותדחה למטה, והנה כבר שמעה ענין תהו ובהו וחושך על פני תהום, איך היתה מתאחזה ממדורה בנשמות מפני שליטת הכלים לבדם וע"כ בעלות רשב"י זללה"ה לאימא בסוד המערה כנ"ל הי' צריך להוציא

נשמות ישראל מאחיזת התהום שהוא הגיהנם, וע"כ הוצרך לעמוד בתחלה י"ב שנים ואח"כ י"ב חדשים וכ"ז הוא בסוד ק"ב חרובין, והוא כי ג' שמות הם אהי"ה הוי"ה אדנ"י, שהם עולים יב"ק וסודם "יחוד "ברכה "קדושה, וכשהחוט אינו מתחזק להגלות כלל אז נעלם ענין הי'חוד ונשאר הק'דושה והב'רכה לבד וזה נקרא חרוב בסוד ק"ב חרובין, כי בהגלות היחוד אין הס"א מתגברת ונמצא ששם הוי"ה נעלם ולא נשאר אלא סוד אהי"ה ואדנ"י, ולכן היו צריכין י"ב שנים להמשיך בהי' היחוד הזה, כי היו צריכים לחבר שם הוי"ה בי"ב צירופים לאהי"ה ואדנ"י בצרופיהם והי' צריך לבל צירוף מצירופי הוי"ה ב"ה שנה אחת ונמצא שבי"ב שנים נשלם כבר התיקון דהיינו המשכת שם הוי"ה ב"ה ואז יצאו משם, אך עדיין לא נשלם התיקון היטב עד שישבו עוד י"ב חדשים והוא לחבר חיבור גדול ג' השמות שבין כולם יעשו י"ב והם י"ב אותיות של הוי"ה אהי"ה אדנ"י, ויש הפרש גדול בין תיקון לתיקון כי הא' הוא המשכת שם הוי"ה ב"ה לקב הנמצא כבר, והב' הוא התחברות הוי"ה ב"ה הנמשך עם הקב להיות בהשואה אחת שכך צריכים להיות בסוד יב"ק, אך לראשונים הוצרכו שנים כי הוא יותר פרטית ועדיין לא נתקן שום תיקון וההתחלות קשות, ואח"כ די חדשים כי הוא יותר בכלל וגם שכבר נתקן תיקון בתחלה ונקל להשלים והנה זה התיקון עצמו הולך למקום אחר ג"כ והוא ענין המשכת החוט שאמרנו שהי' צריך להמשיך עד שיתלבש בנשמות ישראל, וכבר שמעת שהוא שם מ"ה. והגה ד' אותיות יש עקריות בשם זה שסודם אהב"ה והם י' א' א', ובי"ב שנים הראשונים היו נמשכין הג' אלפין שסודם שלשה אהי"ה או שלשה אדנ"י לנגד י"ב צירופי הוי"ה ב"ה והם סוד י"ב שבטי' כידוע, אך בשנה הי"ג בי"ב חדשי' נמשכה היו"ד שהיא לבדה מקבלת לכל הי"ב הראשונים וסודה ג' יודין בסוד ג' קוצין והם סוד ג' הויו"ת, ובהיותם סוד היחוד ע"כ נכללין בי' א' והם חדשים לבד נכללים בשנה א', והבן היטב:

והנה בתחלה נתקן כל העולם על ידיהם ודאי בסוד התיקונים שאמרתי של הקב חרובין אך עדיין לא נתיישב בעולם דהיינו כי תחת שעד אותו הזמן נאמר ולא אתנו יודע עד מה, אז היו צריכים הם לתקן באופן שיהיו תיקונם מתפשט ומגיע לאחרים ועד שלא נשלם היחוד בסוד הי"ב שנים הנ"ל לא היו מתישבים בעולם והיו מענישים ב"א עד שהוצרך שיחזרו למערה עד תשלום הי"ב הב' ואז נתיישבו יותר עד שאע"פ שר"א שהי' שורשו מן הגבורה הי' מעניש, אך רשב"י שהי' שורשו מן החסדים הי' מרפא, ואח"כ עוד נתיישבו לגמרי. והנה אליהו הי' שבא להודיע להם שבטלה גזירתא ועכ"ז לא בא וא"ל אלא כלאחר יד בא להם השמועה, והאמת כי באשר תיקן ספרו הק' הוא שנתקן

שם ע"ב בא אליהו כי הוא באמת העיקרי בגילוי הנשמות אשר נגלה בחיבור ספרו הק' של רשב"י והיינו כי הוא תיקון נתקן כלו על ידו כמבואר בס' התיקונים בריש הקדמתו, אך לפי שלא נשלם התיקון הנ"ל לא בישרו אלא רק מרחוק, והנה רפב"י הוא משורש א"א ע"ה והוא ג"כ תיקן ענין היחוד אך לא יכול לתקן אלא הכלל דהיינו הוי"ה אהי"ה אדנ"י ביחד ולא הפרט לקשר כל צירוף זה בזה ואמת הוא שאחר הפרט תיקון הכלל הזה הוא תשלום הענין אך קודם אינו שלימות וע"כ בתחלה רפב"י הי' משיב לרשב"י תריסר פירוקי, אך רשב"י תיקן שני הי"ב ולכן הי' משיב כ"ד פירוקי, ונמצא שבריחת רשב"י עשתה ענין התיבה שבסודה נעשה ספרו הק' אשר בו נכללו כל הס"ר נשמתין כמוזכר בתיקונים ואז נחשב זה לבריחה כללית לכ"י עד שבסוף הימים לא יצטרך אלא יציאה, וז"ש כי לא בחפזון תצאו כי הולך לפניכם ה' שהוא הז"א ומאסיפכם אלהי ישראל שהיא הנוק', כי לא בסוד עיר מקלט אלא לפי סדר המדרגות כראוי, והאמת כי מדרשו של רשב"י נשאר אחריו לברכה שכל מי שיתדבק בו נקרא שבורה מן הס"א עד שלא יצטרך לו אלא יציאה. ואודיעך מה תועלת נמצא בזה, והאמת כי תועלת גדול הוא כי הוא הצלה מחבלי משיח. והענין כי חבלי משיח לא היו צריכין אלא כמו חיבוט הקבר הצריך להפריד מן האדם הזוהמא שנדבק בו, כן היו צריכים החבלים כדי להפריד הזוהמא כדי שיוכלו לברוח כנ"ל ואח"כ יחזרו לצאת וז"ס הקב"ה מעמיד כו' ומחזירם למוטב, כי זהו כלל גדול בעוד שהאדם תוך הגבורת הס"א אינו יכול לתקן התיקון הצריך וצריך שהס"א תשאר כפותה תחתם כנ"ל ולכן צריך להם ב' פעולות א' לצאת מן הקליפות ההם בדרך בריחה כי בדרך יציאה א"א בראשונה ואח"כ שיצאו ממש מן הקליפות ביד רמה שהקליפות תשארנה כפופות תחתם, אך כיון שנדבק הרבה בהם הזוהמא לא הי' אפשר להם לברוח אלא ע"י החבלים שאז היו חוזרים בתשובה שהיא אימא עיר מקלט וזאת היא הבריחה. ואודיעך בזה סוד גדול מש"כ בצר לך ומצאוך כל הדברים האלה וכו' ושבת עד ה' אלהיך וכו', דע כי התגברות הס"א להרע נמשך לפי עלייתה להתאחז ולינק במדרגות כי כפי עלותה כך מתגברת והנה היא עולה ומתגברת בספי' זו"ן ואז נדחקים ישראל עד שהיא מגעת לאימא והיא חושבת להתדבק שם ג"כ בסוד אימא דינין מתערין מינה, אך באמת אינה יכולה כי אימא היא חירות ואז אדרבה ישראל מתדבקין בה ובורחין בסוד התשובה ולכן הי' צריך הכה הקשה שהולך ומתגבר מספי' לספי' עד שמגיע לאימא ושם נשבר כחו כי אדרבה מתעוררת התשובה לישראל וה"ס לפני שבר גאון, וע"כ גם בריחת משה ורשב"י היה ע"י הכרח וכיון שבבריחה זאת נעשה ספה"ק הנה כבר ענין התיבה קיים ועומד לכל מי שיזדמן אליו דהיינו הנדבק בספה"ק כבר מגיע

לאימא ויצא מן הס"א ואין צריך לו הבלי משיח כמוזכר ברעיא מהימנא פ' נשא בענין שהבאתי למעלה בתחלה, והנה עכ"ז לא נתגלה הס' אלא בזמן הרבה אחרי העשותו כי הלא הפעולה הזאת אינה צריכה להמצא אלא בזמנה כי פעולתו אינו אלא בסוף יומיא בדרא דמלכא משיחא:

ואפרש לך עתה מהו דרא דמשיחא, הנה אמרו רז"ל בעקבא דמשיחא חוצפא יסגא, וע"ז הוא כי בעקבות משיחא יהיו חבלי משיח, כי כל מה שהקב"ה פועל הוא בסוד דמות אדם וימצא באותו הפעולה הראש והגוף וכל החלקים הנמצאים באדם, והגלות ג"כ הוא כך וע"כ נמצאים בו כל האברים האלה וכל אבר ואבר תלויים בו שנים במספר לפי מהות האבר ההוא ועניינו, והנה בימי רשב"י כבר הגיע לחזה והוא מקום שמשם מתגלים החסדים ולכן עד אותו הזמן הי' הכל בסיתום ואז נפתח הסיתום בהיות המקום גורם כך, וצריך שתדע שהמשיחים עומדים בב' עקבות של הפרצוף הזה אך משם מאירים הארות לכל הגוף לכן אמר היום אם בקולו תשמעו, אך מקומם האמתי העקבות וכל הדורות התלוים שם נקראים דרא דמשיחא ממש שהוא מתקשר בהם קשר גדול מה שלא הי' כן בשאר הקודמין שהי' משלח ההארה והוא עצמו לא נמצא שם, והנה מצד העקבות באותן הדורות היו ראויין להמצא הבלי משיח ולכן הוצרך שיתגלה אז ספה"ק של רשב"י כי לכן נעשה לצורך זה אלא שנעשה בזמן הראוי להעשות שהוא בזמן התפשטות החסדים מן החזה ולמטה כי או נאמר מיד ולכל ב"י הי' אור במושבותם ונתגלה אח"כ בזמן שהוצרכו לו, אך ודאי כיון שעשה אע"פ שלא נתגלה צריך שאיזה פעולה גדולה תולד ממנו, והאמת שהנשמות מיד הי' בהם סוד הבריחה וז"ש בתיקונים בסוד פ' גם צפור מצאה בית ע"ש, אלא שלא נתגלה הדבר לתחתונים ועכ"ז ודאי מיתוק גדול הוא לגלות והכנה רבה לגאולה, וע"כ אמרו שיתפרנסו ממנו העליונים עד סוף הימים שאז יתגלה לתחתונים ובי' ושבתם איש אל אחוזתו. והנה אז נתקיים הפ' ואלהים מלכי מקדם פועל ישועות בקרב הארץ, כי הארץ היתה תהו ובהו עד אותו זמן והוא מל' בגלות והוא שם אלהי"ם, ואז החסדים שבו לאחור ונשאר אפי' ז"א בסוד תש כחו כנקבה, אבל בזמן ההוא הנה נתקן מציאת התיבה שבתוכה נעשו התיקונים רבים הנ"ל בסוד צהר תעשה לתיבה שהיא הזוהרא מאימא עילאה כדפי', והוא בסוד אלהי"ם דהוי"ה ונקדא מעלמא דדכורא כי גם אי' נקראת כך יען בדכורא אסתיימת כידוע, וזהו ממש ענין המאנין דאימא אוזיפת לברתא, שאז נקראת אדון כל הארץ כדמפו' בזח"א ר"פ בראשית ע"ש, וע"ז השם דאלהים אמר ואלהים מלכי מקדם, כי הוא בסוד קדם בסוד הדכורא וזהו פועל ישועות בי מאז התחילו הישועות בתיקוני ספרד כמוזכר בר"מ ובתיקונים, אך הי' רק בקרב

הארץ בנו לנו בסוד התיבה שהתיקונים נעשים בפנים ולא נתגלה לחוץ, והרי הבנת היטב ענין ספה"ק ועל מה הוא נעשה כי הוא בסוד תיבה שאימא מתפשטת בתוך נוקבא ונעשי' בסוד עיר מקלט כדי לברוח בה מן הס"א שכל הבורח בו לא יצטרך לחבלי משיח לברוח בריחה אחרת של התשובה המתגלית בזמן הצרה הגדולה כדפי':

ואפרש לך ענין ספרו של רשב"י והאידרא והתיקוני', הנה רשב"י חיבר ספרו הק' לפי ההארה אשר הגיע אליו בהתקנו במערה, ועינינו חיבור על התורה מבאר סודות גדולים לפי סדרי התורה עצמה, ושאר הספרים אשר נעשו מאחרים כגון ס' יצירה ופרקי היכלות וכיוצא, וכל הספרים אשר לראשונים כגון ס' רזיאל ספרא דחנוך וכיוצא אינם על התורה ולפי סדרי התורה, אך זהו חיבור גדול ונורא המגלה עומק הסודות בבירור רב על התורה עצמה, וזהו נקרא גילוי התורה בפנימיותה כמו שעתיד הקב"ה לגלות התורה עצמה ביותר פנימיות עמוק ג"כ לע"ל, והי' רשב"י מגלה סודות התירה וחברים מקשיבים לקולו ומתחברים עמו להיות בחיבור זה כל אחד עונה חלקו, כמו שנעשית המשנה ע"י התנאים ורבינו הקדוש חיבר סברת כולם ועשה מהם ספר המשנה, כך רצה רשב"י שיחבר ספר כלול ממאמרי כל בני ישיבתו ויהי' הספר מחובר על התורה כנ"ל, כי החיבורים המדברים על ענינים פרטים מן החכמה אחת כאן ואחת כאן נקראים כמו אוצרות פרטים, אך ספרו הקודש על התורה זה נקרא הפתח הגדול של כללות התורה, והנה רשב"י צוה לר' אבא להיות כותב ומסדר את כל הדברים אשר דברו החכמים בני הישיבה בכל זמן וזמן ובכל מקום שהם את הכל יסדר לפי סדר התורה ולא יהי' נחתם הס' כל ימי חיי רשב"י ובני ישיבתו כי יביא כל דבריהם שבכל זמן איש על מקומו אל סדרי הספר, וזש"א ר' אבא בפ' משפטים קס"ג ע"ב ההוא דאנא כתיבנא מבוצינא קדישא בו', ובימי חיי רשב"י אז נעשו תיקונים גדולים ונתחברו חבורים לפי הגילוי אשר נגלו, כי רעיא מהימנא לקח לו לפרש הפיקודין ונעשה ספר ר"מ ועוד נעשה ספר תיקונים, ואלה הב' הם חבורים גדולים שהי' בהם גילוים גדולים מלמעלה שנכנסו בה' העליונים מלמעלה באתגלי', והנה האדרא קדישא נעשית קודם התיקונים וע"כ אמרו בראשית התיקונים ויקומון עמך ר"ש ושית חברוי דאתכנשו בקדמייתא וכו', והרי לא נשארו ז' אלא אחר האדרא כמפורש לקמן שנכנסו עשרה ויצאו שבעה וענינה הוא כי בתחלה אע"פ שהיו חברים מצוים לפניו ועוסקים ברזי התורה אעפ"כ לא נעשה ביניהם התחברות חזקה כי אם בענין זה של האדר', ואפרש לך זה הענין היטב:

עד אימת ניתב בקיימא דחד סמכא

ואודיעך פי' דברי הקדוש זללה"ה באמרו עד אימת ניתב בקיימא דחד סמכא. דע כי כל מקום שמתחברין כנסיות לשם שמים מתקיים הכנסיה למעלה כמו שעשוהו למטה וזהו ע"י היסוד כי היסוד בו תלוי כל יחוד וחיבור בסוד שלו"ם וס"ז ברית כי ברית היא מסורת קשר בין הכורתים אותו והיסוד הוא הברית, וז"ס ג"כ הוא הברית שכורת הו"א עם הנוקבא והוא מקשר ומיחד בסוד כי כל בשמים ובארץ, והוא מקשר ומיחד כל המדרגות של הנוקבא שהיא השורש של התחתונים עם הקב"ה, אך באמת אינם יכולים להתקשר אלא אם הם מקושרים להחזיר הכל בסוד היחוד, ופי' הענין כי זה היחוד נמצא למעלה בין הקב"ה ושכינתי' בסוד היסוד המקשר ומי שזוכה נכנס גם הוא בכלל הקשר הזה, וז"ס ישראל שהוא גוי אחד מפני היותם נכללים בקשר היחוד והכל בסוד אות ברית שאז נקרא שגם הם נכללים בברית הזה והוא שם שד"י כנ"ל שסודו קשר התפלין והם השי"ן דשד"י הוא ראשית כח הקשר הזה בסוד הד"ר ג' הקווין בסוד החבל הקושר ובכח זה נקשרת הנוקבא בז"א בסוד הד' שבראש והרצועות הם עצמן בחי' החבלים האלה בסוד מלך אסור ברהטים כמו שמפורש כמה פעמים בזה"ק ותיקונים ובדברי הרב הקדוש עטרת ראשנו מ"ו האר"י זללה"ה, והיו"ד הוא היסוד דז"א הנקשר עם נוקבא בתפלה דיד, וכשמתחברות הכנסיות למטה אור הברית דיסוד הזה מאיר ביניהם ומחברם להיות בחבור אחד נכללין בכללות הברית, והבן היטב, כי הנה בסוף הכל יהי' שלו"ם בעולם והבריות יעשו כלם אגודה אחת לעבוד את המלך היחיד ב"ה כי יהי' נתקן הכל בסוד היחוד. ואפרש לך עתה סוד גדול מאד בענין הקשרים האלה:

הנה הקשר השלם צריך שיהי' כפול ב' קשרים זע"ז בסוד קשר של קיימא, וכנגד זה היסוד יש בו ב' ביעין, וסוד הענין קשר סודו ש"ש כי הק"ר הם ג"כ שי"ן א', וסוד הב' שיני"ן היא חג"ת נה"י והם צריכין כולם להתקשר כא' בסוד הברית שאמרנו, והנה הז"א מתקשר תמיד אל הנוקבא בסוד אני ה' לא שנותי כי אין חסרון מצד המשפיע, אך לא די בזה כי אם כך הוא לבד שלא הוכנה הנוקבא להיותה נקשרת גם היא לז"א אינו קשר שלם, וזה תלוי במעשה התחתונים, כי אם ח"ו נותנים כח לס"א אז חסרה ההכנה זאת, ואז נמצא ח"ו השק"ר שהוא היפך הקש"ר, כי הקש"ר מיחד הכל והשק"ר הוא להיפך, והס"א הם הבוגדים וישראל בחטאם נאמר עליהם בנדה יהודה כו', כי בוגדים בבריתם ובקשרם, ובאמת זה הקלקול אינו יוכל להמצא אלא בהיות הקשר א' לבד אבל בהיותו כפול אז אין עוד שק"ר, ובסוד השני קשרים האלו נמצאין התרין

ביעין שהם מקשרים באמת כל הספירות וסודם ש"ש המערכת, וששה משמותם על האבן האחת שבסוד זה עומדים הי"ב שבטים לקשר שני הקשרים האלו, ואם הקשר א' לבד אז נקרא שיש רק ביעא א' ואם הם ב' קשרים אז יש תרין ביעין שלמים, אך הס"א אסתרס ואינם נמצאין בו, וקלקול הביעין הוא בסוד ומעוך וכתות כו', שהם מיני קלקולים בבחי' הקשרים האלו, והנה מיד שמתחברת הכנסי' נמצא ביניהם הקשר מסוד היסוד המשפיע עליהם ומחברם כנ"ל, אך עד שהחברה הוא כמו ארעי דהיינו שלא הוקבע דבר ביניהם אלא שהם פוגעין כך להתחבר זה בזה אז לא נמצא בשרשם אלא הקשר הא' לבד. שהוא קשר הז"א ואז עדיין ח"ו יוכל להמצא קטרוגים בסוד שק"ר ח"ו והתיקון אינו כ"כ חזק כ"א בקבוע ביניהם קשר גמור אז יהי' ב' קשרים והיסוד בעל ב' בעין הוא ברית נסמך על ב' עמודים שאינו ירא לנפול ח"ו, ותדע שמטטרו"ן הוא סוד שד"י שכן עולה בני' שלו, וגם שם נמצא זיוג ויחוד דהיינו בהתלבש שם השכינה כידוע, אך באמת אז נקרא בעל קשר א' לבד ולכן גם הזיוג איננו בכח גדול כי כח הזיוג הוא תוקף ההתדבקות, ולכן אין האורות מאירין אז באור גדול אך באצילות הוא יחוד גמור וגדול בב' הקשרים וכן האורות מאירין שם בתוקפם, וז"ס שק"ר עומד על חד כרעא ואמת על תרי כרעי כי השק"ר אינו יכול להתגבר אלא כשיש קשר א' לבד, אך האמת הוא בזמן שיש תרי פרעי בסוד ב' קשרים כנ"ל, ולכן שקרא לא קאי קושטא קאי, כי תיקנו' תיקון חזק וגמור:

והנה עד האדרא אע"פ שהי' הקשר והברית ביניהם אך בהיותו כמו עראי הי' נקרא ברית של עמוד א' דהיינו של קשר א', ועתה רצה רשב"י לקשר הקשר הב' ויהי' קשר אמיץ וחזק ותיקון היוצא מהם יהי' תיקון גדול, וכבר אלו העשרה חברים באמת היו מקושרים מצד שרשם בסוד עשרה חסדים דאו"א כמפורש בדברי רבינו הקדוש האר"י זללה"ה. ורשב"י היה בסוד היסוד עצמו המחברם, ועכשיו בתיקון זה של האדרא נתאמץ הברית בב' קשרים ומשם והלאה אין שטן ואין פגע רע, והנה ברית הוא סוד הקש"ר ג"כ דהיינו ת"ר הוא קש"ר וי"ב ה"ס שש המערכת שאמרנו בסוד הי"ב שבמים עם המילה נכרתו עלי' י"ג בריתות והוא סוד תרי"ג מצות כי הת"ר ה"ס הקש"ר התלוי בשם שד"י כנ"ל ועם הי"ג כריתות שנכרת ע"ז הקשר הרי תרי"ג, ונחזור לענין כי רצה עתה רשב"י להשלים בריתם בסוד הב' קשרים ב' העמודים שהוא נסמך עליהם ומשם והלאה יהי' התיקון שלם וכן הי', וע"כ אמר עד אימת ניתיב בקיימא דחד סמכא, ואמר כתיב עת לעשות לה' הפרו תורתך וזה הפסוק באמת מודיע דרך נכון ומרוצה בעניני העבודה המוטלת על האדם ובפרט בזמן הקלקולים, והוא מה שחז"ל אמרו ג"כ במקום שאין אנשים השתדל

להיות איש, וזה כי מי שרוצה להראות חיבתו לפני המקום ב"ה ולמצוא חן לפניו, הוא כאשר חסרים עובדים ומתקנין בעולם ליטול הוא על שכמו העבודה והתיקון גם לכל האחרים שאז הוא נחשב ומצויין לפני הקב"ה לטובה, ולכן אמר עת לעשות לה' הזמן הראוי לעשות למען ה' שיהי' הדבר מצויין ומרוצה לפניו, בזמן שהאחרים הפרו תורתך, והפרו ר"ל שמפסיקין התפשטות התורה המתפשטת בקדושתה על ישראל ועל כל העולם והיינו שמפריעין ומבטלין אותה ממעשה קדושתה. והנה בהיות המדרגות עומדים בתיקוניהון ובסדריהון כראוי למעלה ולמטה הנה אז נודעים כל העובדים ונמצא לכל אחד חלקו ונמשך עליו שפע כפי בחי' לצורך כל העולם כולו והוא מ"ש איש אשר כברכתו ברך אותם ואז אין לשום א' לעבור את תחומו כי כל א' מכיר את מקומו ועושה את שלו וזהו באמת ענין מגיע לתורה בפרט, פי' כי השורש הי' התורה לכל ישראל ומתפשטים הפרטים בה להמצא בהם חלק לכל אחד בפ"ע, אך כל זה הסדר יש לשמור אותו בשעה שמקיימין התורה אך אם מבטלין אותה הנה א"א לילך בזה הדרך לעשות חלקו לבד כי לא ימצא תיקון מספיק לעולם אלא צריך לקחת דרך אחר, והוא כי התורה היא שמו של הקב"ה אך בהתפשטו בצירופיו לפי התחלקות הפרטי הזה שזכרנו אשר א"א לתקן בדרך פרטיו צריך לתקן בדרך הכללי שהוא דרך השם עצמו בכלל כי בו כל מיני תיקונים מגיעים לכל מי שיהי' מישראל, ולכן עת לעשות לה' צריך לעשות מה שצריך לה' בסוד השורש עצמו בזמן הפרו תורתך שאז אין להכיר עוד זה המקום, אלא אע"פ שאין אנשים השתדל להיות איש, וזהו ג"כ מה שאמר הכתוב וירא כי אין איש וישתומם כי אין מפגיע, כי מפגיע נקרא מי שנוטל ע"ע לתקן בעד האחרים שאינם מתוקנים והוא ענין ולפושעים יפגיע, וכן נאמר בירמיה אל תפגע בי להיות מתפלל בעד בני דורו שהיו חייבים, ולכן הקב"ה משתומם ותוהה ואומר לא די שאין אנשים אלא אף כי אין מפגיע בעד הפושעים, ותדע ג"כ שבזה תלוי הפירוש שפי' ז"ל, וז"ל הפרו תורתך משום עת לעשות לה', כי בהיות התורה מתחלשת בתיקוני' מפני מעשה ב"א לפעמים יצטרך על איזה דבר לשנות לפי שעת משום עת לעשות לה'. כללות הענין שכל אדם צריך להרהיב עצמו בזמן שאין אחרים ולכנוס אפי' במקום שאלמלא היו אחרים הוא לא הי' נכנס, כי אין זה פגם והריסה אלא תיקון:

(התחלת הספר עד כאן נדפס בפרעשבורג שנת תרל"ג, והוא מצוי ביד כל):

אמר יומין זעירין ומאדי דחובא דחיק. וזה באמת סוד גדול מאד, הנה בסוף התיקונים אמרו ז"ל אמר ר"א אמאי הוו קדמאין חיין יומין סגיאין כגון אדם וכו' ובנ"ד באברהם אתמר אלה תולדות השמים והארץ בהבראם בה' זעירא. וזה הדבר צריך פירוש כי איך

נבין שיהיה אברהם פחות מאדם ונח שבימי אדם ונח תהיה ההנהגה מאריך אנפין ומאברהם וממנו ולהלאה תהיה מז"א, ובאמת זה הדבר הוא סוד מסודות העמוקים והנפלאים מאד, הנה כתיב אדם להבל דמה וכו' ותראה שאינו אומר אדם להבל דומה וזה סוד הפסוק ג"כ ואדם ביקר בל ילין נמשל כבהמות נדמו. דע כי לא כעבודה אשר לנו עתה היא העבודה אשר היתה לאדם בראשונה ותראה איך הדברים הולכים בסדרי מדרגותיהם, כי עד אברהם לא בחר הקב"ה אומה באומות והיה חפץ שיתוקן כל העולם בשוה, והראה עוד שמאברהם ויצחק הוצרך עוד לצאת עשו וישמעאל וזה היה תיקון, משא"כ בתחלה שהיה ראוי שכל היוצא יהיה טוב, ועוד תראה שאברהם קיים כל התורה כולה, ודבר זה לא נאמר באדם ומתושלח ונח. ועתה אפרש כל אלה הדברים באר היטב בס"ד:

הנה האדם כשנברא לא היתה בו זוהמא כלל ולא היה לו אלא להעלות העולמות למדריגה העליונה, והיינו להשלים התיקון שהתחיל המאציל ית"ש ואז היה היצה"ר מתוקן וכל רע חוזר לטוב כמו שעתיד להיות בסוף התיקון, בי אור הקדושה היה גובר והיה נעשה התיקון של נוגה כאור תהיה כי היתה נשארת כל הבריאה בקדושה בלי שום טומאה כלל. ועיין פירוש זה הענין לקמן בפירוש אורחא דפלגותא דשערי, וזה הטעם שלא נצטוה אדה"ר בתרי"ג מצות כי זה סוד העבודה למטה בסוד ז"א, אבל דרך אדה"ר לא כך היתה אלא להשיג הקדושה הבאה אליו בהתגברות גדול וע"ד יום השבת והיה די שלא ימנע לה ואז רוב הקדושה היה מקדשו לגמרי שאפילו בחי' היצה"ד יהיה טוב מאד והיה העולם נתקן מיד בסוד א"א המשפיע רוב הקדושה ומתקן לז"א עצמו, אך בז"א שהוצרך לתקן דרך, שם צריך טורח גדול ומעשה רב בסוד התרי"ג מצות, ותדע שהבהמות שבזמן אדה"ר קודם החטא היו במדרגות בני אדם עתה, וז"ס אנו כחמורים ולא כחמורו של ר' פנחס בן יאיר, וזה כי אדם כבר אמרתי לא היה לו לטרוח אלא תיקונו בסוד ע"ק להשיג הקדושה הגדולה והבהמות היו להם לעבוד האדם ולטרוח בסוד התרי"ג וזה היה תיקון חז"א, ואח"כ ירד האדם למדריגת בהמה ואז נצטוה בתרי"ג מצות וה"ס נמשל כבהמות נדמו. וה"ס ומותר האדם מן הבהמה אין כי הכל הבל, וה"ס אדם להבל דמה ולא דומה, ועוד אפרש לך זה לקמן. ונמצא שמחשבה המאציל ית"ש היתה שיוכל לתקן העולם בראשונה רק בסוד קבלת הקדושה ובסוד זה ברא את האדם וכשחטא הנה נפגם בזוהמא ועכ"ז הקב"ה היה רוצה לתקנו סוף סוף ע"י כמה גלגולים, כי אותם הנשמות שהיו כלולות בו היו מתגלגלים בעשרה דורות ולא ציום התורה אלא היה רוצה שבכה הגלגול יהיה תיקון הנשמות בכח המיתה שסובלים וע"י הגלגול עצמו

שהוא התהפכות משרש לשרש מתחת מקור אחד אל תחת מקור אחר בסוד ד' חיות המרכבה כמבואר בתיקון ס"ח בארוכה והיה חפץ לתקנם מאותה הזוהמא שנדבקה בהם והכל בכח רוב אור הקדושה ולכן לא נצטוו בתורה כי עדיין היה התיקון ראוי להם רק בסוד אור הקדושה אם לא היו מונעים ולכן היה להם ימים ארוכים, ובאמת הכל נמשך בסוד א"א והיה להם להשיג מדריגות רבות של הק' ברוב ימיהם בחכמה רבה עד שבכל זה יהיו מתוקנים וסוף הכל היה בימי נח שהיה ממש כמו סוד משיח שבו היו נחים מן הגלגול ובו היה יכול לתקן העולם ברוב הקדושה כנ"ל, ובפרט בשש מאות שנה שה"ס מ"ש הזוהר שבת"ר יתפתחון תרעין דחכמתא כי באותו הזמן נגלה אור גדול מאד שהיה יכול לתקן כל העולם, וה"ס אור הגנוז שגילה להם ז' ימים ואם אז לא היו מונעים היה נתקן הכל וכיון שלא רצו כי החזיקו בטומאה:

אז אדרבא זה האור הגדול עשה להם ענין שבירת הכלים ממש שלא יוכל לסבול האור ונפלו, והוא סוד המבול. והנה מדרגת האדם נפגמה מיד בחטאו אלא שהקב"ה היה רוצה לתקנו בי' דורות ולא נתקן המדרגה שלו כל העשרה דורות וגם נח לא נתקן הרבה כי חטא ביין והקב"ה רצה לתקנו בעשרה דורות ולא נתקן ואז נתקן העולם בדרך אחר, וסוד הענין כי האדם היה המדרגה ראשונה לתיקון הקלקול וכן נח ולא זה ולא זה יכול לתקן אז נלקח דרך תיקון אחד והוא דרך אברהם שא"א עוד לתקן ברוב ההארה אלא צריך הטורח וירדו הדברים למדרגת ז"א והיא המדרגה שהגיע שם אדם בחטאו בסוד אדם כו' נמשל כבהמות נדמו כנ"ל, ועתה צריך להפריד הזוהמא לצד אחר כי כבר נכללה בגוף באמת וצריך לפנותה למקום אחר והקדושה תשכון בין כך ובין כך במקומה עד שאח"כ תשכון גם הס"א כפותה תחת הק' בסוד גרים גרורים אבל בתחלה צריך הבדלה בסוד ויבדל אלהים בין האור ובין החשך ואח"כ קשר בסוד ויהי ערב ויהי בקר כו'. וכבר נתפרש זה בארוכה במ"א, ולכן אברהם התחיל לשמור התורה ונקצרו הימים בסוד ז"א והיה התיקון בסוד הטורח והעמל של המצות וגם יצא ממנו ישמעאל ומיצחק עשו להוציא הזוהמא ואחר כך יצאו ישראל מיעקב עד ימות המשיח שיתוקן כל העולם גם אז התחיל הגלות בסוד בת גלים בת גולים שכך היה צריך להתקן השכינה בזה הדרך שלמטה מצד ז"א וה"ס ה' זעירא דהבראם, ואפרש לך הענין היטב בסוד מה שארז"ל היום קצר והמלאכה מרובה בו' כי סוד הילוך האדם בימי חייו הוא בסוד התריסר שעתי המוזכרים בספרא דצניעותא ויבואר לקמן בס"ד בענין האורתא דפלגותא דשערי ע"ש, וכולם נקראים יום א' בסוד כי אלף שנים בעיניך כיום אתמול כי יעבור, וה"ס היום לעשותן שבבחי' יום א' שלה צריך שתהיה העבודה. אמנם יש יום קצר ויום ארוך יום

קצר מצד הז"א ולכן השנים שהן השעות של זה היום הם מועטים, ויש יום ארוך מצד א"א שהשעות שלו רבות, ובתחלה היה היום ארוך והמלאכה מועטת כי היה הכל בנחת ובשלוה רק בקבלת אור הקדושה ואח"כ בא היום קצר ואז נעשית המלאכה מרובה בסוד המצות, והאמת כי אורך הימים סוד התפשטות המדרגות בהתפשטות גדול, וקיצור היום הוא מיעוט התפשטות המדרגות ושם הס"א מתאחזת לקטרג וצריך לטרוח באלה הימים שהם מועטים ולהשתמש באור המועט ולתקן תיקון השכר ואח"כ הוא בסוד היום ארוך שאין לו תכלית וה"ס אורך ימים של התורה שמתקיימת ביום קצר והשכר ביום ארוך אך מפני היות האורות מועטים ע"כ צריך זריזות גדול להשתמש מן האורות האלה ולקנא על הזמן העובר ומלאכה מרובה לתקן במיעוט האורות תיקונים רבים. ואפרש לך עתה הפ' שהזכרתי למעלה אדם להבל דמה וה"ס כי הכל הבל. והענין כי בזוהר ובתיקונים פירש הבל בסוד הבל פה אך צריך להבין כי המלה איננו כך הכל אלא הבל והוא ענין אחר. אך סוד הענין הוא דע כי העולם נברא בסוד דבור כידוע בסוד המאמרות והוא כי המלכות נעשה פה למלך ומוציאה אורות למטה לברוא מהם מה שצריך והנה ההבל יוצא מן הפה ובורא הנבראים, אך יש בו ב' בחי' א' הוא עד שהוא בתוך הפה, בחי' אחרת מה שהיא חוץ לפה והוא נקרא ג"כ דיבור והנה הגשמיים נבראו מחלק ההבל מה שהוא חוץ לפה הזאת הבוראם והוא נקרא ג"כ הבל כי הדיבור אינו נראה וזה בדבר ה' שמים נעשו אך הרוחנים דהיינו המלאכים הממונים על הגשמיים נעשו מחלק ההבל שבתוך הפה, וזה נקרא רוח פיו וה"ס וברוח פיו כל צבאם שהם צבא המלאכים אך ב"א הם יותר מן המלאכים שהם נבראו מן ראשית ההבל שבתוך הפה, והנה מי שהוא חוץ לפה צריך לטרוח כדי לחזור אל השורש שהוא רחוק ממנו אך היוצא מן ההבל שבתוך הפה אינו צריך לטרוח כי הוא קרוב אל השרש ולכן המלאכים קרובים ודבקים אל השרש והנשמות הם קרובות יותר לכן היה לו לאדם לנוח הרבה אלא שגרם החטא ואז נשאר במדרגת בהמה וז"ס נמשל כבהמות נדמו ונשתעבד אל הטורח של תרי"ג כי ירד מן ההבל אל ההבל וזהו אדם להבל דמה ובחי' זו ירד למדרגת ז"א אח"כ בסוד אברהם כי זה היה הסוף שלא הי' יכול להתקיים המדרגה הראשונה אפילו בכח הגלגולים ואז היו ימיו כצל עובר והנה ודאי שאם ירד האדם ירדו נם הבהמות והם הבהמות של עתה אך נשארו איזה בהמות ממדריגות אותם של אדה"ר והיינו חמורו של רפב"י ודומה לו, והנה נמצא עתה כל ההנהגה בסוד הבל בלבד ואפי' האדם ירד שם ואף שהבהמות ירדו יותר ממנו אך הכל הבל אם יותר ואם פחות. ונחזור לענין כי סוף סוף הוצרך לתקן העולם בעמל וטורח המצות מפני שהיו קצר לכן צריך להיות שומר האדם את זמנו הרבה לתקנו

כי הוא מעט והמלאכה מרובה וה"ס כי מארי דחובא דחיק תמיד כי למטה יש מקום התגברות הקליפות שלא היו למעלה ונמצאת הצרה רבה כי הזמן מועט והדוחק רב, אך באמת בזאת צריכים ב"א להחזיק יותר במעשיהם להגיע אל תיקון העולם וזה הדרך סוף סוף יתקן העולם ודאי אך מי שרוצה להיות הוא המתקן צריך לשים נגד פניו הדבר הזה להשכיל הרבה על הדבר למצוא הטוב הצריך לכל ישראל, ואפרש לך היטב הענין מאי מארי דחובא דחיק ותבין בזה סודות גדולים בענין הנהגת הגלות כי במשנה אמרו בעה"ב דוחק וכאן אמרו מארי דחובא דחיק, והאמת הקב"ה הוא הבעה"ב, מארי דחובא הוא הס"א הס"מ, ועל השכינה הק' נאמר אגרא דכלה דוחקא כי היא יושבת בין ב' הדחוקים הללו וצריכה לע"ל לקבל אור נגד כ"ז. הנה כתיב לא תהיה לו כנושה וז"ס מה שאמר עבד לוה לאיש מלוה וזה כי במעשה ההלואה נקשר הלוה להיות ממש כעבד להמלוה וס"ז כי לא עשה הקב"ה שום דבר למטה שאינו לפי סדר המאורות העליונים ולתיקון להם והוא שם העניים והעשירים וזה כי כיון שרצה שתמצא העבודה והבחירה בעולם הנה הניח שהמ' צריכה לקבל האורות מן האחרים וצריכה לעבודה, וזה כבר פירשתי למעלה ויסוד מאיר עליה ונק' עשיר הנותן צדקה לעני וכל עשיר למטה במדריגות היסוד והעני המקבל ממנו במדריגות מל' ולא היתה הבחי' הזאת של לחם עוני של השכינה נתקנה אלא ע"י עניים ועשירים למטה בצדקה אשר עשה העשיר לעני ובהיותו עומד במדריגות היסוד נאמר בו עשיר ברשים ימשול בסוד והוא ימשול בך כי כך נאמר בבחי' זו שהמ' היא אספקלריא דלא נהרא וצריכה לז"א, והנה העוני מתחלק לב' מדרגות יש מי שהוא עני וצריך לצדקה שלא להחזיר ויש מי שצריך ללוות אך מחזיר וזה וזה צריכים לקבל השפעה ע"י אחר לכך נשארים במדרגה זאת של עבד. ואמנם הלוה יורד למדרגה מט"ט שהיא עבד וזה שהוא במדריגת האצילות הוא בן חורין בסוד כ"י בני מלכים הם אך אם נצרך לאחר הנה יורד משם למדריגת מט"ט שהוא העבד שש שנים יעבוד והוא צריך לטרוח עד שיבוא המעות וז"ס הטורח של מט"ט בסוד ימי החול כידוע, והנה מי שירד במדרגה זו של עבד הנה האורות נסתמים אליו הרבה וסימן עבד פטור מן המצות ואם המלוה דוחק עליו הנה גורם לו תמיד יותר ירידה וסיתום לכן ציוה הכתוב לא תהיה לו כנושה, והנה ישראל חטאו הרבה והיו ח"ו חייבים כליה מה עשה הקב"ה לוה מס"מ הרשע והיינו שרצה שיאריך לו הזמן וזקף עליו במלוה את החוב אם לא ישובו בתשובה ח"ו יאבדם. וגם ההלואה זאת לא היתה בחנם אלא בריבית כי כך היא ההנהגה עם הס"מ הרשע והריבית היא כל השלוה והגדולה שנתנה לעוברי רצונו, והנה לכן צריך שלא יקנאו ישראל בהם או ללכת בדרכיהם כי זאת להם תחת מה שהניח ס"מ הרשע קיום

לעולם ולישראל ואורך הזמן עד שיחזרו בתשובה. והנה ע"ז כתיב תחת עבד כי ימלוך שהוא ס"מ שמתגאה בבחר ושרים הולכים כעבדים שנעשו עבדים לפניו מפני ההלואה הזאת והוא בחי' מט"ט בסוד ימי החול בגלות והוא תמיד נעשה כנושה לדחוק בעבור חובו וגורם ירידה וסיתום תמיד ומכאן נמשכו הגזירות רבות שהיו בעוה"ר בזמן הגלות ולכן צריך לתקן תמיד תיקונים בעבור זה כי באמת הגלות הוא קלקול גדול שכולל כמה מיני קלקולים וזהו מארי דחובא דחיק, אך במשנה שנינו ובעה"ב דוחק, והענין כי כיון שהס"מ אינו רוצה לקבל עליו עול התורה כן הולכים עמו בדרך אחר וזהו כי הנה יש הרע וצריך להעביר אותו מן העולם אלא שהקב"ה מלוה לו ג"כ זמן ולכן נמצאים רשעים בעולם אך הוא ג"כ דוחק עליהם כדי שלא ישלטו בחוצפא רבה בעולם וזהו בעה"ב דוחק ובאמת כל זה הדוחק מגיע להנוק' כנ"ל ולכן אמרו אגרא דכלה דוחקא כי לפי הסיתום שנסתם עתה אליה להיות שורש לתחתונים והוא הגולה כן יהיה לה ריוח ואור גדול:

ואמר כרוזא קרי בכל יומא. וזהו כי הנה כתיב ברכו ה' מלאכיו נהורי כח עושי דברו לשמוע בקול דברו וכבר ארז"ל עושי ברישא והדר לשמוע, וצריך לפרש זה הענין איך הוא. דע כי לכל הפעולות הצריכות להעשות למעלה מקדימים הכרוזים והענין כי ז"ס ההזמנה, והוא כי כאשר הגיע הגזירות לצאת מן המל' להגיע אל המשרתים וזה אחר שכבר הסכימו כל המאורות ונעשו כל ההכנות הצריכות לכל שפע לצאת לפעולתו ודמאורות כולם פה אחד שהיא השכינה פה שלהם מצווים את העבדים לפעול הנה מיד יוצא הכרוז ויכריז בכל רקיעים ואז המלאכים הראויים לקבל המצוה הזאת מקבלים כו מן הקול הזה ומתפשט כדי לעשות אח"כ הפעולה ונמצא שבקול יקבלו הכח ובשפע רימה המגיע אליהם לפעולה יקבלו הפעולה. ואפרש לך זה יותר בפרט. הנה כל הגזרות צריכות לצאת בסוד קול ודבור וסודם יסוד ומלכות והכרוז ממשיך כח היסוד והפעולה עצמה בסוד מלכות והאמת כי השכינה מתלבשת בכל המלאכים בסוד אדנ"י בם שם המאציל ית"ש שלא תצאנה פעולות המאורות לעולם אלא ע"י המלאכים והשכינה מתלבשת בהם כנ"ל ופועלת בהם להגיע הגזירות למטה ואע"פ שהמלאכים הם מוציאים הפעולה למעשהו עכ"ז הנה הכסא נושא את נושאיו והמלאכים אין להם אלא ליקשר ולידבק בשכינה המתלבשת בהם ואז היא פועלת ע"י ובצאת הכרוז והוא ממשיך כח הקול אז. המלאכים מזדמנים לקראת השכינה ומתלבשת בם ובחי' זו כמו בחי' זיווג ומגיע להם אח"כ השפע הצריך והשכינה פועלת בם ונמצא המעשה הראשון שהם צריכים לעשות בהמשך הכרוז לידבק בשכינה המתלבשת בם כי זאת היא העשי' שלהם שהרי כבר אמרתי שהשכינה פועלת בם והם אינם עושים אלא ההדבקות בשרשם לתת

לו כסא לשבת עליו לפעול והבן היטב, וזהו עושי דברו לשמוע בקול דברו כי נותנים כסא למלכות שבהם כדי לשמוע בקול שהוא הכרוז בחי' הקול הנמשך ותדע שבסוד זה הכרוזים מקדימים בכל יום ומגיעים כרוזים למטה בעשי' להעיר הנשמות לעשות מעשיהם ומשם מקבלות הנשמות כח והכנה לעשות את הראוי להם וז"ס התרנגול הקורא כי כבר אמרו מהו קורא בפרק שירה והם קריאות שקורא הכרוז המגיע למטה לתו ההכנה לנשמות כנ"ל והוא המלאך גבריאל דמכריז ועוד מבחינתו כמה כרוזין מתפשטין לצורך כל עניני העבודה:

ואמר ומחצדי חקלא זעירין אינון

ואינון בשולי כרמא לא משגיחין ולא ידעין לאן הוא אתר דאזלין כמה דיאות. וצריך להבין מה ענין מחצדי חקלא וכו' כי הלא בימי רשב"י רבו החכמים וידענו שכל התנאים ואמוראים כל דבריהם בדרכי הסודות דברו ודאי. וצריך שתדע כי עיקר הפעולה שצריך האדם לעשות הוא לכוון דרכיו והליכתו לתיקון השכינה כמש"ל למעלה בסוד עת לעשות לה' הפרו תורתך, כי הנה מי שעושה מצות אפי' שלא ע"מ לקבל פרס אף שהוא עשה רק לתיקון נשמתו הנה אמרו עליו בת עונים כל חסד דאינון עבדין לגרמייהו הוא דעבדין רק צריך האדם לקחת על עצמו תיקון השכינה וזהו נקרא באמת מצדי חקלא, וסוד הענין כי כל העבודות, שב"א עושים להקב"ה סודם עבודת השדה וה"ס מלך לשדה נעז', שכמו שיש מיני עבודות רבות בשדה כולם צריכות להביאם אל התיקון הצריך לו כך צריך לשכינה והעבודות ההם הם ממש המצות שהם ג"כ כמה מינים. והנה כתיב זרע רב תוציא השדה ומעט תאסוף וכן כתיב אתה תזרע ולא תקצור, וס"ז כי המצות עושות ע"ד הזריעה שנזרעים האורות כנוקבא שהוא השדה אך כשמגיעים להקצר והיינו לצאת מן הנוקבא לתחתונים הנה שם נאמר לפתח חטאת רובץ והס"א מתחזקת לקחת זה האור ואם לא יש מי שיודע לקצור השדה כראוי הנה האור כדי שלא ימסר לס"א אינו מתפשט בסוד השיב אחור ימינו מפני אויב אך מי שמקבל עליו ענין תיקון השכינה אז הוא מתעלה לקחת האור במקום שאין הס"א מגעת שם ומביא אותה למטה וכיון שנלקח מן האדם הוא שמור כי כל הסכנה הוא בהתפשטות מן המלכות לאדם וזהו באמת ענין מה שהיו תמיד יוצאים בדרכים בני הישיבה של הרשב"י עה"ש ושם לומדים הסודות שזה ממש דרך האמתי לעשות זה התיקון והוא דבר שלימד להם רשב"י ז"ל כמ"ש שם לקמן בס"ד. ובכלל הענין הוא כי האויר של עוה"ז הוא העב שלהגיע השפע אל האדם היושב בה הוא הסכנה שזכרנו, אך יש דרך א' שמתפשט מאויר הג"ע בתוך האויר הזה והאדם יקבל מתוך האויר ההוא ושם אין סכנה כלל ואח"כ מביא השפע

שקיבל באויר ההוא אל האויר הזה ומאיר לכל העולם כי כיון שנוטל שם כבר אמרתי שהוא שמור, וזה מה שהיו עושים החכמים ההם בלכתם בשדות ובמדברות כי שם היה מתגלה להם מן האויר הזה וע"כ לא היה לימוד הסוד סכנה כלל, וז"ש בזוהר פ' אמור דף ק"ה ע"ב ביומי דר"ש הוה ב"נ אמר לחבריה פתח פיך ויאירו דבריך, כי כל הסכנה הוא בעבור זה האויר ולהם היו האורות נמשכים דרך ההעלם מאויר הנזכר, והנה גם האחרים היו יודעים מזה הדרך מעט אך לא הרבה וגם לא הרבה היו יודעים אפי' המועט ולכ"א [מחצדי חקלא זעירין אינון, ותדע שכל עניני הגוזמות דפ' הספינה ואחרים כאלה הם ע"ז הדרך שהיה מתראה להם ללכת למערות או כיוצא והיו עוברים מאויר אל אויר ועוד אפרש לך זה הדבר בס"ד. וגם תדע הדרך אשר לימד רשב"י ז"ל לחבריו האלה הקדושים להשיג השנה זאת היטב כי בתחלה לא היו יודעים אלא מעט ומשיגים מעט והוא מ"ש [ואינון בשולי כרמא] בי השכינה בהיותה מתוקנת כראוי בכל הארותיה נקראת כרם שהאורות תלויים זה מזה ונתלים בשרש כמו כרם ממש והנה צריך להגיע אל זה הכרם ולראות בכל המקומות באורות הגדולים והעקרים ולהתבונן מה צריך כדי להשיג כראוי אבל אותן הנמצאים קודם שלימד רשב"י הדרך הברור לא היו עומדים אלא בשולי הכרם שהוא במדריגת התחתונים וזה יען לא היו משיגים לכנוס לפנים. ואומר לך מהו הענין לא אשגחין ולא ידעין], הנה כתיב משכיל ע"ד ימצא טוב וזה כלל גדול בתורה יגעתי ולא מצאתי אל תאמין כי האורות באמת הם נעלמים אך ברוב ההשכלה עליהם הולכים ומתקרבים תמיד קירוב אחר קירוב והנה אלה היו עומדים בשולי הכרם ולא נדבה לבם ולא עצמו כח ללכת לפנים כי רמו המאורות אך הכל הוא מפני שלא השגיחו לפקח על תיקוני השכינה כראוי למה שצריך לכל צד כי אז היו משיגים ויודעים כל הצדדים וזהו [לא אשגחין ולא ידעין לאן הוא אתר כדקא יאות] פירוש אינם משגיחים ונמשך מזה שאינם יודעים המקום הראוי והצריך להתעסק בו. ותמצית כ"ז הענין כי התיקון הגדול החזק יותר הוא ענין הקצירה הזאת שאמרתי כי זה מביא האור הגדול בעולם ולא יוכל לעשותו אלא מי שמקבל עליו עול תיקון השכינה ויתהלך בדרכים הנצרכים לזה כמ"ש לך בס"ד והוא הענין מה שאמר להם אתכנשו חברייא לבי אדרא מלובשין שדיין ורומחין. ואודיעך עתה סודות גדולים ונעלמים מאד דרך הקרש ללמוד ממש לתיקון השכינה והוא הלמוד בדוגמא שלמעלה אשר הנהיג בו רשב"י ז"ל את חבריו והוא ענין המלחמות המוזכרים תמיד בתיקונים וברע"מ ובפ' בלק דקפ"ח ע"ב אמרו אר"א ברא רחימא קדישא וחביבא בכל הני זיני קרבא אשתדלנא בהו וידעינן לאגחא בהרבא ובקשתא וברומחא ובאבנין דקירטא. וביאור הענין הזה הוא

מן הסודות הרמים והנשגבים יותר והוא הענין עצמו שהזכרתי לך למעלה מהתלבשות האויר, וראשית הכל ויסוד הכל הוא שיהיה הלימוד רק לתיקון השכינה ולא ימצא שום פני' אחרת שתגיע לעצמו והוא מ"ש בתיקוני ז"ח ולא עוד אלא כמה מארי מדרשות דאינון חברין לגבייהו צווחין בכל יומא ולילי באורייתא דבע"פ בכמה קושיין וצווחין בה כו' דאמרי הב הב וכו' ולית מאן דאשתדל באורייתא לסלקא לשכינה מבי גלותא וליחדא לה עם בעלה וכו' ע"ש, וכאשר הגיע מחשבתו לטהרה זו ולנקיות זה אזי יוכל להתהלך בדרכים האלה, ואפרש לך עתה הכל בסדר הנה ידעת כי המחלוקת והפלפולים שעושים בתורה הם לשבר הקליפות ולהעביר הקושיות שהם סוד קש ותבן אך מה שהוא מתגלה בפשט איננו אלא עסק גשמי דרך ויכוח שיוכל להוליד פעולות אלה, אך למעלה יש ג"כ אלה הפלפולים אך הם בסוד מלחמות ממש שהם מיני האורות מתפשטות להעביר הס"א כמ"ש לך בס"ד. הנה כתיב הלא כה דברי כאש נאום ה' והענין כי מי שמשים עצמו להשכיל על דבר א' ולהתבונן עליו הנה הענין ההוא נעשה אליו בסוד ה' אחרונה שבשם דהיינו נוק' וזאת שורה עליו כי כל ההשגות והפעולות הם הכל ע"י הנוקבא תמיד וכמו השלהבת העומדת קשורה בגחלת וכל גווניה מתקשרים בה כי היא להם כבסיס כך בכח ההשכלה מתלהטים אליו כל הגוונים בה' הזאת וסוד הגוונים הם יה"ו והם מתלהבים והולכים ואדם משיג מהם מה שיוכל להשיג והוא מה שישיג באותו הפעם בדבר ההוא ועוד יאיר היסוד בזה הבסיס שהוא הפסוק או המאמר שזכרנו שהוא הגחלת ואז יתפשטו הניצוצות לכמה צדדים וכל ניצוץ נקרא עולם א' והם כמה עולמות לוהטים מן הפסוק ההוא בסוד ע' אנפין ובסוד מ"ט פנים טמא ומ"ט פנים טהור ומשיגים מכל אלה מה שמשיגים, ויש איזה מקומות שהס"א גורמת סיתום וזה נקרא קושיא ואז צריך להתעורר בכח אורות של גבורה להעביר משם הס"א, והשכינה עצמה היא סוד כלי הזיין נזקפה נגד הס"א או בסוד קשת או בסוד חרב או בסוד רומח או בסוד קירטא כמ"ש לך בס"ד עד שתעבור הקושיא ההיא ולפעמים אין כח להעביר הסיתום ואז נשאר קושיא או תיובתא. והנה ע"ז כתיב את והב בסופה וגם כתיב ברזל בברזל יחד וכו', כי המלחמה נראה שנעשית בין ת"ח לת"ח ואינו אמת כי שניהם לוחמים נגד הס"א. והענין כי מי שמשיג דבר א' אז מקיים השכינה בסוד עולם א' ויש איזה מקומות שהס"א נאחזת וסותמת ואז צריך שאחר יסייע וימשוך א' מאורות הגבורה שזכרתי אל המקום ההוא עד שתפרד הס"א, ויש לפעמים שיש כבר כח גדול ביד המשיג שיכול להעמיד הלכתו וז"ס מגן, וז"ס גדול כי באמת כל הפעולות האלה צריכים להעשות בכח התלהטות האורות והבנין נמשך תמיד בכח החסד אך הפלת האויב בכח הגבורה ויש לפעמים שהאורות

מתלהטים בגבורה ומתחברים באורות החסד ומתלהבים ביחד ובהתלהבות הזה נקבע הדבר וזהו המגן בחסד שמקבל הכאות הגבורה אך אם חסר הכח ביד המשיג הנה תגיע שם הכאת הגבורה ותפריד הקליפה ויצטרך להמשיך אור חדש לגילוי הדבר הצריך, ולפעמים יבא ביד המשיג האור החדש הזה ולפעמים יחלש כחי ויצטרך המכה עצמו להמשיך הכח לגלות הדבר הצריך, והוא ענין הוא מותיב לה והוא מפרק לה ונמצא מי שרוצה לפרש ולסדר השגתו כראוי צריך להתרגל בסדר המלחמות האלה כי לכולם צריך כוונות גדולות עד מאד בסדר המאורות ופעולותיהם כמ"ש לך בס"ד וראשית הכל מי שרוצה להתהלך בדרך זה הוא צריך להתרגל להמשיך אליו בחי' האויר הפנימי של נ"ע שאמרנו יה"ס [אתכנשו חברייא לבי אדרא] כמ"ש עוד בס"ד. וצריך להתלבש בתחלה בשריין ורומחין, וסוד הענין הוא מלחמת מצוה כי הפלפול הפשוט שאיננו לפי הסדרים פנימים האלה נקרא רק מצה אך זה נקרא מלחמת מצוה בתוספת הוא"ו שהוא הזכר כמ"ש במ"א, והאמת כי תורה בלי מצוה איננה תורה ולכן א"א לעשות זה הדבר אלא בקשר התורה בסוד המצוה כי הלא המצוה היא העבודה המוטלת על ב"א והוא התיקון שיש לאל ידם לתקן וכל חלק מהתורה כולל סוד התרי"ג מצות ובתרי"ג האלה צריך להתחזק למלחמה הזאת וסוד זה שריין ורומחין השריין נעשה מן המל"ת והרומח מן המ"ע. ועוד אודיעך זה הדבר בבירור אפס כי לא אוכל לבאר הכל בכתב כי הוא צריך מסירה מפה אל פה ע"כ אני דובר לך לסירוגין כי אימה ויראה גדולה מאד צריך לירא מלאחוז בדרך הזה גם כי הוא דרך ה' באמת דרך מובחר דרך נחמד ומרוצה כי אך מקום השלהבת הגחלת הוא רשפיה רשפי אש בוער ורב עד לב השמים וצריך האדם לשמור עצמו ממנו שמירות גדולות פן יאוכל בו ברגע ע"ז והשמירה תלויה בנקיות שיהא האדם ההוא נקי וטהור במעשיו ולמודו יהיה דוקא לשם תיקון השכינה להחזירה למלך שלא המצא במחשבתו שום רושם פני' אחרת אפי' לתקן עצמו ונשמתו למצוא חן בעיני המלך כ"א לעשות רצונו לבד מרוב אהבה ועוצם החיבה והדביקות ועל הכל יראת הרוממות להיות לו לעטרה על ראשו נגד עיניו ועל פניו תמיד ולא תזוח דעתו עליו לאמר אני נקי ומעשי רצויים לפניו ית"ש, כ"ש שלא יתאוה להשיג חכמה משום גדולה ח"ו אלא תהיה עבודתו סולת נקיה להחזיר השכינה אל המלך ולגדל כבודו ית' וכאשר ימצא האדם א"ע כן ידע שהוא הקדוש אשר יבחר ה' ויקרבהו להיות מבני היכלי הקדש לחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלו ואם לאו ישמור לנפשו מאד פן יהיה מקלקל ולא מתקן וידחה ח"ו כאחר או יופגע כבן זומא, ולא ישאהו לבו לומר הקב"ה וותרן הוא כי לא נתן ה' המשא הזאת על כל ב"א לעשות אותו כי הוא ידע יצרנו ולא למה"ש ניתנה תורה כ"א השרידים

החיל אשר נגע ה' בלבם המה יקריבו את קרבנם לריח ניחח לה' וערבה לה' מנחתם הטהורה ונרצה להם, אך איש אל יזיד לקרבה אל העבודה הגדולה והרמה הזאת אשר לא יקרא והוא לא נשמר מן הטומאה ולא הכין לבבו כדבר ה' כ"א בשפל יושב בכל שארי ב"א יחד ולא ירום לבבו מאחיו להנשא אל לא נכון לו ויקבל שכר על הפרישה כעל הדרישה. וע"כ אין אנכי מברר לך הדבר כשמלה על סדר הנכון למען לא כל הרוצה ליטול את השם יבא ויטול כ"א אפרש דברי הרשב"י ז"ל על מתכונתן וכל הקורא ידע כי לא ימצא בדברי אלה לימוד מספיק לבא לידי מעשה כ"א להלכה להבין את הדברים אשר לפניך והכהנים והעם אל יהרסו לעלות אל ה' פן יפרוץ בהם ח"ו. דע כי הפרש גדול יש בין אויר עוה"ז לבין אויר הג"ע כי זה אויר ואויר הנ"ע היא י' אור, וסוד הענין היאורה תשליכוהו שפירשו בתיקונים שהוא סוד האור של תורה וסוד הענין כי אור י' סודם חסד ודין שנולדו בתחלת המציאות בסוד הצמצום ומזה תמצא עוד לקמן בס"ד בפי' אורחא דפלגותא דשערי ע"ש. ובהיות הי' בתוך האור הנה הוא מפסיק בתוך האור והוא בחי' הסיתום שאין האור יכול להתפשט בתקפו והוא בחי' האויר של העוה"ז אך בסוד י' אור או אזר י' יכול להתחבר ולהתפשט ומאיר הרבה ואז הי' נעשה רק טפל אליו בסוד ולא יכנף עוד מוריך והיו עיניך רואות את מוריך וזהו היאורה הי' או"ר, ואומר לך בזה סוד גדול כי בזה הפסוק נכלל שם א' שהוא השולט על הג"ע והוא אורי"ה שעליו אמרו בפ' לא יחפור אורי"ה אויר י"ה והאמת בג"ע מאיר שם י"ה וסודו ה' גן יו"ד עדן והוא השם שבו צריך להתחזק ולהמשיך האויר של ג"ע באויר הזה דרך השערים כמ"ש לך בס"ד, ואני כבר בלבלתי סדר הדברים מן הטעם שכתבתי למעלה כדי שלא תוכל לסמוך עלי דברי למעשה כלל. והנה בזמן שמושכים האויר צריך להתחזק בשם הזה ולהחזיר האויר לי' או"ר ולהמשיך ה"פ אור שעולה אלף ל"ה וסודם אל"ה כי א' תורה אלף וה"פ י' הוא י"ם הרי אלהים ואז נאמר כל הנחלים הולכים אל הים ונמשכת הארה בנחליה ותבין זה לקמן בסוד השערים כי דוד היה אומר פתחו לי שערי צדק ואמר אודה י"ה ע"ז הי"ה של או"ר י"ה שאמרנו. והנה שער הגן צריך להמשיך במקום שצריך כדי לעלות משם אל הגן ולהמשיך האויר הנ"ל וסוד כ"ז הוא ביסוד הנוקבא שהיא נן העדנים ובקצה הגן עומדים השמות ג' אדנ"י והם קצ"ה והם צדק בהעלם הנקודה הפנימית ואלו הג' נעשו שערים בסוד תרע"א ואז נקראים שערי צדק וכשנמשכו אלה למקום הראוי הנה צריך לפתוח אותם ופתיחותיהם בכח הוי"ה שהוא הפותח השערים כידוע בסוד אז לח"ם שערים ובהתחבר ע"ח אל הצדק הרי רע"ב ועוד ימלאו ההויו"ת חסד בסוד ע"ב במלואם נגד מלואי האדנות והם רי"ו ורע"ב הרי פת"ח ואז השערים נפתחים וזהו פתחו

לי שערי צדק, וצריך לעלות באלה הפתחים בכח שם מ"ב ולכ"א אבא ב"ס אודה י"ה, בם מ"ב אותיות אבג"י, אודה י"ה הוא הי"ה שזכרנו להמשכות האויר וסוד השער י"ב אותיות וסודם באמת הרע"א י"ב אותיות וע"כ אמר זה השער ז"ה י"ב השער לה' הפתוח ואז נתקנת בסוד הי"ב שבטים. וסודם אלף ר' והיסוד מאיר בה לפותחה ומה שהיתה השער בסוד מלכות נעשית בסוד נ' שערים מאי' וזהו צדיקים יבואו בו והוא צדק י"ם וזהו צריך להמשיך אל השער לעשותה בסוד נ' שערים וסוד הענין ע"כ יאמר בספר מלחמות ה' את והב בסופה אהבה בסופה כי נראית המלחמה בין אחד לחבירו ואינו כן אלא איש את רעהו יעזורו והאהבה נמצאת בסוף הכל והנחלים נפתחים בסוד ארנו"ן והיינו א"ר אלף ר' של זה השער נו"ן ג' שערים של צדיקים, ואפרש לך עתה סוד גדול נמצא בתז"ח והוא עמוק עמוק אין מוצא כוונתו ז"ל ד' ל"א ב' [פ"ד ב'] ותשם בה את הילד ותשם בסוף על שפת היאור בסוף דאורייתא בנין לכסאה ליה בגלותא דעליה אתמר כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו דאיהו נהורא דאורייתא דאיהו אור תשליכוהו וכל הבת דאיהו נר וכו' עד ובהאי בן הילוד היאורה בי' תשליכוהו והמשכילים יזהירו כזוהר הרקיע וכו'. ובאמת הוא סוד עמוק מאד. הוא הדבר שדברתי לך עד הנה מאויר הג"ע. וזה כי החכמה רבה נמשכת באדם מכח ההתפשטות הזה של הג"ע וכבר נמצא זה לדור דעה במדבר וגם בירושלים אח"כ ובכח האויר הזה היתה רבתי בדעות וס"ז הוא הרוח של משיח שנאמר בו מארבע רוחות בואי הרוח והוא רוח חכמה ובינה הנזכר בפסוק ומפורש לקמן בענין החוטמא דא"א ע"ש, ותבין היטב שם האיך הרוח זה בא ממש מג"ע שהוא פנימיות העולם כידוע. ולולא הדבר ארוך מאד הייתי מראה לך זה הדבר היטב איך ג"ע הוא פנימיות העוה"ז ושם הובא אדה"ר בראשונה אלא שלא עמד בו ומשם בא ההשפעה לעוה"ז כנשמה המחיה את הגוף, אך לא אצא עתה מעניני כי אין צורך בזה כ"כ בכאן, אך האמת הוא שזה הדבר הראוי למשה בסוד המשיח כידוע שמשה הוא המשיח שילה ובא"י היה ההתפשטות נפתח מג"ע אל ירושלים ולע"ל יותר בסוד ומלאה הארץ דעה את ה' כי המשיח עדיין לא בא ולכן תיקון זה עדיין לא נמצא בשלימותו אך כיון שחרב הבית אמת הוא שנולד המשיח כידוע וה"ס כי ילד יולד לנו אך גזר הקב"ה שיהא עומד לעצמו בג"ע והתפשטותו יהיה נסתם והוא לא ימשוך ההתפשטות בישראל כראוי לו אלא יהא מושלך היאורה בסוד אורי"ה שזכרנו למעלה ונקרא תשליכהו לפי שאינו ממשיך ההתפשטות הזה לאחרים אלא יהא מושלך ועומד, וגם כי בכל דור אפשר שיגאלו ישראל, עכ"ז כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו כי משם יצא מושיע כלול בכל כחותיו כבר, וז"ש בנין דביה עתיד לאפקא מושיע ואינו אומר בה שאז היה קאי על

הבת תחיון שהזכיר סמוך לו אלא בי' עתיד לאפקא דהיינו בי' באותו הנהורא שהוא היאור, וס"ז כי הקב"ה גזר להעלים אור של התורה שהוא פנימיות הסודות בסו"ד אור ר"ז ולא היה רוצה להניח לישראל אלא הפשט בסוד נר מצוה שכל העסק הוא בפקודין דאורייתא אך מלך המשיח עומד בסוד היאור שבכחו היה רוצה להוציא אותו מושיע כלול בכחותיו כנ"ל ואז לא היה בישראל מי שהיה דבוק כבר באור התורה דהיה צריך להם מירוק גדול ותוקף החבלים כמוזכר למעלה כי בהיות הסוד בישראל הם ניצולים מן החבלים, וצריך לפרש מהו ר"ל תשליכהו ובזה תבין ג"כ ענין עתיד לאפקא מושיע. הנה מצינו בדברי חכמינו ז"ל כשם שקבלתי שכר על הדרישה כך אקבל שכר על הפרישה, ובאמת כמו שהוא תיקון להתעסק בדברים המותרים כך הוא תיקון לפרוש מן האסורים וע"כ לפי הגזירה הזאת נצטוה היאורה תשליכוהו והיינו לפרוש ממנו פירוש לפרוש מלמוד הסוד ולהשליכהו היאורה שהוא בג"ע ולא בעוה"ז, ותדע ג"כ כי הדבר מתפרש בכלל על מלך המשיח כנ"ל בסוד הרוח שזכרנו למעלה וגם מתפרש בפרט על כל אור המתילד בבחי' רוח זה ועל הכל נאמר היאורה תשליכוהו והוא ענין הפרישה הזאת שאמרתי שהיה להם לפרוש מן הסוד וזה היה נחשב לתיקון שבכחו משיח עצמו יהא מאיר באור הסוד אך בג"ע לבד כי עכ"פ צריך שהסוד יעשה את שלו כי רק בכח הסוד יוכל המשיח להגלות אך היה הסוד בכל הארותיו נשאר בג"ע ובכחו יצא בזמנו כי כבר ידעת כמה משלמת עבודת הצדיקים בג"ע על סתרי העוה"ז רק זה היה כי היה יוצא מושיע ולא היה שייכות לב"א עם אורו והיו צריכים ע"ז מירוק גדול, אך הבת שהוא סוד המצוה תחיון להמשיך החיים למטה בסודה להיות הכל בעסק הפשט, אך המילדות שהן ממש ענין מחצדי חקלא שזכרתי למעלה שהוא קצירת הצמח הנולד התלבשו ביראה כי זה מה שצריך להשמר יותר מן הנחש ובכח זה ותחיין את הילדים, כי כל אותם שעומדים בזה התיקון של הסוד הממשיכים אותם למטה נקראים ילדים אשר אין בהם כל מאום כי הם כולם עומדים בבחינת אותו הרוח שנקרא הבן הילוד והם עצמם המשכילים שנאמר בהם והמשכילים יזהירו כזוהר הרקיע, וזה כי לבטל הגזרה א"א וא"א להמשיך המשיח למטה ואחריו ימשך התפשטות הגן אלא המציאו דרך אחר והוא לעלות אל הגן והיינו להיות כולם נכללים ברוח זה של משיח שהוא הבן הילוד ולהתחזק בו להיות כולם נשלכים היאורה והוא התיקון הזה שאנכי מפרש לך, והוא כי ג"כ הם צריכים להיות פורשים מן העולם עד עלותם היאורה ואז שם יקבלו מה שראוי להם ואח"כ יביאוהו למטה ונקראים משכילים והכל בסוד מה שמתחזקים ברוח שאמרנו, וז"ש השליכהו שנעשה תשכילהו כי הם נתקנים בסוד היסוד להשפיע אח"כ לאחרים

והיינו והמשכילים יזהירו בזהר הרקיע ומצדיקי כו' כי המשיח נקרא צדיק בסוד צדיק ונושע הוא והמחזיקים בכחו נקראים צדיקים וזהו זה השער לה' צדיקים יבאו בו וזהו ובהאי בן הילוד היאורה בי' תשליכהו כי צריכים כולם להיות נכללים בכח זה הרוח שאמרנו ובו נשלכים שם וסוד הדבר על שהוא יג"לה פ"דיון ז"רע ק"דושים שהוא ביסוד. ותדע שמקום גילוי השער ראוי להיות בשדה ולכן היו הם הולכים בשדה ושם זוכים להשגה הזאת וס"ה כריח שדה אשר ברכו ה' כי כשנכנס ג"ע עם יעקב נאמר כך והוא כי בג"ע עצמו יש כמה מדרגות ויש סוד בית והיכל וחצרות ויש בחי' שדה ושדה הוא בסוד צמיחת האורות הנזרעים שם, ושם הוא מקום קבלת האור הזה שאמרנו. והאמת כי שדה הוא בת זוגו של שד"י וס"ז י"ה באיש ואשה וזה התיקון הא' שצריך לתקן סוד שדה אשר ברכו ה', וסוד הענין כי ברכו הם ע"ם מ"ב שהם עצמם ארבע אותיות הוי"ה וצריך להמשיך כ"ז בסוד שד"י ומשם לשדה בת זוגו שלו ולכן צריך להתחזק בסוד שד"י כמפורש במקומו שמתפרש בסוד או"ר מי"ם ר"קיע וק' ברכאן שהם עצמם עסמ"ב וכ"ז צריך שיתקן בסוד שדה וזה כשתעשה הה' בסוד ד"ו אז תהיה יו"ד כמו שד"י וכל האורות המאירים בשד"י יאירו בשד"ה ר"ק שהה' של שדה הוא בסוד ה' כנ"ל ר"ל ד' ו'] ואם בבית יהיה צריך להחזיר הבית לשדה ובלא זה לא יהיה זה הגילוי, והנה צריך להחזיר היו"ד עצמו לאור והענין כי אור עם ג' אותיות הוא ר"י, והנה י' פשוטה היא עשרה ובהתרבות האורות נעשית מלאה וגם מכה בעצמה דהיינו יו"ד י"פ ו"ד ו"ד פ"י הרי ר' ועם הי' הרי ר"י ובהתפשט האויר דרך השער אז יהיה הדבר בבחי' נר מצוה ונ"ר סודו ג' יחודים כידוע וצריך להתחזק בהם וסודם נפש רוח והאור היא הנשמה הנמשכת ושורה עליהם ואז נמצאת המלחמה מלחמת מצוה ואז נעשה לו מיד שריון וסודו א"ר שס"ה כי א"ר הוא אלף ר' השער ששמעת ושס"ה הוא המצות ל"ת והם עצמם סוד ג"פ ק"ך שכל ק"ך הוא י"פ י"ב בסוד האדנ"י שזכרנו והה' על גביהם וזה ארנון והוא ה' דהוי"ה כי ברמ"ח יש הו' והם רומח אך כולם נכללים בשער א' והוא שער הגדול העולה לאלף ר' והכל שריון והוא עצמו הוא קשקש"ת שהוא אלף ר' ומפני סוד הנ' שערים נקרא נ"כ שריון קשקשי"ם והם כולם מיני אורות שבהגיע להם החצים הנה יתלהטו אודות עם אורות ויצא משם מה שיצא כי כל ענין המלחמה ענין התלהטות האורות שהוא שמחת התורה ומן הרמ"ח מ"ע נעשה רמח בידו ואז הוא מזויין ויכול לכנוס למלחמה וימשכו לו אודות שימשכו וישיג מה שישיג ואז לפי הסיתומים שתשתדל הס"א לעשות ישתמש הוא בכלי זיינו להעביר הסיתום ההוא כדלקמן בס"ד, והנה הוא צריך לשום לבו אל ענין הסוד והפשוט שזכרתי למעלה להשיג מה שראוי לו ותבין עתה דברי הק' זללה"ה כי

רצה להשלים הקשר כראוי, וטרם הכינם להכנה הראויה שיעלו כולם בעליה זאת של קצירת השדה ושם תעשה האדרא הזאת ולכן עשה זה בשדה כמ"ש אעלו בחקלא ביני אילני ולכ"א אתכנשו חבריא לבי אדרא שיתקבצו כולם כ"א לעלות בעליה הזאת אל יסוד הנוקב' שהוא ג"ע השדה שזכרנו והיא העליה בשם מ"ב כנ"ל בכל התיקונים שפירשתי לך ויזדיינו למלחמה בסוד שריין ורומחין כמ"ש. ואשלים לך עתה סדרי המערכה וקשרי המלחמה כראוי להיות כא' הגבורים הנלחמים מלחמת ה' ותבין ענינים רבים הנמצאים בזהר ובתיקונים והמה חתומים וסתומים ותדע סוף הדבר כי המלחמה הזאת אינה אלא התלהמות האורות שבכחו הס"א צריכה להפרד וליפול והתורה מאירה בכוחה וצריך לדעת לעורר האורות האלה בזמניהם ולהוציא פעולתם לאורה והוא סדר השמוש בכ"ד הנקראים כך קירטא או קשתא או רומחא או חרבא כולם אורות שצריך להוציאם בכח העבודה ובכוונת הלב ולמעלה נראים לעינים האורות האלה מתהלכים לאשר יתהלכו לפי המעורר והממשיך, ואומר לך את הכל בסדר נכון. הנה אם לא היתה הס"א יכולה להתחזק ולהתאחז באורו' לסתום אותם הנה היתה התורה מתגלה תמיד בנחת ובשלוה כי היו תמיד מתחדשים אורות על הנשמות והן הן שלוותם וטובתם ותענוגם כי אין תאוות הנשמות אלא להשיג את שרשם, וכל אור היוצא מן השרש ומגיע להם עונג הדש הוא להם והאורות האלה הם עצמן התורה הנמשכת להם והכל מן המלכות מקבלים בסוד כי אם בזאת יתהלל המתהלל היא הנעשית בעבור זה להגיע הדברים אל המקבלים, וזה הענין ארוך הוא למי שאינו בקי בחדרי החכמה ולמי שבקי בהם קל הוא ומבואר, אמת כי במלכות היא הישיבה היא השורה על כל צדיק להמשיך לו את הראוי לו ואם היו האורות באים ומתחדשים תמיד ומושגים מיד מן המקבלים היתה זאת המנוחה והנחלה אשר יהיה לע"ע לנצח נצחים ומפני המצא הס"א מתאחזת ע"כ האורות הבאים לו לא מיד יקובלו על מתכונתם כי כמה סתומים ימצא להם מפני הס"א המתדבק, וצריך המלחמה להעביר הסיתומים האלה והיינו הקושיות והתירוצים כי בהגיע מאור א' והוא לא יכול להתפשט בכל כחו

יצטרך לעורר הארה הגדולה ממקום שצריך ותבא ותגיע אל בעל המאור ההוא כי הלא על הנשמה אחת או רבות ימשוך המאור ההוא ונאחז בהם הסיתום עד אשר יעובר מהם בכח ההארה הבאה ואז אם כח בהם יקבלו ההארה באור גדול הנק' מגן כמ"ש לך בס"ד ויתלהטו האורות והס"א תפרד והסיתום תפתח, ואם לא יהיה בהם כח הנה ההארה תעביר מהם הסיתום עכ"פ בכח הממשיכה ומעוררה והוא ענין מני ומינך תסתיים שמעתתא יתקלס עילאה, וגם המפלפלים למטה בלא זאת הידיעה ושקלא וטריא בהלכה

מתקנים תיקונים כאלה ענייני ההעברת הס"א הסותמת אך אין ערך לתיקון עם תיקון כאשר תמצא מפורש בכ"מ מן הזוהר והתיקונים בי עיקר התיקונים מן כח הסודות הנלמדים לשם תיקון השכינה כנ"ל. ואתה אל תבהל ולבך אל ימהר להתרצות בתחלת ההבנה באלה הענינים ותחשוב שכבר כללת אותם במחשבתך ובחפניך אספת אותם וכי אדון אתה בהם כי אני ידעתי שאין כח בי לפרשם ולבררם לעיניך כמו שהיה צריך להעמידך על בוריים יען הם דברים העומדים בסדר אחר אשר לא ראו עינינו כי אינם כדרכי העוה"ז אלא דרכים אחרים רחוקים מדרכינו מאד ואינני יכול לומר ולבאר אלא עד אשר יש בי דעת ותבונה לומר ולבאר ואתה תצרף כל דברי ביחד הראשונים והאחרונים ועל כל מלה ומלה תעמיק לצייר ציור טוב בשכלך ואז יהיו הדברים האלה גלויים לפניך כאלו בעיניך ראיתם ועד אשר לא ציירתם בבירור הזה תדע שלא השגתם וע"כ היה אומר ר"מ בפ' פנחס רצ"ג ע"ב ארים אלין מילין כמה סתימין אינון למאן דלא ידע וגליין למאן דידע בהון כי באמת ענייני העוה"ז אף אם לא ישיג סוף ענינם לא יהיו כ"כ רחוקים משכלו כרחוק ענינים האלו למי שלא הורגל בהן שלא עשה בלבו מהם ציור נכון וברור. ונחזור לענייננו, דע כי שני מיני מלחמות יש, א' היא מלחמה יחיד והיא מלחמת חובה, וא' היא מלחמת רבים והיא מלחמת מצוה כי מי שירצה להשיג דבר אמת בתורה צריך שילחם עם הס"א שהיא המסתמת וזהו חובה על כ"א להעביר הס"א מן העולם שהוא הסותם אך מלחמה יותר חזקה מאד היא מלחמת רבים והוא סוד ברזל בברזל יחד וזה כי הלוחם יחיד צריך להעביר הס"א המאחזת בו לסתום והלוחמים ברבים כ"א יש לו להעביר הס"א המתאחזת בחבירו וכ"ז נכלל במ"ש ז"ל לא יבושו כי ידברו את אויבים בשער אפי' אב ובן כו' נעשו אויבים כו' א"ר לא זזו משם עד שנעשו אוהבים וזהו ממש ענין המלחמה הזאת וסודה הוכח תוכיח את עמיתך כו' וה"ע אוהב את התוכחות שצריך לקנין התורה כי בראות א' מבני המתיבתא העומדים למעלה סיתום הנסתם למי שמעמיד המאור במקומו שהוא בעל ההלכה ההיא ימשיך אליו בכח גבורה אורות גדולים בגבורות מעבירות הסיתום ואם יש כח בבעל ההלכה ימציא אליו המגן וסודו ג"פ א"ל והוא אור של חסד ואז מתקבלת ההארה הבאה בזה החסד ונקרא שמסתלק בשלום ומתלהב בכח ונכלל במנוחה והס"א הולכת, כי כבר שמעת איך שכל התלהטות האורות היא כלי זיין לפי מה שמקבלת ונמצא שימשוך המקשה ההוא השכינה בסוד הזיין והיא תגיע אל מקום ההלכה ובהתלהטות אור באור בכח הנשמות המצטרפות לצורך העבודה יצא התיקון ואם אין כח בזה כי הסיתום חזק עליו ואין בו כח להעמיד הלכתו הנה המגן לא ימצא אלא יגיע הזיין לבעל ההלכה

וימחץ הס"א שהיתה מתאחזת בו ואז בעל הזיין יקיים הדבר ההוא ויתחדשו אורות מה שצריך להעמיד המאור הא' על בוריה וע"ז נאמר באמת נאמנים פצעי אוהב כי הגבורות האלה מוחצות את הנשמה אך באמת אינו מחץ שאינו מכאיב כלל כי אינו אלא מפריד הרע משם שהיה מתאחז מאיזה טעם כמ"ש עוד בס"ד. וזה הענין שנעשים אויבים זל"ז והכל להעמיד האהבה. ואפרש לך עתה מאמר א' מהתיקוני ז"ח שדרכו נסתרה מאד ממי שאינו יודע הליכות החכמה כראוי. ז"ל המאמר ד"ה ע"ב אדהכי הא רעיא מהימנא קאתי נטל קירטא בידיה פתח ואמר זרקא מקף שופר הולך סגולתא נטיל ג' אבנין וכו', קבילו האי אבנא לגבייכו דהא שכינתא איהי בגלותא ולית בכו מאן דיתער לגבה לרצאה לה לגבי בעלה וכו' והענין ארוך שם ע"ש, ובסוף דבריו אמר קמו מ"מ ואמרו ד"מ טול אבנא דילך לגבך דאנת הוא דאתמר בך וכו' א"ל לית אתון יכולין לאשתזבא אי אשתזבין מאבנא חד וכו' נטל קירטא כמלקדמין פתח ואמר זרקא מקף שופר וכו', ובסוף דבריו קם סבא חד מינייהו ואמר ר"מ כמה תקיפין אבנין דזריקת וכו' אסתמר מיניה וכו' ולא עוד אלא דאנת הוא דאתמר בך ויך את הסלע ושים בסלע דחויא לכפר עונך קנך וכו'. והנה כל אלה הדברים נראים כדברי קנטורים אך הוא הדבר אשר דברתי לך כי כח הארות הנמשכות בגבורה הם מעבירים ביתום הס"א וה"ס הוכח לחכם ויאהבך, והאמת כי מפני החטאים אשר חטאו ישראל ומה שגרמו למשה לחטוא בסלע ועניני הערב רב וכל שאר קלקולים שהיו בעולם הם גורמים סיתום הס"א ונשמותיהם של צדיקים מתקנות בעד ישראל הרבה כי הם סובלים חטאיהם בסוד והוא מחולל מפשעינו והם צריכים להיות במלחמה הזאת הנראית לפנים בעיניהם ובאמת אינו אלא כנגד הס"א וע"כ הנה ר"מ המשיך ההארה הזאת להם והיתה הולכת להעביר סיתום הרעה הנמשך מאחר שאין ת"ח למטה לומדים לש"ש כראוי והם בתחלה היתה הארתם חזקה בסוד המגן ולכן נצולו מן האבן כי לא הוצרכו למחץ ואז היה ממשיך המשך יותר גדול בסוד שית אבנין שלבחינתם לא היה להם זה הכח, וכ"ז תבין עוד כאשר אפרש ענין הקירטא בס"ד, ועוד החזירה ההמשכה אליו להעביר הרע מה שמתאחז מפני חטאו בסלע ובסוד הערב רב, והבן היטב כי כל אלה הם תיקונים גדולים שנתקנים תמיד למעלה ע"י הס"ר נשמתין דמתיבתא עילאה ומתיבתא דרקיע וסודם שורש כל נשמות ישראל והיינו כי כבר נתבארו במקומות רבים איך הנשמות הם כפולות והיינו שיש חלק אחד עליון עומד למעלה וחלק אחד עומד למטה בתוך הגוף וסביבו בסוד נרץ ונל"ן וכ"נ במאמר לקמן לכל משריין דנשמתין דמקננין עמך בדיוקנא דילך ע"ש כי בסוד הדיוקנא של הנשמה מתלבשות הנשמות האחרות לעשות התיקונים הצריכים להעשות עמהם, והנה בסוד

השרשים האלה עומדות כל הנשמות של ישראל בסוד ס"ר אע"פ שלמטה נתפשטו הנשמות לפרטות הרבה אך בשרשם הם רק ס"ר וכל נשמה כשחוזרת למקומה הולכת תחת השרש שלה ונכללת שם ואלה הס"ר הם נשרשים במתיבתא עילאה ובמתיבתא תתאה. ובמתיבתא תתאה הם הקושיות והמלחמות ובמתיבתא עילאה אינו כן כמ"ש בו"ח בפ' יתרו, ותדע שיש קושיות שמתרצים ויש קושיות שאינם מתרצים בסוד קושיא ותיובתא וכבר נתפרש כ"ז במ"א וכן יש ולטעמיך שצריך להחזיר המאור הנמשך בגבורה אל הממשיכו ובתתעבר הרע שנתאחז שם יעבור נם מבעל המאור הראשון שהוא בעל ההלכה וכ"ז הוא במלחמות רבים אך יש מלחמות יחיד שכל אחד צריך להתחזק בתורתו ולהכניע הס"מ וצריך לטרוח על תורתו וכאשר ידע ויגיע ללמוד תורה בדרכי מלחמות ה' כנ"ל אז הוא תיקון גדול באמת כי בהגיעו אל האויר של הג"ע שזכרנו ישלוט במחשבתו בסוד המ"ב דמ"ה עד שתאיר עליו אות א' או פסוק א' או ענין א' ואז הענין ההוא יהיה לו לבסיס בסוד הה' שזכרנו בפ' הלא כה דברי כאש עד שיתלהבו הגוונין ויכה בפטיש והוא ילכוד משם מה שילכוד בכח הרומח אשר יהיה בידו כאשר יתלבש בשריין ורומחין וע"כ לא ישכח מן הרומח ולא יעזבהו והוא מ"ש הינוקא אל ר"א אי תדכר מרומחך ובהכותו וימשוך עליו בסוד הרמ"ח ימשוך אורות אשר אינם משיגים היטב אליו וסוד הרמ"ח ח"פ אל העולים כמנין אברהם וכן רמ"ח סודו רי"ו שהם ג' ע"ב ול"ב נתיבות חכמה הרי רמ"ח וסודו ארנו"ן אור נו"ן בסוד חו"ב וכוונתו להכות ברמח זה את הם א הסותמת וכן ישתמש מן החרב ומן הקשת ומן הקורטא הכל בזמנו ובשעתו. ואפרש לך עתה בלי זיין אלה מה הם ואופן ההשתמש בהם דבר בעתו, הרמח הוא הא' שצריך להחזיק בידו כל העומד למלחמה זו כי הוא הממשיך האורות כנ"ל בסוד קום עשה וכשאינו משיגם היטב ישוב ויכה הכאה אחר הכאה ומלבד זה צריך להמשיך כח הגבורה כדי להכניע הס"א המתחזקת לסתום בסוד הקושיות כי זה אינו ענין חסרון השגה שלא יוכלו להשיג ולאחוז אלא זה הוא סיתום לאיזה צד פרטי ואז יצטרך להריק החרב שהוא הזיין האחר וצריך בעדו הכנות גדולות כי החרב נאמר בה לעשו ועל חרבך תחיה והוא כי הגבורה משם הס"א מתחזקת וצריך לקחת החרב מידו ותהיה חרב לה' ואז היא מכנעת הס"א ולכן צריך לכלול אותה מיד בשם יהו"ה ב"ה והיינו יו"ד רישיה דחרבא וי"ו גופא דחרבא ה"א ה"א תרין פיות דילה ואז צריך להכות בה את הנחש לעשותו פסקי פסקי וה"ס גדול, דע כי חרב עולה גז"ד לגוזר ים סוף לגזרים וס"ז כי מדרגותיהם של ס"א מתחברים ביחד ואז עושים קיטרוג למקום שהן מגיעים שם ואז צריך שכח הגבורה של הקדושה הפרידם בסוד יתפרדו כל פועלי און ואז אינם

יכולים עוד לסתום, ותדע שהס"א מתחזקת להתאחז בו"ק ובסוד החרב הזה מפרידים אותם והיינו כי חותכים אותה כל מדרגה בפ"ע ואז כל מדרגה נשארת כפויה תחת המדרגה שהיא כנגדה בקדושה ולכן צריך לכוון בחרב הזה להגיעו לכל חו"ק וצריך למלאות חרב זה דם בסוד חרב לה' מלאה דם והוא כי כל מה שהוא בקדושה צ"ל נכלל ברזא דאד"ם וצריך לעשות הא' שבתוך שם מ"ה יהו"ה בסוד כ"ו יו"י וזה יהיה החרב כנ"ל ותתמלא ד"ם ממה שנשאר משם מ"ה ואז הכל ע' בסוד ניקוד שם אלהים ואז צריך למלאות החרב בסוד ס' פולסי דנורא ובכחם תסובב לו"ק ותפריד הס"א משם ותעשה אותם חתיכות חתיכות בסוד פיזור לרשעים ולא בסוד חבור ואז האור יוכל להאיר. והנה העת שצריך להשתמש ממנה הוא בשעה שמתקשה איזה דבר בענין עצמו שהשגת כבר וה"ס החרב החותך רק מקרוב ואם המלחמה בין רבים תהיה הנה צריך להתעורר אל בעל ההלכה בחרב זה לחתוך הנחש שגורם הסיתום בהלכתו וע"כ אמר ר' אבא להההוא ינוקא הא שננא דחרבא לגבך כששאל לו בענין עצמו שהיה מוקים בענין התבן והמוץ ושאלו איך יהיה בארץ ישראל, ואם ביד בעל ההלכה יהיה כח ישיב כאשר השיב הינוקא אתקפנא במגן וצינה וכו' ואז יקבל הכאות החרב במגן כמ"ש לך כבר ויתלהטו האורות אלה באלה ומסתלקים במנוחה ושלום, אך הקשת הוא מאיר בנוק' אבל מצד היסוד וצריך לזרוק בו שלשה חצים בסוד ואני שלשת החצים צדה אורה וכו' כי הקשת סוד היסוד ונזרקים בו ויוצאים ממנו ג' טיפין דמוחא היורדים מחב"ד וצריך לחזק הקשת והיתר והם שני ווי"ן וסודם יסוד ות"ת ושלשה טיפין יורדין שם והם יו"ד א' בתלת קוצין ונעשה הכל וי"ו ואז הם כ"ב בסוד כ"ב אותיות התורה בסוד בך יברך וכו' ושמם שם כ"ב אותיות אנקתם וכו' היוצא מפסוק יברכך יאר ישא כו' וצריך להבין החץ כראוי והוא כי זאת היו"ד שאמרנו הנה היא כלולה מג' יודין א"כ היא למ"ד והשלשה יודין סודם שלשה הוי"ות שהם ע"ח הרי ק"ח כמנין חצי ונמצא סוד הקשת ברכות לראש צדיק שתחתיו תכנע הס"א והאורות יתרבו ויאירו. ותשתמש מזה בבוא לך קושיות וספקות ממ"א חוץ לענייך דהיינו סתירות ורומיות והוא הזיין המגיע מרחוק, והזיין הנכבד והתקיף מאד היא הקירטא היא אבן בוחן גבורי החיל לרעת איש גבורתו ובה נתחזק דוד על הפלשתי וימיתהו ור"מ כחו גדול בקירטא הזאת להמית את הנחש כמבואר בכמה מקומות בזוהר ובתיקונים ותראה שבפ' דברים מביא דברי הינוקא שאמר שם מה שעשה כבר בקירטא שלו נגד ס"מ ואמר והרסנא בנינא דיליה ואשפלנא ליה לתתא ואפרש לך עתה ענינה והסדר להשתמש ממנה. והנה סוד הקירטא הוא סוד אבן דלא בידין היורדת ומתת לצלמא ולכן מי שיודע להמשיך האבן הזאת ממקום נכון ולהגיעה אל הצלם ודאי

ישברהו וסוד זה כי הנוק' היא הוכנה להעבד לצורך המלך ב"ה והיא הצריכה להתקשר בכל המאורות כי היא באמת מאנא דכולא ובה נקשרים כולם וזו עיקר העבודה וסוף השלימות אשר יהיה לעולמות כולם. כי כאשר תיקון קשר זה יהיה נתקן בקביעות משם ולהלאה זמן קבלת השכר הנצחיי יהיה. ועוד תשמע פירוש כל הדברים האלה לקמן בס"ד בפירוש אורחא דפלגותא דשערי כי שם מקום פירוש כל הענינים האלה ותדע כי הנה כתיב המה יבנו ואני אהרוס וסוד הענין כי הס"א מחברים מדרגות למדרגות ועושים בנינים עד שעושים מגדל אחד וסודו מגדיאל והוא מגדל שבנו דור הפלגה וכחם משבירת הכלים הראשונים והיינו שם ב"ן שבו היתה השבירה ובסודו הם בונים בנין מצד ב"ן וזהו המה יבנו וכו' ותדע מה מתחזק בקדושה נגד המגדל הזה כי הנה כתיב אני ראשון ואני אחרון וסוד זה היא עליית הנוקבא להתקשר בכל המאורות כולם והוא מה שנזכר כמה פעמים דסלקת עד אין סוף ונחתת עד אין תכלית כי היא עולה ממנה ולמעלה ומקשרת בה הכל והיא יורדת ממנה ולמטה ומקשרת בה כמו כן כל המציאות והיינו בי"ע וכל הנבראים ואז נמצאת היא כלולה מכל המאורות ביחד וה"ס יקוו המים מתחת השמים אל מקום אחד שהיא הנוק' שבה נקשרים כל המאורות כולם העליונים יורדים והתחתונים עולים ונמצאת היא כלולה מכל המציאות, ואם ידעת סוד העבודה באמת איך הכל הוא תיקון המלכות תבין כל זה לאשורו ואני איני יכול להאריך עתה בזה. ובהיות זאת האבן כלולה מן הכל הרי כבר היא שלימה בכל כח ועצמה הצריך לה והיא באמת אבן בסוד שם ב"ן וא' מתחבר בו בסוד יהו"ה דז"א דהיינו יו"י והוא נ"ן בסוד ג"ן סדרים דאורייתא ואז היא הולכת בכל תוקף אל ס"מ הרשע ומכה אותו מכה שאין לו עוד תקומה וכל זה בסוד אני שהשכינה נקראת כך בעשותה המעשה הזה כנ"ל בסוד אני ראשון ואני אחרון, והוא אין. ותראה עוד פירוש זה לפניך בס"ד. והנה המגדל שהיה בנוי נאסר בו אויר מגדל משכח שהוא גורם שכחת התורה והתעלמה והקירטא יש לה כח להפיל המגדל הזה ולגלות האורות העליונים ולכן עומק הסודות נגלים בכח הקירטא הזאת, ואומר לך עתה כח סדר תשמישה כראוי. הנה מלכות היא הקלע בסוד ה' אחת וצריך להמשיך לה ה' גבורות מאימא והם ה' חלוקי אבנים מן הנחל והם ה' שמות כזה יו"ד ה"ה וא"ו ה"ה כולם בסוד ג"ן ובכחם יהיו נקשרים כל הה"פ בנוק' כולם בסוד גבורה נגד הס"א ולכן יהיו נעשים בה אבן אחת כי כולם נקשרים בה ונקשרים זה בזה ואז בכח זה ירקים אותה עד אין סוף ועד אין תכלית והיינו לקשר כל פרטי המאורות למעלה ולמטה עד אין כוף ית"ש, ותדע שזה סוד היחוד של שמע ישראל כי הה' תיבות הם הה' אבנין ובאחד נעשים כולם אחד בסוד היחוד ואז עולה עד אין סוף ועד אין תכלית והנה

ה"פ גן הוא רס"ה וסודו סה"ר ואז לילי' שהיא סהר נכנעת והיא בית הסהר שגורמות סיתום לאורות ולנשמות בסוד בת מלך אסורה בבית הסהר בגלותה ונשבר זה הסהר והאורות מתגלים ואז נעשית זה האבן הר"ס והורסת בנינא דס"א שהוא אבן מצור מצד ב"ן כנ"ל והוא מצור בסוד הצרה ואז האבן הזאת מחת לצלמא והורסת זה המצור ולכן אמר הינוקא והרסנא דייק לומר הרסנא בסוד הר"ס זה והרסנא בנינא דיליה והוא ממש ענין המה יבנו ואני אהרוס כי בסוד אני כנ"ל הוא הורס את הבנין של האבן מצור הרס ממש. והנה נקראת כך קירטא שהיא עולה ש"ך בסוד ה"פ דין והיינו הה' שאמרנו שהיא נוקבא וסוד חלוקי האבנים ה"ס רבוע הב"ן שעולה קד"ם כמנין חלו"ק והנה ה"פ קדם הוא בת"ש והוא סוד אם תכתש את האויל במכתשת כי בסוד זה המכתשת נאמר באבן הזאת והדקת המון. ואודיעך ג"כ שיש קירטא זאת שאמרתי לד והוא קירטא דדוד ויש קירטא יותר גדולה והיא קירטא דמשה ר"מ והוא ענין זרקא מקף שופר הולך סגולתא והוא כי קירמא דדוד היא בה' אבנין מצד הה' פרצופין לבד אך הקורטא דמשה היא בסוד תלת רישי"ן והוא מעלה אותה יותר מכל אחרים ומקשר בכחות גדולים שאין יכולת לאחרים לקשר אותה, והענין כי לפי מה שמכינים אותה בתחלה כך היא עולה ומתדבקת בשעת הזריקה, והקירטא שתיקן דוד היתה רק בסוד הה"פ וסודם חג"ת נ"ה שבינה מתפשטת בהם בסוד הנחל אך משה מכין אותה בסוד חג"ת הב"ד ובסודם התלת רישין. ותשתמש מן הקורטא להמשיך עומק הסודות ובזריקת אבן אחר אבן תיקון אחר תיקון הנה תגלה תמיד אורות וסודות גדולים וכן היה הינוקא אומר לאלקאה בקירטא בבהילו אבנא בתר אבנא והוא ענין ויחזק דוד מן הפלשתי בקלע ובאבן. והנה צריך עתה להתחזק במלחמתך ולא תחלוש זרועך כי לפעמים נסתרים האורות בתוך סלעים גדולים וצריך להגיע עדיהם והוא עמל וטורח גדול וגם בראותם אבני הקלע באים להם או חצי הקשתות ילכו ויסתתרו האורות יותר, ואל תקשה איך ילכו ויסתתרו האורות הלא חשקם להיטיב ולהגלות ולא להסתתר כי לא בקי עדיין אתה בדרך החכמה, ואבינך עתה הסוד הגדול הזה ותבין לשון א' מן הלשונות הנסתרים בס' הזוהר המדבר ע"פ הדרכים האלה שפירשתי לך עד עתה. בפ' פנחס דף רל"ח ב' בר"מ אמרו אדהכי הא ר"מ נפיק מההוא סלע ואמר בוצינא קדישא מה מועיל לי לאתטמרא מקמך דהא לא שבקנא אתר דלא עאלית לאתטמרא מינך ולא אשבחנא אי הכי לית לן לאתכסאה מינך. ודרך המאמר הזה עמוק כי איך נבין שירצה הר"ם ללכת להסתתר בכל מקום אשר יוכל מלפני בוצינא קדישא וכי היה מכריח אותו או מיצר לו. אך הענין הוא דע כי השכינה נסתרת בתוך הקליפות וכאשר יתעורר עליה המלך לבקש אותה הנה לא תמציא עצמה מיד אלא

אדרבא נכנסת מקליפה לקליפה כדי שיצטרך כביכול המלך ללכת בכל הקליפות למצוא אותה ואז כל קליפה נכנעת לפניו ונשברת ונמצא שכאשר יוצאה על ידו אח"כ אינה יוצאת מקליפה א' לבד אלא מכל הקליפות כי בראותה עת רצון והאהבה מתחזקת בסוד היחוד אז הוא זמן שהמתחיל במצוה אומרים לו גמור ולכן אפי' שלפי אותה קליפה שהיא שם לא היה צריך כ"כ טורח הנה לא תדבק המלכות התעוררותה מלמטה למעלה להשלים האורות העליונים מיד אלא עד שיעשה המלך הפעולה הגדולה הזאת להשבית בל מתנכר ובין כך ובין כך האורות הולכים ומתחזקים יותר והאהבה מתלהבת והוא סוד מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה וכו' וז"ס אילת אהבים ויעלת חן דדיה ירווך בכל עת וכו' וסוד אחות לנו קטנה ושדים אין לה ויש בכאן סודות גדולים ונעלמים מאד אשרי העם שככה לו אשרי העם שה' אלהיו רק אינני יכול לפרשם בכאן כי אין למסור אותם אלא להגון וראוי מאד ובלחישה ומתוך אימה ויראה ורתת וזיעה רק מה שאומר לך אומר כמאן דמסיק תעלא מבי כרבא למען תבין הדברים אשר אני מפרש לך פה, וזה כי שלמות אורות הז"א היא הנוק' ושלימות אורות הנוק' בגילוי אימא עלי' וה"ס לא זו מחבבה עד שקראה אמי וז"ס שם קס"א ולכן בעל אבידה מחזיר על אבידתו וזה השלימות יתחיל ולא יגמור עד מלחמה נגמרת ועכ"פ דדיה ירווך בכל עת באהבתה תשגה תמיד ונמצאת לומד שבהיות התיקונים הגדולים הולכים להניע אל המקום אשר הוכן להם לא ירצו האורות לפעמים לקבלם ויסתתרו אז יותר למען יתחזק עוד המתקן להעביר גם את ההסתר ההוא וסוד הדבר אכן אתה אל מסתתר ואין אומר נסתר אלא מסתתר כי רצונו הסתר אחר הסתר וזה האל הוא השכינה בסוד אל תחרש ואל תשקוט אל וגם בזה תבין הסוד שפירש הינוקא ע"פ גבורי כח עושי דברו, והלא כבר שמעת סדרי המלחמה ונקרא זה דרך היראה **(עי' בסוף הספר קיצור יחודי הגן:)** ויש דרך אחר ונקרא דרך אהבה מתחיל אחר השריין ורומחין והוא מ"ש בכאן אזדרזו בתיקוניכון בעיטא ובחכמתא וכו', כי דרך האהבה אחז רשב"י בתיקוניו כדלקמן אנן בחביבותא תליא מלתא, ועתה אפרש לך זה הדבר היטב, כשהעלה האדם א"ע להגן ונתלבש במצוה יש שני דרכים להמשיך אליו אורות החכמה, או בדרך יראה להכניע הס"א בגבורות מלחמה או בדרך אהבה והוא להתדבק בדביקות גדול במאורות ולהמשיך בדרך חסד האורות אליו. וזה צריך לבחור לפי הזמנים והתיקונים וכללות סדר האהבה הזאת הוא לעשות עצמו מרכבה לאורות העליונים ולדבק בם וזאת היא האהבה שהתורה ניתנה בה והיא הקשר המאורות המגיע אל נשמות ישראל ושורש האהבה הזאת היא בשם יאאא של מ"ה כמו שאפרש לך לקמן בס"ד והאהבה היא אח"ד קשר היחוד ושורש הכל

זהו העצה שהוא סוד כליות יועצות והוא ס"ש אברך את ה' אשר יעצני אף כו' כי בל זה תלוי בסוד עץ החיים שהוא מתפשט בכמה ענפים אך אינו יכול להתפשט ולהוציא פירות אלא ע"י אימא המתפשטת ושורה עליו וה"ס והיה כעץ שתול על פלגי מים אשר פריו יתן בעתו והפלגי מים הם בסוד אימא וצריך שתדע דרכי נועם עץ החיים הזה היטב, העץ הוא צלם והוא ק"ם כזה יפ"ה הפ"י ופ"ה הפ"ו וכשאימא מתפשטת בו נעשה עצה והוא סוד לא תשחית את עצה לנדוח כו' כי אז נעשה בסוד דו"ן וסודו עץ מאכ"ל שהוא יאהדונה"י. אך הס"א אילן סרק בפירוד בלא יחוד וזה אשר לא עץ מאכל הוא אותו תשחית וכרת. והנה בינה היא גילוי של חכמה ובהיות בינה מתפשטת ע"ז העץ הנה עדיין חכמה סתומה פה עד סוף התפשטותה שאז מתיישבת במקומה והוא בנ"ה בסוד כליות ואז נקרא שנשלם העצה ולכן כליות יועצות כי כל א' מהן נקרא כל, שהוא כללות נש"ב, כי כל התפשטות נכלל לימין והוא כוליא ימניה ונכלל לשמאל והוא כוליא שמאלית ומאלה ב' ביחד נבנה הלב בב' בתים והוא מסתלק יותר למעלה למקום הת"ת גוף האילן ונדבק שם, וס"ז כי כשיגיע ההתפשטות לכליות אז חכמה שהיתה סתומה יוצאת ונובעת והיינו כליות נובעות חכמה ואז מתגלים ל"ב נתיבות חכמה וזהו הל"ב הנעשה מן הכליות והכליות הם כל כל הרי מאה וס"ז חכ"ם ל"ב שעולה מאה ולכן כתיב ובלב כל חכם לב נתתי חכמה. ותראה כי ק"ס מתחלק לה' כל חלק הוא ל"ב ואז נכלל הכל בלב והיינו הלב ה' ל"ב הוא ק"ס ואז מיד כל הענפים מתחזקים ומוציאים פירות. והנה אז מתחברים הכל בסוד האהבה וקשרים הרבה נעשים בס"ז ובתחלה נתקשר הקו האמצעי שהוא בסוד הגוף העיקרי ונקשר יאא"ו בכתר והוא שער הנו"ן מהנו"ן שערי בינה המתפשטים בזה העץ וג' אלפין בדת"י והיינו ג"פ אור שעולה כמנין כתר כי יוצאין מן הכתר דהיינו היו"ד והיו"ד עצמה סודה אחד דהיינו יו"ד וג' קוצין הרי י"ג כמנין אח"ד וע"כ הם י"ג בבחינת היו"ד עצמה והם י"ג בהתחבר היו"ד עם שאר הקו וכ"ז בסוד עצה הזאת בסוד מרבה עצה מרבה תבונה בנש"ב אלה. ועוד נקשרים חב"ד דז"א בסוד א"ל דהיינו ייאי דס"ג שהוא אימא המתפשטת ונמצא שיש כאן ב' קשרים קשר א' בסוד כדת"י וקשר א' בסוד חב"ד והא' סודו ב"פ אחד א' בכתר עצמו וא' בהתחברו בדת"י וז"ס הלא אב אחד לכולנו שהוא הכתר הזה שסודו אצילות בסוד אבא, אל אחד בראנו וזהו קשר חב"ד שהוא א"ל וקשר דת"י שהוא אחד וזהו בסוד אימא בריאה. והנה כל אלו השמות ביחד עולה ז"ן דהיינו אחד אל אחד וסודו ז"ן ומפרנס ואז נאמר ומזון לכולא ביה ונמצא שכבר הגיע העץ להוציא מזון לכלא והכל בסוד האהבה שהוא התדבקות כנ"ל וצריך לעשות עצמו כדמות שלמעלה ממש להתקשר נם הוא באהבה הזאת וע"כ

יכוון גופו כולו מרכבה לספי' ראשו לכתר בסוד העצה הזאת ומוחיו לחב"ד ולכ"א להם [בעיטא בחכמתא ובסוכלתנותא בדעתא], ואפרש לך עתה כל עניני עץ החיים הזה כהוגן גופו וענפיו ופירותיו הכל על נכון ותדע הליכותיו לאחזו בו ולאכול מפריו להחיות נפשך ותדע רומו ומראיתו ומימיו אשר הוא שתול עליהם וצפרים המקננים בין ענפיו והחיות העומדים בצל קדשו כולם דרכים ידועים לבעלי החכמה ללכת בהם על מתכונתם ושרש חבל עוז האהבה ותוקף הדביקות וע"כ אל ישיאך לבך לגשת אל דרכיו אם אינך מוצא את לבך שלם באהבה הזאת כראוי לא תצליח. ותדע שהמהדבקים באהבה הזאת יוכל לקרות אותם כאשר קרה לבן עזאי שנאמר בו יקר בעיני ה' המותה כו' מפני התדבקו בחסד ונשאר דבוק שם ברוב האהבה וע"ז כתיב כי עזה כמות אהבה כי מי שלא יקבל על עצמו לישאר מתדבק באהבה הזאת לא יכנוס בדרך הזה כי לא יעלה בידו מאומה אלא אשר ענוש יענש מאד באמור לו מי בקש זאת מידכם רמוס חצרי, ואני לא הייתי כותב אלה הדברים אלא להודיע הדרת קודש דברי רשב"י ז"ל כי כל אלה הענינים נכללים בדבריו אשר בעומק חכמתו היה מדבר את חביריו הקדושים:

דע כי הנה מצאנו בחלומו של נ"נ מפורש האילן הזה היטב בכל חלקיו חלק בחלק על מתכונתו ואמר שם רבא אילנא ותקיף כו'. ואל תקשה והלא האילן ההוא היה הרמז של נ"ג והוא טמא ודאי ואיך נפרשהו על עץ החיים כי באמת הוא סוד גדול ועמוק מאד והי' צריך ביאור גדול להעמידך על סוף הדבר אך בקצרה אודיעך כי נ"ג רשימו גדול מן הקדושה היה בו שעליו נאמר נ"נ עבדי וזה יען הי' בא מכחו של שלמה שנתדבק אל מלכת שבא וזה הרשימו היה מתפשט בו בהתפארות גדול והיה נראה ממש כדוגמא של מעלה וע"כ ממה שנזכר בו תוכל להבין ממנו מה שיש בקדושה, וכל הדברים האלה צריך האדם לסדר ולתקן במחשבתו ולעשות עצמו מרכבה לכל הדברים האלה. הנה צריך לתקן עיקר גופו של אילן ולעלות עד הראש ששם נתקן באי' השורה עליו והיינו תיקון רישא דמלכא ואז נעשה העצה כנ"ל וצריך להגיע אל רומו דמטי לשמיא והוא ת"ת אי' בתר דז"א ואז מתקן הראש בבל התיקונים שהזכרתי לך עד עתה בקשרי הגוף הקו האמצעי ובקשרי המוחין שהם הראש וגם המשיך בת"ת הזה שהוא הכתר כח מאבא וס"ז הלא אב אחד לכלנו שלכן נזכר כאן הכתר בסוד אב מלבד מה שהוא באמת אב לכל האבות וגם אב הוא כתר כולל ב' חו"ב אך באמת כאן נמצאת החכמה הצריכה להתגלות בלב האילן הזה כנ"ל והחכמה הזאת מתפשטת בסוד וד"י יו"י שעולה מ"ו וגם כאן נכלל מ"ה וכוללו הרי מ"ז ואז נקשרים שאר הקשרים של אח"ד א"ל אח"ד ועם המ"ו הזה הרי מזו"ן וזהו המזון לכלא ביה שזכרתי לך נ"כ למעלה אך זה המזון יוצא

מכאן ונמצא אח"כ בזמנו ותדע להמשיכו בזמנו אחר התפשטות הענפים וזמן בישול הפירות כי עתה הוא בהעלם ויתגלה אח"כ. והנה כיון שהראש הזה נתקן אז צריך לתקן מראהו שיתפשט לכל הארץ והוא שכתוב שם וחזותה לסוף כל ארעא כי עד שאין הראש הזה מתחזק בכל כחותיו הפנים נסתרים והעינים כמו סתומים ואינם מאירים אל המקום ששם צריכין להאיר ונמצאת ההשפעה מסתתרת אך בהתקן האורות כראוי אז נאמר יאר ה' פניו אליך וזה נמשך בהתגברות החכמה שהיא החיים לתקן הפנים האלה וס"ז חכמת אדם האיר פניו ולכן אתחזק להאיר הפנים האלה בכח זה החכמה ובכח זה הקשר שקשרת כבר בראש שעלה חשבונו נ"ז בסוד א"ל הוי"ה והוא מ"ש אל הוי' ויאר לנו ואז תעשה פניך מאירים ועיניך והשגחתך מתחזקים להיות מרכבה לחיזו הזה המתהלך להגיע אל כל הארץ וזהו החיזו שאמר רשב"י ז"ל לחביריו להתקן בו. ועתה תלך לך אל הענפים לפשט אותם מן הגוף איש על מקומו והענפים האלה הם מב' מינים הענפים המתפשטים מלמעלה אל הגוף והענפים המתפשטים מן הגוף ולחוץ. ופי' הענין כי כמה מאורות נמשכים מן הגוף לכאן ולכאן יש מהם שבאים מאימא שהוא הראש להמשיך אל הגוף והם משרשי הגוף אשר באימא מתפשטים אליו גם כי לא נראה המקום שהם מתפשטים ממנו כי הוא נעלם ולא נראה אלא המקום שמתחברים בו וסודם בגוף הידים וס"ז שאו ידיכם קודש כי הם נגבהים לגבי אימא וממשיכים ממנה אל הגוף הזה. וכבר נתבאר לך במ"א ולא אוכל להאריך עתה בזה, ויש מהם מתהלכים מן הגוף אל התחתונים להשפיע אל הבאים לרגלו ונשפלים לגביהם וסודם בגוף הרגלים ואלה ואלה מתפשטים לימין ולשמאל והיינו ח"ג נ"ה. ובענפים האלה תתקן כל חלקיהם עליהם ופירותיהם והמקננים בהם כנ"ל וידיך ורגליך תעשה מרכבה להם וסוד זה [בידין וברגלין] והנה תכינם עתה להוציא תולדותיו אלה ותחזק היסוד שהוא פריה ורביה וס"ז פרי צדיק עץ חיים וזה כי רק הצדיק יש בו לפרות ולרבות שהפריה ורביה סודם ורב חסד שהוא ריבוי החסדים בסוד ור"ב חס"ד עולה פ"ר והיינו פריה ורביה וע"כ תשים דעתך להרבות החסד ואז יצאו הפירות מכל הענפים כראוי, אך צריך אתה בתחלה להשקות העץ מהפלגי מים שהוא שתול עליהם והם שני פלגים של מים והיינו שני שמות מ"ה העולים תשעים כמנין מים והם א' להמשיך אל לאה וא' להמשיך לרחל היוצאות מב' מ"ה וס"ז אשר פריו יתן בעתו כי לכל פרי יש עת הראוי לה כי יש הראוי לרחל ויש הראוי ללאה בכל מיני זיווגיהם ומצביהם כידוע בסדר ההנהגה ולא אאריך בזה עתה. והנה מאלה ב' הפלגים ישתה העץ ונכללים בצדיק שהוא עצמו צ' דעדיין אין בו כח לתת פרי אלא כשיאיר עליו אור עינא פקיחא דעתיקא שהוא המשגיח על יוסף בסוד בן

פורת עלי עין וכמ"ש לך בס"ד לקמן במקומו וס"ז עץ ע"צ וזהו כעץ שתול על פלגי מים אשר פריו יתן בעתו ואז החיים שהם אהי"ה הוי"ה אהי"ה יוציאו בו הפרי שלהם והפרי ינתן בעין טובה שהוא בכח הארת עינא פקיחא וע"כ שום עה"ר לא ישלוט עליו והוא סוד ועליהו לא יבול כי לא תוכל הס"א ליבש שום מקור בסוד עין הרע ח"ו כמ"ש לך לקמן בס"ד אלא ועליהו לא יבול כי באמת צריך להכין הפרי והעלה כי הכל צריך והיינו פנימיות וחיצוניות והפרי בסוד ורב חסד והעל"ה בסוד ז"פ י"ה המפורשים במ"א ובכח שם ע"ב שהוא החסד המאיר שם בכח לא יהיה העלה נבל, ותתקן הצפרים המקננים בענפים והם כמה נשמות התלויות בהם ותחת הענפים יעמדו החיות שהם חיות הקדש כי הצפרים יקבלו בסוד הת"ת והחיות בסוד המל' וה"ס תחותי' תטלל היות ברא בסוד מל' וברא היינו ע"ב ק"ל הנה ה' רוכב על עב קל וכ"ז בסוד הידים והרגלים של הגוף. עוד צריך לקשר כל אלה הענפים בכח אימא המתפשטת בתוך האילן ומקשרו והיינו צ' דצלם כי צל"ם הוא הע"ץ וצ' הוא התפשטות אימא בסוד מלך לקשר כל הענפים באי' וה"ס מלך לבני ישראל כמ"ש לקמן בס"ד עוד דברים גדולים ועצומים מאד בענין קשר הענפים הזה שהוא כל התיקון. וע"כ אמר רשב"י ז"ל אמלכו עליכון בסוד אימא המולכת בתוך הגוף דהיינו האילן הזה והכל צריך להסתלק בסוד האהבה העצומה ולא תקרא אהבה אלא אם תגיע להשתוות לחיים ולמות וה"ס עזה כמות אהבה כי אם לא יגיע הדבקות אל השיעור הזה בסוד נפשי יצאה בדברו אינה אהבה וע"כ אמר למאן דברשותי' חייא ומותא כי יעזבו עליו את הכל לעשות כרצונו אם להחזיר הנשמה לגוף בסוד החיים אם להשאירה דבוקה בשרשה, ותראה כי הנה כך היה באמת שנ' חברים מהם מתו בכח דביקות הגדול כמ"ש לקמן במקומו בס"ד, ותדע ששלימות הזיוג הוא בהמצא זיוג היסודות וגם זיוג הנשיקין שסודם אהבה שהוא התדבקות רוחא ברוחא והוא התדבקות גדול וגמור אך אין כח לעורר זה ע"י התפלה לבד אלא ע"י מסירת עצמו למיתה וכבר פירש ענין זה היטב מו"ר האר"י זללה"ה ובהיות הרשב"י רוצה לתקן תיקון זה בסוד האהבה ע"כ היה רוצה שימסרו עצמם למיתה.

ואמר למגזר מלין דקשוט

וז"ס גדול באמת ותמצא בז"ח שה"ש הרבה פעמים על פומא דאליהו אתגזר ואודיעך עתה ענין הגזירה מה היא וכן אמרו התך שכל דברי מלכות נחתכין על פיו ובאמת גזירה וחתך הכל ענין א' והפייט יסד ג"כ ותחתוך קצבה לכל ברי' ותכתוב את גז"ד. דע כי בר"ה נעשה הדין לכל העולם ואז נאמר החותך חיים לכל חי וסוד הדברים כי כל הארה בצאתה מתפשטת לכמה מיני ענפים לימין ולשמאל בסוד אסור ומותר וגם הדין של כל

העולם נעשה כך בסוד אלו מיימינים לזכות ואלו משמאילים לחובה והיינו כי בהיות זו"נ אב"א אז הוא שכ"א פונה לעברו ואינם פונים זל"ז ואז החסד מתפשט לבדו והדין לבדו וכל המלאכים שהם משרתיהם אלו מיימינים לזכות ואלו משמאילים לחובה ובס"ז עושים כל המעשים של כל העולם כולו הטובות מעוררים החסד והרעים מעוררים ח"ו הדין וכ"א פונה לעברו ועדיין לא יוכל לצאת שום דבר לפעולה עד שתכנס אי' שהוא בעל המשפט והיא מנסרת את הזו"נ ואז נקרא גזר דין שאין עוד מחלוקה ואדרבה היא מחזרתם פב"פ ומזדווגים ואז מוסכם הדין ויוצא בדרך א' והוא זמן צאת הדבר לפעולה והבן היטב כי בשעת הנסירה נגזר המחלוקת כי בהיות אי' נוסרת היא נוסרת לפי בחי' הראויה להיות או הדין גובר בעולם או החסד גובר וכל מה שראוי לבוא בעולם לפי המעשים נשאר קבוע מה בחסד ומה בדין וס"ז שם חת"ך שעולה ב"פ רוח והיינו ב' רוחות של זו"נ שבכתם נעשים כל הנהגתם ואי' נוטלת זה בכחה לחתוך כל הדברים כמשפט ואין אחר גמ"ד מחלוקת וס"ז כל דברי מל' נחתכין על פיו. והנה בר"ה בתחלה הנסירה ומה שננסר נשאר קבוע ובס"ד אמר ותחתוך קצבה לכל ברי' ומה שנחתך ניתן אח"כ בסוד הזיוג והיינו ותכתוב את נ"ד והכתיבה הוא בספר בסוד לאה או רחל ובהיות הנסירה הולכת ונעשית בזמן ארוך עד יוה"כ ותשלום הזיוג עד שמיני עצרת לכן מסירת הפתקין הוא בש"ע וכנזכר בס"א הנה כמו שהוא בענין הדין כך הוא בענין האורות כי הכל בס"ז הוא נמשך ובהאיר ההארה כבר אמרתי שיש לה כמה ענפי התפשטות אך יש גזירת הדבר וה"ע אלו ואלו דברי אלהים חיים כי כל מיני התפשטות נמצאים אלא שלפי שורש א' גובר דרך א' ולפי שרש אחר גובר דרך אחר וגם כ"ז כבר נזכר במ"א היטב ולפי השרשים נקבעים פסקי דינים והלכות אלה להאיר לכל צד כי סוף הכל הוא הנצחיו' שתיקוני כל הדינים מאירים תמיד ואכ"מ ביאור זה אך האמת שהאורות כך מתפשטים ובכח נסירת אי' נחתכין הדברים לפי שרש בעל ההלכה ונשאר קבוע כך ונכתב בסוד הזיווג ובהתחדש ההקדמות בכח ההשגה נקרא גזירת דברים כי יש מילין דאורייתא מילין דחכמתא כמבואר בדברי האריז"ל שמילין דאורייתא הם פירוש הפסוקים לפי הקדמות המונחות כבר ומילין דחכמתא הם הקדמות המתגלות בחידוש וחידוש הדברים הוא גזירת מילין כי נחתכין ונגזרים לפי השרש ההוא. והנה בזה שפירשתי לך תבין לשון א' שהוא צריך פירוש והוא מ"ש הסבא בפ' משפטים דף ק"ד א' ידענא חבריא דהא אתה שמא דא אתון אמרין וכו' ע"ש. וזה קשה מאד מה שייך הודאה לרשב"י בענין זה שהרי או אמת הדבר או לא וכי משום כבודו יניחו דבר שאינו וכ"ש שהרי הוא באמת מפרשו בע"א, אך האמת כי לפי השרשים כך נגזרים הדברים ונקבעים ההארות

ולכן יהיו נקבעות הארות משונות ואפילו הפכי' לפי השרשים המשונים זה מזה אך מי ששרשו שרש גדול הנה מה שהוקבע לפי הארתו תהי' הארה עיקרית מאד ושולטת על שאר הארות וזה כחו של רשב"י הנגזר לפי שרשו. ונחזור אל ענין שה"ש שגילוי האורות הי' נגזר ע"י אליהו וע"כ נאמר על פומא דאליהו אתגזר, והנה כאן היו צריכים כ"א מהם להשיג דברים גדולים ואמתים וכן הי' כמ"ש בהדיא ר' חזקי' בתיקון ב' של הדיקנא מסתכל הוינא וארו חמית נהורא יקירא כו' הרי שהיו משיגים מה שלא ידעו ואז היו מעמידים הדברים על סדריהם כהוגן ולכן אמר להם [למגזר מילין דקשוט, והנה הם היו צריכים מתחלה להתחזק הכל בסוד עץ החיים וליעשות מרכבה בכל פרטיו כדי שיוכלו להמשיך אח"כ הסודות בפרט וזה כי תמיד מי שרוצה להדבק למעלה לעשות פעולה חדשה הנה יצטרך להמשיך לו כח מן מדרגה הנמצאת כבר ואז יוכל לחדש ולכן בתחילה יעשה מרכבה לעה"ח לכל תיקוניו שהוא בסוד הפירות נ"ש הספירות וכן לקמן] שמבושלים כבר אך לפי ההשגות אשר יתגלו אזי ימשוך הדברים בסדר לתקן עץ עצמו בכל סדרי תיקוניו אלה עד המשכת הפירות המבושלים והכל בכח אימא המתפשטת על האילן ומחתכת הדברים ומביאה אותם אל השלימות בסוד הזיווג המוציא דבר לפעולתו והבן היטב. ואמר מלין דקדישי עליונין צייתי להו וחדאן למשמע להו ולמנדע להו, וס"ז מ"ש חברים מקשיבים לקולך השמיעני וכן ויקשב ה' וישמע ומשה אמר האזינו השמים ואדברה כו' וישעי' אמר שמעו שמים והאזיני ארץ, ורשב"י עצמו אמר אח"כ לשמיא לא אימא דיציתון כו'. הנה רז"ל אמרו שבשעה שנתן הקב"ה את התורה על הר סיני עוף לא עף ושור לא געה אלא כלם שתקו, וה"ס גדול, דע כי סיני סודו הפה שמשם יצאו כל הדברות וכל התורה אפילו שבע"פ והיינו משה קבל תורה מסיני כי סיני הוא יסוד אימא ומשם יוצאת כל התורה בסוד הקולות ובאמת שרק נשמת משה היא היתה המוכנת לתת התורה ע"י ווס"ג כי לבד מה שכל המאורות נתחברו בנתינת התורה גם א"ס ית"ש נגלה בח"ס ומשם בת"ת דז"א מה שאפשר להגלות ולכן התורה אין לה שינוי כלל כי חבלים נראו בהם שינוי מהנהגה להנהגה אך הא"ס ית"ש הוא א' בלא שינוי כלל וכבר פירשתי זה במק"א, והנה לגילוי גדול בזה צריך נשמה מוכנת ורק נשמת משה היא זאת והו"ע המ"ה שזכרנו למעלה שאמרו למשה ובנין דמחשבה דילך הוית לעילת העילות שויא בך מהשכתי' דאיהי יו"ד ה"א וא"ו ה"א, ולכן נאמר משה ידבר והאלהים יעננו בקול, וכן צריך להתחבר סיני במשה ומשם יוצאת כל התורה לכל ישראל. ותדע שאפילו כל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש ניתן למשה בסיני והיינו כי מה שהוא אמת בתורה צריך הכל לצאת כך בסוד סיני ומשה, והנה באותו הזמן ניתן בגילוי לישראל

החלק שהי' ראויה להם ובכל הדורות יש חלק שראוי להתגלות ע"י הת"ח והכל צריך להיות ע"י משה בסוד זכרו תורת משה עבדי כי הוא מתלבש בנשמות ת"ח וע"י מתחדש התורה והוא סוד הדברים שמחים כנתינתן מסיני:

ואודיעך בכאן סוד גדול כי הנה ודאי כ"א נוטל חלקו בתורה ונמצא שסיני אינו נשלם אלא בשב"א בא לעולם וגילה את חלקו וא"כ מי שבא לעולם ולא נשתדל בתורה לגלות חלקו איך התורה נשלמת אך האמת הוא שע"ז אמרו שמשה הוא כבד פה וכבד לשון בגלות. והענין כי סיני הוא הפה כנ"ל והיה ראוי שיהיה פתוח ברווחה להוציא התורה בכל חלקי' ומפני שבאו הערב רב וגרמו סיתום לתורה גורמים במאסם אותה למשה שלא יוכל להוציא כל מה שהי' ראוי ובאמת אינו מוציא אלא מעט וה"ס עתידה תורה שתשתבח מישראל. והנה כלל החלקים האלה נאמר בהם הכל יהא מונח עד שיבא אליהו כי ישלים הוא בעד הכל ואז מיד משה יפתח פיו ברווחה ויצאו כל האורות לאכול לשבעה, וצריך שתדע כי כל הדברים האלה למעלה נעשים בשיר וכל המאורות בצאתם מן המקור יוצאים בשיר כי שיר הוא התדבקות המאורות ברוב הנועם והחדוה ויש משוררים דיש מקשיבים והיינו כי כל מי שהוא מוכן הוא מתדבק בשיר ההוא ומתדבק למעלה והוא מ"ש בתוספתא פתחין אודנין כו' וכ"א משורר לפי בחינתו ותמיד יש אלה שיר השירים כי תמיד יש השפעות הרשות אך בשעה שאורות של התורה מתפשטים הם עצמם משוררים תמיד השיר שלהם בסוד הרינה של תורה והנה ע"ז נאמר יקרה היא מפנינים, וכן לא יערכנה זהב וזכוכית, וזה נראה שלא היה ראוי לעשות זה הערך כי מה ענין לתורה עם אלה הדברים אך האמת כי כל אלה הדברים הם מדריגות אורות יקרות למעלה וסודם לי הכסף ולי הזהב אך יקר התורה גדול מכל יקר לכן בהמשך מאורות התורה הם שולטים על כלם וכל שאר השירים נשתקו מפני השירה כי כלם צריכים לתקן בכ"מ אך זה במאורות היוצאים בכח הסוד סיני ומשה כנ"ל ובאמת יש מי שיאמר בו ויתיצבו בתחתית ההר ואלה אין להם כח להוציא הדברים בכח סיני ומשה אלא הם האורות מועטות שאין להם כ"כ כח אבל מי שמוציא בסוד סיני הנהו כמו שהיה אז שכל שאר השירים שתקו לפני התורה כי הכל צריכים להיות נכללים בה, וכבר ידעת שלא נשלמה הבריאה אלא במ"ת וז"ש בזוהר פ' שמות דין הוא רשב"י דבשעת' דפתח פומא למילעי באורייתא זכו' כולהו משתככין עד דלא ישתמע כו'. והנה משה אמר האזינו השמים ואדברה ולא שכך לא היה תמיד שבהיותו מגלה התורה תמיד היה כך כי הוא שנאמר בו והאלהים יעננו בקול אלא הענין שדברי התורה והנביאים נאמרים לפי הארת המאורות ולפעמים כוללים דבריהם בכלל ולפעמים פורטים בפרט ולכן כאן גלה

משה בדבריו מה שהוא הרגילות לעשות בסוד התורה שהוא מגלה והוא שאמר האזינו השמים ואדברה אבל ישעיה לא אמר אלא כי ה' דבר כי משה היה עושה בכחו וישעיה לא היה עושה אלא בכחו של משה המתלבש בו ומוציא הדברים בסוד שם הוי' ב"ה וע"כ לא יקשה לך שמשה אמר האזינו השמים ואדברה ורשב"י אמר לשמים לא אימא כו' כי משה לא עשה זה לחידוש דבר או לצורך אלא אדרבה מגלה דרך ההארות מה שבשאר דבריו לא פירש וכאן שרוצה להניח שידה לעד מפרש בדבריו את הכל וכן הי' נעשה ממילא בדברי הרשב"י זללה"ה כמ"ש עוד לקמן בס"ד ונמצא שהיה רוצה שיוכלו לגזור דברים גדולים בסוד סיני ומשה שאז קדישי עליונין צייתי להו. והנה הדברים האלה גורמים שמחה גדולה בכל העולמות שמחה אחר שמחה כי השמחה הראשונה בשמיעה בסוד פתיחת אודנין שזכרתי ועוד בשעה שהשיגו הדברים הוא להם הארה בשלימות גדול וע|כ אמר [וחדאן למשמע להו] זו השמחה הא' [ולמנדע להו] זו השמחה הב', ואמר יתיב ר"ש ובכי ואמר ווי אי גלינא ווי אי לא גלינא. ובכיה זו היתה לעורר אור הרחמים נגד סיתומי הגלות וסוד זה פירש רשב"י בפ' בראשית על פ' אלה אזכרה ואשפכה עלי נפשי שאמר אדכרנא בפומאי ושפיכנא דמעאי ברעות נפשי בגין לאמשכא אתוון אלין, וכ"ז למען תוזיף אי' מנאהא לברתא, וסוד הענין כי מל' הוא לב והוא דין קשה עד שתתגלה אי' עלי' ותעשה נוקבא כאי' ואז הוא דין ממותק ורך בסוד לב בשר וס"ז הלב מבין כי ג"כ כ"י נקראת לב עליון וכשמתגלית על הלב התחתון אז הלב מבין ואז הב"ל של ס"ג מתעורר והוא רחמי אימא ונעשה בכי"ה והוא בכיה של שמחה של דביקות הנמשך מרוך הלב שנעשה לב בשר ואז נפתחים שערי רחמים וס"ז שערי דמעה לא ננעלו כי אז הדינים שבעינים יוצאים בסוד דמעות לים הגדול. ועוד אפרש לך זה במקומו בס"ד באר היטב. ונמצא שבכה הבכיה נוק' נעשית לב רך בבחי' אי' כנ"ל, ואם יש בידך דבר אמת מעניני כללי ההנהגה תבין כל אלה הדברים כי אי' ונוק' שתיהם הם בחייה א' בסוד הדין אלא שזו ממותקת יותר מזו והוא כל ענין הס"ג והב"ן של מלכין קדמאין והם הב' ההין של השם ב"ה. ואכ"מ ביאור זה כי הו"ע ארוך ועמוק, והוא מה שצריך ללקוט מכל דרושי החכמה המדברים בכל ענינים אשר הם מדברי', ומי שלא הגיע מתוך מה שהבין בהם אל הידיעה הזאת לא עמד עדיין על תוכן החכמה כי רק זה הוא דבר על בוריה להבין ענין ד' אותיות השם ב"ה לפי ענין ההנהגה שרצה בה המאציל ית"ש ואז ידע פירוש כל מה שאנו מדברים בסוד הפרצופים ופרטות אודותיהן כי הכל צריך לבוא אל הכונה הזאת וכל קשרי הפרצופים ופרטי הרכבותיהם. ואחזור לענין כי הבכיה גורמת התיקונים גדולים למעלה בסוד רוך הלבב ומיתוק הדין ובהסתכל

הרשב"י בסיתומי הגלות והתגברות הקליפות עד שהי' גורם לו ספק אם לומר אם לא לומר היה בוכה, ובאמת בכח הבכיה הזאת המשיך לו הכח ורשות לגלות. והנה היראה שלו היתה יען היה צריך לגלות דברים גדולים ולהשאיר לדורות וכבר ידע כי היו עתידים רשעים לבא בעולם לעקש הדרכים ולהשתמש מן הסודות לרעה כאשר עשו בעו"ה וזה רע גדול, כי באמת גילוי הסודות לשאינם מהוגנים הוא קלקול גדול כמ"ש הזהר על פ' ונהר יחרב ויבש לכן אמר ווי אי גלינא ווי אי לא גלינא אבל האמת הוא נ"כ שאין הרע אלא מי שמגלה לרשעים עצמם אבל מי שמגלה רק לצדיקים אם הרשעים אח"כ נוטלים משם הם עושים כשרץ העוף הסובבת את הנר עד שנדלק בו כך באמת יעשה לס"א שגזלה אור התורה ובו עצמו תשרף. ואמר עוד חברייא דהוו תמן אשתיקו קם ר' אבא ואמר אי ניחא כו' וזהו מה שאמרתי כי אין הרע אלא אם שלמדים הסודות לשאינם מהוגנים אבל אם הלומדים מהוגנים, מה שיהיה אח"כ אינו דע ואמר וכבר עאלו באדרא דבי משכנא מנהון עאלו מנהון נפקו. ותדע שזמן האדרא דבי משכנא הוא כשמסר להם ספרא דצניעותא בענין המשכן ובענין ווי העמודים. ואומר לך עתה מה ענין עאלו ונפקו כי בהכין האדם א"ע בכל הבנות שאמרנו למעלה הנה הוא מתעלה ומגיע אל הגן כנ"ל ובצאתו למטה ממשיך עמו אורות בסוד מחצדי הקלא שפירשתי לך למעלה, אך יש ב' מיני עאל ולא נפיק בזה הענין. כי יש א' שאמרו עליו מב ליה דלא איברי אבל יש מין אחר שאין כ"כ רע כי כאן אמרו מנהון עאלו מנהון נפקו ע"כ היה מהם שעאלו ולא נפקו, אך הענין כי נקרא שיהיה נכנס ויוצא מי שבעוד ההמשכה קיימת וההשראה שורה על פתיחת פתח הגן והלבשת האורות יהיה נכנס כנ"ל וגם יוצא ואז ודאי מביא עמו דברים מחודשים. אך יש מי שתשאר נשמתו שם זמן מה ואח"כ תסתלק ההשראה וישאר לחוץ כבתחלה וזה נקרא שאינו יוצא כי אין היציאה אלא דרך השער הזה דהיינו הקצה שזכרנו ומי שאינו יוצא דרך זה הקצה או יקרה שמסתלק ההשראה או שח"ו נדחה ונופל אל הקליפות כאלישע אחר, וז"ש עליו טב ליה דלא איברי, אבל מי שמסתלק ההשראה אינו כ"כ רע, ועוד אפרש לך מזה לקמן בסוף האדרא. ואמר אתמנו חברייא וכו'. והוא כי בהיותו רוצה לתקן תיקון גדול כזה של האדרא היה רוצה לתקן לפי השרש שלהם היינו הקשר הנמצא ביניהם בסוד לבושי נשמתהון כמפורש בדברי האריז"ל שהם מסוד עשרה חסדים דאו"א ורשב"י הוא היסוד נ"כ בהיותו הרב שלהם אך נשמתיהון כ"א מהם שרש בפ"ע אבל הלבוש הוא כך והם מקושרים בכחו, והנה רצה לראות אם נמצאו שם כל הי' ונמצאו, ואז עשה פעולה אחת להכנה לעלות בסוד הקשר הזה, ולבן ידין יהבו לר"ש ואצבען זקפו לעילא. והענין כי הידים הם תמיד מה שמשתרש הענף

בשרשו וכבר נתבאר זה במ"א והם נתנו הידים לר"ש להתקשר בו בסוד לבושי הנשמות שלהן שהוא היסוד והאצבעות זקפו לשרשם ממש, ואפרש לך זה הענין של האצבעות היטב. הנה אצב"ע סודו אל"ף ה"י וי"ו ה"י ונקרא גושפנקא דחתים ביה שמיא וארעא, ובאמת הוא ר"ת את השמים ואת הארץ וס"ז בי הנה היד היא כללות א' ומתחלקת לח' אצבעות וס"ז כי אראה שמיך מעשה אצבעותיך והענין כי הנה כתיב ויעש אלהים את הרקיע ואמרו במדרש שהוא מקרא שהרעיש ב"ע את העולם, וזה כי הנה כתיב בדבר ה' שמים נעשו והיינו שבריאת העולם היה בסוד דבור והיינו כי מן הפה יצאו הדברים, אך האמת הוא שזהו לראשית מציאותם אך להשתלם הוצרכו להגיע לבחינת מעשה וזה נעשה ע"י הידים שהם הג"ת והם באמת מגיעים הדברים לבחינת עשיה ובלא כן לא הי' נעשים, וזה כי בתחלה הם בסוד אויר דלא אתפס ואז הם בסוד הבל פה ואח"כ צ"ל דבר עשוי שיכולים להשיגו וזה אינו אלא בכח הידים שהם העומדים ממש לצורך העשיה, וע"כ בתחלה בסוד אויר דלא אתפס מגיעים עד הרקיע דהיינו אור מים רקיע, כי הלא כ"ז הוא בסוד התעבות האורות ורקיע הוא העבוי האחרון, ועכ"ז עדיין אינם נתפסים ודיינו לחים היו ונקרשו כי אח"כ נעשו בכח הידים ואז הם קרושים, והאמת כי הידים האלה מתחברים ביסוד ואז עאל בימא בתוקפוי ואז הם נותנים בחינת המעשה הזה. ונמצא שכפה הגיעו למחשבה ודבור ובכה הידים ביסוד למעשה וז"ס ומעשה ידיו מגיד הרקיע וה"ס מידי אביר יעקב שהיסוד הוא אביר יעקב והידים מתחברים בו לתת מעשה לטפה שהיא שם כבר מגעת לבחינת רקיע ואז נקרא ויעש אלהים את הרקיע, ונמצא כי הידים הם לב' פעולות או להגביהם למעלה או להשפילם. להגביהם כדי לקבל ואז הם בסוד השרשים שפירשתי לך במ"א שהם שרשי העץ שמהם נבנה וה"ס שאו ידיכם קדש כמפורש במ"א. אך יש להשפילם ואז הם בסוד המעשה. והנה בעשותם אז נחתמים בחותם זה של אהו"ה והיינו כי בזה החותם נחתמים בסוד עשרה דהיינו ה' כנגד ה' וזה כי כבר ידעת הרכבת המאורות לכמה צדדים היא מתפרשת והמאורות נחלקים בכמה מיני חילוקים ונמצא שבזאת העשיה הם מתחלקים בבחינה זו של ה' נגד ה' והוא ממש חילוק של הדעת ה"ה וה"ג וכן הידים חו"ג וזה ממש ענין של עשרת הדברות ובהם נאמר מזה ומזה הם כתובים כי יש להם לב"א בחינה בזכר ובחי' בנוק' מתקשרות הבחינות זו בזו וזה ממש הקשר של השמים והארץ ביחד וזה ממש החותם של אהי"ה שהוא בפרטות זה של בחינת קשר השמים והארץ ולכן הוא ר"ת "את "השמים "ואת "הארץ וזהו הנחתם בה' נגד ה' ובכ"א מאלה האצבעות תלוים כמה דברים בעניני ההנהגה. ותדע עתה שבשעת תפלה צריך לשים ידיו כפופות זה ע"ג זה על לבו וזה כי אז צריך לתת כסא

להשורה עליו להיות בבחינת ידים אלה לצורך המעשה. ותדע שהחיק הוא נקרא היכל הלב והיינו כי הלב עומד להנהגה והיכלו הוא החיק ויש איזה אורות ראוים להמצא בהיכל ההוא כגון הריאה והמזרקים וכו'. והנה ע"כ צריך להחזיק הידים על הלב לצורך בחינה זו של עשיה זאת. וע"כ אמר הרב הק' שטוב להסתכל באצבעות ולכוין אל"ף ה"י וי"ו ה"י כי זה החותם הנמצא תמיד לקשר השמים והארץ ותלוי בו כל עניני ההנהגה העיקרית וז"ס כי אראה שמיך מעשה אצבעותיך והיינו התפשטות בחינת הרקיע לפי האצבעות האלה והם מעשה ידיו מגיד הרקיע שאמרנו למעלה. והנה הרשב"י רצה עתה לתקן תיקון האדרא מצד היותו שרש ומקור לחביריו ולכן יתיב בגוויהו בתוכם ממש, ואמר כל חד ישוי ידוי בתוקפוי כי ישימו ידיהם בחיקו להיות כלם בסוד הנהגתו ואז נטל הוא כולם. וזה כי באמת תנועת בני אדם למטה גורמת התעוררות גדול למעלה, ואמר פתח ואמר ארור האיש אשר יעשה פסל ומסכה מעשה ידי חרש וכו'. וז"ס גדול והוא מדבר על האומר דברים שאינו יודע בחכמה זאת שהוא רע גדול והוא ממש פסל ומסכה וסודו ממזר כי נוטלים אור התורה ותחת שהיה צריך לעשות בסוד עשיות הידים האלה של הקדושה עושים אותו מעשה הרע בכה ידי ס"א וזה ממש מעשה ידי חרש. ותבין היטב איך השקר המתחפא על דבר של התורה הוא בחינת המעשה המסדר אותו ומציירו בציור ההוא כי הדבר עצמו טוב אך מעשהו הוא רע כי הוא מעשי ידי ס"מ ושם בסתרו של עולם, ואמר זה להציל החבירים מכל מכשול שלא יהיו נכשלים ח"ו בתיקון הגדול שהיה צריך שימשיכו כולם מילין דקשוט כאמור למעלה. והענין דע כי מי שרוצה שתיקוניו יהיו פועלים כראוי למעלה צריך שיסדר הוא במעשיו כראוי בדוגמא של מעלה וס"ז סור מרע ועשה טוב כי מי שאינו עושה כן נקראים מעשיו דרך עראי אבל מי שהוא בדוגמא של מעלה אז באמת השכינה קובעת דירה עליו וזה כי צריך לשים עצמו בתחלה נגד ס"מ להתחזק לעומת קטרוגו וזה בקבלת מעשה המצות עליו ובפרט מל"ת שבכח זה נעשה שומר לדרך הקדושה והנה זה ענין הארורים שנאמר בפ' תבוא שהוצרכו לקבל עליהם להיות שומרי דרך הקדושה ובכח אמן מתחזקים לעמוד כנגדו כי אמן סודו יאהדונה"י וכן הוא קבלת הדבר על עצמו בכח ובקיום ואז יכולים אח"כ להמשיך הטוב ולכן אח"כ פתח ואמר עת לעשות לה' הפרו תורתך, ותדע כי על כל הלומד של"ש נאמר אשר יעשה פסל ומסכה והיינו הלומד לשם גאוה ח"ו או כיוצא בזה וז"ס הכתוב שממית בידים תתפש והוא כי כשחדוש א' של תורה יוצא מפי האדם הנה הוא בסוד הבל דלא אתפס ונוק' מקבלת אותו ובכח הידים שלה עושה אותו העשיה ממש ואז הוא עולה למ"ן ואז יורד כנגד זה מן הדעת דז"א אור א' יוצא בסוד הבל הפה

ואח"כ ביסוד נעשה בכה הידים ומתחברים זע"ז כי היוצא מן הדעת הוא השלימות של העולה מלמטה ואז הדבר ההוא עולה ונקשר ונחקק קמי עתיק יומין בח"ס כמ"ש לקמן בס"ד ואז נקרא הדבר ההוא תורה והיינו ת"ר ו"ה כי הו"ה מקבלת בסוד נוק' וז"א כנ"ל ויתגלה בסוד השרש דהיינו ת"ר אלף כי כל דבר ממנה מתפשט כך. אך אם הדבר הוא ח"ו שלא לשמה אז מקדמת לילית ונוטלתו ועושה אותו בידי' הרעים והם ידי השממית ואז נעשה מ"נ טמאים אליו ח"ו וס"מ מוריד כנגדו טומאה על טומאה ואו נקרא הדבר ההוא פסל ומסכה והוא רוצה ח"ו להתאחז ביסוד מפני השרש הא' שבו שהוא דבר תורה וזה קלקול גדול רחמנא ליצלן וזהו פסל ומסכה מעשה ידי חרש ושם בסתר בסתרו של עולם דהיינו יסוד שיושב בסתר עיון בתוך נוק' והנה הכין הרשב"י להיות מסתדרים לפי הסדר העליון בתחלה בסור מרע להעשות שומרים לקדושה ואח"כ בעשה טוב. ואמר עת לעשות לה' הפרו תורתך דע כי האצבעות ממש סוד עשר אותיות של השם ב"ה יו"ד ה"י מצד א' וי"ו ה"י מצד ב' והיינו ה"י כנגד ה"י וזה נקרא עשיית השם בסוד אלה ואודיעך בזה סוד גדול מאד. עיקר התלמוד הוא המעשה כי רז"ל אמרו אם בטלת מה"ת יש לך בטלים הרבה כנגדך וה"ס מ"ש ג"כ שהבטלה מביא לידי שעמום וכ"ז הוא כי אין עיקר תיקון האורות אלא בהתפשטותם לפעול ובזה תלוי המצות והעבירות כי אין שום הארה מבוטלת ח"ו אלא האורות בכח הפגמים נשארים במלים דהיינו בלא מלאכה ומעשה אבל לא בטול שהוא העדר מציאות. כי התיקון בהיות האורות מתדבקין ונמשכין ומגיעין למטה ובאמת כ"ז הוא בסוד המעשה כי צריך שיגיעו אל המשרתים ואל העשייה בסוד ישמח ה' במעשיו שאז הקדושה היא השולטת והס"א מתגרשת ומתרחקת וזאת היא הכונה התכליתית כידוע וכאשר נתברר לך במ"א, אך אם בני אדם חוטאים גורמים שהאורות יהיו בטלים ממלאכתם וישארו בבחי' עצמם בלא פעולה וזה נק' בטלה. והוא כי חסר מהם ממש ענין המעשה התלוי בתיקון ידים כנ"ל וזה ממש סוד מצות התלויות בזו"נ בסוד כי נר מצוה אך התורה היא האור השורה על הנר, וכן הגוף נמצא להנשמה מחמת עבירה [שפוגם] בזיוג זו"נ וזהו המעשה שזכרתי ובהחסר המעשה לא נמצא באורות אלא בחינת אור התורה והוא בטל בלא מעשה ואינו מגיע אל המקבלים ואז הס"א מתחזקת לשלוט למטה והקליפות עצמם נקראים בטלה כי מציאותם ושליטותם מן הבטלה של האורות העליונים לכן הבטלה מביא לידי שעמום כי בטלות האורות הוא ממש הנותנת מקום שליטה לס"א שהיא השעמום וע"ב התורה צריך שתהיה ע"מ לעשות שאז התיקון נמצא בראוי. ותדע שז"ס זרע לבטלה כי גורם לאורות העליונים שלא יגיעו אל בחינת המעשה ואז האור עצמו היוצא הוא נעשק מן

הס"א והוא בטל מפעולתו הקדושה. והבן היטב כי לאלה הטפות נבראים גופים רעים מבחינת מעשה הס"א תחת הגופות הקדושים שהי' צריכים להכניס בהם שהם מעשה הקדושה וה"ס שממית בידים תתפש כנ"ל שעושה גופים לטיפות והם השדים שצריך להמיתם ולהחזיר הניצוצות למקומם. והנה ע"כ כתיב עת לעשות לה' הפרו תורתך כי זה העיקר שצריך להגיע האורות לבחינת המעשה ובחינה זאת נתקנת בסוד שם הוי"ה ב"ה כנ"ל. ותדע שהלימוד של תורה עצמה העשוי לשם תיקון השכינה מחבר האור עם הנר. והנה התורה כשהיא נלמדת עם התיקונים הראוים היא עולה במעלות גדולות ועולה לאתנלפא קמי עת"י, והענין הוא כי ח"ס הוא שרש התורה בסוד חכמה כ"ח מ"ה וזה החיבור נמצא בין ח"ס ובין ת"ת דז"א וח"ס היא המתנהגת מן עת"י כמבואר לקמן בסוד קרומא דאוירא ושם הוא תיקון גדול ובאמת אם היא למטה נתקנת בסוד מעשה אז התורה של מעלה מתחברת עם התורה של ממה דהיינו ח"ס ות"ת ואתגלפין מילין קמי עה"י ואם התורה של מטה אינה נתקנת בסוד מעשה ח"ו גורמת לאורות של תורה של מעלה להיות בצלים בסוד הבטלה הנ"ל ולכן נאמר עת לעשות לה' הפרו תורתך [תורה דלעילא] דהיינו הח"ס [דאיהי מתבטלת] בסוד הבטלה כנ"ל [אי לא איתעביד בתיקונוי שמא דא) בבחינת המעשה, ותבין ותשכיל מאד עניני ההנהגה איך העיקר הוא עבודת התורה והכל בסוד שם הוי' ב"ה שכל האורות תלויות תיקונם בזה השם ובסוד הזה כי הלא מצבים רבים ותנועות רבות נמצאים להם אך המצב הטוב וההנהגה הצריכה היא בסוד שם הזה ונמצא הפסוק הזה [לעת"י אתמר] תורתך כי קורא לז"א תורתך מפני היותו ממש התורה של מעלה דהיינו ח"ס והכל ענין א' והמשך א' בסוד כח ופועל העלם וגילוי, והנה ע"ז נאמר אשריך ישראל מי כמוך וכתיב מי כמוך באלים ה', וס"ז כי ז"א הוא עצמו מה שמושרש בח"ס וע"ז הבחינה נאמר בו כך שמה שמושרש שם הוא עיקר פנימית ההנהגה וז"ס שם הוי' ב"ה כנ"ל וע"כ נאמר בו ג"כ מי כמוכה באלים ה' והכל ענין אחד:

ואומר לך ענין מ"י המוזכר בשני הפסוקים אלו. דע כי הנה הרבה שמות יש שהם איזה שרשי ההרכבה שמתפשטים מהם ענפים רבים ואלה נקראים אלים שפירושו אילנות כי הם אילנות שלימים ממש אך שם הוי' ב"ה הוא העיקרי ועולה על כלם וזה המושרש לבדו בסוד תורה בח"ס זאת והוא שרש ישראל ג"כ כמ"ש עוד לקמן בס"ד בפירוש תנא כד סליק ברעוא למברי אורייתא, והנה בזהר פ' בראשית אמר אליהו לר"ש על ענין מ"י ברא אל"ה וז"ל בשעתא דסתימא דכל סתימין בעי לאיתגליא עביד ברישא כו' ע"ש. וכללות הענין כי מה שיהי' אח"כ ז"א כבר נשרש בח"ס משתלשל דרך המדרגות בכח

או"א עד הגיעו למקומו ושם נקבע בבחינתו ומדריגתו כראוי כי הלא סוד כל האילן אינו אלא הדרגות השתלשלות האור ונמצא שאו"א אינם אלא גילוי ח"ס לבא עד מדריגת ז"א והנה בתהלה נעשה או"א ושניהם ביחד נק' חכמה והם היו"ד שבשם והיא הנקודה שא' שנעשי' מחשבה בסוד חכמה ובה צייר כל ציורין באבא וחקיק כל גילופין באמא ואח"כ נעשו ישראל סבא ותבונה ושניהם ביחד נק' בינה ולכן אמר בהם ואגליף גו בוצינא והיא הה' שבשם וזה נקרא ממש מ"י והרי זו הדרגה שניה ומדרגה זו יש לה להתלבש במדרגה הג' שהיא ז"א ממש הנק' אל"ה והנה הז"א עצמו ה"ס האדם וגוף שלו והתלבשות בינה בו הוא הנשמה בסוד מ"י ובחבור אלה הב' נמצא מציאות כח א' והוא השם ליקרא בשם שם אלהים ומכאן נמשך השם גם באדם ובכל שאר הנבראים שהוא כח א' נמצא בחיבור הפנימית בתוך החיצונות ותראה שהפנימית בעצמו לא סליק בשמא אלא בהתחברו עם החיצונית אז ניתן לו שם בבחינת התחברות יחד, ונחזור אל הענין כי מה שנשרש בח"ס הוא המתגלה בז"א אך זה המתגלה הוא בבחינת אל"ה ומה שהוא מבחינת השרש הנמשך מח"ס הוא סוד המ"י שבשם ולהיותו דבר שהוא קיימא ולא קיימא לכן עומד תמיד לשאלה מ"י, והנה ע"ז הבחינה התלוי' במ"י הזה נאמר כאן מי כמוכה כי זה הוא המתעלה על הכל וכל אילנות וכל השמות תלוין באלה למטה ורם האלים המוזכ' בפ' אך בסוד מ"י אל"ה בסוד השורש הזה על הכל, ואמר קרא לר"א בריה ואותביה קמיה כו', ואלה הם תיקונים גדולים שהי' מתקן להכנת זאת האדרא והענין כי עניני השראת השכינה וגילוי רוה"ק הם בדרכים רבים וכבר מצאנו לרז"ל שפירשו לדוד מזמור או מזמור לדוד לפי דרך השראת רוה"ק עליו וזה כי לפעמים יוצא מלמעלה אור והוא יגיע אל האדם וישיג הנמצא באור ההוא או יכין האדם עצמו ויעסוק בתורה ויעיר הדברים העליונים וגם יש שאורות נוספת על אורות ומתלהטים אלה באלה והדרכים רבים מאד ועכ"פ תדע שעסק התורה מלמטה ממשיך אורות עליונים ומחזקם, ונאמר עתה הסדר שעשה רשב"י לאדרא הזאת. הנה בתחלה התפלל תפלתו ובה כיוון להמשיך אליו מה שהי' חפץ להיות בו העסק באדרא ואז ימשוך אור זה למטה אליו והוא כח שבו ימסרו לו כל האורות האלה לתקן בגילוי סודותיו וכן הי' כי נמשך לו הכח והגיע אליו מה שהגיע וירד ונפרס לפניו בסוד הפרסא שזכר לקמן דקל"ד ע"ב אמר ר"ש לחבריא כד אתפרם פריסא דא וכו' והו' מתחזק בכח הגילוי שהיו הסודות מתגלים ואח"כ הכל נתעלה למקומו ונתעטר במקומות שנתעטר וזה בכל עניני התפלה וכמפורש במ"א ואכמ"ל בזה, אך צריך שתדע כי כל הדברים היורדים מלמעלה כלם יורדים בדרך זיווג, ואודיעך ענין זה היטב כי מה שיוצא דרך הזיווג הנה צריך לצאת מכל האיברים התרי"ג ונכללים

ביסוד ומשם יוצאים אל הנוק' אך האמת הוא כי כל מה שיוצא מכל האיברים נמשך למעלה אל המוחין עצמם ונכללים בם ואז נמשכים מן המוח ממש אל היסוד וס"ז וכנגדו בביצים ניכר שארז"ל. והוא כי כמו שיש ג' מוחין בראש כך יש יסוד ותרין ביעין ומה שבראש עדיין נעלם בסיד המוחין נתגלה בגילוי ביסוד. והנה זהו מה שעשה כאן רשב"י כי קרא לר"א ור' אבא והוא כי בתחלה נזדמנו כולם בסוד עשר הספירות והם כללות הפרצוף ועכשיו רצה לכלול הכל בחב"ד והוא עליית הטפה להבנות במוחין ולכן א' אנן כללא דכלא, כי כן רצה לכלול הכל בהם בסוד העלי' הזאת ואז מיד נתגלה התקון ביסוד בסוד וכנגדו בביצים ניכר שאמרנו וכ"ז וא"ו והוא אח"ד והוא אהב"ה והוא י"ג בריתות שנכרתו על המילה ולכן כיון שנתקנו בתיקון זה אמר ע"כ אתתקנו קיימין, והם הי"ג האלה שכלם נראין קיימין י"ג בריתות המתתקנים בקשר המוחין עם היסוד ואז שמעו קלא וארכבותיהון דא לדא נקשן וסוד הענין כי יש הרבה מיני הארות באות ושורות ועושים מיני התעוררות שונים ולכן אמר מאי קלא קלא דכנופיא עלאה דמתכנפי, ומ"ז ותשאני רוח ואשמע אחרי קול רעש גדול, וזה כי הארות הזווג עושים הרעש הגדול הזה וסודו באמת הרתעת המאורות המתעוררים כלם בתשוקתם להשפיע וכולם הולכים להיות נכללים במוחין להבנות שם הטפה וזה נקרא [כנופיא עלאה דמתכנפי] ותדע שלפי הרוח ההלביש את האדם המשיג כך הוא משיג ובהתלבשו ברוח הבא אז מבחינת הזווג הורגש בקול רעש שהוא הרתעת הזווג ולכן מכח הקול הזה [ארכבותי' דא לדא נקשן] כי בהיותו בסוד הרתעה כך גורם ובפרט בארכבותי' בסוד נה"י ונמצא שכך היה נעשה הזיווג למעלה, ונמשך הכח הצריך לו לעשות האדרא, ואח"כ הכין עצמו וחביריו לקבל הכח הזה והוא מ"ש אח כ הולך רכיל כו' וכמ"ש בס"ד. ואמר עוד חדי ר"ש וכו' וזה כי לפי מה שמעוררים מלמעלה כך צריך להתעורר להחזיק התיקון הנתקן כי ע"כ מעוררים אותו, והנה חבקוק הוא מצד הגבורות וגלה לו מה שנתגלה בסוד זיווג שנעשה בבחינת גבורות והוא הי' צריך להתחזק בזיווג ההוא אך בהיותו מבחינת גבורה הי' ירא דרבה, ואמר התם יאות הוה למהוי דחיל אבל הזיווג הזה הנעשה ע"י רשב"י הנה הי' בבחינת החסדים שהם היו מן החסדים כמבואר כבר והם ג"כ החזיקו בדרך האהבה כנ"ל, ובאמת הי' לו להחזיק באהבה והיינו להתקיף האהבה המתעוררת למעלה והוא ענין ואהבת את ה' אלהיך שיש ביד האדם להחזיק האהבה של מעלה וזה מה שהי' צריך לרשב"י עתה. והאהבה הזאת היא כפולה הולכה מלמעלה למטה ומלמטה ל עלה וס"ז כי האהבה היא רדיפת המאורות זה אח"ז להתקשר ולהדבק ביחוד גמור וכבר נתפרש זה במ"א היטיב אב"מ, ואהבה זאת עצמה סופה מגיע אל ישראל וזה גדולתם של

ישראל ובכח זה ניתנה תורה באהבה שע"כ יש קשר גדול בינם ובין המאורות לתקן הם את המאורות ולהגיע תיקוני המאורות אליהם וסוף כל זה האהבה הזאת שבהתעוררה הולכת מישראל להקב"ה ומהקב"ה לישראל והיינו [ואהבת את ה', אהבתי אתכם כו'], ולכן ראוי להתחזק בזה להחזיק אהבה זאת בכל חלקה הוא מה שהי' צריך להרשב"י וחביריו בתיקונים אלו והוא הזכיר ג"כ אלה הפסוקים לעורר האהבה הזאת הכפולה בכח הזכרתו את הפסוקים האלה, ואמר ר"ש פתח ואמר הולך רכיל מגלה סוד וכו', וזה אמרו להכין עצמו לקבל הכח הזה שהי' נמשך אליהם מן הזיווג הזה הנעשה אליהם, והענין כי השפע היורד הנשמה נוטלת אותו בסוד אבילה דרך הפה והוא המן בסוד לחם הנבלע באיברים, ותדע כי בהגיע האוכל אל האצטומכא הנה הרוחות של הגידים המתעוררים שם אם כלם מיושבים במקומותם אז מעכלים אותו וממשיכים אותו בכלים הקטנים המוכנים להם אך אם הרוחות אינם מיושבים במקומם הם מבולבלים ואינם ממשיכים המזון למקומו אלא דוחין אותו לחוץ ואז נעשה הקיא, וכן עושה ממש בנשמה כי מי שרוחו מיושב יקיים הדבר שלוקה ומישבו במקומו ומכסה אותו בתוך כליו והו"ע נבלע באיברים אך אם רוחו אין מיושב אינו ממשיך אלא דוחה עד שמוציא אותו לחוץ לכך נאמר [הולך רכיל] כי הרוח שלו הולך תמיד ואינו מיושב כמו המים שאינם קבועים אלא הם מתנועעים תמיד ולכן גם ההיזרא אינו מתיישב בהם משא"כ האבן או העץ שהדבר נשקע בהם ונקבע שם, ולכן ונאמן רוח כו' ברוחא תליא מילתא ודאי שהוא דבר פרטי לרוח לדחות או להמשיך המאכל למקומו, והנה הנפש והנשמה עומדים במקומם אך כל התנועות הם ברוח מקצה השמים עד קצה העמים ולכן מי שרוחו מיושב מקבל הדברים ואין לו בהלה להוציאם אבל מי שרוחו מבולבל כששומע הדבר נעשה בו עצור בעצמו עד שיוצא ואיננו, ותדע שהנה הס"א אוחות בבשר האדם אך אעפ"כ אין לה רשות להכנס שם אלא אם ניתן לה רשות דרך הפה שמוציא מפיו דברים לא טובים כי ודאי הפה הוא מקום הכניסה בגוף וא"א להכנס אלא בה. ואמר ולית עלמא מתקיימא אלא ברזא וס"ז בראשית ברית אש והוא כי הנה כתיב אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי, וזה כי חוקים הם דברים שטעמם נעלם והקב"ה רצה להקים הדברים כך בחוקים כדי שהס"א לא תוכל להדבק, והנה הסודות הפנימיות של הדברים הניתן רק לצדיקים צריך להקימו כך בדרך סוד כדי שגם החוקים ישארו בחוקם ולא תוכל הס"א להשיגם, וסוד החוקים הו"ע חקות הפרה שהיא ממש מה שצריך להעשות בדרך חוק בסוד הגלות לטהר טמאים ולטמא טהורים וכל שאר החוקים סודם כך ולכן צריך האדם להיות בעל סוד כי בהיותו כן גורם לחוקים שבכל ההנהגה לישאר נסתרים מן הס"א

ולכן לא יחרב העולם כי כבר אין להם כח להגיע עדיהם אבל מי שמגלה סודות במקום שאצ"ל גם החוקים אינם נשארים בתוקפם והעולם הי' חרב ח"ו, והנה אם התיקון זה הי' נתקן ע"י הדברים של העולם כ"ש בדברי תורה ובסודות הפנימית כי יש בסודות עצמם פנימיות עצמם ופנימיות מפנימיות ואלו הם רזי דרזין דע"י שהי' לו לגלות כאן באדרא, ואמר עוד אמר ר"ש לשמיא לא אימא דיציתון וכו', וזה כבר פירשתי לך למעלה מה היא האזנה הזאת, אך אומר לך עתה למה אמר שא"צ לזה ומשה רבן של כל הנביאים אמר האזינו השמים, אך סוד הענין הוא מה שהשלים דבורו דאנן קיומי עלמין וזהו כי לפעמים התיקונים צריכים להתרחב ולהיות כוללים כל הפרטים ליעשות מבני אדם הרבה ולפעמים אדרבה נכלל במעט ויגיע למעטים וכן היה בענין זה של האדרא כי הרי כן התחיל ומחצדי חקלא זעירין אינון והם לא היו אלא עשרה והי' להם לתקן בעבור כל ישראל וע"כ הי' זמן להיות כולל המרובה במועט בסוד היסוד וכלם נתקנו ונזדמנו בס"ז להיות מה שנעשה בהם כאלו נעשה בכל ישראל ולכן אמר מלין אלו, כי משה אדרבה הי' רוצה לפשט תיקון לכל הבריאה שכולה תמצא בענין ההוא אך כאן רשב"י רצה לקשר כל חלקי הנבראים ולכלול אותן בהם ולא הי' צריך ליד אחרים כלל ולכן אמר [דהא אנן קיומי דעלמא בסוד היסודות כי כן נזדמנו כולם בבחינת יסור ואז א"צ לאחרים אלא הכל נכלל בהם,

ואמר תנא רזא דרזין

כד פתח ד"ש וכו', וזה כבר אמרתי לך שאין כל מיני התעוררות שוים כי יש התעוררת והארה גורמת רגש ורעד ויש שבאה בהשקט וס"ז הענין נתבאר בפסוק המביט לארץ ותרעד וכו' והענין כי האורות אפילו שיתפשטו אל מקום א' הנה יוכלו להיות מרוממים ממנו פירוש שיהי' שם ועכ"ז לא מתדבקים בדביקות אל המקום ההוא ואז לא ירעד המקום כלל והבן היטב זה איך האורות מפני המרחק הגדול שבין העילה לעלול אפילו שישרו על העלול וימצאו במסובב א' אינו נקרא דביקות כי נשארים מרוממים שאין שם דבוק, אך לפעמים יהי' שיגלו עצמם אל העלול ויתדבקו בו דביקות באמת ואז יהי' הרעש וז"ס המביט לארץ ותרעד כי אין דביקות אלא בסוד העינים כמ"ש עוד בס"ד לקמן בענין העיינין ובהיותו מביט בעינים אלה לארץ אז תרעד וכן יגע בהרים ויעשנו ובגילוי האדרא נעשה התעוררות בדביקות זה ולכן אתרא אזדעזע וחברין אתחלחלו, והם גילוים לפי הזמנים כמו שצריך לפי ענין התיקונים שנתקנים, והנה [תנא שאמר הוא כי כן עשה להם ברייתות וגם הי' להם כבר והם התנא המוזכר באדרא במקומות רבים מן האדרא עצמה אך זה התנא שאמר כאן ותנא רזין דרזין] הוא כי כך בב' ברייתות שנו זה הענין.

הכנות האדרא בברי תא הזאת דהיינו מתנא אר"ש עד קיומי עלמין וברייתא ב' הוא גוף האדרא ולכן מתה' תנא רזי דרזין זכו' וגם האדרא עצמה מחולקת לברייתות כמו שתמצא ותנא אמר ר"ש, ואמר גלי ברזא ופתח ואמר כו', והענין כי כל מעשיו הי' עושה לפי התיקונים העליונים וע"כ הי' מכוין לסדר האורות לפי מה שהי' לו להמשיך וענין [פתח] המוזכר בדבריו הוא כי כך הי' מתכוין לפתוח ממש פתחי האורות וסודות התורה לגלות התורה שהם רוצים לגלות לכן בהיותו רוצה כאן לגלות סודות גדולים ועמוקים אמר [גלי ברזא) כי לזה נתכוין לגלות הסוד בכונות ותיקונים ותראה שעכ"ז אין אומר גלי רזי אלא ברזא כי אפילו הגילוי צריד להיות בסוד. ותדע שזאת היא הכונה שאמרנו בסוד ברית אש והוא כי הנה היסוד נקרא סוד והוא ע' והוא צריך להיות נסתר ונעלם וצריך לכוין להמשיך הסתר ההוא לבחינת גילוי, וזה כי הנה חז"ל אמרו מה ירך בסתר אף ד"ת בסתר, והוא כי היסוד נקרא ירך והוא נסתר בסוד כנ"ל וצריך להחזיר אותו בבחינת גילוי כנ"ל וזה בכח שם י"ל פז"ק שעולה כמנין ירך וסודו יג"לה פ"דיון ז"רע ק"דושים ונמצא שהוא ממש בבחינת הגילוי של היסוד ולכן צריך לכוין להמשיך הגילוי בכח שם זה ועכ"ז צריך שיגלה רק לצדיקים ולא לרשעים כי לא יהי' חלק בגילוי זה לס"א ח"ו ולכן צריך להעביר בחי' הסוד אלא להמשיך הגילוי בסוד בתוך סוד וזהו [גלי ברזא], וזה כי תחבר הע' של הסוד עם הר"ל מערל יהי' ש' וס"ז ברית אש כי צריך להמשיך דבר בסוד אש של גבורה להרחיק הס"א והוא האש של מ"ת וצריך לכוין כי זה האש הוא אלהים דיודי"ן גי' ש' והוא נגד הערלה שהיא ג"כ בסוד אלהים דיודי"ן אלא שהוא בסוד הנחש וכשיש זה האש אז לא תקרב הערלה אל היסוד, והנה הע' של סוד הם כמה בחינות של ע' שיש ביסוד ע' חסדים מגולים ע' גבורות נמתקים והוא עצמן ז' כללות של כל הז"ת וכולם נכללים בסוד ע' א'. ואמר כתיב ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום וכו' מאן ישגח כו' דע כי הפרשה הזאת היא כוללת באמת שרשי ההנהגה ולכן אמר דהוא סהדותא על מהימנותא דכלא, ואפרש לך סוד האמונה הזאת כי הנה כתיב אל אמונה ואין עול והוא כי הקב"ה מנהג את עולמו בכמה גילגולים עמוקים והכל באמונה לתת לכל א' לפי מעשיו ממש, ונמשך מראשית הכל כי שם הקב"ה בעולם צד הקדושה וצד הטומאה זה לעומת זה, וביניהם שם כל עניני העולם להיות בו שולטות או זו או זו לפי המעשים, אך הכונה היא לנהוג הדברים בהנהגה כ"כ עמוקה שא"א להשיגה אלא הוא עצמו ובה סוף סוף יחזור כל רע לטוב ותהי' הממשלה לקדושה לבדה, והנה זאת היא אמונתנו הקדושה אנחנו בני ישראל, אשר אין מאציל אלא אחד הוא לבדו עשה את הכל ושם התפשטות ספירות קדושה וכנגדם עשה מדריגת הרע והוא המנהיג

לבדו אדון יחיד להחזיר כל הרע להשתעבד לעבודת קדשו ואין גם אחד עושה דבר זולת רצונו, ואעפ"י שנראין הדברים קשים וזרים להבין דרכם כי דרך רשעים צלחה והצדיקים בשפל ישבו אך הכל ינהיג בהנהגה נאמנת להשיב דבר על בוריו וכל טוב יהי' נשגב לבדו בלי תערובות רע ואין שום דבר בעולם נעשה לרע לבריות רק הכל לטובם מאת המאציל היחיד ב"ה אשר אין זולתו, וידיעת האמונה הזאת תלוי בידיעת החוק אשר הכין המאציל ית"ש לסדר בו את הנהגתו והוא ידיעת סיבת המציאה הראשונה אשר המציא את הנמצאים ואיך המציא את ספירותיו הקדושות ואיך המציא ונתן מקום לרע ושם נראה ונדע איזהו דרך התחזק צד האחד או צד האחר ולהיכן נוטים ולהיכן הולכין הדברים כי אז לא יפלאו בעינינו כל המסיבות הסובבות בעולם מן אז הי' ועד סופו וכל הנצחיות והכל תלוי במציאות ספירות הנקודים המפורש בדברי האר"י ז"ל כי המצא השבירה ותקנתה היא שרש כל ההנהגה מראש ועד סוף ומי שיודע בזה ידיעה אמיתית נקל יהי' לו להבין עניני ההנהגה ויראה אותם כולם נכוחים למבין ואין זר בהם ותדע איך ראשית המציאות הוא בסוד מלכות ונתפשטה במדריגותיה ובהגיעה אל הנקודים ניתן הכנה לס"א וכמה הרככות נרכבות שם אך לא פסק כח הקדושה כי רק ניתן הבנה הזאת לרע אחר שבאה הקדושה לתקפה והוא תיקון ב"ן במ"ה וכ"ז תראה עוד מפורש לקמן היטב בס"ד וזהו ממש סוד ומקיים אמונתו לישני עפר, כי המתים למטה הם רמו לכלים הנשברים למעלה וכמו שנתקיימה האמונה בהם למעלה והיינו אמונת הקדושה וחיא עצמה המלכות שזכרנו שבה מציאות כל הנמצאים עד שובם לאיתנם כן הוא תחית המתים למטה וכמה סיבובים נסבבים בעולם עד תחית המתים בבחי' התחזק הס"א וסוף הכל תשוב הקדושה לאיתנה ונשגב ה' לבדו ביום ההוא כי אין זר אתו, ולא ימשול אחר ח"ו אלא המאציל ית"ש א' ותורתו אחת וממשלתו עדי עד וכל המראה מן הס"א הפוך מן האורות הכל שקר ותועה וידעו הבריות האמת הזאת בסוף ההנהגה והסיבוב וכ"ז נכלל בפרשה הזאת כי היא ממש ענין זה כולו וכמ"ש עוד בס"ד, ותדע שודאי ישראל מקבלין פנימיות הסורות שלא נמסר אפי' למלאכים ולכן אמר [זכאין אתון צדיקיא וכו'], ותראה היאך הקב"ה סידר דברי תורתנו הקדושה כי דבר כזה שהוא שורש כל העיקרים וכלל אותם בפ' אחת קטנה ששום א' לא ישגיח עלי' והוא באמת מה שדוד אומר מה רב טובך אשר צפנת ליראיך וכו', ונבחין בזה שני דברים, א' מה שהקב"ה הסתיר כך סודותיו בדרך שלא יראה אותם אלא מי שזוכה, וב' גדולת התורה שאפי' פרשה שנראה שאינה אלא סיפור קטן ובלתי עיקרי הוא כולל כ"כ עיקרים גדולים, ובאמת ה"ס מי האמין לשמועתנו וכו' שבעוד שהס"א יש לה שליטה וכח צריך שהקדושה לא תראה

יפיה מפניה אלא תסתיר עצמה ואורותיה הגדולים יראו כחשוכים בסוף בזמן הגלות לכולם ובזמן הגאולה יתגלו ברגע, וכמה תיקונים תלוים בזה שמירת האורות בסוד לחם עוני והפיכת השפלות לגדולה והוא תיקון מחזיר כל סיתום לרווחה וכל רע לטובה וכמה ענינים אחרים מהם ידועים לב"א ומהם רק לה' לבדו וה"ס מה רב טובך אשר צפנת כו' וע"כ אמר כמתמי' [מאן ישגח בהאי] שאין משגיח [ומאן יזכה בהאי] לגודל רזי התורה, ואמר צלותא ברעוא יהא, והיינו כי כבר הקדים תפלה למעשה וזה לצורך כל מה שהי' לו לעשות ועתה הי' צריך לגלות סודות גדולות ולכן הי' צריך להשתמש מן התפלה שכבר אמר שבכחה לא יהא נחשב לחטא מה שהוא מגלה ולא יהי' שום קלקול ח"ו, ואמר ומה יימרון חבריא וכו', כי באמת מה היתה צריכה התורה לתלות מלכות המלכים האלו במלכות ישראל. וגם במדרש אמרו ע"ז מה שאמרו אך באמת סוד נשגב ונורא הוא רזי דרזין דעתיק יומין כנ"ל ליושבים לפני ה' סחרה ואתננה קודש לה'. ואמר עוד וז"ל:

תאנא עתיקא דעתיקין טמירא דטמירין וכו', דע כי שורש עניני מציאות אבי"ע בכל פרטיהם נמשך הכל מענין שבירת המ"ק ותיקונם כי היא היתה פעולה גדולה אשר נעשית לתת הכנה לעולמות שימצאו באופן שיוכל לצאת מהם העוה"ז באותו הדרך אשר הוא עתה שהעקרי בו הוא האדם וכל שאר הבריאה ענפים ממנו, והנה ענין זה הי' צריך ביאור רחב מאד אבל אומר לך ממנו מה שצריך להבנת דברי הקדוש הרשב"י זללה"ה בפיסקא הזאת. והוא הנה תחילת המחשבה היתה שימצא האדם בעל בחירה שיהי' בן שכר ועונש לפי מעשיו כדי שסוף סוף יקבל ממנו ית"ש הטוב השלם בלי בושת כלל ודברים אלה כבר נתבארו במ"א אמנם כיון שרצה לעשות זה האדם בבחירה הזאת הנה כמה דברים הוצרכו לתקן ולהכין בעבור זה הנה צריך שיהי' היצה"ר בעולם שיוכל לשלוט באדם, אך שיהיה פעמים האדם שולט על היצה"ר וזה יגרום פעולה אחת בשורש, ולפעמים שהיצה"ר שולט באדם ואז יגרום פעולה אחרת בשורש א"כ נמצאו שני זמנים בין לאדם ובין ליצה"ר ובין למאורות שהם השורש זמן שליטת הטוב וזמן שליטת הרע, ועוד אין שתי השליטות האלו שתי בחי' לבד כי הלא בהם עצמן יש היותר ויש הפחות כי בין לטוב ובין לרע יש זמן שליטה גדולה וזמן שליטה קטנה ונמצאו השליטות מינים הרבה ולכולן יש פעולה בפ"ע בכל הבריאה ועוד יש ענין התשובה שאפי' אחר שיחטא האדם יוכל לתקן ואפי' אחר ששלטה הס"א ונתגברה ח"ו על הקדושה יהי' אפשר לקדושה לחזור ולהתחזק ולהתגבר עליו ולהעביר האחיזה שכבר ניתנה לה וימשך מכאן העונשים שיהי' לפי זמן וע"י יתוקנו הפגמים. והנה כדי שכל

הדברים האלו ימצאו צריך שתהי' בריאת המאורות בדרך זה שיוכלו לצאת מהם כל הדברים האלה, ובאמת זה הסדר ומציאותו הוכן להם בכח יציאתם שבירתם ותיקונם וכמו שתשמע עוד בס"ד, ואפרש לך עתה איך זה תלוי בשבירה הזאת:

דע כי עיקר הכל הוא מצד הנשמה והגוף ששרשם במאורות הוא הפנימיות והחיצוניות שהם שני מציאות שאפשר להם להיות מתדבקים ושולטים בא' בחבור א' או להיותם בלי מתדבקים בחבור כ"כ שלם ואז יוכלו לשלוט זע"ז לפעמים הנשמה ולפעמים הגוף. ותדע שבסדר זה נסדר המציאות של הספירות מתחלת המצאם שהוא בזמן הצמצום והבן מאד ענין הזה כי נשאר הרשימו בתוך החלל וממנו נעשו הכלים ואח"כ בא הקו בתוכו וממנו נעשו העצמות כי זה ההפרש שבין העצמות והכלים שהכלים הם מבחינת הצמצום והעצמות הוא סוד הא"ס ב"ה הנכנס בתוך חלל הצמצום, ודבר זה היה צריך באור גדול מאד כי הוא ענין עמוק אבל אין כאן מקומו ועתה די לך לדעת איך סדר כל המציאות הוא פנימיות וחיצוניות כי כל עליון חיצוניותו היא פנימיות התחתון עד שנמצאים כל המאורות פנימיות וכל הנמצאים מהם חיצוניות להם והם עצמם מתחלקים בסוד פנימיות וחיצוניות כי האדם הוא פנימיות ושאר כל העולם הוא חיצוניות אליו וכן באדם עצמו יש הנשמה והגוף. וארמוז לך בכאן סוד גדול ועצום מאד שהוא מ"ש אחרי ה' אלהיכם תלכו וכן בלשון הזה נאמר כמה פעמים הלא נראה שלשון יותר חביב הוא לפני ה' כמו התהלך לפני והיה תמים. אך באמת סוד גדול הוא כי חלק א' מן המל' מתלבשת בתוך הנשמות של ישראל וה"ס קדוש שרוי בתוך מעיו בסוד אלהי בקרבי וזה כמו מוחין ופנימיות לנשמה. אמנם כמו שידעת שרק אחורי העליון הם נעשים מוחין בתחתון כן מאחורי מל' הוא החלק הזה המתלבש בתוך הנשמות וזה נקרא אחרי ה' והוא המקשר הנשמות עם השכינה ומי שמטיב מעשיו הנה הוא מחזיק הקשר הזה ובכחו נדבק בשרשו כראוי ע"י המצות. ומי שמריע מעשיו איבד זה הקשר וה"ס לסור מאחרי ה', וז"ס הענין המוזכר בזוהר ובתיקונים פעמים רבות איך השכינה היא נשמה לנשמות והיא שורה בלב, והבן:

ונחזור לענייננו כי ראשית הסדר הזה הוא סוד פנימיות וחיצוניות וה"ע החלל והקו שבו. אמנם צריך שתדע כי הא"ק שהוא הנאצל הא' יש בו כמה מיני עולמות לאין קץ וזה הענין נזכר במ"א ופירוש הענין זה הוא כי באמת פרטית ההנהגה היא עד אין תכלית ובעבורו נקשרים הע"ס לכמה מיני קשרים והרכבות כי יש מעשה שיצא מכח התחברות חו"ג ויש מכח חסד ות"ת או מכח חסד ונצח וכן כמה מיני הרכבות אשר אין להם חקר ומספר רק הקשר הכללי שכל השאר נחשבים כמו ענפים ממנו לבדו הוא סוד ד' אותיות

השם יהו"ה ב"ה ולכן לא יש מקום שאין שם הקדוש הזה, כי כל שם מורה על איזה מדרגה פרטיית או על איזה חיבור פרטי, אך כל החיבורים וההרכבות צריכים להכנס תחת סדר ד' אותיות אלה. וזה מה שאנו מדברים בא"ק שאנו מחלקים אותו לד' שמות ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן כי הם ראשי החלקים והקשרים וההרכבות שכולם נקבצים תחתיו אך באמת שאר ההרכבות אין להם קץ והבן מאד. והנה השם הזה ב"ה הוא עיקר הנהגת הבריאה ובו תלוי עבודת בני אדם, כי הלא בעיקר צריך לתקן ולא בענפים. ותבין עתה שכל מה שאנו מדברים בא"ק אינו כטיפה מן הים ממה שיש בו, וכל עסקנו אינו אלא במה שמתקבצים כל הקשרים של המדריגות לסדר הזה של ד' אותיות השם והבן מאד: **ועתה** אפרש לך ענין הסדר הזה ותבין סוד גדול מאד. והוא כי הנה העיגולים הם נפש, והיושר הוא רוח, והם סוד הו"ה של שם, אך יקשה לנו מהיכן נמשכו שני האותיות האחרות שהם הי"ה, אם באמת לא באו אלא השתים האחרונות שהם הו"ה. אמנם כדי שתבין זה צריך אני להקדים לך הקדמות גדולות. והוא כי הנה באדרא זוטא (דף רפ"ט ע"א) אמרו וז"ל בז"א אינון לא תליין אלא אינון ממש בעתיקא קדישא תליין דהא שמא דעתיקא אתבסייא מכלהו ולא אשתכח, וסוד הענין הזה כי הלא תראה היאך העולם נברא בשבעה ימים ובעשרה מאמרות, וזה נמשך מסוד ההנהגה אשר בספירות באמת, ודע שעיקר מה שצריך להיות שורש קבוע לעולם הזה וההנהגה קבוע בהם הם הז' התחתוניות, אבל הג"ר שהם כח"ב הם נקראין עטרות להנהגה, כי הז"ת האלו מקבלין מהם תוספת הצריכה לתיקון ההנהגה והכנתה, כי לפי מה שאלו הג' מניעות אותן כך הם מתנועעות לפי הזמנים והבן היטב. והנה הג"ר האלו עיקרם הם ג' פרצופים ארי"ך ואב"א ואימ"א וחותמם כח"ב דז"א, ופירוש הענין כי כמו שהנהגה הקבועה היא תעמוד תמיד והיא בז"ת האלו, כך עטרות ההנהגה צריך להם מציאות קבוע כי לא תחודש בריאה אלא הפעולה מהם תהיה מתחלפת בז"ת לפי הזמן והבן היטב, כי לכן הג' פרצופים תמיד קבועים וכן הז"ת קבועים תמיד שהם הזו"נ ששרשם ז"ת לבד. והפעולה מן הג"ר אל הז"ת הם המוחין והכתרים בסוד כח"ב דז"א שהם לפעמים ישנם ולפעמים אינם, ועכ"ז תדע שאין זמן שלא יהיו הכח"ב בז"א לגמרי כי תמיד ישנם אלא שלפעמים הם בכח גדול ולפעמים הם בכח קטן, וז"ס הגדלו"ת והקטנו"ת שתמיד יש מוחין אפילו בקטנות אלא שעיקר המוחין הם בגדלות, אבל פעולת א"א או"א בז"א תמצא תמיד אלא שתהיה מתחלפת בכחה ומהותה והבן היטב, נמצאת למד שעיקר ההנהגה הוא בז"ת והבח"ב הם עטרות ההנהגה. ואמנם צריך שתדע כי כשאנו מזכירים לאיזה אחד בשם הוא מפני הכירנו ענינו ומהותו אשר ע"כ נגדרהו בשם משמות המאורות שאינם ע"צ

ההסכמה ומקרה אלא הם מורים עצמיות הדבר הנז' על ידיהם, אך את אשר לא נדע לא נוכל לגדור בשם, וע"כ אמר אליהו ז"ל בתפלתו, שלאין סוף ית"ש לא נמצא שום שם כי א"א לגדור אותו בשום שם. אמנם צריך שתדע כי כל הדברים שאנו מזכירים בסוד דמות אד"ם עיקרם אינו אלא מאצילות ולמטה אבל למעלה אין אנו מכנים שמות אלה אלא בדרך השאלה ומצד מה שהם שורש לדברים ההם באצילות, ועיקרם באמת הוא בזו"נ, וזה כי השגתנו באמת אינו אלא בזו"נ, ובא"א ואו"א אין אנו משיגים רק מצד היותם שורש לדברים למטה בזו"נ, וכשתדקדק תמצא באמת כי האצילות עצמו הוא סוד ז"א כי אורות הקרקפתא דא"ק הם בסוד א"א ואבא בסוד ע"ב, ואח"כ אימא בסוד ס"ג, ואצילות הוא ז"א, ובי"ע היא נוקבא, וענין זה עמוק הוא מאד ואין כאן מקום ביאורו. ונמצא שלפ"ז שהשם עצמו הוא בזו"נ בסוד יה"ו חג"ת וה' אחרונה מל', וגם י"ה הוא חו"ב דז"א ו' הוא ו"ק שלו, ה' הוא מל', אך או"א נקראים ע"ש מה שפועלים בז"א ונמשכין בו בסוד המוחין כנ"ל, וע"כ בז"א האותיות אינון ממש, כי הם במקומם אך בעתיקא תליין כי אינם שם אלא לפי שהוא שורש לז"א, ונמצא שמה שאנו משיגים בעתיקא וכן באו"א שהם נכללין בו כמבואר באדרא זוטא אין יודעים אלא מצד מה שהם פועלים להיות שורש לז"א. זה הכלל א"א ואו"א אינם ידועים אלא מצד מה שהם נמשכים לז"א ומצד זה הם נקראים י"ה מצד מה שהם פועלים בזו"נ שעצמותן הוא ו"ה, והבן:

ואבוא עתה לתשובת השאלה אשר זכרתי בראשונה כי הענין כך הוא. הנה בתחלה סידר המאציל את הבריאה בסוד פנימיות וחיצוניות כי כל הרשימה הנשאר בחלל הוא סוד חיצוניות, וקו הנכנס הוא סוד פנימיות, וסודם חסד ודין, אח"כ נכללים זה בזה כי הפנימיות לוקח לעצמו בחי' החיצוניות והחיצוניות לוקח בחי' הפנימיות ואז נעשים ד' בחינות, וה"ס עיגולים ויושר כי כל אחד מהם יש בו פנימיות וחיצוניות כידוע. והנה בתחלה נסתלק הא"ס מן החלל לגמרי ואז נקרא החלל סוד אות ה', ואח"כ בקע ובא קו אחד מאורו דרך קו, וזהו סוד אות ו', וזה העיקר בהנהגה והסוד זו"נ, אבל ודאי שהא"ס ע"י הקו הזה נשאר דבק בנאצל הזה שהוא הא"ק, והנה מצד זה אע"פ שא"א לנו להזכירו בשם אך נאמר שמה שהוא מתדבק בו"ה זה נקרא י"ה, פירוש ודאי אם הוא נשאר דבק הוא מאיר בו ולסוד ההארה הזאת אנו קוראין בשם י"ה, וזהו מה שכתבנו שאין י"ה מושגים אלא מפני המשכם אל ו"ה, וז"ס מה שאנו אומרים שצמצ"ם בא"ת ב"ש הוא יהי"ה שהבחי' עליונות שהם י"ה נסתלקו ונשארו התחתונות שהם ו"ה, שהרי לא היה אפשר להזכיר אפי' י"ה בא"ס שנסתלק כ"ש שקודם הצמצום לא היה שום דבר נמצא, אלא שעתה שנשאר מה שנשאר שסודו ו"ה ולמה שנסתלק אנו קוראין י"ה שהוא כנגד

בחי' י"ה מה שיש בהוי"ה הנמצא עתה והבן מאד. סוף דבר ו"ה שנשאר הוא עצמו מתפשט לד' אותיות, וזהו כמו שהזי"א הוא ו"ה לבד ונחשב לעשר עם הכח"ב, וה"פ מה שמתפשטים בו או"א ואז נקרא י"ה ו"ה, כך ו"ה זה הראשון שנשאר הנה יש בו בהי' התדבקות של הא"ס בו כמו או"א בז"א, ואז זה הו"ה עצמו הוא סוד י"ה ו"ה שלם:

ועוד אבינך בענין התחלקות האותיות, כי בתחלה הם ו"ה לבד ואח"כ הוי"ו כוללת הה' והה' כוללת הו' והם ו"ה ו"ה, אך באמת שהו"ה הראשון נשאר בסוד י"ה לגבי הו"ה הב' וו"ה הב' בסוד ו"ה והיינו פנימיות וחיצוניות דיושר וסודו י"ה, ופנימיות וחיצוניות דעיגולים נקרא ו"ה, אבל כיון שנחלק המציאות לד' בחי' אלה אז נשלמו כל הד' בחי' בשני החלקים ונמצא יהו"ה ביושר ועיקרו י"ה ויהו"ה בעיגולים ועקרו ו"ה והעיקר לפ"ז בהנהגה הוא שם י"ה כי עיקר הכל הוא היושר והעיגולים נמשכים אחריו. והנה בהיות פגם שהס"א אוחזת הנה אחיזתה בסוד ו"ה לבד, והוא אז נקרא על שם י"ה לבד, וה"ס כי יד על כס י"ה וכו' ואח"כ כשהוא נשלם נקרא יהו"ה אבל כשהחיצוניות יהיה נתקן בסוף שלמות תיקונם כמו שתשמע עוד בס"ד יהיה נקרא הבל יהי"ה ושורש כל הענין הזה הוא ו"ה הראשון לבד והבן. ולפי סדר הזה הנה נמצא הא"ק בפנימיות וחיצוניות והוא מתחלק לד' חלקים שהם י"ה ו"ה כנ"ל, אבל כיון ששמעת שאין הי"ה נקראים אפי' באותיות אלה אלא מצד ו"ה נמצא שלא יוכל לומר שיש להם מציאות שלם אלא כשינתן המציאות עצמו אל הו"ה ואז יהי' הכל נשלם בסוד י"ה ו"ה ששם מקומו העיקרי כנ"ל. אמנם צריך שתדע שהקו הנכנס בחלל אינו פועל לפי' בחי' עצמו אלא לפי ההכנה המושרשת ברשימו המקבל אותו וז"ס גדול אבל הי' צריך ביאור רחב הרבה כי באמת זהו גורם ענין הבחירה ופעולת מעשה האדם שאין המשפיע משפיע לפי בחינת עצמו אלא לפי בחינת המקבל ממנו. וסוד הזה נתפרש במאמר בריש הורמנותא דמלכא גליף גליפו בטהירו וכו', כי סוד הגליפין האלו הוא כמו מי שחופר נהרות להוליך בהם המים ואז המים מוכרחים להתהלך לפי מהלך הנהרות שהם מוצאים לפניהם, כך הרשימו בזמן הצמצום הוכן בדרכים שונים שהקו המתפשט בהם כך מתהלך לפי ההכנה אשר הוא מוצא שם שהם הגילופין האלה שבבחי' כללות הצמצום נקראים גליפו בכלל ובהתפשט הצמצום למדות פרטיות אמר עביד גוונין לאנהרא וכו', ואכ"מ ביאור זה וכבר נתבאר במ"א. והנה כל הדברים הנעשים בא"ק זה בסוד יציאת אורותיו הנה הכל הוא בסוד זה כי כפי הכנות החיצוניות כך הי' מתפשט הקו בסוד העצמות בו אם לעמוד בפנים ואם לצאת לחוץ בסוד בקיעת החושים. והנה בתהלה נתפשט הקו מה שנתפשט בסוד ע"ב ס"ג בסוד ב' אותיות י"ה והוא נתפשט בפנים ובקע לחוץ ונעשו כל הענינים הצריכים

לסוד אותיות י"ה. וכבר שמעת שמה שאנו מדברים פה אינו אלא בסוד ד' אותיות השם ב"ה י"ה ו"ה, פירוש מה שנקבצים כל שאר מיני ההתפשטות הקשרים והחיבורים וההרכבות תחת סדר ד' אותיות, וגם שמעת שסוד י"ה תלוי בו"ה פירוש שהם נקראים כך על שם התמשכותם אל הו"ה, וע"כ אע"פ שנתפשט זה האור מה שנתפשט בסוד י"ה עד שלא הגיע אל ו"ה לא נקרא שהושלם וקבע ענינו כי הלא עד שם נקרא השם כמו מקרי ולא עצמי כי עצמי הוא למטה בסוד חז"ת כמבואר עד עתה. ועתה צריך אתה לדעת כי סוד ו"ה ה"ס שירותא וסיומא וגם י"ה סודם כך אבל מצד הו"ה כנ"ל כי עיקר הענין שם ואם נזכר בי"ה אינו אלא על שם העתיד להיות בו"ה ובאמת כי ו"ה היא בהי' הקו והרשימו עצמם כנ"ל והם עצמם ענין השירותא והסיומא כמו שאפרש לך עתה. ובתי' זאת לא יקרא שנתגלתה במקומה העצמי עד שהגיע האור לבחי' זו"נ, ונקרא בסוד ו"ה כי עד שהי' מאיר בסוד י"ה לא הי' אלא בסוד הדביקות של הא"ס כנ"ל שהוא כמו המוחין בזו"ן שאינם שורש אלא תוספת:

ואפרש לך עתה ענין שירותא וסיומא. כי באמת הוא סוד גדול ועמוק כי הוא כללות ההנהגה באמת בכלל וגם בפרט לכל א' כמו שתשמע בס"ד. והנה סוד הכלל נראה בבריאת העולם שהנה העולם נברא בו' ימים, ואח"כ בא השבת שהוא מנוחה, וכמו כן יש בענין העולם שהוא מתקיים שיתא אלפי שנין ואח"כ יש אלף השביעי בסוד שבת, והנה כמו כן יש חיי האדם שהוא טורח בהם ובסוף מגיע אל המנוחה בסוד ינוחו על משכבותם. והנה לדרך זה צריך שיהי' שורש במאורות כי צריך שיהיו מוכנים בדרך זה שיצא מהם הענין הזה וסוד הכל הוא סוד זו"נ שהזכר הוא סוד הראש והנוקבא ה"ס הסוף, וכל דבר הוא כך בסוד ראש וסוף, והנה כתיב מגיד מראשית אחרית וז"ס ההנהגה ההולכת מן הראשית שהוא הזכר ועד האחרית שהוא הנוקבא, וכן מראשית השנה ועד אחרית שנה. והענין כי תחלת המחשבה היא סוף המעשה, ותחלת המחשבה היא הזכר ומגמתו אל הנוקבא שהיא סוף המעשה. ונמצא כל זמן שהזכר שולט הוא זמן הפעולה, וכשהגיעו הדברים אל הנוקבא אז הכל בסוד מנוחה ונשאר הדבר בקביעות שלם ועפ"ז הדרך מתנהג העולם כי שיתא אלפי שנין הם בסוד הזכר והן זמן המעשה וההכנה ואח"כ בסוף הוא שבת מנוחה והוא תכלית העולם, וכן הוא בחיים ובמיתה של האדם כי כל הימים של העוה"ז חם בסוד ההכנה מצד הזכר וסוף הימים בסוד הנקבה, שבת, מנוחה, שעולים לנוה אל שרשם. ואל תקשה שאם לא חטא האדם לא הי' מיתה, כי זה אמת אבל גם ההנהגה הזאת היתה קיימת בסוד ההכנה ומנוחה בלא מיתה, והדבר צריך ביאור גדול ולא אצא עתה מעניני, אמנם ע"ז הענין נאמר אשת חיל עטרת בעלה ואמרו רז"ל

בעלה נתעטר בה והיא לא נתעטרה בבעלה וז"ס גדול מאוד כי באמת בימות החול הוא שליטת הז"א בסוד ו"ק ואז נאמר ששת ימים תעבוד, אך ביום השבת שמגיע שליטת הנוקבא יש מנוחה אבל גם הז"א עולה עמה והוא עצמו מקבל תוספת גדול אבל כ"ז שהז"א פועל בסוד ימי החול היא אינה עולה כי אדרבה בחול הוא זמן הבירור וזה מפני שלא הגיעו אל האחרית שאליו מגמת כל המאורות אבל כיון שהגיעו כולם עולים עליות גדולות ואז בעלה מתעטר בה והוא סוד טוב אחרית דבר וגו', וכן יום המות מיום הולדו כי לצדיקים כך הוא שמגיעים אל המנוחה ואז כל בחינותיהם הם עולים בסוד המנוחה הזאת והבן היטב, וכ"ה לכללות העולם בסוד יום שכולו שבת, ושורש הענין הזה הוא סוד גדול ונשגב מאד והענין תבינהו בסוד החיות כי פניהם פני אדם וג' פנים אחרים מתחברים אליהם. והענין דע כי אנו אומרים שהעולמות נבראו במל' א"ס, ובאמת הדבר הזה קשה להבינו כי איך נזכיר ספירות בא"ס ב"ה אך האמת כי בודאי בא"ס א"א להזכיר ספירות רק הענין הוא שכאשר נסתלק הא"ס מן החלל אז הוכן החלל הזה בסוד י"ס והא"ס שבקע החלל ונכנס בו אז נשתווה לחלל שבו הי' נכנס, והנה באמת הי' יכול להאיר הארה שוה לכל בחי' החלל פי' הי"ס שבו ולא האיר אלא בחלק האור המגיע למל' שבחלל וזה האור שבחלל השלים בעד כל החלל, והענין הוא כמו נוקבא דא"ק שהמל' שלה נעשה עתיק באצילות כך בחינות המל' לבד היא שנכנסה בחלל ומלאה אותו וז"ס גדול מאד אך למען הבין הענין היטב אומר לך כי הנה כל הספי' מסכימות אלי' ולפי"ז נמצאו עשרה מיני שליטות, אך המאציל לא רצה להאציל העולמות אלא בשליטה הפחותה מכולם והיא שליטת המל' שיהי' כל האחרות מסכימות אליה וזאת השליטה היא הנותנת כל החוקים הנמצאים עתה בטבע ואם היו נבראים בשליטה אחרת הי חקים אחרים והבן מאד זה הענין כי העולמות נבראו בסוד מל' אלא שהיא כוללת הט' שעלי', והנה היא מגלה בתחילה פעולות אותן הנכללים בה ואח"כ פעולת עצמה והיא העיקרית והוא סוד בהבראם בה' בראם. נמצא לפ"ז שלימות הכל הוא הסוף ושלימות הזכר היא הנקבה, אבל באמת ז"ס ו"ה שהוא שורש להנהגת העולם הזה, והנה גם בי"ה נמצא זה הענין עצמו אבל הוא מצד ו"ה בלבד אבל מצד עצמו לא יש זה כי אדרבה הם נותנים ההנהגה שוה בלי חילוק וה"ס יהי"ה שהוא באחרית הימים כי הוא סוד הנצחיות שהוא שוה ואין להאריך בזה. ונמצא לפ"ז היות הנהגת העולם בסוד שירותא וסיומא בסוד ו"ה וזה הענין לא נתקיים במקומו בעצמיות עד שהגיע האור לבחי' זו"ג ושם נעשים כל הדברים אשר נעשו בסוד השבירה להעמיד ההנהגה הזאת לפי החקים הצריכים בה, ואשלים לך הענין אשר התחלתי בסוד המרכבה כי פני האדם הוא מצד המל' והיא מגלה

הג' פנים אחרים בסוד חג"ת והוא ממש ענין אשת חיל עטרת בעלה שזכרתי שלפי הסדר הזה הנוקבא סודה למעלה מן הזכר בסוד צדיקים יושבין ועטרותיהם בראשיהם שהוא בזמן הגיעם אל המנוחה והבן מאד:

והנה צריך שתדע כי בחטא האדם נפגם האחרית שהוא המל' בסוד עץ הדעת טוב ורע וע"כ הוצרך הגלות בסוד הזכר להחזירה למקומה וכשתחזור אז תהי' היא מתחלה בסוד שם שלם ובסוד אשת חיל עטרת בעלה וה"ס באחרית הימים נכון יהי' הר בית ה' בראש ההרים ואח"כ יחוור השם מיהו"ה ליהי"ה כמ"ש, ונחזור לענין כי עד שהי' העצמות שבתוך הא"ק מתפשט בסוד ע"ב ס"ג לבד הנה עדיין לא נקבע מציאות שירותא וסיומא, ולכן אמר עד לא זמין תקונוי וכו' שירותא וסיומא לא הוי וכו', והענין כי המל' הנזכר כאן הוא הז"א והתיקונים שלו ה"ס חו"ק והמל' והעטרות שלו הם כחב"ד ועמודי עטרות הם א"א ואו"א וזה כי כבר שמעת איך א"א ואו"א נקראים בשם מצד התמשכם בסוד המוחין וכתר כנ"ל ונמצא שזה סדר התקשרם כנ"ל כחב"ד עטרות ז"א א"א ואו"א עטרות העטרות ואז השירותא והסיומא שהוא במקומ' בסוד מ"ה וב"ן נתפשט ענינם גם בעליונים מפני הקשר אשר להם בו אבל עד שהדברים האלה לא נתקנו כך לא הי' ענין השירותא והסיומא, והנה הבנת עתה היאך המ"ק הן שורש עצמי לעולמות התחתונים כי בהיות כל הנהגתם בסוד השירותא והסיומא וזה הענין לא הוקבעו במקומן אלא פה במלבין קדמאין האלה, ואומר לך עתה למי רומו כאן עתיקא דעתיקין כי הוא מדבר כאן על הקו שבתוך א"ק אבל לפי בחינתו בסוד הע"ב שהוא אריך הוא נקרא עתיק זקן והסוד שהוא היותר שרשי והקרוב אל הא"ס גם אבא ואימא נקראים זקנים עתיקין כי כולם למעלה מן ההנהגה שהוא ז"ת אבל להיות הוא הזקן מכולם כי כן הוא שורש להם נקרא עתיקא דעתיקין אך מפני התלבשו בסוד ס"ג נקרא גם טמירא דטמירין כי ס"ג הוא או"א והם טמירין והוא טמיר מהם כי מלובש הוא בתוכם נמצא שהוא מדבר בקו בבחי' ע"ב ס"ג שהיא קודם יציאת המלכין קדמאין אבל עיקר הכל בסוד ע"ב שהיא השורש העושה את הכל רק שיש בו מבחי' עצמי ובחי' התלבשו בס"ג, והנה זה הי' מגלי בחיצוניות דא"ק ומשער בו כי לפי הגילופין כך הי' מגביל בו הארתו להתהלך בגילופי' האלה כאשר פי' למעלה, ונמצא הגילופין בחיצוניות הנעשה בית קיבול לפנימיות המתהלך בו והשיעור בפנימיותם המגביל להתקבל בגילופיהן, והנה כשהגיע להוציא את המלכין קדמאין הנה בראשונה פרס מסך והוא באספו את חלקיו התחתונים למעלה כמבואר במקומו ואז נפרש הפרגוד כדי שלא ירד אלא מה שראוי לרדת באותו השיעור והכנה שהוא רוצה והנה הפרגוד הזה נמצא ג"כ בין העולמות בין אצילות לבריאה וכן האחרים והעולמות

היוצאין תחת הפרגוד אינם יוצאים אלא מבחי' הפרגוד עצמו, והנה באמת זה הפרגוד נמשך כמו פרגוד זה שמאצילות לבריאה שהוא יוצא מהבאת האורות העליונים כך זה יוצא בכאן והוא נמשך משם ס"ג, ובאמת הפרגוד הזה הוצרך למעט האור לצורך בריאה כמבואר במקומו גם שם הי' הפרגוד מבחי' אימא, והנה בזה הפרגוד נזדמנו כל המלכין קדמאין בסוד גילופין ושיעורין בכל התפשטות האורות ולפי מה שנזדמן בפרגוד כך יצאו האורות ממנו ולמטה עד סוף הגוף ובבחי' זה הי' הארת מלכין קדמאין והנה תראה כי פרגוד הוא מס"ך והוא עולה ק"ך והם ק"ך צירופי אלהי"ם שבכאן התחילו האלהי"ם להתגלות בסוד מלכין קדמאין כמו שתשמע עוד, וגם פרגוד הוא פ"ר י"ג והסוד פ"ר מנצפ"ך והם ה' אותיות אלהי"ם ובמלואו הוא י"ג אותיות כזה אל"ף למ"ר ה"י יו"ד מ"ם ומכאן יוצאין המלכין קדמאין, ובאמת כאן נזדמנו ג"כ תיקונים הראוים לעליונים עצמן ע"ב ס"ג כי הם נתקנים מן התחתונים שהם נקשרים בם ומתלבשין בתוכם והנה כאן היתה השבירה, ואפרש לך ענינה והנמשך ממנה וסוד הענין ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום וכו', דע כי ארץ אדום היא הבינה ומשם יוצאין המלכין האלה. ופי' הענין הוא כי הנה רז"ל אמרו שמהלך עץ חיים הוא ת"ק שנה, וס"ו כי ז"א מאימא הוא יוצא ונמדד כמדתה בסוד נ' שערי בינה שבה והסוד מ"י מדד בשעלו מים וכו' שהם ה' מדות וסודם ה' הברות היוצאין מן הפה שהיא אימא וזהו תחילת המציאות והוא גבורות כי כל סוד הקטנות היא גבורות שהוא שמות אלהים, ועתה אפרש ענין זה היטב הנה מציאת כלי הז"א הן מן הה' גבורות דאימא והסוד הכל הי' מן העפר ובראשיתו אינו כ"א גבורות וה' ספירות נבנות בו שהם חג"ת ג"ה בסוד פ"ר מנצפ"ך ואח"כ יוצא מכללות כולם היסוד והוא נקרא כ"ל בסוד הנ' אלה, וגם מל' יוצאה משם בסוד בל"ה אבל היא סוד עטרת יסוד, והנה הם ב' מנצפ"ך א' בחנ"ת נ"ה וא' ביסוד וסוד זה ועי"ר פר"א אדם יולד, וה"ס הב' מנצפ"ך כי עי"ד עולה נ"כ פ"ר כמו פר"א ואלו שולטין בזמן הקטנות שהיא תחלת מציאת הז"א וכ"ז נמשך מחיצוניות אי', אך אח"כ היא נכנסת בתוכם ומחברת אותם ועושה אותם פרצוף א' והאורות מתפשטים בתוכם הכל חיבור א' כי החילוק נראה לבד בכלים שהם הגוף אבל הנשמה מתפשטת בהשוואה אחת בפנים והבן היטב. וז"ס ברוחו שמים שפרה והיא אימא המשפרת את בנה שהוא ז"א ובס"ז נעשו ספירותיו בסוד רשות היחיד שאלמלא זה הי' בסוד רה"ר כלים בלתי מתחברים, אבל צריך שתדע בכאן סוד גדול, והוא כי הנה כתיב כל הנחלים הולכים אל הים, וזהו כי כל הספירות של הז"א סופם ללכת אל הנוקבא כי היא חלקו מכל ספירותיו כי כל ספירות הזכר הם סוד יה"ו והנוק' היא ה' אחרונה בסוף כלם ומקבלת לו בכל הי"ס והיא שלימות

כולם והנה בהיות זה הענין עומד כתיקונו אז אי' נכנסת ג"כ כפנים ומקשרת כולם יחד דכר ונוקבא בסוד אח"ד א"ח ט' ספירות שלו ד' נוקבא משלמת לעשרה ומשלמת כל ספירותיו לעשרה, ותדע שכמו שאמרו חז"ל שאין השכינה שורה אלא על זכר ונקבה כן גם אימא אינה שורה אלא על זו"נ להעמידם בסוד חיבור זה של אח"ד, ועליה נאמר אלהים מושיב יחידים ביתה, ועתה אומר לך מה הי' בזמן השבירה כי אז היו הספירות בסוד רשות הרבים, והענין כי לא הי' בסוד הליכתם זאת אל הים שהיא נוקבא וע"כ אימא לא נכנסה בהם לחברם ונשארו כך בסוד כלים בלתי מחוברים בסוד רה"ר כמ"ש, והנה זה נמשך מחמת שורש הס"א כמו שאפרש לך אח"כ בס"ד, ונשוב לענין הה"ג שהם מדות הכלים האלו וכבר אמרתי שהם ה' אותיות מנצפ"ך וסודם מל"ך מל"ך ימל"ך שעולים מנצפ"ך, והנה מלך היא בחו"ג כי המה ענין ההנהגה אך מלך היא בת"ת כי שם מתגלה השורש שהוא יסוד אי' והענין כי ת"ת הוא סוד הדעת שהוא למעלה סחו"ג וע"כ הוא גוף האילן והוא יעקב אעפ"י שהוא בן אברהם ובן יצחק אבל הוא מחזיק יותר מהם וכולל אותם כמו ענפים בשרשיהם אך ימלך הוא נ"ה שהם מתפשטים מת"ת לנוקבא כי באמת הם הנחלים ההולכים אל הי"ם, והנה מה' גבורות האלה נעשה הכלים ובהיות שהיו בסוד רה"ר הנה אז היו נקודות בסוד ז' נקודות זו תחת זו כי לא היתה מתחברת המל' כנגד הזכר אלא עומדת תחתיו בסוד נקודה בלא קשר בין זה לזה וכבר אמרתי שזה גורם שאי' לא תחבר גם שאר המאורות וכל זה הי' נמשך כי שורש הראוי להוציא הס"א הי' מתערב שם ובאמת מקומו הי' באלה הנ"ה שהם לבר מגופו ושם כתוב שמור רגליך כאשר תלך אל בית האלהים כי רגלים הם הולכין מן הז"א אל הנוק' ושם צריך שימור מן הס"א הרודפת אתר הרגלים בסוד נחש כרוך על עקבו והנה זהו סור התיבה שנאמר בה תחתיים שניים ושלישים תעשה, ואמרו רז"ל תחתיים לזבל וה"ס גדול כי אין הס"א נאחזת אלא אחר הרגלים כי בכל מקום שתתאחז ברגלים שבם היא נאחזת, והנה כאן ג"כ בסוד הרגלים האלה היתה נאחזת וזה הי' גורם שלא יכלה ללכת אל הי"ם כמ"ש, והנה ע"ז הסוד נאמר ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום שז"ס מל"ך מל"ך מלכים מלכו וע"כ כאן לא הי' השבירה אלא בבחי' ימלך שהם הג"ה כנ"ל וה"ס וימלוך וימת כי זהו מה שהי' גורם השבירה אמנם צריך שתדע שכנגד אלו הג' בחי' מל' הנזכרים פה מלך מלך ימלך יש בחי' מל' אחר והוא בסוד מלך לבד כי מה שהי' בכאן בסוד רה"ר נעשה הכל בסוד רשות היחיד, **(נשמט כאן בהעתק)**

אדיר במרום

והנה אמר מ"ק לבני ישראל קדמאה

פי' הענין כי כאן הוא הז"א הראשון הנמצא במציאות העיקרי במקורו הראשון ומה שנעשה בזה הז"א יהי' אח"כ בכל העולמות שתחת זה ונמצא שעד שלא יצא לעולם בחי' תיקון זה של מלך לבני ישראל הי' ענין השבירה כי כך הוצרך שיהי' כדי להעמיד כל הדברים בגבול הצריך להם:

ועתה אפרש לך איך היו המלכים האלו ובאיזה ענין היתה השבירה בהם ומה תולדותיה כדי שתבין דברי הקדוש רשב"י זללה"ה היטב, והוא כבר שמעת טעם השבירה מה היתה, דהיינו כדי לתת הבנה לכל הדברים שאמרנו לעיל שהם במציאות האדם בעה"ז וכללות הכל שיהי' חורבן ותיקון ומן החורבן תצא הסטרא אחרא, ובתיקון תכנע או תעבור לגמרי כי באמת אם התיקון הי' שלם וכן כשיהי' שלם לעתיד לבוא לא תהי' עוד הס"א, והנה בענין זה יעלו וירדו העולמות ע"י מעשה האדם כי אם יזכה יניע אל סוף התיקון וכפי זכותי כן יתקרב אל הסוף הזה ואם לא יזכה הנה יגביר יותר כח הקלקול הנמשך מהחורבן הראשון שעדיין לא נשלם לה תיקון, ונמצא שכל עליית העולמות הוא תולדות התיקון וכל נפילתם תולדות החורבן יהי' בכלל או יהי' בפרט דרך א' לכל והבן היטב. ותבין נ"כ שכאשר יהי' נשלם פ"א התיקון שלימות גמור לא יהי' עוד הקלקול אבל כל זמן היות עוד איזה חלק מן הקלקול שלא נסתלק הדברים עומדים להתקרב או אל התיקון העתיד או אל הקלקול העבר לפי המעשים וגם כאשר נתחדשו ענינים גדולים בעולם שגרמו הגבורת תיקון או קלקול הנה אחר הענינים האלה יגרמו המעשים להוסיף או לגרוע על הענין ההוא ומזה נמשך שינוי הזמנים על ישראל והבן היטב:

ואוסיף לפרש ענין המלכים האלה ושבירתם הנה העשר ספירות היו ג' מהם עומדות בסוד קוים והם כח"ב כי הם קבלו יותר כח ויותר תיקון והטעם כי הלא מציאות הזו"ן הי' העיקרי בזה המקום והיינו הז' תחתוניות, אבל הג"ר אע"פ שהם כאן הנה הם מסוד הע"ב והס"ג המתוקנים כבר פי' סוד א"א או"א וע"כ יש בהם תיקון יותר, אבל זה מה שצריך שהבין כי הנה א"א או"א שנתקנו כבר נתקנו למה שצריך להם בעצם אבל לא למה שצריך בהם לתיקון הזו"ן הנמשכים מהם וה"ס [ותיקונוי] שזכרתי למעלה בגילופי הפרסא כמ"ש כי כבר שמעת היות הראשונים נקראים י"ה מצד התמשכ' בתחתונים שהם ז"ה, ואל תקשה א"כ הי' כבר בהם מה שצריך לפי התחתונים כי ע"כ קראנום י"ה ודברנו מהם למעלה כנ"ל, אבל האמת היא שכל אלה הדברים יש להם שיעור וגבול מדוקדק בדקדוק גדול כי הי' מה שצריך להוציאם אבל לא מה שהי' צריך להעמידם בהעמדה וקיום להתלבש בהם כראוי, ונמצא שהנ"ר היו בהם איזה תיקון ולכן הי' בסוד

קוים, אבל חז"ת לא הי' שום תיקון בהם ולכן היו זה תחת זה פי' שלא הי' בהם רק מציאותם הראשון שהוא היותם ז' ספירות ולא נגלה בהם החיבור העריך בהם מה לזה מפני הטעמים שפי' למעלה, והנה באמת מן הבחי' הזאת ראוי שתצא הס"א ולא מבחי' מתוקנת, והנה בתחלה נעשו הי' כלים והם תולדה מן הצמצום ומן הרשימו של החלל ואח"כ בתוכם הי' צריך להתפשט העצמות בסוד האורות. וצריך שתדע כי הנה בכלי נמצא שורש שיוצא הס"א פי' כי כאשר חידש המאציל חידוש העולם בסור הצמצום והניח הרשימו שממנו נעשו הכלים הנה הרשימו ההוא הי' לפי המציאות שרצה שימצא העולם וכיון שרצה שתהי' בעולם הס"א הנה ודאי שצריך שהבנת הרשימו תהי' נותנת זה אך זה צריך שתבין כי הענפי' שהן הבריות אינם יוצאין מן השורש שהם הספירות אלא כשיעמדו הספירות בערך אליהם פי' שהיו באותו הכח הראוי להוציא הבריות ההם כי בהיות הספי' בבחי' אצילות הנה לא יוציאו מלאכים כי רב הוא האור בהם ממה שצריך שיהי' להוציא המלאך וכן בהיותם בבחי' בריאה לא יוציאו של יצירה כי הם בעלי כח ואור יותר ממה שצריך לערך המלאכים ההם והנה ע"כ אע"פ שנאמר שחרשימו הוא הנותן שתהי' הס"א בעולם אבל זה פשוט שלא יהי' שורש ראוי להוציא אותה אלא לאחר שירד האור ירידות רבות שהוא עד סוף מדריגת הקדושה שאז מגיע להוצאת הס"א. והבן מאד ענין זה:

והנה כשיצאו הכלים האלו שהם מסוד הרשימו הזה הנה שם הי' נתגלה זה השורש שממנה תצא אח"כ הס"א אך הענין הוא כי באמת אין הס"א יוצאת אלא מן הו"ה לבד אבל לא מן הנ"ר ולכן עד כאן לא נקרא שנתגלה שורש לזה הענין כי הכל הי' בסוד הג"ר לבד שהם הי"ה הבאים מן הדביקו' כנ"ל ולא מן הקו אבל הדברים האלו עומדים ברומו של עולם ואסור להרחיב בהם הדיבור וא"א לומר אלא ריש מילין והמשכיל יבין, נמצא שבכלים האלה נמצא השורש לס"א כנ"ל אבל הענין הזה צריך פי' גדול כי לא תחשוב ח"ו שיהי' בכאן ענין הס"א כלל כי הלא הס"א אינו אלא נברא א' שבראו הקב"ה אך אותו האור שהוא יכול להיות שורש אל הס"א להוציא אותה עליו אנו מדברים, והנה צריך שתדע כי כל מה שיש עתה מראש האצילות עד סוף העשי' הכל נכלל הי' בעשר ספי' האלו וכאלו נאמר שמה שהי' ע"ס נחלקו אח"כ לארבעים חלקים שהם ע"ס דאבי"ע, וביותר פי' נאמר שמה שהיו עשר נעשו חמשים והם ה' פרצופים ועוד ה' פרצופים אחרים ועוד ה' ועוד ה' שהם פרצופי אבי"ע נמצא שבתחילה היו י' ספירות כוללים בעצמם כ"ב חלקים וכולם בהשואה אחת כי כל הבחי' של חסד ד"מ שהי' בכל פרצופי אבי"ע הכל נקרא כלי א' של חסד ואז האור הי' לו לבוא ולהתפשט בהשוואה א' בכל

חלקי הכלים, אך מפני היות שם נכלל החלק האחרון נ"כ הראוי להיות מוציא הס"א הנה לא יכול האור להתפשט בו כי האור אין ראוי שיתפשט בכח זה הגדול גם בחלק ההוא אלא יתחלק הכל לחלקיו ואז החלק העליון שבו שאין בו שייכות לס"א הוא לבדו ישאר לקבל האור בכחו זה וע"כ כשבא האור בדרך הכלי לא יכלו לעמוד ביחד כי לא הי' הכלי ראוי לקבלו ואז נשבר וירד כמו שאפרש לך בס"ד עוד. אמנם אמת שזה הדבר הי' יכול המאציל לעשותו מתחילה פי' לחלק הבלי לחלקיו ולהשאיר החלק העליון לבד לקבל האור, אך סוד הענין הוא כי רצה שיהי' כך שיכנס האור כך בתוך הכלי ואח"כ ישבר הכלי אבל תדע שאין שום פעולה לבטלה ואם נכנס האור בכלי אעפ"י שיצא ממנו הנה הכלי מקבל איזה הארה ממנו שתשאר בו וגם יש הניצוצות מן האורות הנשארים בכלים כמו שאפרש לך עוד בס"ד שלא הי' כך אם האורות לא היו באים כלל והבן היטב:

והנה לפי"ז נמצא שכשאני אומר כת"ר יהי' שם ה' כתרים בכל א' והם עתידין לחלק לה' פרצופים להיות כתר דא"א ודאו"א וזו"ן וכן כולם, והנה כשנכנסו האורות מתחילה נכנסו בכח"ב ושם נתקיימו ואח"כ יצאו לחסד והוא לא עמר באות ונשבר ואז נפל וירד לבריאה וכן כל הזו' אך כיון שכ"א מאלה כוללים כל הראוי לימצא בכל הפרצופים נמצא שנשבר חסד דא"א וחסד דאבא ודאימא ודזו"נ וגם דעתיק כי הכל היו נכלל שם ואע"פ שלא היו פרצופים באותן הספירות אבל היו הספירות כוללות כל מה שעתיד להיות בפרצופים וכן כשירדו האחוריים של חו"ב נמצא שירדו אחורי כל חו"ב שבכל ה' פרצופים וכן כשנפגמו נה"י דכתר והבן היטב, כשנפלו הכלים האלו נתחלקו לג' חלקים כי החלק המעולה שבהם הלך בבריאה והחלק הפחות ביצירה והיותר פחות בעשי'. אך צריך שתבין כי הענין הזה אנו מזכירים בשם נפילה וירידה ולא בשם התפשטות והלא הי' נראה ליקרא בשם התפשטות כי ידענו שהבריאה היא התפשטות האצילות והיצירה של הבריאה והעשי' של יצירה, אבל הענין הוא כי כאן לא הי' כך כי לא נשאר אצילות ובא אחריו בי"ע אלא נחסר בחי' האצילות ולא נשאר אלא מדריגת בי"ע, וזהו שאנו אומרים שנפלו כי חסרה הבחי' הראשונה המעולה שבהם וירדה ממדריגת האצילות לבי"ע וזה החלק המעולה נתעלם לפנים בא"ק והבן היטב זה הענין, והנה ז"ס האור שנברא ביום ראשון שגנזו הקב"ה לצדיקים וכמו שאפרש לך אח"כ בס"ד, והנה אתר שירדו אלו המלכי' מבחי' לבחי' פי' מאצילות לבי"ע הנה אח"כ בזמן התיקון נעשה מהם אבי"ע כי אעפ"י שחסר האצילות הנה מה שנשאר הוצרך שישלים בעד הכל כי זהו כלל גדול שחלק א' מן האור העליון יוכל להשלים בעד הכל במקום התחתון ממנו, ונמצא שעתה יש אבי"ע אבל כולם אינם אלא בי"ע מן הבחי' הראשונה שקודם

השבירה והאצילות מן הבחי' הזאת נעלם. והנה צריך שתדע כי יש ג' ימים בסוד יחיינו מיומים ביום השלישי יקימנו ונחיה לפניו והם זמן השבירה דהיינו עולם התה"ו הנקרא אתמול בסוד כי ערוך מאתמול תפתה כי משם ניתן מציאות לקליפות ויש היום ויש מחר, וה"ס היום לעשותם ולמחר לקבל שכרם והיום הוא אחר התיקון כ"ז העה"ז שהוא זמן הבחירה והתיקון ויש מחר שהוא הנצחיות והוא יום שכולו ארוך ונמצא שיום א' הוא קודם השבירה דהיינו עולם הנקודי"ם ואור שנברא אז שהוא אצילות נעלם ונגנז לצדיקים לעתיד לבא והענין כי כאשר יצאו הנקודים אז הי' בבחי' ס"ג וכאשר נעלם האצילות שבהם אז ירדו ממדריגתם ונשארו בהם במדריגת ב"ן אבל לעתיד לבוא יתקנו הדברים ויחזרו העולמות כקודם השבירה ואז יחזרו במדרינת ס"ג כבראשונה ואז יתגלה זה האור שהי' גנוז והבן היטב. ונמצא שנעשה הרבה דברים בענין הכלים האלה כי האורות שהיו באים להתפשט הנה כאשר נשברו הכלים חזרו ונאספו בנ' ראשונות כמבואר במ"א ואז האורות האלו שהם מן העצמות הניחו הכלים שלהם שהם מן הרשימו וגם ענין אחר נעשה הוא השבירה עצמה פי' כי הלא יש נפילה ויש שבירה והנפילה היא ירידתם ממדריגת אצילות למדריגת בי"ע אך השבירה הוא ענין אחר והוא כי בתחילה היו עומדין האורות האלה להתקן לפי סדר וערך הניתן בהם שהיו נבראים להנהיג בהם את העולם ולהוציא את התולדות וכאשר נשברו היה שנטלה מהם כח ההנהגה וסדר ההוא וערך ההוא והקשר הנמצא בהם נתבטל שלא יוכלו עוד להנהיג ולהוליד כלל וזה נקרא שבירה ואז היו עומדים רק לקבל צורה אחרת בזמן התיקון, ובאמת מל' דא"ק שהיא השורש להם היתה מחזיקתם רק כדבר מוצנע שלא יפעלו ואינם עומדים עוד להלביש את הא"ק כבתחילה ולקבל האורות מהפנימיות שכנגדם אלא היו עומדים כך מוצנעים כמ"ש, וע"כ אמר ולא אתקיימו עד דאנח להו ואצנע להו והבן היטב, ובאמת זה נמשך מהתעלמות האצילות שלהם שכיון שהאצילות נעלם לפנים א"א עוד לבי"ע לפעול אלא עומדים מוצנעים כנ"ל עד זמן התיקון והנה כאשר בא התיקון אז באו האורות ונתפשטו בכלים אך ודאי שבהיות מציאת הכלים גרועים מן הראשונים גם האורות היו כך משתוים לכלים והבחינה העליונה היא בסוד אור הגנוז כנ"ל, והנה אמר וכולהו דגליפו ולא אתקיימו כו', והענין כי הגליפו הוא שלא נתקיים שהם הכלים הבאים בסוד החיצוניות שבהם הי' צריך להתפשט הפנימיות, והנה כתיב וימלוך בלע וכו' והם שמות הספירות אך לפי בחי' השבירה דוקא וע"כ מן הבחי' הזאת יצאו באמת מ"ק שהם שרשים לס"א ולנשמות הנדחות ג"כ וזהו ענין ארוך אך רצה להודיענו איך השמות הנזכרים בפרשה אינם אלא שמות לפי השבירה, והנה ע"כ נקרא זמן א' ואח"כ בזמן

אחר הי' התיקון, והכל נרמז בתורה בסוד בראשית ברא אלהים וכו' והארץ היתה תהו ובהו וכו' וזהו בזמן השבירה ויאמר אלהים יהי אור זהו בזמן התיקון ובאותו הזמן של התיקון הי' מסתכל בפרסא ומתקנה כי שם השורש ולפי מה שנתקן שם הי' נתקן לחוץ: **ועתה** אפרש איך נמשך מן השבירה והתיקון כל הנהגת העולם ומשפטיו, והוא הנה בהיות שנפלו הכלים ונשארו רקנים מן האור שלהם ואז ניתן שליטה ומקום לס"א הנה כן נתנה הכנה לאדם ולעולם להיות בירידה שהס"א תשלוט ובהיות שהוחזרו הכלים להתעלות ולהתקן כך הוכן לאדם ולעולם להיות שב ועולה אחר הירידה, והנה כאשר נשארו ניצוצות מן האורות בתוך הכלים אפי' בזמן שבירתם כך אין האדם והעולם נעזב לגמרי אף כי הי' חרוב הרי כי כל מצב ומציאות שורש במעשה הזה של הכלים והנה תבין שזהו סוד מיתה ותחי', כי המיתה באדם הוא ממש הסתלקות האור מן הכלים האלה, והתחי' היא חזרת הכלים על תיקונם וזהו שורש במו כן לגלות ולגאולה, וה"ס מחי' מתים אתה ורב להושיע כי תחית המתים הוא ענין הגאולה ושרש הכל בתיקון הכלים וכל פרטי הדברים הנמצאים בענין הזה הכל מוליד תולדות פרטות בהנהגת העולם לפי הענין שזכרתי והנה זהו מ"ש למעלה שכשעלו ישראל מן הים הי' זמן לתקון השבירה כי הגלות הי' תולדה מן השבירה והגאולה מן התיקון והיו יכולים להשלים התיקונים בהתעוררותם, אבל טעו בסברתם כי הם חשבו שצריך לתקן המתקלקל והיינו ימלוך כנ"ל, ובאמת הי' צריך להחזיק המתוקן שהוא המתקן אחר הקלקול והיינו מלך דצל"ם כנ"ל, ואמנם אחר שנתקלקלו עוד בעגל אז צריך להחזירו לבחי' שהי' בשעת העלי' מן הים כדי שנוכל לתקן תיקון שלם ולכן אמר דוד ימלוך ה' לעולם וגו', אבל לע"ל כתיב והי' ה' למלך על כל הארץ וגו' ואז ישאר התיקון שלם:

והנה אפרש לך עתה בחי' התיקון כראוי

והוא מ"ש ולבתר זמנא הוי מסתכל בהאי פרסא, ואומר לך מהו ענין [ולבתר זמנא] והוא באמת סוד גדול להבין ענין הזמן כי באמת למעלה אין זמן אלא הכל אורות, אבל להתקבל המקבלים צריך זמן אך סוד הכל הוא חיי עולם וחיי שעה כי העוה"ז הוא תחת הזמן אבל לע"ל לא יהי' עוד זמן כי יהי' הכל נצחי וכל הדברים האלו צריכים ביאור גדול, דע כי הנה כתיב לכל זמן ועת לכל חפץ תחת השמים. והענין כי כל הימים שהאדם חי על האדמה הם כלם מדרגות נתקנות אחת אחת והם כ"כ צינורות שנשארים פתוחים להשפיע שפע טוב על הנשמה ההוא ועל כל הבריאה כי כן הסדר שכל המאורות יהי' נפתחים על הנשמה ונשארים נפתחים לצורך הבריאה, והנה הימים הנגזרים על האדם לחיות הם המדריגות שהוא צריך לתקן לפתוח כ"כ צינורות שכאשר פתח כולם השלים תיקונו ואז

תהיינה כל המדריגות ההם פתוחות עליו שכולם תהיינה משפיעות בכל רגע קטן עליו לנצח נצחים וזהו ענין הנצחיות שהדברים שהיו מאירין זא"ז בעוה"ז שם כולם כאחד מאירין בכל רגע, ואל יקשה אצלך לאמר שהנשמות שנגזר עליהם חיים פחות מאחרות שיהיו פתוחים עליה צינורות בפחות מאחרות וא"כ יהי' עינוגן פחות והרי אין זה תלוי בידן, כי צריך שתדע איך הענין הזה נמשך מן הגלגולים כי לא כל הנשמה מתגלגלת תמיד אלא חלקים ממנה ואותן החלקים אינן צריכין כ"כ צינורות כמו כל הנשמה אלא מספר השייך להם ואין שייך בהם מספר יותר כי זה לפי מה שהן צריכין לפי מציאותה. ונחזור לענייננו ונבאר עתה מי גורם השינוי הזה בין מה שהוא עתה ומה שיהי' לע"ל, והענין הוא כי הם ב' מיני הארות, המין הא' הוא שאור א' בהתפשטו אינו מניח גילוי לשאר האורות, והמין הב' הוא ששום אור אינו מעכב זה על זה וסוד הענין הוא כלל ופרט כי הכלל כולל הבל כאחד והפרט מבדיל כל דבר בפ"ע, והמין הא' גורם הזמן כי הרי אור האחר יעכב על חבירו ובעוד שהוא מתגלה אין האחרים מתגלים, והמין הב' גורם ההשוואה שהרי כל האורות מאירים בבת אחת, ואפרש לך כ"ז מהיכן נמשך. הנה כבר שמעת היאך הז"א בתחילת מציאותו הי' בסוד רשות הרבים כי כל אור הי' כמו חלק בפ"ע שאין לו התחברות עם האחרים ואח"כ הי' אימא נכנסת ומחברת אותו בסוד הנשמה המחברת את הגוף בכל חלקיו ובסוד רשות היחיד, והנה כבר שמעת שקודם שקיבל הז"א את השלימות הזה נעשה השבירה וגם כשחזר ונתקן לא נתקן לגמרי שהרי נשארו הכלים במדריגת ב"ן ולא במדרגת ס"ג אם לא לע"ל יהי' התיקון שלם שאז יהי' הב"ן במדריגת ס"ג, והנה כיון שענין השבירה נשאר זה גורם הזמן כי נשאר לכלים איזה רושם קלקול וגורם להם בחי' ההנהגה הזאת שגורמת הזמן. ואפרש לך עתה זה הענין היטב הנה המאציל כ"ה רצה שתהי' הס"א אך שתהי' מנוצחת מן האדם ואז תמצא הבריאה שלימה וע"כ לא נתקנו הכלים בראשונה לגמרי אלא לאחר שימצא האדם ויזכה במעשיו ואז נמצא שלא תהי' הס"א עוד פגם ואז הכל יהי' מתוקן, והנה כבר שמעת נ"כ איך האורות לא יכלו להתפשט בתוך הכלים יען הכלים לא היו ראויין לקבלם כי עדיין נמצא בהם השורש הראוי להוציא הס"א, ולכן האורות נסתלקו ואז בחי' אצילות נעלם ולא נשאר אלא בי"ע כנ"ל ואפי' האורות שבאו אח"כ הנה לא הי' אלא מבחי' הכלים הנתקנין שהם בחי' בי"ע לבד והן בסוד ב"ן ולא בסוד ס"ג וגם המ"ה שיצא לתקן את הב"ן הנה לא יצא אלא בבחי' הראוי' לפי בחי' ב"ן הנתקן שאם ב"ן הי' נתקן כלו וחוזר לס"ג אז הי' המ"ה בסוד הע"ב והבן היטב כי זהו סוף התיקון והנה נמצא שהכלים לא נתקנו בשלימות וזה גורם ששום חיצוניות אינו נתקן לגמרי כי הוא מעכב על הפנימיות שלא

ישלוט עליו שליטה גמורה להאיר אבל לעתיד לבוא כשיהי' החיצוניות נתקן לגמרי הנה ישתוה לפנימיות שיוכל להדבק בו דביקות שלם ואז יהי' הוא השולט. והדברים האלה הם באמת הולכין ומתרחבין עד מאד כי כאשר תרד לעוסק של הענינים האלו תמצא כי החיצוניות הוא שורש המקבל והפנימיות הוא בחי' ההשפעה ועכשיו צריך שהמקבל שהוא האדם יתוקן במה שהס"א נמצא שייכות בו ותשוב מרע לטוב ואז הוא יכול לקבל דביקות המשפיע בלי שום מונע, וכן למעלה החיצוניות יתוקן בתיקון שלם לקבל דביקות הפנימיות והבן מאד היאך אין הס"א נמצאת אלא מן הגוף וממה שהוא שורש אליו והדברים עמוקים מאד מאד, והנה ז"ס ולא יכנף עוד סוריך שאין החיצוניות שהם הכנפים מכסים עוד על הפנימיות. והנה בהיות החיצוניות במנהג זה כך כמו שהוא עתה שמסתיר האורות הפנימיות זהו שגורם הזמן והוא כי שמעת כבר היות ראשית מציאות הכלים בסוד רה"ר. ובאמת זאת היא הבחי' שנתנה מציאות בתחילה אל הס"א והבן היטב והנה סוד רה"ר חזה הוא שאינו מניח חיבור האורות כנ"ל וע"כ כל אור מעכב על השאר כי הוא אור בפ"ע וזהו ענין הזמן כמו שפי'. אך באשר יהי' נשלם החיצוניות ויתחזק הפנימיות שיחזרו כל הכלים לחיבור א' כן יאירו כל המאורות בבת א' והוא הנצחיות כנ"ל:

ואפרש לך עתה בזה הענין סוד עמוק מאד והוא ענין השית אלפי שנין כו', דע כי שורש העוה"ז הוא ז' ימים וסודם שירותא וסיומא והנה כל המאורות האלה צריכין להתקין כי הם שורש כל הנמצא בזה העולם אמנם אם הי' אדה"ר עומד במצותו היו נתקנין כלם ברגע א' אך כיון שהוא חטא הנה נשארו מיד בבחי' הזמן, והענין כי נשאר זה הדבר בין בכלל ובין בפרט, פי' כי כל התיקונים שהיו צריכין לנוקבא מן הנסירה ואילך שנעשית עתה עד שמיני עצרת היו נעשין אז ברגע א' וכיון שחטא הנה הוצרך שכל שנה תקבל תיקונים בפ"ע וגם שפרטיות התיקון יהי' נעשה בכל מדריגה בפ"ע עד שהענין מתארך עד שמיני עצרת והבן היטב, נמצא לפ"ז ששליטת החיצוניות גורם הזמן ושורש הכל הוא הרשימו והקו שסודם ו"ה כי שליטת הה' עושה הזמן ושליטת הו' עושה הנצחיות, והנה זהו סוד לכל זמן ועת לכל חפץ כי מן המלכות נמשך זה הענין זה"ס חיי שע"ה, והנה העת היא המל' המגלה כל אור בפ"ע וה"ס הלבנה שמסבבת בכל חדש לגלות אור כל ההויו"ת מן הי"ב הויו"ת הנכללות בשמש כ"א בפ"ע ומצדה לכל זמן כי האורות אינם מתגלים אלא זה אחר זה ונעשה הזמן לתחתונים והבן היטב, והנה התפלה היא חיי שעה שהוא תיקון כל הנמצאים בסוד כל ההנהגה הזאת אך התורה היא חיי עולם כי היא מתקנת בסוד האורות הפנימיות להאיר לנצחיות, והענין כי תיקון התפלה היא במל'

בסור ההנהגה והתורה היא בסוד הז"א ובסוד פנימיות האורות כנ"ל, נמצא שהזמן נקבע בנקודים בסוד השבירה כנ"ל משא"כ באורות שלמעלה מהם שאין הזמן נמשך מהם וע"כ אמר [ולבתר זמנא כו'] כי מאז התחיל הנהגת הזמן עד שבזמן א' היתה השבירה ובזמן אחריו הי' התיקון פי' שהיו נקראים זמנים מתחלפין כי גילוי פעולתם נגבלות בזמנים כנ"ל והבן היטב, ואמר

ולבתר זמנא הוי מסתכל בהאי פרסא וכו' ואתתקן בתקונוי והענין כי כבר שמעת איך התיקונים צריכין להתחיל למעלה לצורך התחתונים והנה עתיקא קדישא הנזכר למעלה הי' מסתכל בפרסא ולפי מה שהי' צריך לפרסא מפני הקלקולים הראשונים ולצורך התיקון הראוי לתקן כך הי' מתקן למעלה לתועלת התחתונים, ואומר לך מהו ענין [הוי מסתכל] שאמר למעלה, והענין הוא כי סוד העינים הוא השגחה והארה מזה לזה והנה מי שרואה מצטייר בו הדבר הנראה והוא מתפעל ממנו וזאת שהעתיקא קדישא הי' מסתכל כי הי' מיישר ההשגחה שלו אל הפרסא והי' מתפעל ממנה לפי הצריך לה ואז הי' מתתקן בתיקוני' הצריכי' לצורך הפרסא הזאת והנה אז הוציא את התורה, וענין התורה הוא סוד גדול כי הנה אנו אומרים שכל המאורות הם התורה אבל צריך להכין ענין זה שאיך נאמר שהיתה גנוזה אלפים שנה אם היא הכל וכן כמה פעמים שאנו אומרים שהתורה היא בתפארת ואיך נאמר שהיא הכל ועוד באמת היאך נקרא לז"א תורה כי מה הפרש יהי' לקרותו ז"א או תורה ובודאי שהכל הוא בדקדוק גדול, אך הענין דע כי לכל מאור יש סגולה פרטית ולפי הסגולה ההיא פועלים כל שאר המאורות כי כולם נכנסין בכל פעולה מפני ההסכמה וזה כבר מבואר בכמה מקומות, והנה בזוהר אמרו כי הקב"ה והתורה וישראל אחד הוא וצריך להבין זה הענין היטב, אך צריך שתדע כי הנשמות יוצאין מן המאורות ובאמת כל המאורות כלן מראש האצילות ועד סוף העשיה יצאו מהם נשמות כמבואר במ"א, ואמנם זה הכלל צריך שיהי' תמיד בידך שאורות הספירות לפי התולדה שצריך שתצא משם כך הם מתחלפות להשתוות אל התולדה, והנה הארת הספירות להוצאת הנשמות היא הארה היותר עיקרית שכל שאר הארות אליה כמו ענפים, והנה ההתפשטות הזה של המאורות להוציא הנשמות הוא בכח חדש ודאי בהם לבד הכה הצריך להם לעצמם וההתפשטות הזה היא התורה שיש בה כ"כ חלקים כמו הנשמות היוצאות מהם וע"כ נאמר שהתורה היא שורש לנשמות ישראל ונמצא שיש ג' דברים המאורות והנשמות היוצאות מהם והתפשטות המאורות לעשות הנשמות ואלו הג' דברים הם קב"ה ואורייתא וכנסת ישראל והבן זה מאד והנה כבר פירשתי היאך זאת ההארה היא העקרית וכל השאר טפילות אלי' ושאר האורות

הנה הם להוציא. המלאכים וכל שאר מיני הבריות ולפ"ז ההארה הזאת היא ההנהגה העיקרית, אמנם האמת הוא שהת"ת שהוא סוד יעקב הוא המאור הפרטי שיש לסגולה הזאת להמשיך ההתפשטות הזאה לצורך הנשמות וכל ההתפשטות הזאת מבחינתו היא, והנה לפי סוד ההתפשטות הזאת וחקותיה נתקנו הכלים ונבראו כל העולמות כי כבר אמרתי כי כל שאר הדברים נמשכים מזה וזהו מ"ש שהקב"ה הי' מסתכל בתורה וברא העולם כי הכל לפי התורה, ותבין בזה יתרון הצדיקים על מלאכי השרת כי הצדיקים יכולין להשיג הבחי' היותר עקרית והמלאכי' אינם יכולים להשיגה כי הם אינם משיגים אלא לפי השורש שלהם וז"ס כעת יאמר ליעקב דלישראל מה פעל אל, ועתה אפרש לך זה הענין היטב, הנה התורה הוא סוד תיקון ושכר הנשמות כי הכל נמשך מחמת היות המאורות שורש להם, ובאמת ענין העבודה הוא בז' תחתונות ומתחלת מאימא שהיא אם הבנים הצריכה להתפשט בזו"ן לחברם וה"ס הוי גבור כו' כי מכאן נמשך שליטת ישראל מחמת עבודתם, ותראה כי התורה נתנה מסיני שהוא יסוד אימא כי משם היא יוצאת כנ"ל בסוד יסוד אימא הנשלם בת"ת דז"א, ואומר לך סוד גדול מאד היאך התפשטות התורה הכל הוא בסוד יעקב והשבטים, דע כי התורה יוצאת מאי' שהיא ס"נ והיא עצמה מ"ה דז"א והכל הוא בסוד יעקב וי"ב השבטים והענין כי הם סוד אח"ד שהוא י"ג והוא סוד וא"ו וסודם באמת הוא יאא"א דמ"ה והוא סוד אהב"ה והוא אח"ד, וז"ס התורה שנתנה באהב"ה שהוא זה השם והנה הי' ה"ס יעקב והוא יהו"ה, והג' אלפין הם סוד השבטים המתפשטים אח"כ בנוקבא וסודם ג' שמות אדנ"י והם י"ב אותיות, אך כבר שמעת איך הוא יוצא מאימא בסוד הר סיני ובסדר הזה הוא א"ל והוא ממש שם התורה ושרשה וז"ס א"שדת ל"מו ר"ת א"ל והוא אל דס"ג כזה ייא"י וסודם ג"כ יעקב והשבטים כי הא' הוא בסוד יעקב והוא שם אהיה וג' יודין הם בסוד השבטים והם ג' הויות המתפשטים בז"א שהם י"ב אותיות ונמצא ששורש יעקב והשבטים הם בסוד א"ל ובסוד אח"ד וז"ס א"ל אח"ד בראנו, יע"ז נאמר כעת יאמר ליעקב ולישראל מה פעל א"ל שהוא הא"ל דס"ג ודאי' המתפשט כמ"ה וכ"ז הוא סוד התורה ועלי' שואלים המלאכים לישראל כי אינם משיגים כמותם, והנה כבר אמרתי איך זהו עיקר ההנהגה אך הכל הוא בסוד שם הוי"ה כי באמת הוא השם הא' שממנו מסתעפים כל האחרים וכל השאר נתלים בו אך הפעולות נמשכות ע"י השמות ויש מי שישיג השמות וגם חיבורם בהוי"ה ויש מי שישיג השמות בלא חיבורם וה"ס וארא אל אברהם אל יצחק וגו' באל שדי ושמי ה' לא נודעתי להם, אמנם ההנהגה בסוד התורה היא בשם אל זה דס"ג ונמצא כללות ההנהגה הוא א"ל הוי"ה וה"ס א"ל יה"וה ויאר לנו וה"ס יהי אור שהיא התורה

והיינו גילוי התורה בסוד התיקון אחר השבירה שהוא סוד תהו ובהו, והנה א"ל הוי"ה עולה ז"ן וה"ס ז"ן ומפרנס כי המזון וההנהגה בסוד זה לבד היא נמשכת, וצריך שתדע כי שני שמות יש לא"א א' עתיק וא' אריך אנפין ואומר לך מהו ההפרש שיש בין זל"ז ואמת שכל השמות האלה הוא לפי התיקונים שהוא נתקן לצורך התחתונים והנה הוא נקרא זקן מצד היותו יותר מסתלק מבחי' ההנהגה של התחתונים ומתקרב אל השורש אך אריך נקרא לפי הארתו וסוד הענין כי האריך יש בפנים שלו ש"ע אורות משא"כ הז"א שאין בפניו אלא ק"ן אורות נמצא שהאריך הוא יותר על ז"א ר"ך אורות ועל כן נקרא ארך אפים שפירשו רשב"י אורכא דאנפין, אך צריך להבין מהו ענין האורות האלה אך סוד הענין כי הנה כתיב יאר ה' פניו אליך וכן כתיב באור פני מלך חיים, וצריך שתדע כי כל מקום שאנו רואין בקיעה בגוף הוא שכן למעלה האור הפנימי בוקע ויוצא והנה הגוף מתלבש בתוך הלבושין והפנים נשארים למעלה מהם והסוד כי הפרצוף העליון הוא בדרך העלם מתלבש בתחתון ונעשה לו נשמה אך הפנים מאירים לחוץ בגילוי ושתי ההארות צריכות כי כל אחת עושה פעולה בפ"ע, והנה מה שעושה הגוף בפנים נראה ונודע בהארת הפנים לחוץ ומנין הארות שבפנים הוא לפי כללות הנהגות הגוף המלובש והבן היטב. וע"כ כל ההארה תלוי בפנים כי הארת הגוף הוא ההנהגה כמו בחי' נשמה כנ"ל והנה כללות מה שעושה הא"א בפנימיות הפרצופים מתגלה בהארת הפנים והיא נכללת בש"ע אלה וכן של ז"א בקץ שלו והאמת כי הארה הזאת סודה שם א"ל זה והוא סוד ההנהגה בבחי' התורה כמ"ש, והנה זה הא"ל בהאירו בפניו מתחלק לשנים כי הפנים הם שנים בסוד תרין תפוחין והוא צריך להאיר בכל הפנים וה"ס ב' שמות א"ל במילואם כזה אל"ף למ"ד שעולין ש"ע ובאלה הש"ע נכללין כל פרטי ההנהגה בי כולם נמשכים אחר התכלית הזה וזה הא"ל בסוד הא"א עצמו עושה ש"י עולמות והוא מתפשט עוד בש"י עולמות באבא ואימא שהם מתחלקים בסוד קנ"ה חכמה קנ"ה בינה ובהיותי כולל שני הש"י האלה נקרא ישי"ש שהוא סוד עתיקא וישי"ש הוא סוד כת"ר שהם תר"ך עמודי אור לי' ישי"ש נמצא שכללות ההנהגה הוא בסוד התורה ובסוד זה נעשה התיקון, וע"ז אמר כד בעי למברי וכו', פי' גם ע"ב וס"ג נכללין בסוד של התורה אבל באמת אינם אלא לפי התחתונים דהיינו מ"ה וב"ן כנ"ל וע"כ בתחלה עד שלא נתקן מ"ה וב"ן במקומן נקרא שע"ב וס"ג היו בסוד התורה אך בכח לבד ובסוד הכנה ע"ש העתיד וכשיצאו במקומן אז נקבעו תיקוני ע"ב וס"ג בסוד זה ג"כ ולכן אמר מאן דבעי לאתקנא וכו', כי מכח התורה במקומן נתקנים הראשונים ג"כ בסודם והבן היטב, והנה התורה הזאת שם למעלה בע"ב וס"ג נקראת תורה קדומה שהיא גנוזה אלפים שנה שהן

ע"ב וס"ג שגילוי' רק במ"ה, והנה כאן לפי זה הסדר נקבעו התיקונים כראוי והם אותן שהולך ומפרש על הסדר כמו שנבאר לך עוד בס"ד, ואמר
תנא בצניעותא דספרא וכו', והענין כי כל הספרים אשר נעשו על ידי רשב"י ז"ל הנה הם תיקונים גדולים נבנים ע"פ המאורות העליונים וסדר הארותיהם והנה יש הזוהר והוא העיקרי שבכולם ויש הרעיא מהימנא בסוד הפיקודין ויש התיקונים אך שפדא דצניעותא הוא בסוד כללות התורה בסוד אימא והיינו שהיא נכללת כולה שם וכן הספר הזה כולל כל שרשי החכמה בכללות וקיצור והוא חמשה פרקין נגד חמשה חומשי תורה אך הסודות הנכללים שם הם היו מפורשים בין רשב"י וחבריו והיו קורין להם צניעותא דספרא היינו מה שגנוז בספר הסודות המוצנעים שם וע"כ אמר כאן צניעותא דספרא ולא ספרא דצניעותא כי לא רצה להזכיר דברי הספר לבד כפי מה שהם שנויים שם אלא הזכיר מה שהי' שנוי ביניהם בפי' הספר וזהו נקרא צניעותא דספרא ואמר עתיקא דעתיקין סתרא דסתרין טמיר דטמירין אתתקן ואזדמן בי, ואלה הם המלות השנויות לפי דברי הספר שם, ופירש המלות האלו וז"ל כלומר אשתכח ולא אשתכח וכו', והענין כי מה שנעשה למטה בא"א דאצילות הוא תולדות הע"ב של פנימיות הא"ק וזהו באמת סוד גדול מאד, דע כי אלו התיקונים שאנו מזכירים סודם שיעורים וגבולים שניתן לנתקן לפעול בהם והנה א"א עצמותו אינו מושג כלל אלא שבהמצא בו תיקונים אלה שהם הצריכי' לצורך התחתונים הנה לפי חוקתם הוא פועל ועל ידיהם הוא גורע ומושג אבל אינם משונים בו רק בבחי' זאת ולא יותר, והנה לעצמות א"א שאינו מושג אנו קוראים עתיקא והאמת כי עתיקא ר"ל זקן אבל לשון עתיק הוא פי' התרוממות והעלם כלשונם ז"ל דברים שהעתיקם מבריותיו וכשרוצה להזכיר בחי' הזקנה לבד אומר סבא דסבין אבל כאן הזכיר עתיקא לסוד ההעלם שאמרתי אך לבחי' מה שהוא מסתיר הארותיו בכח תיקונים אלה מלהיות מושג להתחתונים לזה קורא אותו סתרא דסתרין והוא בחי' הסתרו בתיקונים כנ"ל, והנה תדע שב' בחי' אלו ישנם נ"כ בע"ב דא"ק אלא שא"א לדבר מח מפרטיהם להיותם ברומו של עולם כי אם בכלל א' נאמר סתרא דסתרין והוא בחי' ההסתר הזה שהתולדות שלו הם התיקונים של א"א דאצילות וע"כ תדע שאין נעשין התיקונין האלה למטה עד שיתעוררו אותן העליונים של ע"ב להוליד תולדותיהן אלו וע"כ אמר שזה עתיקא עתיקין סתרא דסתרין] שהוא הע"ב בב' בחי' אתתקן ואזדמן] היינו למטה שכאן נתגלה באצילות וכאן נזדמן בבחי' סבא דסבין עתיקא כו' שהם סוד גילוי אלה הבחי' העליונות כמו שפירשנו לך בס"ד, והנה תבין בזה איך הע"ב עצמו אינו שוה הארתו אחר התיקון של האצילות להארתו בזמן הנקודים אלא שא"א להאריך

בזה הדיבור והמשכיל יבין, וזהו הסוד הנאמר בצניעותא דספרא כנ"ל והנה זהו הלשון [אתתקן ואזדמן וכו' כלומר אשתכח ולא אשתכח שאינו מתגלה ממש ומושג לגמרי אלא אזדמן פי' נודע ומושג קצתו מכח תיקונו והיינו לפי פעולתו בהם ולא לפי עצמותו לפי שתמיד הוא עתיקא מעתיקין והוא ענין התעלמותו אלא שבתיקינוי ידיע ולא ידיע והוא למעלה מהנהגה לשורש אלי' נקרא סבא דסבין ותדע שגם או"א הם כמו א"א בסוד זה שהם למעלה מן ההנהגה אבל הוא שורש להם וע"כ נקרא וסבא דסבין:

ובסוד התעלמו נקרא [עתיקא מעתיקין] ובסוד התלבשו נקרא [טמיר מטמירין ובתיקונוי ידיע ולא ידיע] והיינו הכלים שאמר למעלה ואל יקשה עליך מה שפירשתי למעלה בפסקא תאני עתיקא דעתיקין כו' שאמרתי שהא"א הוא עתיקא מצד הזקנה וכאן אני אומר שסבא הוא סוד הזקנה כי באמת מלת עתיקא כבר אמרתי שמורה שני ענינים הזקנה וההעתק דהיינו הרוממות כנ"ל וע"כ על הרוב נזכיר לאריך בשם עתיקא אבל כשצריך להבדיל הבחי' בעבור פרטיות הדרושים אז נזכיר עתיקא על בחי' הרוממות וסבא על בחי' הזקנה והבן היטב, ואמר מרי דחוור כסו כו', וזהו כללות פעולת הא"א הנודעת באצילות לובן הלבוש לובן הפנים והענין הוא הדיקנא וד' חוורתי דרישא היורדים למטה, ועתה אפרש לך הענין היטב, הנה הו"א נקרא הנהגת הדין פי' לא שכולו דין אלא שבו פועל הדין הפעולות הראויות לפי ענין העוה"ז כי הנוקבא היא מקבלת לפי הנשפע בה מז"א וא"א כל ענינו הוא הנהגת החסד וממתיק דיני הז"א ויש לו ב' פעולות הפעולה התמידית היא להיות ממתק בהנהגתו כל עניני הדינין אך בדרך נסתר מבפנים שאז הז"א במקומו פועל לפי ענינו שהדין פועל שם אך כיון שכבר נמתקו הדינים בא"א אפי' שיתגברו בז"א א"א להם להתגבר מה שלא יכול העולם לסבול אותו, ופעולה אחרת היא שאינה תמידית אלא לפרקי' והיא פעולתו בגלוי שאז הדינים שבז"א אינם שולטים כלל וזהו בגלוי העת רצון בגלוי הפנים בהשלמת הדיקנא של ז"א כל אלה הם עניני העברת הדינים והבן היטב, והנה הלבוש של א"א נזכר בפסוק ג"כ בסוד לבושי' כתלג חוור והוא כי הלבוש מגלה תמיד ענין ההנהגה הפנימיית וה"ס הלבושים הנזכרים בדברי הרשב"י בתיקוני' שהמלך לובש אותם שהם כמה מיני לבושים שהם פעולות הגוף הנעלמות בהיותם מתלבשים בתחתוני' מהם וגם אינם מושכות כ"כ אבל הלבוש הוא לפי הזמן והוא ממש גילוי ההנהגה הפנימיית ובהיות המלך לובש לבנים קורא לכל חסד ובהיותו לובש אדומים מראה לכל דין וכן כל פרטי הפעולות, ואפרש לך עתה ענין הלבושים האלו דע כי ההנהגה הנה צריכה לצאת מן המאורות אל המשרתים ולסוד זה ניתן הלבושים שמשם מקבלים המשרתים, והנה קבלת המלאכים הנה הוא רק למטה

בזו"ן אלא שאם לא היו לובשין לבושים גם בא"א ובאו"א הנה ענין פעולתם לא הי' לה להגיע אל המשרתים כי הסדר את אשר הוכן הוכן וע"כ צריך שיהי' אלו הלבושים אשר בהתגלות מהם ענין מעשה הפנימיות אז עומד המעשה ההוא למסור אל המשרתים והבן היטב, והנה הלבוש של א"א הוא לבן להוציא פעולת מיתוק חסדו אל המקבלים נ"כ, והנה הזכיר בכאן כל המתגלה מא"א כי הגוף נסתר בשאר הפרצופי' ומה שמתגלה מן הגוף הוא הלבוש אף הראש אין שם לבוש ובאמת הארת הפנים מגעת ג"כ ללבושים האלו, והנה לובן הפנים של א"א עומד למתק דיני הז"א כמו שתשמע עוד בס"ד בתיקוני הדיקנא כנזכר בדברי הרשב"י ז"ל שם והדיקנא היא כללות ההנהגה כמו שאפרש עוד בס"ד במקומו והיא עצמה דינין וגבורות שורש כל הדינין שלמטה שבהתחזק בה המיתוק של א"א להחזירה למדת הרחמים נמצאים כל הדינין התחתונים נמתקין על ידה כמבואר בסוד השופר אך הד' חוורתי דעל קדלא הם עושין פעולה יותר גדולה מן האורות האחרים שהם נמשכין למטה בז"א עצמו להשלים הדיקנא שלו כמבואר בכוונת ויעבור, וכל הדברים האלו אפרש לך במקומן בס"ד. והנה זאת ההארה המתפשטת מא"א לז"א מושגת לצדיקים לעולם הבא שהוא סוד אימא והוא גילוי הא"א וה"ס אז תתענג על ה' משא"כ בעוה"ז כי אין גלוי שם אלא מן הז"א והבן היטב. ואומר לך עתה ענין המנינים האלה כי הנה בכאן אמר ארבע מאה אלפי עלמין אתפשט חוורא כו', ואח"כ ת' שקל כסף, ולקמן אמר תריסר אלפי ריבוא, אך סוד הענין הוא, כי יש אחדים, עשיריות, מאות, אלפים, רבבות, והם הנוקבא, ז"א, אימא אבא, אריך, ויש חילוק אחר שהאלפים הם באבא ומאות באימא אבל בזה הסדר הם כך, **(צריך עיון.)** והנה המאורות מתפשטים להרבה מיני התפשטות מצד הפרצופי' השולטין והמאירים בהנהגה ההיא ולפי"ז עולין החשבונות אחד והנה בא"א הם ת' אלפי אך צריך שתדע ענין ד' חיוורתי אלו שהם בתר קדלא, והנה באמת כל הג' הויו"ת הנזכר כאן וחד דכליל לון הם סוד הד"ר ומקבל ונמצא שהוי"ה האמצעית הוא בסוד הרחמים ומקומה הי' צריך להיות בצד הפנים אך באמת זהו סוד גדול כי האור מה שהי' צריך להיות בסוד א"א זה הי' לו להיות בצד הפנים אבל אורות אלו הבאים לאחור אינם אלא הצריכים להתפשט אל הז"א למטה ומפני כך הם באחור כי הז"א לא יוכל לקבל כ"א משם וע"כ אח"כ כשיבואו בז"א הנה הם עוברים אל הפנים ומשלימים הדיקנא שלו, והבן היטב כי אלו האורות נקראים עוברים כי עוברים מן הפנים של א"א להאחור שלו ומן האחור אל הפנים של הז"א כמבואר בכוונת ויעבו"ר, והנה בפנים של א"א יש מצח הרצון שהוא אור גדול ואין אור של החוורתי או של הנימין יכול להאיר ולהראות שם אך מה שהוא מאיר לאחור הוא בסוד הז"א כמ"ש וזהו מה

שמתפשט ת' אלפי לבד כי מה שהוא מתפשט לא"א עצמו הם אלפי ריבוא בסוד עתיק יומין המלובש בו וס"ז הענין נתבאר באדרא זוטא שאמר וז"ל עתיקא קדישא אקרי אין דבי' תליא אין שהוא עתיק יומין, אך אלה אינם אלא ת' אלפי מסוד או"א וא"א עצמו אך כשהם יורדין למטה בז"א הם נעשין עשיריות לבד אבל אח"כ נעשים מאות:

ועתה אפרש לך זה הענין היטב, כי הכ' אומר ארבע מאות שקל כסף ושק"ל הוא בני' ת"ל וסוד הענין הוא כי המוחין כז"א הם ג' והם ל' אבל בבוא הד' חוורתי ומתחברים עמהם הנה נקבע יסוד אימא ונעשים ד' אבל עדיין אין להם כח לצאת בסוד התפילין וגם להשלים הדיקנא אלא בכח אור הנימין דשערי רא"א שמכה בהן מן העורף והאור הזה הוא י' ואז מחזיר האורות האלה לת' וזהו סוד ארבע מאות שהם הד' חוורתי הנעשין ת' והמוחין עצמן שהיו ל' נעשו ת' ג"כ והיינו שק"ל גי' ת"ל והכל הוא מסוד החסדים של הגולגלתא וזהו כס"ף כי באמת זהו התפשטות חסד של א"א לשלוט על דיני ז"א והבן היטב. והנה האורות האלה מאירים בג"ע והם נמשכים אל מערת המכפלה כי היא המעבר אל הג"ע וכשרצה אברהם אבינו לסלק את עפרון משם כי תחת ידו היתה אז כבושה נתן לו ת' שקל כסף אלה ונתנם עובר לסוחר והכסף שהיא הגולגלתא הזאת נקרא סוח"ר מלשון סחו"ר כי הוא המקיף והמסבב והנה ע"ז נאמר כי טוב סחרה מסחר כסף, ואמנם צריך שתדע בכאן סוד גדול כי הנה התרגום מפרש זה הפסוק דמתקבל סחורתא בכל מדינתא וצריך שתדע שכל הענינים הנמצאים בעוה"ז צריך הכל שיהי' להם שורש בספירות ואפילו פעולות בני אדם שאם לא כן לא הי' להם מציאות, ואפרש לך ענין הסחורה מהיכן היא נמשכת, כי הנה כתיב היתה כאניות סוחר ממרחק תביא לחמה וזהו סוד גדול שעל זה הפסוק פירשו המלכות עולה עד הכתר העליון. וסוד הענין דע כי הכתר אינו אלא השראת העליון השורה על התחתון והנה התחתון ראשית הנהגתו הוא הג' מוחין שהם ראשי הקוין והם מוקפים מן הגולגלתא שהוא הכתר כי הוא סובב לכולם להנהיגם לפי הצורך והבן מאד, והנה קשר הכתר הוא עם המלכות וה"ס גדול מאד בסוד אני ראשון ואני אחרון כי הנה כבר פירשנו לך למעלה ענין פני החיות שהם אדם ע"ש כי השראת העליון על התחתון הוא בסוד מלכות וזה מתחיל מראשית המציאות ואח"כ מתגלה מה שצריך להנהיג מלכות וכשבאה מל' למטה הנה היא סוד כתר עצמו שמשם יצאו השאר וסוד הענין הזה הוא כת"ר מלכו"ת והנה בכח הקשר הזה מלכות מעוררת את הכתר ובכל מדריגה שתתחבר הנה מיד תגיע ההתעוררות עד הכתר ואז הא"ס ית"ש מאיר בו ומשפיע שפע חדש לפי ההתעוררות ונמצא שפעולת הכתר הוא ענין ההקף שהוא מקיף את המוחין והשכינה בהיות מנעת ההתעוררות אלי'

נקראת סחורה והשפע המגיע לפי ההתעוררות הם כסף הסחורה והנה ע"כ כתוב היתה באניו"ת סוחר כי נעשית שני אנ"י בסוד אני ראשון ואני אחרון והוא אניו"ת סוחר בסוד סחורה זאת ובכח זה ממרחק תביא לחמה. והנה זה הענין בפנימיות הוא בסוד התורה אך בחיצוניות הוא בסוד הסחורה של העוה"ז ובאמת הכסף נמשך תמיד מן החסד אלא שהוא מן החיצוניות והימין של התורה מן הפנימיות וע"כ אמר כי טוב סחרה מסחר כסף וכן בשמאל ומחרוץ תבואתה, והנה אלו הד' מאות שקל כסף מתקבל סחורתא בכל מדינתא כי אלו הם בחי' קשר הכתר הזה בז"א ובכל מדינה שהיא מהלכת לפי המדרגה שהיא נקשרת בה ועולה ההתעוררות עד הכתר אלה הד' מאות מאירות בה להמשיך שפע חדש כי הם ההתפשטות העיקריות, ותדע שאלה באמת הם עיקר בשכר התורה וה"ס י"ג נהרי דאפרסמונא דכיא כי הם משלימין את הדיקנא דז"א לי"ג והם ניתנין לבעלי תורה כמו ר' אבהו שבשכר תורתו שפירש ודרשא ניתן לו י"ג אלו, והנה עד כאן אמר בכלל ועתה בא ומפרש בפרט,

ואמר וז"ל בגולגלתא יתבין תריסר אלפי רבוא עלמין כו'

וצריך שתדע שהגולגלת הזאת יש בה בחינת הנצחיות בסוד אין ויש בה תיקונים לצורך ההנהגה של העוה"ז אבל הם בסוד החכמה סתימאה בסוד כולם בחכמה עשית. אמנם צריך שתדע כי השיתא אלפי שנין וחד חרוב הם נמשכים כולם מז"ת דעתיק והנה בהם יש חילוק הימים כל אחד בפ"ע וכולם צריכים להאיר בפרט בזה הגולגלתא בראשית ההנהגה. והנה צריך שתדע סוד גדול כי נוקבא היא עומדת נגד ד' ספירות תנה"י ומכולם מקבלת פעולות שונות והם ד' דברים שיש במצב האדם, עמידה, הליכה, סמיכה, ישיבה. והנה הישיבה היא במלכות עצמה, הסמיכה היא מן היסוד, הליכה מן הנ"ה, עמידה מת"ת, וסוד הענין הוא כי הם כולם מיני הארות משונות, בישיבה היא היות האורות נפסקים בתחומן כאדם היושב שאין לו להתפשט, אך העמידה היא להיפך והיא הארת האורות בלי הפסק שע"כ העמידה היא בזכר שהוא משפיע, ישיבה היא בנוקבא שהיא מקבלת. והנה לעתיד לבוא כתיב כי כאשר השמים החדשים והארץ החדשה עומדים לפני תמיד, וזהו בסוד הנצחיות שיהיה הכל בסוד העמידה ובסוד ההשפעה נצחיית בלי שום הפסק, אך עתה ההנהגה היא בסוד הישיבה שיש לה תחום וסוף, והנה בעבור זה האדם מתיגע לעמוד הרבה כי אינו זמן העמידה והבן היטב. והנה אע"פ שיש ישיבה הנה יכול להיות עמידה אלא שסוף סוף צריך לישב כנ"ל, ויש ג"כ ההליכה וסודה ובלכתם ילכו כי צריכין המאורות ליסע ממדרגה למדרגה לעשות שינוי ההנהגה וזה בא מנ"ה, אך העמידה בא מת"ת. והנה הישיבה אפילו שכבר האורות נתיישבו במקומן עכ"ז צריך

תמיד השפעה חדשה להחזיקם אלא שאין השפע ממין חדש אלא קיום הראשונה והיא הסמיכה הבאה מן היסוד. אמנם האמת הוא שההליכה באה מן נ"ה בצירוף היסוד, וסמיכה מן היסוד בצירוף הנ"ה. והנה תבין שאע"פ שהעמידה אינה מושגת עתה וא"א לעמוד בה כנ"ל והישיבה היא המושגת הנה אם היתה חסירה הסמיכה היתה מתחלשת כ"כ שלא היתה כלום, ולכן אמרו ישיבה שאין בה סמיכה עמידה טובה הימנה. והנה מאלה הד' דברים שלשה הוזכרו כאן שהם צריכים להנהגה, והוא [יתבין] והיינו ישיבה, [נטלין] והיינו הליכה, [סמכין] והיינו סמיכה והבן היטב. כי באמת באן הוא ראשית הנהגת העולם והדברים שהם במקומן למטה כאן הם נשרשים כי כבר שמעת איך כל התיקונים האלו הם רק לצורך התחתונים:

ואמר עוד וז"ל ומהאי גולגלתא נטיף טלא וכו'. הנה בענין הזה יש סודות גדולים מאד ותראה שבאדרא זוטא הזכיר ענין התלת רישין שלא הזכיר בכאן, ועתה אפרש כל הדברים האלה. דע ששני דברים יש לנו להבין בענין ארוך. הא' מה שהוא שורש למה שיצא בכל האצילות והב' מה שהוא פועל לפי הנהגתו הפרטיית והוא הנהגת החסד שמחזיר הכל לחסד ובסוד זה הם תיקוני הגולגלתא והפנים להאיר לתחתונים והם המוזכרים כאן, אבל ענין יציאת האצילות מא"א הוא המפורש באדרא זוטא. וסוד הענין כי לצורך זה נתקן בתלת רישין, והם רישא דלא אתיידע, כתרא, ומוחא סתימאה, אבל אלה נעשין ד' כי עתיקא קדישא עצמו שהוא א"א נתקן בג' רישין, וה"ע כתרא ואוירא דכיא ומוחא, וסוד כל הענין הזה נתבאר במ"א וה"ס עמוק, ורק בקיצור אומר לך עתה מה שצריך לך בכאן, כי כללות ההנהגה חד"ר והמקבל מהם לצורך ההנהגה הכללית ואלה הם בסוד ד' אותיות הוי"ה כ"ה, ונמצאו הכתרא גולגלתא ומוחא הם ענין ההד"ר, והרישא דלא אתיידע שורש המקבל, ובסוד הג' נתפשטו או"א ומולא בסוד דעת ביניהם וע"י חב"ד דז"א וע"י חג"ת וע"י נה"י ואז יוצאת נוקבא בסוד רדל"א. והנה הענין הזה נעשה בח"ס והענין כי בה נכללין ג' אלה בסוד יה"ו במילוי אלפין והיא מציאותם בסוד המזלא להתפשט עד נוקבא היוצאת בסוד רדל"א כנ"ל אך הכתרא ה"ס הגולגלתא המקפת את החכמה סתימאה, וזהו סוד גדול המוזכר באד"ז האי עתיקא סבא דסבין כתרא עילאה לעילא דמתעטרין ביה כל עטרין וכו', והענין כי כבר ידעת היאך כתר ה"ס השראת העליון על התחתון ובסוד זה הכתר הזה מקיף את הח"ס ונמצא מקיף את כל האצילות כי כבר שמעת איך הכל יוצא מן הח"ס בסוד התלת רישין האלה. ובאמת לטעם זה נשארת החכמה סתימאה מוקפת מן הגולגלתא כולה להיות ח"ס דא"א שולט על כל האצילות ומחזירה אליו והבן היטב. וצריך שתדע כי הנה יה"ו זה של ח"ס שעולה ט"ל

הוא מתפשט דרך המלא כנ"ל ויורד דרך המדרגות עד ז"א ואז נעשים שם מוחין אבל אז כבר נעשה בבחינת דז"א. אמנם עוד אור אחד נמשך מן הח"ס דרך השערות מאחורי העורף ומגיע אל המוחין האלה שבז"א ומאיר בם וזה אור שאינו יורד ממדרגה למדרגה כמו אותו של המזלא אלא מחבר הח"ס בסוד יו"ד ה"א וא"ו אשר שם עם תמוהין דז"א שהם ג"כ יה"ו, וה"ס חכמות בחוץ תרונה. והנה זה הט"ל יורד מבחינת הגולגלתא פי' שאינו לפי ההתפשטות האצילות הנמשך מח"ס כנ"ל אלא מבחינת הגולגלתא שהיא שליטת הנהגת א"א כנ"ל ולכן יורד מיד בלא התפשטות. והנה ע"כ אמר [ומהאי גולגלתא טיף טלא וכו'], כי הוא הטל היורד דרך השערות שהם בוקעין הגולגלתא ויוצאים, וזה יורד טיפין טיפין דרך השערות האלה וזה הטל נקרא טל אורות מפני שהוא מסוד הגולגלתא כנ"ל ומאיר מבחינת החוורתא, וע"ז נאמר שראשי נמלא טל, כי אם היה אומר מלאתי טל אז היה מדבר על הטל הנעשה מוחין בראשו מן הבחינה שלו, אבל לשון נמלא רומז על המילוי הזה המגיע אליו מבחוץ ובסוד זה יחיו המתים. וסוד הענין הזה דע כי הנשמה והגוף הן יוצאין מן הפנימיות והחיצוניות של המאורות והנה באמת החיצוניות בסוף הפנימיות הם יוצאים וכן הגוף הוא סוף הנשמה אלא שהקב"ה ברא אותם בשתי בריאות נפרדות והוא מש"כ וייצר ה' אלהים את האדם עפר מן האדמה וכו', כי ביצירה הזאת נעשה הגוף וביצירה אחרת ניתנה הנשמה כדכתיב ויפח באפיו נשמת חיים, וזהו צריך לצורך הבחירה והקב"ה היה חפץ שהאדם בכח מעשיו יחבר הגוף אל הנשמה שתהיה היא מתפשטת ומתדבקת בו דביקות גדול וכאשר חטא האדם הנה הרע נתגבר בגוף ואז אינו מוכן עוד להתדבק בו הנשמה וצריך שתפרד ממנו הנשמה והיא תעמוד במקום שתעמוד ובין כך ובין כך הגוף יהיה נסתר בארץ וחוזר לעפר ואו הרע סר משם ואבד, ואח"כ יחזור הגוף ויבנה בנין חדש וטוב בלא רע ותוכל הנשמה להתקשר בו בקשר גמור אמיץ וחזק, אך הבנין הזה הוא נעשה בכח המל הזה דנטיף. ותבין ענין הניעור שאומר דאנער מרישיה כי הנה צריך שתדע שזה הטל היוצא מפי השערות דא"א נכנס בתוך המוחין ומתחבר עמהם עצמם, ואח"כ יוצא דרך השערות דז"א ונטיף לנוקבא נ"כ למוחין שלה אבל אינו באותו הכח של הטל המגיע לז"א כי הרי נעשה כבר מבחינה של ז"א, אבל כשירצה להחיות המתים הנה יגיע הטל בכחו שהוא בא לז"א אל הנוקבא, וזהו [אנער מרישיה] כי טרם שיכנוס בראשו מנערם למטה להגיע בכח זה לנוקבא. והנה צריך שתדע שכמו שגוף האדם נקבר למטה בארץ כך שורש הגוף נאסר למעלה בנוקבא, וכשירצה הקב"ה להוציא הגוף ממאסרו הנה יניע הכח זה שאמרנו אל הנוקבא ואז נאמר בה הנני פותח את קברותיכם עמי, וזה בשם כוז"ו העולה

ט"ל ג"כ ואז גם למטה יהיו הקברות נפתחים, ואז נאמר הקיצו ורננו שוכני עפר כי טל אורות טלך, והם השוכנים בעפר העליון דהיינו שורש הגוף הנאסר בנוק' כנ"ל, ובכח זה למטה וארץ רפאים תפיל, וה"ס גדול כי רפאים ר"ל באמת גופים מתים. ועתה אומר לך למה אומר תפיל כי הנה הגוף חוזר ונבנה בנין חדש שם בקבר, אך רז"ל אמרו שהמתים יחיו במומן כדי להראות שהם הם עצמן המתרפאים, ונמצא שקודם שהאור הזה ישלים בנין הגופות האלו יצאו מן הארץ וזהו תפיל קודם הלידה כי אתר שיצאו או יתגבר הטל עליהם להשלים בנינם:

ועתה אפרש מה שאמרתי כי בשם כוז"ו נפתחים הקברים, והוא סוד גדול וה"ע מכלכל חיים בחסד מחיה מתים ברחמים רבים שאומרים בברכת גבורות. והענין כי צריך שתדע ששתי בחינות נמצאים בדיקנא שהיא עיקר ההנהגה, א' ענין השערות עצמן והם צינורות השפע וענין השפע בתוך השערות, ושתי הדברים האלה יוצאין מן הח"ס והכל הוא בסוד טל, והענין כי יש בה שני ט"ל, א' שם יה"ו במילואם, וא' שם כוז"ו. והנה בשערות עצמן יש תיקון המ"ק כי בירורם הראשון הוא בדיקנא כמבואר במ"א. וזהו ענין החית המתים שהכלים חזרו ונתקנו לקבל אורותיהן ומכאן נולד כל מיני תיקונים הבאים אחר הקלקולים בין בכלל ובין בפרט כי תחיית המתים ממש תלויה בכאן וכן הישועה שהיא ג"כ ענין תחית המתים וזה נעשה בשם כוז"ו והוא טל נוקבא. פירוש שבח"ס יש ב' בחינות, בחי' עצמה שהיא נוקבא ובחי' מה שלוקחת מן הזכר שלה שהוא כתרא וע"כ יש ב' טללים נוקבא ודוכרא, והנוקבא הוא שם הכוז"ו ומאיר בשערות הדיקנא, והדוכרא הוא יו"ד ה"א וא"ו והוא ממשיך השפע בתוך השערות וסודו מכלכל חיים בחסד, אך כוז"ו בו מהיה מתים ברחמים רבים והבן היטב. והנה בסוד זה הכוז"ו שאמרנו שעשוי לתחית המתים יוצא הכל מן הנימא לז"א ולכן בו יחיו המתים כשינער מראשו לנוקבא. ועתה צריך לפרש איך יהיה הטל זה מבחינת שם כוז"ו והיה נראה שהיה לו להיות מבחינת שם יה"ו, אך ענין הזה הוא כי באמת צריך להבין למה יוצא אור זה מח"ס למוחין דז"א. וסוד הענין הוא פתחי לי אחותי רעיתי וכו', ואומר לך כאן בי זה נאמר בכל יום אך האמת הוא כי כל יום היא מדרגה פרטית השולטת ומאירה וצריך בכל יום שיבררו בירורים חדשים מן המלכין קדמאין ואלה הבירורים היא בחינת תה"מ והוא בשם כוז"ו, והנה תחלת הבירורין הוא בח"ס אבל אח"כ גם במוחין דז"א נבררין לכן נמשך זה הכח מן הח"ס אל המוחין האלה לעשות הבירור הזה ונמצא שהוא שבחינת שם כוז"ו. אמנם האמת הוא ששם יה"ו הוא חסד ושם כוז"ו הוא גבורה וה"מ גווני הבדולח המזכרים לקמן. אך הענין הוא כי הבירורים מתבררים בכח הגבורה אבל זה כשהחסד שולט עלי'

שאז היא מתקנת הקלקולים אבל אם היא מתגברת לבדה אדרבה אז היא חשך והקלקול מתגבר ע"י. והנה בהיות הח"ס מוקפת מן הכתר שהוא החסד אז מבררת הבירורים האלה ונמצא בה שני הטללים הנ"ל וזה הכח ממש יורד לז"א וזהו שליטת הנהגת א"א שממתקת את הז"א והוא מקבל כח כמו ח"ס לברר והבן היטב. והנה זה נאמר בענין פתחי לי אחותי כו', והוא כי זהו סוד בטח בה לב בעלה ושלל לא יחסר, כי היא המבררת מן הס"א והבירורין עולין במוחין להתתקן שם וע"כ הוא אומר לה פתחי לי כו' שראשי נמלא טל. והענין כי בהיות השכינה בגלות היא שושנה סתומה והיא אוצר שמתקבצים בה כל הבירורים וכשבאה אל הקב"ה הנה נפתחת וז"ס הגמאיני נא מעט מים מכדך כי היא מבררת במחשבתה את הראוי לה והז"א לוקח ממנה מה שהוא לוקח ומברר במחשבתו. והנה כבר שמעת סוד אנער מרישיה כי מה שיורד לנוקבא הוא מה שהקב"ה מנער קודם שכינס בפנים והוא באמת מה שנשאר על הקצוות וזהו קווצותיו רסיסי לילה ונקראים רסיסי לילה כי הם מגיעים לנוקבא. אבל באמת בכאן סוד גדול ונורא והוא ענין בטח בה לב בעלה ושלל לא יחסר שזכרתי לעיל, כי הנה כתיב והיו עיני ולבי שם כל הימים, והוא כי יש שני שרשים לנוקבא, א' בעין מצד החכמה, וא' בלב מצד הבינה. והנה בגלות נאמר עורה למה תישן, ואז העינים סתומין בסוד פקח עיניך וראה, אך הלב נעור תמיד בסוד אני ישנה ולבי ער. והנה בזמן שהיא עומדת בגלות לברר נאמר בטח בה לב בעלה ושלל לא יחסר בסוד הבירור הנעשה ע"י. והנה זה הלב מקרב השכינה אל המלך ואז הוא לוקח זה השלל והבן. והנה בכל זמן הגלות נמשכין תיקונים לצורך הגאולה ונמלא הראש של הז"א מזה הטל ונשארים רסיסים על הקצוות הראוים לרדת אל נוקבא ובסוף הכל ינער הקב"ה הקצוות האלה ואז ירדו הרסיסים אל הנוקבא ובהם יחיו המתים וזה כשיאיר הבקר שהיא הגאולה:

ואמר עוד ז"ל ומהאי מלא מתקיימין קדישי עליונין והוא מנא דמחני לצדיקיא וכו'. והוא מדבר מן הטל לא זה מה שניטף אלא מה שהוא בפנים בגולגלתא שבה יש הטלא דבדולחא כמבואר במ"א, והנה ממנו יוצאת ההשפעה ג"כ בדרך הדיקנא ויש בו נ' בחינות טל בסוד יו"ד ה"א וא"ו ובסוד זה יורד אל או"א והם ניזונין וניזונין נ"כ המלאכים, והוא יורד אל הז"א ונתקן שם בנ"ה שלו שהם שחקים ושם הוא מ"ן בסוד ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן שבהם ט' יודין וכל אלה מאירים בנוקבא ע"י התיקון שהם נתקנין, ואח"כ יורדין אל הנוקבא ושם הם לח"ס בסוד נ' הויו"ת היורדין מהז"א, ונמצא שמא"א יורד בסוד ט"ל לאו"א ואח"כ בסוד מ"ן לז"א מן או"א ואח"כ בסוד לח"ם בנוקבא מן הז"א, והתחתונים אוכלים לח"ם מן הארץ, וה"ס תערוך לפני שלחן, שמזון התחתונים בנוקבא, אבל ישראל

במדבר אכלו בחי' יותר עליונה שהוא מ"ן והוא בחינת ז"א, והסוד לחם מן השמים, והוא מה שאוכלים הצדיקים בעוה"ב, והסוד כי בעוה"ב שם הוא גלוי מה שצריך להיות מכוסה בכאן, ונמצא שבכאן אוכלין לח"ם מן הארץ בסוד מלכות, ושם לוקחים מן הבחי' היותר עליונה שהוא מ"ן שבז"א, והנה זה המן יורד מן ז"א לנוקבא ובנוקבא נעשה להם בכח ז"א המשפיע, וברדתו לנוקבא היו מקבלין אותו ישראל קודם שנעשה לחם ממש. אך צריך שתדע כי הנה המל הבא דרך הנימין הנה הוא מתחבר בתוך המוחין אך המן הוא מן המוחין עצמן והנה היו יורדין ביחד וה"ס הט"ל המ"ן ואח"כ הטל היה מסתלק לבחי' מה שצריך ונשאר המן להזנת ישראל. וז"ס ותעל שכבה הטל והנה על פני המדבר וכו', והנה היה דק כי כבר נידק בשחקים ששם נעשה מן:

ואמר עוד וז"ל וחיזו דהאי טלא חוור כהאי גוונא דאבנא דבדולחא וכו'. והנה צריך לפרש לך ענין הצבעים מה הן, והראה שבלשון הפסוק נקרא הצבע עין, והענין הוא דע כי כל מה שאנו רואין באדם ובפעולותיו נדע שכך יש למעלה באורות. והנה באמת יש דברים שהן נופלים תחת פעולת העינים ויש שאינן נופלים פירוש שיהיו נראים או לא נראים והענין כי בחיות כתיב וגבותם מלאות עינים, והוא ענין ההסתכלות שהוא התדבקות הרואה בדבר הנראה כי באמת מבט יוצא מן העין ומחבק את הנושא הנראה וחוזר ומציירו בעין עצמו. והנה ההסתכלות הזה נמצא במאורות מג' מינים, או עליון בתחתון והוא השגחה והשפעה, או תחתון בעליון והוא התדבקות והשגה, או שניהם שוין זל"ז והוא התדבקות כפול מזה לזה וע"כ הדברים הגשמיים הנראים הם נמשכין לפי הפעולה הזאת של הראיה למעלה לפי שעצמיותם נסדר בסדר כך שיוכל להחבק מן המבט זאת שאינם נראים הם מסודרים בסדר טבעי שלא יוכל להחבק. והנה העין איננו פשוט אלא מורכב כי אנחנו רואים ג' גווני בעין והאמת שהם ג' כחות שונות שבין כולם נעשית הראיה כ"ש עוד בס"ד, אך בהיות הנברא מסודר להחבק מן העין יש שיהיה מסודר שבחיבוקו ישלוט א' מן הכחות הג' שבעין ויש אחר שיהיה מסודר שישלוט בחיבוק כח אחר ויש שישלטו ב' או כל הג' או שיכנסו בחיבוק ב' או ג' אבל לא כולם אלא מקצת מהם והפרטים רבים וזהו עושה באמת הגווני. ונמצא שהגוון הוא סדר חלקי הנמצא שעל פיהם יחובק מן העין בשליטות כחותיו, וע"כ נקרא הגוון עין כי הוא מה שפועל בו העין והבן היטב. והנה זה הטל הוא השפע שאנו אומרים ואינו בבחינת בלתי נראה אלא בבחינת נראה כי משיגים אותו בבחינת ההסתכלות, אבל תדע שאמרו רז"ל שהמן היה כולל כל הטעמים וכן הוא נדבק בכל מיני ההסתכלות להיותו כולל כל הכחות. ואמר וכהאי גוונא דאבנא דבדולחא, והענין כי בחינת האבנים הם מן המל' והספיריות שבהם

מן היסוד ואינו אלא סדר חלקיהם שהם נסדרין מן היסוד להיות ספיריים מן גווניהון. והנה כן השפע שהוא הטל עצמו הוא מסודר לפי ענין ההסתכלות שיתדבקו בו כל כחות העינים בכל חיבוריהם והבן. והנה אמר וחיזו דהאי טלא חוור, ר"ל כו הגוון הראשון שלו הוא לבן, והוא כי בהנהגת החסד הוא עומד בסוד א"א אלא שנכללין ונהראין בו כל הגווניו וזהו ממש עין הבדולח ששטחיותו לבן בראשונה ומתראים בו הגווניו האחרים: **ואמר** עוד וז"ל האי גולגלתא חוורא דיליה וכו'. הנה כבר שמעת ענין התלת רישין וענין חד"ר, והחוורא של הגלגלתא הזאת הוא חסד העצמי בא"א שע"כ הוא סובב המוחין כנ"ל ומתפשט לי"ג צדדין בסוד ההנהגה שלימה כמ"ש והם בתליסר אלפי רבוא עלמין שהזכיר כי הן לפי הא"א עצמו בקשר העתיק שבו, אלא שבהתמשך הד' חוורתי באחורי הראש לצורך הו"א אז הם בסוד ה' אלפי עלמין לבד כמ"ש, אך החוורתא הי"ג הוא כולל הכל והיא לסטרא דלעילא וזהו בסוד פני החיות שפירשתי לך למעלה שדמות האדם אע"פ שנראה שהוא אחרון הנה הוא הנחתם ראשונה ומוציא הג' אחרים וע"כ זה עומד לעילא שמכחו יוצא כל האחרים. והנה כבר שמעת ענין הש"ע נהורין והק"ן נהורין שהם גילוי כל הנהגת הפרצוף בשני הפנים. והנה באמת מה שהוא יותר א"א מז"א הוא הוי' אחת שממנו תיקוני הא"א הם י"ג, אבל תיקוני הז"א הם תשעה כמבואר בזהר לקמן, וזאת היא בחינת הח"ס שהוא הנהגתו כנ"ל, וע"כ אמר ומהאי אתפשט אורכא דאנפוי וכו'. כי לפי בחינת הי"ג הם הש"ע היותר מן ק"ן במספר ר"ך והוא האורך שיש יותר לפני א"א מפני הז"א שבכח הזה הדינין נמתקין ע"י וזה נקרא אר"ך אפים כי הוא האורך והוא המיתוק שהכל א'. אבל עתיקא קדישא נקרא א"א לטעם זה וז"א נקרא זעיר אנפין לגבי עתיקא סבא ופירוש הענין הזה ענין הנערות והזקנה וכבר פירשתי שמה שהוא יותר קרוב אלינו נקרא נערות ומה שמתקרב יותר אל השורש נקרא זקנה, וברדת המדרגות מראשית ועד הסוף הנה יותר קרוב אצלנו יהיה מה שעומד במדרגת התחתונים ומה שיתפשט ביותר מדרגה יהיה יותר רחוק וע"כ הז"א נקרא זעיר מפני היותו רק עד מדרגה הז' דהיינו חסד, אבל א"א נקרא אריך מפני היותו במדרגות עוד רבות מאלה דהיינו עד מדרגה העשירית שהוא כתר. והנה גם אבא ואימא הם זקנים כמ"ש מפני היותם למעלה מן ההנהגה אבל תכלית הזקנה הוא באריך ולכן נקרא עתיקא דעתיקין. והנה זה רוב מדרגתו נראה בפנים שלפיהם מאירים הפנים בש"ע נהורין יז"א מיעוט מדרגתו לגבי הא"א ג"כ נראה בפנים שלפיהם יאירו בק"ן נהורין. והנה חילוק הקדושה דהיינו לקרוא לזה קדש ולזה קדש קדשים הוא נמשך ג"כ מן הקירוב יותר אל השורש כי הוא מתעלה

ומתרומם מן הנהגת השפלים, וע"כ קרא בכאן לא"א עתיקא סבא בסוד הזקנה, קדש קדשים דקודשיא, קדש בא"א, קדשים באו"א, דקודשיא בז"א ונוקבי':

ואמר עוד וז"ל וז"א כד אסתכל להאי כלא דלתתא אתתקן כו'. והענין כי הנה נתבאר היאך שיעור הארת הפנים נמשך מן האורות שבהנהגת הפרצוף. אמנם כשהז"א מסתכל בא"א אז נמשך בו בחינ' מהנהגת א"א ואז כל מדרגותיו וכל ההנהגה התחתונה מתפעלת מן הענין הזה. וז"ש כלא דלתתא אתתקן, וסוד ההסתכלות התחתון בעליון כבר פירשתי שהוא התדבקות והשגה ובהסתכל הז"א בא"א הנה הוא משיג אותו ומתדבק בו. והנה באמת כך סידר המאציל ב"ה את ההנהגה שז"א לפעמים יקבל מדרגה זו של א"א לפי שעה בהסתכלו בו ובהתדבקו בו, אבל עכ"ז לא יהיה זה אלא לפי שעה, אבל באותה שעה יתארכו פניו ג"כ לש"ע נהורין כמו אריך עצמו:

ואמר עוד ומהאי גולגלתא נפיק חד עיבר חוור לגולגלתא דז"א כו'. וזהו הקשר הנמצא בין א"א לז"א בלא ירידת מדרגה והתחלף מהותו, וזהו עשוי לתקנא רישיה, שהם המוחין שלו שבמקומו הם בהנהגת הדין לגביה אריך כנ"ל, וכח הגלגלתא הזה מתקנם מאד, והוא באמת ענין התיקון הנעשה לשבירה שהוא בבחינת מ"ה המתקן את הב"ן וזהו מה שמחזיק את העובר החוור הזה היורד אל הז"א, ואין זה מה שעושה הקוצא דשערי כי הוא בא מן החכמה סתימאה שורש המוחין וזה בא מן הגלגלתא להחזיק התיקון, והענין דע כי הנה כתיב מונה מספר לכוכבים לכולם שמות יקרא. ויש להבין מהו התועלת הגדול למנות המספר הזה, ואם ר"ל שהכוכבים הם במספר היה יכול לומר בלשון הנביא המוציא במספר צבאם. ועוד יש לדקדק מהו אומרו מונה מספר לכוכבים והיה ראוי לאמר מספר כוכבים או הכוכבים. ועוד צריך להבין מה שבמקום אחר נאמר היש מספר לגדודיו ועל מי לא יקום אורהו. וצריך ג"כ לדעת ענין ישראל שהקב"ה אסר למנותם אלא בכופר, ואמר ולא יהיה בהם נגף, והוא באמת רצה למנותם וציוה ע"ז, וכל הדברים האלו הם סודות גדולים. ודע כי באמת הספירות אין להם תכלית בהיות כל מאור קטן מביט לכל המציאות נוק' שכולל הכל, וע"כ נאמר היש מספר לגדודיו, כי לפי האין תכלית הזה הם המשרתים, וזהו ועל מי לא יקום אורהו כי האור מתפשט לכל המציאות ומכאן נמשך ריבוי המשרתים כנ"ל, אבל צריך שתדע איך שורש כל עניני העולם הוא נמשך מן המ"ק כמו שכתבתי למעלה והנה אז הענינים היו במנין כי לפי מה שצריך לצורך הנהגת העולם נמצא בחינתו שם, והנה או היו כל המדרגות בפ"ע, וכן תראה שהמלכים היו זה תחת זה וכן כל בחינותיהם כי לא נמצא החיבור עדיין, ואח"כ כשבא התיקון אז נמצא החיבור והלכו הדברים עד לאין תכלית לפי מנין ההרכבות שהוכנו

במלכין קדמאין, והנה עכשיו הדברים עומדים בלי תכלית בזמן הולדם והשפעתם אך שצריך שיהיו נתקנים ע"י בחינת מלכין קדמאין וזהו מונה מספר לכוכבים כי לא יש מספר לכוכבים כי הם בלא מספר מצד חיבור התיקון הנצחיות שהח"ס היא בסוד הזמן ושהנצחיות הוא סוף פעולת התיקון ולכן בגלגלתא נעשה זה הענין בכ"מ. ואומר לך עתה ענין הגלגלתין דלית להון חושבנא, דע שבו"א אנו מבחי' פרטיות הרבה להיותו מקום ההנהגה בעצם, והנה כללות הזו"ן הם ב' פרצופים אבל הם מתחלקים לכמה בחינות, כי יש ישראל ויש יעקב ויש ישורון, יש לאה ויש דחל ויש דור המדבר, וכולן בבחינת זו"ן, ואלה עצמם אינם אלא ראשית כי יש עוד פרטי פרטים כמו ענין י"ח נשים של המלך שכולן אינם אלא בבחינת לאה כמבואר במ"א וכן בזכרים. סוף דבר לפי כל ההרכבות הנמצאים במאורות לפי ההנהגה כך נוכל לומר מיני פרצופים וכולם בבחינת זו"ן והבן מאד. וכל אלה נמצאים כולם שורש לנשמות ולכל הבריאות למיניהם והתיקון הזה מגיע אל הגלגלתא דז"א בכלל ומתפשט לכל הגלגלתין בפרט שבאמת לית להון חושבנא להיות שכולם נתקנים בתיקון הזה:

ואמר עוד וז"ל בחללא דגלגלתא קרומא דאוירא דחכמתא עלאה וכו'

וענין הקרום הזה הוא סוד גדול מאד, וסודו באמת רקיע בתוך המים, ולפי הנראה בו הנה הוא מסך אחד הסותם את הח"ס ומגין עלי' שהאור של דאוירא לא יגיע אלי' בשפע גדול כי השיעור צ"ל לפי התחתונים. אמנם יש להבין לפ"ז למה נקרא קרומא דאוירא כי היה לו ליקרא קרומא דמוחא או דחכמתא כי באמת הוא קרום של מוח, אך האמת בכל זה כי הרקיע בתוך המים אנו אומרים שה"ס הרחמים המחבר חסד ודין וה"ס הוא"ו שבאמצע האל"ף שמחבר את הב' יודי"ן, והפסוק אומר ויבדל אלהים בין המים אשר מתחת לרקיע וכו'. ועתה אפרש לך כל הענין הזה היטב, דע כי הנה כתיב ה' בחכמה יסד ארץ כונן שמים בתבונה בדעתו תהומות נבקעו, ואלה הפסוקים מודיעים סודות גדולות בענין ההנהגה, כי באמת קשר הספירות אלה עם אלה הוא מה שמסדר ההנהגה בכל הקותי' והבן זה הענין מאד. והנה הח"ס אמרנו שבה יו"ד ה"א וא"ו בסוד שורש המוחין אבל אינה מוציאה המוחין של ז"א מיד עד שתתפשט בסוד או"א כמבואר למעלה והוא באבא בסוד זרע ובאימא בסוד עובר כנ"ל. וזהו ענין כונן שמים בתבונה, בי באמת תיקון הז"א בסוד מוחין שהם עיקר תיקון ההנהגה אינו אלא ע"י אימא ששם הוא פרטיות המוחין האלה. אמנם אם באמת לא היה לח"ס אלא ענין היותה נעלמת שאינה יכולה להוציא המוחין האלו מיד לא היה צריך להקרום כי היה די לה ההעלם כי הרי נם אבא טמיר וגניז אע"פ שאין לו קרום, אבל הקרום עשוי להבדלה

כמ"ש לך עתה כי התפשטות הח"ס לצורך המוחין של ז"א הוא נמשך דרך הגלגלתא והפנים בסוד השערות של הראש והדיקנא. ועיקר ההתפשטות הזה הוא בדיקנא בסוד מזל ונקה שמוציא או"א ואח"כ חב"ד. ותבין בזה דבר גדול כי הבינה דא"א הוא בגרון ומשם מתחילין או"א היוצאין מן המזלא, כי כל ענין המוחין אינם אלא כבחינת בינה ובפרט בבחינת תבונה שהיא הנעשית צל"ם דז"א וזהו התפשטות ח"ס דרך הגלגלתא והפנים כמו שאמרתי, אבל בחינת הח"ס בעצמה אינה מתפשטת דרך שם וזהו הנבדל בכח הקרום וזהו ממש ענין ההבדלה שכל המאורות שלמעלה מן הקרום הזה ה"ס מים עליונים ומה שהוא בתוך הקרום הזה ה"ס מים התחתונים, ונמצא שכל האצילות הוא מבחינת מים העליונים. ויש עוד סוד מים תחתונים הנתנין רק לנוקבא, וה"ס ה' בחכמה יסד ארץ. ואומר לך ענין יסד ארץ כי נוקבא יש בה ב' בחינות, בחי' הכלי שבה אמרו חז"ל אין האשה כורתת ברית אלא למי שעשאה כלי וגם מציאות הנוקבא מצד היסוד כי עטרת היסוד הוא ראשית מציאות הנוקבא והבן היטב כי ביאה ראשונה היא בסוד הגבורות והיא גבנית בם לקבל אח"כ המיין דוברין והיא נקראת ים בבחי' זו, ואח"כ בסוד המ"ד היא ארץ הנזרעת ומוציאה פירות ובחינת מציאותה זה הוא בסוד הח"ס מצד עצמה הנסתרת בתוך הקרום הזה, וע"ז נאמר מה רבו מעשיך ה' כולם בחכמה עשית מלאה הארץ קניניך, והוא כי כמ"ש ועל מי לא יקום אורהו, אבל הקב"ה מונה להם מספר והוא בחלק אותם אל מדרגות המלכין קדמאין כי באמת זה סוד המנין חלוק המדרגות, וזהו סוד הענין חלק המדרגות א"א בפ"ע ובתשלום תיקונם לכולם שמות יקרא והוא השראת שרשם עליהם, והבן. נמצא לפ"ז יש בחי' א' שיש בה מספר והוא מה שהדברים חוזרין למ"ק, ובחי' שאין לה מספר והיא הבחי' הנמצאת לפי ענינה בתיקון, והנה מפני כך יש סכנה לפקוד את ישראל שהוא מסוד הבחי' בסוד השבירה שיש סכנת הנגף הנמצאת משבירת הכלים ממש כמבואר במ"א, אבל לפעמים גם זה צריך וע"כ ציוה הקב"ה שיעשו זה המנין לפעמים שרצה אך בשמירה הראויה והוא בקע לגלגולת, והוא ענין החוורתא הזה שאומר בכאן שהוא באמת מה ששומר הגולגלתין בבואם לענין זה של חשבון שהוא חזרת הדברים למלכין קדמאין כמ"ש. והנה כי אגר הוא מה שעולה מן התחתונים לקבל החוורתא הזה שזהו תמיד ענין המעות הניתנין לקנות השפע. ואפרש לך עתה ענין תבקע הזה מהו, הנה השקל הזה הוא ממש סוד המתקלא והוא חיבור מ"ה וב"ן שהוא תיקון בחי' זו"ן, וע"כ עשרים נרה השקל שהם עשר ספירות דמ"ה וע"ס דב"ן. והנה בשעה שהולכין הדברים אל בחי' ב"ן צריך להתחזק בחצי של הזכר והיינו מחצית השקל והוא עומד למתק בחי' ב"ן, וה"ס בק"ע, כי הספירות של ב"ן הם עשר, וסודם ב'

אלהי"ם והם עולין כמנין בק"ע והם הנמתקין בבק"ע הזה בכח הזכר וזה אגר חוורתא דוקא שהוא שורש ההתעוררות העולה לקבל החוורתא המחזיק התיקון כנ"ל, והשרביט הוא היסוד דא"ק ששם עולה החשבון הזה:

ואפרש לך עתה הענין הזה יותר. דע כי אין שום ענין של קדושה מתבטל וכל פעולה נשארת תמיד וע"כ כיון שהיה ענין שבירת המלבין קדמאין הנה ענינה נשארת תמיד פירוש הנה המ"ק הם היו זה תחת זה כל מדרגה בפ"ע וזה מה שגורם הזמן כמ"ש כבר אך המ"ה גרם החיבור ובו היה נעשה הנצחיות אלא שענין השבירה מתקיים עדיין וזה מפני שלא נשלמו המלכין להתברר אבל כשיהיה הבירור שלם אז יחדש המאציל ב"ה את כל המציאות בדרך אחר הוא דרך הנצחיות. והנה באמת תיקון הז' מלכין הוא בז"ת דעתיקא הנקראים עתיק יומין כי כשנתפשט עתיק באצילות בז"ה שבו מיד נתקנו הז' מלכין כנ"ל, אך הכל היה בצאת דמ"ה והוא יוצא באמת מן יסוד דא"ק וזה עשה החיבור כנ"ל, אך כיון שלא נשלם הבירור הנה כל הארה תתפשט בסוד מ"ה בכל המאורות לאין תכלית אך מיד יחזרו הדברים **(ט"פ השברים:)** לבחי' הז' התלויין בע"י כי ינתן תיקון חדש מבחי' הארה ההיא אל בחי' הז' מלכין. והנה התיקון הזה היה בבחינת מספר לפי סוד המלכין משא"כ ההתפשטות הראשון בסוד מ"ה שאין לו מספר, והנה הענין הוא שאלו הבחי' של ההתפשטות שהם בלי תכלית כולם מתפשטות בכל הבחי' של המ"ק שהם יש להם מספר אבל הבחי' עצמה אין לה מספר בלל כי הם בלא תכלית והבן היטב. כי זהו מה שאחז"ל כי אלף אלפין ישמשוניה הוא לגדוד א', ולגדודיו אין מספר, כי הגדודים הם בחי' התפשטות של מ"ה לפי החיבור ההולך לאין תכלית אבל פרטי הנדודים הם מה שכל ההתפשטות חוזר אל בחינת המ"ק הספורות והנה יסוד דא"ק שבו שורש המ"ה בסוד התיקון הוא הרוצה בחשבון זה להחזיר כל הארה לתיקון המ"ק והוא השרביט המוזכר כאן. והנה זה החוור שיש בא"א שעובר למטה שם מאיר אור מן היסוד דא"ק עצמו בסוד עצם התיקון והוא מתפשט למטה לכל הגלגלתין ומעמידן בתיקון הזה וע"כ כשעולין להשבון בסוד תיקון השבע בשבע דעתיק יומין הנה מעלין התעוררות הראוי הנמשך מכח החוורתא הניתן להם מא"א שתחילתו מעתיק הנוטלו מיסוד א"ק ועי"ז הנה מתחזק בהם בחינת התיקון שבשלוט המ"ק בשעה שהארה עוברת ביניהם לא תתגבר השבירה יותר ויהיה קלקול והבן היטב. ותראה ג"כ איך הגלגלתא היא בסוד מציאות הנוקבא בסוד יסוד הזה הוא לפי הח"ס שבתוך הקרום מים התחתונים, ובסוד זה היא ים ממש. וצריך שתדע עוד כי מזל ונקה הגם שאמרנו שהוא בסוד רישא דלא אתידע וה"ס נוקבא הנה יש בו ג"כ סוד אחר וה"ס הח"ס עצמה הכוללת את יה"ו אלא

שמתפשטת לפי ענין הדיקנא, וזה מה שצריך להבין תמיד כי הרבה כחות נמצאים בכל מאור כח א' לפי ענין א' וכח אחר לפי ענין אחר ולכולם יש פעולה מיוחדת בעניני ההנהגה. והנה על מציאות זה של מזל ונקה נאמר מלאה הארץ קניניך והוא בסוד מזל זנק"ה קונ"ה הכל, ועוד תבין זה הענין לקמן. והנה זה הדבר באמת אנחנו רואים אותו דהיינו שמציאות זה של נוקבא בסוד ים הוא בחי' הח"ס עצמה שבתוך הקרום, אך א"א לשום נמצא להבין עתה איך אפשר להיות זה הענין ובאיזה דרך הוא נמשך, כי החכמה היא סתומה בתוך הקרום והיא נבדלת בכחו שלא להתפשט באצילות ואעפ"כ אנו רואים שהיא מתגלית בנוקבא משא"כ בשום מאור אחר. והנה ע"ז כתיב מה גדלו מעשיך ה' מאד עמקו מחשבותיך, כי גדולים הם המעשים שבנוקבא להיותה מבחינת הח"ס בסוד כולם בחכמה עשית כנ"ל, אבל הדרך איך הוא זה הענין אינו נודע, וזה הדבר יתגלה לע"ל ונבין בחינת הקשר הזה וה"ס כי מלאה הארץ דעה גו' כמים לים מכסים, והנה אמר לא ירעו ולא ישחיתו בכל הר קדשי, והוא כי אחיזת הס"א היא בנוקבא אבל זה הוא מפני שאין הה"ס מתגלה על נוקבא בכח גדול ובגילוי אבל כשתתגלה בכח לע"ל הנה אז לא ירעו ולא ישחיתו כי מלאה הארץ כו', ותראה שזהו נמשך מענין כמים לים מכסים שהם המים מן הח"ס מכסים לים שהיא נוקבא בבחינת מציאותה זה שמצד הח"ס כמ"ש ואז יתגלה ג"כ בחינת המזל ונקה. וה"ס יצאו מים חיים מירושלים חציים אל הים הקדמוני וגו':

ואפרש לך עתה ענין דעה את ה' שאינו אומר דעת ה', וה"ס מזל ונקה מצד הח"ס והענין כי מזל ונקה יש בו בחי' מסוד הכתרא מן האוירא ומן החכמה סתימאה:

ואשלים עתה לפרש ענין האוירא והקרום. כי הקרום אינו אלא סוף האוירא, והוא כי אוירא הוא בסוד דעת המחבר כתר וחכמה ביחד, והמזל ונקה בבחי' מה שהוא מקבל ממנו נאמר בו בדעתו תהומות נבקעו כו' כי למעלה האוירא מחבר הכתרא עם הח"ס, ולמטה מזלא מחבר התהומות שהם יסודות הנוקבא המעלה מ"ן עם הדכורין המורידין מ"ד שהם הט"ל כנ"ל. אמנם כבר אמרתי שיש במזל ונקה סוד כתרא וגם סוד ח"ס ג"כ, ובסוד כתרא הוא ענין הז"א בסוד יום יודע לה'. וענין הזה מפורש באד"ז בסוד או"א היוצאין ממזלא, כי או"א אינן אלא התפשטות הח"ס לצורך הז"א וע"כ הז"א הוא המוכן ראשונה בענין זה ובסוד זה מזל ונקה נעשה שורש לז"א ויכול להמשיך המוחין בסוד או"א מח"ס. ובאמת שורש הז"א מצד עצמו הוא מבתרא דא"א אך המוחין שלו מאו"א בסוד ה"ס וע"ז הסוד נאמר אשריך ישראל מי כמוך ובסוד אחר הוא מחבר או"א בסוד זיווג וזהו נמשך מן האוירא כנ"ל שהוא מחבר את הכתרא והמוחא אך סוף האוירא

הוא הקרום העומד להבדיל הח"ס בפ"ע ומכור הח"ס עצמה יש ג"כ בחי' המזל ונקה, ומצד זה הוא נקרא דע"ה בסוד נוקבא. והנה לע"ל מלאה הארץ דעה את ה', והוא כי מזל ונקה נאמר מלאה הארץ קניניך להגביל למה שיש בה מציאות מן הח"ס שעליו נאמר כלם בחכמה עשית, אבל לע"ל יתגלה יותר כי יתגלה ענין זה בסוד דע"ה את ה' כי אפילו לז"א יגיעו הדברים כך בהיות הדעת מתעורר בכח בחינת הח"ס, וזהו דעה את ה' כמים לים מכסים שהוא גלוי הח"ס בנוקבא, וסוד כל הענין הזה ה"ס שירותא וסיומא, כי כל זמן העבודה הוא זמן הזכר והמנוחה ה"ס הנוקבא וע"כ כל האצילות בסוד מים העליונים כי אם נוקבא מים תחתונים והיא הפועלת באחרונה ואז המול ונקה הוא דע"ה בסוד נקבה הסובב גבר והוא השלימות האחרון. ונמצא הקרום הזה עשוי להבדיל הח"ס לעצמה שלא תתפשט אל האצילות וקרו"ס עולה שמ"ו והיא הנוקבא שנקראת שמ"ו כי היא עצמו. נבנית בסוד הקרו"ם הזה וכלי שלה נעשה בסוד ח"ס ואז היא נעשית בחינת חכמה ממש, וה"ס כלם בחכמה עשית, כי בחינת חכמה הוא היות המחשבה שהכל נברר בה ונצרף ונסדר בסדרים הצריכים ובבחי' זו היא רק חכמה סתימאה למעלה ונוקבא למטה וז"ס אני ראשון ואני אהרון כי הראש והסוף תמיד שוין. והנה צריך שתבין כי אנו אומרים שנוקבא היא בסוד כתר וה"ס כתר מלכות וזהו ג"כ אני ראשון ואני אחרין. אך ההקדמה הכוללת היא כי כל ראש וסוף שוין בבחי' אחת, אלא שלפעמים תתחיל ההנהגה מכתר בסוד בחי' אחת ולפ"ז תהיה נוקבא כתר, ולפעמים מחכמה ותהיה הנוקבא חכמה. וענין התיקון של המתקלא תלוי בח"ס וזה מתגלה ג"כ בנוקבא והבן היטב, ועוד אפרש לך מן הענין הזה לקמן בס"ד:

ונפרש עתה דברי הספר, שאמר עוד וז"ל כחללא דגולגלתא קרומא דאוירא דחכמתא עלאה וכו']. כי באמת אין כוונתו לפרש פה ענין התלת רישין אלא ענין היות הח"ס נבדלת לעצמה בכח הקרום. והנה יען היותו עשוי להבדיל המוח עצמו נקרא קרום של מוח, אבל להיותו סוף האוירא נקרא קרומא דאוירא כי באמת פעולת האוירא הוא בסוד רקיע כנ"ל, והנה גם בז"א יש הקרום של מוח אבל יש חילוק כי זה אינו פוסק ושל ז"א פוסק ומתפשט המוח לל"ב נתיבות והבן הסוד הזה היטב. והנה כבר ראית שני מיני התפשטות אשר לח"ס, א' דרך הדיקנא וא' לנוקבא מובדלת בפ"ע מכת הקרום ובחי' זו אינה מתפשטת כלל אל בחי' הזכר אבל חכמה דז"א הנה אינה יוצאת אלא מהתפשטות הח"ס דרך הדיקנא אלא שנחתמים בראשו תיקונים כמו א"א וע"כ יש בו הקרום ג"כ להיות החכמה עצמה כדמות חכמה דא"א אלא שלהיותה מבחי' הדיקנא שהיא בחי' התפשטות היא עצמה מתפשטת סוף סוף משא"כ בא"א, והנה בזה הקרום

אמר שהוא בחללא דגלגלתא, ואפרש לך עתה מהו ענין חלל. דע כי כל הספירות שאנו אומרים שהיא סובבת חברתה שנכללת בה היא כענין הספירה הב' כלול בענין הראשונה והבן היטב, כי זה הדבר צריך שתתחיל להבין אותו מא"ק שספירותיו ממלאות כל החלל בכתוב במקומו, ובאמת ספירות הא"ק הם כללות כל המציאות אלא שבחלל של ספי' אחרונה נמצאים שאר העולמות, וחלל ר"ל מה שמניח גילוי אל התחתונים שיתגלו מן העליונים כמסובב מסיבתו והחלל הזה בכל מקום הוא מלכות, כי במלכות הספי' האחרונה של העליון נותן גילוי והתפשטות לתחתון בכל פרטיו ונמצא קרום האויר עומד בחללו מן הגלגלתא ששם גילויו ובכח זה נמצא שהוא מסובב ונהוג מן הגלגלתא והמוח מן האויר ואז נמצאין ג' רישין זה בתוך זה והבן היטב. והנה להיות החכמה סתומה שלא תתפשט בכח הקרום נקראת סתימאה, ועכשיו אומר לך למה נקראת עלאה), דע כי הח"ס נקראת עליונה מכל האצילות אע"פ שהכתר גבוה ממנה וס"ז ה"ס גדול ותבין כי מח"ם לבר יוצאין או"א שהן זו"ג ולא אבא מכתר אימא מחכמה אך הענין כי התיקון הנמצא עתה הנה כבר ידעת שהוא בסוד הח"ס כי הנצחיות הוא שיהי' בסוד הכתר. והנה כאשר רצה המאציל לתקן את האצילות חיבר מ"ה וב"ן למעלה בכח יסוד ומלכות דא"ק וזהו נקרא מתקלא ואז ניתן זה הענין בח"ס בפרט להתקן בכח זה כל האצילות ואז נקראת החכמה י"ה וסודו זו"נ כי אז תקנה היא את עצמה בסוד זו"נ מפני המ"ה וב"ן ותיקנו כל שאר האצילות ג"כ בדרך זה, ולפ"ז התיקון אפילו הגלגלתא נגררת אחר החכמה, ובאמת ענין הזכרות קבלה מן הכתרא אבל היא עצמה לצורך תיקון זה נסדרת כעין זו"ג ובהגיע דבר זה אל המלכות הנה גם היא כך, וסוד הענין יראה כל זכורך את פני האדון וכו' שאז מתקשטת במאנא דדוכרא והבן היטב, ודע כי ז"ס בי"ה שס"ו כי י"ה הוא סוד זה הי"ה שבח"ם ושס"ו ה"ס הקרו"ם המלביש אותו שעולה כמנין שמ"ו כנ"ל, וב' בחי' האלה נתונות לנוקבא מצד מציאותה שבסוד ח"ס כנ"ל. והנה האותיות האלה וב' בחינות האלה צריכים להיות בראש העמוד בס"ת כי הם ראשי הבנין שלז והשאר נמשכין אחריהם, ולפי סוד הזה נקראת עלאה שלפי המתקלא הכל נגררים אחרי':

ואמר והאי לא שכיח ולא אתפתח וכו', והענין הוא כי הקרום הזה הוא נעלם ואינו מתגלה מצד עצמו ואין לו פתח להאיר למטה וזה גורם שהחכמה המלובשת בו תשאר נעלמה, ואמר והאי קרומא אתחפיא על מוחא. ותראה שאינו אומר חפיא על מוחא אלא אתחפיא, והענין הוא כי יש הפרש בין הגלנלתא והקרומא אע"פ ששניהם סובבים את המוח, כי הגלגלתא סובבת להקיף עלי' ולסובבה לפי הנהגתה כנ"ל אבל הקרום

הולך אחר המוח לפי חלוקיו ממש, כי אין הכוונה לסבבה כמו האוירא אלא לסתום אותה בכל הבחי' שלה ולכן נשארת סתומה לגמרי בכח הקרום. ואומר לך עתה עוד ענין אחר שיש בקרום הזה. כי הנה כל מקום שהאורות הן יושבין דחוקים בתוך איזה כסוי הנה הם בוקעים אותו ויוצאין. ופי' הדבר כי באמת האורות העשוין למסך הנה זה כחם להסתיר המאורות הנסגרים בתוכם אך צריך שיהי' כ"כ כח דין וגבול במסך זה שיוכל לסגור לפני כל המאורות ואם לא יהי' כ"כ כח או שלא יתפשט כ"כ מדריגות כמו שצריך להסתיר חלקי האורות הנה האורות שכחם יותר גדול יקחו ממנו השליטה ויהי' מתגלים והבן היטב, והנה הקרום הזה אנו רואים שהוא דק וא"כ צריך שלא יהי' ברוב כח וכח הח"ס גדול ממנו הרבה מאד, ובהיות טבע האורות להתפשט א"כ יש כאן מקום שאלה למה לא יבקע אור החכמה את הקרום שיתגלה ויצא, אך סוד הענין הוא כי כבר אמרנו שאין זה כמו מסך עומד לסגור בפני החכמה כי אז לא הי' צריך שיתדבק על כל המוח ויתהלך אחריו לפי חלקיו כי הי' די שיהי' מקיף סביב בהשוואה במו הגלגלתא עצמו, אך כוונת הקרום הזה הוא לתת דרך אחר אל הח"ס דרך פרטי מלבד מה שיש לה להתפשט דרך הפנים והשערות. והנה ע"כ אין אור הח"ס בוקעת אותו כי הרי הוא אינו מונע אליה ההתפשטות אלא מדריכה בדרך א' והרי זה כמו המים שיש להם הליכות מזומנים לפניהם אפילו אם יצטרכו לסבוב לנטות מעט אין זה דבר גדול כאשר ינתן להם המדרון לזחול בו, נמצא שאין הקרום הזה אלא מזמין מדרונות למי החכמה ללכת בהם אלא שבהיות הקרום הזה נעלם מצד עצמו כמ"ש למעלה לא שכיח ולא נראה אנה תלך החכמה ונראה כאילו היא עומדת שם סתומה כי לא תמצא פתח או דרך, אך באמת הקרום עצמו הוא המביא אותה להגיע אל נוק' כנ"ל באיזה ארחות אשר בו שאינם מתגלים בלל והבן היטב. וע"כ אמר ובגיני כן אתכסיא ההוא חכמתא דלא אתפתחא בההוא קרומא. בהיות הקרום מתחפיא דוקא על מוחא וזה גורם שתתכסה שלא תפתח בכח הקרום, כי הקרום אינו אלא מזמין לה ארחות נעלמות. ואמר והאי מוחא דאיהו ח"ס וכו', הענין הוא דע כי על הדיקנא נאמר מקולות מים רבים אדירים משברי ים, וסוד הענין הוא כי הדיקנא עומדת לאכפיא דינין ולהכניע הס"א, וזה נמשך מן הח"ס עצמה והוא כי גבורות עתיק מתלבש בח"ס וממנה נמשכין שערות הדיקנא שהם דינין תקיפין אך להיותם מגבורות עתיק שהיא ראשית הגבורות הם שולטים על כל שאר הדינין ומבסמים אותם כי כל הכפיית הדינין אינם אלא בשרשם ולעשות ההבפי' הזאת הנה הם מתפשטים ברגש רב והוא כח גבורה חזקה פועלת בתוקף לכפות הס"א המבקשת להתגבר בקיטרוגי' וזהו ממש כוונת הפסוק מקולות מים רבים וכו' אדיר

במרום ה' כי בכח זה הקדושה מתחזקת ומתגברת על הס"א. אך כל זה אינו כי אם בדיקנא שהיא התפשטות החכמה מצד מה שהיא מתפשטת אבל היא עצמה אינה כך אלא היא עומדת שוקטת' כחמר טב על דורדיא, ואפרש לך עתה כל זה הענין היטב כי כל זה נמשך מן הקרום כי היין על שמריו ר"ל מה שהדברים עומדים לפי סדריהם, פי' השמרים הם סיני היין והם סוף הדין שהם מה שמשם יונקות הקליפות, והנה בהיות היין יושב על:

שמריו ר"ל היות כל המדרגות לפי הסדר אשר רצה בם המאציל ית' כי היין הוא עיקר והשמרים עומדים תחתיו, וזה עיקר השלימה וממשלת ההנהגה כי לא יפול בלב השמרים להתערב ביין אלא כל א' עומד במדרגתו, וזהו ענין הח"ס וגבורות עתיק אשר בה כי שם עומד הדין הקדום בממשלתו וסוף הדין עומד להיות תחתיו מוכנע והס"א נכנעת תחת הקדושה, אך הפעולה הזאת היא כמוסה ונעלמת והכח הזה נמשך דרך הקרום אל הנוק' לבד אך מה שמתפשטת בדיקנא הוא ברגש גדול כי אין השמרים שקים ואין היין שוקט כי לא כך היא ההנהגה אלא הס"א רוגשת לקטרג והקדושה מתחזקת לעומתם להכניעם:

וע"כ מקולות מים רבים, והנה לע"ל יתגלה זה הענין בנוק' ואז הוא לא ירעו ולא ישחיתו בכל הר קדשי כי בהיות היין על שמריו הכל במנוחה אין השמרים מזיקים אלא אדרבא: היין עומד בתוקפו וריחו לא נמר, ולבן בהתגלות הח"ס בתוקפה בנוק' לא יהי' כמו עתה. בסוד הר ציון ששמם שועלים הלכו בו, כי אחיזת הס"א היא בנוק' והיא נפגמת על ידיהם אלא אדרבה לא ירעו ולא ישחיתו ולא כתיב לא יבואו אלא הוא ממש ענין חמר טב על דורדי', וכבר אמרתי הפעולה הזאת נבדלת מן הקרום ללכת אל הנוק' ואינה מתגלית בשאר אצילות בסוד הזכר, וזה הדבר נראה אפילו באדם שהוא מורה במקריו עניני ההנהגה, והוא כי האדם בהיותו נער הנה כל דבריו בתוקף וברתיחה ונראה כחו בפלפול הסברות משא"כ הזקנים שאין נראה להם זה הכח, והאמת שעצת זקנים טובה מאד מעצת. הילדים, אך באמת שבעצת האדם יש ב' דברים יש הידיעה ויש הסברא פי' קבוץ הידיעות במוח שמהן תולד העצה, והסברא שהוא הדרך שעל ידה נולדת העצה מן הידיעות. שהרי שני בני אדם יוכלו להיות שוים בידיעה ולא יהיו שוים בסברא וזה פשוט, ובאמת הידיעה שהיא קיבוץ הדברים נמשכת באדם מספירת החכמה וההולדה מסוד הדעת, וזה הדעת עושה הפרש בין זמן לזמן, כי בהיות האדם נער הנה הוא מקבל מן הו"א ובהעלותו אל הזקנה הוא מקבל מא"א, והנה בח"ס עצמה יש חב"ד וסודם יו"ד ה"א וא"ו הנז"ל, אלא שכולם בסיתום וכולם נקראים חכמה לבד, אבל חכמה היא

קיבוץ הדברים, בינה דקדוקי הדברים והתחברם, דעת המשך התולדה, והיא ממש הסברא. באדם וסודה למעלה חיבור חו"ב והוצאות הטפה בסוד התולדה והבן היטב, כי המאורות. והאדם הכל המשך חוק א', והנה הדעת למטה בז"א עומד להגלות בסוד חו"נ המתפשטות בגוף, ולכן הדברים עומדים בגילוי ובה מגלה, אבל זה הדעת הנכלל בח"ס אינו עומד להגלות אך זה נמשך מכח הקרום הסובב, והענין כי כבר אמרתי איך גם בז"א יש זה הקרום, וכן אמר פה והאי קרומא אתפסק מז"א, ותראה שאינו אומר אתפסק בז"א אלא מז"א, והענין הוא כי זה הקרום הוא באמת סוף האוירא כנ"ל והוא נמשך מן הת"ת דעתיק, שבו מתחבר הדעת שלו, והנה באמת כי דעת זה דעתיק בא"א אינו אלא להיות נכללת בו הנהגת הח"ס ולהיותה תלוי' בו, כי עיקר שורש האצילות הוא ז"ת דעתיק הנקראים עתיק יומין כמו שאפרש לך לקמן בס"ד במ"ש ברישומוי אתוון תי"ו והקרום הזה ע"י תולה בו הח"ס להחזירה אל הנהגתו ומה שיוצא מן הקרום אינו אלא הראוי לצאת בכח מים העליונים שכבר עצמות החכמה מתנהגת בכח הקרום, וכל בחי' שיש בזאת הח"ס:

כולם נסבבות מן הקרום להחזיר אל רצון הע"י, ובאמת משם מסתלקת אל הנוק' כנ"ל, אך מוחי ז"א הנה הם נמצאים מבחי' התפשטות הח"ס דרך הדיקנא כנ"ל, וע"כ הם עומדים להתפשט נ"כ אלא שלהיותם נחתמים התיקונים העליונים למטה לכן גם למטה יש זה הקרום אלא שהוא נפסק, פי' כי תמיד זה הקרום הוא כח של עתיק הבא לכלכל בכחו את ההנהגה התחתונה, אבל בא"א כל בחינותיו נכללות ונסגרות בזה הקרום, אבל בז"א אינו כן, והנה בז"א עצמו תראה שלפעמים אנו אומרים שחב"ד הם המוחין ולפעמים אנו אומרים חכמה מוח בינה לב, אבל הענין הוא כי בבחי' זו שז"א נעשה בדוגמתו של א"א כל הג' מוחין נקראים בשם חכמה שאפילו הבינה והדעת נכללים בה כמו למעלה בח"ס והבינה במקומה היא הלב, ובזאת הבחי' יש בה הקרום, אכן המוחין בסוד הז"א עצמו הם חב"ד כולם בראש ומה שלמעלה בח"ס כל הג' סגורים יחד, אבל בכאן אינו כך כי גם החו"ב מתפשטים ובדעת נעשה התפשטות עקרי שהוא בסוד החו"ג היוצאים אפי' מתוך הכלי משא"כ חו"ב וכל זה הוא יוצא מתחת בחי' הקרום כי אינם בסיתום הזה להיות בסוד מים העליונים כנ"ל, ולכן אמר [קרומא אתפסק מז"א] כי אע"פ שהוא מגיע אל ז"א סוף סוף הוא נפסק ממנו ואינו סובבו לגמרי כי עכ"פ צריך להיות נפסק מן הדעת שהיא מתפשטת לחו"ג כנ"ל. ובאמת בבחי' החכמה של ז"א הוא סובב אבל נפסק, והנה ע"כ הזקן דעתי' סתים שהוא הדעת ממש שגם הוא מסובב מן הקרום, ובהיות הדעת סתום כל המוח סתום וגם לא שכיח כמו שפי' למעלה משא"כ

למטה בסוד הנערות שאין הדעת סתום ואינו שוקט להיותו מבחי' ההתפשטות מסוד מים העליונים כנ"ל:

ואמר ובג"כ מוחא אתפשט ונפיק לתלתין ותרין שבילין והענין הנה כבר אמרתי שהמוחין דז"א הם ג' באמת כי באים מן ההתפשטות ועכ"ז נחשבים לפעמים כמו בחי' אחת לבד ואז נקראת חכמה בכלל ובבחי' הזאת יש הקרום, אבל בזאת הבחי' עצמה נאמר ונהר יוצא מעדן כי כאן יש התפשטות בסוד החכמה מה שלמעלה בא"א הוא נעלם, והנה באמת מחכמה בדרך זה בא השפע המהלך בדרכיו וסוד הדרכים האלה הם בסוד יו"ד והם עדן נחר גן כי אי' עומדת ליסוד הבנין והחיבור בסוד ה' ד"ו פרצופים והיא מתפשטת בתוך החיות של ז"א שהוא רבוע אהי' וז"ס הא' שבמילוי הוא"ו אבל אבא הוא סוד יו"ד ונמצא שהחכמה עצמה היא יו"ד והיא מתפשטת כך בדרך זה, והנה הכתוב אומר ומשם יפרד והי' לארבעה ראשים וצריך להבין כי אנו אומרים שד' ראשים אלה הן בסוד הד' של מילוי היו"ד, אבל על זה יש להקשות כי באמת הגן הוא ד' והי' נראה שהד' תהי' עוד בחי' ד' אחר הגן. אבל הענין הוא כי אינו אומר ושם יפרד אלא משם יפרד, והוא כי בהגיע השפע אל בחי' הד' שהיא הגן הנה בהיות הגן ד' משם יקח השפע ענין זה להחלק לד' והם ד' ראשים וסודם ד' דלתי"ן הבאות מן הד' עצמה והוא ד' רבתי דאחד והרי הם י"ו ועם י"ו הנשאר ממילוי יו"ד הם ל"ב והרי ונהר יוצא מעדן מדבר ממש מן הל"ב נתיבות, והבן. והנה תראה בסוד זה נ"כ כי המוחין דאבא שסודם חכמה הנה בבואם בז"א היסוד יוצא ממש מן יסוד אי' ומתפשט בז"א בת"ת ומאיר למלכות וה"ס יו"ד משא"כ ביסוד אי' יושב במקומו ושם מחבר זו"נ ומקיים אותה ונמצא שאפילו בבחי' חכמה הקרום פוסק, והנה עכ"פ צריך שיפסק לתתא כי במקום התחבר המוח אל הבינה בסוד חב"ד הנה שם צריך פיסוק כי להיות הבינה בגרון כמו בא"א או בלב לזה לא הי' צריך פיסוק כיון שאינה בראש, אבל כאן שהיא שוה אל החכמה צריך שיפסק הקרום ומכ"ש שהדעת צריך להתגלות, והבן:

ואמר והיינו דתנינן בדישומי אתוון תי"ו. והענין שיש שיהי' להם פירוש מן האותיות, והענין כי הנה האותיות הן מורות מאורותם בצורתם כידוע אבל כשאנו קורים את האותיות אין אנו קוראים אותם ככתבם לבד א"ב ג"ד אלא אנו קוראים אותם תיבות שלימות במילואיהם אל"ף למ"ד וכיוצא, ובאמת הם מיני הארות עיקריות בההנהגה נרמזות בתיבה ההיא וזה נקרא רישומי אתוון שהם הדברים הרשומים הנרמזים באותיות והוא כמו דורשי רשומות, והנה פירשו התי"ו שענינו אות מלשון והתוית תו ועכשיו מפרש ואומר מהו זה התי"ו ואמר שהוא בחי' הקרום הזה שהוא ממש בחי' תי"ו, והענין

כי תי"ו הוא סימן א' שאינו אלא אות על דבר אחר שאינו מתגלה באותו הסימן אלא כשיש אותו הסימן אז מבאר דבר א', וכן כשרוצים להודיע למי הם הדברים או האנשים יתנו בהם סימן ויובן בסימן ההוא מי אדון למו אע"פ שאין שמו בסימן ההוא, וזהו ממש ענין התי"ו המוזכר בפסוק ואל כל איש אשר עליו הת"ו אל תגשו כי זה התי"ו הי' רק רשומה ואעפ"כ הי' די להודיע מי ינצל מן המות, והנה זה אחד מן התיקונים הגדולים אשר באצילות כי הוא הקרום הזה שאמרנו שהוא נעלם ואינו נודע כלל לא הוא ולא סבוביו ולא הליכותיו אלא שהוא רושם רשום בראש האצילות כמו התי"ו שבראש אנשי חיל המורה על מלכם, כך ניתן תי"ו זה בראש א"א לרמוז אל העתיק ולמען דעת איך הוא שורש הכל, ואז חוזרת אליו ההנהגה הפנימיית והעיקריית כנ"ל, והנה תי"ו ר"ל תמים בסוד תמים תהי' עם ה' אלהיך, והסוד הוא כי הח"ס נקראת המים דעות להיות הדעת שבו מכוסה ג"כ בקרום ונמצא שכל בחינותיה נתנים ונמסרים לשורש שהוא עתיק יומין, וזהו בחי' התמימות. ובאמת מזה נמשך שהיא סתומה ושוקטת הכל כנ"ל, והבן היטב:

תאנא בגולגלתא דרישא וכו'

דע כי ענין השערות הוא סוד גדול והוא כי הנה כתיב ושער רישיה כעמר נקי וצריך להבין ענין הצמר מהו שאליו דימה פה השערות והנה צריך שתדע מהו ענין הצמר ומהו ענין הפשתים וסוד איסור שעטנז שבצמר ופשתים. דע ששני מיני לבושים יש, א' לבוש היוצא מתוך הפנימיות בסוד כהדין קומצא דלבושי' מיניה, וא' לבוש חיצוני הניתן על הגוף מבחוץ והענין כי האורות סופם יעשה הלבוש ואז הלבוש הוא מבחינת האורות הפנימיות עצמם ומגלה אותם אבל הלבוש החיצוני אינו כן כי הם אורות שלא נמצאו בבנין המאור ההוא וניתן מבחוץ. והנה הצמר הוא סוד לבוש היוצא מן הפנימיות כי הצמר צומח על הגוף מאליו אך הפשתן הוא דנותן מבחוץ שאין שום א' נולד לו הפשתן על הגוף. והענין דע כי השערות יוצאים מהחום של הגוף והוא סוד הגבורה אך הסוד הוא כי המ"ק הם הם בסוד הגילופין של הרשימו שפירשנו למעלה כי לפי מה שהוכן בהם מתחלה כך יהיה אח"כ התיקון הנעשה בסוד מיה. אמנם אלה המ"ק הנה היו דין גמור וכשהיה זמן התיקון מנהון אתבסמו ומנהון לא אתבסמו והנה אותם שנתבסמו החלקים שנתבסמו נכנסו בפנים פירוש נתחברו עם המאורות שבאו בזמן התיקון לעשותו ואז נבנה מכולם יחד הפרצוף והנה אור הפנימי תמיד הוא בוקע ויוצא לחוץ דרך נקבי העור כידוע כי יש מקומות הפתוחים שהוכנו מתחלה לכך והם הנקבים שיש באדם ששם אין החיצוניות פועל שם האור יוצא לבדו אבל בשאר הגוף האור בוקע

ויוצא אך גם החיצוניות פועל לכן אם האור יוצא הגבול שלו בסוד קו המדה והוא ממש ענין המ"ק שנכללו לפנים כי הם אינם אלא השיעורים והגבולים אל המאורות ואז יוצאין בחי' המלבין קדמאין בסוד השערות ובחי' האור הבוקע בסוד האור שבתוך השערות ויש מקומות שיש להם יותר התפשטות פירוש לאורות ולגבולים שלהם והם השערות הארוכים ויש שיש להם התפשטות פחות והם שערות יותר מצרים. והנה זאת הבחי' נקראת צמר והיא נעשית מן החסד שבמ"ק פירוש מן הבחי' היותר ממותקת שאינה כ"כ דין. אמנם באמת יש בכאן סוד גדול מאד למה הם נקראים צמר, כי הנה לצאת בבחי' הזאת שהיא הבחי' הראויה להם באמת הוצרך להם תיקון המ"ה. והענין כי עיקר סוד השערות הוא ענין הדיקנא ששם סוד ההנהגה והשערות עוכרות שם בסוד מדות של רחמים אלא שמשם מתפשטות כל שאר בחי' השערות, והנה היסוד דא"ק שמשם יוצא המ"ה שם יש סוד י"ג תיקונים דדיקנא והם נקראים כבשי דרחמנא וסוד השערות ההם נקראים צמר, ובאמת ראשית הדיקנא הוא א"ל שבו תיקון המלכין האלה, וא"ל זה סודו י"ש והוא מנין עמ"ר ומן הצמר ההוא נמשך כל בחי' הצמר שיצאו המ"ק בסוד זה להגביל את האורות הבוקעים מכל הצדדים ואז נראה בהם מה שיש בפנים באמת שהוא מ"ה וב"ן. והנה אלו נקראים לבושים כמ"ש אבל לא שאין לבושים אחרים אלא שזה לבוש הגוף ממש ומהם נעשים כמה לבושים אחרים שמתפשטים מכחם ומחיבורם והם מלבישים אותם, אך באמת הם שורש לכל המלבושים אך אותם דלא אתבסמו הנה הם מתבסמים תמיד כי עולי' בירורים מהם בכל יום. אמנם מקום בירורם הוא בנוקבא וסודם שם פשתים שהם עץ היוצא מן השדה כי הנוקטג מעלתם בבאר שלה ואח"כ משם נלקחים למקום שנלקחים ועכ"ז גם הפשתן נקרא זרע אע"פ שהנוקבא היא שמעלה אותם כי הנה להעלות הניצוצות צריך ג"כ כח היסוד בשם יג"ל שבו ואב"ם ענין זה:

והנה הפשתן אינו כמו הצמר שהוא הלבוש היוצא מן הפנימיות אלא הוא לבוש חיצון שיוכל להנתן על הגוף והוא נמשך מן הדין שבמ"ק פירוש הבחי' היותר דין שבהם. והנה בזה תבין איסור השעטנז כי באמת הצמר והפשתן הם ב' מיני לבושים והם בחי' חלוקות הרבה ואסור לחברם כי הוא קלקול כי אין לפשתים להיות בסוד צמר כלל שאינם ראוים לכך. ועכ"ז צריך שתדע כי בתחלה אלו הבירורים עולים במל' אך אח"כ נקחים למעלה ואז גם הם יהי' להם איזה חיבור באותם הראשונות שנתבסמו ואיזה הארה מהם מתפשטת באותן השערות הקבועין כבר שסודם צמר כנ"ל. ולכן יש פעמים שנצטוה הכלאים והוא בבגדי כהונה. ותדע שבאמת בגדי כהונה הם עשויין לתקן ענין הפשתים כי הכהן הוא איש החסד היה צריך ללבוש אלו הפשתים למתק אותם ולתקנם

בכח עבודתו ולכן יש בהם גם בחי' זו של כלאים כי מכללות תיקונם הוא ג"כ זה הענין בהיותם נכללים בצמר כנ"ל, וגם כלאים בציצית מותר. ואמת כי אלה המצות הם עומדות בבחינת תיקון הפשתים בצמר כנ"ל, וכח המצוה אינו מניח המעשה להגיע אלא למקום הראוי שהוא תיקון שם אבל בלא"ה א"א לעשותו כי הוא פוגם ולא מתקן, והרי הבנת ענין השערות תמיד מה הם כי הם אור הפנימי הבוקע נקבי העור ויוצא ובצאתו יש בו חלקי המ"ק הנעשית שער סביביו, ותראה כי שע"ר עולה תק"ע וסודם ב' מנצפ"ך ועשר אותיות:

ואפרש לך עתה מהו ענין עמר נקי, כי בגמרא אמרו על ענין הצמר כל דנקי אגב אמי' סליק, והוא כי השערות הנה ג"כ מקום אחיזה לקליפות אבל יש חילוק בין מקום למקום, כי השערות שיצאו בטהרה גדולה ובנקיון שלם שלא נשאר רושם רע מן המ"ק דבוק בהם, הם תיקונים גדולים מקום הארת האורות כנ"ל, אבל אותם שלא נבררו היטב ושנשאר בהם איזה רושם הנה אדרבה משם מתאחזת יותר הס"א והבן היטב. והנה הא"א שער רישיה כעמר נקי כי הם משופרי שופרי של הבירור ולכן אין שם אחיזה לס"א כלל. והנה אמר בגלגלתא דרישא תליין כו', והענין כי באמת השערות יוצאין מן הח"ס אבל הם תלויין בגלגלתא, ובאמת הגלגלתא היא ממשיכתם. וכבר שמעת כי הח"ס היא מצד עצמה נסגרת בקרום אך הגלגלתא ממשיך דרך הקרום מה שיכולה להמשיך ונשארים תלויים בה, וע"כ אמר [בגלגלתא דרישא], והיינו בגלגלתא מצד מה שהיא מסבבת הראש פירוש המוחין. וכבר ידעת סביבת הראש מהו שהיא מקפת עליהם להחזירם אל הנהגתה. ותדע ששורש של השערות עצמן היא גבורה דעתיק המלובשת בח"ס דא"א ולהיותה גבורה חנה מקבצת שם כל מה שנברר מן המ"ק ושם נעשה מה שנעשה לצאת לחוץ. והנה הגבורה הזאת מורה שם אלהי"ם דההי"ן בריבוע והם נקראים אלף עלמין דחתימין בעזקא, אך ג' דברים צריך להיות נכללין בכאן והם כל בחי' הגבורות דהיינו ב"נ"ה, ובאמת שיש זה הריבוע שעולה אלף, ויש הה' אותיות עצמן של אלהי"ם שהוא השורש, ויש הניקוד של אלהי"ם שעולה ע'. והנה אלה הג' מתפשטין בסדר בסוד הפרצופים כמו שידעת אלף אלפים רבוא הם בסוד האלף והם רבבות בסוד חפנין הא' שבעתיק, הניקוד של אלהים עושה השבע מאה אלפין בסוד המנין הב' של א"א, וההי' אותיות עצמן עושין הת"ק שהם בסוד מנין הג' דאו"א:

ואפרש לך עתה סדר המנין הזה ותראה שבאמת כח השערות האלה מתחיל מעתיק המתלבש בא"א ומתפשט עד או"א אבל לז"א אינו מגיע אלא אותו החלק שמגיע כמו שנפרש בס"ד, וה"ס [קוצין דשערי תליין כו' עד כתפוי כדלקמן בס"ד. והנה גבורה דעתיק

נתלבש בתחלה בח"ס ואז היא שם אלהי"ם בלבד, אבל הח"ס מתחברת בגבורה הזאת עד שהיא עצמה נעשית בסוד יין המשומר בענביו. והענין כי הנקודות של אלהי"ם הם סוד ההתנוצצות שלו והם תוקף כחו וזה התנוצץ הרבה להחזיר הח"ס לבחינתה עד שתהא היא ראש הג' בבחי' הנהגת הדין כמ"ש למעלה וכמבואר במ"א. ונמצא שעשיית הת"ס בסוד יין המשומר נמשך מן הניצוצין של אלהים העולים יי"ן כזה אלקים, והנה אלהי"ם עצמו ה"ס כו"ס היין וזאת היא הארה הראשונה שנתנה ממנה אל הח"ס אבל היין היא הארה השנית היותר חזקה שנהנה בה ולכן בסוד הארה הראשונה יצאו השערות בסוד או"א לבד ששרשם בח"ס אבל בכח ההארה השנית יצאו השערות בסוד בחי' ח"ס עצמה שהיא היין, ואח"כ בהעשות הבירורים פירוש שכיון שח"ס נקבעה להיות הראש הג' כנ"ל הנה לה מגיע ענין הבירור וסודו כולם בחכמה עשית. והנה אז הוצרך שיתמלא האלהים הזה כי בכחו נעשה כ"ז ואז נמלא בג' מילואין דיודי"ן ודההי"ן ודאלפי"ן אלא שלהיותו בסוד גבורה הנה השולט הוא אותו של ההה"ן וזה הי' צריך לצאת לחוץ בכל כחותיהם אלא שהקרום הפסיק. וכבר שמעת שה"ס עתיק המחזיר ההנהגה אליו ואז לא היה יכול לצאת בדרך הקרום אלא האחורים של זה האלהים דההי"ן שהוא היותר דין לבד. והנה תבין באמת כי זהו לבד מה שיצא דרך הקרום אלא שבצאתו המשיך עמו כח שורש האורות הראשונות שזכרתי והיו לצורך ה"ס עצמה ואו"א כי שני הארותיהם הם הכח שלו שבכחם מתפשט ונמצא שזהו לבד מה שיצא והוציא עמו הכחות האחרות ואז נתחלקו בזה הסדר אלף אלפים רבוא לסוד עתיק בסוד חזרת ההנהגה אליו, שבעת אלפים בסוד ח"ס עצמה כנ"ל. וה' מאה בסוד או"א כנ"ל:

ואמר עוד וז"ל חוור ונקי. חוור הוא בסוד חסר להיות פה מקום הנהגת החסד כידוע, ונקי שהוא מן המובחר שבבירורים של המ"ק מה שאין לס"א שייכות בו כלל וכלל. ואמר כהאי עמרא כד איהו נקי וכו', כי באמת הם בסוד הצמר כנ"ל ובסוד הנקיון שהיא שלימות התיקון כנ"ל ומכאן נמשך שאינו מסובך. ואפרש לך עתה ענין הסיבוך הזה, כי באמת בז"א הוא מסובך וכאן אינו מסובך אך הענין הוא כי למטה הוא הנהגת העולם לפי מה שצריך בסוד חד"ר שהם שולטין בשוה כי לכל א' מהם יש פעולה. והנה החסד מאיר והארות הרבה מאירים ממנו וכנגדו הדין מאיר בהארות הרבה והנה אלו ההארות משתלבות זו בזו בסוד הרחמים, וכאן נמצא הסיבוך שהוא השילוב הגדול של ההארות שמתחברות באופנים רבים, ומכאן נמשך התורה בסוד טהור וטמא שכך צריך להיות כל הדברים האלה במדרגותם ויש כמה טעמים לטהרה וכמה טעמים לטומאה ומשתלבים זה עם זה כנ"ל, אבל בא"א אין הכוונה כך אלא להיות כל הדברים בהנהגת החסד וע"כ

אין להם אלא התפשטות פשוט כל הדברים במקומם בשלימות החסד, שהתפשטות של ההנהגה הצריכה למטה שהוא מקום המלחמה של הס"א ונאחז שם והוא מסיבות מתהפך אינו כן למעלה כי הדברים עומדים בפשיטות ומכאן נמצאת התורה בלא מחלוקת, והיינו דלא לאחזאה ערבובי' מתיקונוי, ותיקון זה של החסד מתפשט בשוה בכלם לקבל מיתוק שוה וזהו דלא נפיק נימא מנימא ושערא משערא. ואמר וכל וצא וקוצא אית ביה ארבע מאה ועשר נימי דשערי וכו', וה"ס גדול. דע כי ענין הקדושה ה"מ התחזקות העצמות בכלים ולפי התחזק הארת העצמות בכלים כך הוא מדרגת הקדושה שלהם. וכבר פירשתי הענין הזה בסוד קרש קדשים דקודשיא, אך יש קדש ויש קדוש, והקדש הוא הנותן, והקדוש הוא המקבל. והבן היטב כי זהו ההפרש שיש בין השערות ובין הדיקנא, כי במזלא אמרו דכל קדושי קדושין דקודשיא ביה תליין, והענין כי קדושה האצילות נמשכת מא"א אבל קדושת הא"א רבה יותר שהוא ימה שלמעלה, והנה הדיקנא מאירה בסוד מה שצריך להתפשט מאריך אל מה שתחתיו וזהו בבחינת קדוש לבד, אבל השערות הם מאירין מן המוח בבחי' מה שהוא עצמו בבחי' הקדוש שהוא מקבל מסוד קדש. ותבין בכאן סודות גדולים כי הא"א מקבל קדושתו כמו שורש לכל האצילות ומה שתחתיו, וזאת הבחי' היא המתגלית בשערות ואח"כ בדיקנא נותן הקדש הראוי להם:

ואפרש לך ענין הקדושה הזאת. הנה שם ע"ב הוא הראשון שבהויו"ת והוא השורש לכל האחרים והעיקר במילוי שלו הוא ד' יודי"ן שבו שהוא שורש לכל הויו"ת האחרים המתפשטים בד' פרצופים או"א וזו"ן ובאלה הד' נכללין כל העשר אותיות שלו. והנה הד' יודי"ן בהיותם מאירים ונכללים בהארתם נעשי' ת' והי' אותיות נקשרים שם והם ת"י, ובחי' זו דוקא הוא מקבל הקדושה בעצמות שלו. והנה הת"י אלה בהיותם מתפשטים בך הם ת"י ומתפשטים לת"י וכולם בסוד ע"ב כי כל אלה הם רק בסוד השורש של העולמות בסוד הע"ב כנ"ל, וע"כ הם ת"י נימין להטין בת"י עולמות כי כל בחי' עולם האצילות נשרש בכאן והוא נקרא עולם, פירוש זה השורש נקרא עולם ובהיותו נשרש בכל בחינת הת"י לכן הם ת"י עולמות. ובאמת שהוא נשרש ת"י פעמים בכל נימא להיות כל ניסא כוללת כל ת"י חלקי הקדושה ובהיות החילוק העיקרי בכאן ת"י ע"ב כל אחד מאלה כוללת ת"י והם שרשי האצילות בבחי' זו. אמנם אע"פ שהחילוק הוא בסוד ת"י הנה כבר שמעת שזהו התלהטות א' הנעשה בסוד ד' יודין לבד של ע"ב אבל הדבר מגיע לכל הע"ב כלו בסוד שורש האצילות כמ"ש, וע"כ כל עולם יהיו בו שבע מאות ועשרין עיבר בסוד עשר פעמים ע"ב והבן היטב. והנה זאת היא בחינת הקדושה הנמצאת בא"א עצמו

בסוד מה שהוא שורש לכל התחתונים, אך זהו הדבר שאינו נוגע אלא לא"א אלא שעכ"ז הוא מתגלה בהתפשטות הזה של השערות עצמן אך לא להגיע למטה, ופירוש הדבר כי יש בשערות ב' דברים, א' התפשטות השערות עצמו, וב' האור שבתוך השערות, והתפשטות השערות הוא לפי בחי' א"א כי הלא הם מהמוח שבפנים שהוא בוקע ויוצא וע"כ מתפשטים הדברים לפי בחינותיהם שהם הכחות הנכללין בו אבל אין זה כדי להגיע אל התחתונים אלא מה שימשך בתוכם כשיעור הראוי להם הוא יגיע להם, וע"כ אמר שהעולמות הם סתומים וגנוזים ולית דידע לון בר איהו, כי באמת הצינורות נעשים בסדר ובבחי' א' והשפע הנמשך בהם יהי' בבחי' אחרת, ועכ"ז אפי' זה הערך להיות הצינורות בסדר הזה והשפע בסדר אחר פועל פעולה מיוחדת בעניני ההנהגה. והנה השפע הזה נמשך רק מן הח"ס דבתר כותלא, כי השערות הם תלויין בגלגלתא והשפע בא מן הח"ס שתחת הגלגלת' והקרום מה שראוי לבוא לתקן המוח של הו"א שבסוד החכמה עצמה כנ"ל מתפשט לל"ב נתיבות החכמה. וז"ש ובכל נימא ונימא אית מבוע וכו', אינו אומר וכל נימא ונימא איהו מבועא שאז הי' ר"ל שבח"ס עצמה היו נמצאים אלה המבועין לצורך הנימין, אלא אמר ובכל נימא ונימא וכו', וזה נמשך מאחר כותלא שאמר פה ג"כ, וזהו ממש ענין הגומא שאמרו רז"ל שיש לכל שיער ושיער:

ואפרש לך עתה הסדר איך נעשין אלה השערות. הנה זה ההפרש בין האור היוצא בסוד השערות ובין הבוקע דרך הנקבים, שאותו האור של הנקבים הוא בוקע ממש את החיצוניות ויוצא לחוץ ואין שום דבר שילבוש אותו אבל היוצא דרך השערות אינו כך אלא העור עצמו במהותו הוא עשוי נקבים דקים ונקראים חרכים שהוא כמו חרכים בכותל ובהתפשט בו האור הפנימי הוא יוצא דרך הנקבים הדקים האלה ואז נמשך לחוץ מן החיצוניות עצמו להתלבש עליו בסוד הב"ן שהוא הגליפו כנ"ל ונעשים השערות. והנה הח"ס כדי לעשות השערות האלה אינה צריכה לבקוע שום דבר בקיעה ממש ועצם הגלגלתא עצמו נשאר בחזקו אלא שאין טבעו מונע שלא תצא איזה הארה מן הח"ס אע"פ שהיא נעלמת בו אלא יוצא הארה ממנו ואעפ"כ נקרא כמו בוקע אבל באמת אינה בקיעה גמורה, ובהגיע אל סוד העור שלמעלה מן העצם והיא מתקבצת בו במקומות רבים ובמקום שיתקבץ חלק מן ההארה הזאת באחד הנקבים שכבר יש בעזר מוכנים לזה הדבר נשאר אותו האור כמו מעין קטן ומקומו בעור נקרא נומא ומן המעין הזה מתפשט ויוצא השער. ונמצא שראשית הנימא הוא המעין ואינו בח"ס אלא בתחלת הנימא אבל הוא ונעשה מן ההארה של הח"ס היוצא בלא בקיעה, ולכן אמר [ובכל נימא ונימא אית מבוע וכו'], והנה זה המבוע מאיר מקומו בתחלה ואז נמשך עוד ומתארך ונעשה השער.

ואומר ילך מה חילוק יש בין [להיט] ובין [נהיר] כי האורות מתפשטין בדרכים שונים לפי הענין הצריך להם. והנה בעמוד המאורות במקום א' שאינם מתפשטים יותר למטה אבל מתגלים כחותיהם שם במקומם זה נקרא התלהטות והוא ממש כמו האש המתחזק ומוציא הלהבה אבל אין זה ירידה למטה אלא אדרבה הוא תלוי ותנועתו כלפי מעלה כתנועת האש, פירוש כי ודאי האש יש בו כח המחזיקו למעלה שלא ירד והוא הלהבה ממנו אל הגלגל והגלגל ממשיך אותו, כך כל האורות המתלהטים תנועתם אל השורש שאינם מתפשטים אל הענפים היותר תחתונים, אך בעמדם להאיר למטה אז נקרא נהיר ובהתמשך המאור עצמו למטה זהו נקרא נגיד. והנה בבחינת השערות עצמן אמר להיט כי זהו התפשטות גלוי כח השערות אבל אין ההתפשטות הזה התארכות יותר אלא גילוי כחותיהם והתנועה אל השורש יען אינו מתארך עוד, אבל באור הנמשך בתוכם מן הח"ס כנ"ל אמר נהיר ונגיד, כי בהיותו במקומו בסוד גומא כנ"ל אז נהיר, ובהתמשכו באורך להגיע למטה אז נגיד:

ואמר עוד וז"ל ונגיד בהאי נימא לנימין דז"א וכו'. והענין כי אע"פ שאין השערות מגיעין אלא עד ראשי כתפוי כדלקמן, הנה האורות האלה מקום נפילתם הוא ודוקא בנימין של הז"א ומשם נכנסין לפנים אל המוח ומה שהיא בסוד חכמה כנ"ל שכל המוחין הם נקראים חכמה והבינה בלב הנה מקבל מן השורש הזה ואז נתפשט הוא עצמו לל"ב נתיבות כנ"ל בסוד יו"ד. וכבר פירשתי לך סוד הענין הוה כי דרך הדיקנא נמשך התפשטות הח"ס ועושה המוחין, אך מן השערות נמשך אור מן השורש עצמו בלא התפשטות בהדרגה כמו אותם של הדיקנא אלא בכח הח"ס וזה עושה לו התפשטות של הל"ב הזה, כי באמת זה הענין הי' סתום בח"ס ומתגלה למטה וז"ס א שהוא י"ו למעלה י"ו למטה שהוא ל"ב והם כללות הכ"ב אתוון ועשר אמירין שמהם כל הבנין, ובזה הסוד מתפשט המוח עצמו בהתפשטותו בסוד היו"ד כנ"ל, וזהו זאת הא' שאמרנו שרשום בח"ס ומתגלית למטה בחכמה דז"א אך בסוד הנימין האלה היא נרמזת ג"כ כי השתי חכמות נקשרות ע"י הנימין בסוד חכמות בחוץ תרונה והם ב' יודי"ן והנימין הם ו' באמצע הרי א.

ואמר וכל קוצא וקוצא מתלהטן ותליין וכו'

וזה כי יש צינורות מהלכין ממאור למאור ומחוברים מזה לזה ויש אחרים שהם תלויין ועומדים ואינם מגיעים אל מאור אחר כמו אלה הקוצין ובאמת הם נשארין תלויין בכח השורש המחזיקן שהוא המבוע שהזכרנו, ולכן בסופם אינם מתפשטים עד למטה אלא ומתלהטין שהיא התנועה אל השורש כנ"ל ואז נשארין תלויין:

ואמר עוד ח"ל מתתקנן בתקונא יאה בתקונא שפירא. דע כי סדר הקוצות האלה נמשך הכל מן המתקלא שהוא חיבור מ"ה וכ"ן וזה מסדר הסדרים באותו סדר הצריך להנהגה. אמנם זה מה שצריך תמיד להבחין בענין המאורות תמיד חלקיהם והרכבותיהם, והנה ודאי שהמאציל הי' יכול לעשות כנגד כ"כ הרבבות שיש בע"ס כ"כ חלקים נפרדים והיתה ההנהגה בהם ג"כ כך, אלא שהי' ריבוי בריות, ועכשיו הנה. האציל הע"ס לבד וכח הצירוף וההרכבה מצרף כל בריות העולם, והבן מאד הענין הזה. והנה כח ההרכבה עושה שיולד דבר מדבר ובמסיבות גדולות ילכו הדברים והוא תוקף הנהגת המאציל את עולמו בתחבולותיו העמוקות מששה ימי בראשית ועד הסוף. והנה הסדרים עצמן שרשי הפעולות שבהנהגה הם נגזרים ועומדים וזהו נקרא טוב ויפה שהוא מה שצריך לכל ההנהגה, אבל ההרכבה המוציא דבר מדבר ולפעמים דבר מדבר שהוא רחוק ממנו הרבה והתולדה הוא חידוש גדול זה נקרא נעים כי באמת הוא נועם ההנהגה המולידה השמחה הרבה בנשמה המשגת וזה פשוט:

ואפרש לך עתה היטב החילוק שיש בין שערות הז"א ובין שערות הא"א, כי באמת השערות של ז"א הם מסובכין, והשערות של א"א אינם כך, והענין כי הז"א עומד דוקא להנהגה וההנהגה היא כך מורכבת וזהו ענין הסתבכות, אבל א"א אינו עשוי לזה אלא להגדיל כח החסד בהנהגה ואז ישקיף אל כל החלקים של המאורות הנמצאים וכ"א מהן בפ"ע יחזיקהו בחסד כ"א חסד הוא ירבה כחו ואם דין ימתיקהו ממש וזהו דוקא פעולת הא"א בהנהגה, וע"כ אין כאן הסתבכות כי מה שמורכבת למטה הוא נפרד למעלה כל חלק בפ"ע להתמתק בחסד. אמנם זה פשוט כי אעפ"כ הנה כל מה שימצא למטה צריך שיתמתק למעלה והיינו אף לפי ההרכבות עצמן כי ע"כ התיקון צריך שיהי' לפי בחינת ההרכבות אלא שכל דבר יעמוד בפ"ע לפי מציאותו בסוד ההרכבות, ונמצא זה התיקון [יאה] בסוד הסדרים עצמו של ההנהגה והוא [שפירא] ג"כ בסוד נועם ההנהגה העומד בסוד ההרכבות. ואמר מחפיין על גולגלתא וזהו ענין אחר הנמצא בשערות, כי זהו כלל, שהמאורות עושין פעולות רבות לפי רבוי בחי' הנמצאות בהם והשערות יש בהם בחינת המשכת השפע לז"א כנ"ל, ויש עוד בהם בחי' אחרת והיא היות לבוש אל הגלגלתא. ואומר לך פה סוד גדול, והוא מה שנאמר בשאול המלך המלבישכן שני עם עדנים וה"ס הפסוק לבשי בגדי תפארתך ירושלים עיר הקדש. ודע כי הלבושים נמצאים אל הנוקבא מצד הזכר וזהו הכבוד הגדול שלה. ואומר לך עתה ענין זה מהו, כי כלל גדול הוא שכל ענף מכסה עץ שרשו, וסוד הענין הוא עטרת זקנים בני בנים, וזה כי שלימות המוליד

הוא בהולידו ואז תולדתו היא שבחו והוא מנהיג על ידו כי לכן הולידו ונקרא לבוש אל המוליד כי הוא באמת מתכסה בו. והנה ע"ז הסוד אמרו בכל אדם:
מתקנא חוץ מבנו ותלמידו, כי להיותו ענף מתכסה עליו, וכך הוא בחק המאורות להיות רוצים בכסוי הענף. אמנם האמת הוא שהלבוש הזה הוא מבחינת הזכר כי הנקבה מולדה בדמות הזכר, וה"ס כי הדשאים מכסים את הארץ, וז"ס "ד"ש"א ר"ת "דיוקנו "של "אביו וז"ס בגדי תפארתך שהבגדים האלה מהזכר הם באי', וע"כ נאמר על שאול המלך המלבישכן שני עם עדנים. וצריך שתדע כי אע"פ שאמרנו שהח"ס הולכת אל הנוקבא והגלגלתא ממשיך אל הזכר, אבל בבחי' אחרת הנה סוד הח"ס כוללת סוד יו"ד ה"א וא"ו שהם מוחין של הזכר והגלגלתא בסוד נוקבא המקפת את הזכר והח"ס מוציאה את השערות להלביש את הגלגלתא בסוד זה של המלבישכן שני עם עדנים וזהו [מחפיין על גולגלתא]. והנה יש עוד תיקון אחר בשערות האלה והוא התחלקם לפי סדר ההנהגה על הגלגלתא ולכן אמר מהאי סטרא ומהאי סטרא על גולגלתא:
ואמר עוד וז"ל ותאנא כל נימא ונימא אקרי (ס"א איהי) משיבא דמבועא וכו'. והנה תבין היטב שאינו אומר כל נימא איהו, אלא אקרי. ואומר לך מהו כונת הענין הזה, כי הנה השערות נאמר שהם תלויין בגלגלתא ובאמת הם לוקחים גם מן הגלגלתא איזה דבר אבל עכ"ז אינם נקראים אלא ע"ש המוח. והענין כי האורות של הח"ס יוצאות דרך העצם של הגלגלתא כנ"ל והיא מקבצת במקומות רבים והקבוצים האלה הם הגומות המוזכרות לעיל אבל הגלגלתא נותן בגומות אלה כח חדש שממשיך האורות ולחוץ והוא הנימא. ובאמת אפי' זה הכח הוא מבחינת הח"ס עצמה כי בהיות הכתרא זהמוחא מתחברים בסוד זו"ן הם נכללין זה בזה והכח של הח"ס הנכלל בבתרא זהו המתפשט במבועא ועושה הנימא. ונמצא כי כל ענין הנימין באין מח"ס ואין חלק לבתרא אלא להיותם הלויים בו, נמצא דרך יציאת השערות האלה זהו הארת הח"ם היוצאת ומתפשטת דרך עצם הגלגלתא ומתקבצת במקומות רבים ונעשים מבועות ואור מן העור של הגלגלת' עצמה מאיר בזה המבוע ואז מתפשט המבוע ונעשה נימא. ואמר ותאני משערוי דב"נ אשתמודע וכו'. דע כי הנה אמרנו שבזה הגלגלתא תלויים אלף אלפים רבוא שערות והשערות האלה הם כולם רחמים ויש כמה מיני רחמים וכן בז"א השערות הם דין ויש כמה מיני דינים והשערות הם בכמה מיני צורות נוטים לכמה סיני צדדים וכפי צורתם כך הם מורים על מזג האדם, ובאמת זמן גלוי הסימן הזה הם אחר ארבעים שנה. וזה נמשך מדרכי ההארות למעלה, כי הנה אמרו רז"ל בן ארבעים לבינה, והמשנה ההיא מבארת כל עניניו האדם לפי סדר השנים הנמשך מן המאורות, ופעולת הבינה אינה

מתגלית היטב אלא אחר ארבעים שנה ואז נשלם ענין השערות, והוא כי השערות יוצאין מן המוחין כנ"ל ממה שהיא נותנת בז"א. ועוד כבר שמעת איך השערות של הפרצוף תחתון נמשך מן היסוד של הפרצוף עליון, ונמצא שהשערות של ז"א הם באים מאימא ובגילוי אימא בפעולותם אז נשלם ענין השערות היטב. אמנם כלל זה צריך שתדע שאע"פ שאנו מחלקים דברים אלה לפי סדרי זמנם אפשר להם להיות בלא סדר זה אלא שהסדר הכללי הוא כך לפי מציאות אילן הספירות אבל מקדימין ומאחרין לפי הרכבות פרטיות לשרשי הנשמה או לאיזה פרט מן ההנהגה. וע"כ אפי' שיהי' האדם נער יכול להיות שלם בכל עניני שערותיו וזה יהי' נמשך מפני שהקדים גלוי הבינה בו ויכול להיות נשפע מזגו מהן, וזהו שאמר ואפי' כד איהו עולם בשעריה ובדיקני' ובגביני עינוי.

ואמר וז"ל קוצין דשערי תליין בתקונוי וכו'

ואלה הקוצין עושין פעולה גדולה לצורך ההנהגה, דע כי שני ראשי הכתפים דא"א מהם הדעת נעשה בז"א אך כל הכתפים מתלבשין באו"א והאור נמשך בתוכם ואח"כ נעשה מהם המוחין חי"ב הז"א והאמת כי דעת דא"א הוא עומד כאן בין הכתפים ואח"כ מכחו נמשכין הקוצין האלה בכל תקוניהון עד כנגדו דהיינו עד בין הכתפים ואז מתפשט הארה בכל הכתפים. ותראה המשך הדברים האלה היכן הם הולכין, הנה מוח הדעת ממשיך הקוצין בכל כחותם למטה כנגדו ואז מקבלים זה האור הגדול ראשי הכתפים שמהם יעשה הדעת בז"א והם נקשרים בקוצין האלה בכח ההארה הזאה עד שאח"כ אפי' בז"א עצמו יוכלו להמשיך אור הנימין האלה. אמנם כבר שמעת איך מן האור הזה נמשך בכל הכתפים אלא שהעיקר הוא עד ראשי הכתפים וממנו מתפשט בכל הכתפים וע"כ גם למטה ימשך הכח הזה אליו אבל מכחו יקבלו הארה גם שאר ב' המוחין חו"ב ואז יוכלו לבקוע במצה ז"א דלצאת לחוץ בסוד הפלין, וגם יחזרו לאחור ויעשה הקשר בעורף וכל זה הענין הוא סוד גדול מאד. הנה כל מאור למטה לפי פעולותיו צריך שיהי' לו שורש בא"א להיות נמתק ונשנב מן הס"א, והנה העורף בז"א הוא מקום יניקת הס"א ושם צריך שיהי' לו שרש בא"א להיות שם צריך שיהי' הכפי' לה, והוא באמת סוד ידך בעורף אויביך:

ועתה אפרש לך זה הענין היטב, כי בתהלה יש הראש והוא עגול שאין חילוק בין צד לצד וע"כ אין שם פנים ולא אחור אלא הכל שוה והאורות יוצאין דרך השערות, אבל אח"כ מתחילין הדברים להתפשט בדרך פנים ואחור, כי הפנים הוא המקום ששם האורות נמשכים ומאירים, והאחור הוא המקום שאין האורות מאירים, וכך הם פנים ועורף, והס"א אינה יכולה לאחוז בפנים כלל אלא באחור, וע"כ למטה בעורף יש יניקת הס"א

כנ"ל כי הוא המקום הראשון שהיא יכולה להתחזק ומשם היא מתגברת לינק אח"כ במקומות אחרים שהיא יונקת אך בא"א ודאי אינה יונקת אלא צריך לעשות שם תיקונים לצורך מה שיהי' למטה והתיקון הזה יהי' לעשות שגם בעורף יהי' בחינת פנים פירוש המשכת האורות, שכיון שהוא כך א"א לס"א לאחוז כלל, אך אם נאמר שיוצאין אורות מן העורף כמו שיוצאין מן הראש ושיצאו מהם שערות הנה לא יהי' עוד עורף כי לא יהי' האחור וצריך שימצא אחור, רק התיקון יהי' שהשערות עצמן של הראש יהיו נמשכין למטה ומכסים על העורף והשערות הם בחינת ההשפעה. ובאמת הדעת ממשיכם למטה כנ"ל ושם הם מוציאים הארה שלהם, ונמצא שהעורף הוא אחור ואעפ"כ הוא מכוסה בבחי' של פנים והס"א צריכה להתרחק, וזהו הקשר שנעשה שסוף השערות מתקשרים בריש הכתפים זה גורם שיאירו הקוצין האלה גם בז"א בדעת שלו והוא מכה בעורף והאור נכנס לפנים בדעת שהוא הנקשר בו בא"א אבל נמשך ג"כ בחו"ב כמו שנמשך גם למעלה בכתפין עצמן ואז הם בוקעים המצח ויוצאין לחוץ ובקיעה זו עשויה להחזיק כח הקדושה הרבה, והוא ענין וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא וכו'. וכן תראה בגמרא שאמרו הני תפלין דמרי עלמא מה כתיב בהו, ואמרו שכתוב שם שבחם של ישראל. כי באמת זהו פעולה גדולה לכח הקדושה ואז הבחי' הזאת חוזרת עוד לעורף לכפותה וזהו בחינת קשר של תפילין שהוא ד' בסור ד' דיחודא ובכח זה מכפה את הס"א, ובאמת כי כלהו כתיב באדרעי, כי תפילין של יד הם סוף התפילין של ראש ושם הקשר הוא יו"ד, וע"ז נאמר ידך בעורף אויביך כי התפילין דיד הם תפילין דראש בנוקבא ונמצא זה הכח לכפות הס"א בכח היו"ד והדל"ת האלה. והאמת כי הס"א אינה יכולה להדבק באור המגולה כי היא אינה מתאחות אלא בכלים שהם בסוד הרשימה אך באור שהוא עצמות אין להם שייכות כלל אלא שמתוך הכלים יכולים לינק מעט מן האור שבהם אך האורות המקיפים חוץ לכלים כחם גדול ואינה יכולה הס"א להתאחז בם כלל כ"ש אלה שהם באים בכח הארת השורש שלהם דהיינו הח"ס שודאי הקליפות נשברים מפניהם ושם מתחזקין הדברים בסוד שורש ישראל וזה כחם גדול, וזהו ממש כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך. והנה הקשר היוצא לאחור הוא ממחק העורף כנ"ל שהוא האחור הראשון שבפרצוף שמשם תלוין כל שאר האחוריים, וזה צריך מאד שיהיו ממותק שכיון שהוא נמתק כל שאר האחורים ממילא נשארים כפויים כיון שראשם כפוי אך אינו די זה למתקו לגמרי כי כל זה למעלה בראשית העורף אך העורף כלו אין הכפייתו אלא בכח השערות המכסים עליו כנ"ל וכך צריך שיהי' למעלה כדי שיהי' כן למטה:

ואפרש לך עתה ענין כי פנו אלי עורף ולא פנים, שהוא סוד גדול למאד, ותראה שזה כפל הוא עורף ולא פנים. אמנם הענין הוא כי ב"א למטה צריכין ללכת בדרכי האורות דוקא כי כן נבראו, וה"ס והלכת בדרכיו. והנה צריך שתדע כי הפרצופים למעלה צריכים להסתכל זה בזה פנים בפנים, והנה א"א וז"א הם עומדים זה בפני זה פירוש אחורי ז"א בפני א"א כאדם ננס העומר בפני אדם גדול וגם לפני או"א הוא עומד כך אלא מכיון שהוא מתחיל למטה מהם לא נאמר שפניהם נגד אחוריו כי אינם מסתכלים אלא מלמעלה והוא כאלו כופפים ראשם להביט בפניו ולפעמים הוא מגביה ראשו ועיניו ומסתכל בם. ואמנם צריך שתדע בזה סוד גדול, כי באמת הימין של אריך ושל אימא הם הימין של הז"א ושמאלם הוא שמאלו. אמנם כבר ידעת שרק אחורי העליון הם המוחין בתחתון, ובאמת האחורים האלה הם מל' העומדת אחור באחור עם הנה"י שלפ"ז הי' צריך הז"א להיות ממש אחור עם אימא כשיהי' לו מוחין, וזה א"א להיות ודאי. אמנם הענין הוא כי אלה האחורים כשנעשין מוחין בז"א אינם נחשבין עוד לאימא כי הרי לה נעשים נה"י חדשים ולכן הוא מתחלה מקבל אלה האחוריים כמו שהן ואח"כ כשנגמרו לכנוס בו הנה הוא נמשך להכניסן במקומו כי באמת אינם נחשבין עוד לאחורי אימא. ובזה תבין באמת למה מיד כשיצא ז"א מן העיבור אנו חושבין אותו ליניקה, ובהשלים הב"ד חדש של היניקה אין אנו חושבין מיד בחינת גדלות אלא עד סוף י"ג שנה ויום א', אך הענין הוא כי עד שהוא לוקח המוחין האלו הנה איננו במקומו כי הולך אחורי אימא, אבל כשנשלמו המוחין להכנס בו ונשלמו להעשות נ"ה חדשים לאי' אז הוא בא במקומו לפנים ואז הוא בחינת גדלות ולא קודם לכן והבן היטב. ועיקר הדבר הוא שבזמן העיבור והיניקה ז"א צריך לאי' ואינו נחשב לעצמו אלא לאחורים שלה לבד כי בעיבור הוא בסוד עובר ירך אמו, וביניקה הוא בסוד יפרוש כנפיו יקחהו וכו', וכן כל זמן שהוא לוקח האחורים האלה לבד אינו נקרא גדלות כי באמת הוא צריך לאמו ונחשב אחוריה אבל כשנשלמו אלה לכנוס אז מיד נעשים נ"ה חדשים לאי' ואלו נחשבים מבחינת ז"א עצמו ונקרא שהוא גדול שאינו צריך לה עוד ועומד במצב הראוי אחורי' נגד פניו, וע"כ לא נמצא לא ענין נה"י חדשים ולא ענין הי"ג שנה וי"א בעיבור ויניקה אע"פ שגם בהם יש מוחין ודאי אלא שכל זמן שהוא נחשב רק אחורי אימא אין צריך לכל זה, ואנו אין מזכירים אלא התיקונים הנעשים בו בעצם שהם ירחי העיבור והיניקה, אבל מוחי הגדלות הם אותן שיחשבו לו וכשקבלם אין נקרא שצריך עוד לאמו, ולכן המנין עומד לפי חשבונם כנ"ל:

והנה שמעת עד כה ששני זמנים יש לו לז"א, א' בקבלו המוחין שאז פניו הוא בפני המל' שאחורי אי' ונמצאים פניו אחורי אי', והב' אחר שקיבל המוחין שנעשו נה"י חדשים

לאי' שאז אחוריו לפני אי'. וצריך לדעת מי המקיים הפנים האלה אל זה הצד כי הלא בהיות מקבל האחורים של אי' שהם אחור באחור עם אי' הנה ראוי להפך גם הוא כך שיקבל הימין בימינו והשמאל בשמאלו ולמה ישארו הפנים לצד האחר שהוא צריך לקבל השמאל בימינו והימין בשמאלו. אך האמת כי ע"י הארת פני הא"א דרך למטה מתקיימת הפנים של ז"א לאותו הצד תמיד ולכן אע"פ שיקבלו המוחין מן האחורים האלה הנה יש הארת הא"א שמתגברת עליו ומכריחו לפנות אליה. ונמצא לפ"ז שהז"א יש בו ב' פנים וב' אחורים, פירוש כי החיצוניות שלו דהיינו הכלים שלו פניהם לצד האחד דהיינו לצד א"א והאחורים להיפך והפנימיות שלו שהם כלי המוחין דהיינו נה"י דא' פניהם לצד האחור של ז"א ואחוריהם לצד פניו ונמצא שלא יש עורף שאין שם פנים, וזהו תיקון גדול באמת לעורף עצמו שיש שם ג"כ בחינת פנים, וזהו ענין העושה שלום שנותנים שלום לשמאל ואח"כ לימין. והוא כי כבר הודעתיך איך יש בחינת מוחין בנשמה עצמה מאחורי המל' והיינו ממלכו' שבה העומדת באחורים ובבחי' זו אנו מקבלים השמאל בימין והימין בשמאל, ועושה שלום אנו אומרים לפי בחי' זו הנמשכת בפנימיותינו. ובענינים אחרים יהי' הכונה מבחי' מצב הפרצופים בסוד גדלות ז"א שאז הימין והשמאל של העליון והתחתון הם שוים:

והנה בזה יתיישב סתירה א' הנמצאת בדברי הזהר, בר"מ פ' פנחס (דף רכ"ה ע"ב) שאומר וז"ל רצועתהון אמאי אינין עד לבא לשמאלא וכו', ובהקדמת התקונים אומר תרין רצועין נצח והוד וכו'. ובזה נתרצה הקושיא זאת, שבמ"א מדבר לפי בחי' המניח התפילין שהוא הז"א, ובמ"א אומר לפי בחי' התפילין עצמן שהן מאי', כי באי' כלי המוחין הם הפוכין נגד כלי הז"א. וגם תבין בזה ענין אחר, כי כל מקבל מוחין מקבל דרך זה וגם הנוקבא דז"א כך היא מקבלת ממנו, ונמצא שבתחלה מתפשטין המוחין במל' דז"א ובהיותה עולה להיות אחורי הנה"י הנה עולה אחור באחור ואז הנצח שלה במקום הוד שלו וכשהנוקבא מקבלת המוחין מקבלתן ע"ד זה, נמצא שכיון שבאים להתפשט בנוקבא יהי' בלאה המקבלת מאחורי הנה"י דישראל או ברחל המקבלת מאחורי הנה"י דיעקב, פירוש ז"א מן החזה ולמטה הנה הם מהופכים ממה שהם בז"א, ולכן מן הקשר ולמטה הרצועות מתהפכות פירוש כי שם מתחלה לאה ושם מקבלת מאחורי ישראל ושם נעשה ההיפוך הזה אבל לפי בחינת ישראל עצמו לא נמצא זה ההיפך כי הולכים ביושר ובהתפשטם באחורים האלה שם מתהפכים אך האחורים מגיעים באמת לדעת שהוא כתר לאה כמו הת"ת לרחל:

ואפרש לך עתה למה בעושה שלום לפי בחי' זאת, כי ענין עושה שלום הוא שאחר שהשלמנו התיקון למעלה במקומו באצילות אנו ממשיכים אותו למטה עד עשי', וה"ס הנ' פסיעות לאחור כי בכח המוחין האלה שבנשמות הם נקשרים לשרשם ומניעים הדברים עד הבחי' הזאת. אמנם כמו שאנו אומרים שיש הדבר הזה בנשמות, הנה יש ג"כ במלאכים לפי בחינותיהם כי כל הענין הוא התלבשות המל' בענפים הנפרדים ממנה, וז"ס המשל ופחד עמו עושה שלום במרומיו, כי הפנימיות הזה הנכנס בתוכם גורם להם החיסור שלא יפרדו אע"פ שהם הפכיים בסור חסד ודין וכך ראוי להיות גם למטה בישראל, וה"ס ה' יברך את עמו בשלום, וע"כ אנו מתפללים עושה שלום במרומיו הוא ועשה שלום עלינו, וישראל צריכים תמיד לקחת תיקון המלאכים נ"כ ולכן אומרים עושה שלום במרומיו וממשיכין התיקון אל בחינת המוחין האלה שאמרנו וזהו הוא יעשה שלום עלינו. ואשוב אל הענין הראשון כי הארת הפנים דא"א ממשכת את הז"א להיות במצב שהוא פניו לפני א"א עצמו, אך אם העונות גורמים אז הארה זו נסתרת, וה"ס אנכי אסתיר פני, ואז הז"א חוזר לגמרי אחור באחור עם אימא והעורף שלו נשאר מגולה למטה בלא הארת פנים, כי כשהיו כלי אי' הפוכים פניהם לאחוריו אף שהי' עורף הנה הי' שם בחינת פנים ואין הס"א יכולה להתאחז אבל כשלא יש פנים כלל אז הי' כח לס"א הרבה ולכן הוצרך שיהיו השערות מכסין עליו כנ"ל שיהי' איזה בחינת פנים תמיד והבן היטב. ואל תקשה אם הי' הז"א אב"א עם אימא הנה לא יכולה הס"א להתאחז שם כי האחורים הם מכוסים, כמו שאנו אומרים בענין זו"ן שהם אחור באחור קודם התיקון, כי פריך שתדע שאי אפשר לז"א לבוא אב"א עם אי' כמו הנוקבא עמו, כי נוקבא היא שוה אליו שהיא חלק ממנו אבל הז"א אינו מקבל המוחין בשוה מאי' אלא מתחתי' שהאחורים נשפלים ויורדין אליו, ולכן אז הי' העורף שלו מגולה ולכן הוצרך שיהיו השערות למעלה בא"א לחיות התיקון למטה בז"א, משום דכתיב כי פנו אלי עורף ולא פנים, כי יש עורף בלא פנים מלל וכך הוא למעלה בז"א כמו למטה בנשמות כי הכל המשך א' והוצרכו השטרות לתיקון זה. וענין זה כי כפי מצב הפרצוף כך האור הנמשך אליו ועד שיש פנים בא האור מן הפנים אבל בהיות עורף הפוך הנה לא יבוא אור אלא מן העורף ואז מתחברים עורף בעורף והוא דין הרבה ולכן הוצרכו השערות כנ"ל:

ואמר עוד וז"ל ושערא סליק אבתרוי דאודנין וכו'. ואפרש לך עתה ענין האזנים היטב, ולמה לא הוזכרו כאן בתיקוני א"א כמו שהוזכרו בז"א. דע כי כ"ב אותיות הם שורש כל הנמצאים והענין כי הם מיני הארות יסודיות שמהרכבותיהם ומצירופיהם נעשו כל המעשים. והמאורות עצמן בנינם כך מכ"ב אותיות מצורפים בצירופים רבים שהוא ענין

הרל"א אלפ"א ביתו"ת, וגם כל אות ואות מחוברת מחלקים אחרים שהם ג"כ אותיות כמפורש בספר התמונה, א' יו"י, ב' ג' ווי"ן, וכן כולם עד"ז. והאמת כי שורש בנין האותיות עצמן הם ד' אותיות של השם ב"ה, ופירוש הענין כך הוא. דע כי מיני הארות בראשיתם הם ב' והיינו או ניצוץ או רקיע, פירוש או הארה כלולה וסתומה והוא יו"ד, או פתוחה ומתפשטת והיא וא"ו, ואח"כ מאלה הב' נעשו ההרכבות שנתחברו אלה עם אלה ביחד או רקיע ברקיע או רקיע בניצוץ, אך ניצוץ בניצוץ אין שייך לומר הרכבה כי חיבור הניצוצות הוא רקיע שהוא קו עשוי מן נקודות, ונשארו ההרכבות ב' מינים לבד או רקיע בניצוץ כגון א' יו"י, או רקיע ברקיע כגון ב' שהוא ג' ווי"ן, ושורש ההרכבות האלה הוא באות ה' שיש בה שני מיני הרכבות, או צורת ר"ו כזה ה' שבה מתחבר רקיע ברקיע, או צורת ד"י כזה ד, שבה מתחבר רקיע וניצוץ. ואלה הם שני ההי"ן של השם הקדוש, וכיון שניתן שורש להרכבה הזאת כן אז נעשה הכ"ב אותיות בסדריהם ונעשו יסודות לכל שאר הבנין. והנה כ"ז ה"ס אותיות כתובות שיש בהם הציור שרואים, אך יש הזכרות האותיות שבהם הם דרך באחר והיא המבטא לפי התנועה ובאמת זה נעשה בכח הפה, והענין כי הנה כתיב בדבר ה' שמים נעשו. והאמת כי האותיות האלה אפשר להם להאיר ולפעול הפעולות הצריכות ואז הפעולה הנפעלת דהיינו התולדה המחודשת ההי' ג"כ בנוי' מן הכ"ב האותיות ע"פ הסדר הצריך, אך זה הגלוי וההארה של האותיות ה"ס מבטא הפה, כי הלא אין מבטים אלא אותיות ודאי והם האותיות הנמצאות בבנין המדבר עצמו המתגלים לחוץ, וע"כ בדבר ה' שמים נעשו, כי הלא הז"א מן הכ"ב אותיות אלה הוא בנוי, וגלוי הארתם ע"י הפה ובכח הארתם זאת נעשו המעשים אשר נעשו ואז הושמו ב' הדברים בפעולת האדם למטה כי הוא צריך להיות דוגמא של מעלה ויהי' לו פעולות ככל הפעולות הנמצאות למעלה, וכיון שנמצא למעלה דבור ומעשה גם למטה יש דבור ומעשה. ובאמת אין מעשה נעשה בדבור אלא למעלה, אבל למטה הכל הוא בפרט כי כך הוא המדה מה שלמעלה במאורות הוא בכלל בעשי' הגשמיית הכל בפרט, כי באמת סוד כ"ז הוא כלל ופרט בסוד זכר ונקבה. ולא אאריך עתה בזה, ונפרש עתה מהו ענין הפה, כי הוא מאור א' עשוי לסגולה זאת להוציא הארת האותיות העומדות בבנין הפרצוף. והנה באמת זהו נמצא מאימא ובסוד פ"ה גי' ס"נ וכ"ב אותיות כמבואר במ"א. והענין כי המצא האותיות במקומן זה תלוי בחכמה והסוד כולם בחכמה עשית, כי חכמה היא שורש הכל, ואין שום מציאות נמצא כ"א בה מפני שהיא שורש הכל, אך פרטיות ההנהגה נמשך מאימא שהיא המנהגת, ותבין איך המבטא הוא ע"י נקודות שהם מאי', כי באמת הנקודות הם הנהגת האותיות, והיא אי' המנהגת את הוו"ן.

וגם הניצוצות בסוד ניצוץ ורקיע כמו האותיות, אלא שסדרם סדר הצריך לפי מציאות הנקודות, וסדר האותיות הוא סדר הצריך לפי מציאותם ונמצא שמצד אי' הוא הזכרת האותיות ומבטאם ע"פ נקודותיהם, והפעולות של אותיות אלה בה הם תלויים, כי היא באמת רבון העולמי"ם שהם זו"ן והבן היטב, והפה הוא מאור א' מבחי' אי' שסגולתו היא גלוי פעולת האותיות:

ואומר לך איך נעשה גלוי זה של האותיות, והוא מבואר בפסוק ותגזר אמר ויקם לך ועל דרכיך נגה אור, הנה הפה עצמה הוא שורש הכ"ב אותיות והם מושרשים שם בבחי' זו של הגלוי שיוכלו כולם להתגלות ע"י והן הצירופים של האותיות כולם, אך הצירוף הפרטי נעשה בשפתים. ואפרש לך עתה ענין זה, דע כי בפה יש עשר ספירות, וצריך פעולות כולם להוציא הדבור כי הקול מתחיל ויוצא מן הגרון, והוא עובר שם בין החיך והגרון, ואלה הם חו"ב שבפה, אח"כ צריך לעבור דרך החניכים והשיניים הקבועים בהם והם חו"נ שבפה אח"כ מוכרח לעבור דרך השפתיים והם נו"ה שבפה, אך הלשון הוא הכלל של כל הקו האמצעי העובד בין כל הימין והשמאל שזכרנו והוא ד'ת'י', והפה עצמה היא מל'. והנה הנו"ה הם תמיד הדין ביעין ששם בישול הזרע, וה"ס שחקים ששוחקים מן לצדיקים, כי בהם מתבשלין הדברים ומקבלין הצורה פרטיית ומה שהי' בתחלת בכלל שם נעשה בפרט, שז"ס השחיקה שהוא בירור החלקים כ"א כראוי לו וכן הם השפתים תוך הפה וה"ס צריך שיחתוך בשפתיו, וז"ס ותגזר אמר שהוא מלשון חיתוך, כי באמת בשפתים נחתכין ויוצאין בתיקונם והם נגזרים מן החומר ההיולי שהו' בולל הבל בכלל א' שהוא ענין הכ"ב אותיות המושרשות בפה שזכרנו, והנה תראה כי יש בהברות האותיות שני דברים, יש מבטא האותיות עצמן בהברותיהם כזה א ב ג, ויש הזכרות שם האות כזה אל"ף בי"ת גימ"ל. וענין זה כבר רמזתיו לך למעלה בפירוש דתנינן ברישומי אתוון תי"ו כו'. והאמת כי שמות האותיות רומזים על כחם והוא כי כך נמצאים ראשי קשרים מהפעולות במאורות שהם שרשים לענין ההנהגה לגרום הפעולה ההיא הנמצאת לאותיות בסוד המבטא שזכרנו, ונמצא שמכל הקשר הגרמו בשם האות יוצא מבטא האות שהוא פעולתו. ואם תשאל למה לא נמצא ענין כזה נם בציור האותיות, דע כי באמת שורש מציאותם הוא נעלם מאד, כי הא"ס ית' בעצמו הוא שורש להם ולכן נעלם ממנו ולא נדעהו כלל, אך שורש ההנהגה הוא יותר מושג אצלנו כי היא מושרשת בענין הספירות עצמן כי לפי המציאות שניתן ביחוד לספירות כך היא ההנהגה הנמצאת בהם, והבן היטב:

ואשלים לפרש לך הפסוק ותגזר אמר ויקם וכו', ואח"כ אבוא לפרש ענין האוזן לפי הצורך, והוא הנה לפי מה שאמרנו שמבטא האותיות הוא הדבור הוא דבר עצמי, והוא מה שאמרנו שפירש הרשב"י זללה"ה שכל קול יש לו מקום, כי באמת הקול איננו אלא כמו הארה והתנוצצות של הכ"ב אותיות הנמצאות בבנין הנשמות, וס"ז הוא פירוש התרגום על ויהי האדם לנפש חיה לרוח ממללא כי המילול מן הרוח נמשך ודאי בסוד התנוצצות כנ"ל. והנה התנוצצות הזה בוקע באויר ומגיע למקום שמגיע לפי בחינתו, ואומר לך ענין התפלות ותבין שאר מיני הדבור, בצאת זה ההתנוצצות מן האותיות שעושה הדבור עולה בדרכים האלה שאמרנו, והדרכים הם לפי הדבור ההוא ומגיע ונקשר במל' דאצילות, והענין כי אין שום עלי' בעולם אלא בכח מל' בסוד בזאת יבוא אהרן אל הקדש, ולכן עולין ונקשרים שם, ואז מתעוררים לקראתה המאורות להתחלף בהנהגתם לפי העולה להם. וסוד הענין הוא כי כמו שעשה המאציל ב"ה זה הענין לאותיות שיצא מהם ההתנוצצות הזה הנה כן עשה במאורות מה שיהי' מקבל זה ההתנוצצות ויתחלפו המאורות בהנהגתם, כי כן הוא תמיד המאורות עומדים להתנהג לפי העולה להם מן התחתונים, אך הדבר הזה אינו אלא בסוד אימא, והענין כי כאשר ההנהגה הזאת של אותיות בין למעלה ובין למטה אינו אלא בכח אי' כן המקבל זה הענין לא יהי' אלא בסוד אימא, כי זה נקרא שמקרבין הדבר לפני בעליו ולכן נעשה האוזן בדמות העליון, וסודו מאור א' מבחינת בינה העומדת לקבל הקול הזה העולה מן הנשמה ואז משם יכנס להיות נידון במוחין שהם עיקר ההנהגה כמו ששמעת, וכפי מה שיהי' נידון שם כך יהי' אח"כ יוצא ההנהגה בכל האברים כולם וזה ענין פתח האוזן שמשם עולין אל המוחין ואז כשהתפלה ראויה להתקבל הנה מן המוחין יהי' נידון הדבר לטובה וימשך מלמעלה שפע מה שצריך להשלים בקשת אותה התפלה ואז הקול ההוא עצמו ימלא מן השפע וחוזר ויורד למטה למקום שצריך לו עד שיגיע אל האדם עצמו ותנתן לו שאלתו, ונמצאת התפלה היא העולה והיורדת והעושה את הכל. וע"כ אמר ותגזר אמר ויקם לך, שהרי המאמר עצמו עשה זה הענין ומקום השאלה, ואז על אותן הדרכים שנבקעו באויר להעלות זה הקיל נגה אור, כי הקול עצמו חוזר ויורד בדרכים ההם וכולם מאירים מן האור שקיבל הוא, כי באמת הוא עלה ונקשר במאורות והוא עצמו קיבל מאורם וממנו מאירים כל הדרכים האלה:

אמנם אומר לך עוד בזה סוד גדול מאד, והוא מש"כ פתח דבריך יאיר וכו', וחז"ל אמרו מפתח פומך הוי לן נהור, וה"ס גדול. דע כי הנה כתיב בראשית ברא אלהים וכו', וזהו הכלל מה שנאמר במעשה בראשית הוא סדר הבריאה שכך נעשית אז בתחלה ובאותו

הסדר עצמו מתנהגת תמיד. והנה תחלת הכל הי' הערבוב והוא נמשך מענין המלבין קדמאין ששם נשברו הכלים, ובאמת נתערבו האותיות שמהם היו נבנין, וזה המציאות נמצא ראשון בבריאת עולם ובאמת זהו הכל בסוד החיצוניות אמנם תראה כי הרי חכמים ז"ל אמרו בראשית הוא מאמר בפ"ע, ובאמת לא נזכר שם מאמר, וצריך להבין למה ישתנה משאר מאמרות, אך סוד הענין כי ודאי בראשית הוא בחינת מאמר אך מאמר מתוקן לא נמצא אלא אח"כ שהוא שכתוב ויאמר אלהים יהי אור וכו'. והענין כי בתחלה נעשה התהו ובהו בסוד הערבוב, וזה נמשך בסוד העלם הכתר כמו שמפורש בס"א, כי אח"כ מצד החכמה המתגלית יותר נתקנו הדברים כסדר והבן היטב כי בראשית הוא כתר, ויהי אור הוא חכמה. אמנם הענין הי' כך כי האותיות שהיו מעורבבות ועושות התהו ובהו זהו מפני שלא נמצא חיתוך שפתים שהוא הבישול בנו"ה כנ"ל, אך אח"כ ע"י הפה שהוא שורש האותיות נתקנו לדבר כראוי ואז נגזר הדברי בשפתים ונעשה מאמר באמת וה"ס ותגזר אמר שכתבנו למעלה, ובאותו התיקון מיד האיר האור והיינו כשקבלה אי' לתקן כל הז"ת כראוי שהם האותיות הנה אז האיר מה שלא האיר בתחלה והוא מ"ה בסוד התיקון. והאמת הוא כי בחינת תהו ובהו הי' כשלא הי' פועל בעולם העשי' אלא בחי' החיצוניות לבדו ששם היתה השבירה אבל אח"כ האיר נם הפנימיות והוא באמת האור המוזכר בפסוק, ואז ניתן תיקון לכל בריות העולם ולכן אז נזכר מאמר כי הי' כבר היתוך שפתים כנ"ל והבן היטב. וע"כ אמרו חז"ל מפתח פומך הוי לן נהור, כי האור האיר כשהפה נפתח לדבר דיבור שלם כראוי, וה"ס הפסוק פתח דבריך יאיר, והנה אז נעשה הז' תחתונות שהם קולות היוצאין מן הפה וכן ז' הכלים כי הפנימיות הוא ז' קולות, והחיצוניות הוא ז' הכלים כמבואר במ"א וזהו התיקון באמת:

ואומר לך עוד איך הוא נשרש ענין האור בפתיחת הפה, הנה תראה כי מלת אמ"ד הוא ר"ת "אור "מים "רקיע וכמבואר בדברי הרשב"י ז"ל, ונמצא שהבחי' הראשונה הנגלית במאמר הוא האו"ר, והנה מאלה הג' נמשכין באמת בסוד ע"ב ס"ג מ"ה ואח"כ יש מאה ברכאן בשם ב"ן. אמנם הענין הוא כי המציאות הראשון של הנמצאים הוא האו"ר שהרי מן המאורות עצמן הם נמצאים, ואח"כ מקבלים עוד צורה יותר עבה ונעשית מי"ם, ואח"כ מקבלים עוד עובי יותר ונעשית רקי"ע, ואח"כ מקבלים עוד בחינה רביעית שהיא הכנה הצריכה להם בסוד מאה ברכאן, ואז הם נגשמים לגמרי בכל הפרטים הצריכים להם. והנה בתחלה נעשה כמ"ש ונמשך מכח הפה, והוא כי הנה הפה יש בה ה' מוצאות והם שורש לכ"ב אותיות כנ"ל. אך בהיותם ה' מוצאות הנה כן נשרשין האותיות בה' מקומות אלה והם ה' פעמים כ"ב, אך צריך שתדע ג"כ כי שם הוי' הוא מתפשט בכל גופו

של אדם אבל בכל מקום שיש שם פעולה פרטיית הוא נקשר שם לצורך הפעולה ההיא ונמצא שבפה ג"כ יש שם הוי' לצורך הוצאת האותיות האלה, וכבר פירשו בתיקונים ע"ש. אך זאת ההוי' היא מצטרפת לי"ב צירופים, כי הלא הדבור כל ענינו הוא הצירוף של האותיות ולכן נמצאים בפה אלו הי"ב שהם ראשי כל הצירופים ונמצאו בה ה"פ כ"ב וי"ב צירופים ועם הפ"ה עצמה הרי ר"ז כמנין או"ר. והנה עד עתה הוא רק בסוד האותיות עצמן, אח"כ מסתדרים בסידור אחר בסוד ההויו"ת ואז נעשים מי"ם, וסודם מ"ן והם ט' יודיין שבע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, ועדיין אינם נגשמים הרבה כי הכל בסוד ההוי"ה וצריך שיהי' להם לבוש אחר והוא מצד אימא, כי הוי"ה הוא מצד אבא, וזה הלבוש הוא אהי"ה שהוא מאימא, ובאמת צריך שיהי' לבוש עב שהבחי' היותר דקות שבו כולם תהיינה נעלמות ולכן לא יהי' הלבוש הזה אלא מצד המילואים של אהי"ה לבד, וגם להיותו יותר עב יסתתרו י"ב אורות כנגד י"ב אותיות הפשוטות שבג' אהי"ה ואז נשאר כמנין ש"פ כמנין רקי"ע, אח"כ יקבל עוד הכנה רביעית שאמרתי שה"ס מאה ברכאן, והיא בסוד שם אדנ"י שבנוקבא שעולה מאה בסוד מאת אדנים והוא באופן זה א' הוא צורת יו"י, ונ' הוא צורת י"ג כי הי' יושבת קוץ בראש הנו"ן, ונמצא שצורת אדנ"י הוא יוידינ"י והוא בני' ק' כמפורש בפע"ח שער הברכות דפ"א, והסוד מאה ברכאן ואז נאמר תדשא הארץ וכו', ונמצא שבחי' הראשונה היא ראשית הכל ומציאות התיקון בעצמו הוא האור המתגלה בפתיחת הפה, וע"כ כשיצא הדבור מן הפה התחתון הוא עולה למעלה כנ"ל, ואם הוא ראוי הוא מעורר כנגדו הדבור העליון ואז מאיר מיד בחינת האור כנ"ל, וע"כ אמר ועל דרכיך נגה אור. והנה זהו באמת כח התפלה שיכולה להחליף המדות מדין לרחמים, כי היא התנוצצות מן הנשמה עצמה המתדבק למעלה ובכחו נעשה התעוררות גדול למעלה. והנה יש מלאכים נקראים אזני ה' שהם מקבלים כל הקולות מלמטה ומגיעים אותם למעלה אל מל' ועמה אל האוזן וזה עושה התעוררות גדול שאמרתי שיכול להחליף ההנהגה, והנה ע"כ צריך זהירות גדול בדבור, כמ"ש הכתוב שומר פיו ולשונו שומר מצרות נפשו, כי באמת הדבור פעולה גדולה מאד גורם למעלה, נמצא שהכלי המקבל התעוררות הקול הוא האוזן להכניסו אל המוחין להשפט שם, אך העין הוא הרואה את האותיות בבחינת ציור ומציאותם, וכבר אמרתי שזה בא מחכמה שהיא שורש הכל ומקיימת המציאות. והנה כתיב עין רואה ואוזן שומעת ה' עשה גם שניהם, והוא כי באמת אלו הם שני בתי דינין לדברי העולם, א' עין בסוד החכמה לבחינת ציור האותיות כנ"ל, וא' אוזן בסוד אימא לפעולתה:

אמנם הענין הוא כך, למעלה יש דבור ומעשה ביחד שאין המעשה נעשה אלא בכח הדבור, אבל למטה שהוא הפרט איננו כך כי הכל יכול להיות בפ"ע. והנה בדבור עצמו יש ראי' ושמיעה, וכן כתיב וכל העם רואים את הקולות. והוא כי אפי' המתנוצץ אינו אלא אותיות וא"א לשום מציאות למצוא אלא בכח חכמה וזה הראי' המגעת אל הקול עצמו, אך סגולת האותיות הס להוציא הפעולה וזהו רק בסוד השמיעה מצד בינה כנ"ל. אך המעשה אין שם אלא ראי' והוא כי המעשה למטה לא יעורר אלא בחינת המעשה למעלה, ואע"פ שאין מעשה נעשה בלא דבור אבל העיקר בהתעוררות לפי האדם יהי' המעשה לבד וכן דבור האדם יעורר הדבור והוא המעורר לפי האדם. והנה הדבור הוא יותר כח מן המעשה כי הוא דביקות יותר גדול יען ההתנוצצות עצמה של הנשמה עולה ומתדבק למעלה. והנה זהו הטעם מה שארז"ל בענין תפלה שאין לך גדול במע"ט כמשה רע"ה ולא נענה אלא בתפלה, וזה כי באמת כיון שכתוב רב לך א"כ ש"ם שמכח התפלה קיבל זה הדבר של עלה ראש הפסגה, וזה הדבר כיון שודאי הי' תיקון הי' הקב"ה יכול לעשותו בלא תפלת משה מכח מעשים טובים שעשה אחר הגזרה, והאמת הוא כי המעשים טובים מעוררים המעשה למעלה אבל אינם יכולים לעשות דביקות כ"כ גדול למעלה כמו הדבור, ובאמת המצות הם כלם לנשמה עטרות והם נקראים כנפים שבה תוכל הנשמה לעלות. אך העלי' עצמה אינה אלא ע"י התורה שהיא בחינת הדבור של כל במצות ולכן המצוה היא בה והגית בו יומם ולילה, כי בחי' הדבור הוא תיקון התורה וכן אמר לא ימוש ספר התורה הזה מפיך, כי הוא מסוד פה ששם גלוי האותיות בסוד דבור כנ"ל. וההפרש שיש בין התורה והתפלה הוא כי התורה הוא דבור הכללי של כל המצות לצורך תקון הנשמה, אך התפלה הוא דביקות פרטי לצורך המעשה ההוא שעליו מבקשים ויש בה כח להפך מדה"ד למדה"ר בכח הדביקות הגדול הזה. והנה מקום קבלת הקול כבר אמרתי שהוא באוזן, וקבלת הראי' היא בעין, ויש מלאכים הנקראים עיני ה', שפעולתם הוא להעמיד הדברים תחת העינים, כי כך הסדר לכל מאור צריך משרתים להוציא פעולתו למעשה. והנה הקטרוג כמו כן עולה מן הס"א בב' בחינות א' בסוד האוזן, ב' בסוד העין, כי באמת מן החטא עצמו נעשה קטרוג ועומד להראות בסוד הראי', והסוד החמס קם למטה רשע, אך ע"ז הענין אמרו אין לדיין אלא מה שעיניו רואות, כי כיון שא"א לשום מציאות לימצא אלא בכח חכמה שהיא הראי' ע"כ גם הפגם לא נקבע להיות פגם אלא בראי' לכן צריך להמתין לראי'. ולפעמים שאין החטא מגיע עד זאת הבחי' אע"פ שהוא בבחי' שמיעה ויכול להיות כפרה ותיקון. אמנם כיון שצריכין אלה הב' כלים לקבל כל העולים מן הכ"ב אותיות צריך שיהי' נקבע בהם כ"כ לפעולתם השם

הוי"ה ב"ה, ובעין יש הגוונין, ובאוזן יש האדרין, כמ"ש לקמן בס"ד, והם מקבלין בכח הד' אותיות האלה כל העולה מכל בחי', וזהו ה' עשה גם שניהם. ואשלים עתה לפרש לך הענין ועל דרכיך נגה אור שאמרתי שהוא בסוד אמ"ר היוצא מן הפה:

הנה האמת הוא מש"כ מתחלה שאלה הד' הם בסוד ד' שמות ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן והם עצמן ד אותיות הוי"ה ב"ה. והענין הוא כי כמו שראשי בנין המאורות הם ד' אותיות אלה כך ראשי ההנהגה וכל הפעולות הם אלה הד' ולכן ד' פעולות הנעשות בכל הנמצא יולדו מהם, אך או"ר היא בחי' הראשונה הנמצאת לנמצא ההוא הנפרד מן המקור שהוא המאורות עצמן, ומי"ם הוא בחינת הב' המקבלת צורה אחרת ודקי"ע הוא בחי' הג' בסוד עיבוי אמתי מצד ז"א שהוא שורש העוה"ז, אך כאן ניתן לו בחי' גשמיות וגוף בכלל והוא באמת סוד הרקיע שהוא סיבוב הגלגל הישר, וה"ס העיגולים כמ"ש בס"א שהוא ענין כללות ההארה לבד בלא חלוקי חלוקים, אך הק' ברכאן הוא הצריך לחלק חלקי הגוף כ"א במקומו, ותדע שאלו הק"ב הם בסוד שם אדנ"י כנ"ל. ואומר לך שסוד הק"ב ה"ס המאה ברכות שחייבין אנו לברך בכל יום, וה"ס ברוך אד' יום יום יעמם לנו, שאמרו בכל יום ויום תן לו מעין ברכותיו, ושם השם באד' שבו תלוי הק"ב אלו, וסוד הענין הנה רז"ל אמרו כי אדם הראשון מן הארץ ועד הרקיע הי' וכיון שחטא הניח הקב"ה ידו עליו ומיעטו והעמידו על מאה אמה וכו'. וסוד הענין כי באמת קומת אדם מצד עצמו הוא מאה אמה בסוד עשר ספירות, אלא שבהתפשטות פרטי אז נעשה מהלך ת"ק שנה, וסוד זה ה"ס היד שהיא כ"ף אתה ומתפשטת לה' אצבעות והכ"ף הוא מאה ושם הוא מאה אמה, אבל בהתפשטות בסוד הפרטות אז תולה בה' אצבעות ת"ק שנה ולא אמה, כי כך דרך האורות בהתפשטם, והכלל הוא שהאורות בדרך הזה מאירים פעמים דרך כלל ופעמים מתפרטים בפרט גדול. והנה בתחלה נברא אדה"ר אך בסוד הפרטיות ששורשו הוא מאה אמה, והי' מתפשט והולך בסוד פרטיות עד מהלך ת"ק שנה שהוא שיעור מן הארץ ועד לרקיע, וכיון שסרח אז העמידו דוקא מה שהי' מתפשט בפרטות גדול העמידו על שורשו שהוא מאה אמה לבד, וזהו בסוד כ"ף היד, והסוד ותשת עלי כפכה, דוקא כ"ף, וסוד כפכ"ה כ"ף ב"ה, כי זה בסוד המלכות שהיא כ"ה שהיא כוללת האורות האלה ולכן אמרו הניח ידו עליו, כי המיעוט הוא בסוד יד, ונמצא למדים שסוד הגוף בכל חלקיו אין שרשו פחות ממאה מדרגות שהם אלה המאה אמה הנשארים בסוד נוקבא לבד ונמצא שנשארו בבחינת שם אדנ"י שהיא נוקבא וממנה סוד הגוף. והנה בכל יום הקב"ה מחזיק בחינת הגוף הזה בסוד ק' אורות אלה, וכנגד זה צריך לתת לו

מעין ברכותיו מאה ברכות והנה תדע שהימים נגזרים על האדם לחיות בהם ובכל יום צריך שיאירו כל המאה האלה, וזהו ברוך אדנ"י יום יום יעמס לנו:

והנה צריך שתדע בכאן סוד גדול מאד, הנה כבר שמעת ענין שירותא וסיומא שפירשנו למעלה, כי כל חיי האדם בסוד שירותא מצד הו"ק שהוא ענין ששת ימים תעבוד, והמיתה היא המנוחה סיומא ביום השביעי תשבות. והנה תדע שאדה"ר כתוב בו כי ביום אכלך ממנו מות תמות, והי' ראוי לו למות באותו היום עצמו אלא שהקב"ה רצה לרחם עליו והורידו ממדרגתו, ואז מה שבמדרגה העליונה לא היה יכול לחיות כלל כי הי' פוגם מפני הרע שנתערב בו שגרם בחטאו, אך כשירד אז יהי' לו אריכות ימים כי כל זמן הו"ק יוכל לחיות בסוד עבד לבד שהוא סוד החול אבל כשיהי' נשלם זה ויצטרך לחזור לעלות אז מיד ימות. והנה בכל יום הס"א היא רוצה להתגבר על האדם ולהמיתו כי אין ראוי לו חיים כלל, אלא שהקב"ה מושיע אותו בסוד הו"ק האלה שזכרנו. והנה באמה דו"ק סודם א"ל דאלהי"ם, וז"ס האל ישועתנו סלה, כי הא"ל הוא סוד הו"ק האלה, אך באמת הכל מנוק' נמשך לתחתונים אלא שהיא נקראת הא"ל בסוד הו"ק האלה ואז היא ישועה שמושיעה את האדם מן המיתה, ובכל יום צריך פעולה זאת חדשה, וזהו יום יום יעמס לנו הא"ל ישועתנו סלה וחזר ואמר האל לנו א"ל למושעות, והוא כי הימים כולם נגזרים כמ"ש בסוד ימי החיים, ויש יום האחרון שבו נגזר לעלות בחינת האדם אל המדרגה העליונה ששם צריך מיתה, ועל אותו היום נאמר ביום ההוא אבדו עשתנותיו, ועשתנותיו הם הנשמה והרוח שבמוח ולב, וסוד הענין כי הנפש מחי' את הגוף אך בכח הנשמה והרוח השורים עלי', אבל כשאלה מסתלקים מיד ג"כ היא מסתלקת מן הגוף. אך יש חילוק בינה ובינם, כי הרוח והנשמה הם מסתלקים מהגוף לגמרי משא"כ הנפש, כי נשאר איזה חלק ממנה לקיים העצמות עד תחיית המתים בסוד ועצמותיך יחליץ, ולכן על אלה הב' נאמר אבדו עשתונותיו אבדו לגמרי והם אותן שיש בהם בחי' מחשבה כי המחשבה במוח והלב מבין, הנה אז צריך האדם לתקן בסוד אלהי"ם שעד אותו היום הי' בסוד אל"ה לבד ואז נשלם אלהי"ם, ולכן אמר האל לנו אל למושעות, כי בסוד הא"ל האדם נושע, אבל אח"כ נמצאת בחי' אחרת והיא אלהי"ם אדנ"י. והבן זה שהאלהים הזה כתוב בהוי"ה בסוד אימא שעל ז"א, ומהם הנשמה והרוח המסתלקים מן הנפש שהיא אדנ"י, ואז למות תוצאות, כי יש כמה בחי' מיתה כלם עשויים בסוד הסיומא שהיא המנוחה כנ"ל. ונמצא שסוד המאה ברכאן הוא בחינת הגוף דוקא והוא נמשך אחר רקיע להגשים הדברים בכל חלקיהם והכל נמשך אחר האור הראשון שכיון שהוא מתעורר כל האחרים נמשכין אחריו. והנה הבנת ענין האוון היטב שהוא ענין קבלת הקול הנמשך

מלמטה שהוא התנוצצות הנשמה עצמה ולהבינהו דרך שם במוחין וגם משם יצא אור מה שיצא ויתפרש בב' מקומות בשערות ראש ובדיקנא כמ"ש לקמן בס"ד:

אך זה אפרש לך למה לא הוזכר האודנין בתיקוני א"א כמו שהוזכרו בז"א, והטעם הוא, כי הנה אמרתי לך כח דבקות הקול הנכנס ממש במוחין ועושה שם פעולה גדולה וממשיך למטה עד הבחי' האחרונה, אבל זה הענין אינו יכול למצוא בפועל אלא בז"א שהוא מקום ההנהגה, אבל בא"א אין לומר כך כי לא יגיעו הדברים עד שם לעשות בו חילוף ההנהגה כמו בז"א אלא שכאן צריכין הדברים לימצא לצורך תיקון הז"א כסו שפירשתי לך למעלה בענין בז"א אינון בעתיקא תליין. והנה לא נמצאו כאן האודנין אלא לשיהיו השערות מסתלקות מעליהן כדי שכך יהי' ג"כ למטה בז"א, והענין כי השערות אע"פ שאמרנו שהם צינורות של אור הנה עכ"ז הם עצמן דין וגבול לאור עצמו הנמשך בתוכם ובמקום שהם עומדים הם מכסים האורות כי רק בסופם מוציאים השפע שבתוכם וכ"ש למטה בז"א שהם דין כמ"ש, וכמ"ש עוד בס"ד, אך בהיות השערות מסתלקות מן האזנים למעלה בא"א זה יגרום שגם למטה בז"א יהי' כך כי מה שיש בשורש יהי' בענף. והנה גם בתיקוני הרישא שהם מה שנמשך מעתיק יומין לתקן ראש הא"א נמצא תיקון האזנים בדרך נעלם וה"ס התרין ביעין, פירוש כי האזנים הם בסוד נו"ה אך נו"ה בסוד תרין ביעין כי לנו"ה יש ב' בחי', א' מגולה בסוד תרין ירכין, וא' מכוסה בסוד תדין ביעין, והאמת כי התרין ביעין אינו אלא כללות הנו"ה וחיבורם עם היסוד להנהיגו כי הם השחקים השוחקים מ"ן שמבשלים הזרע וכפי המוכן בהם כך פועל היסוד ובאמת הם שנים לימין ולשמאל, כי הטפה צריכה להיות מוכנת כך פעמים לחסד ופעמים לדין, זהנה מבחי' זאת נעשים אזנים כי הלא פעולתם זאת היא להתפעל מכח הקול העולה אליהם התפעלות גדול עד שיגיעו הפעולות אל המוח להתחלף ההנהגה, אך באמת התרין ביעין בעצמן הם אורות נעלמים שאינן מתגלים כ"כ ולכן לא יכלו האזנים למעלה בא"א להיות סתומים כ"א לפי עצמן ואך לפי התיקון שהם נתקנין בו הם סתומין, אבל בז"א שם הוא פעולתם עצמית ולכן שם הוזכרו בתקונים:

והנה כאן אמר ושערוי סליק אבתרוי דאודנין. והענין כי הי' יכול להיות שלא יצמחו שערות כלל במקום האזנים, אך אין זה מה שצריך כי אם הי' כך אז או לא הי' השערות צומחות גם בז"א או אם יצמחו, ענין הא"א לא הי' עושה בהם כלום, לכן הוכרח שיהי' השערות אלא שיהיו נכפים להתפשט אחר האזנים וזה מיתוק גדול לדיניהם ששם למטה בז"א יהיו נכפים כך בזמן הרצון וכשאין זמן רצון יהיו השערות על האזנים כמ"ש באדרא זוטא ובאמת כח המתקלא שבחכמה סתימאה עושה כל הדברים האלה כמ"ש לך אח"כ.

ואמר עוד וז"ל שערא דנפיק מבתר אודנין כוליה בשקולא וכו'

והוא כי באמת בכל מקום שיש פתח למעלה האור הפנימי יוצא משם, והאזנים כבר אמרנו שהן מעלים אל המוחין ולכן גם משם יוצא אור והוא מתפשט בב' מקומות בזקן ובראש. וזהו מה שהראה כי גם בזקן אמרו מקמי' פתחא דאודנין דיקנא שרייא, נמצא שהם תולין הדבר באוזן, ובאמת כך הוא שאור יוצא מן האוזן ומתפשט בזקן וכן לאחוריו בשערות. וסוד הענין הוא הנה אמרנו שהאזנים סתומות בא"א מפני שאינו עומד להשתנות בהנהגתו לפי התחתונים כי הסדר זה הוא בז"א שיש בו חסד ודין לפעול שניהם בזמניהם, אך פעולות הא"א כבר שמעת שהוא להחזיר הדין לחסד ולא יפעול דין לעולם אלא אדרבה הכל תלוים אם יתגלה הא"א או לא יתגלה כי כל פעם שהוא מתגלה ממתקו אמנם האמת שלצורך פתיחת האזנים למטה נמצאו האזנים האלה למעלה ולכן נעשה מהם תיקון גדול והוא כי הנה הקול עולה באזנים דז"א ושם הוא נבחן ונשפט כדלקמן בס"ד, ואז אם נשפט לטוב יוצא שפע טוב, אך ודאי שמי שיזכה שיגיע אל האוזן ההיא גילוי האוזן **(אצ"ל גילוי הא"א.)** מיד יהי' הקול נידון לטובה ומתקבל לרצון אפי' היו עליו קטרוגים הרבה שלא לקבל, נמצא שזאת היא פעולה פרטית לא"א וכיון שכן צריך שימשך ממנו המשך פרטי ג"כ בשאר התקונים, והענין כי מפני שהאזנים האלה נמצאות פקוחות לצורך התחתונים נוסף בשערות תיקון גדול והוא התיקון הצריך לכשיתעורר הא"א מפני התחתונים. ובאמת סדר ההתעוררות הוא מן התחתונים אל ז"א ומז"א יתעורר א"א, ונמצא שעלית הקול אל א"א הוא בדרך נסתר ופנימי ואינו מושג אך התולדה הנולדה מזה נראים בתיקונים, וזה האורות שאמרתי שיוצא בשערות כי בהם תלוים ההנהגה בדיקנא לפי פרטי חוקותי' דהשערות לפי הארות השורש כמ"ש לך כבר. והנה בז"א לא ימצא הענין כך כי הלא אף כשיעלה הקול לאזניו עדיין הדבר תלוי ועומד אם ישמע לטובה אם לא אבל בא"א אינו כך כי אין פקיחת אזניו אלא לטובה ולכן כשהושמה האוזן הושמה ג"כ התולדה אשר תולד משם לטוב, והנה המתקלא הוא עושה הכל, ובמקומות שצריכין החד"ר להתפשט כ"א בפ"ע לפעול בזמניהם כך נסדרים חד אריך וחד קצר וחד בינוני, כמו שפירש אליהו ז"ל בתפלתו בתקונים, אבל כאן אין ההנהגה אלא להחזיר הכל לחסד ולכן המתקלא לא יעשה אלא זה, וע"כ בשערי דז"א יש הקוצין דשער והנימין שהם קצרים וארוכים משא"כ בא"א שכולם בשיקולא חדא כי הכונה להחזיר כל המדות כ"א לחסד. והנה גם בתחלת הענין בכאן אמר [דלא נפיק נימא מנימא], וכאן חזר ואמר כולי' בשיקולא לא נפיק וכו', והענין כי באור היוצא מן האוזן היוצא ראשונה להיות המתקלא הזה פועל כך להשוות הכל כי זה מה שצריך

לפי התחתונים. והנה צריך שתדע כי אפי' במקום שיהא המדרגות חד אריך וחד קצר וחד בינוני, הנה אעפ"כ כל מדרגות הקוצר יהיו כלם בהשואה הראויה להם וכן מדרגת האורך וכן הבינונית, והענין הוא כי כל עניני הספירות מהלכים תמיד בסוד העשר, וסוף כל דבר הוא מל' שבה נאמר כל הנחלים הולכים אל הים וכו', והוא מקום א' ששם מתייחדים כולם בחבור א' וזהו מה שצריך לתיקון ההנהגה שלא ישפיעו השרשים איש לעברו אלא כולם במל' שהיא מאנא דכולא והיא למטה וזהו התמימות הנמצא בכל עניני המאורות בסוד המל' המתממת. אבל בכאן נוסף עוד ענין אחר שלא יש אפי' החילוק של אריך וקצר ובינוני, וע"כ אמר [כולי' בשיקולא לא נפיק נימא מנימא] שהם ב' דברים ההשואה והתמימות, וזה נמשך מן האזנים היינו שזה מתחזק בכל השערות בחוזק נוסף ופרטי מכח האזנים כנ"ל, ועוד נוסף ענין אחר והוא תיקונא שלים:

ואפרש לך עתה סודו, הנה כתיב מעות לא יכול לתקן וחסרון לא יוכל להמנות, והענין כי לס"א יש שני שרשים, א' מסוד השבירה וב' מסוד מיעוט הירח, ופירוש הענין, הנה כיון שנשברו הכלים אז נעשה הבירור לצורך התיקון ומכל הספירות נדחה מה שנדחה שלא נראה לעמוד בקדושה ויצא הס"א, אך זה אינו נותן לה אלא המציאות שלה לבד, וא"כ לא הי' צריך להיות לה תוספת ושינוי אלא היא בריאה א' מסודרת בסדרה לעמוד שם בחק הבריאה, אך יען רצה המאציל ב"ה לצורך הבחירה שיהי' בה שינוי ושליטה, נעשה ענין מיעוט הירח, כי בהעשות הנוקבא שהיתה ראוי' להיות פב"פ עם ז"א בסוד שני המאורות הגדולים, נולד קטרוג של הס"א שנתעוררה, והוא כי באמת לא נתקנה המל' היטב להיותה בסוד שם ב"ן שהוא השבירה והוא לא נשלם תיקונו ומכה זה לא היתה יכולה להיות שוה עם ז"א שה"ס א"א לשני מלכים שישתמשו בכתר אחד, ואז נתמעטה, ובמיעוט זה ניתן כח לס"א להתפשט יותר ממציאותה הראשון, וסוד הענין אמלאה החרבה, והענין כי הנה אז לא נתמלאה הס"א מן חורבן המל', כי הט' ספירות שהם תוספת במל' כמבואר במ"א לא נטלו ממנה אבל נכנסו בתוך ז"א, אך אז קבלה הכנה שכאשר יחטאו בני אדם אז יהי' כך שתתמלא החרבה מהורבנה, והבן היטב סדר הענינים איך הכין המאציל ב"ה שורש לכל חקות ההנהגה. והנה על מציאות הס"א מסוד השבירה נאמר מעות לא יוכל לתקן, ולמציאות התפשטות הס"א מכח מיעוט הירח נאמר וחסרון לא יוכל להמנות, שהוא ממש גריעו דסיהרא, וסוד הענין הוא לכי ומעטי א"ע, שאין האורות מאירין בכל כחם שיש בהם אלא נעלם כחם ואינם מאירים אלא בחלק קטן שבהם. וזהו תמיד ענין כל הפגמים שכשהס"א אוחזת ומקטרגת מתעלם האור בסוד הסתר אסתיר פני וזהו למטה. והנה כשאין הס"א יכולה להסתיר האורות

האלה אז נקראים האורות שלמים, והסוד ויבוא יעקב שלם, כי הלא הנה לא הניעהו החסרון מה שהשתדלה הס"א לעשות בו, והנה למעלה בא"א אין החסרון מגיע אלא אדרבה שם עומד הכל בסוד השלמות של המאורות עד שכשהוא מתעורר אדרבא הוא משלים החסרון שלמטה כיון שבו לא הגיע החסרון, וסוד הענין הוא והי' אור הלבנה כאור החמה, שהוא לעתיד לבוא כשיתעורר א"א כי לא יהי' עוד חסרון כי החסרון נמשך מלמטה אבל מלמעלה איננו כך לכן כשיתעורר הא"א משלים גם החסרון מלמטה:

ואמר תיקונא יאה תיקונא שפירא וכבר פירשתי לך למעלה מהו ענין יאה ושפירא, אך למעלה אמרו על הסדר הראשון שיש בא"א מצד תיקונו וכאן מדבר על הנמשך מן האוזן והוא מה שיתעורר לצורך התחתונים כנ"ל. ואמר עוד וז"ל תאיב למחמי וכו', ואפרש לך עתה ענין התאוה, כי יש אהבה ויש תאוה וחמדה שכולם קרובים בענינם זה לזה, אך באמת כל אחד מורה דבר בפ"ע וכן כתיב בענין עץ הדעת כי טוב העץ למאכל וכי תאוה הוא לעינים ונחמד העץ להשכיל, שצריך שתדע כי המאורות הם באהבה זה לזה. ופירוש הדבר כי כל המאורות אע"פ שהם כ"א הארה בפ"ע לפעולה פרטית הם רודפים זא"ז ויש קשר ושייכות קורבה ביניהם תמיד עד שכל הדברים הנעשים בא' יש בהם הסכמות כולם והתעוררות כולם מפני כח האהבה זאת, וזאת האהבה מגעת לנשמות ג"כ כי כן המאורות מתקשרים בהם והן נקשרים במאורות באהבה, וסוד זה היא התורה והמצות, וכן אנו מזכירים בתפלתנו בשבתות וי"ט, ותתן לנו ה' אלהינו באהבה כו', והנחילנו ה' אלהינו באהבה וכו'. אמנם הנה כתיב אוהב כסף לא ישבע כסף, וגם כתיב כי השביע נפש שוקקה, וז"ס גדול בעניני היחוד לדעת עד היכן הוא מגיע, ומן האהבה באמת נמשכת התשוקה וההפרש שבין זה לזה הוא כי האהבה היא קורבה וחיבור, והאהבה הולכת ומקשרת כל חלקי המאורות זה עם זה עד שבהתגברה מאד אז תולד התשוקה המתחזקת, כן הנה יעלו הדברים עד שהא"ס ב"ה העומד בתוך כל הספירות יהי' כולל אותם בכחו הפשוט ששם אין חילוק בין א' לא' וזהו סוף הדבקות וסוף היחוד המגיע עד א"ס. והבן היטב זה הענין כי הוא סוד גדול, וגם הוא ענין ארוך לדעת כח היחוד, ובאמת שכולם פועלים רק בהגיע הדבר אל הא"ס ששם הכל נכללים בא' ואז נקרא שכולם כוללין כולם ממש כי מה שא' כולל חלקים כמו כולם זהו ענין אחר שכל חלק מן המאורות משקיף על הכל, אבל ענין זה שאני אומר הוא ענין נוסף ע"ז כי כולם כוללים כולם ממש, והוא בסוד החזרה אל הא"ס, והוא ממש כמו שהרוח שבלב ששולח ניצוציו אל הגידים ובהם עושה ההרגש אך אינו נעשה בהם עד שיחזרו מיד אל השורש עצמו ושם נעשה בסוד הלב מבין, וכבר נתפרשו אלו הדברים במ"א בפי' תפלת אליהו

ז"ל. והנה ע"כ אמר אוהב כסף לא ישבע כסף, כי כשהגיע אחד מן המאורות אל העליון ממנו בכח אהבה לא יגמור שם החיבור כי אדרבה אז תולד התשוקה ותעשה להיות מתדבק דבקות גמור, וכן להיפך מן העליון לתחתון, אלא באשר התשוקה תעשה את שלה לעורר היחוד כנ"ל אז הוא סוף הענין שא"א לחשוב יותר מזה, ולכן כי השביע נפש שוקקה והוא מל' שבגילוי המאורות נמשך ממנה התשוקה הזאת:

ואפרש לך ענין זה היטב. הנה כתיב וחפץ ה' בידו יצלח, והיא השכינה, ושבת נקרא חמדת הימים, וצריך לדעת מהו ענין החמדה הזאת, וכדי שתבין היטב אפרש לך סוד ד' הצריכין להודות, שבענינם אמר הפסוק השביע נפש שוקקה, ותבין מהו נפש שוקקה ומהו נפש רעבה. דע כי הנה כתיב ליוצא ולבא אין שלום מן הצר, וז"ס גדול מאד, כי מל' יש לה שתי בחי' מ' פתוחה וס' סתומה, ואם היא מ"ם פתוחה כל המאורות הם בפתיחה כלם באהבה וכולם בתשוקה, אבל אם היא מ"ם סתומה אז כל המאורות ג"כ בסיתום, והענין הוא שאם הדין מתגבר אז היא בסוד אבן שעל פי הבאר, והוא ענין ה' אותיות מנצפ"ך וסודם צ"ד. כמפורש במ"א שעליהם אמרו רז"ל אילה זו רחמה צר. והנה בהיות כך הכל הוא בסיתום, וע"כ ליוצא ולבא אין שלום, והנה מן הצ"ד הזה נמשכים סכנות לד' אלו הנזכרים במזמור, וזהו שאומר תמיד ויצעקו אל ה' בצ"ר להם וכו'. ואומר לך עתה למה הם ד' כי סודם הוא ם' סתומה שהיא ד' ויי"ן לד' רוחות, ובאמת ד' ויי"ן עולים כ"ד וסודם כ"ד צירופי אדנ"י שכולם מתקבצים בסיתום מה שבשעת הפתיחה הם שערים בסוד תרע"א וזהו ממש סוד ומארצות קבצם ממזרח וממערב מצפון ומים וכו'. והנה כל מי שנעשה לו נס צריך לברך, והסוד הוא כי בכח הברכה הזאת המאור שנתעורר לעשות הנס ההוא ההארה מתקיימת, והד' האלו חייבין להודות לפי מציאות ההארה המצלת אותם מן הסכנה. אבל עניני הפרטים לפי זה הצר שאמרנו, גם חבלי משיח הם בסוד זה, והסוד עת צר"ה היא ליעקב, והנה בהיותה כך סתומה נקראת מדבר שהוא סתום שא"א להוציא פירות, וע"כ אמר תעו במדבר בישימון דרך עיר מושב לא מצאו, כי בהיותה מ"ם סתומה אינה נמצאת בסוד עיר מושב, ותבין היטב איך גם המדבר יוכל ליזרע אלא שאין יכול להוליד, וזהו ממש ענין המ"ם סתומה שהוא האבן שעל פי הבאר ובגלות אין השכינה נמצאת מפני הסיתום הזה. ותראה שמתחיל המזמור יאמרו גאולי ה' אשר גאלם מיד צ"ר, כי הגאולה היא סוף התיקון לצאת מן הצ"ר הזה שאמרנו, ואמר רעבים גם צמאים נפשם בהם תתעטף, והוא כי הנשמות הם רעבים מפני שאין יכולין לקבל מי הבאר, ויש מין שפע הנקרא אכילה ויש מין אחר הנקרא שתיה, והנשמות הם רעבים גם צמאים. והנה בהיות הדברים בסיתום, כמו שהמל' מכסה עצמה

ומאספת אורה בסוד הסיתום הזה, כך הנפש באדם מאספת כחותיה אליה והיא כמו מתכסית במסך, ולכן העני חשוב כמה, וז"ס תפלה לעני כי יעטוף. ואומר לך איך נעשית תיקון זה הדבר, שה"ס הגומל לחייבים טובות, והוא כי צריך שהחסד יתרבה בסוד ור"ב חס"ד שאז עולה כמנין מנצפ"ך, ואז הפתח המ"ס הסתומה, ובאמת מקום המיתוק הזה הוא במקום גילוי החסדים אשר נקראים ממש ור"ב חס"ד שהחסדים נכפלים כמפורש במקומו, והחסדים האלה המגולים שבנו"ה הם מתפשטים להאיר בב' קוי הנוקבא, ואז הגבורות המתפשטות בקו האמצעי שלה הם נמתקות בכח החסד המתרבה עליהם והמ"ם נפתחת כנ"ל ואז אור יסוד אבא המתגלה מן החזה ולמטה ממתק את הגבורות האלה. וצריך שתדע כי החסדים האלה שבנו"ה נקראים חסדים טובים בסוד גומל חסדים טובים שבברכת אבות, אך סוד גומל ה"ס מזל העליון נוצר חסד שממנו יוצא אבא והאור שלו מתגלה, וזה היסוד דאבא היוצא חוץ מיסוד אימא, וסוד זה הוא גומ"ל שהוא כמנין ג' הויו"ת של מזל נוצר חסד ואח"כ קונ"ה הכל הוא מול ונק"ה המאיר ביסוד אימא, והנה זהו סוד יודו לה' חסדו ונפלאותיו לבני אדם, וזה החסד המתגלה בנו"ה הוא ממש המתקן ענין הצ"ר ומה שמתגלה בהוד ממתק יותר כי הוא לשמאל סוד החיצוניות הנזכר, וע"כ אמרו יודו לה' חסדו, וכן לעתיד לבוא שנאמר ועת צרה היא ליעקב בסוד חבלי משיח וממנה יושע בתיקון זה ממש של החסדים הממתקים את המנצפ"ך, ונפלאותיו ה"ס הפלא שהוא יסוד אבא המתגלה, וגם נמשך מן החכמה סתימאה שהיא שורש לאו"א כידוע. ואמר לבני אדם שהם הנו"ה ששם מתגלה כח זה למתק הגבורות, והנה כנגד זה נאמר וירוממוהו בקהל עם וכו', שהוא בסוד המל', ובמושב זקנים יהללוהו שצריך שיהיו ב' זקנים והם כנגד נו"ה המתקנים זה הדבר, והם המקבלים הכח מאבא המתגלה שם וגם מאימא, והנה אז נאמר כי השביע נפש שוקקה בי מתגלית נוקבא בסוד מ"ם פתוחה ואז נאמר וחפץ ה' בידו יצלח, כי בחי' החפץ מתגלה ונמצא בכל המאורות ואז מתעוררת האהבה וממנו התשוקה עד סוף היחוד ששם השביע נפש שוקקה ואז נפש רעבה מלא טוב, הנפשות המקבלות משם, והרי הבנת ענין האהבה והתשוקה. והנה התאוה ה"ס התשוקה, אלא שהאורות שיש בהם כח הזה להמשיך האחרים בסוד התשוקה להם נקרא תאוה. ותבין הענין היטב על הפסוק כי תאוה הוא לעינים, כי העינים הם סוד הראי' העומדת להתדבק או מלמעלה למטה בסוד ההשגחה או מלמטה למעלה בסוד הדבקות כמש"כ במ"א, והעינים האלה בהיותם מתדבקים במה שהוא כך בזה הכח של תאוה מיד נמשכים אחר הנראה ההוא בתשוקה שאמרנו, ונמשך מיד ונחמד העץ להשכיל כי כל החלקים פונין אליו. ואומר לך עתה למה באמת הי' כך עץ הדעת, אבל

הסוד הוא כי הוא הי' ממש שורש הגוף שבו היו נמצאים אז אדם וחוה, והקדושה היתה מתחזקת כי אע"פ שעדיין לא הי' מתוקן לגמרי אבל לא הי' יכול להרע להגלות כלל כי הלא כך הוצרך לברוא הגוף של אדם וחוה שלא יהי' בו רע גדול אבל הי' להם להאמין לדברי הקב"ה שאסרו, ונמצא שאז הי' טוב למאכל כי כך הי' נראה שיהי' ראוי לפי המצב ההוא וגם שיהי' תאוה כי בהיותו משרשו ממש הי' ממשיך אחריו העינים, והנה עכשיו הבנת ענין התאוה, ותבין אותה בדברי הרשב"י זללה"ה כאן, שהוא נמשך מסוד האזנים, והוא כי אם לא היו שייכות לתיקוני א"א עם התחתונים כלל לא היתה זאת התאוה, כי בהיות המדות רחוקים מן המקבל א"א למצוא התאוה הזאת כי כבר שמעת היותה נמשכת מן הקשר והאהבה, אבל סוד האזנים כבר פרשתי שהם מה שמתעורר הא"א לפי התחתונים, ואז נמצא בהארתו האהבה וממנו התשוקה, והבן היטב. ונמצא שהצדיקים הם למטה בוו"ן ומגיע אליהם מן הא"א אורות מה שמגיע בבחי' מה שהוא מתעורר בסוד שמיעתו כנ"ל ואז הם מתאוים אליהם ושמחתם הוא כשמשיגים אותם להתדבק בהם שאז הוא סוד כי השביע נפש שוקקה וכו' והבן. ואמר עוד וז"ל עתיקא סתימאה דכולא וכו', והנה הענין כי למעלה אמר [מתתקני קוצי דנימין מהאי סטרא ומהאי סטרא, ופירשתי לך שהוא התחלקות השערות לפי הגולגלתא, וכאן אמר י"ג נימין כו', והוא כי באמת אלף אלפים רבוא שערות יש כנ"ל והם כולם צינורות להשפעה כ"א יוצא ממבוע מיוחד כמ"ש, ואין שתי שערות יוצאין ממבוע א', א"כ כולם הם מיני הארות משונות זו מזו ותלוים בגולגלתא ואין שום דבר במקרה אלא צריך שא' יהי' ראוי לו להיות נתלה במקום א' ואחר במקום אחר לפי המדרגות הבונות את הגולגלתא עצמה וע"ז אמר מתתקני קוצי דנימין כנ"ל, אבל כאן אומר עי"ג נימין וכו'], וזהו התחלקות אחר בסוד ההנהגה לי"ג נימין וכל נימא עומר במקומו נגד הפנים, וזהו התחלקות האחוריים שאמרנו למעלה:

ואומר לך למה אמר פה [עתיקא סתימאה], הנה סתימאה נקרא הא"א מצד החכמה שבו, והאמת שבחכמה הוא מנהיג ההנהגות בסוד כולם בחכמה עשית, כי היא המות המחשבה שבו. והנה י"ג נימין מתחלקין בחילוק זה בכח האוירא שבו ג"כ ג' הויו"ת וחד דכליל לון כמבואר במ"א, וכיון שהם צריכין לעבור דרך שם לכן נעשין י"ג. אך האמת הוא שהח"ס מוציאה אותם כך מפני האוירא, ופירוש הענין הוא כי הלא תראה שאינו אומר ענין זה של י"ג נימין בראשונה אלא בכאן ושם אומר חשבון אחר של אלף אלפים כנ"ל. והענין כי כבר שמעת סוד ניצוץ ורקיע שהם אור סתום עומד במקומו אז אור מתפשט, והסוד יו"ד וא"ו, וע"כ אנו אומרים שהנימין הם וי"ן כי הם משיכא

דמבוע וכנ"ל. וצריך שתדע כי גם נו"ה דעתיק נכנסין בתיקון זה השערות כמ"ש בסדר הו' תיקונים דרישא. אך האמת הוא כי הרבה פעולות נעשות עד שיהיו השערות נכנסין בכל מה שצריך להם, הנה החומר שלהם הוא הארה היוצאות מהח"ס כנ"ל, אך זאת ההארה אינו עושה אלא המבועים לבד שהיא מתקבצת במקומות רבות מן העור של הכתר והם יודי"ן, אך הכח העושה אותן נימין בסוד ווי"ן הוא מה שניתן בהם מבחי' הגולגלתא עצמה כנ"ל והוא מה שלקחה הגולגלתא מן הח"ס בהתחברה בה, אך זאת ההארה עצמה אמת שהיא מתקבצת אל המקום שהיא מוציאה המבועין המוכנסין כבר, אך אמת הוא ג"כ שבכאן מתלוה כח העתיק כי הוא המתקן כל דברי הא"א בפרט בראש שלו ששם שורש ההנהגה, והנו"ה של עתיק שהם עצמן סוד ווי"ן מאירים שם ומתקנים כל ההארות האלה ומעמידים אותם בסוד ווי"ן. ותבין מכאן קשר גדול שיש לשערות עם האונים כי שניהם נתקנין מנו"ה דעתיק, ולכן נפיק אבתרוי דאודנין, והי' ראוי אפי' שיכסו אותם אלא שכח המתקלא מסלקה לאחוריהם כנ"ל. אמנם צריך שתבין עוד כי הח"ס מוציאה הווי"ן שלה שהם התפשטות אורה דרך הפנים והיינו הדיקנא, אבל פה לא הי' לה להוציא האודות אלא שהגולגלתא מושכת אלי' ממנה אור, והאמת כי בכח האוירא הוא זה כי האוירא עומדת באמצע ומחברת הכתר והחכמה והיא מקפת וסובבת את החכמה ויש בה כח להמשיך ממנה אורות ולהוציאם לחוץ דרך הגולגלתא, והנה בהתחבר הכתר עם החכמה ע"י האוירא כ"א מהם נוטל חלק חבירו ודאי, וכמ"ש בענין הארת האור הנ"ל. ונמצא שהאוירא נוטלת מהח"ס והח"ס מהאוירא ומסוד זה יוצאות השערות האלה, וע"כ אע"פ שמציאותם מחכמה התחלקותם מכח האוירא שהוא כמעט הפועל יותר בענין זה ואז מתחלקין לי"ג, והוא ממש סוד וא"ו כתיקון הניתן בהם מעתיק כנ"ל, ולכן כאן אחר האונים הזכיר דבר זה כי בהיות השערות בחינתם ואז מתפשט מכסוי מקורות כנ"ל. ואמנם תדע שמה שאמר [סתימאה דכולא], הי' לכלול גם ענין האוירא בשם זה וקראו סתום בכל בחינותיו, כי באמת גם האוירא סתום וגם הקרומא מפסיק נ"כ אליו שלא יתפשט אל החכמה. והנה זהו החילוק הא' הנמצא בנימין מצד היותם וא"ו, ואח"כ כולם כוללים הרבה קוצין עד שבא החשבון אלף אלפים רבוא עם כל שאר החילוקים הנזכרים למעלה:

ואמר עוד וז"ל לית שמאלא בהאי עתיקא סתימאה כלא ימינא וכו'

וזהו מה שכבר פירשתי לך איך ההנהגה בז"א היא בסוד ימין ושמאל לפעול שניהם כראוי לפי הזמן אבל בא"א אינו אלא להחזיר הכל לימין ולכן השערות בכאן אינם

מתפשטין לימין ולשמאל כמו בז"א אלא כל סדרם היא ממש מה שצריך להחזיר הכל להחסד:

ואמר עוד וז"ל אתחזי ולא אתחזי סתים ולא סתים. וזהו באמת סוד גדול מאד, והוא מש"כ והחיות רצוא ושוב כמראה הבזק, וכן כתיב התשלח ברקים וילכו ויאמרו לך הננו, וה"ס מטי ולא מטי הנזכר בזהר. אך האמת שהמאורות כך יוצאין בדרך ברק, והענין כי בהיות הכתר ראשון הוא מפני היותו המדרגה היותר קרובה אל הא"ס ומתפשטים הדברים עד המל' וכשמגיעים שם הנה הי' צריך להיות יותר מגולה אך מיד חוזר הא"ס ב"ה ומתגלה שם בכח וחוזרת המל' במדריגת כתר וכתר מלכות, וזהו התנועה רצוא ושוב נמצאת תמיד בכל המאורות וזה עושה כל העליות והירידות לכל המאורות וכל הנפרדים ג"כ כי בדרך הריצה יורדים כולם ובדרך השיבה עולים כולם וזהו ממש תנועות הרוח העולה מן הלב לגידין ומהם אליו כנ"ל, וה"ס הנחלים ההולכים אל הים ושבים ממנו, כי באמת הרוח נמצא בכל הגוף אלא שהוא כמו מתצמצם בלב וגם הוא מניח ממנו גילוי פרטי ולא גילוי כללי בגידין, וזהו ממש כמו הא"ס ית' המתגלה גילוי פרטי מוגבל בפעולתו וחוזר הגילוי ונאסף, אבל האמת הוא שאינו נאסף כי אז הי' ביטול אלא בריצה נחשב למקור הלב והרוח מתפשט ממנו והלאה, ובתשובה יתחזק הרוח כמו למקור בקצוות עצמן ויתפשט הרוח מהם ללב, וכן תנועה זו יש ממש בספי' כי הארה מתפשטת ובסופה מיד חוזרת למדרגת כתר ושבים המדרגות ממנו לראשונות ובהגיע שנית אל העיון יהי' הוא כתר וירדו המדרגות ונמצא שתמיד א"א לעמוד על שום קצה כי הולך אל הקצה האחר, וז"ס הסולם דיעקב שהיו מלאכי אלהים עולים ויורדים בו, והוא ענין הרצוא ושוב הזה הנמצא תמיד, ונמצא שהמאורות בהגיעם לסוף אינם מגיעים כי אם נעלמים בסוד הראש וזהו בכלל בע"ס וכן בפרט בכל התיקונים היוצאים מן הספירות עצמן, והוא כמו בכאן הח"ס בשרשה היא סתומה ומשם יוצאין הנימין בסוד הגילוי ומתפשטים למטה ובסופם חוזרים להעלם. וא"ת שיעמדו כך אינו אמת שהרי מיד חוזרים ומתגלים בריצה האחרת ולכן נמצא שהוא נראה ומיד אינו נראה, וסתים בסוד השורש ומיד אינו סתים מחמת התנועה הסובבת. והנה זהו בתקונים שלו וכ"ש בעצמותו שהיא השורש לכל המאורות והוא יוצא מן הא"ס עצמו, כי הנה כ"ז הוא סוד השורש השולט על ענפי' כמו הרוח שבלב על הענפים, וע"כ אם זאת השליטה יש לעתיקא על תיקוניו כ"ש שיהי' לא"ס על העתיקא:

ואמר עוד וז"ל ועל האי תאיבו ישראל לצרפא בלבון וכו'. וסוד הענין הוא, כי באמת ישראל היו מתנהגים בצאתם מארץ מצרים ע"י הא"א, וה"ס מה תצעק אלי דבר אל בני

ישראל ויסעו, שפירש בזוהר דבעתיקא תליא, והנה הם היו משיגין זה הענין אך בהיות שהכל הוא במטי ולא מטי וא"א לעמוד כ"כ על המאורות היו רוצין לדעת היטב ההנהגה בהם היאך היא. ואמר לצרפא בלבהון], וה"ס מה שהפסוק עצמו אמר היש ה' בקרבנו, ואינו אומר בנו, אך הענין הוא כי מן הקדושה המנהיגתם הי' נמשך ההארה המתלבשה בתוכם ממש. ולכן אמר [לצרפא בלבהון], כי בחי' הארה הזאת היו רוצין לדעת בבירור ואמרו היש ה' בקרבנו אם אין, והענין כי בז"א הוא ה' וההנהגה לפי ענינו הכל בסור הוי"ה, אך א"א נקרא אי"ן. אמנם באדר"ז אמרו ע"ק איקרי אין דבי' תליא אין, והענין כי א"א מתפשט לצורך הז"א ומצד זה נאמר בעתיקא תליין. ובאמת שהי"ש מתחיל מח"ס שמשם או"א בסוד קנ"ה חכמה קנ"ה בינה ב"פ קנ"ה גי' י"ש, אבל א"א מצד מה שהוא נמשך לעתיק זה נקרא אי"ן:

ועתה אומר לך למה היה זה הענין שם במסה דוקא כדי שתבין היטב כוונת ישראל בו. דע כי הנה רז"ל אמרו שהקב"ה נגלה כבחור על הים וכזקן מלא רחמים על הר סיני, וס"ז נתפרש במ"א, שבים הי' ז"א במקומו, ובסיני הגיע עד הדיקנא דא"א. וצריך שתדע שגם בליל פסח באו לו כל המוחין מה שקיבל אח"כ שנית עד המתן תורה. אמנם יש חילוק גדול כי במ"ת הגיע אל האריך בהדרגה ונמצא שהוא עולה ממדרגה למדרגה עד שם, אבל בליל פסח לא הי' כך אלא שהמוחין כולם נכנסו בו בלי סדר ובבת האור הגדול יצאו ממצרים. וזה צריך שתדע שבהיות הו"א למטה אז הוא זמן מלחמה שהאויבים נלחמים והוא משחית אותם אבל כשעולה למעלה אינו כך כי אינם יכולים אפי' להלחם ונבלעים מיד. והנה במצרים הי' במקומו, אבל כשבאו בו כל המוחין האלה לא הי' זמן מלחמה אלא בגילוי שלו מיד נכנעו כולם ובא פרעה לקרוא למשה ולאהרן ועכ"ז הי' נגוף ורפוא, אבל הקב"ה רצה להיות נלחם דוקא כדי שיתוקנו כל הדברים במדרגותיהם כי מה שנעשה כך בדרך נס שלא כסדר הבריאה לא יוכל לתקן תיקון גמור אלא לפי שעה כדי שאח"כ יעשה התיקון גמור, אבל התיקון הגמור הוא שכל מדרגה ומדרגה לפי ענין מציאותה וטבעה תתוקן היטב, והנה מפני כך רצה הקב"ה שיהי' עוד מלחמה דוקא, וה"ס כי ה' נלחם להם במצרים, ואז אפי' שהיו רוצים להכנע הקב"ה לא רצה ורצה שיקומו וילחמו לעשות בהם נקמה אמתית וגמורה. והנה מיד אחר שיצאו ישראל ממצרים נסתלקו המוחין מן הו"א וחזר לקטנותו אלא שחזר לקבלם אחד אחד עד מתן תורה, ונמצא שבזמן קריעת ים סוף הי' למטה במקומו כנ"ל, אבל באמת כתיב דבר אל בני ישראל ויסעו, והיינו שיסעו אל העתיקא, ואז ועתה הרם את מטך, שמשם קיבל כח המטה לקרוע את הים, אבל הענין הוא ששתי פעולות נמצאו כאן, א' מסטרא דעתיקא

וא' מסטרא דז"א, אך ז"א לא עלה כלל אל העתיקא וגם לא נכנסו בו מוחין כיציאת מצרים אלא הוא עמד במדרגתו, אלא שהעתיקא למעלה נגלה למה שנגלה לתת כח אל הז"א ואז הים נקרע מצד א"א והנקמות נעשו מצד הז"א. אך עדיין הי' צריך תיקון אחר כי הי' צריך שהז"א מצד עצמו יתוקן אפי' בהיותו למטה, וגם בלא צורך הארה וסיוע העתיקא, וזה הענין היה במרה כי אז נסתר הא"א ונשאר הו"א במקומו לבד, והמים היו מרים וישראל לא היה להם להתלונן אלא לשאול ולדעת מה זה ואז היו יודעין דרכי המקום ב"ה כראוי, והם התלוננו אבל מיד ויורהו ה' עץ, וזה העץ הי' הרדופני, כי הי' מצד הדין למטה, אבל כך רצה המאציל ב"ה שיתוקנו הדברים כך שאפילו למטה יהי' טוב לישראל כי כל הדינים יתוקנו. וז"ס כל המחלה אשר שמתי במצרים לא אשים עליך כי אני ה' רופאך, שיש קושיא על זה הפסוק אם אין מכה רפואה למה. אך סוד הענין כי במצרים נלחם בסוד זה הקטנות, ובאמת הוא דין שמשם יוצאין המכות והחלאים, אבל לישראל הוא טוב ואינו מכה כי לגביהם הדין נמתק ולכן כל המחלה אשר שמתי במצרים, אע"פ שאתה תראה המדרגות כך כמו דין שמהם יוצא המחלה במצרים, הנה לא תירא שיהי' כך לך, כי אם שמוע תשמע וכו' אז אפי' הדיו הגדול יהי' טוב לך ורק רע לס"א, וזהו כי אני ה' רופאך, והבן היטב. והנה שם נתן הקב"ה מצות לישראל שכתוב שם שם לו חוק ומשפט ושם נסהו והם שבת ודינין. והענין כי באמת אע"פ שהז"א הוא במקומו מגיע לו התיקון מאריך, וסוד השבת הוא מה שהז"א עולה בו ועתיקא מתגלה אבל כל החול נתקן מכח השבת ואז אפי' בימי החול יש קדושת השבת, ונמצא שנהנה המצוה לפי המעשה. והנה הדינין הם בז"א עצמו במקום המלחמה והם עשוין להרחיק הס"א, ובדינין נאמר אשר תשים לפניהם ולא לפני עכו"ם, ונס בשבת עכו"ם ששבת חייב, נמצא שהם תיקונים דוקא לבני ישראל שאין לעכו"ם חלק בהם, והוא ממש ענין כי אני ה' רופאך, שבחינת המלחמה לעכו"ם לא יהי' רע לישראל אלא טוב להם. והנה משם נסעו לאלים, ואלים הוא יסוד אי', ושם מצאו תיקון גדול שה"ם שתים עשרה עינות מים וכו', והענין כי כאן יש שרש גדול לישראל שבו הם שולטים על העכו"ם, והסוד הוא כי הנה באי' יש שם הוה ומן השם הזה נעשו י"ב צירופים והם שורש לי"ב שבטים והנקודות עולין ע' ובכהם נוטלין ישראל כח העכו"ם לשלוט עליהם וזהו שתים עשרה עינות כי הם ביסוד אי' הנקראת ע' רבתא **(בהע"א ימא רברבא.)** והם חנו שם על המים בסוד התיקון שלהם ושם נתחזקו חיזוק גדול וה"ס מי כמוכה באלים ה', כי כאן באלי"ם זה שה"ס א"ל מ"י נודע איך כל כח הקדושה הוא לישראל, כי הרי כל ע' שרים וכל האלהים אינם נמשכים אלא מן הנקודות האלה והם צריכין להכנע אל הקדושה

ולהשתחות לה' בהדרת קדש, וה"ס מי כמוכה נאדר בקדש. והנה ע"כ נתקן תיקון ז"א במקומו אע"פ שנסתר הא"א, והי' צריך לתקן כמו כן הנוקבא וזהו שבאו פעם שנית אל נסיון של המים וזה הי' ברפידים ושם נעשה התיקון בסוד הצו"ר, והענין כי צו"ר היא נוקבא מצד הדין בסוד הסיתום דרך נחש עלי צו"ר ואינו מוכן להוציא המים, כי הוא בסוד יונת אל"ם סוד מ"ם סתומה מפני הנחש, וה"ס אשמרה לפי מחסום בעוד רשע לנגדי. והנה גם במקום שבאו שם היתה השכינה עתידה לתקן בסוד זה כמו שנתקן ז"א במרה אלא שהתלוננו ורבו, והאמת הוא שענין רפידים כמו שדרשו רז"ל שרפו ידיהם מן התורה ומזה נמשך שנתגברה בהם הס"א וגרמה מריבה. ותראה שבמרה לא היתה אלא תלונה וכאן נעשית אפי' מריבה שנתגבר הקטרוג הרבה עד שמשה אמר עוד מעט וסקלוני, ותראה הפסוק שאומר ויקרא שם המקום מסה ומריבה על ריב בני ישראל ועל נסותם את ה', ונמצא שמשנה הסדר מראש הפסוק לסופו, אבל הענין הוא שודאי הוצרך לתקן זה הענין אבל לא הי' נתקן היטב כמו במרה אלא במטה והוא נמשך מכח העתיקא שנגלה על הים ואם הי' נתקן היטב הי' נעשה בדבור והוא כי על הים נגלה הא"א ולא להעביר שליטת הז"א אלא א"א פעל מה שפעל לקרוע את הים וז"א להלחם אבל מכח אותו הגילוי הי' צריך שיהי' תיקון למדרגתו במקומו וע"כ בלא גילוי אחר מיד הי' צריך לתקן וכיון שהי' בקטרוג ע"כ הוצרך גילוי אחר של העתיקא ובכח ע"י המטה. והנה ישראל אמרו שרוצין לדעת באמת מהו זה הענין אם א"א פועל בהם אם לאו, וזהו נמשך מפני שהאורות היו מגיעים להם מן הנוקבא אבל בסוד אתחזי ולא אתחזי, ולכן לא נקבע בלבם דבר ברור, וכיון שראו חסרון המים מיד התחילו בתלונה לדעת אם באמת א"א הוא המנהיג. אך אח"כ כשנתקן הכל הנה נתקן ענין המסה עצמה שהוא בחי' חסרון המים וגם הקטרוג הנמצא שם במריבה ולכן נקרא מסה ומריבה והוא לתקן על ריב בני ישראל ועל נסותם, כי מן הריב באו למסה ובתיקון המסה נתקן ענין קטרוג הריב והכל בגילוי העתיקא שנגלה. אמנם צריך שתדע כי אם לא הי' זה הקטרוג הנמצא שם במריבה היו גם ישראל מקבלין התורה ברצון בלא כפיית הר כגיגית אבל ביון שהוצרך כח לצור הוצרך כח ג"כ לקבלת התורה וזהו ג"כ שהתיקון ג"כ לא נשלם היטב, אבל לעתיד לבוא יהי' נתקן בסוד כי תורה מאתי תצא, שהוא חידוש התורה בתיקון שלה:

ואמר עוד ז"ל בפלוגתא דשערי אזל חד ארחא וכו'

וה"ס גדול מאד, כי הנה כתיב ואורח צדיקים כאור נגה הולך ואור עד נכון היום, וכבר נתפרש בכאן שזהו מדבר על סוד האורח הזה, אך הענין הוא כי זה מדבר ע"ס מעשה הצדיקים ותיקונם. ותבין בזה באמת למה בא הדעת דעתיק להתלבש בתוך הא"א וגם

אינו מתלבש כמו חז"ת של עתיק בספי' א"א, ותראה סודות עמוקים בעניני ההנהגה. הנה אמרו באד"ז כמ"ש למעלה וז"ל ע"ק איקרי אין דבי' תליא אין, וסוד הענין שכיון שההנהגה הוצרכה ללכת בדרך זה להיות בתחלה תיקון המאורות בשליטת הזמן ואח"כ לקבל השכר לנצחיות הנה כך הוצרך להיות מוכן במאורות עצמן. והנה א"א וממנו ולמטה בם תלוי הכל לפי ההנהגה הצריכה לזמן התיקון והעבודה ומאריך אנפין ולמעלה הוא מה שעתיד להיות. אך באמת משם נמשכין גם למטה ענינים ותיקונים לפי הסוד הזה כמו שאפרש לך בס"ד, והנה מה שמתלבש בא"א מעתיק דהיינו הז"ה שבו הכל לפי מה שצריך להנהגה הזאת, אבל מה שנשאר למעלה הוא בסוד הנצחיות והיינו רישא דלא אתידע, אך עכ"ז ודאי הם נקשרים זה בזה, וע"כ ע"ק איקרי אי"ן מפני עתיק היינו רדל"א המתחברת בו, ונמצא א"א יש בו ב' בחינות, א' הוא מה שהוא לצורך התחתונים, וא' מה שהוא מתקשר בעליונים ומצד זה נקרא אי"ן:

ואפרש למה אמר תליא שבזה תבין היטב מציאות ענין זה, כי הנה שם אמר וז"ל רישא דלאו רישא דלא ידיע ולא אתידע מה דהוי ברישא דא וכו' וזהו ענין הספיקות שיש ברדל"א, וכבר נתפרשו במ"א. ועליהם אמר הנביא והשביע בצחצחות נפשך, צח חד צחות תרין, כי לא הי' ברור אצלו הענין מפני הספיקות, וצריך לדעת מהו ענין הספיקות האלה, אך אמתת הדבר הוא כי הנהגת המאציל ב"ה היא עמוקה עד שא"א לשום אדם להשיגה וא' מן הדברים המעלימים מאד מאד את ההנהגה הוא ענין החיות רצוא ושוב, שאע"פ שפירשתי לך כבר פי' א' הנה ע' פנים לתורה וכמה סודות נמצאים בפסוק א' כולם אמתיים ולא אאריך עתה בזה. אך האמת הוא כי שורש לכל המציאות וכל ההנהגה הוא ענין שית אלפי שנין שארז"ל, וענין חד חרוב נתבאר בספרא דצניעותא, שאמר, ואתחרב כולא בתריסר שעתי תליסר יקים לון ברחמי וכו', וכל הדברים האלו הם סודות עמוקים ועצומים מאד. דע כי המאציל ית"ש האציל את כל המציאות כרצונו בכל הסדרים אשר סידר את העולמות, ועוד שם דרך אחר והוא תיקון העבודה שבכחה נסדרים הדברים כולם בחוק וסדר אחד. וסוד הענין כי לפי סדר הבריאה נמשכה הס"א בסוף המדרגות והיא רעה ומזיקה כי להיות יצה"ר ומה"מ נבראה, וע"י מעשה התחתונים אינו כך כי הלא צריך להיות כל רע אובד ומה שנשאר מן הס"א צריך שיהי' טוב וטהור וזהו כבודו של המאציל ב"ה וה"ס יהי כבוד ה' לעולם, שהיות המאורות שרש לס"א לפי ההשתלשלות אינו פגם בכבודו כי אדרבא כחו של המאציל ית"ש נודע בזה אחר שהוחזר כל הרע היותר קשה לטוב, וכבר פירשתי מענין זה בס"א וא"א להאריך בו כ"כ פה. ולהיות כל העולמות נתקנין בכל חלקיהן, צריך שכל התרי"ג שרשים של הנשמות

יהיו משלימין בכל חלקיהן כל התרי"ג מצות ואז נמצא התיקון שלם, ונמצא שכל צדיק שהשלים במעשיו שם דרך חדש בהנהגת העולמות הוא הדרך שרוצה בו המאציל ית' אך שלא רצה לברוא אותם כך כ"א להכין שיהי' כך במעשה התחתונים והבן היטב. והנה הדרך המתחדש נקרא אורח צדיקים שהוא אורח פרטי לכל צדיק, והוא אורח כללי הנשלם ע"י כל הצדיקים, ועוד אדבר לך מזה בס"ד. וכיון שהבנת אלו הב' דרכים אפרש המאמרים אשר הצעתי לפניך:

הנה הדרך הזה הב' הוא עתיד להתקיים לנצח, ולכן אפי' עתה שהוא שליטת הזמן צריך שיהי' שליטת הנצחיות שיהי' נעלם שלא ינהיג אלא שיהא נמצא להיות נקבעים בו התיקונים שיתגלה אח"כ בסוף הזמן, וז"ס צדקתו עומדת לעד כי כל המעשים טובים הולכין ונקבעים במציאות הנצחיות להתגלות אח"כ. וסדר הענין כך הוא, כבר אמרתי שהשתא אלפי שנין הם השורש לכל הנמצאים וזמניהם וחקותיהם ואלה הם כ"כ מאורות שפרטיותם הוא פרטיות הרגעים הקטנים שבשות אלפי שנין אלו, ואלה מאירים עתה בדרך זמן כמ"ש למעלה כבר, ואח"כ יתגלו כולם בדרך נצחיות פירוש שכולם יאירו תמיד כמ"ש. וזה הדבר הראשון המוכן להיות כך שהוא באמת סוף המעשה, ולפי מציאות זה נסדרו הדברים בהנהגת הזמן כי אין שורש אלא א' אלא שהוא פועל בב' מיני פעולות. והבן היטב עוסק הדברים כי זהו קשר כל עניני המציאות והנהגתו. והנה מה שמתגלה עתה אינו אלא מה שהוא בסוד הנהגת הזמן, אבל היא עצמה תלוי' בסוד הנהגת הנצחיות ועניינה. ועוד יש דבר גדול כי הלא כל המעשים הנעשים בכ"א מן הרגעים האלה הנה הוא גורם פעולה בפ"ע בכל המאורות. וגם צריך שתדע שאינו דומה פעולת תיקון הבא אחר קלקול לתיקון העומד מאליו בלי קלקול, וכן עד"ז כל פעולה הנעשית בכל חלק זמן היא מתחלפת מחברתה מפני רוב התנאים הנמצאים בה שא"א לפרט אותם וע"פ כל השינוים האלה הוכן הנצחיות להבנות כי זה ההפרש שבעוה"ז נבראו הענפים לפי השורש ולעוה"ב יתחדש השורש לפי מה שנעשה כבר בענפים, וה"ס מי שטרח בע"ש יאכל בשבת. והבן מאד כי ז"ס אם צדקת מה תתן לו ורבו פשעיך מה תפעל בו, כי אע"פ שעתה הוא פגם בשורש חטא הענפים שלא יוכל להשפיע בהם וצריך להסתיר בכחו הנה זה כל זמן מציאות הבחירה אך בהתחדש הדברים הנה בפי הענפים והכנתם יהי' חידוש השורש ע"כ לא יהי' פגם כלל, והבן מאד כי כל אלה הם מעמקי החכמה. ותדע שסוד ההנהגה הזאת בעתיק היא עומדת ברדל"א כי הז"ת המתפשטין בא"א כבר אמרתי שהם לפי הנהגת הזמן אך רדל"א היא עומדת למעלה מא"א וה"ס דיבור הנהנה הנצחיות בהנהגת הזמן, כי כבר שמעת איך הנהגת הזמן נמשכת מהנהגת הנצחיות

שהיא עיקר הבריאה אך הנהגת הנצחיות עומדת לתקן מכח הנהגות הזמן בקבלה מן הזמנים המעשים הנעשים בהם לקבוע אותם בנצחיות כמ"ש. והנה בהיות הנהגות הזמן מתחלפות בסוד זמן שאור א' מעכב על חבירו הנה לא תמצא בזמן א' אלא הארה א'. אבל כבר שמעת איך אין שום פעולה נאבדת בין התיקון שקודם הקלקול ובין התיקון שלאחר הקלקול ובין הקלקול שלאחר התיקון ובין הקלקול שקודם התיקון, כי לכולם יש פעולה מיוחדת שונה מחברתה, ע"כ כל הזמנים בכל פעולותיהם נקבעים כולם בנצחיות, וה"ס כי אין שכחה לפני כסא כבודך כמפורש בס"א. וגם הזמן הבא אחר הזמן הא' הוא מקבל הפעולות מכח כל הקודם אליו ואפי' מכח מה שעתיד להיות שה"ס אתה זוכר מעשה עולם וכו' כמפורש במקומו. ונמצא לפי זה שצריך להמצא שינוים דבים בזמן, שבזמן א' עצמו ימצאו ענינים רבים מכח פעולה א' ומכח פעולה אחרת ומכח כמה פעולות שכ"א מהם מעכבת על חברתה כל זמן שליטת הזמן. והנה בעבור זה נאמר והחיות רצוא ושוב, וס"ז נתפרש בפירוש המרכבה בזוהר חדש פ' יתרו כי אין המאורות עומדים בשום מראה קבוע כי הם משתנים תמיד לכמה מיני מראות מפני רוב הבחינות המשתנות בהם נמשכות מכמה דברים הפועלים בהם. אך זה צריך שתדע כי אע"פ שהפרטים הם רבים הנה השרשים אינם כ"כ, ולכן אפי' להתחלפות המאורות ימצאו שרשים שהם באמת שרשי ההתחלפות אשר מהם כל שאר החילופים הנמצאים בהם. והנה השרשים האלה עומדים ברדל"א שהיא מה שמתחברת הנהגת הנצחיות אל הנהגת הזמן, והבן היטב זה הענין, כי הלא כל מה שתאיר עתה בדרך התחלפות יאיר לע"ל בדרך קבע. כי הלא כבר שמעת כי הנצחיות נבנה ע"פ הכנות האלה של כל הזמנים, והנה ז"ס יום הדין הגדול שעליו כתיב כי את כל מעשה האלהים יביא במשפט על כל נעלם וכו', כי אז יתפשמו כל הדברים בכל הזמנים שנעשו לקבל בקבע המציאות כראוי, ולכן יעשה הקב"ה דין פרטי על כל דבר ודבר שנעשה בכל זמן מזמן בריאת העולם בכל השית אלפי שני ואז יבוא אלף השביעי להסיר הצורה מכל ההנהנה הזמנית, וה"ס אתחרב כלא בתריסר שעתי, ועוד אדבר לך מזה בס"ד. ואח"כ אלף השמיני דהיינו חידוש העולם אז יהי' נבנה הבנין של כל השרשים לפי הכנת הענפים כמו שזכרתי, והבנין הזה הוא נעלם לנמרי שא"א לדעת ממנו כלל:

אך עד שלא נתפשטו הדברים בסוד יום הדין הגדול, ענין הנהגת הנצחיות גורמות ההתחלפות בהנהגת הזמן, ואלה הם הספיקות של רדל"א, והענין כי כל מה שמסתפקין בה אינו שאפשר שלא יהי' אלא אדרבא הכל יש אלא שעתה מאירים בדרך ספק כמ"ש לך ואח"כ יאירו בדרך ודאי שכל הדברים יתפרשו בדרך קבע, והענין כי ענין המאורות

באין עתה מסופקות תסיר, כי הנה סה שנשרש ונרכב ברדל"א הוא גורם מצב ותנועה בכל המאורות ובהמצא קשרים ההרכבות רבות גורם מצבים ותנועות רבות:
והנה הסדר הוא שיש תנועה מתחלפת הרבה מהרכבה להרכבה ברדל"א, וזהו גורם מצבים ותנועות רבות מתחלפות במאורות. והנה הדבר הולך תמיד כך, ומי שיסתכל במאורות ורואה אותם במצב א' הנה ממנו יכול לגזור שימצא הרכבה כך בשורש שהוא רדל"א. אמנם לפי שעה משתנה מצב המאורות, וצריך לגזור שיש הרכבה אחרת וזה נקרא הנהגה מסופקת כי אין שתי התנועות עומדות בזמן ואין הנהגה ותנועה קיימת, ולכן אמר הנביא והשביע בצחצחות נפשך, כי כך סדר ההארה צפייתן כמראה הבזק, וההארה מתחלפת וחוזרת ומתחלפת תמיד בלי שום קביעות. אך לחידוש לא יהי' כך, וע"כ אמר רישא דלאו רישא, כי לפי מה שמוכן להיות בשעת החידוש דוקא אינו פועל כלל רק מה שמקבלת הבנה מעכשיו לאלף השביעי ולחידוש עצמו. והנה על הא' אמר דלאו רישא, שאינו נחשב כשורש וראש כלל, וכנגד ימה שיתפרשו הדברים לקבע באלף השביעי אמר דלא ידיע, כי באמת לא נודעו השרשים האלה כי הם נשגבים מן ההשגה, אך לסוד הנהגות המסופקות המתחלפות בכל רגע כנ"ל אמר דלא אתיידע שא"א לקבוע הידיעה מההשגה, וע"ז נאמר והחיות רצוא ושוב כנ"ל, אך ההשגה היא בסוד ברח לך אל מקומך, וה"ס אל תדין את חבירך עד שתגיע למקומו, והענין הוא כי הלא כאן יש לשאול כיון שהארה היא כך מסופקת א"א להשיג כי הכל הוא בהתחלפות, אך הענין הוא כי מקום ההשגה היא מל' והיא נקראת מקום, והנה כ"א מקבל במקום זה לפי הראוי לו לפי הארה המסופקות ההיא כי הלא כל ספק עושה פעולה בכל המאורות כנ"ל ומל' מגלה הענין באותה הבחי' הראויה להאיש ההוא, והבן היטב. והנה יש עוד במלת רצוא ושוב כי המאורות רצים אל העתיק אבל א"א להדבק לגמרי יען אינו אלא להתחבר ההנהגות, וגם כח ההתחלפות אינו מניח ההשגה אלא מה שצריך ומיד שבים:
והנה תבין עתה למה שאמר דבי' תליא אין, כי הדבר שאינו שם בעצם נקרא תליא, ואותיות של השם אמר דבעתיקא תליין, כי בעצם הם למטה ותליין הם למעלה, ובכאן הוא להיפך כי בעצם הוא למעלה ותליא הוא למטה, כי משם מקבל להכין אל הסוף כנ"ל. והנה הקשר באמת נעשה מכח דעת דעתיק, והוא כי הדעת הוא גלוי החרב דהוא עיקר בהנהגה כנ"ל. והנה הז"ת הם לפי בחינת א"א עצמו לצורך התחתונים אך הדעת הוא לפי מציאות העליון וע"כ מתלבש בו אך לא כאחרים אלא לחבר שתי ההנהגות, והנה דעת דא"א הוא בין הכתפים והוא גילוי הנהגת הא"א עצמו ומתפשט לחו"ג לימין ולשמאל שיוצא משם או"א ויסו"ת ואח"כ זו"ן. אך גם באורח הזה נמצא בחי' הדעת

דא"א מצד היותו בתוך יסוד דעתיק והוא מתחבר עם הדעת דעתיק שבאוירא ואז נותן מציאות לאורח הצדיקים:

ואשלים לפרש לך עתה מה שהתחלתי למעלה ענין כלא אתחריב בתריסר שעתי וכו'. כי הנה יש להבין דבר א' שקשה בענין הו' אלפין שנה, כי הי' נראה שהי' די להחריב העולם שיחרב הכל ברגע א' ואז סוד יבנה כלו באותו הזמן שירצה המאציל אבל למה צריך אלף שנה, וא"ת שצריך להעביר צורת כל ההנהגה הזמנית כמ"ש למעלה שע"כ צריך הפרטיות של אלף שנים הנה יקשה כ"א לפרט אנו מכוונים הי' ראוי להיות ששת אלפים חרוב להעביר כל הנעשה בששה אלפים. וגם צריך להבין עוד דבר א', והוא כי מדברי הרשב"י זללה"ה אלו הימים של שיתא אלפי שנין אינן נחשבין רק לי"ב שעות כי (ת"ק) **(אצ"ל כל אחד.)** מהם נחשב לחצי יום, וזהו קשה למה לא נחשוב שעות הלילה נ"כ והרי כתיב ויהי ערב ויהי בוקר יום א'. אך סוד הענין הוא כי ז' תיקונים יש בראש של הא"א והם באין מעתיק כמו שידעת, וי"ג תיקונים דדיקנא בפניו שהם ההנהגה כמ"ש לך כבר. וגם אמרנו שסודם חד"ר ובסוד הזכר, ומזל ונקה הוא בסור הנוקבא המקבלת, וע"כ הז' תיקוני רישא מאירים בדיקנא ו' בי"ב תיקונים בסוד הזכר, והשביעי בי"ג בסוד הנקבה. אך באמת הוא כי עיקר ההנהגה בעולם עכשיו בסוד הי"ב לבד ובסוד זה נעשים שבעת ימים של י"ב שעות לכ"א, והם שבעת אלפים שנה. ופירוש הענין הוא דע כי מזל ונקה מן הי"ב שעות הראשונים הוא הנעשה אלא שהוא נקרא תיקון י"ג לגביהם, אבל אם נחשוב בפרט תיקוני הדיקנא יהיו כ"ד, י"ב בסוד הזכר וי"ב בסוד הנוקבא שהוא מול ונקה. והנה תראה כי לאלף השביעי אנו מזכירין זמן שהוא אלף שנים. ובאמת אחר אלף השביעי אין עוד זמן כלל כי אז הוא הנצחיות, ואע"פ שנזכר איזה פעמים אלף השמיני לאו דוקא אלא ר"ל מה שבא אחר אלף השביעי, והענין כי הז"ת רישא הם השולטין כי הם מעתיק בא"א וכשאחד מהם שולט הנה יעיר בממשלתו כל ההנהגה, אך ההנהגה הראוי' להתעורר היא רק הי"ב תיקונים של הדיקנא לבד, לכך הם שבעה ימים של י"ב שעות לכ"א, כי בשליטת הששה בפ"ע תתעורר ההנהגה הי"ב לפעול לפי השולט עליו, אך ההנהגה יהי' תמיד א', ובשליטת יום הז', ההנהגה עצמה מתחלפת צורת הנהגתה לכן הם י"ב תמיד לא פחות ולא יותר, כי אפי' יום הז' אינו לפי עצמו אלא לפי מה שהוא מתחבר אל האחרים כי הרי הוא מסבב בזמן כל הששה האחרים אבל אין הימים שמונה לכלול גם החידוש שאחר הז' אלפים אלא ז' ימים כי עד שם הכל הוא בי"ב לבד, אך אחר הז' יש בחי' הנהגה אחרת מצד יום הז' במה שאינו מתחבר אל האחרים כלל ונשאר הוא לבדו פועל בבחינתו ולא בבחינת הששה, והיינו במזל ונקה ולא בי"ב הראשונים, ונמצא

שהחורבן הוא בתריסר שעתי דהיינו בי"ב תיקונים כמו כל שאר הימים, ובסוד זה הוא אלף שנים דוקא אך החידוש אחר החורבן הוא בסוד מזל ונקה שכולל נ"כ י"ב כנ"ל. אך הוא בדרך אחר בדרך הנצחיות שכל שרשי שיהא אלפי נשארים קבועים לנצח כנ"ל, וזהו תליסר יקים לון ברחמי, ומתחדשין בו כל הששה. ותבין היטב כי יש כאן סוד ב' שבתות שאמרו רז"ל אלמלי שמרו ישראל שתי שבתות כהלכתן מיד נגאלין, כי צריכין ישראל לשמור מה שהי' די לתיקון שלם והן בסוד העטרה של היסוד והנוק' בפ"ע. והבן היטב כי לרמוז סוד זה גם בשבת עצמה יש מואת הבחי' שיהיו ב' שבתות שהם העטרה והנוקבא, אבל עיקר העטרה הפועלת עם הוא"ו. והנה גם אימא מתחברת שם, ואז הם בסוד ג' פעמים שביעי המוזכר בפ' ויכולו, אך העיקר הוא העטרה, אבל אחר החורבן העיקר היא הנוקבא והיא עצמה י"ב בסוד י"ב ראשונים שהיא הי"ג אבל איננה אלא סוד הי"ב, והיינו היא השביעית וכל עצמה היא הו' כי שורש הכל הוא ו', אלא שיש לו ב' זמנים וב' בחי', זמן עצמם והם במדרגה אחת, וזמן העלי' אחר החורבן והם במדרגה יותר עליונה:

ואשלים לפרש לך עתה למה הם י"ב שעות ולא כ"ד שעות, וגם אפרש לך איך יהי שבשעה שהוא לילה לחצי העולם הוא יום לחציו האחר וכך להיפך. אך סוד הענין הוא כי המאציל ב"ה סידר הדברים בסוד עליון ותחתון, אך אין התחתון מקבל אלא מסוף העליון, ותראה שהנוקבא מקבלת השפע ביום ומחלקת בלילה, ונמצא שביום נוטלת היא, ובלילה נוטלין הענפים, ולכן הי"ב שעות הם עצמן אותן של היום ושל הלילה, והיינו כי היום אשר לחלק הב' מן העולם בזמן שהוא לילה לחלק העליון אינו אלא התפשטות היום שהי' בחלק העליון וכל שעה צריכה להתפשט בעליון ובתחתון, ואין ההנהגה אלא בי"ב תיקוני הדיקנא כנ"ל אלא שהם עצמם מתפשטין בעליון ובתחתון והתפשטם מן העליון לתחת הוא הלילה בעליון וכך להיפך, והבן היטב. נמצא שהאריך יש בו ב' בחי' הנהגת הזמן למה שהוא שורש להנהגת האצילות, ובחי' הנהגת הנצחיות למה שהוא נמשך אל העתיק התלוי בו כנ"ל, וזהו נקרא הברית התיכון בתוך הקרשים מבריח מן הקצה אל הקצה וה"ס גדול מאד. דע כי שתי ההנהגות שזכרנו ה"ס אימא ונוקבא והם עצמן לאה ורחל ופירוש הענין הנה רז"ל אמרו בהבראם בה' בראם, וכבר פי' בכמה מקומות שז"ס מלכות שבסודה נאצלו כל המדרגות. והנה ה' זו יש בה ב' בחי', והיינו פנימיות וחיצוניות, וסודם ה"ה שהיא ה' מלאה, והפנימיות היא לאה והחיצוניות היא רחל. והבן עתה היאך רחל היא עקרת הבית, והענין כי ה' היא בהי' הנוקביות אשר הפנימיות שבזאת הבחי' היא אומא והחיצוניות היא נוקבא, והחיצוניות עושה הנהנה

הזמנית והפנימיות עושה הנהנה הנצחיות, והא"א אמרנו שמחבר ב' הבחי' ביחד, והוא בריח התיכון כי הוא התיכון שבה' פרצופים והוא מבריח מן הקצה אל הקצה שהם ב' ההי"ן שזכרנו. והנה לאה היא עלמא דאתכסיא, וסוד הענין כי הנצחיות אינו מתגלה עתה רק לצורך מה שהוא צריך להתחבר עם הנהגת הזמנית אבל אין זה עצמיות ענינו וממשלתו, אבל הנהגת הזמנית הוא העיקר והוא המתפשט במדרגותיו. והנה לאה אינה נרמז בה אלא סוד הה' עצמה שבהתמלאה במלואי' עולה ל"א, והיינו ל"א ה', אבל רחל היא ההנהגה המפורטת, ופרמיות המדרגות ה"ס ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן העולים רל"ב והו' של חששה ימים הרי רל"ח כמנין רח"ל. ובאמת סוד הו' הזאת ה"ס י"ב פרצופים שבאצילות כי ה"ס ששה מדרגות של זו"ן, וכך הוא הסדר שהו' מתמלאת ונעשית י"ב בסוד ימין ושמאל והם עצמן סוד הי"ב שעות, ונמצא רחל כוללת עולם האצילות ועתיק עצמו נכנס בענין הזה מצד מה שהוא פועל באצילות בסוד חו' תחתוניות שבו, אך סוד העתיק עצמו מצד הנהגת הנצחיות כנ"ל הוא בסוד לאה, אבל לפי הנהגה הצריכה רחל היא עקרת הבית. והנה לאה כבר אמרתי שהיא בסוד הה' בג' מילואי', וזה באמת מה שהיא מתפשטת לצורך הנהנה הזמניית. והנח הה' עצמה פשוטה היא סוד מלכות וג' מילואי' ה"ס חנ"ת והכל הוא כמנין לאה כנ"ל, והנה המלכות בית דוד היא מבחי' זאת, וסוד הענין ודוד עבדי נשיא להם לעולם, כי לעולם הוא בסוד הנצחיות, ודוד צריך שיהי' הראש לעולם, וז"ס הד' של יהוד"ה שה"ס מלכות בית דוד שהיא בד' המדרגות האלה ה' ונ' מילואי', ומה שהוא בכלל בהם, ברחל הוא בפרט שנעשית ד' שמות רל"ב והו' נוספת הוא סוד הו' אלפין כנ"ל, שבבחינהו פועלים אלו הד' שמות, והיא עצמה בס"ז היא ה"א שעולה נ"כ ו' והיא ההי"א דמ"ה, כי סוד הו' הוא מן הז"א נמשכת והכל בבחינת הה"א שבה נאצלו העולמות כנ"ל והבן היטב. והנה לאה היו לה ו' בנים וה"ס הו' הזה, כי הכל בסוד הששה כנ"ל, ואפי' לנצחיות שהוא ענין יקום לון ברחמי ומתחדשן בקדמיתא. אמנם בהיות שההנהגה עתה היא ברחל ע"י תדאה שהשבטים הוציאם יעקב בסוד רחל כי השנים הראשונים היו בעבור רחל אלא שאח"כ ניתנה לו לאה, וז"ס ויאהב יעקב את רחל והוא כי כשעבד את לבן לא עבדו אלא בעבור רחל, ונמצא שלאה ניתנה לו בבת רחל כי היא העיקרית. והנה מרחל יצאו ב' שבטים ה"ס ב' פרצופים יעקב ורחל עצמם, והיינו יסוד ומלכות שהם עיקר בהנהגה, והיינו יעקב בצירוף הז"א עמו בסוד זיווג תפלת שחרית, כי יעקב ולאה הם בסיד נו"ה והבן, אך השאר כולם עטרות ותיקונים כידוע, ושאר השבטים נתחלקו לפי חילוקים אחרים השייכים לסוד הד' אמהות שנס הוא תיקון פרטי, ואין כאן מקום להאריך בזה:

ונחזור לענין האורח הזה. הנה כבר שמעת שיש ב' דרכים, הדרך הנמצא בסדר הבריאה, והאורח אשר יכולים הצדיקים לפתוח לפי תיקוניהם שכשנשלם צדיק א' בכל תרי"ג חלקי נשמתו אז נמצא אורח א' פתוח, ושורש הכל בזה האורחא כנ"ל. ונאמר עתה מהו ענין הדרך העומד לפי סדר הבריאה, ומהו האורח המתחדש, ותראה בזה סודות גדולות. הנה כתיב והנה רוח סערה באה מן הצפון ענן גדול ואש מתלקחת ונוגה לו סביב, ודע כי יש אור ויש נוגה, והאור הוא עצמות האור, והנוגה הוא הבהקת האור. והנה הקליפות הם ד' המוזכרות בזה הפסוק, וכבר נתפרש ענין זה בס"א:

ואפרש עתה ענין הנוגה הזה. הנה במאמר בריש הורמנותא דמלכא אמר וז"ל אוירא דילי' לא אתיידע וכו', וכבר נתפרש הענין הזה במ"א היטב. ואומר לך עתה בקיצור מה שצריך לענין זה, והנה גם בענין יהי אור אמרו שאוי"ר נעשה או"ר, וכל הדברים האלו באמת הם סודות עמוקים. ודע כי א"ש מי"ם רו"ח הם סוד הס"ד די"ן רחמי"ם, והרוח הוא באוי"ר בסוד אמ"ש כמ"ש בס' יצירה. והנה תחלת הכל נעשה הצמצום ונתפשט בו הקו, וסודם חסד ודין בחיבור א' שהם רחמים ממש. והבן היטב, כי הא"ס ית' מחברם וז"ס הרחמים. ותבין שלפי דרך זה הרחמים הוא למעלה מחסד ודין כי הם אינם אלא הפרט שלו אלא שהוא מתפשט לחבר בכל מקום למעלה ולמטה, וה"ס דעת ות"ת כי לפעמים אנו חושבין אותו למעלה ולפעמים למטה, אך עד שיהי' הכל בחיבור א' נקרא אויר דקיק דלא אתפס, וסוד הענין כי סוד הקו שה"ס הארה הוא האור שבזה האויר, וסוד הצמצום הוא הי' שבזה האויר והוא כי אז הארה שולטת על הדין הנכלל בצמצום ואז הדין נבלע בתוך הארה כמו י' אחת סתומה ועד שהוא כן אינו נתפס וזה הכל מה שהוא קודם עשיית הכלים וכדי להעשות הכלים נעשה אור י' והוא שבחי' הצמצום נתפשט לבדו ואז נעשה הכלי ואז נתפרשו החסד והדין לפעול כ"א לפי עצמו, והחסד עושה הפנימיות בסוד אור, והדין עושה הכלי בסוד י', ואז מתגלים הדברים כי האור נגבל בתוך הכלי ומושג על ידו. והנה כ"ז נמשך בהמשך המדרגות עד שמן הדין יוצאת הס"א ואז נשארת כל הקדושה בסוד חסד, והס"א היא סוף הדין, וה"ס חשך ולא אור כי הנה מיד שהאור והי' נתפרשו כ"א לפי הראוי להם אז נאמר מיד ויבדל אלהים בין האור ובין החשך כי מה שהחסד והדין היו כלולים בסוד אוי"ר עתה נבדלו כ"א לעצמו, ונקרא הי' חשך בסוד הדין וסוף הבל הוא חשך ולא אור שהיא הס"א. והנה ע"כ, פי' עד דעת דעתיק המתלבש בא"א עדיין נמשך בחי' האוי"ר ולכן הוא נקרא אוירא, אבל מכאן ולהלאה מתחילין הדברים להתפשט בסוד י' אור. וזה הענין נראה בפלגותא דשערי ששם השערות מתחלקין מן האמצע אל הצדדין. ואע"פ שאמרנו לית שמאלא בעתיקא, הנה

הענין הוא שאין הדין פועל שם כי הוא אדרבא חוזר לחסד אבל זה אינו כללות החסד והדין בחיבור א' כמו בסוד אוי"ר אלא אדרבא הוא לפי התפשטות הפעולה בסוד אוירא, **(צ"ע.)** אלא שהוא אפי' שתתפרש תהי' נתקנת בכח האור ואדרבה הדרגה היא זו להגיע אח"כ אל פעולת האור י' ממש במקומו ותהיה מופרשת מן השורש והבן היטב. והנה מן הי' הזאת בסופה יוצאת הס"א והענין הוא כי גם הס"א יוצאת משורש הקדושה, וסדר יציאתה כך הוא, הנה נשתלשלו המדרגות זו מזו וכל מדרגה שיורדת מתעבית יותר, והיינו כי כח הצמצום מתגבר בה יותר עד שמגיע למדרגה האחרונה שאפשר להמצא במדרגות של המאורות, ולפי מה שיורדין המאורות כך הם מוציאים ענפים ותולדות לפי ערך אורם שהם מאירים בהדרגה זו וסוף הכל הוא המדרגה שנתגבר בה הצמצום בדין שמרוב דינה הוציאה ענף קשה מאד וזה הענף הוא הס"א. והנה זה הענף צריך שתהי' פעולתה היפך פעולת הקדושה, כי הקדושה רוצה להטיב, וזה הענף נברא רק כדי למנוע בסוד השכר והעונש אשר לפי הבחירה, וצריך שיהי' מקביל לכל האורות אשר בהם עבודת בני אדם, כדי שיוכל להגיע לשם פעולתו לפי בחירת התחתונים. אמנם מפני כך נעשה בזה הענף בנין גדול, והוא כי איננו מלאך או כת מלאכים לבד אשר יצא מן השורש הקדוש כמו מלאכים הקדושים, אלא הוא אילן אחד מחובר מכמה מדרגות כמו האילן הקדוש, ואלו החלקים של זה האילן אע"פ שהם נבראים נפרדים כמו כל הבריאות כולן אעפ"כ נקרא להם ספירות הטומאה כי פעולתם כפעולת ספירות הקדושות ולא בפעולת המלאכים, כי אח"כ יש מלאכי משחית יוצאין מן האילן הזה כמו שיוצאין מלאכי השרת מן הקדוש, ובודאי שאין ערך לאילן הזה עם האילן הקדוש, כי האילן הקדוש הוא עצמות א"ס ית"ש בעצמו, ואין שם שום פירוד כלל ולא גבול ולא שום מקרה הנופל על הנבראים. אבל האילן הזה הוא תולדה נפרדת שיצאה מאחת מספירות האילן הקדוש והוא מוגבל והוא נופל תחת המקרה כהנבראים כולם, אלא שיש בו דוגמא למה שיש באילן הקדוש והבן היטב:

ותדע שבאמת כ"ז האילן לא יצא אלא מספירה א' האחרונה שבקדושה אלא שיש בו כ"כ חלקים כמו באילן הקדוש, וע"כ הוא בעצמו יש בו אבי"ע, והאצילות שלו היא יותר קרובה אל הקדושה, והבריאה פחות ממנה, וכן עד"ז שארי המדרגות, ואח"כ אלו עולמות אבי"ע מתאחזים בענפי אבי"ע הקדושים לינק ולפעול מה ששייך להם לפעול בהם. וגם האמת הוא שיש ד' מדרגות של ס"א שבכולם יש אבי"ע, והיותר קרובה מכולם היא קליפת נוגה כנ"ל. והענין הוא כי כשיצאה הארה שהיתה חומר הס"א הנה בראשיתו לא היתה רע גם היא לגמרי, אלא שהיתה טוב וכוללת בעצמה רע עד שבהתפשטה

תהי' רע מה ששום הארה אחרת לא היתה עושה זה, פירוש כי מה שיצא אפי' ממדרגה א' למעלה מן המקום שיוצאת זאת שום התפשטות ממנה לא יהי' רע אך זאת כבר הוכנה בדרך זה. והנה זה הראשית הוא הנקרא נוג"ה שהוא בהיקות האור, והוא כי כבר אמרנו איך זה האילן כולו הוא דוגמת אילן הקדוש, אך האילן הקדוש הוא אור והוא הנמשך מן החסד, והי' שהוא כח הדין מן הצמצום הוא הגורם שיצא זה האילן האחר, וזה הי' יכול להיות חשך גמור אם באמת היו יוצאין מיד רע גמור, אבל אינו נמשך בדרך זה ונמצא שיש בו איזה בהיקות מן האור וזה הטוב בהתפשטו נעשה רע, והוא הרע שהי' בכלל גוף הבהיקות הזה עצמו שכשיצאו כך יצאו כלול מטוב ורע כ"ז נקראים נוגה וה"ס טוב ורע שבאמת יש בו טוב ויש בו רע, ואח"כ מתפשט במדרגת בחי' הרע לבד והם הג' קליפות קשות. והנה בהיות זה הטוב בקליפת נוג"ה, הנה אינו יכול הס"א להתפרץ לגמרי מפני הקדושה, כי ראשיתה נכנע אלי' וגם בזה הטוב של קליפת נוג"ה הנה יש חלק האחרון ממלכות דעשי' מלובש בה להחזיקה תחת ממשלת הקדושה, בסוד ומלכותו בכל משלה. והבן מאד מאד זה הענין, כי א"א להרחיב הדבור כ"כ בדברים אלו:

והנה תדע שהרשעים שהרשיעו לאמר ששתי רשויות יש ה"ו הוא מפני ראותם האילן הזה הטמא מתפשט כמו האילן הזה הקדוש, וחשבוהו לאדון כמוהו ח"ו, ומכאן נמשכו כל העבודות זרות. והנה צריך שתדע כי זה הטוב שבנונה אין בו כח אלא לשיכול להחזיק הס"א שלא תתפרץ כנ"ל ולא תעבור בכל הגבולות, אבל אינו בכל כך כח שלא יתפשט ממנו שום רע ושלא יוכל הרע ההוא לעשות כ"כ קלקולים כמו שעשה עד היום בעוה"ר. ובאמת מפני כך נקראת נוגה, שר"ל בהיקות לבד, ואינה כ"כ הארה שתמנע התפשטות הרע כנ"ל וזהו סדר הבריאה לפי מה שנבראת לצורך הבחירה והשכר והעונש, אבל בתיקון מעשה הצדיקים נעשה תיקון גדול מאד, בסוד ונוגה כאור תהי', וזה כי נמצאת עלי' בכל המדרגות, והקדושה עולה ממדרגותי' עד שאפי' חלק האחרון שבה אינו מתגבר כ"כ בו כח הדין והצמצום עד שהיוצא ממנה לא יהי' אלא נוג"ה ובחיקות זה שמתפשט ממנו יהי' רע, אלא אפי' זה שיהי' במדרגת נוג"ה ישוב להיות במדרגות אור ואז המתפשט ממנו לא יהי' רע אלא טוב והרע נבלע בשורשו כי סוף סוף לא ישאר אלא בחי' השורש של הרע ולא הרע בעצמו. וזהו סוד שהזכרתי למעלה ונוג"ה כאור תהיה, ואינו אומר אור תהי' אלא כאור תהי', והענין כי בהיות הקדושה שולטת אז הבהיקות הזה מתקדש יותר והוא לבדו נשאר ומאסף אליו הענפים ומבליעם בעצמו, והסדר כך הוא, כי הנה להתפשט הנוגה עוד נמצאים ענפים והם מלאכי המשחית, והרע בבני

האדם למטה, ואז יהיו נבלעים הענפים התחתונים בשרשם הרע והרע עצמו בשרשם הטוב. אך צריך שתדע כי לכל הדברים האלה יש זמן קבוע, כי הנה כתיב ויצאו וראו בפגרי האנשים הפושעים בי כי תולעתם לא תמות ואשם לא תכבה וכו', וגם כתיב אלה לחיי עולם ואלה לחרפות ולדראון עולם. אמנם האמת הוא שלא בפעם א' יתוקן הכל בימות המשיח, כי האמת שתיקון גדול יתוקן ודאי מיד, אבל עכ"ז עד שיגיעו הדברים לסוף שלימות התיקון צריך זמן, ובהרבה זמנים יעשו הרבה תיקונים שונים בהרבה עליות שיעלו העולמות זו אחר זו. והנה מיד בביאת המשיח יעשה תיקון א', והוא שקליפת נוגה תפרד מן הנ' האחרות הקשות והיא תשתעבד לקדושה ואז תקבל כח יותר גדול והיינו שתתקדש היא עצמה כנ"ל ושאר הקליפות הקשות תשארנה רחוקות מן הקדושה לגמרי. והנה כנגד זה יעשה בעולם שני דברים, הא' היא הנקמה במצריים באותן שהם מצד הרע הגמור בסוד הנ' קליפות קשות, והב' היא גירות העו"ג ממה שישאר בהם שהוא הטוב שבהם לעבוד את ה', ככתוב אז אהפוך אל עמים שפה ברורה וכו'. והנה אז לא יקבלו הג' קליפות שום כח כלל מן הקדושה, וגם לא יהי' להם שייכות עם ישראל כלל, רק לא תבלע מיד בשורש אלא תעמוד עדיין להעניש החייבים בגיהנם, וגם יהי' לה איזה שייכות עם הרשעים, כי כמו שבהתחברם בקליפות נוגה הי' להם איזה קורבה אל הקדושה כך עתה שיהיו רחוקים מן הקדושה יהי' להם עכ"ז איזה קורבה אל נוג"ה, ולכן באותו זמן יהי' חילוק בין ישראל לעו"ג, שלישראל אין מיתה ולעו"ג יש מיתה שנאמר בהם כי הנער בן מאה שנה ימות. אבל אח"ז יעלה העולם עוד מדרגה אחרת שלא יהי' עוד מיתה אפי' בעו"ג, והעליות הם רבות וכן תולדות העליות, אך סוף הכל הוא יום הדין הגדול שאז תעבור הס"א לגמרי מכל הבריאה ואז באותו הדין נעשה הבירור האחרון שאפי' הרשימו של הרע יסתלק, ולא ישאר בשום נברא מכל מה שנברא מששת ימי בראשית עד היום ההוא רק טוב, וכל הרע מהם עליו יאמר לחרפות ולדראון עולם, וכן כי תולעתם לא תמות וכו', כי אז הקב"ה נותן כח לרשעים לקבל הפורעניות שלהם, ואז הוא הזמן להעביר הס"מ, דהיינו הרע של הס"א שלא תמצא בעולם. ואומר לך איך נעשית ההעברה הזאת, דע כי הנה לכל נמצא יש הצורה שלו, וצריך שיהי' בו כח המעמיד הצורה ההיא וכשיעבור אותו הכח מיד הצורה ניתרת ושב הדבר לחומר שלו: **ואפרש** לך ענין ההפסד בכל הנמצאים, דע כי ראשית הנבראים התחתונים הוא העפר בסוד הכל הי' מן העפר והכל שב אל העפר, וחז"ל אמרו ואפי' גלגל חמה, כי באמת כל מה שבעשי' אין ראשיתו וחומרו אלא עפר שהוא היסוד הד' מד' יסודות ארמ"ע שכנגד העשי' עצמה. והענין כי בתחלה כשברא הקב"ה את העולם אז ברא הכל מן העפר והוא

כי הכין מעט עפר מה שרצה לאותה הבריאה והעפר ההוא כבר הי' בנוי ומורכב מד' יסודות כי אין שום נברא פשוט ואז הוציא המאציל ית"ש הארה מאחת המאורות והאיר על אותו עפר, ובהאיר אותה ההארה אז מיד קנה העפר ההוא כמו מציאות חדש, כי נעשה מעפר, בשר, או עצם, או עץ, או עשב, מה שנעשית ממנו עד שנעשית הבריאה. והוא כי הד' יסודות המורכבין שם קבלו כח להתנועע ולהתפשט בדרכים ראויים לאותה הבריאה, והיו מתנועעים עד שנעשה הצורה ההיא וכח הארה של המאור היתה מניע אותם כך, וגם אתר שעשו הצורה ועמדו בה לפי הגבול אשר הושם להם הארת המאור היא עומדת על הנברא ומקיימת צורתו ואלמלא הארת המאור היתה נסתרת ונסתמת בא' הצדדין מן הנברא הי' הצד חסד, ואם ההארה היתה מתחלשת הי' הנברא מתחלש, וה"ס הסתיר פניך יבהלון:

ונחזור לענין כי כיון שראשית כל הנבראים הי' מן העפר שלבש צורה אחרת גם כי עתה אין הנבראים נבראים אלא מן הזרע, אבל הזרע עצמו אין מציאותו אלא מן העפר לפי אותו הצורה שלבש, וע"כ בהיותו ישוב לעפר תסתלק הארת המאור וצורת הנברא ההיא לא תעמוד בו, והרי הכל שב לכמו שהי' כי מעט עפר שהי' חומרו הוא שב באמת ומתחבר אל העפר, והבן היטב. והנה כמו כן יש בנבראים הרוחנים כי להם החומר והצורה, ובהסתלק כח המעמיד הצורה ישאר החומר לבדו בהיות התפשטות השורש ישוב להבלע בשורש, אך פעולתה העברת הצורה תעשה בכח גבורה חזקה העוברת עליו, וכל הסדרים ניתרים בו ואז ישאר החומר לבד והוא נבלע כנ"ל, והנה בזמן ההוא הקב"ה יחבר יחד הרע הנדח בדין הגדול והמ"מ והראש של שניהם ייסר אותם בתוקף הגבורה אשר יגיע להם להעביר צורתם ואז נאמר והיו דראון לכל בשר, והי' יכול לעשות זה כרגע א' אך ירצה לעשותו בזמן קצוב אצלו ית"ש ובאותו הזמן נותן בהם כח לקבל פורענותם והוא ענין כי תולעתם לא תמות וכו', וכאשר תשלים הגבורה להעביר הצורה אז הנוג"ה שכבר הוא כאור תבלעם ותשאר לבדה שהיא טוב מתדבקת בקדושה והבן היטב. ותדע באמת שזהו ענין כתנות עו"ר והוא כתנות או"ר כי הקב"ה הי' רוצה מתחילה לתקן הנוג"ה הזה ע"י הגוף אבל מפני חטא האדם לא הי' כך ונשאר בבחי' כתנות עו"ר, וה"ס כי הנוג"ה מתפשטת בסוד ר"ע ויש בה ו' למיתוק רע ובחי' זו יהי' עו"ר לאדם, והענין הוא כי הנה כ"ז אותיות הם בנין הכל וסודם ה' אותיות מנצפ"ך הם ממש ה' מוצאות הפה שהוציא מהם כ"ב אחרים, והענין כי הגבול והשיעור הוא בסוד מי מדד בשעלו מים, ומן בחינתם היו מלכין קדמאין כמו שפי' במקומו כי הם הה' גבורות שהם שיעור הנ"ל, והנה מן אלה הה' אותיות מנצפ"ך שעולה פ"ר נעשה זה הנוגה, וסודם מן

הי' של אוי"ד כנ"ל נחסר י' מן פ"ר עולה גי' ר"ע, והקליפות האחרות יצאו כולם מן זה הרע וכן הם נקראים ר"ע, ויש בחי' ר"ע אחרת, והוא הכ"ז אותיות כ"א כלולה מי' וי"פ כ"ז עולה ר"ע ומה שבר"ע הא' הי' המנצפ"ך לבדם ומתפשטין בכחותיהם בר"ע הזה הב' אדרבה הם נכללים עם הכ"ב האחרים וגם אינם מתפשטי' וזהו באמת תיקון הנוגה, בי בהיות המנצפ"ך כלולין בכ"ב אותיות הנוג"ה תקבל יותר הארה ואז יהי' סוד ונוג"ה כאור תהי', וז"ס או"ר נוג"ה מלא בו', שעולה רע"א והוא זה הר"ע שתיקן הנוגה, וזה הרע נשרש כאן בזה האורחא שע"כ נאמר בו ואור"ח צדיקים כאור נוגה, אך בפסוק הזה נוגה חסר ו' נגה אלא שו' אותיות הנ"ל או"ר נג"ה משלימין המנין, אבל האמת היא שו"ם הולך ואור עד נכון היום, וכמ"ש לך עוד בס"ד. והענין כי בראשונה כשנברא האדם היו העולמות לפי הדרך שרצה בו הקב"ה והיינו הגונה שממנו מתפשט הרע, אבל עכ"ז הי' במדריגה יותר עליונה ממה שהם עכשיו והיו מוכנין לקבל תיקון, והנה גוף האדם הי' אז במדריגת כתנות או"ר וזה כי הי' מבחי' מלכות והיינו עץ הדעת שאז הרע הי' נסתר בעה"ד הנ"ל אבל עכ"ז הי' נמצא הרע שם והוא כי הי' מתפשטת הנוג"ה ושאר הקליפות מתאחזים משם אבל הגוף של האדם הי' רק בבחי' קדושה עדיין שהוא או"ר, וכשחטא אז ירד ממדריגתו ונשאר הגוף במדריגת כתנות עו"ר, והוא שנשאר במדריגת קליפת נוג"ה, אבל לע"ל כשיתוקן הכל הנה יחזור הגוף לכתנות או"ר אך הנוגה עצמה תתוקן בכח הגוף וגם בראשונה הי' יכול להיות זה התיקון כי הנחש ניתן לו להיות הולך ומפתה והוא נוג"ה המתקרב אל הקדושה ואם אדם הי' עומד בנסיונו הי' הנוג"ה נתקן ונעשה כאור, וכן לע"ל יהי' נתקן בס"ז ואז ישאר בסוד אור נוג"ה הולך ואור עד נכון היום:

ואפרש לך עתה ענין הו' שבעו"ר שאמרנו שה"ס המטה העומד על הנחש לכפות אותו, ולפעמים המטה נעשה נחש ואז הס"א שולטת, ולפעמים הנחש נעשה מטה ואז הוא נשבר ואז הסוד כאור תהי', ולפעמים נשאר הנחש והמטה עומד עליו שלא יתגבר יותר, ותדע ששורש זה הדבר היא הוא"ו והנו"ן של שם יאהדונה"י כי הו' ה"ס מטה והנו"ן ה"ס נחש ובהתגבר הו' אז הנ' נתקן בו ואז ד"נ דאדנ"י שהוא ג"כ מט"ה שעולה גי' ד"ן שולט על הנחש שהוא נוג"ה ונהפך למטה, אבל אם ח"ו אין הו' שולטת והג' שולטת שהיא מסוד נוקבא אז הנחש שהיא קליפת נוג"ה ממשיך המטה אליו, וה"ס מטה הנעשה נחש, ובאמת ראש זה הנחש ה"ס גדול מאד ואין לדבר בו, והוא מש"כ למעלה בענין ומלכותו בכל משלה, ונמצא שהכל תלוי בזאת הו', וכבר אמרתי גם אם לא תהי' נוגה נתקנת הנה תוכל להיות נכפפת תחת הו' וזהו הו' שבעו"ר כנ"ל. אמנם כשהיא נתקנת בסוד אור נוגה אז אין לה בחי' הו' הזאת אלא ו' אחרת יותר גדולה מזו, וסוד הענין כי התריסר

שעתי הנה הם באמת סוד ב' ווין פי' שהו' היא שורש כל הבריות בסוד השיתא אלפי שנין אלא שבהיות זאת הו' כפולה לחסד ולדין נעשית ו"ו מלאה שהם י"ב שעות וכן באצילות בי"ב פרצופי' שבו ו' זכרים ו' נקיבות, וסוד כל זה נראה בי"כ שבטים שהם נכתבים בשני מקומות בחושן, במקום א' בסוד י"ב ובמקום ב' בסוד ו' לימין ו' לשמאל בשתי אבני השוהם שעל הכתפות:

והנה הי"ב שבטים הם לפי עצמן, והב' הם בסוד אפרים ומנשה וסודם ב' ביעין שהן מתחלקין הכל לימין ולשמאל, כי הי"ב פרצופים ה"ס י"ב צירופי השם הוי"ה ב"ה שהוא שורש הכל ולפי"ז הם נחלקין לד' טורי אבן. והאבנים ה"ס היודין של השמות האלה, ובסוד התרין ביעין מתפשטין לחילוק אחר בסוד ימין ושמאל שנעשית ו' זכרים ו' נקבות והם שתי אבני השוהם, ובאמת זהו סוד יעקב ויוסף שהם ת"ת ויסוד שהם שני הווי"ן. אך יוסף עצמו לוקח שניהם ונעשין תרין ביעין ושם הוא הגילוי הזה של יעקב ויוסף, וה"ס ויקח יוסף את שניהם את מנשה וכו', כי בו עצמו נכללין בסוד יסוד ועטרה כי התחתון מקבלת בו את העליון ומתגלין בו בימין ושמאל בסוד התרין ביעין. והנה באמת יוסף ושני בניו הם א' אחת שצורתה יו"י וה"ס הא' שבוא"ו ובסודו נחלקה הארץ לי"ג חלקים לעתיד לבוא כי בסוד זה עומדים השבטים בסוד ב' ווין לימין ולשמאל, ויעקב עצמו מתגלה בא' שבאמצע אך הכל בכח יוסף, ונמצא שחלק יוסף הוא א' אחת שהוא אח"ד ומשלמת הוא"ו לי"ג, וז"ס ואני נתתי לך שכם אח"ד על אחיך, ונמצא שהתרין ביעין עצמן הם שני יודין והם שני אבני השוהם כי כל האבנים האלה הם בסוד יודין אלא שבכחם מתחלקין השבטים לב' ווין ולכן ששה משמותם על האבן הא' וכו'. והנה שורש זה הענין הוא בזה הפלגותא דשערי שכאן מתגלה א' אחת כי האורהא דפלגותא עצמה היא ו' והשערות מתפשטין לכאן ולכאן והם סוד הב' יודין שבא' אלא שמן היודין האלה מתפשטין ב' ווין שעושין הפרצופי' ו' לימין ו' לשמאל כנ"ל. וסוד הכל וא"ו שהוא אח"ד, והנה סוד הא' הוא א' יותר שיש באור נוג"ה מר"ע של הנוגה עצמה כי הא' הזאת היא מתגלית בציורה כנ"ל ואח"כ בסוד השבונה כצורה זה א' היא כ"ו הרי הכל כ"ז, ואז הוא סוד הכ"ז אותיות שהם ר"ע עלמין, וסוד הא' בצורתה בלא החשבון עומדת על גביהם והיא ממש הא' של האו"ר שאינו עולה בחשבון הר"ע עלמין, והנה הו' כבר אמרנו שהן עושין י"ב והן י"ב שעתי ששה מהם השמש מתחזקת ומאיר וששה מהם מתחלשת ומעריב, וז"ס ממראה מתניו ולמעלה וכו' וממראה מתניו ולמטה וכו', והנה בז"א יש זה החילוק בסוד חס"ד ודי"ן וכנגד זה בקליפת נוג"ה יש טוב ורע, ממראה מתניו ולמעלה טוב, וממראה מתניו ולמטה רע, והסוד כי בוש"ש משה בא ש"ש, שכשמתחיל השמש

להחליש אורו שם הוא התגברות הקליפות בסוד הרע, אבל בסוד הנצחיות לא יהי' כך כי לא יש אלא סוד הוא"ו העליונה שהוא עד חצי היום, והענין כי אין שם חולשת השמש כי הכל חסד, והס"א אין לה לשלוט ואפי' להמצא, בסוד כי נוגה כאור תהי' ואז ב' הוי"ן אין נחשבין אלא לאחת כי לא יתחלש האור לעולם אלא תמיד מתחזק והולך, כמו מתחלת היום ועד חצות התלוי בו' הראשונה, וזהו שנאמר הולך ואור עד נכון היום, והם באמת הששׁ שעות הראשונות כי אין שם שעות השניות של החולשה ונמצא כוונת פסוק ואורח צדיקים כאור נוגה וכו' שהאורה הנפתח ע"י הצדיקים הוא בסוד כאור נונ"ה שהנוגה כאור תהי', ואין ההנהגה אלא בסוד הו' העליונה השולטת עד חצות שהוא עד נכון היום שאין חולשה, ועתה כשתחבר או"ר שה"ס או"ר דאוי"ר ונגה שהוא הי' דאויר והו' שבה ההארה הרי הכל ר"ע עלמין כי או"ר נוג"ה גי' ר"ע מלבד הא' העומדת על גביהן בצורה ולא בחשבון, אך עכ"ז גם באותיות עצמן נרמזת הו' דהיינו ו' אותיות של או"ר נג"ה, כי הלא התפשטותו היא בסוד ו' זאת, והנה הו' הזאת היא שאמרו בספרא דצניעותא וקמו כל אינון שותא כי הי"ב נשארין בסוד ו' כנ"ל ובסוד עד נכון היום, ונמצא באמת כי בהיות הדברים נתקנין שהנוג"ה נעשה או"ר, הנה צריך שיתחיל הכח והתיקון בקדושה עצמה והיינו שיתגבר האור של הקדושה עד שהבהיקות עצמו של אותו הזמן יהי' כאור של עכשיו אבל האור של אותו הזמן יהי' יותר מן האור של עכשיו ודאי, וז"ס העם ההולכים בחשך ראו אור גדול וכו', ודע כי חז"ל אמרו שהקב"ה לא הגלה את ישראל אלא כדי שיתוספו עליהם גרים, וה"ס קליפת נוג"ה הנתקנת ע"י גלות ישראל, וסוד הדבר אמרו ג"כ ונשאר גם הוא לאלהינו אלו בתי כנסיות ובתי מדרשות שבארם, וה"ס גדול כי הנה בבהמ"ק נאמר בכל מקום אשר אזכיר את שמי אבוא אליך וברכתיך, כי הנה הוא בסוד נוקבא ששם בחי' הביא"ה, אך כשגלו ישראל נשאר להם מקדש מעט והם בתי כנסיות בסוד פלגש שהיא נוגה ומצד הטוב שלה נמצאים הבתי כנסיות, ולכן תמצא כי ארץ ישראל היא תחת הקדושה ובבל תחת הס"א, אבל כל מה שהוא בית הכנסת או בית המדרש הנה הם בסוד ארץ בבל דוקא, אך אלו הם בסוד נוג"ה הנתקנת ונתנה לפלגש אל הקדושה, ולכן גם בהם יהי' בחי' ביא"ה, ולע"ל בהתקן הכל נאמר ונשאר גם הוא לאלהינו בסוד פלגש דוקא, והוא בזמן שיתוקנו הדברים בסוד ונוגה כאור תהי' שע"כ אמר בתחילה והסירותי דמיו מפיו וכו', כי זהו בסוד הרע הנדחה, והנה בית הכנסת נקראת אש נוגה כדאיתא בר"מ ע"ש, וע"ז אמרו חז"ל כל הרגיל לבוא לבהכ"נ ולא בא הקב"ה שואל בו שנאמר מי בכם ירא ה' שומע בקול עבדו אשר הלך חשכים ואין נוג"ה לו, כי אם הי' בא לבהכ"נ הי' נוג"ה לו בסוד תיקון הנוגה שנעשה שם אבל

כשלא בא אז הלך חשכים בתוך הג' קליפות אחרות השולטין בח"ל ואין נוג"ה לו, וכבר אמרתי ג"כ כי נוגה תהי' כאור אבל האור יהי' יותר גדול הרבה וזהו שאמר העם ההולכים בחושך ראו אור גדול שהוא עליית האור עצמו, יושבי ארץ צלמות אור נגה עליהם, ר"ל בכח הישיבה בארץ צלמות אור נגה עליהם שכבר הגיע האור ג"כ לבחי' נוגה לקדושה וזהו תלוי בישיבת ארץ בבל, כי מפני היותם שם הנוגה נתקנת ובפרט בענין בהכ"נ שזכרנו, ותדע שעפ"י הסוד הזה נאמר בדרך המלך נלך לא נטה ימין ושמאל, כי היו מבטיחים אותו ללכת בדרך הבריאה הנקרא דר"ך שאינו נוטל מהם כלום, ולא באורה שהוא המתקן את הס"א בסוד הימין והשמאל כנ"ל וזהו בדרך המלך נלך שהוא דרך, לא נטה ימין ושמאל שהוא אורח בסוד יו"י כנ"ל:

ואפרש לך עתה לשון האדרא שאמר וז"ל אזיל חד ארחא ואמר עוד ההוא ארחא אתפרשא וכו'. וסוד כל הענין הזה הוא שפת אמת תכון לעד וכו', וזה כי מצינו במע"ב שחתום ב"פ מלת אמ"ת בס"ת בראשי"ת בר"א אלהי"ם. בר"א אלהי"ם לעשו"ת, ויש ג"כ ב' פעמים תה"ו בפסוק ו"הארץ ה"יתה ת"הו א' כתוב בפסוק וב' ברית הפסוק למפרע, וסוד הכל הוא שירותא וסיומא והוא כי כבר אמרנו שכל זמן שליטת החול הנה כן הקליפה שולטת ובשליטת השבת אינה שולטת עוד, וע"כ נרמז התה"ו בר"ת והאמ"ת בס"ת, כי התה"ו מקדים והאמ"ת יתגלה בסוף התיקון, וסוד הענין כי אמ"ת ואד"ם הכל אחד הוא, וכבר נתפרש ענין הזה במ"א בסוד מה רבו מעשיך ה' כולם בחכמ"ה עשית, והקיצור שכל הבריאה היא האדם, ובפרטות יותר הוא אמת, כי הד"ם של אד"ם נעשה מ"ת בהכאת הי' שהיא החכמ"ה כנודע, וע"כ אמר כולם בחכמ"ה עשית וגם חכמ"ה הוא כ"ח מ"ה שני' אד"ם, והנה התורה היא תרי"ג מצות שה"ס דמות אדם, וגם שרשי הנשמות המה תרי"ג שכולם צריכין להשתלם בכל התרי"ג חלקים שלהם ואז יהי' בחי' האד"ם שלם בעולם, וכן האמת יתגלה בכל הבריאה שלא יהי' שום שקר שהיא הס"א השולטת, נמצא שסוד התיקון הוא זה שתהי' הבריאה סוד אדם שלם בכל חלקיו שלכל החלקים שלו יש זה האורח שאמרנו. וכשיהיו כל האורחין פתוחים אז יקרא שכל הבריאה תהי' מושלמת בכל חלקי', ותדע שאעפ"י שאמרנו שהכללות הוא תרי"ג הנה אח"כ יש פרטים הרבה לכל אחד כידוע אלא שאין אנו מזכירים אלא השורש א"כ כשההי' נשלמת תהי' נשלמת אדם א', ונמצא שכיון שכל הבריאה כולה אינה אלא סוד אד"ם א' הכל צריך שיהי' בסוד זה האור"ה. אמנם צריך שתדע כי אע"פ שאנו אומרים שהמצות הם תתי"ג ושהם סוד דמות אד"ם, הנה באמת הוא שצריך עוד ז' אחרות שהן שבע מצות דרבנן שבין כולן הוא תר"ך כמנין כת"ר תורה, והם מספר האותיות שבעשרת הדברות וכ"ז

צריך לתקן דמות אד"ם כי הלא הוא המתחלק לכל אלה החלקים של תרי"ג, וצריך שיהי' מתוקן ג"כ הצל"ם שעל דמות האדם בכלל, וע"כ אין תיקונו בפרטות חלקי' אלא בכלל כי על הכלל הוא שורה, וה"ס אך בצל"ם יתהלך איש ותדע כי בזה הצל"ם תלוי חיות האדם, כי הצ' דצל"ם ה"ס מל"ך בני' שהיא הפנימיות שפי' למעלה הנמשך מאימא והיא הנשמה המתפשטת בתוך הכלים, אך למעלה מן הגוף הל' והמ' שהם המקיפין ומקיימין הפנימי, וכנגד זה כתוב ימי שנותינו בהם שבעי"ם שנה ר"ל בל"מ אלה שגי' ע', כי זהו מה שנותן החיות התמידיות ואח"כ אם יש חיים אחרים יותר נמשך מטעמים אחרים אבל חק החיים לפי מציאות האדם הוא ע' שנה, והנה צל"ם עולה ק"ס בסוד כי האדם ע"ץ השדה שעולה ג"כ ק"ס, וזה נתקן מלבד הדמות שתיקונו בתר"ך הנ"ל, נמצא שתיקון הצלם והדמות הוא בתש"פ מאורות, כי אורות הדמו"ת היא תר"ך ואורות הצל"ם הוא ק"ס תר"ך וק"ס עולה תש"פ כמנין שפ"ת אמת ואז נשלם אד"ם בכל בנינו וכן אמ"ת בכל בנינו דהיינו בכל העולמות ופרטיהם והוא בתיקון השלם, וע"כ אמר שפת אמת תכון לעד, כי כשכל השפ"ת יהי' נתקן בסוד אמ"ת אז יהי' התיקון שלם בלא קלקול אחריו. אבל אומר לך עתה סוד גדול למה זה הענין בשפה כי הלא שכת פשוטו ודאי שפה ואין מקרא יוצא מידי פשוטו, אמנם אם תדקדק בדברי הכתוב תראה כי ייחס האמת לשפה והשקר ללשון ככתוב שפת אמת תכון לעד ועד ארגיעה לשון שקר. אך באמת הוא סוד גדול, כי הנה תראה שיש ב' פעמים אמ"ת וב' פעמים תה"ו כמש"כ לעיל אך הב"פ אמת הם א' בתחלת בראשית וב' בסוף כנ"ל משא"כ הב' פעמים תה"ו שהם בזא"ז. ואמנם סוד הענין הוא כמש"כ ראש דברך אמ"ת, כי בתחלת ברייתו של עולם יש חותם זה של אמת, ואח"כ נמצא התה"ו, ואם לא הי' מקדים זה האמת לא הי' העולם מתקיים מפני התהו אבל כיון שכבר הקדים האמ"ת לפיכך יש תיקון בסוף שיחזור האמת למקומו, וה"ס בנוי וחרב ובנוי, וע"כ אמר בתחלה בראשית ברא אלהים וכו' ואח"כ והארץ היתה תהו ובהו, ותדע שאלה הם סוד הב' אלפים תהו וב' אלפים ימות המשיח כנגדם לתקנם, ואומר לך מהיכן נמשך כ"ז כי ודאי קשה מהיכן תוכל לכנוס הס"א לאחוז בבריאה כיון שנברא הכל בדבר ה' והכל קדוש:

אמנם עריך שתדע שהמלות נעשות ע"י הפה ונכנסין בחיבור המבטא הלשון והשפתים, והנה באמת הפה היא המלכות והשפתים הנו"ה הבונים אותה וגם הם מבשלין הטיפה הראוי' לצאת מן היסוד בסוד שחקים שטוחנין מן לצדיקים, והנה כשהטיפה הולכת למקומה במלכות ושם תצא למקום שצריך לא תהי' אחיזה לס"א שם כי הכל בתיקונו אבל אחיזת הס"א היא בסוד פירוד והוא כשיגרמו שלא ילך השפע מן היסוד אל הנוקבא

אז והם נוטלין אותו במקום נוקבא וז"ס קר"י כי שם נהפך היק"ר לקרי, ונמצא שקודם שילך אל הנוקבא להשתלם שם הס"א לוקחת אותו, ובסוד זה נמצאו המלכין קדמאין שלא הי' באותו הזמן חיבור של זו"ן ולכן נמצאו יוצאין כמו מסוד זכרים לבד, וצריך שתדע כי הנה אמרו שחקים ששוחקים מן לצדיקים, והוא כי תיקון הטיפה הוא להיותה מחולקת לכל הפרטים הצריכין אבל זה לא נמצא אלא לקדושה אכל הס"א אינה נוטלתן כך אלא בגסות לבד היינו בכלל, והאמת שבצאת הטיפה הזאת לחוץ למקום הס"א ת"ו הנה יסתלקו ממנה התיקונים שקבלה מן השפתים כי תיקונים אלה אינם אלא לצורך הקדושה דהיינו יסוד ומלכות שהם צדיקים שאמרו שטוחנין מן לצדיקים, אך האמת הוא ג"כ שהנצ"ח הוא המסלק הס"א לגמרי בסוד וגם נצח ישראל לא ישק"ר והוא המחזיק האמת, והוא האמת הא' שבכתוב אבל מהו"ד לוקחים מעט, אבל ע"ז אמרו ז"ל וכמה זעמו רגע כי באמת רק סוד רגע א' הוא מה שאוחזין הס"א בהוד, וזהו מבואר בסוד הזמן ואין כאן מקום להאריך, וע"כ אמר הכתוב ברגע קטן עזבתיך וכו', וה"ס חבי כמעט רגע עד יעבור זעם, וע"כ אמר ועד ארגיעה לשון שקר, כי לא מן הלשון לבד נמשך השקר כנ"ל אבל לוקח מן השפה התחתונה בחי' רגע א' וכל אותה הרגע מתקיים השקר של הלשון, אבל השפה העליונה היא שפת אמת שלא הרגיעה לה אחיזת הס"א והיא תכון לעד בסוף הכל כמו שמתקיימת עתה ג"כ אלא שאין שליטתה נראית, והנה בהיותה כוללת כל הפרטים כנ"ל בתיקון אמת נקראת כך שפת אמת, אבל האמת הוא שצריך ששני השפתים יתוקנו כי סודם זו"ן בסוד זכר ונקבה בראם ויקרא שמם אדם, ואז קומתם שלימה בסור ק' אמה נ' לכל א' ואחד כי מדתם בסוד אימא דהיינו נו"ן שערי בינה, ותדע שבעבור זה אמרו חז"ל המתפלל צריך שיחתוך בשפתיו כי מה שנחתך בשפתיו זהו בחי' הקדושה שאין הס"א יכולה להתדבק לשם כלל, אבל יש בחי' היוצא מן הלשון כלא השפתים דהיינו סוד התה"ו של המלכין קדמאין שיצא מן הלשון לבד ובברי' זאת יש שליטה לס"א ולכן כשיגרמו העונות יסתלקו תיקון השפה העליונה מן הבריאה ואז הש"א יכולה לאחוז בו מסוד הלשון כנ"ל והבן היטב ונמצא שתיקון הכל הוו להחזיר בכח ובקביעות ענין השפתים בסוד שפת אמת תכון לעד שזכרנו ואז יהי' נקדש ענין הנ' שערי בינה ג"כ שבהם ניתנה תורה והם מדת הפרצופי' כמ"ש ששניהם ביחד מאה אמה, אעפ"י שנעשין אח"כ מאה לכל אחד, ותיקון כ"ז הוא בסוד האורח, וזה כי כשתמלא אר"ח כזה אל"ף רי"ש חי"ת הנה הס"ת הוא פש"ה והיינו שפ"ה האמת שזכרנו שכשהשפה נתקן אז יקרא שנתקן האמ"ת כמ"ש והנה האותיות השניות מהמילוי הנ"ל הוא לי"י והם סוד הנ' שערי בינה שאמרנו שמתפשטות לדון, אך האר"ח עצמו ה"ס

האור נוגה שאמרנו, ותדע שבאמת סוד נונ"ה כבר אמרתי שה"ס הי' של אוי"ר והתלת קוצין שבי' עושין ג' אותיות נג"ה וע"כ כשתחשוב הנג"ה בשרשו בסוד התלת קוצין לבד נשארין הר"ע עלמין ר"ט לבד כמנין אר"ח רק שבהתפשטו נעשה ר"ע:

ונשוב לפרש דברי הרשב"י זללה"ה שאמר

[בפלגותא דשערי אזיל חד ארחא וכו']. והענין כי השערות הם רבים כנ"ל, ובז"א כתיב קווצותיו תלתלים שיש תילי תילין ש הלכות, וכן פרטיות כל הנשמות היוצאין מן התרי"ג בסוד חלקי התורה ממש כמו חילוק התרי"ג עצמן לפרטי תנאיהם, וכל הדברים כבר אמרתי שיש גם באריך אלא שחוזרין כו הכל להנהגת החסד. והנה הארחא הזה הולך בין השערות, והענין כי הולך ומקשר בו כל עניני השערות, כי כבר שמעת איך האורח עשוי לקבל פעולת הזמן לצורך הנצחיות ובהאירו מאיר לר"ע עלמין כנ"ל, ותדע שמכאן נמשך בנין הגוף לע"ל לנצחיות בסוד כ"ז אותיות, ואורח כזה יש למטה שמאירין ממנו הצדיקים שנאמר עליו ואורח צדיקים כאור נוגה כמ"ש למעלה. אך למטה בז"א הדברים עומדים בפרטיות, ויש בתחלה כללות האורח כמו שהזכיר לקמן בתקוני הז"א. ויש הפרטיות שמתפרטין ממנו תרי"ג אורחין כמו תרי"ג שרשי הנשמות, כי לכל שורש יש אורח א', ואח"כ התרי"ג אורחין עצמן יש להם פרטיות בסוד קווצותיו תלתלים שהוא פרטי הפרטים שהם ממש פרטי התרי"ג של התורה, ואף **(אצ"ל ואך.)** כאן אין יש אלא הכל בשורש כללי לבד, שכל השאר מכאן נמשך ומתפרט למטה בפרטיו, ושם נאמר כל ארחות ה' חסד ואמת, כי כל האורחין ענינם אחד, וסוד כולם שמות ע"ב כי הוא בא מן הבתרא ששם ע"ב בסוד החוורתי כנ"ל, ותיקון כולם תיקון אמ"ת בסוד השפת שפירשתי, וכולם בסוד הנ' שערי בינה שבהם ניתנה תורה שבה התיקון:

ואפרש לך זה הענין של הנש"ב היטב, ותבין בו את הפסוק כל ארחות ה' חסד ואמת, בדקדוק תיבותיו. דע כי הנה אנו אומרים שדמות אדם הוא תרי"ג, וזהו פשוט, וזהו חילוק התורה במצותי', אך יש חילוק התורה בספרי' שהם חמשה חומשי תורה, ושורש הענין הזה ה"ס וידבר אלהים את כל הדברים האלה. דע כי התרי"ג הוא דמות האדם ודאי, וזהו מצד שם הוי"ה המתפרט בכל פרטיו, וכללות הדמות נ"כ הוא בסוד שם הוי"ה, דהיינו קוץ הי' כתר שהוא הגולגלתא, י' חכמה, ה' בינה שהן המוחין, ו' ששה קצוות ב' זרועות ונוף ב' ירכין וברית, ה' אחרונה היא עטרת הברית. אך צריך לזכור תמיד כי אימא היא המורדת את הז"א בסור מ"י מדד בשעלו מים וכו', והמדה בסוד ה"י הפ"י כנזכר באותו פסוק עצמו בה' מדידותיו שהוא מ"י מדד בשעלו כו', וזהו בסוד שם אלהי"ם, והדמות בכלל מתפרש בשם אלהי"ם בסדר זה. א' בגולגלתא, ל' במוחין, ה'

בזרועות גוף וירכין, י' בברית, ס' בעטרה. ונמצא שכולל תרי"ג ג"כ, וזה החילוק מחלק התורה לסוד ה' ספרים, והחילוק של התרי"ג הוא משוער מן החילוק הזה הרבה כי החילוק הזה הוא של ז"א, וזה הוא של אימא המשערת, וז"ס הנש"ב כי הלא התורה ניתנה בסיני, וסוד אימא בשם אלהי"ם שהוא שם בסוד וידבר אלהי"ם ודיבר עשרת הדברות, הרי י"פ ה' אותיות שהם ן' והם הנ' יום של הספירה דעומר, ואלה עצמן הן עושין התלתלים של הקצוות, כי ה' פעמים אלהי"ם עולה ת"ל. והנה לצורך התיקון הנכלל באורח צריך שיהי' נתקן בהי' אלהי"ם זה ואז מתחבר בו הוי"ה שבאורח עצמו שהוא הוי"ה דע"ב כנ"ל. וע"כ אמר כ"ל ארחות ה'. שהעיקר בארחות הוא בחינת כ"ל, דהיינו הנ' שערי בינה שהם התלתלים של הקצוות שהן מדידת אימא את התרי"ג, וזה הכ"ל מיד נתקן לשלוט עליו ההוי"ה של האורח והיינו הוי"ה דע"ב, ולכן כ"ל ארחות הוי"ה חס"ד שעולה ע"ב, ואח"כ מתפשט הענין של התרי"ג שה"ס השלמות עם הצל"ם הנתקן עמו ואז נתקן אד"ם בסוד אמ"ת, ולכן כל ארחות ה' חס"ד ואמ"ת, והכל נכלל באור"ח באותיות ראשונות ושניות ושלישיות שלו כנ"ל. והנה החילוק הוא בז"א ולא באריך כמ"ש, ולכן אמר [ההוא ארחא], פירוש אותו שלמטה, כי כבר שמעת כי תקוני הא"א נחתמין בראש ז"א, ולכן יש שם האורחא דקיק כנ"ל בתיקוני ז"א, וזה האורחא דקיק נאחז מן האורח הזה דע"ק, ועוד מתפרש לתרי"ג בסוד ההתחלקות הראוי לז"א, כי אורה דקיק הוא חותם האורח הזה, ונמצא שזה האורה נקרא שמתפרש ולא בע"ק אלא בז"א שבו מחולקים הדברים אבל זה ודאי שנכלל באורח הזה כל מה שעתיד להתפרש למטה, לכן הזכיר כאן הענין של הז"א אפי' שנראה שאין כאן מקומו, אבל כדי שנדע כי כיון שזהו השורש לזה התחתון נמצא כאן מה שימצא שם כי אין שם אלא התפרטות של כאן, אבל שם מאיר להגיע אל הצדיקים לעוה"ב שהם מקבלין מ"ן, אבל יש להם לקבל ממה שתיקנו לסוד הנצחיות. והבן היטב כל הענין שפירשתי לך ע"כ, כי הוא סוד עמוק מאד מאד:

ואמר עוד וז"ל מצחא דגולגלתא רעוא דרעוין וכו'

ואפרש לך עתה מהו ענין הרצו"ן שנקרא המצה מצה הרצון, ובאמת ה"ס גדול ועמוק מאד. דע כי מלת רצון יש לה הרבה הוראות, רצון יורה על המחשבה הרצונית, רצון יורה על מה שא' רוצה שיהי', והוא כמו גזרה שכלית, רצון יורה על חפץ וחשק, רצון יורה על כוונה התכליתית, רצון יורה על פיוס וסבר פנים יפות, וזהו באמת סוד גדול. הנה מה שאנו מדברים במאציל ב"ה הנה כבר פשוט הוא שאין אנו מדברים רק בבחי' פעולותיו ולא בבחינה מהותו ועצמותו כלל, ותדע שאפי' מה שאנו מזכירין אותו בשם אין סוף

ב"ה אין הכוונה על עצמותו כלל אלא על פעולותיו. ופירוש הענין כי כיון שאנו יודעין שהמאציל האציל את כל אלה שהאציל, א"כ אין ידיעתנו בו אלא שהוא אור פשוט מאיר, ור"ל מאיר שמגיע הארתו על האחרים, אך שנבין מהו האור הזה לא יעלה בדעתנו כי ע"כ נקראהו אור פשוט מפני שלא נוכל לדבר ממהותו כלל רק נדע שהוא מאיר ונדבר מהארתו, ולההארה הזאת נקראהו אין סוף, כי באמת אין לה גבול כמו שאין גבול לעצמותו. והענין כי כאשר השמש גדרו הוא עצם מאיר כן המאציל ית' נאמר שהוא אור פשוט מאיר וכאורו כן הארתו. ולא מזה ולא מזה נדבר בבחי' מהות אלא בבחי' הנמשך מהם. ובאמת עצמותו הוא נעלה מכל דבור ומלה, ואפי' על הנמשך ממנו לא נחשוב כי אין לנו עסק כלל בו, כ"א איזה דבר נוכל להתבונן בהארתו מצד הנמשך ממנו, ומצד מה שרצה בה, כמו שנבאר בס"ד עוד. והנה ההארה הזאת נקרא רצון, ופירוש הענין כי היות המאציל ית' רוצה שיהיו נמצאים זהו המקור לנמצאים עצמן כי אינו צריך להמציאם אלא ברצון וכיון שזה הרצון הוא המקור למה שיהי' נמצא מן הממציא ית' ע"ב נקרא לו אור או הארה, כי הלא זהו מה שמגיע ממנו אל זולתו. וכבר אמרתי עצמות בעל הרצון או הרצון עצמו שהכל אחד הוא, כי הלא הנשמה החושבה מה שהיא רוצה איננו מושג לנו כלל, רק פעולת הרצון אחר שרצתה היא, והוא הקרוב אלינו להיות מושג ממנו. אך זה תדע כי לא הי' שום שינוי ח"ו במאציל ית' בהאצילו אלא גילוי כח לפעול שרצה לגלות, ונמצא שרצון קדום בו כי הוא אחד עם עצמותו הפשוט ובלתי מושג, וע"כ כשאנו מזכירים א"ס ית' אנו מזכירין המאציל ית' מצד מה שהוא רוצה, שלבחינת רצון זה נקרא בשם א"ס, והבן מאד. והרצון הזה מצד מה שהוא רוצה, פירוש כח הרצון אין בו שינוי קודם שרצה ואחר שרצה, כי הוא אחד, רק מה שרצה הוא המחודש. ונמצא שלבחינת הארה שהוא ענין הרצון ומקור לבחינת הנמצאים נקראהו בשם א"ס, כי יכולה להיות בכל כך אופנים שאין סוף להם וא"ס לשום צד מהם, ויכולין להיות בלי שיעור כלל. ותראה למה כאן מותר לנו לדבר, כי הנה סיד שאמרנו שעל הרצון לבד אנו מדברים ולא בבחינת עצמותו אלא ע"פ פעולותיו, נמצא שאין אנו מדברים רק על פעולת המאציל ב"ה ולא על הפעלת המאציל כלל, אך בהזכירנו הפעולה ובדברנו בה הנה בלבנו יהי' תקוע שיש עצמות פועל הפעולה ההיא שאיננו מושג ממנו, ולכן מה שנזכיר בספירות הכל הוא מה שחידש הרצון לרצות בכל המדרגות מהחידוש הזה. אך כבר אמרתי כי הנה נדע שיש עצמות פועל כך לפי החידוש הזה, והוא עצמות הספירות הבלתי נודע לנו מהותו אלא מציאותו, והרי הבינות ענין הרצון לפי מה שהוא מורה כח הרצון שזהו הא"ס כ"ה האיר הארה של המאציל ית', כי כך מעולם הי' בכחו להיות רוצה, ולא הי'

בו שום חידוש ושינוי כלל בשום זמן והנה גזירתו היתה ענין הצמצום וגילוי כח הדין שגילה שהוא דבר שאינו מחויב בו כלל אלא שכך רצה, והיינו שנטה הרצון לבחינת פעולה זאת בפרט מה שהי' בכחו ומה שיש בכחו לנטות לפעולות בלי תכלית כנ"ל, ועכשיו הרצון רוצה הצמצום וכל תולדותיו וזהו נקרא צמצום אין סוף דוקא, כי הרצון רוצה בפועל רק זה והבלתי תכלית רוצה אותו בכח, פירוש שיש בכחו לרצותו כנ"ל כי אין כח הרצון משתנה בעבור הרצון, ובהיות הרצון הזה רוצה כך רצון מצומצם, הנה נבחין המדרגות של הרצון המצומצם הזה שכח הרצון רוצה בהם. אך כיון שידעת שאין הרצון בלי עצמות אלא שהוא עצמות אינו מושג אצלנו, נמצא שידעת שהספירות הם עצמות אינו מושג אצלנו, והוא עצמות המאציל עצמו הרוצה בפועל הדברים האלה שרוצה, וזהו המקור לכל הנמצאים כנ"ל, ולעצמות הזה מצד רצותו כך נקראהו כתר, ומצד רצותו כך נקראהו חכמה, וכן בכל הפרטים שבספירות, והעליות והירידות הוא עליות וירידת מן רצון אל רצון, והבן היטב. וכל אשר נדבר בספירות נדבר ברצון העצמות ולא בעצמות עצמו הבלתי מושג, והרי הבנת ענין הרצון שהוא מחשבה רצונית והיינו הא"ס ית'. והרצון שהוא הגזירה השכלית הוא מה שפעל בפועל הרצון כל ענין הצמצום והספירות הנולדות ע"י, והבן היטב. והנה כל הבנינים של הספירות עומדים בכל כח רצות הרצון, כי הלא הרצון הוא בלתי תכלית, וברצותו לנטות אל הצד ההוא הפרטי שבו נאצלו כל הנאצלים הי' כך הדרך הזה לבדו, וע"כ לא ימצא שום פרצוף המתחלף בפרטיו אלא בכח הרצון הזה, לכן הוא יתגלה ג"כ בראש כל פרצוף כמו שורש וסיבה לקיום כל בנין הפרצוף, ובאמת גילוי דבר זה הוא בדעת של כל פרצוף ומקום הראותו הוא במצח, ולכן המצח הוא תוקף כל הבנין, ושם יש כל הכ"ב אותיות, כי באמת בנין כל הפרצוף אינה אלא בכ"ב אותיות וכולם נסדרים במצח בסוד רצות הרצון. והנה המקיים כל הבנינים האלה הוא סוד הצמצום, ולכן המצח הזה הוא תמיד כח הדין כי כן הרצון מתחזק בהן בכח הצמצום, אך ההפרש שיש בין מצח ז"א למצח א"א הוא תלוי בהפרש ההנהגה כמ"ש לך עד עתה:

ואשלים לפרש לך ענין הוראות הרצון ותבין כל הסודות האלה על מתכונתם. הנה אע"פ שמה שנראה בענין הצמצום ותולדותיו אינו אלא ההנהגה הזאת הנמצאת לצורך הבחירה, וברצות הרצון את זה אמרנו שנטה הרצון לצד זה כנ"ל, אך באמת אין זה סוף הרצון, וכאשר נבין הכוונה התכליתית בזה הדבר נבין מהו רצות הרצון באמת, כי רצות הרצון להעמיד הדברים במדת דין להעניש החוטאים ולתת שכר טוב במשפט ולא בצדקה אל הזוכים, וכבר נתפרש זה במ"א. אבל אין זה תכליתו כי התכלית האמתי

שהכל יתוקן וחשב מחשבות לבלתי ידח ממנו נדח והכוונה העיקרית היא להחזיר הרע לטוב שהוא דבר הראוי להעשות מן הנבראים ממנו, וגם זה כבר פירשתי היטב במקומו. ונמצא כשאנו אומרים שהוא רוצה בהנהגה הזאת האמת שהוא רוצה בסוף הענין שהיא הנהגה הנצחית, פירוש שמעשה הצמצום שנראה שהיו תולדותיו דק עניני ההנהגה הזאת אינו כן כי אדרבה מעשה הצמצום כך נעשה להיות הנהגת הבחירה גורמות בהנהגת הנצחיות שהרע יחזור לטוב אלא שכדי לבוא אל התכלית צריך להעביר דרך האמצע והוא ההנהגה הזאת, ובעוד שהוא רוצה כך הנה תכליתו הוא הסוף והיינו התיקון, וזה התכלית אליו נוטה הרצון ודאי ולא בדרך רצות אלא בדרך חפץ וחשק, כי הוא אינו רוצה לרצות בו כי מסור הדבר אל בחירת התחתונים אלא הוא חושק בזה ורוצה בהנהגה הזאת עד זמן רצותו בהנהגת התיקון שהוא סוף רצותו התיקון, והוא כמו שבמצח ז"א ששם מקום ההנהגה עומד הרצון בבחינת רצותו עכשיו ההנהגה הזאת, כן בא"א הוא מתגלה בסוד רצותו האמתי העומד עתה בחשק לכוונה תכליתית עד סוף כל המעשים:

ותבין עתה הוראת רצון על הפיוס ועל הסברת פנים יפות, כי רצון הא"ס ית' כל הענין הזה עשה בעבור היותו חפץ להטיב ברוב טובו, וזה הדבר אינו מתגלה כ"א בסוף התיקון ואז הרצון הזה עצמו מתגלה והוא הטוב השלם. והנה באמת הוא שז"א צריך להיות שלם שיתעלה הוא עצמו למדרגת האריך, וח"ס ואור החמה יהיה שבעתים כאור שבעת הימים שהם ז"ת דעתיק המתלבשין בא"א, ובהיות ז"א כמוהו נם הוא מציאותו יהי' כן מסוד הז"ת האלה, וזהו פשוט כי ז"א הוא פרצוף ההנהגה ועכשיו הוא צריך להיות מנהיג בחסד ודין לפי השעה ולפי הבחירה, אבל הנה סוף הכל צריך שיחזיר כל הרע לטוב וכל דין לחסד, וזהו ממש בחינת הא"א עכשיו ולכן יהי' ז"א במדרגה זו כי כך הוא ראוי להתעלות בזמן התיקון ולא להבטל הוא ולהניח א"א להנהיג אלא שז"א עצמו טוב שיהי' כך, והוא החזרת מדה"ד למדה"ר שזהו תיקונם של הצדיקים ואז נשארת ההנהגה במשפט ולא בצדקה, והבן היטב:

ותבין ג"כ ענין א"א עצמו עכשיו עם ענין ז"א. הנה כבר אמרתי שמעשה הצמצום אינו להמציא ההנהגה הזאת של הבחירה לבד שיתבטל בזמן ההנהגה הבאה שהיא הנהגת התיקון או שיצטרך פעולה אחרת, אלא הוא עצמו מוליד ההנהגה הזאת להגמר בהנהגה הבאה, לפיכך נמצאת באמת הנהגה הזאת תלוי' ונמשכת לפי העתיד לבוא, ולכן נמצא הא"א עצמו בזמן תיקון ז"א כמו שהוא עכשיו, כי אריך הוא לפי סוף הרצון שממנו נמצא הרצון של עתה רק שאין סוף הרצון מתגלה עתה אלא כמו טעם אל הרצון של

עתה ולכוונה תכליתית ובדרך חשק, כי אין ההנהגה על ידו, וההנהגה ברצון של עכשיו שהוא הנראה בצמצום והוא בז"א, וכשיהי' הז"א כמו הא"א אז יהי' נקרא רצון מגולה באמת, וה"ס לקרוא שנת רצו"ן לה' ויום נקם כו', כי באמת שני הדברים ימצאו הנקם מצד ההנהגה התחתונה, והרצון מצד העליונה. ועוד אדבר מזה בס"ה:

והנה תבין עתה למה הא"א מחזיר הדין לחסד מה שהז"א מנהיג בחסד ודין, כי באמת סוף הרצון היא החזרת הדין לחסד ואין הרצון של עתה רוצה אלא בכוונה תכליתית הזה, וע"כ הסוף הזה הוא שורש הרצון של עתה רק שאם יפעול עתה סוף הרצון אינו אלא בדרך צדקה, וכשיפעול בזמנו יהי' בזכות כשהז"א יהי' כמו הא"א שמעשה התחתונים יהיו גורמים לזה, כי א"א הוא סוף הרצון מצד עצמו ולא מצד שגרמו גילויו מעשה התחתונים, וע"כ א"א להיות הנהגתו כי אם בדרך חשק שיהי' כך לבסוף, אבל עכ"ז זהו פשוט שאינו שוה היות הרצון של עכשיו נולד מסוף הרצון הזה, שע"ב אפי' שהרצון של עכשיו הוא דין אבל עכ"פ הוא נגלה ומכין אל החזרת הדין לחסד כמו אם הי' רצון של עכשיו שלם בפ"ע ושההנהגה הבאה תהי' רצון אחר, שודאי זה הרצון לא יהי' מתוק כלל, והבן היטב. שע"כ מה שנסדר בא"א בסוד החזרת הדין לחסד סמתק דיני ז"א במקומן כמו שנתבאר לך כבר:

והנה כבר שמעת למעלה היות ב' דברים בפעולת הא"א, א' היותו שורש לאצילות לפי ענין השתלשלותו, והוא המפורש באד"ז, וב' הנהגתו של החזרת דין לחסר המפורש באד"ר, וה"ס ההנהגה של סוף הרצון כנ"ל העומדת אפי' בזמן הרצון של עתה כי הוא משועבד אל הסוף ותלוי בו. ולפעמים יהי' גילוי א"א שיעבור הדינין שלמטה, והיא בהתחזק הרצון לרצות הסוף בלי המתינו לעבור כל האמצע. וגם צריך להעמיד הדברים בתיקון כי הוצרך שיהי' חוק זה שיתגלה לפעמים סוף הרצון להתגבר בכחו עד שלפי הדברים האלה סוף סוף ישוב כל הרע לטוב. ואל תקשה שא"כ אין תיקון הבחירה שלם יען הוא נצרך סוף סוף לחסד ולכחו, כי האמת הוא שעכ"ז אין דבר בחסד אלא שהמאציל ית"ש הכין כבר מצות שכחם יהיו לגלות הנהגת הא"א בזמן הצריך, ונמצא שגילוי הא"א לא יהי' בהסד אלא שהמעשה עצמו הוא כמו בחסד, דהיינו שאינו לפי ההכנה אלא בהתגברות כח סוף הרצון, והבן היטב. כי באמת יש כמה וכמה פרטים בענין הזה עמוקים מאד, אין כאן מקום ביאורם:

אמנם כבר שמעת איך אפי' בלי גילוי סדרי הא"א הם ממתקין סדרי הז"א. ואל יקשה לך מה שאמרתי למעלה שא"א הוא לפי הנהגת הזמן וכאן אני אומר שסדריו ע"פ סוף הרצון, ונראה לכאורה שזהו סתירה, כי באמת הם שני דברים. וענין סוף הרצון אינו

הנצחיות לבד כמו שנראה כי א"א הוא חזרת הדין לחסד, רק שאח"כ יהי' נקבע כך בנצחיות לפי התיקונים שנתקנו, פירוש כי הנצחיות מצד מה שהוא נצחיות אינו סוף הרצון אלא שבו יהי' נקבע סוף הרצון לפעול, כי הנהגת הזמן הוא המאורות המעכבין איש על חבירו, והנצחיות הוא שכולם מאירים אך סוף הרצון ואמצע הרצון הוא ענין הבחירה או החזרת הדין לחסד, ושניהם תחת הנהגה הזמנית אלא שהחזרת הדין לחסד לא הי' ראוי להתגלות בזמן הנהגה הזמנית אם לא ע"י מעשה התחתונים שהוא שורש להנהגת הבחירה, והבן היטב:

ונבוא עתה לפירוש לשון הרשב"י ז"ל מצחא דגולגלתא רעוא דרעוין רעותא דז"א לקבלא ההוא רעותא וכו'. והוא כי כאן במצח זה מתגלה הרצון עצמו כמו שראוי להיות בסוף כנ"ל ולכן הוא בחסד גדול שבהגלותו ממתק הכל. אמנם באמת מזאת הבחי' נמשכים הרבה מאורות ונקראים כולם רצון כגון דעת או יסוד כי כלם מתגלה בהם מיתוק גדול מבחינת כח הרצון הזה, אבל שורש הכל הוא המצח הזה של א"א ולכן נקרא רעוא דרעוין שהוא הרצון שורש כל הרצוניות:

ואמר ורעותא דז"א לקבלא ההוא רעותא וכו'

פירוש כי הרעותא של הז"א דהיינו הדעת שלו והוא הרצון של עתה לפי הדין של הצמצום הוא תלוי ועומד על הרצון של א"א כי הוא כפוף אליו כנ"ל, וזהו לקבל הרעותא שלו, כי אחריו הוא נמשך תמיד. ובאמת זהו סוד הציץ שכתוב בו והי' על מצחו תמיד לרצון וכו'. אך כדי שתבין הענין הזה היטב צריך שאפרש לך ענין ההנהגה והעבודה היטב, ותבין נ"כ למה היתה העבודה תחלה בבכורות ואח"כ בכהנים ונחלקה בכהנים ובלוים. וגם תבין למה בכהנים הוצרכו אל בגדי כהונה משא"כ באחרים, ולמה בכהנים יש כהן גדול ולא לוי גדול בלוים:

ובראשונה אפרש לך ענין ההנהגה והעבודה היטב ותבין למה העבודה בכהנים ולוים, ותבין אח"כ איך נמשכה על ידם. הנה תראה כי בכל מקום אנו אומרים שהכהן הוא בחסד ולוי בגבורה, וישראל בתפארת, ותראה כי השבטים הם כלם ישראל זרק שבט אחד יש ממנו כהנים ולוים. והאמת כי אלה הב' צריכין רק לבחינת העבודה, אבל מציאת העם המה ישראל הבאים מת"ת כי הם עיקר התפשטות האילן ובכח החסד והגבורה נעשים בהם תיקונים מה שצריך. והנה סוד העבודה הוא תיקון המלכות להתקרב אל המלך, וסוד הענין הוא מלך לשרה נעבד, וה"ס ויבן ה' אלהים את הצלע אשר לקח וכו', והבן היטב זה הדבר כי זהו באמת כל סוד העבודה. והנה נוקבא צריכה להבנות מאו"א להיות' ראוי' לבוא אל הו"א להתחבר בו, וחיבורה בו ה"ס היחוד שאז נקשרים

הד' אותיות הוי"ה ב"ה בחיבור א' כידוע, וה"ס ההשגחה והנהגת כל העולמות כמבואר במקומו. אמנם מציאות הנוקבא היא מן הו"א עצמו, כי היא חלק א' ממנו, אלא שאו"א בונין אותה ומביאים אותה לו"א ומחברים אותה אליו. והוא מה שאמר ויביאה אל האדם, וכשנתחברה אליו אז נאמר ע"כ יעזוב איש את אביו ואת אמו ודבק וכו', והענין כי אע"פ שהבנין הוא מצד או"א כמו שכתבנו, אך העצמות הוא מן הז"א עצמו, וה"ס כי מאיש לקחה זאת, וה"ס ג"כ מאת ה' היתה זא"ת:

ואפרש לך ענין העזיבה הזאת שהוא סוד גדול. דע כי או"א הם הבונים את הנוקבא אבל זה בזמן התרדמה של הז"א בסוד הדורמיטא, וסוד הענין הוא כי האחורים שלו נתנין לנוקבא ע"י או"א ולכן נקרא שהם בונין אותה אבל מגוף הז"א עצמו. אמנם אין הז"א נותן לה האחורים האלה אלא או"א, וסוד כ"ז הוא כי לפי הקשר שנקשרים הפרצופים כך הוא ההנהגה בזמן הדורמיטא שאז המוחין דז"א עולין למיין נוקבין אל או"א ואז בכח המ"ן האלו בונים או"א את הנוקבא, ואפי' האחורים האלו שלו הנתנין לנוקבא אינן הולכין ממנו אלי' כי אינן פונין אלי' אלא אל או"א, כי הלא הז"א הוא הו' המבריח מן הקצה אל הקצה, או שעולה להחזיק כח דאו"א או שמשפיע לנוקבא, וע"כ בהיותו למ"ן הוא מתדבק באו"א ואז הם הפועלים בה כנ"ל, ונוקבא אע"פ שנבנית מגוף הז"א מ"מ נבנית ע"פ מציאות או"א הבינים אותה. אמנם החיבור של זו"ן אי אפשר לעשות אלא בבחי' עצמן לבד כי היא שלימותו, והם ממש החסד והדין של הדעת עצמו שלהם שייך החבור והיחוד ושאר המאורות אין להם ענין בזה. וע"כ הנה או"א מתחברים אל הזו"ן עד הזיווג אך הזיוג נעשה בבחי' זו"ן לבד, והבן היטב. וע"כ צריך שתסתלק שליטת או"א מן הנוקבא ותהא השלימה בבחי' הז"א ואז יזדווגו, אך כ"ז נמשך מהתעוררות הז"א כי הנה בעוד שהוא מ"ן באו"א הנה הוא פונה אליהם ואז הם בונין את הנוקבא במה שלוקחין מאחוריו כנ"ל, אך אח"כ הוא עוזב אותם כשחזרו המוחין בראשו אינו פונה עוד אליהם אלא לנוקבא ואז גם שליטת או"א מסתלקת מנוקבא ונשארת בבחי' ז"א, וע"כ נאמר על כן יעזוב איש את אביו ואת אמו ודבק באשתו, כי כשהוא מתעורר מן הדורמיטא אז רואה כי מאיש לוקחה זאת, כי אע"פ שאו"א בנוה באמת הוא שמו"א עצמו בנוה, וכך צריך שיהי' בסוף שבחי' הז"א תשלום ואז יהי' הזיוג:

והנה תדע שיש אב ואם לאשה והם ישראל סבא ותבונה. ויש אב ואם לאיש והם אבא ואימא עילאין. והנה הז"א כשמסתלקין יסו"ת ממנו לבנות הנוקבא, הנה הוא מקבל מוחין מאו"א עילאין ואז נעשה כל הקשר שאמרנו, וכשהוא עוזב את אביו ואמו עילאין אז מסתלקת השליטה דאו"א מנוקבא כי הכל קשר א' כנ"ל. והנה כל זה הוא סוד

העבודה, כי הנה הכהנים והלוים מעלים הקרבן והיא הנוקבא המתתקנת בכל התיקונים שעל ידי התחתונים לעלות לפני הז"א לזווג היום בכל מה שצריך להשפעת התחתונים ואו"א צריכין לבנותה, וזה נעשה ע"י התעוררות הכהנים והלוים שהם חסדים וגבורות לז"א, והענין כי עצם הנוקבא מת"ת שנאמר בה כי מאי"ש לקחה זא"ת אך התו"ג הם הבונים אותה בהתמשך בהם או"א בסוד ימין ושמאל, ולכן הקרבן הוא מישראל, וההקרבה בכהנים ולוים לבנותה ואז עולה הקרבן ומקרב ומחבר הנוקבא אל הז"א, אך הכהנים הם להקריב בתיקון הבנין מצד אבא, והלוים הם מצד אימא לסוד העלי':

אמנם בתחלה היתה העבודה בבכורות ואח"כ עברה אל הכהנים, והענין כי כיון שצריך שיעשה הבנין מצד או"א, הנה המעורר אותם צריך שיהיו מבחי' זו שיוכלו לעורר אותם ואח"כ צריך שיהי' בהם בחי' או"א. ובאמת הבכורים הם מוכנין לדבר הזה, וסוד הענין דע כי ז"א נקרא בכור מצד א"א ואו"א שהם באמת בכורים. אמנם הוא נקרא כך בכת המוחין אשר בו שהן הב"ד הנמשכין מהם כמו שידעת. והנה בערך או"א אל ז"א כך הם זו"ן אל הנשמות, והבכור יש בו כח הרבה כאביו ואמו וגם מזו"ן, והענין כי אמרו חז"ל שלשה שותפין יש באדם הקב"ה ואביו ואמו. ובאמת הקב"ה הוא המחבר האב והאם למטה כמו המזלא שמחבר או"א למעלה, והבכור מתגלה בו כח האב והאם הרבה עד שהוא ראשית לכל שאר הבנים, ולפיכך אמרו את לרבות אחיך הגדול, וכבר נתבאר ענין זה במ"א. והנה אז הוא למטה כדוגמא של ז"א למעלה בהיותו ג"כ כולל או"א ודעת המחברם. והאמת כי כל בן כולל כך אלא שבבכור מתגלה הדבר יותר, ולכן נם הנשמות הבאות מן הזו"ן הנה יש בהם כח או"א וכח הדעת המחברם, אבל בבואם בסוד בכורה למטה הנה אורות אלה יהיו מתגלים בהם בכח ונתנין בגוף שהוא ג"כ מגלה כח האב ואם שהם דוגמא לאו"א ממש. והנה ע"כ נתנה העבודה אליהם, כי בהיותם בסוד ז"א בבחי' בכורתו שמתגלים בו או"א ודעת הנה יוכלו ג"כ להסתלק לבחי' או"א עצמן לעוררן לצורך הבנין. ובאמת בצאתן ממצרים נתקדשו הבכורות, והוא כי אז עלו ממדרגת ז"א הכולל או"א בסוד מוחין אל מדרגת או"א עצמן. אך כאשר חטאו ישראל בעגל הנה נפסלו מעשות עוד עבודה ונמסרה למי שלא חטא דהיינו שבט לוי. אמנם שבט לוי הוא מצד אימא גבורה, ולכן לא הי' אפשר להם להשלים בעד הבכורים כי הבכורים כבר מצד עצמן הם בסוד שניהם ביחד, פירוש מצד או"א, אבל לוי שאינו אלא מצד אימא לא יוכל להשלים הכל עד שיעשה ממנו בחירה אחרת והוא בחירת הכהנים ואז ישלימו אלה בעד חלק א' מן הבכורים והיינו חכמה שבהם, והלוים ישלימו בעבור הבינה, אבל א"א להם לעשות שניהם כא' בלא הפרש כיון שהם מצד עצמם אינם אלא לצד א':

והנה תדע כי בגדי כהונה הם המאורות הצריכין להאיר דוקא לבחינת העבודה, אך הבכורים שהכהונה להם מצד עצמן אין צריך להם הלבוש הזה כי ממילא המאורות מאירין ע"י, ואפי' הלוים שהם במקומם הטבעי לשמאל אינם צריכין הבגדים, אבל הכהנים שהמה בחירה חדשה להשלים בעד החכמה של הבכורים לכן צריכין להתלבש בבגדים האלה. והנה כבר שמעת היאך ההקרבה הוא ע"י הכהן ורק העלי' הוא ע"י הלוי. והוא, כי כן כתיב ה' בחכמה יסד ארץ, והבנין של הנוקבא צריך שיהי' בסוד חכמה ובסוד חסד כמ"ש עולם חסד יבנה והוא כי התפשטות הדברים הכל הוא בסוד חסד אך העלי' נעשית ע"י אימא בסוד מ"י זאת עולה וכו':

ותדע שבנין זה של נוקבא צריך שיהי' בסוד רמ"ח מצות עשה שאז היא ג"כ תהי' רחמים וסוד כ"ז אלה תולדות השמים והארץ בהבראם שאמרו בה' בראם ואמרו ג"כ באברהם, ותבין עתה איך הכהונה באמת מאברהם היא נמשכת, וה"ס אתה כהן לעולם הנאמר על אברהם וה"ס חסד לאברהם, הנה הרמ"ח מ"ע ושס"ה מל"ת הם סוד התפשטות החו"ג לפרטים שלהם, והנה החסדים הם ה' והתפשטותם הי' לרמ"ח, וה"ס ה' אותיות של אברהם והמנין של האותיות שני' רמ"ח, ונמצא שברא הקב"ה את העולם בה' שהם ה' חסדים בסוד ה' אותיות של אברהם וברמ"ח שהוא מנין אברהם, ותדע למה הם רמ"ח, כי הנה החסד הוא א"ל בסור חסד אל כל היום, ונאמר בו עולם חסד יבנה, ובנין זו"ן בסוד יאהדונה"י ואז הוא פרצוף שלם, וע"כ התפשט אל זה בח' אותיות אלה ואז ח' פעמים אל עולה רמ"ח, ושורש כ"ז הענין הוא בדיקנא רא"א כי היא יוצאת מחכמה סתימאה, ויש בה בחי' השערות שהם דין, והאורות שבהם שהן חסד, וכבר שמעת מזה הענין למעלה אך תשלום הביאור יהי' במקומו בס"ד, והנה תדע כי שורש ענין הדיקנא הם חו"ג דעתיק שהם בכתרא ומוחא דא"א וכל אחד מהם מתפשט לי"ג בחי' ובהתחבר אלו הי"ג זע"ז אז נעשית הדיקנא בי"ג תיקונים שבכל א' מהם יש שער ואור בתוכה, ומהרכבת האור והשער נעשה התיקון הפרטי ההוא אשר נעשה, והבן. והנה החסד מתפשט בי"ג מדרגות והוא י"ג פעמים א"ל, ה' מהם הם סוד ה"ח ה' אותיות של אברהם וח' מהם הם בסוד רמ"ח היוצא מהם כנ"ל בהתפשטות יאהדונה"י, והגבורה נ"כ מתפשט לי"ג בסוד אלהי"ם י"ג אותיות דמילוי שלו כזה אל"ף למ"ד ה"י יו"ד מ"ם ובכאן נשרשין השס"ה מצות ל"ת, וסוד הענין הוא כי אלהי"ם יש לו ג' מילואין וסי' יה"א, וצירופיו הוא ק"ך ג' פעמים ק"ך הוא ש"ס ושורש ה' אותיות אלהים עצמן הרי שס"ה, ומפני זה נקראת הדיקנא כורסיא דשביבין כנזכר לעיל בזוהר וז"ל יתיב על כורסיא דשביבין לאכפיא לון, כי אלה הם השביבין והכס"א הוא הג' אלהים כנ"ל, כי הכס"א גי' אלהי"ם, והנה

בהתחבר אלה ב' מיני הי"ג כנ"ל נעשו אותם התיקונים שנעשה בסוד מי אל כמוך, ואל רחום וחנון, והנה ה' התיקונים הראשונים הם בסוד הה' א"ל של החסדים, וכן תראה שהם כלם תיקונים המניחים שפע החוטם והפה להגלות בסוד הארחין כמ"ש לקמן במקומו בס"ד, וכיון שנתפשטו אלו הה' אז נמצא ורב חסד ושם מתחיל ההתפשטות של הרמ"ח עד סוף הדיקנא, ובראשית הכל עושה מיתוק גדול למנצפ"ך בסוד ור"ב חס"ד שעולה נ"כ פ"ד ואח"כ מתפשט בסוד שלימות פרצוף כמו שאמרנו בסוד יאהרונה"י ואז נמצא שהרמ"ח אברים נחלקין לחילוק א' של ח' אל לכל חלק ונמצאו החלקים האלה תלוים באלה הח' תיקוני דיקנא, וצריך להזהרה כדי לבנות כך הפרצוף ברמ"ח אברים, והאמת שגם הה' יאירו' מבפנים באלה הרמ"ח אך זהו המתגלה לצורך הבנין וכשזה מאיר מאירין ממילא הה האחרים, אמנם לא תחשוב שזהו לבד העושה הדיקנא במחלוקותי' כי כמה דברים מתחברין בחילוקיה אלה אלא שזהו מה שמתפשט בה מסוד חסד וגבורה דעתיק, ובאמת ימצאו כמה בחי' הארות כולן מתפשטות בהתפשטות י"ג שמכללות כלן יעשו הי"ג תיקונין לפי המציאות הצריך בהם, ותדע שזה הענין של ה' וה' שאמרנו מקביל ג"כ לענין אחר הנמצא בדיקנא המחלק אותה כמ"כ לי"ג, וה"ס הג' הויות וחד דכליל להון שזכרנו למעלה כי הה' הם נגד הוי"ה אחת שהיא סוד הנהגת אריך לבד בסוד החסד והוי"ה דכליל שהוא מזל ונקה ובאמת א"ל עצמו דהיינו התיקון הא' הוא בסוד מזל ונקה וד' האחרים בסוד הד' אותיות של הוי"ה הא' והן עומדין להמתיק באור הארחין כנ"ל, וח' האחרים ה"ס ב' הויות האחרות שהם בסוד הנהגת ז"א והנהגת נוקבא אלא שלפי החילוק של הנהגת ההויות הי' ד' בתחלה וא' בסוף הכל ולפי החילוק החסדים מתקבצים כל הה' בא', אבל אלה הקשרים וההרכבות כבר הם מסודרות כך לצורך ההנהגה כפי מה שהיא צריכה להיות:

והנה עכשיו תבין ענין הכהונה, כי לקמן אמרו שהח' תיקונים של הדיקנא הם ח' תיקוני כהנא רבא, וכבר שמעת שהכהונה ה"ס בגין יאהדונה"י בסוד רמ"ח, וכת זה מח' תיקונים אלה נמשך בסוד אברה"ם וזהו אתה כהן לעולם וכו', והנה ראש הח' תיקונים הוא מזל ור"ב חס"ד הממתיק מנצפ"ך כנ"ל, וז"ס את"ה שהם סוד אלף ות"ה גבוראן שהם ה' פעמים מנצפ"ך שעולה אלף ות"ה, והנה הכהן הגדול הוא שורש הכהונה ומשם נמשכין כל הדברים של העבודה ואפי' הלויה נמשכת משם ולכן אינו צריך לוי גדול כי הלוים נקשרים בכהנים ושורש הכל כהן גדול. אמנם עכ"ז גם ללוים נמצא ראש פרטי והוא סגן הכהנים, פי' שהכהן גדול הוא לצורך הכהונה, והסגן הוא לצורך הלוי', ולכן כתיב ומשמרתם ביד איתמר בן אהרן הכהן, וסג"ן עולה גי' יב"ק עם הכולל והם שמות הוי"ה

אלהי"ם בשילוב כזה יאהלוההי"ם והוא מיתוק הלוים בכהנים, ואמנם כ"ז צריך שיהי' למטה בז"א כי הנשמות נמשכות מלמטה אלא שנמשכות לפי בחי' הז"א בהארות האלה ולכן הז"א יקרא כהן גדול מכח הח' תיקוני דיקנא האלה, ולכן כנגד התיקונים הוא צריך בגדים שהם אורות התיקונים הנמשכים אליו ואז יוכל הכהן הנמשך משם לבנות בכח זה את הנוקבא בסוד הקרבן, ולפי סדרי ההרכבה ילכו אלה המאורות למקום שילכו שם ויעשו שם פעולה הצריכה להעשות עד שבכה כולם בכל הארותיהם תוכל נוקבא להבנות באותו הבנין הצריך לה, וע"כ נמצא תיקון א' מאיר בכל הראש וא' על הגוף וכן בכל שאר המקומות של הבגדים כי שם צריך המאורות ההם להתחזק לפי ענין ההרכבה וחילוק הרמ"ח לח' אלה שזכרנו, ואמנם צריך שתבין כי הנה הח' תיקונים הם התפשטות הא"ל לצורך יאהדונה"י. והנה הכהן הוא בסוד החסד שהוא א"ל אבל הוא ז"א לבד לכן אין לו לקבל אלא הבחי' הנוגעת אל הז"א לבד שהם ד' א"ל שבד' אותיות הוי"ה, זהם ד' בגדי לבן, אבל הא"ל של אדנ"י אין לו חלק בהם כי הם יאירו בקרבן עצמו ובסוד האש שעל המזבח שכולם בחי' נוקבא. ובאמת הכהנים כולם באים מז"א מצד החסד שבו מצד שם א"ל המתפשט בד' אותיותיו והם רבים אך כלם נקשרים תחת שורש א', והוא שורש הכהונה עצמה בסוד אברהם והוא הכהן הגדול בסוד והכהן הגדול מאחיו שבו יש כל עניני הכהונה בין לצורך ז"א ובין לצורך נוקבא, ולזה יהיו השמונה בגדים ואמנם הכל הוא בז"א אלא שהכהן גדול הוא בז"א מצד הח' תיקוני דיקנא, וכהן סתם הוא בז"א מצד עצמו, ויש כהן סתם וסגן, וכהן גדול, והוא כי כל הקו הימיני הוא בסוד חכמה חסד ונצח, והנה נצח הוא כהן סתם, וחסד סגן, וחכמה כהן גדול. ויש עוד חילוקים אחרים באלה השמות, אך זהו הסדר הוא היותר פשוט והוא לפי מה שמקבל ז"א מא"א כי הוא עומד בנצח דא"א, וס"ז הוא כהן סתם, וכשהוא מצד אבא זהו כהן סגן וכשהוא מצד הא"א מצד הח"ס שבו והוא מצד חסד דעתיק אז הוא כהן גדול. הרי שמעת ענין בגדי כהונה מה הם, כי הם אורות הצריכין ממש לצורך העבודה ונמשכין מן החסד דעתיק יומין, ותדע שכשאלה הבגדים נמצאים אז מאירין גם הה' הראשונים בסוד ה' אותיות דאברה"ם שאמרנו, וז"ס הה' של לא יקרחה קרחה בראשם, כי שורה עליהם זאת הה':

ונבאר עתה ענין הציץ שהוא באמת תיקון המאיר על המצח שלכן ניתן שם על המצח והוא מאור שמקיים קשר המצח של א"א עם אותו של הז"א, וה"ס [רעותא דז"א לקבלי ההוא רעותא וכו'], ולפיכך נאמר בו לרצון, ותבין היטב זה הענין שעל הציץ הי' מפותח פתוחי חותם קדש לה', וה"ס גדול כי שם הוי"ה ב"ה הוא למטה בז"א, אך כח הרצון העליון הוא בחי' הקדש של השם, ותבין בי לפי הקדושה הנמשכת בהדרגה נקרא השם

הקדוש אבל בגילוי רצון אז מתגלה הקדש בכח העליון וזהו כח הרצון שלמטה המתחזק בו, ותדע שהרצון העליון של המצח מתפשט בדיקנא במזל נוצר חסד ומשם יורד באבא היוצא ממנו, ואח"כ מיסוד אבא יוצא במצח הז"א, והוא מילוי ע"ב בלי יפשוט שעולה מ"ו וי' פעמים מ"ו עולה ת"ס כמנין קד"ש ליהו"ה, אך קד"ש עולה ת"ד כי סוד ד' אותיות של הוי"ה המאירים בסוד הא"א הם ת' וזהו קדש לה', אך מצד אי' יוצאין התפלין והם נמשכין ממזל ונקה, והנה לכן צריך שלא להסיח הדעת מן הציץ כמו מן התפלין בסוד רעותא דז"א לקבלי ההוא רעותא, ובאמת גלוי אורות האלה הוא להחזיק הקדושה שהס"א צריכה להיות נכפת בגילוי הקדש, וה"ס וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך וכו', ופי' רז"ל אלו תפלין שבראש, והנה ז"ס קדש ישראל לה' ראשית תבואתו, כי באמת מצד זו"ן ישראל גולים בקליפות והקליפות שולטין עליהן, אבל מצד שרשם זה של הקדש אדרבה כל אוכליו יאשמו, כי סוף סוף יתחזקו ישראל והם בתוך הקליפות כאדם מזויין במעי הארי וע"כ אוכליו יאשמו, ובהעברת הצורה כנזכר למעלה יהי' הרע נבלע בשרשו, וז"ס רע"ה תבוא עליהם, וזה כשיזדמן התיקון של האורח בסוד ר"ע עלמין וה' העליונה אז תהי' העברת הצורה בכח הגבורה כנ"ל:

ואמר וההוא מצחא דאקרי רצון וכו'

והוא כי שאר הדברים שהרצון מגיע עליהם נקראים על שמו בשם לוי כמו עת רצון יום רצון וכיוצא, אבל זה המצח הוא עצמו רצון. ואמר הוא גלויא וכו', והוא כי כל התיקונים שבראש מתגלים במצה להיות שם גילוי הרצון בדרך התכלית כנ"ל, ובאמת כוונת כל התיקונים הוא להכין מציאות לסוף הרצון וזהו מתגלה במצח זה, ותדע שזהו כמו התפלין דז"א אלא שהתפלין דז"א הוא ממה שלמעלה דהיינו או"א אבל הרצון הזה הוא גילוי ממה שיש בו בראש מצד עצמו, כי א"א הוא ראשית האצילות, והנה בזה המצח יש שם מ"כ דמ"ה לתיקון מציאות זו"ן הנתקנין ג"כ בסוד מ"ב שהוא שם אב"ג ית"ץ שהוא מ"ב תיבין ושבעה פסוקים שבעה הבלים ואלו הם הת"ך עלמין שאמר פה שהם י' פעמים מ"ב:

ואומר לך עתה סוד דמתכסיא שאמר והוא באמת סוד גדול, והוא כי המצח הזה אע"פ שהוא נמצא תמיד וממתק תמיד הדינין של המלכין תתאין אך לפעמים הוא מכוסה, כי כשהוא מתעורר מעביר הדינין לגמרי ולא צריך כך לפי ההנהגה אלא שיהי' זמן שהדינין יעבורו וגם יהי' זמן שישארו, ואפרש לך כ"ז היטב כי הלא אח"כ אמר שגלוי הרצון הזה הוא כמנחה דשבתא. וסוד הדבר דע כי יש ב' מיני מ"ב. הא' הוא אהי"ה יה"ו שעולה מ"ב, וב' הוא מ"ב דהוי"ה פשוט ומלא ומלוי דמלוי, וב' המ"ב האלה יש בהם מצח זה

של הא"א, והענין כי כבר ידעת איך תכלית הרצון הוא באמת סוף התיקון שהיא החזרת הדין לחסד והרע לטוב וזהו ממש ענין מ"ה וב"ן כי ב"ן הוא השורש המוציא הס"א והתיקון של מ"ה הוא המחזיר את הרע לטוב, כי מאז התחיל זה התיקון נתבסמו מקצת המלבין ולפי"ז נמצא בחירת ב"א שבכחה הרע חוזר לטוב והוא כי יהי' סוף התיקון בכח בחירת האדם, והבן היטב כי זהו כלל ענין העבודה והשכר, והוא כי הנה התיקון של המ"ה הוא ממש החזרת הרע לטוב, וזהו פשיטא שהמאציל הי' יכול לעשות מעצמו בלי שום התעוררות וסיוע אבל אין זה רצונו אלא שיהי' זה הדבר בכח זכות האדם, וע"כ לא רצה להשלים זה התיקון אלא אחר שיבואו בני אדם ויעשו מעשים טובים, אך אם לא הי' מתחיל התיקון הנה לא הי' שום נברא יכול לעשות אותו כלל כי הרע הי' גובר לגמרי בלי תיקון אבל כשהוא התחיל אותו אז יכול להיות התשלום ע"י האנשים, ונמצא שהמאציל עשה התיקון ע"ד אותו השיעור שאחריו ימצא מהאנשים בבחירתם להשלים התיקון או לעורר השכירה והבן היטב, וכבר שמעת מזה למעלה ולקמן אדבר ג"כ מזה בס"ד בפי' מנהון אתבסמו ומנהון לא אתבסמו, נמצא שרצון המאציל ית"ש הוא שיהי' נשלם התיקון בשלימות גמור וזהו בבחי' הרצון המתגלה כאן במצת זה, אך זה אינו יכול להגלות עתה כי לא יניח ענין הדין כלל אלא שבהגלתו ימתק, אמנם תדע כי הלא כבר שמעת סוד שיתא אלפי שנין הוי עלמא וחד חרוב, כי סודם ו' ימים לבד שבהם ז' ימים סובבים וה"ס התריסר שעתי שפירשנו לעיל כי שית אלפי הם סוד שירותא ואח"כ יש הסיומא אך שורש הכל הם השולטין בסוד חול עתה והי' החרוב בהם בסוד השבת, ואח"כ בחידוש קמו כל ענין שיתא. והנה באמת זהו סוד שבת, כי התיקון דמ"ה נעשה אך לא לגמרי ובהעשותו לגמרי יהי' יום שכולו שבת אך עתה יש בחי' השבת שהוא בחי' התיקון הנעשה כבר ומן השבת מתקדש החול ג"כ וכן מן הס"ת המאיר גם עתה נתקנת הבחי' של הב"ן אבל אינו כלו שבת שהוא זמן סוף התיקון, והנה כ"ז הוא סוד שם מ"ב דאב"ג ית"ק שבו נתקן העולם והוא היוצא מפסוק בראשית וכו' עד ו' של ובה"ו, כי הלא תראה שהם ז' שמות של ו' אותיות לכל א', וסוד הענין ז' ימי השבוע של תריסר שעתי לאחד כנ"ל, ובסוד זה הוא זה העולם שיש בו חול ושבת וה"ס השיתא שהם השורש אבל ביום שכלו שבת קמו כל השיתא והם כל המ"ב האלה, והנה הרצון של הא"א הוא תמיד עומד למתק הדין שלמטה אך לא להעביר מציאותו אלא בסוד המ"ה המתקן את הב"ן שצריך עדיין להשתלם, וס"ז הוא בשם אהי"ה יה"ו שהן ז' אותיות בסוד ז' השמות דאב"ג ית"ק אך המ"ב דהוי"ה הוא סוד התיקון בשלימותו האחרון בבחי' יום שכלו שבת והוא מ"ב דמ"ה כנ"ל, ונמצא שיום השבת ממש הוא ענין א"א, כי החול הוא בז"א והשבת

הוא סוד הרצון דא"א, וזה כי כתיב ואני תפלתי לך ה' עת רצון, ולפי"ז יש עתים שהם רצון והוא זמן הגילוי, אך באמת אינו זמן א' לבד כי הלא בפרט לכל אדם יכול להגלות העת רצון לפי הצורך שלו אלא שאם לא הי' נסדר בסדר הבריאה שיהי' לו גילוי לא הי' מתגלה לעולם. ובאמת סוד השבת ה"ס הגילוי דא"א ונכללין בו או"א שהם התפשטות המזלא כמבואר במקומו, ובהיות השבת בסדר הימים גורם שבכל זמן ג"כ יוכל להגלות הרצון הזה לפי צורך המתפלל והבן היטב. והנה יום השבת הוא ממש סוד הה' דאהי"ה יה"ו שהוא באמצע שיש לה ג' לפני' וג' לאחרי' וכן השבת הארתה מתחלת ג' ימים קודם לה ומתפשטת ג' לאחרי' כידוע, והנה כאן באמת הם ז' מדריגות מחולקות שהן ז' אותיות אלו שמהם יוצאין ז' שמות אחרים שהם שבע מרגלאין המוזכר בזוהר והם הז' שמות כ"א בפ"ע וזהו ממש ז' ימים של השבוע, אך המ"ב אותיות של הוי"ה הם כולם שם א' בלי חילוק שמות כלל כי הוא התפשטות א' מתחיל בשם הפשוט ומתפשט עד מלוי המלוי, וזהו ענין יום שכלו שבת, ותדע שמ"ב זה דאהי"ה יה"ו מאיר במזל ונקה וזה באמת מאיר תמיד וגורם מיתוק הדינין כמו הקדושה שמאיר את השבת בימות החול, אך המ"ב דהוי"ה מאיר במזל נוצר חסד וכל האצילות תלוי במזל ונקה כמפורש באד"ו ושם עולין זו"ן ביום השבת ומאירין השמות אהי"ה יה"ו, כי הה' שולטת במקומה והו' אותיות אחרות המה מאירים שמשם אח"כ ימשכו קדושת ימי השבוע, אך במנחה דשבת מגיעים עד מזל נוצ"ר ולכן אז מאיר המ"ב של הוי"ה וז"ס ואני תפלתי לך ה' עת רצו"ן, ה' היינו שם הוי"ה במ"ב שלו:

ואפרש לך עתה בזה סוד גדול מאד ותבין בו היטב ענין הציץ וענין התפלין ותראה איך הציץ הוא יותר עקרי בבגדי כהונה ובו תלוי קבלת העבודה כי כן תלוי בזה קבלת התפלה, כמ"ש וכד אתגליא אתקבלא צלותהון דישראל. ודע כי ב' בחינות יש במצה הזה א' מחכמה וב' מבינה, פירוש כי המצח הוא התפשטות הדעת ממש אלא שבהתפשטות הזה ג"כ יש י' ספירות והחו"ב שבו הם עיקריות ההתפשטות ועושין אבר המצח ואח"כ מאירין הז"ת וה"ס הכ"ב אותיות שיש במצח, ולפ"ז הענין יש ב' מ"ב, א' מן החכמה של זה ההתפשטות, וא' מן הבינה שלה. והנה המ"ב של החכמה נקרא רצון והמ"ב של הבינה הוא מצח הרצון, והכ"ב אותיות הם בסוד הז"ת בסוד אהי"ה יה"ו בסוד בינה. אמנם צריך שתדע כי עכשיו הנוקבין הם חומה לדוכרין ולכן הדוכרין נעלמים והם מתגלות יותר, כי כשהשמש נסתר הלבנה שולטת, אבל לע"ל נאמר ולא יכנף עוד מוריך, כי הדוכרין יאירו באור מגולה והכנפים שהם הנוקבא בסוד שם אדנ"י שנקרא כנף כמפורש בזוהר ובתיקונים לא יהי' חומה וכסוי להוי"ה שהוא הפנים בסוד הדוכרין אלא

אדרבא יהי' מעבר לאור הזה בכחו הגדול. ובאמת משם ימשוך רוב החכמה והשלוה וההארה גדולה שיהי' בעולם, כי הדבר מתחיל מחו"ב והחכמה כשרצה להוציא את הז"ת נתעלמה בתחלה בתוך הבינה ולכן לא יצאו במדרגה כ"כ גדולה, אבל לעתיד לבוא תתגלה החכמה מן הבינה ואז ההארה תהי' גדולה, וזה הענין עצמו נמצא כאן במצח כי החכמה שבדעת נתעלמה בתוך הבינה שבדעת ואז נעשה אבר המצח בבחי' חומה שאין כחו הפנימי מתגלה כ"כ והוא מ"ב דאהי"ה יה"ו, אך המ"ב המכוסה הוא אותו של הוי"ה ולפעמים מתחזק זה הפנימי ומתגלה וזה נקרא גלוי הרצון:

והנה שתי הבחינות האלה נמצאים ג"כ בז"א והבינה של הדעת עושה המצח ואו יסוד אימא מאיר שם בכח, ולכן המצח הוא דין כדלקמן. אמנם גם בבחי' זאת יש מיתוק והארה, וה"ס התפלין שמתגלה שם במצח שהם המוחין בין דאבא ובין דאימא הבוקעים אותו ויוצאין לחוץ וזהו תיקון גדול למצח עצמו, אך שניהם אינם מאירים אלא בסוד הבינה של הדעת שהיא אבר המצח עצמו ששולט שם יסוד אימא, וע"כ אמרו שהתפלין הם מאימא ואע"פ שיש בהם נם מוחין דאבא בסוד תפלין דרבינו תם, אך החכמה של הדעת נעלמת ושם שולטת יסוד אבא, ועכ"ז מתגלית לפעמים והוא בסוד הציץ ולא בכל אדם אלא בכהן גדול לבד, וסוד הענין כי זהו ענין שליטת הרצון בסוד סוף הרצון כנ"ל שאליו משועבד הרצון של עתה וזהו הרצון של מצח דא"א היורד המתפשט אח"כ במזל נוצ"ר חסד שהוא ג"כ אותיות רצו"ן וכן הוא שורש אבא ומתפשט זה הרצון באבא ואח"כ היסוד שלו מאיר במצח ז"א כנ"ל בסוד החכמה שבו, ועושה הציץ בסוד מ"ו שאמרנו למעלה בסוד קדש לה', וזהו אינו אלא לצורך קבלת העבודה דוקא בסוד רצה ה' אלהינו בעמך ישראל ובתפלתם וכו', כי שם צריך להגיע ההתעוררות כמו שתשמע עתה בס"ד. אך אין הדבר הזה נמצא אלא בכהן גדול שהוא הז"א מצד השמונה תיקוני דיקנא ומצד כהנא רבא מצד החסד דעתיק וחכמה דא"א כנזכר לעיל, כי זה הקשר מגיע לבחי' אבא להאיר כך בז"א, אבל המ"ב דאהי"ה יה"ו נמשך במזל ונק"ה לאימא, ומשם יוצאין התפלין, והבן היטב. והנה ע"ז הענין אמרו [דאתכסיא וכו'], כי המצח הוא גלוי הראש כנ"ל שה"ס סוף הרצון אבל אעפ"כ אינו מתגלה לגמרי לתחתונים כי בהגיע למצח חוזר ומתכסה בת"ך עלמין שהם המ"ב דאהי"ה יה"ו, אך בהגלותו מצד החכמה שבו [אתקבלא צלותהון דישראל]:

ואפרש לך עתה ענין קבלת התפלה הזאת. הנה ענין העבודה או התפלה הוא כי הנוקבא נטעת מכמה מיני הבקשות של התחתונים והם תיקונים המניעים לכמה מאורות שבהם תלוים תשובת הבקשות ההם אך נוקבא עולה בסוד כולם ומעוררת כל המאורות כמ"ש

שהתעוררותה מגיע לכל כי היא שורש לתחתונים ומגעת הדברים למעלה. והנה הנוקבא נקראת ע"ת כי היא במאורות סוד העת לכל הדברים התלוים בזמן בסוד לכל זמן ועת לכל חפץ. ואלה הם הכ"ח עתים המוזכרים בספר קהלת והם סוד מלוי הלבנה וחסרונה, והעתים האלה גורמין לכל הדברים בעולם אם לחסד אם לדין, אך בהגלות הרצון אז הכל חוזר לחסד ואין קטרוג יכול למנוע הטוב ואז נקרא עת רצון כי כל העתים נקראים בכלל א' עת רצון, וזהו ממש כח סוף הרצון המחזיר כל הרע לטוב כל דין לחסד ולכן בהגלות זה העת התפלה תתקבל בלא שום מניעה כי הלא אם לא ימצא זכות ח"ו שלא יתגלה זה העת רצון כמה קטרוגים ימצאו בסוד חסרון הלבנה הנותן כח למקטריגים לקטרג, והנה בהגלות זה הרצון למעלה אז יגיע התעוררות בכל הקו המקושר בסוד זה מלמעלה למטה והיינו מזל נוצר באבא, ויסוד שלו בז"א, וגלויו במצח בסוד הציץ, וזהו והי' על מצחו תמיד לרצון, כי באמת א' מן התיקונים הגדולים של הכהונה והיותר עיקרי הוא זה הציץ המגלה רצון לצורך קבלת העבודה, ואנו מתפללים נ"כ בכל יום רצה ה' אלהינו בעמך ישראל ובתפלתם, והכוונה שיתגלה זה העת רצון ותקובל התפלה והעבודה והבקשות ינתנו, וע"ז אנו אומרים בקדיש ג"כ תתקבל צלותהון ובעותהון וכו', כי צלותהון היינו השכינה הנטעת מן הבקשות, ובעותהון הם הבקשות אשר נתלו בה, ואנו מתפללין שתקובל למקום הראוי והיינו קדם אבוהון דבשמיא, והוא אבא בסוד זה הציץ. וגם אין אנו אומרים לאבוהון אלא קדם אבוהון, והוא להעלות ההתעוררות בסוד קו אבא ועולה עד הרצון הזה של המצח דא"א, וסוד הענין כי הנוקבא עצמה יש בה ב' בחינות, א' מיסוד אימא שמסיומה הנוקבא יוצאת כידוע, וא' מיסוד אבא בסוד ה' בחכמה יסד ארץ, והוא השרש אלי'. והנה כאן צריך לעורר זאת הבחי' בפרט ואז נקראת הנוקבא קדם אבוהון דבשמיא ואז התעוררותה עולה עד הרצון העליון הזה שאמרנו אך פעולת הרצון הוא בסוד הציץ כנ"ל. והנה כשמתעורר רצון זה אז נם היסוד אבא מאיר הרבה בז"א, וה"ס יהא שלמא רבא מן שמיא וכו', כי יסוד אבא הוא שלום רב, ובאמת מכאן נמשכין החיים כידוע בסוד והחכמה תחיה בעליה, ועל כן אנו מתפללין וחיים עלינו וכ', אך באמת סוד הענין הזה ה"ס ברכת כהנים שהיא נאמרה מן הכהן איש החסד, וסופו וישם לך שלום, וסוד הענין כי העבודה עושה כל התיקונים שעושה למעלה והם תיקוני המאורות, אך סוף התיקונים צריך להם להתקשר למטה בישראל כי כל השרשים יהיו נקשרים ומשפיעים בענפיהם ויהי' הכל ביחוד ודביקות אהבה מכל הצדדים וה"ס השלום, וע"כ בבחי' זו של השלום שורה הברכות על ישראל, והענין כי ג' ברכות הן, הא' יברכך ה' וישמרך, וזהו התעוררות ענין הברכה עצמה להניע בסוד זה לישראל, כי כבר

ידעת שאין שום פעולה גדולה או קטנה שאינה נמשכת מסגולה פרטית שבמאורות, וע"כ בתחלה צריכה הסגולה להתעורר במקומה השרשי ואח"כ יתפשטו הדברים בפרט וכל המאורות הראוים להתעורר לפעולה הזאת מתעוררים, והב' יאר ה' פניו אליך ויחנך, ואח"כ צריך שכל המאורות האלה יהיו מתהלכים לצד התחתונים להניע אל ישראל, וזהו ישא ה' פניו אליך, כי יאר הוא רק הארת המאורות כ"א במקומו, וישא ה' פניו אליך הוא נסיעתו אל התחתונים, אך השארתם הוא רק בסוד השלום שהיא הארת הקשר ודביקות האהבה וזהו וישם לך שלום. והנה כנגד ב' בחינות אלו אומרים תתקבל צלותהון, ויהא שלמא רבא, כי התקבל בסוד העבודה ויהא שלמא בסוד ברכת כהנים, והכל תלוי בכהן ועיקר הכל בציץ של הכה"ג ומקור הכל הרצון של המצח זה דא"א:

ואפרש לך עתה ענין הפסוק ואני תפלתי ובו תבין היטב ענין התפלה הזאת. הנה כבר שמעת איך השכינה נקראת אנ"י והיא העולה בסוד תפלה למעלה טעונה מכל הבקשות, ואם היא נרצית אז מתעוררין כל המאורות לפי התיקונים המזומנים בה והיא מתמלאת משפעם לפי התיקונים אשר בה, ואם אינה נרצית ח"ו אז נאמר בה אני מלאה הלכתי וריקם השיבני ה', כי היא עולה מלאה מתיקוני התחתונים אבל לא נתמלאה מהשפע הבא מלמעלה. אמנם יש בזה סודות גדולים למאד בענין סוד העבודה, ואודיעך למה נקראת השכינה אנ"י בפרט בענין זה של התפלה, והענין ראו עתה כי אני אני הוא ואין אלהים עמדי, וכן כתוב אני ראשון ואני אחרון וכו', וסוד הענין כי א"א ואו"א נקראים אי"ן ושרשם בתלת רישין, והענין כי זהו התפשטות ופעולת הפרצופים האלה באצילות, הנה א"א הוא הכתר הוא אל"ף דא פל"א הכולל הכל באחדותו וה"ס הא' דאי"ן, אח"כ אבא סודו י' דאי"ן כמפורש לעיל בסוד ונהר יוצא מעדן וכו', שה"ס הליכת ההשפעה ע"ש ואח"כ אימא מתפשטת בסוד נו"ן שערי בינה והיינו נו"ן פשוטה דאי"ן בסוד אלהים מושיב יחידים ביתה, שהיא מחברת זו"ן ביחד להיות אדם שלם. וכבר ידעת כי הנו"ן הוא האדם דו"ן ביחד כמ"ש בזוהר ובתיקונים בסוד אלפי שנא"ן, והנה מאלה הנ' מתפשטות כל הדברים, ונוקבא להיותה מקבלת מכולם נקראת אנ"י אותיות אי"ן בהיפוך, כי בחי' אימא גוברת בכאן ומוקדמת לבחי' אבא אבל הכתר נשאר תמיד בפעולתו אל שורש היחוד, וזהו באמת סוד עמוק למה בבחי' אנ"י הנו"ן מוקדמת לי', וגם למה בכאן הנו"ן כפיפה ובאי"ן היא פשוטה, ושרש כל הענין הזה הוא מה שידעת שכוונת המאציל בבריאת העולם היתה החזרת הרע לטוב, וכ"ז כבר ידעת מהיכן נמשך, שהוא בהתחזק כח השורש שלא יניח לרע שיתפשט כי בודאי הוא שהדין הוא שרש לס"א אך קדושת המאציל ית"ש אשר אין לו שיעור כלל היא לבדה המושלת, ולא ימצא

מציאות לרע ברצותו להגלות כי כח קדושתו וטובו מעביר כל רע, והבן מאד מאד. ונמצא שבהתחזק השורש יחזור ההתפשטות ונאסף אליו, וס"ו אי"ן כמ"ש לעיל וזהו סוף השלימות והתיקון האחרון, אך רוצה שיהי' זה בזכות התחתונים וזהו נעשה בפעולת המלכות שהיא השורש לתחתונים. ובאמת המלכות הוכנה להיות מתעוררת עד אין סוף ואין תכלית לתקן התיקונים הצריכים כולם להגיע אל הסוף שהיא האי"ן עד שבסוף הכל ישאר לעולם בסוד אי"ן, והבן היטב, כי ז"ס ומותר האדם מן הבהמה אי"ן כי הכל הבל, והענין כי שם אלהי"ם בהתפשפותו הרבה נותן מציאות לס"א ובחזור הדבר לאי"ן הנה ההתפשטות הזה לא ימצא כלל. אך בעוד שהוא זמן הבחירה הנה הנהגת העולם הוא בסוד ההבלים שהם בחיצוניות ומשם נמשך ההבל ורעות רוח שהוא אחיות הס"א, אך בהסתלק הדבר בסוד האי"ן אז לא יהי' עוד מקום לס"א כלל ויהי' בסוד בלע המות לנצח ותדע שז"ס ויאמר עשו יש לי רב אחי, דע כי אי"ן ה"ס א"א ואו"א אבל הוא בסוד התלת רישין דא"א, אבל או"א נקראים י"ש שכן מתפשטים אליהם ש"י אורות מן הכתר כמבואר במקום אחר. והנה משם ולמטה יכול להגיע קטרוג הס"א כידוע, כי גם לאו"א מגיע פגם מצד התחתונים מצד התלבשם בזו"ן, וזה כי כבר ידעת היאך האצילות ירד במדרגותו אחר השבירה ואו"א לא הלבישו אלא הזרועות של א"א נמצא שהן למטה מן הראש אבל האי"ן ה"ס הראש עצמו מקום שאין שם אחיזת הס"א כלל. והנה בסוד הי"ש נמצא הבלים למטה בסוד האצילות אחר השבירה אבל הי"ש האחרים הנשארים בכתר הם בסוד האי"ן והם למעלה מן ההבלים, ולכן מותר האדם מן הבהמה אין, האדם הם ישראל ובהמה הם הכנענים בסוד החיצונים כידוע, ושניהם תחת ההבלים מתנהגים, אך יש בחי' אחת יותר לישראל מהכנענים והוא סוד האי"ן הזה וע"ז נאמר אין כאל ישורון וכו', והבן כי י"ש של הכתר נקרא אי"ן. וכבר ידעת איך י"ש הוא שם א"ל בסוד העשירית, והי"ש של או"א הוא מצד ויאמר עשו י"ש לי רב אחי, אבל הי"ש העליון שהוא א"ל ג"כ הוא בסוד אי"ן שאין הס"א אוחזת שם ולכן אי"ן כא"ל ישורון, אך לעתיד לבוא יהי' נתקן גם הי"ש התחתון בסוד יובילו ש"י למורא, אמנם עיקר הכוונה הוא האנ"י לחזור לאי"ן. וכבר שמעת איך זה נעשה בכח המלכות שבה עיקר העבודה תמיד ובכחה כל תיקוני המאורות מגיעים עד אין סוף הזה שהוא האי"ן, ולכן אמר ראו עתה כי אנ"י אנ"י הוא, והוא כי הגעת הנוקבא עד א"ס ואין תכלית, כי כל זמן הבחירה היא עולה כך בסוד אנ"י לקשר הדברים בסוד האי"ן, ואז יהי' אי"ן אלהים עמדי, כי שם האלהים בהיותו נכלל בסוד האי"ן הנה לא יתפשט עוד ולא ימצא שם הס"א כי נאסף הכל בשורש בסוד שם הוי"ה ב"ה, אך בהיותו בסוד אנ"י הנה יש שינוי עתים בסוד אנ"י אמית ואחי', וזהו

נמשך מראשית הדברים האלה דהיינו השבירה ששם הי' הקלקול ועדיין לא הי' נשלם התיקון וזהו מחצתי ואנ"י ארפא שאינו אומר אמחץ אלא מחצתי, ועל המלכות לתקן ענין השבירה וזהו ואנ"י ארפא ואז יחזור הכל בסוד אי"ן לכן נאמר ואין מידי מציל, וזהו שורש האמונה כי לא תוכל הס"א להציל עצמה מתוקף היד המעברת צורת ס"מ להחזיר הרע לטוב. ובאמת סוד הי"ד הזה הוא סוד גדול, כי ה"ס הפסוק כי י"ד על כס יה מלחמה לה' בעמלק כי אע"פ שנראה שהגבורה היא הנותנת מציאות לס"א זהו רק לפי אמצע הרצון אבל לפי סוף הרצון אדרבא הגבורה היא עצמה מעברת צורת הס"מ שהיא ריחוקו, ואז נאסף בשורש ומעלת הגבורה היא זאת שבכח תוקף טוב המאציל ית"ש אין רע יכול להמצא כלל אלא לפי מה שהוא רוצה לתת לו מקום לזכות התחתונים וקדושתו מחזרת הרע לטוב בזכות התחתונים, והבן היטב:

והנה כבר שמעת איך הרשימו והקו הם בסוד ו"ה ומכאן נמשך אמצע הרצון שבו הגבורה נותנת מציאות לס"א, אבל הדביקות העליון הוא בסוד י"ה מוח הו"ה כנ"ל, ומבחי' זאת הגבורה מעברת צורת הרע, ובאמת זהו ג"כ מתגלה למטה במלכות כי היא סוד אנ"י כנז' להחזיר כל הרע לטוב, והנה בס"ז היא נקראת כ"ס י"ה וזהו כי יד על כס י"ה, כי זאת הי"ד צריכה להעביר הרע, והאמת כי יהי' נחזר הכל בסוד יהי"ה, אמנם אפי' בהיות עדיין בסוד יהו"ה יש מלחמה בעמלק להכניע אותו אך נמשך מכח הו"ה הזה, ועל זה הי"ד נאמר ואין מיד"י מציל:

נמצא כללות הענין שהשכינה נמסרה עבודתה ביד התחתונים שהיא מקבלת התיקונים של התחתונים ומניעתם אל המאורות העליונים ואז הם מקבלין התיקון למה שצריך להם להגיע אל הסוף שה"ס האי"ן הנז' כי זאת כל כוונת העבודה כמ"ש, נמצא שע"פ הסוד הזה נקראת אנ"י בהחזירה כל המאורות אל סוד האי"ן. אמנם האי"ן הוא התפשטות המאורות לפי הצריך להם בסדרם, אך אנ"י הוא מה שצריך לתיקונם, וזה כי א"א יהי' לשורש, ויחוד אבא להליכות ההשפעה, ואי' לחיבור הזו"ן וזהו ממש ההתפשטות הראוי מלמעלה למטה, אך התיקון אינו כך, וסוד הענין כי לא ימצא זווג שלם בלי הפסק בזו"ן אלא בסוף התיקון בהיות כבר מ"ה וב"ן מחוברים בתכלית החבור ושוה למדרגות ע"ב וס"ג בסוד יהי"ה, כולן בסוד ריעין דלא מתפרשין לעלמין, אך עתה אין החבור הזה שלם וגם הזווג נעשה לפרקים כי אין הזו"ן מחוברים אלא כשתתעורר הנוקבא בשלימות לקראת הזכר להשפיע לה הזכר שפע בהתעוררותה ולכן זאת הבחי' היא הצריכה להתקן בתחלה ואז ימשוך השפע בסוד אני, כי בתחלה יש הנ' והיא אימא בי תיקונה צריך

לעורר כי אינה מוכן וה"ס הנו"ן כפופה, כי הנו"ן פשוטה היא התפשטות אימא לחיבור, ונו"ן כפופה הוא שרגלי' קצרים מעשות החבור הזה:

וכבר שמעת למעלה ענין שבירת המלכין קדמאין איך היתה מבלתי התפשט בהם אימא לחברם, וזהו הצריך תיקון ראשונה ואז תמשוך היא בדרכי' להמשיך השפע, והנה בנו"ן הזאת היתה ג"כ נפילת השכינה כמאמרם ז"ל מפני מה לא נאמר נ' באשרי וכו', כי נמשך מהתגברות קלקול השבירה כנ"ל, ונמצא שסוד העבודה והתפלה במלכות בסוד אנ"י, ובהעלותה כלולה מתיקוני הבקשות כנ"ל אז נקראת מלאה כי היא מלאה מהתיקונים האלה, אך הסוד הוא כי מלאה הוא סוד אלהי"ם בי מלו"י ני' פ"ו ואלהי"ם בגי' הכי הוי, והענין כי כל התיקונים באלהי"ם הוא, שנוקבא עולה בסוד זה ונכלל אלהי"ם בהוי"ה, והוא ענין האי"ן שזכרתי כי כל התפלה והעבודה עושה תיקון חדש, וה"ס הבירורים החדשים העולים תמיד בכל תפלה כי הם משארית המלבין דלא אתבסמו הראוים להתבסם, ובאמת כשמתקבלת התפלה אז נכלל האלהי"ם בהוי"ה, ולכן בחתימת שים שלום צריך לכוין יאהלוההי"ם כי זהו ממש סוד קבלת התפלה, אבל כשאינה מתקבלת ח"ו אז אין חיבור זה והוא בסוד אנ"י מלאה הלכתי בסוד שם אלהי"ם, וריקם השבני הוי"ה שלא נתחבר בו שם הוי"ה:

והנה שמעת עתה למה נקראת השכינה אנ"י בסוד התפלה והוא ממש תיקון שם אלהי"ם הנאסף להכלל בהוי"ה, ותשמע עתה היכן הוא ראשית זה התיקון ואיך הוא תלוי בסוד הציץ, והוא ממש סוד הפסוק ואנ"י תפלתי לך ה' עת רצון אלהי"ם ברב חסדך וכו', הנה בבחי' אנ"י הוא ענין מלוי הלבנה וחסרונה בסוד הנו"ן כפופה שזכרתי והם הכ"ח עתים שזכרנו אך בהתקבלה מן הרצון הנ"ל אז יחזור הכל לעת א' לבד והוא עת רצון, וה"ס בידך עתותי הצילני וכו', כי כל העתים כלם נכללין למעלה בסוד עת אחד ואז הכל ברוחה, הנה כבר שמעת איך שמונה תיקוני דיקנא דכהנא רבא הם הנותנין כח לעבודה לעשות פעולתה וראשיתם הוא ור"ב חס"ד כנ"ל העושה מיד מיתוק המנצפ"ך שהם ה' אותיות של אלהי"ם, וכבר שמעת נ"כ דרך התפשטות החסד לי"ג שמתחיל לענין הרמ"ח מן ורב חסד, ואז נמתק הי"ג של אלהי"ם עצמו שבחיצוניות דהיינו השערות וזהו אלהי"ם בר"ב הסד"ך כי זה הרצון מגיע בסוד הציץ למטה אל הז"א ואז כל הח' בגדים מאירים והעבודה מתקבלת בכל פרטי', וזהו אלהים ברב חסדך כי זהו האלהים של הדיקנא, עניני באמ"ת ישעך, כי הוא ממתק בכח ורב חס"ד ואז האמ"ת שמשם ההבלים יוצאין מתמתק כמו כן, ואלהי"ם נקרא כו"ס ישועות בסוד צוה ישועו"ת יעקב, זה"ס תתן אמת ליעק"ב חסד לאברהם. כי חסד הוא לאברהם בסוד רמ"ח שהם שמונה א"ל זכרנו, וזה

ממתק האמ"ת שה"ס שבעה פעמים ס"ג בסוד ואמ"ת שז' הבלים יוצאין ממנו להנהגת העולם למטה, והוא כי ההויות פשוטות נשארות נעלמות וההבלים שהוא המילואין דס"ג המה לבדם המנהגים, (ור"ל כי מלוי ס"ג לבד הפשוט כזה יו"ד ה"י וא"ו ה"י ני' הב"ל) אבל יעקב ה"ס ז' הוויות (כי ז' פעמים כ"ו גימט' יעק"ב) שהם פנימיות ההבלים האלה, ובס"ז נאמר תתן אמ"ת ליעק"ב חס"ד לאברה"ם, וז"ס ורב חס"ד ואמ"ת, כי רב חסד ממתק ואמת וזהו אלהים בר"ב חסדך עננ באמ"ת ישע"ך, ובאמת האלהי"ם בתיקונו ה"ס כו"ס ישועו"ת כנ"ל, אך זהו סוד בעת רצון ענית"ך וביום ישוע"ה עזרתיך, כי הנה כבר שמעת איך האצילות תלוי במזל ונק"ה בסוד מ"ב דאהי"ה יה"ו כנ"ל, ובהתעורר זה המול לתיקון האחרון נאמר יום יודע לה' לא יום ולא לילה והבן היטב, כי זהו ממש ישועות יעק"ב שהוא תיקון סוד ההבלים עצמם בסוד ההויו"ת המתגלות כמנין יעק"ב, וכ"ז נמשך מחיצוניות הדיקנא שהיא אלהי"ם, וה"ס אתה הוא מלכי אלהי"ם צוה ישועות יעק"ב, ונאמר בך צרינו ננגח וכו', אך גלוי הרצון הוא העומד להחזיר כל הדברים לשלימות ההארה ומדרגת הלבנה בסוד הכ"ח עתים, שיחזרו הכל לעת רצון, ואלה שני ההארות הם נזכרים כאן, אלהי"ם ברב חסדך עננ באמת ישעך, כי בהתגבר הרב חס"ד בסוד רצון הפנימי ממתק האלהי"ם ואז מגיע הדבר לסוד ישועות יעקב שהוא תיקון האמ"ת בהתחזק החויו"ת כנ"ל, והנה זהו ג"כ סוד הפסוק לקרוא שנת רצון לה' ויום נק"ם לאלהינו, כי יום הנק"ם ה"ס מזל ונק"ה. והסוד למה נקרא יום, הוא להיותו כולל כל בחי' התריסר שעתי כמו שידעת וכו תלוים הנקמות אשר יעשו בס"א כי הוא הקו השמאלי בסוד ונקיתי דמם לא נקיתי, אך שנת רצון היא תלוי' בסוד הרצון הפנימי המתגלה בנוצר, והוא כי שנה היא שנת הלבנה היא שנ"ה ימים שלה, והם כל בחי' הירח בסוד סיבובה בחסרונה ובמלואה וכולם כ"כ נכללין בכלל א' בסוד זה הרצון ונקרא הכל שנת הרצון, נמצא שבגלוי המצח תלוי קבלת התפלה כנ"ל, והוא ענין התתקבל שאמרנו לעיל, והנה חז"ל אמרו אימתי עת רצון בשעת שהציבור מתפללין, ותראה כי הקדיש ותתקבל שבו אין אומרים אלא בעשרה, כי תפלת הצבור אינה נמאסת ועכ"פ יתגלה עת רצון לקבלה:

ונחזור לענין, כי השבת ה"ס הרצון דא"א אבל בתחלה מאיר רק בסוד אהי"ה יה"ו אלא במנחה ששם סוף העלי' אז נתגלה הרצון הפנימי עצמו בסוד ואני תפלתי לך ה' עת רצון, וסוד הענין כי הנה כבר שמעה סוד התריסר שעתי כי וא"ו מהם חסד וא"ו מהם דין המעטת האור, וע"כ באלה הששה מתעוררין הדינין בסוד אמצע הרצון הרוצה בך, אבל בשבת סוף הרצון מתגלה שבו יהיו נקבעים הדברים לנצח בסוד הו' הראשונים לבד

כמ"ש למעלה בענין הולך ואור עד נכון היום, ולכן בשעת שליטת הו' השניים נתגלה הרצון הפנימי דהיינו בשעת המנחה, וזהו כח המיתוק הגדול לפי סוף הרצון באמת:

והנה סיפר בכאן איך שאל רשב"י מתחלה [אימתי אתגלי] ולא ענוהו, ואח"כ שאל עוד פעם שנית ואמר לבנו ר"א אימתי אתגלי, וסוד הענין כי הענין זה של האדרא הי' התיקון הגדול שהיו מתקנין, ורשב"י לקח הכל בחזקה בסוד כל חד ישוי ידוי בתוקפוי כנ"ל ולכן הוא היה העיקרי בזה הענין, ועד עתה הוא התחיל לסדר הדברים וכך היו מתעוררין עליו מלמעלה, ולא נתנה רשות וכח לאחר זולתו לדבר וכששאל אז מיד נפתח הפתח לכולם שיוכלו גם הם לדבר ולהגיע בדיבורים אל התיקון הנרצה מהם וזהו כשאלה הא' שעל הכלל היתה ואז שאל שנית והלכו הדברים בפרט למי שהי' ראוי לתקן התיקון ההוא ויתגלה הסוד ההוא ע"י, ואז שאל לר"א בנו ונתן לו כח להשיב התשובה הראוי' להתקן התיקון כראוי, והנה האמת שלפי מה שהי' הולך ומתגלה מן הסודות כך היו הדברים ג"כ הולכים ונתקנים למעלה, והנה עכשיו כשהגיע למקום הזה כבר נתקנו הדברים. בתוקפן והגיע שיוכלו ג"כ שאר החברים לתקן ולדבר ולכן עתה שאל.

והנה ר"א השיב בשעתא דצלותא דמנחה דשבתא

והוא כי האמת הוא שאותו הזמן מוכן לזה לפי העליות אך באמת הוא דבר פרטי מאדם אל התפלה ובתקנו יותר אפילו מן העבודה, וע"כ אמר הכתוב ואני תפלתי וכו', וסוד הענין כי התפלה נקראת עבודה שבלב, והענין כי הלב ה"ס מלכות בבחי' מה שהיא מנהגת כל החיילות כמו הלב המנהג כל האברים, ובכל תפלה נתקן תיקון בבחי' זאת, ובאמור התפלה בזאת השעה דמנחה דשבתא או כח התפלה מגלה ממש העת רצון בשלימות כמו שצריך להתנהגה:

ואפרש לך זה הענין היטב, כי הנה בראשית דברי ר"א נראה שבתפלת המנחה של שבת נעשית זאת הפעולה בכח התפלה כמו שפירשתי, אך אח"כ אמר ובגין כך אתתקן בצלותא דמנחה דשבתא, ונראה שלפי שהזמן גורם זה תיקנו אותו כי הלא א"א לומר שאמירת זה הפסוק גורם התעוררות זה, שא"כ הי' אומר בתחילה בשעתא דאמרי ישראל ואני תפלתי בצלותא דמנחה דשבתא, וגם אין לפרש שאומרים אותו מפני שהוא זמן התעוררות הזה ומזכירים זה הפסוק שמדבר מזה, שא"כ הי' אומר ובג"כ אמרין לי' בצלותא דמנחה וכו', ומדקאמר אתתקן. ש"מ שהוא נוסח מתוקן בעבור איזה תועלת, אך כדי שתבין זה הענין לאשורו צריך לפרש לך ענין תפלת המנחה היטב מה היא ולמה נקראת מנחה, וגם כתיב ויהי בעלות המנחה, וצריך להבין מהו זה הלשון בעלות וגם למה באמת המתין אליהו עד אותו הזמן, אמנם הענין הוא מה שארז"ל בפרק חלק שהי'

ראוי שתשקע החמה באמצע הרקיע, וזהו שאלת אנטונינוס את רבי, ותיתי עד פלגא דרקיע ותתן שלמא וכו'. ואפרש לך עתה הענין הזה כי איך נבין שתשקע באמצע הרקיע ואין השקיעה אלא שיורדת אל חצי התחתון של הגלגל למטה מן האופק, אך סוד הענין הוא מה שאמרו רז"ל פ' לא יחפור תניא ר"א אומר העולם דומה לאכסדרה וכו', ור"י אומר לקובה הוא דומה וכו' וזה המאמר צריך פי' הרבה כי הלא כלנו יודעים שהרקיע מסבב את כל העולם מכל צד והשקיעה של השמש אינה אלא רדתה למטה ואיך נצייר שנכנסת למעלה מן הרקיע, אך באמת ג"כ מסדרי התפלה סדרו ובוקע חלוני רקיע מוציא חמה ממקומה וכו', וכל הדברים האלה נראים שאינן אמתיים לפי הנראה בחוש העין, אך האמת הוא אעפ"י שהגלגלים והכוכבים הם דברים גשמיים הנה בתוכם מתלבשין פנימיות מהשרשים בסוד הספירות של העשי', וכל הדברים שתמצא לרז"ל בענין השמש ושאר הככבים שאינן עומדים לפי הנראה לעינינו, מדבר הכל בזה הפנימיות שלהם שבהם עיקר ההנהגה ומי שאינו יודע דרכי החכמה אינו יכול להשיג אלא חיצוניות הדברים הנראה לפי הגשמיות אבל העיקר בפנימיות ההולך לפי דרכי ההנהגה הפנימיות, והנה העולם הוא גלגליי עד שא"א להזכיר לא מזרח ולא מערב לא צפון ולא דרום לא מעלה ולא מטה בקביעות כי משתנים כל הקצוות לפי המקום והיושבים במקום ההוא, אך האמת הוא שעליונו של עולם הוא הצד הזה שאנחנו בו דהיינו צד א"י כי משם הושתת העולם ומשם יורד השפע תמיד ומחלק לכל הצדדים, ע"כ זה הצד הוא העיקר לכל הדברים ועפי"ז נשער חצי העולם בחשוב א"י לטבור העולם דהיינו עליונו של גלגל וירדו המעלות בכאן ומכאן עד תשלום האופק הכללי פי' בהבדל הארץ כולה לשני אופקים, והאמת כי כל זה הוא בסוד העליון והתחתון שאין התחתון מקבל אלא מסוף העליון כמבואר במ"א, והנה הפנימיות של השמש הוא העושה השפעה חזקה אשר הוא עושה בעולם בסוד ישיש כגבור לרוץ אורח, אך פעולות הפנימיות עד סוף האופק היא פעולה האחת, כי באופק הוא השקיעה ואם זורח לצד האחר לא יהי' עוד המדריגה והבחי' של זה שלמעלה כי ישתוה לזה האחר ויקבל שם כח אחר, והאמת כי הרקיע הסובב העולם כולו הוא העושה את זה, ויש בו מקומות המוכנים להתגלות דרך שם הפנימיות הזה ולהכנס ולהתלבש בשמש וגם להחזיר ולהסתלק ממנו, ונמצא שבהגיע השמש אל נקודת המזרח הנה שם יצא הפנימיות הראוי לו והוא הנקרא בעצם חמה ושמש כי כל השמות שיש לה הם מורים בתחלת הוראתם על הפנימיות ובהשתלשלם מורים על החיצוניות, וע"כ זה השמש הוא היוצא ביציאה ממש מתגלה מן הרקיע ולחוץ ומתלבש בשמש העובר דרך שם וזה מתלבש בו עד הגיע אל נקודת המערב שאז יסתלק

ממנו, אך אותה הנקודה עצמה היא מזרח לאופק התחתון, והאמת כי שם יקבל השמש פנימיות אחר הראוי לאופק הב', והדברים האלה א"א לחכמי התולדה לדעתם. ועל כל הדברים האלה אמר רשב"י (זוהר ויקרא י' ע"א) לאו למפלגי תחומין אתמסר כי הם אינם רואים אלא דרכי החיצוניות ומפנימיות שהוא העיקר אינם יודעים כלום. והנה ע"ז סדרו בעלי התפלה ובוקע חלוני רקיע, שהם החלונות שאמרנו שמשם יוצא פנימיות השמש הנקרא באמת בשם שמש וחמה, וע"ז כתיב והוא כחתן יוצא מחופתו וכו'. והנה בגלגל עצמו יש פנימיות וחיצוניות, ועיקר מה שידברו בו רז"ל יהי' בפנימיות שלו שזהו ידיעות התורה המקפת כל החכמות אך הכל בסוד הפנימיות ולא בסוד החיצוניות שאינה שייך אליה, והבן היטב זה הדבר, כי החיצוניות לא יש בתורה אלא ענין המצות והעבודה זהו לבד נקרא תורה ומה שהוא חוץ מזה אינו תורה, אך הפנימיות אדרבא הוא הכל תורה כי התורה כוללת כל הדברים בסוד פנימיות וכוללת העבודה בסוד החיצוניות, והחכמה אשר לשאר חכמים אינה אלא חלק החיצוניות שלא נכלל בתורה:

והנה רז"ל אמרו שצד צפון הוא פרוץ, והסוד כי למעלה הגבורה היא שלא נתקנה לגמרי, והוא מה שאמרנו למעלה שאין התיקון נשלם ונשאר כן הקלקול עד לתיקון העתיד, וכנגד זה למטה בצפון יש מדור לשדים ומקום השראה לקליפות, ומטעם זה הוא פרוץ, והוא כי בגלגל הסובב את העולם לכל הצדדים האחרים יש זה הפנימיות המתלבש בגלגל החיצון המשפיע על הארץ, אך בצד צפון אין הכח הזה מתפשט כי לא יניע ממנו אל חלק הארץ שתחתיו השפעה חזקה כשאר הצדדים יען החלק ההוא אינו אלא מדור לס"א, והשמש ג"כ לא ילך שם היינו השמש הפנימי גם כי החיצון הולך ואז נמצא שלא יניע אל צפון אלא כמו רשימו מן השמש פנימי לבד והוא אותו החלק הראוי להם לא יותר. והנה ע"ז אמרו עולם לאכסדרה הוא דומה שהרי צד הצפוני פרוץ כנ"ל וכשהשמש הפנימי מגיע לקרן מערבית צפונית הוא מסתלק, ועכ"ז מלוה את השמש החיצוני בסיבוב שלו אלא שאינו מתלבש בו, כי אם מאיר מרחוק עד שיחזור לנקודת מזרח וחוזר ומתלבש בו:

אמנם צריך שתדע שאע"פ שאין הגלגל הפנימי מתפשט שם לפעול כמו בצדדים אחרים עכ"ז הוא מתפשט לשים גבול לכן הוא מסבב הצד ההוא ג"כ אלא שאינו מתפשט להשפיע בו, ואינו אלא מגביל, והצד החיצון של הגלגל החיצוני שם נמצא הגלגל הפנימי כי הוא עומד רק בחוץ בסוד הגבלה לבד, ולכן חלק אחר מן השמש הפנימי הולך דרך שם וזה כי השמש צריך לסבוב כל הגלגל בכל חלקיו, וכמו שהגלגל אינו שוה כי במקום א' עומד ומשפיע ובמקום א' אינו משפיע, כך השמש מתחלק לב' חלקים. והעיקר שבהארה הזאת שהוא המשפיע נשלם עם חלק הגלגל המשפיע והוא הסובב

בגנו של הרקיע כי הוא מאיר מרחוק אל השמש ההולך בצפון, והחלק מן ההארה הזאת מתפשטת אל צד הצפון ג"כ אך מחוץ בסוד הגבול ולא בסוד ההשפעה:

ועכשיו תבין שאלת אנטונינוס, כי גם הוא אינו מדבר אלא ע"ז השמש הפנימי, ושאל בתחלה למה שוקע במערב ומשם סובבת למזרח והיתה יכולה לשוב אל מקום זריחתה ויהי' הילוך השמש תמיד כך ממזרח למערב וממערב למזרח ביום על האופק הא' וכן באופק הב' בלילה. ופירוש הענין כי א"א לתת טעם על הליכת השמש עד המערב להגיע אל האופק הב' כי כבר שמעת שהוא פנימיות אחר וא"כ למה תשקע החמה במערב ומשם תכנס בפנים הלא אין לו אלא לחזור אל הנקודה שיצאה ממנה כי כן דרך כל סיבוב לנסוע מנקודה ולשוב אליו וצריך שיהי' תועלת אל האופק העליון עצמו, ורבי השיב לו שהוא כדי להשתחוות לשכינה מידי שוב החמה לפנים, שכן צריכים המשרתים אחרי עשות פעולתם לשוב ולהשתחוות אל אדוניהם ונקשרים הפעולות בשורש, ואז חזר והקשה א"כ תיתי עד פלגא דרקיע וכו':

ואומר לך כללות הענין הזה, והוא כי כל מה שיש לשמש להאיר בסוד החמה הזאת הפנימית בכל המדרגות הצריכות הוא בו' שעות הראשונות ומשם והלאה אין לו פעולה פרטית, וה"ס הולך ואור עד נכון היום, וסוד הדבר הזה הוא תלוי בסוד הזווגים, כי באמת אין זווג לרחל אלא זווג שחרית לבד וכל שאר הזווגים הם של לאה, והענין כי הזווג העיקרי הוא זווג רחל ושם היא ההשפעה העיקרית הצריכה לכל העולמות אבל שאר הזווגים אינם אלא לשאר הפעולות הצריכות לחלק ההשפעה, וע"כ אמר תיתי עד פלגא דרקיע, והוא כיון שרק עד שם הוא ההתפשטות לצורך ההשפעה א"כ כשיגיע שם הי' יכול להסתלק ואמר שצריך שירד למטה עד מערב וגם זה לתיקון האופק עצמו והוא מפני העוברים ושבים והפועלים, וז"ס גדול, דע כי מיד שמשלים השמש לפעול פעולותיו הנה הס"א יש לה רשות להתפשט בעולם ואז צריך שהשמש יחזור להתפשט בגבורה תקיפא ו' שעות אחרות להחליש כח הס"א ולקיים כל מה שנעשה בו' שעות הראשונות. ובאמת פעולה זו צריך שתהי' בדין חזק, והוא הדין של יצחק שכתוב בו ויצא יצחק לשוח בשדה לפנות ערב שכחו יפה להכניע הס"א, וכל מה שהוא יורד למטה מתגבר בדין יותר כי הוא מחליש מדרגות של הס"א הקשות ביותר, ותבין כי הפעולות הנעשית ברחל בשחרית, ודאי מה שנעשה הי' עשוי בלא"ה, דהיינו שאפי' הי' השמש מסתלק מיד הפעולות לא היו מתבטלות אלא כח המשרתים לא הי' עומד, כי בהתגבר עליהם דין חזק של לילה הנותן שליטה לס"א היתה מתחזקת הרבה ומבלבלת כל השפעתם ושלימתם, לכן רצה המאציל שיעמוד השמש עוד ו' שעות אחרות, וכן

למעלה יתגלה ז"א עוד ו' שעות אלה ששם הס"א נחלשת ואז המשרתים יכולין להתחזק בפעולתם וגם אם יחשיך עליהם מעט מעט אינו כלום כי כבר יש ההדרגה וכח הדין הקדוש המחליש את הס"א, וכשיגיע לילה אז כבר הי' למשרתים זה הכח הצריך שלא תזיק עליהם הס"א כלל. והבן היטב זה הענין, כי ה"ס וישב יצחק ויחפור את בארות המים וכו', והוא כי אברהם הוא חסד והוא השולט בשחרית ובסודו נתקנת הנוקבא רחל, אך בהסתלקו כל אלו התקונים אינם מתקיימין כי א"א למשרתים לפעול בהם, וז"ס וכל הבארות אשר חפרו עבדי אברהם סתמום פלשתים. ולכן צריך שתתגלה הגבורה שכחה יותר חזק להכניע הס"א והגבורה תקיים בכח כל תיקוני החסד ואז תבנע הס"א הכנעה לעולם שלא תשוב להתחזק עוד, וזהו ממש סוד תפלת שחרית ותפלת מנחה שתיקן אברהם ויצחק כי אין תפלת המנחה אלא קיום תפלת שחרית לצורך המשרתים. והנה תדע שהמשרתים הם ב' מינים, יש מהם שעומדים על הדברים במקומן, ויש מהם שמשתלחין בשליחותו של מקום ללכת אל מקום שהם נשלחין. ואלו הם הפועלים ועוברי דרכים שהשיב רבי בדרך חכמה לאנטנינוס, כי שאלת אנטנינוס היתה כיון שאין ההשפעה אלא בסוד ו' הראשונות בסוד זווג רחל א"כ גם השמש לא הי' לה לבוא אלא עד חצי הרקיע. וכבר שמעת כי טעם סבוב האופקים אינו מספיק כי אנו צריכין למצוא טעמים לפי האופק עצמו, והשיב כי הסבוב הזה צריך מפני כח המשרתים שיוכלו לפעול ולכן הוא מתגלה אליהם כל זמן ההוא ו' שעות האחרים:

ונשוב עתה לפרש ענין תפלת המנחה היטב, כי היא קיום תפלת שחרית בהכנעת הס"א, וכ"ז נבין בדברי אליהו ז"ל שנאמר בו ויהי בעלות המנחה כו', והוא אמר ואתה הסבות את לבם אחורנית, דע כי בהיות הנוקבא פנים בפנים עם הז"א אין שליטה לס"א כלל כ"א בהיותה אחור באחור, אך בתפלת המנחה יש מעלה גדולה לנוקבא שהיא אב"א כנגד כל הז"א ובאותו הזמן מזדווגת לאה מן החזה ולמעלה, וענין הזה נמשך בסוד החזרה של תפלת שחרית ששם עלו יעקב ורחל בחג"ת ונמצא כתרה בדעת, וכנגד זה אע"פ שתשוב אחור באחור הנה הי' כך מן הדעת ולמטה. והנה בהיות הבהמ"ק קיים הי' תמיד זוג, כי מן הבקר ועד חצות הי' זווג עם רחל, ומחצות ואילך הי' הזווג עם לאה ואז רחל היתה אב"א אך כמו עתה בתפלת המנחה דהיינו מהדעת ולמטה וזה תיקון גדול לבחינת אב"א כיון שמאירין בה הה' ראשונות של ז"א אז הס"א נכפת הרבה ואינה יכולה להתגבר אפי' בבחי' אב"א. והנה מפני זה נעשה הזווג בלאה באותו הזמן כי גם אותו הזווג הי' לצורך רחל והוא בסוד זאת העלי' אשר לרחל מן החזה ולמעלה, וזהו מה שאמרנו שהוא לקיום

תיקון שחרית לכפות את הס"א, כי זהו כפייתה שאפי' בזמן אב"א של הנוק' העיקרית של רחל שבה נתקנין התיקונים דשחרית יהי' כח לבטל הגבורות דס"א:

והנה כבר נתבאר בכמה מקומות איך כל שאר הזווגים שאינם ברחל אינם אלא בענפי הזווג העקרי דהיינו עם רחל, ועיין במה שפירשתי למעלה בענין הגלגלתין דלית להון חושבנא, שכמה בחי' של זו"ן יש וכמה זוגים, אך באמת אין תיקוני הז"א הולכים אלא לרחל, אלא שלפי התיקונים שנתקנת כך נעשים הזווגים או בה או בענפים, וה"ס ויאהב יעקב את רחל, מגמת יעקב הוא לרחל תמיד אלא שיוצא משם מה שיוצא, לפעמים התעוררות רחל ולפעמים התעוררות לאה בכל הבחי' הפרטית שיש. והנה ז"ס ותצא לאה לקראתו כי לאה היא תמיד היוצאת לקראת יעקב כי כוונת יעקב על רחל, אלא שמשם נולד התעוררות לאה היוצאת ומזדמנת לזווגה, והבן היטב. וז"ס ויצא יצחק לשוח בשדה לפנות ערב וישא עיניו וכו', כי הנה יצחק הולך לתקן לרחל בכח הגבורה שלו כנ"ל בסוד וישב ויחפור בארות וכו'. אך מכח התקונים האלה מזדמנת אליו לאה להזדווג שהיא רבקה שנתנה ליצחק. נמצא לפ"ז שאע"פ שאנחנו אומרים שכשבאה לאה פב"פ עם ישראל אז נשאר מקום לרחל שעולה עד הדעת אינו שפניית המקום יגרום זה שהרי בלילה אינו כך אלא אדרבא זווג לאה עצמה נמשך מפני היות כח זה ברחל להתעלות עד למעלה בכח חזרת תפלת שחרית כנ"ל ולכן תפנה לה לאה מקום והיא תבוא פב"פ בזווג ואז נמשכת רחל למקום הראוי לה להמשך. והנה ז"ס ויהי בעלות המנחה, והיא לאה העולה מעצמה בסוד ותצא לאה לקראתו כי בעוד שהז"א מכוון לתקן רחל בכח הגבורה עולה משם זאת המנחה שהיא לאה:

והנה תבין למה המתין אליהו לעשות המעשה ההוא בשעה זאת אך סוד הענין הוא כי הנה אז מפני חטאת ישראל היתה הנוקבא אב"א בסוד ואתה הסבות את לבם אחורנית, כמ"ש לעיל בס"ד. ומכה זה היתה הס"א מתגברת בהם והיו עובדים ע"ז, אך הכפיית שליטתה זאת אינה תלוי' אלא בתיקון של מנחה שאפי' בחי' האב"א נמתק בכח הה' ראשונות של הז"א, ואפי' בבחי' זאת לא תוכל הס"א לאחוז ולכן אז ויגש אליהו וכו'. וצריך שתדע כי הנוקבא נקראת מנחה בהיותה ממש דורון הנשלח מן התחתונים אל המלך בסוד הקרבן, אבל תדע שרחל היא בסוד מנוחה שהיא המנוחה לז"א בסוד הסיומא כמו שכתבנו למעלה. והנה כאן נראה הז"א בסוד הו' של מנו"חה, והוא כי בהיות כל מגמתו אל רחל ע"כ נשאר בחינתו בה בקביעות והיא נקראת מנו"חה מנחה ו', אבל לאה אינה נקראת מנו"חה אלא מנחה כי אין שם קביעות הו' הזה שהיא רק ענף א' מן הנוקבא המזדמנת אליו ורחל לבדה היא עקרת הבית עיקרה של בית:

וצריך להבין עתה מ"ש ואתה הסבות את לבם אחורנית, ומזה תבין היטב כל המשך הענין הזה, והוא כי רז"ל אמרו איזהו עבודה שבלב זו תפלה, גם צריך לדעת ההפרש שבין קרבן ותפלה, הנה הנוקבא היא בסוד מה שמנהגת את כל העולמות נקראת לב, כי בס"ז ניתן הלב באדם והלב הוא המבין והמרגיש וכן כל הפעולות של כל העולמות מגיע ההרגש אל הנוקבא כי היא המתפעלת מן התחתונים כמ"ש לך כבר, ונמצא כי כל הלבבות שבכל אנשים אינם אלא חלקים מן הלב הזה, פי' כל הנשמות הם נשרשים בנוק' ולכן נקראים חלקים שלה, וכן הם המיין נוקבין שלה כי היא אינה נקראת שלימה אלא א"כ היא באה בכללות כל ענפי', והנה ענין זה של לב מתפרש כמו כן בכל הנשמות הנשרשות בה, ונמצא שאין בחי' זה של לב שלם עד שיכלול כל בחי' הלב היוצאין ממנו בכל הנשמות, ואז בהיותו הוא כולל כך יהי' מבין בסוד הלב מבין אל כל ההנהגה בכלל, והבן היטב זה הדבר כי זהו סדר ההשפעה בהיות נכללין הענפים בשורש ואז השורש כלול מכולם ומקבל מה שצריך לכולם וחוזר ומחלק לכולם החלק המגיע לו, וה"ס עיני כל אליך ישברו ואתה נותן להם את אכלם בעתו, וה"ס ונאספו שמה כל העדרים וגללו את האבן מעל פי הבאר, כי גם כי הנוקבא היא הבאר להשפיע אינה תמיד בבחי' זו כי יתגבר שם בחי' הסיתום שאינו מניח ההשפעה עד שיהיו נאספים כל המקבלים לקבל כי השורש נשלם בהם ואז מהפכים האבן שהוא הסותם, ובאמת מהפכים אותה, וה"ס ההופכי הצור אגם מים, כי שם ב"ן הוא זה שלפעמים הוא סותם וכשנתקנת אז הוא עצמו נהפך להיות משפיע, וכבר ביארתי אלה הדברים במ"א, אך מה שצריך לענייננו הוא לדעת איך הדברים נעשים ע"י אסיפת הענפים כולם אל השורש, וז"ס היוצר יחד לבם המבין אל כל מעשיהם כי נקבצים כל הלבבות בנוקבא שהוא הלב העליון השרשי ואז יפעול הלב פעולתו בסוד לב מבין ומחלק ההנהגה לכל הצדדים כראוי, וצריך שתדע כי באמת סוד ההנהגה בכל ענייניה עומדת בסוד הלב והיינו בין לימין ובין לשמאל, פי' כי הנה ידוע מה שאחז"ל ובפרט בזוהר ובתיקונים בענין שני בתי ליבא ששם עומדים היצ"ט והיצ"ר, והוא כי ההנהגה צריכה להיות בסוד ימין ושמאל וז"ס ויתעצב אל לבו וכן ויאמר ה' אל לבו, והענין כי הלב הזה סוד ל"ב אלהים ול"ב הויות והן ממש ב' בתי ליבא הנהגת החסד הוא בל"ב הויו"ת והנהגת הדין היא בל"ב אלהי"ם, וכנגד זה יש באדם ל"ב חכם ול"ב כסיל דהיינו הב' בתי ליבא שבהם יצה"ט ויצה"ר, והנה אם האדם מגביר בו הלב כסיל הנה יתעורר כנגד זה הל"ב אלהי"ם למעלה והנהגתו היא דין, אך סוד זה ויתעצב אל לבו בהתאחז הס"א בגבורות בסוד הקטרוג זהו העצב, ולכן כשהוכל הס"א להתאחז בל"ב אלהי"ם אלה אז הוא העצבון אל לבו, והוא שליטת הס"א להתאחז

בהנהגה ואז יוצאים העונשים, ותדע שבהיות הל"ב הויו"ת שולטין אז תעמוד הנוקבא פב"פ עם ז"א כי אין קטרוג, אבל בהתעורר הל"ב אלהי"ם הנה אז תחזור אחור באחור כי לא תוכל להתיצב לפניו מפני הקטרוג ונמצא ההנהגה תלוי' בזה הל"ב בב' הבתי' שלו, והנה התפלה היא עבודה שבלב, והוא כי אפילו הקרבן מגיע ללב, וה"ס וירח ה' את ריח הניחוח ויאמר ה' אל לבו, והוא כי הקרבן הוא הקרבת הענפי' לשרשם שהוא זה הלב, וכן האברים מקריבים הדם אל הלב, ובאמת כשמגיעות אלה הענפים אל הלב הזה אז בכח התיקונים שהם מתקנים אותו ומבסמים אותו נשאר בתיקון לחלק בינתו פי' השגחתו לכל הצדדים לטובה, אבל הפעולה הראשונה בקרבן לפי"ז היא ההקרבה רק שנמשך ממנו תיקון הלב כי נתקן הלב במעשה הזה אבל התפלה היא יותר פרטית אל הלב והיא מגעת אליו ראשונה להבין אל האברים כראוי, וה"ס גדול כי הלא כל כח התיקון הוא שהלב הזה בכל בחינותיו בין ימין ובין שמאל יהי' מתדבק עם הוי"ה דהיינו הז"א ונכלל בו ואז אין שליטה לס"א כלל ונכפת תחת הקדושה, כי הלא ב' הבתים שניהם צריכים לבריאה, וז"ס בכל לבבך בשני יצריך, אלא כשהאדם מטה עצמו לצד הס"א נקרא שהנחש מושך הלב אליו כי ממשיך הצד השמאלי שבו לצדו, ואז האדם נטמא תחת הס"א, והנה כן גורם למעלה שהנחש יתאחז בבית השמאלי וה"ס משיך לה לסיהרא ואפריש לה מלעי"א המוזכר בזוהר פ' בראשית, כי סדר הענין הוא זה הס"א יוצאת מן הגבורות ואם הגבורות נוטות לצדה זהו הקלקול ואם פונות למעלה אל הזכר להתמתק בו זהו התיקון והבן היטב, ותיקון לזה הלב בדרך זה הוא ענין התפלה, כי העיקר בתפלה הוא כוונת הלב, ובו ניתן הלב להקב"ה כי הלא באותו הזמן מסירים ההבנה מכל ענין אחר ומישרים אותה אל הקב"ה לבד כי צריך להסיר כל המחשבות, אך ענין התפלה עצמה הוא לבוא לשאול דברים מה ששואלין לפני המלך, ונמצא שהיא הסרת ההבנה משאר הדברים והישרתה אל המלך לקבל הדברים שמבקשים, ואפי' התורה איננה כך, כי אין הכוונה שם אלא לדעת אבל כאן לוקחין למבט חסד הקב"ה, ונמצא שאליו היא הכוונה בכל השאלות ששואלים ממנו, וע"כ גורמת תיקון זה ממש שהלב העליון ילקח מהז"א ויהי' כלו פונה אליו ומנושא ממנו ואז אין הס"א שולטת עוד ומסיר ממנו העצבון, ותדע עוד שהתפלה היא ממש גילוי מלבא לפומא, והוא כי לב היא מלכות בבחי' ההבנה והשגחה, אבל הפה היא מלכות בבחי' גלותה הצווי ומקבלין אותו המשרתים, ונמצא שיוכנו הדברים כתחלה בבחי' לב ויתגלו בסוד הפה בסוד הדבור כמפורש למעלה וכן הלב העליון ילקח מן הז"א ומה שיצא ממנו אל הפה גם הוא לא יהי' רק טוב, והנה צריך שתדע נ"כ כי סוד הלב בכ' בתים שלו ה"ס השמש ממש שבחי' זו היא הנהגת עכשיו,

וסודו כי ל"ב בסוד העשירית הוא גי' ש"ך ושני פעמים ש"ך שהם שני בתי ליבא שניהם גי' שמ"ש, ומצד הש"ך השמאלי מתדבק הס"א בסור חמה בישא וה"ס עבודת השמש שהס"א רוצה בה להמשיך בחי' הש"ך השמאלי אליו, והנה תבין איך היתה השכינה אחור באחור בזמן שהיו עובדין הבעל, והוא כי כל זה נמשך מגבורת הס"א בסוד הלב השמאלי והוא ממש המחזיר הנוקבא אב"א ואו שולטת הס"א ומתגברת משם והנה הם היו מחזיקים בעבודתם הרעה כאלו הס"א כבר הי' לה כח גמור מבחי' האחור הזה שלא תוכל עוד הקדושה להתגלות כלל, וע"כ אמר ואתה הסבות את לבם אחורני"ת, כי אפי' בזאת הסיבה הקדושה שולטת אבל זה הענין אמרו רק בעלות המנחה שהוא ממש זמן המיתוק האב"א כנ"ל, וזה כי כבר שמעת איך אחר חצות השמש הולך עוד ו' שעות להתיש כח הקליפה, וזהו סוד הרצון של ז"א המתעורר בכח דינו להכניע הס"א, וה"ס אמצע הרצון שבהיות המאציל ית"ש רוצה הדברים לפי מציאות הנהגת הבחירה זהו הגבול המתקיים בכל הנבראים כי הכל הוא מפני רצונו ואז אין הס"א שולטת וזהו ממש כח השמ"ש בב' ש"ך, כי אז נוטל הקב"ה שני הש"ך בכחו ואין הס"א עוברת גבולה כלל, ונמצא שבעלות המנחה ה"ס כח חיזוק הדין הקדוש להתיש הס"א, ובס"ז ממש נעשה הזווג הזה של לאה בכח היות רחל אב"א בכל קומת הז"א, ובאמת ז"ס רדת השמש למערב כי מערב היא השכינה, אבל במ"א נמצא ג"כ שמערב שם יש אלהים אחרים, והאמת כי הנוקבא משם אחיזת הס"א וכשהיא אב"א הם יונקים ממנה, ובדדת השמש למערב הנה כוונתו דוקא לתיקון רחל בסוד היותה אב"א והקליפה נכנעת וע"כ אז התפלל אליהו ענני ה' ענני וכו' כי רצה שאז ידעו איך שאפי' הנוק' אב"א לא מפני זה נמסרה הארץ ביד הס"א ח"ו אלא אתה הסבות את לבם אחורנית ומפני החטאים שלהם הי' כך, אבל הכל בסוד רצות הרצון והוא דין המצה כנ"ל, ונמצא שבכל יום נעשה זה הענין כי השכינה בסוד הל"ב השמאלי שלה היא אב"א והשמש יורד למערב לתקן זה הענין, ולכן יצחק שהוא סוד הגבורה המתפשטת לעשות זה, תיקן תפלת המנחה כי התפלה עושה תיקון גדול בזמן ההוא להיות הולכת ממש אל הלב שהוא הצריך לתקן, והנה ביום שבת בזמן המנחה מתעורר ג"כ הדין של הז"א בס"ז, כי גם בשבת השמש הולך למערב ומחשיך היום, אך הסוד הוא כי כל זמן החול מתמתקין בשבת ולכן בזמנים אלו מתעורר התעוררות עצמו של החול אלא שמיתוק השבת גובר עליהם, וע"כ כשישראל אומרים תפלת מנחה אז הולך התיקון אל הלב כמו בחול ומתעורר הדין של הז"א כמו בחול, אבל בהיות כח השבת ממתק אז יתגלה הרצון מצד סוף הרצון שחוזר כל רע לטוב ואז נמתק דין ז"א והס"א אינה שולטת כלל ונמצא מיתוק זה הוא מיתוק

גדול כי מצד א' מתגלה כח הדין מה שאין מתגלה בזמן אחר ולמתקו צריך גילוי הרצון הפנימי ואז ניתן מיתוק גדול, והנה אז נקרא מנוח"ה מה שבחול נקרא רק מנח"ה, כי ברחל הוא התיקון הגדול, וה"ס ועל מנוחת"ם יקדישו את שמך, אך כדי שנוכל להמשיך כח המיתוק הזה אפי' בזמן אחר כמ"ש למעלה תיקנו לומר פסוק ואני תפלתי וכו', להמשיך משם העת רצון לצורך החול ולפרט תפלת כל המתפללים, וזהו כונת הפסוק ואני תפלתי וכו' לכל זמן אחר. ואמנם צא"ל מי הוא הגורם לזה המצה להתגלות, אך ס"ז הענין הוא בסוד לכל זמן ועת לכל חפץ תחת השמים, וזהו שכתוב כאן ועת רצון מעתיק יומין לגלאה מצחא. ואפרש לך עתה ענין זה העת איך הוא, כי הנה כבר שמעת מה דכתיב דבר בעתו מה טוב, וכן ואתה נותן להם את אכלם בעתו, וסוד הענין כי הזמן כבר שמעת מהו שהמאורות מעכבין זע"ז וע"כ יצטרך הזמן להוציא פעולתם למטה, אך האמת כי כיון שהושם זה הענין הנה נמסר הדבר למלכות, והענין כי המלכות היא העת המתגלגלת תמיד ולפי גלגולי' כך מאירין האורות למעלה, ובאמת כל הרגעים שיש בשבוע הם כלם מיני גלגולים למלכות ונמסר לכל רגע פעולותיו כי בהתגלגל המלכות בגלגול ההוא הנה בכח' יתעורר המאור אשר לו ראוי הפעולה, והנה האמת הוא שבזמן התפלה של מנחה דשבתא נעשה זה הגילוי אבל אין אנו מבינים עדיין איך נעשה כי הלא התפלה אינה הולכת שם אלא למטה, אבל הסוד הוא מה שאמרנו כי מפני כך נקבע שבת בשבעה הימים שכחו נמשך אח"כ אפי' בחול, וכיון שמתגלה העת רצון באותה השעה יהי' לו כח להתגלות אפי' בכל זמן אחר, וסוד הענין כי גם זה תלוי בעת וכבר אמרתי שהשכינה היא העת שבהתגלגלה עושה הדברים, וסדר גלגולה הנקבע כך היא שבהגיע השיעור של יום הז' יתעוררו מכחה מאורות העליונים הממתקין הדינין למטה, ובכל רגעי השבת מתעוררין מאורות חדשים הראויים לעשות המיתוק השייך להם עד שבכל השבת מיתקה כל הדינין הצריכים להמתק, וכך הוסדר הגלגול שבאותה שעה של מנחה ממש יתעורר עתיק יומין לגלות המצח ואד מתחברים התיקונים ביחד העת שבכחו גורם לגלות לע"י התפלה שעולה למקום שעולה שמתקנת בחי' הל"ב ואז נמצא שהמיתוק הגדול מתעורר בשעת הדין הגדול ונותן לו מיתוק גדול, ואח"כ מכח זה ימשך כח המיתוק הזה אפי' בזמן אחר, וזהו כמו סוד הי"מ הנמשכין מקדושת שבת, וזהו כי מה שלא הוכן בבריאה א"א להיות אח"כ, אבל כיון שקדושת השבת הוכנה בז' הימים אז כחה יוכל להאיר גם בזמן אחר:

ואמר אמר ר"ש לר"א ברי' בריך ברי לעתיק יומין וכו'

וצריך להבין לשון זה של תשכח, ובאמת לשון מציאה מצאנוהו בהרבה מקומות בתורה בענין הקב"ה והשכינה והוא דרשו ה' בהמצאו, בקשתיהו ולא מצאתיהו, ואפרש לך עתה הדברים הנולדים בעולם במקרה מהיכן הם יוצאים, כי למה יפלו כן בלי ראות הטעם, וסוד הענין הוא מה שאמרו חז"ל, משיח מציאה ועקרב באים בהיסח הדעת. וצריך להבין מהו ענין אבידה כדי להבין מהו ענין המציאה, אך הענין הוא כי כל המאורות הצריכי' להנהגה כבר נסדרו בסדר זא"ז לפי ענין הנהגתם, ולכן הפעולה המגעת אל המאורות הנה תתגלגל ממאור למאור עד המקום אשר יהי' לה כח להגיע. אמנם לפעמים יהי' שהמאור א' לא ימצא, והענין הוא כי ההנהגה היא בזו"ן כמו ששמעת כבר אך אימא היא העומדת על ההנהגה להניעה כרצונה בסוד כי אלהים שופט, ובאמת הדעת של הז"א שם ענין הידיעה, פי' כי מה שנסדר בכחו הוא המנהיג, והנה לפעמים מתחזק כח אימא על א' מן המאורות ותאסוף אלי' שליטתו כי הכל ממנה יוצא והיא הניתנת הכח וכאשר תש היא המאור ההוא בעצמו או חלק מכח המאור ההוא אז המאור נקרא שהוא כמו אבד ולא נמצא ולכן ההתעוררות התחתון לא יגיע אליו כלל. והנה תבין כך ענין מש"כ אבדה האמונ"ה, הצדי"ק אבד, שפירושם השכינה והיסוד, והענין כי השכינה היתה בבבל בתוך הקליפות אך כחה הי' גדול מאד כי היא המושלת וע"כ לא היו יכולות הקליפות להסתיר אורה מישראל אלא אדרבה היו נמחין מפני', אך האמת היא שהאימא שהיא השורש העלימה אורה ואז מתמעטת ואורה אינה מגיע לישראל, וכאשר יהי' קטרוג יותר גדול שהס"א יהי' לה כח יותר לינק, הנה תעלים עוד אימא את אורה עד שלא תמצא כלל, והענין שהתעוררות התחתונים לא יוכל לעורר אותה, ואז נאמר אבדה האמונ"ה, וכן הצדיק בהנטל כחו בהעלם זהו נקרא הצדי"ק אבד, וז"ס אכן אתה אל מסתתר כי גם הז"א אימא מעלמת אותו, ולכן אין התפלות מעוררות אותו לגאול, ותראה שעל המלכות נאמר בעל האבדה מחזר על אבידתו, וה"ס כי כשנלקה הצלע מן הז"א הנה באמת האימא לוקחה ואז אבדה ממנו, וז"ס ויבן ה' אלהים את הצלע. ואמנם זה הלשון נמצא ג"כ בענין הרשעים, והוא מש"כ ראיתי רשע עריץ כו' ואבקשהו ולא נמצא, אך באמת הכל נמשך מזה השורש, והסוד כי הפסוק מדבר על ענין הטומאה שהי' בישראל רק שנדחתה אח"כ אך האמת הוא שמעשו התחילו הדברים וחטאו ישראל גרמו לס"מ להתגבר עד שיכול לשום ענ"ל בעולם, ובזה הרע של עשו עשה הדבר וכן הי' בתחלה בישראל, ובאמת צריכין ישראל לתקן את הפגם הגדול וכמה עונשין סובלים גם ע"ז, וגם באמת זה הדבר הגיע הרבה לדוד, והנה לפי שנוגע לישראל

אמר ומתערה כאזרח רענן, כי הוא מחשב עצמו בכרה הארץ. אמנם צריך שתדע סוד התנור עשן ולפיד אש שנאמר אשר עבר בין הגזרים האלה, וסוד הענין כי גם בתוך הס"א נמשך כח א' מן הקדושה להכניע את הטומאה, ובאמת זהו נמשך מן התלת מלכין שנתקנו בראשית הדיקנא, והם נקראים תנור וכיריים בסוד בלע יובב וחושם שהם דעת חסד גבורה, כי לכן נחלקין לב' תנור א' כיריים א', כי התו"ג מתחברים כא', ואלה הם הקדושה כידוע אלא שהסיגים שלהם היא הס"א, ולכן מאלה של הקדושה נמשך כח גבורה חזקה ועובר בתוך הס"א ומכניע אותה, וז"ס שברת ראשי תנינים על המים, נקבת במטיו ראש פרזיו, וזה הכח גורם ג"כ פירוד אל הס"א בסוד יתפרדו כל פועלי און, וע"כ כתיב ויבתר אותם בתוך, ונכנס התנור עשן ולפיד אש שהם ממש סוד התנור וכיריים אלה המפרדים אותה ושולטין עליהם, ומכאן יהי' ג"כ כליון הס"א לע"ל, וז"ס ביום ההוא אשים את אלופי יהודה ככיור אש וכו' וכלפיד וכו', כי בסוד התנור ולפיד אלה ירדו אלופי יהודה אלה בתוך הקליפות בין הבתרים שבהם ואז יאכלו על ימין ועל שמאל ויכריתו הס"א אשר סביבם, וזהו נקרא בסוד העברה אשר עבר בין הגזרים, ובאמת גם בישראל כתיב חבי כו' עד יעבור וכנגד זאת ההעברה תהי' ההעברה של ישראל באלה התנור והלפיד, וע"כ אמר דוד ויעבור והנה איננו, כי בשעה שיעבור בסוד אלופי יהודה בין הגזרים הנה יבליע את הטומאה בסוף הזוהמא עד שלא יראה עוד כלל, וזה ברע שלו, אבל רושם אותו הטוב שהוא מתגאה בו כנ"ל, בסוד מתערה כאזרח רענן, גם זה ואבקשהו ולא נמצא, כי באמת יהי' כח זה של אימא מבליע לגמרי ולא יפגום עוד, ותבין שזה נאמר ג"כ על כל מי שנכרת מעוה"ב אבל לו בפרט יהי' זה הענין להעביר גלולים מן הארץ, והנה אח"כ ישתלם התיקון, וה"ס שמר תם וראה ישר וכו' כי דוד הי' מכתו תמה שנולד מהול, ואדה"ר ג"כ נולד מהול בסוד האלהים עשה את האדם ישר, שלא הי' שם הערלה סוד חויא בישא, אלא שבחטאו נמשכה ערלתו, אך דוד הי' תיקון לאדה"ר להחזירו בסוד הישר וע"כ נולד מהול אלא שהוא צריך עדיין שמירה כי א נשלם התיקון עד מלך המשיח, לכן אמר שמר תם שהוא דוד וראה ישר שהוא אדה"ר הנתקן בכחו בתיקון זה וזהו סוד הא' והד' של אדם, אך סוף הכל במלך המשיח שהוא סוף האד"ם בסוד הם' שלו, ואז יהי' התיקון של שלו"ם בסוד והי' זה שלום, ולכן כי אחרית לאיש שלום, וזהו תיקון שלם של אד"ם דו"ד משי"ח, ואז ופושעים נשמדו יחדיו, כי כבר אמרנו שהטומאה יבלע בזוהמתו של צואה רותחת, אך זה אינו די אלא שבליעת של משיח יהי' בסוד בלע המות לנצח, בסוד העברת צורת הס"מ, ואז יהיו נשמדים יחדיו הטומאה והשורש שלה, וזהו נשמדו יחדיו אחרית רשעים נכרתה:

ונחזור לענין כי אבידה נקרא מה שכח אימא מבליע השורש ואינו שייך בהנהגה כלל, ועכשיו תבין ענין המציאה כי הוא ממש היפך האבידה, והוא אלו המאורות שנתעלמו בכח אימא, הנה בזמנים אחרים מוציאים מה שאינו לפי סדר המאורות כלל, וזהו מציאה הבאה בהיסח הדעת, כי באמת אין הדעת מגיע אליו כי אינו תחת סדר המאורות כלל והוא כמו חידוש בריאה, אלא שבאמת אינו חידוש כי הם מאורות שכבר היו אלא שנתעלמו ועכשיו חוזרים ומתגלים, ובאמת מכאן נמשכי' הדברים שנראים כמו מקריים למטה ואינם מקרים כי אין שום דבר במקרה, אלא מאלו המאורות שמתעלמים ומאלה שמתגלים יש תמיד ואלו עושין האבידות והמציאות, והם דברים הצריכין להיות כך לצורך תקון ההנהגה, ותדע שראשי התיקונים היותר עיקרים צריכי' להיות בסוד חרוב ובנוי, ההורבן נעשה בכח האבידה, והבנין בסוד מציאה, וזהו משיח הבא בהיסח הדעת בסוד מציאה ג"כ, והוא כי עכשיו יום הגאולה נעלם מאד בסוד יום נקם בלבי, ורוחו של משיח הוא נ"כ נעלם, ולע"ל יתגלו בהיסח הדעת בבחי' מציאה כנ"ל וכן דוד נאמר בו מצאתי דוד עבדי, והבן היטב. ואמנם צריך שתדע מהיכן נמשך יציאת המקריים האלה באותו הזמן שהם יוצאין ולא בזמן אחר, אך סוד הענין הוא התנאים שהתנה הקב"ה עם מעשה בראשית שארז"ל, וזה כי כאשר מסר כל הדברים בסוד העת ביד הרגעים כנ"ל שם ג"כ התנה תנאי על הרגעים שרצה שכשליטתם יניחו ההנהגה לאימא לגלות אלו המאורות אשר נסתלקו כבר מן ההנהגה, ונמצא שמכח העת היא הכל אלא שאין העת סערר המאורות האלה כלל שאין לו קשר עמהם אלא על סוד אימא שהיא תגלה מה שתחפוץ וע"כ נקראים מקריים ובאים בהיסח הדעת מפני ריחוקם מן הזמן:

ועכשיו תבין דברי הרשב"י וז"ל רעוא דמצחא תשכ"ח וכו' והוא כי בהיות המצה מתגלה ביום שבת הנה אמרנו שמשייר הארה גדולה שממנו מתקבל המיתוק כל ימות החול, וג"כ שמתגלה לכל מתפלל שיהא ראוי לזה, אך איך יהי' זה שיהי' חילוק בין ראוי לשאינו ראוי, כי הלא כשנתגלה ביום שבת נתגלה על הכלל ולא על שרשים ופרטיים אך האמת הוא כי זה הגלוי נסתר בכח אימא ואז אינו מתגלה, ומי שיזכה אז אימא תתעורר עליו ותגלה אותו, ולכן אמר [רעוא דמצחא תשכח כו'], ולא אמר יתגלי כי הגלוי של השבת הוא העושה זה, רק שאימא תניחהו להמצא:

ואפרש לך ענין הברכה [בריך ברי לעתיק יומין וכו'], ובאמת נם בפסוק כך מצאנו שנאמר ברוך אברם לאל עליון, וכפי הנראה הי' צריך לומר מאל עליון, אך סוד הדבר הוא כי הנה כתיב ה' עוז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום, וכאן מבאר היטב ענין הברכה מה היא, כי הנה ברוך עולה רכ"ח ועם ד' אותיותיו הוא רל"ב שהם בי' ע"ב ס"ג מ"ה

ב"ן, והפסוק אומר ה' יבר"ך את עמו, שעולה רל"ב, וסוד הענין הנה הברכה אינה אלא תוספת הכנה בשורש המשפיע ובמקבל עצמו לקבל יותר ממה שנותן לו בחוק הראשון של הבריאה, וה"ס ה' עוז לעמו יתן, והוא כמו יתר עז, כי הברכה אינה אלא תוספת כח יותר על הבריאה הראשונה, והבן היטב כי אין מתחדש בברכה ירק ההשפעה מתחדשת, וזה כי הכל נברא בשיעור מדוקדק בכח קו המדה המעמיד בגבולים, ובריאת הכל הוא בכח ד' השמות ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, ובאמת במ"ה נבנים (ס"א בע"ב ניבנית ע"כ הוא חכמה כנודע), בתחלה כל הדברים בסוד כלם בחכמה עשית בכח מ"ה, ונבראים בסוד ד' השמות האלה, וכפי אותו הגבול שניתן בתחילה כך תהי' אותה הבריאה כל הימים בין בעצם ובין במקרה, אך הברכה תהי' שהחכמה סתימאה עצמה תשפיע יותר וכל הד' הויות שנקבצו בשום גבול הבריאה ההוא ישפיעו ביותר רוחב וריוח, והנה עיקר הברכה היא בסוד שלו"ם והוא כי הלא הדין הוא קו המדה המשים גבול פרטי לכל אלא שבהיותו ממותק הרבה בחסד ומתיחד בו אם ירצה החסד להגלות יותר לא יעכב עליו אלא אדרבא יתרצה לו בהיותו מפוייס עמו, וע"כ הברכה לא תוכל לצאת אלא בכח השלו"ם, כי הלא כיון שהיא העברת הגבול לולא הי' הדין מתפייס ומתרצה עמו בזה לא הי' אפשר לעשותו וע"כ אמרו חז"ל אין כלי מחזיק ברכה לישראל אלא השלום, נמצא שהברכה היא תוספת ההשפעה שצריך להעביר הגבול הא', ושורש הדבר נעשה בח"ס והתוספת יתפשט בכל ההויות הנעשות בסוד ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן. אמנם כבר אמרתי שאין הבריאה מתחדשת חידוש גמור אלא נתוסף אור, וזה כי הי' מציאות הבריאה בראשונה בסוד הוי"ה בע"ס מ"ב, ובסוד הברכה הנה תבוא ההשפעה בסוד תוספת באיזה מקום שיבוא, ותמיד תשתוה הארת ההוי"ה אל הארה המתוספת אך ישאר הכח הראשון להחזיק הבריאה לפי מציאותה, ודי לזה הארת הד' אותיות עצמן לבד ולכן מלת ברו"ך חסירה ד' ממספר ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן כי זהו קיומם, והרב"ח משתנה לפי המאור השולט והשם שלו, וזהו ברוך אברם לאל עליון, כי אותה הברכה ראוי' להמשך מאותה בחי' של אל עליון, ובחי' הרכ"ח מתחלף לפי ההארה, וזהו בריך ברי לע"י, להמשיך לו הברכה מעתיק יומין שבו תלוי העת לגלות הרצון כנ"ל:

ואמר ת"ח בשאר שעתי דלתתא כד אתגלי מצחא אשתכח חוצפא וכו'. ואפרש לך עתה ענין הבושת וענין החוצפא מהו. והנה חז"ל אמרו חוצפא מלכותא בלא תנא, והוא סוד גדול, דע כי הנה כתיב ולבעבור תהי' יראתו על פניכם לבלתי תחטאו, וא' מן הסימנים של ישראל הוא להיות ביישנים, גם אמרו בתקונים ברא"שית ירא בשת, וסוד כ"ז הוא כי הגולגלתא הוא בסוד הכתר, והפנים הם בסוד החכמה, והנה חכמה נקרא יראה כי היא

יראה לשבת תחת הכתר ונטתה ממנו. פירוש כי בעת הסתדר כל הספירות הי' כך שלא עמדה החכמה בקו תחת הכתר אלא נטתה לימין, והסוד הזה הוא כי הנה כתיב בכל עת יהיו בגדיך לבנים ושמן על ראשך אל יחסר, וזה כי כל האורות הצריכין לבוא לכל הפרצופים באים בתחלה בכתר ומשם מתפשטים למטה, וז"ס הסכ"ך שעולה בגי' ק' שהוא סוד הכתר שע"ג זו"ן שכולל ק' ברכאין הראוין לבוא בכל הפרצוף, וזה כי הכתר כבר ידעת שאינו מכללות הפרצוף התחתון אלא השראת העליון והעליון שורה עליו בכל צרכו, פירוש שבאותה השראה יספיק לו לכל מה שצריך, ולכן שם צריך שיהי' נכלל כל הראוי לבוא אל הפרצוף, אך החכמה היא תחלת הפרצוף עצמו. ויש כל כך הפרש בין הפרצוף התחתון לעליון עד שהחכמה יראה מלעמוד תחתיו ממש, וזהו ענין שאסור ללכת אחורי רבו אלא מצדו, וזה כי אין האורות מאירין בתוקפם אלא בקו האמצעי שלהם כי הוא העיקר בהנהגה, ובב' הצדדים אינם מאירים אלא הארה לא עיקרית ולכן לא עמדה במישור תחת הכתר אלא בא' מן הצדדין, ואומר לך מהו ענין היראה הזאת שאנו אומרים, אך הסוד הוא כי הגבורה היא קו המדה הנותנת שיעור לכל המאורות, בהיות החכמה באה לפי סדר הי' לה לעמוד תחת הכתר כי היא עלולה ממנו, אך מפני רוב הזיו של הכתר כמ"ש למעלה הנה הקו יתגבר שם בגבורתו ויעמידה במרחק עד שכל אורותי' יוגבל בכח הקו המתגבר ולא יעבור התחום כי אם רחוק מן הכתר יעמדו כל המקום אשר נתפשט שם הדין להגביל ולהרחיק. והבן היטב כי כל הפרש הוא דין, פירוש שא"א לפרוש דבר מדבר אלא מפני ששניהם מוגבלים שאינם מתחברים, וע"כ שיעור ההפרש הוא שיעור התפשטות הדין וממנו נולדה היראה, והוא הבלתי יכולת של המוגבל לעבור תחומו:

ונחזור לענין כי החכמה יראה מן הכתר מפני המרחק אשר ביניהם רב מאד. והנה השפע הזה הבאה על הראש הנה הוא עובר על הפנים ללכת אל הזקן, כמ"ש כשמן הטוב על הראש יורד על הזקן, ובהיות הפנים מחכמה תהיה בהם היראה מן הראש עצמו ומן המאורות המאירים שם, ולכן אמר ולבעבור תהי' יראתו על פניכם וכו', וזה כי בהיות ישראל למטה בכל מעשיהם דוגמא למאורות העליונים הנה בראש עצמו יאירו כל המאורות הראוים לבוא לצורך כל הפרצוף, וע"כ תרד היראה על הפנים מיד להיותו מחכמה אשר תחת הכתר, ועוד יולד מזה הבושה:

ואומר לך מהו ענין הבושה. הנה הבושה היא התחלשות הנשמה מעשותה דבר שנראה שאינו הגון לה ויהי' זה משני מינים, או שיהי' דבר מכוער לה, או דבר יקר ממנה, אך אפי' מין הבושת מחמת הכיעור שב להיות המין הב' שהוא דבר היקר, כי אין הבושת בחטא

אלא הבושת מפני החוטא שלא תוכל לנשוא פנים, כי ראיית האחרים תהי' עלי' יקר ממנה אחר שהושפלה בחטא. ונמצא באמת שבכל הקדושים יש בושת מפני השכינה כי המלאכים מקבלין בושה ממנו ומסתירים פניהם, וזהו רק בסור המין הב' לבדו, והוא כי בקבלם מכירים כבוד אדוניהם ואז נשארים בושים בהכירם עצמם ג"כ כ"כ שפלים ממנו והם מתחלשים לפניו, כי באמת הם כשרגא בטיהרא, וגם כל המאורים התחתונים בקבלם מן העליונים בעמוד הדברים בסדריהם כל עליון על תחתון ממנו והתחתון עומד מתחת לעליון בלי עירוב ובלבול סדרים, הנה בהגיע אור מן העליון לתחתון יהי' נשאר התחתון פנימיותו חלש כי נראה כשרגא בטיהרא לפני העליון, ושום א' מאלה לא נמצאו בס"מ כמו שאפרש עוד בס"ד. נמצא שבעבור השפע מן הראש אל הפנים אז מלבד היראה הולד הבושה מפני כה הראש העומד ומשפיע ולכן המצח לא יתגלה, ויתכסה מפני אימת הראש אשר עליו:

ואפרש לך עתה סוד כסוי הראש כי הלא אסור ליל"ך ד' אמות בגלוי ראש, וסוד הענין הוא כי הנה כל הגוף צריך להיות מכוסה חוץ מן הפנים והידים והרגלים. והטעם כי הלבושים עשוים להסתיר הגוף כי ההארה אין לה להראות, אך המקומות שהוקבעו להשפיע לתחתונים אדרבא הם צריכין להגלות והיינו הפנים, בסוד יאר ה' פניו אליך, והידים והרגלים כבר ידעת שהם הקצוות הממשיכים דרך האצבעות ההארות הצריכים לחוץ, אך הראש צריך להיות מכוסה, וזה צריך זהירות רב לכסותו והוא מפני יקר האורות המתלבשים שם ונמשכין מלמעלה, כי כבר שמעת איך ההשראה של העליון הוא הכתר ובכסות הראש מכסים כח ההארה הגדולה ההיא שכך צריך לכבוד השורה. אך הלבושים כבר ידעת שהם מסוף האורות עצמם, וע"כ בשאר בני האדם הראש עושה המצנפת אך במלך מתחזק יותר ועושה הכתר והוא בכח יותר לסוד ההנהגה, וגם שם נראה ענין הכתר עצמו בסוד פנימיות שאינו מתגלה באחרים כלל:

ונחזור לענין כי הכתר עומד על הפרצוף ומכחו נמשכה האימה בכל הפרצוף אך הס"א היא יוצא בסוד הקלקול והוא ממש ענין ירהבו הנער בזקן, כי הלא הס"א היא קלקול מקבלת לכל התיקונים, ולכן כמו שיש הסדר של העליון ותחתון בסדר נכון בקדושה כנגד זה יש ממש קלקול הס"א ענין ירהבו הנער בזקן וכו', וה"ס עבדים המתפרצים מאת אדוניהם, והוא כי הקב"ה ודאי רוצה שהס"א לא תעבור גבולה אך סוף סוף הוא רוצה ג"כ שתעשה פעולתה ואם הוא הי' מגביר אימתו עליהם לא היו פורצים כלל וע"כ אינו מגביר אימתו עליהם. והנה הכתר של הס"א הוא ממותק הרבה ואם הי' מתגלה עליהם אז הי' בהם ג"כ אימה רבה, אך זה הכתר אינו מתגלה ולכן המה נשארים עזי

פנים כי חסירה מהם הבושה הנולדת מן היראה וזהו ממש העזי פנים, כי כבר שמעת איך הבושה היא התחלשות הנשמה לפני כח גדול ממנה והוא נמשך מהכרת המדרגות והכרת האדנות, אך הס"א ה"ם הכלבים עזי נפש, כי הנפש עזה ואינה מתחלשת, כי אין בהם הכרת האדנות כ"א היו מכירים לא היו כך ולכן יש להם החוצפא מחסרון שליטת הכתר, וזהו מלכותא בלא תג"א שהוא הכתר הזה שאמרנו. והנה ע"כ הם עומדים במצח המגולה, כי היראה שהיתה ראוי' להמשך בהם בפנים מכח הכתר אינה נמשכת. וצריך שתדע כי באמת המצח בז"א ה"ס דין הצמצום כמ"ש, אבל יש בזה סוד גדול והיא כי הלא תראה איך קראוהו לכתר א"ס, והאמת כי בכל פרצוף בכתר שלו מתחזק הא"ס ית"ש ומשם מתפשט אח"כ הפרצוף. וזה כי כבר ידעת איך חוט הא"ס מתפשט בכל האצילות וממנו נעשים הפרצופים, ונמצא שכשהשלים פרצוף א' הנה נשלם להתפשט בבחינת זה החוט, וכאשר רצה המאציל ית"ש שיתפשט עוד פרצוף אחר הנה חזר והמשיך החוט שלו המשך אחר ונקשר בחוט זה קשר א' שבו תלוי מציאות הפרצוף, וזהו סוד קו המדה שיש בו ג' קשרים והם ג' קשרים שבלולב, כי הקשר הא' הוא בכתר והב' בת"ת והג' במל', והם קשרי מדת החוט עצמו המתפשט, ונמצא שבתחלת ההתפשטות שם מתחזק הא"ס ית"ש וזהו ממש סוד הכתר ואח"כ נעשה שאר ההתפשטות ובמצח מיד נתגלה רצון הצמצום בסוד אמצע הרצון ובסוד זה עומדים כל בניני הפרצוף, אך הכתר מתחזק כמ"ש והמצח אינו מתגלה מפני אימת הכתר, וזאת האימה איננה בס"א כי אין מתגלה בהם בחי' הכתר הזה אך בודאי אינם בדוגמא של מעלה בי למעלה יש הכתר ויש היראה ובהם לא יש, וז"ס עז פנים לגיהנם ובושת פנים לג"ע. אך יש פה סוד עמוק והוא כי סוד כל ההנהגה ה"ס כתר מלכות, והיינו כי מחכמה ולמטה הכל סוד מלכות והוא ממש בחי' ההנהגה המפרטת לחקותי' והכתר הוא השראת השורש עלי'. והנה זה ההבדל נראה לעינים בין הקדושה ובין הס"א, כי הקדושה בסוד מלך, והס"א בסוד עבד, כי לא ניתנה ההנהגה כלל אל הס"א יען אין הנהנה אלא בסוד כתר מלכות, ולהם אין כתר לכן גם במלכות אין להם, אבל יש איזה פעמים נאמר תחת עב"ד כי ימלו"ך וזהו כשהכתר נעלם, פירוש כי לפעמים אינו מתגלה הרבה כח הכתר כי עומד בהסתר פנים ואז מתגלה המצח שהוא דין, כי כאשר כה הא"ס ית' נעלם אז המצח מתגלה ונמצאת מלכות בלא כתר ואז ניתן איזה שליטה לס"א בסוד עבדים המתפרצים איש מאת אדוניו ואז מקבלים איזה בחי' ההנהגה שלא היתה ראוי' להם, ובאמת זהו בא מחטא אנשים שהאדם המתפרץ בפרצות גורם שהכתר יהי' נעלם והמצח יתגלה ואז במו כן ניתן הנהגה לס"א בפרצוף שלה ואז נקרא מלכותא בלי תגא, וע"ז נאמר בעקבות משיחא הוצפא

יסגא, כי אז הי' ראוי להתעלם אור הכתר ונשאר בחי' מלכות לבד ומשם מתגברת הס"א, והבן היטב. ונמצא שמי שאינו נכלם גורם קלקול זה, ולכן נאמר ומצח אשה זונה הי' לך מאנת הכלם, ר"ל מחמת אשר מאנת הכלם גרמת התעוררות החוצפא ועי"ז הי' לך המצח של אשה הזונה הס"א, אך כ"ז היא בז"א כי מצחו הוא לפי אמצע הרצון אבל במצה הא"א אדרבא הרצון הוא מבחי' הכתר עצמו. כי כבר שמעת שהוא בסוד סוף הרצון ומשם מתחזק כח הא"ס ית"ש למתק כל הדינין ולכן הוא מגולה ומעורר תאוה ומנוחה בכל שאר הספירות, והבן היטב:

והנה כבר שמעת ענין התאוה מה היא ותבין איך זה הרצון העליון שה"ס סוף הרצון ממנו תלוים כל הדברים של אמצע הרצון וע"כ הם מתאוים אליו שהוא כמו השורש להם, וזהו הטעם למיתוק שמתמתקין הדינין בכח המצח הזה כי בהתגלותו מיד מתאוים אליו וגם הוא עצמו מתחזק יותר, וזהו שאמר רעוא שלים, והם מתחזקין בו ושקטים, ולכן אמר וכל רוגזין אשתככו וכ"ז נמשך מכח התאוה שאמרנו כי הם מתקשרים בו ואינם פועלים ברוגזם עוד, ואז מתגבר כח הרעוא שלים ומתפשט בכולם ונמצאת המנוחה בכל המאורות שהוא השתעבדות הגבורות מפני הרצון הזה לגמרי, ותראה איך הפעולות הם בהדרגה, כי בכח התאוה הם שוקטים, ובכח הרעוא שלים מתחזק עליהם ומתכפיין קמי, נשאר הכל בסוד המנוחה. והאמת כי שלימת הרצון הזה הוא התגלות כי הלא כבר בכחו הוא זה המתוק ולא חסר ממנו כביכול אלא הגלוי מן הכח אל הפועל וכשמתגלה אז הוא נשלם, וע"כ אמר [רעוא שלים], ואז הדינין משתככין לפניו והוא מתחזק עליהם עד שנשארים [מתכפיין קמי'], וזהו התועלת הנמשך מן הזמן ההוא לכל שאר הזמנים כמ"ש למעלה:

ואמר עוד וז"ל מהאי מצחא דלתתא נהרין ארבע מאה בתי דינין וכו'

וזהו באמת סוד גדול לדעת איך כל הדינין נמתקין בכח המצח הזה. הנה כתיב אלהים נצב בעדת אל בקרב אלהים ישפוט. וגם כתיב ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם כי תקנה עבד עברי וכו'. דע כי הנה הדינין תלוין בשם אלהי"ם שהוא שם הגבורה, אך סוד הענין הוא, כי הנה השם אלהי"ם סוד חמשים שערי בינה. אמנם שני דברים יש בנו"ן שערי בינה, הא' המ"ט שערים שהן למטה עד הכתר, ושער הנו"ן הוא הכתר והוא כולל כל המ"ט, ונמצא שהשער העליון עצמו כולל ן' שערים, ן' ומ"ט נמצאו כולם צ"ט. ותראה איך הכל נרמז בשם אלהי"ם, כ"א תצייר ה' של אלהי"ם בציור ג' ויו"ן יעלה צ"ט, וזהו נקרא באמת אלהי"ם חיי"ם, כי הה' שבו עולה ח"י. אך לפ"ז הסוד נמצא שהשם מתחלק לב' חלקים, אל"ה ומ"י, ואל"ה ה"ס המ"ט כנ"ל, ומ"י הוא שער הנ', כי אל"ה בציור הה'

כנ"ל עולה מ"ט, ומ"י הוא שער הנו"ן, וסודו הוא עשרה אהי"ה שבהם מ' אותיות, ועם י' אהי"ה עצמן הרי נו"ן שהוא מ"י דאלהי"ם. והנה המ"ט סודם מ"ט פנים טמא ומ"ט פנים טהור שבהם סוד הזכות והחוב, אך הכתר הוא שער הנ' שהוא הכל יחוד א', וז"ס אע"פ שהללו מטמאין והללו מטהרין אלו ואלו דברי אלהים חיים, שהוא זה האלהי"ם שאמרתי, כי באל"ה שבו יש המחלוקת בסוד מ"ט ומ"ט אך כולן חוזרין ונכללין בשער הנ' ומתחברין שם החסד והדין יחד ונעשה התיקון מכח שניהם. והנה כמו כן הוא בחי' המשפט שצריך שיהי' בסוד מיימינים לזכות ומשמאילים לחובה בסוד המ"ט ואז יקשר הכל בסוד הנ' ונשאר המשפט מושלם בכח המחלוקת שבמ"ט וההכרעה שבכח שער הנ' כי אז נשלם שם אלהי"ם כראוי:

וצריך שתדע שעל המ"ט אלה נאמר צדיק מ"ט לפני רשע כי שם הוא בחי' עבודה של הגלות בסוד ימין ושמאל (כי השבת הוא מנוחה בסוד אי'). והנה תדע שד' מיני בתי דינין הם, והם סנהדרי גדולה של ע"א, וסנהדרי קטנה של כ"ג, וכ"ד של שלשה, ויחיד מומחה, שבין כולם הוא צ"ח וסודם צ"ה תוכחות שבתורה. והאמת כי הם ב' פעמים מ"ט בסוד מ"ט פנים טהור ומ"ט פנים טמא, והוא ענין מיימינים לזכות ומשמאילים לחובה, והם בסוד האל"ה דאלהי"ם אך הכל נכלל בשער הנ' אח"כ שסודו י' אותיות של י' אהי"ה כנ"ל. ובאמת ה"ס מ' יום של יצירת הולד, ובסוד המ' יום שאמרו בזוהר פ' פקודי בהיכלות, בהיכלא רביעאה מעיינין בתפלה מ' יום, שהם המ' יום האלה שורש הדינין. והנה בסוד הי' אהי"ה נעשים נ' כנ"ל, אבל בבחי' האחרת נעשה ת' כי הי' בוטשת במ' ויפ"מ הוא ת', וזה כי כל קומת הס"א היא ת' בסוד ת' שנים דגלות מצרים, וכנגד זה יש הת' האלה להכניעם, כי באמת הדינין נתנו למטה בעבור זה להעביר הס"א מכל צד וכן למעלה פעולתם כך, ונמצא ששרשם מ' ובסוד הי' נעשות ת', וכ"ז הוא בסוד י"ם דאלהי"ם אך בסוד אל"ה הם צ"ח, ולכן נאמר באלות אל"ה דברי הברית, כי הם בסוד אל"ה דאלהי"ם כנ"ל. והנה תראה איך הכל נכלל במצח שסודו מ' צ"ח כי מ' ה"ס מ' יום הנעשים אח"כ ת', וצ"ח הם הר' מיני בתי דינין שאמרנו בסוד מ"ט פנים וכו'. והאמת הוא כי אלו הצ"ח עצמם נעשים ת' בסוד המ', זה"ס גדול, כי הנה כתיב דינו לבקר משפט, וס"ז הוא בסוד לא תהי' אחרי רבים לרעות, כי החסד צריך להיות גובר בדין, וז"ס בקר של אברהם, והנה בק"ר וצ"ח עולה ת', וה"ס המ' כנ"ל. הרי איך בסוד השער הנ' שולט החסד ומטה לזכות, וז"ס אלהי"ם נצב בעדת אל, כי הנה עד"ת אל נקראים הי' אהי"ה כי אין עדה פחות מעשרה. והנה אהי"ה עולה כ"א ועם הי' בכללותו הרי ל"א ולכן נקראים עדת א"ל, והאליה תלוי בזה הי"ס ונמצא שאין אלהים נשלם אלא בזה העדת אל, והאמת

כי זאת העדה היא נעשית ת' כנ"ל, ובהוסיף הבקר"ר להצ"ח הנה הם ג"כ ת' כנ"ל, וזהו בקרב אלהים ישפוט שבס"ז הקר"ב נשאר הכל בסוד ה':

ואומר לך עתה סוד הש"ך דינין והיכן הם באים, שה"ס בקר דאברהם שעליו אמר כאן נהרין ת' בתי דינין], וסוד ענין והאנשים שלחו המה וחמוריהם כשהבקר אור, וסוד הענין הוא כי בלילה הוא זמן שליטת הדינין ובעלי הדין מתפשטין בעולם, וכן מתפשטת הס"א שהם החמורים של בעלי מארי דינא שרוכבין עליהם כמו שרוכבין על החמור, וסוד הענין כי אמרו חז"ל משמרה ראשונה חמור נוער, וסודו כי זאת הקליפה הראשונה המתפשטת בעולם בלילה ואחרי' מתפשטות האחרות והם שולטות בסוד החשך שנאמר בו ולחשך קרא לילה, וה"ס הש"ך דינין התלוין בסוד א"א ומתפשטין בז"א ובנוקבא בסוד תמ"ד ב"פ ש"ך, כי ה' פעמים די"ן דאדנ"י הוא ש"ך, ועם ה' המלות והכולל הוא שכ"ו כמנין נוע"ר ועם ג' אותיות די"ן הוא שכ"ט כמנין חש"ך עם הכולל ולכן התעוררות הראשון הוא חמור נוע"ר, וסוד חמור הוא חומר הדין הקשה והיא נכנעת תחת אברה"ם כי נמתקת בו בסוד רמ"ח שלו, אך בלילה חוזר ומתעורר וכשחוזר הבקר"ר שהוא בקר דאברהם אז נמתק הדין והס"א נכנעת, ולכן כתיב הבקר"ר אור והאנשים שלחו המה והמוריה"ם. והנה הבקר נמשך באמת מן האור וסוד או"ר הוא א"ל אהי"ה וא"ל במילואו אל"ף למ"ד עם מספר אהי"ה ע"ה עולה ר"ז כמנין או"ר, וה"ס עדת א"ל שאמרנו שבו נמתקין הצ"ח בבקר"ר זה המתחזק עליהם, וסוד הענין הוא כי הנה עשרה אהי"ה עולה ר"י ועם י' אהי"ה עצמן הוא ר"ך בסוד החסד ובסוד ואל הבקר רץ אברהם ויקח בן בקר ר"ך וטוב:

אמנם כבר שמעת איך מסוד האהי"ה נעשה א"ל ועם ר"ך הרי רנ"א בסוד בר"ן יחד כוכבי בקר, כי הם מבחי' הבקר הזה כמו שתשמע עוד בס"ד, ויש להם סוד הרנ"א בזה הר"ן. אך באמת סוד רנ"א ה"ס רמ"ח והנה רנ"א וסוד אהי"ה עצמו שהוא שורש לכ"ז שמספרו כ"א, רנ"א וכ"א הרי רע"ב, כי הנה כבר שמעת איך הכל נמשך מב' השמות האלו א"ל ואהי"ה שה"ס האו"ר וסוד עדת א"ל כנ"ל. אמנם אהי"ה דיודי"ן יש שם ג' יודי"ן במלואו ושולטין בהארתן הרבה כנודע, ג' יודי"ן ורע"ב הרי בק"ר. והרי שמעת איך בק"ר נעשה מן האו"ר, והנה בבוא הבקר מתחילין האורות להאיר בסוד עדת אל שאמרנו ומצטרפים צירופים רבים עד שיגיעו לבחי' בק"ר כמ"ש. והנה לפי החיבורים שמתחברים כך מתעוררים הפעולות לכמה צדדים, כי באמת ז"ס הגימטריאות שהם הפרפראות לחכמה שאינם עיקר הצירוף להוציא הפעולות כי העיקר הוא באותיות עצמם בסוד האלפ"א ביתו"ת, והגימטריאות אינם אלא קשר הצרופים זע"ז עד שיגיעו

שכשיאיר צירוף א' הנה יאירו בסוד הגימטריא כל הצירופים אשר יש להם קשר עמו, אך לא בסוד עיקר אלא טפלים לצירוף, וכבר פירשתי ענין זה במ"א:

והנה בהתחבר השמות עד שעלו לחשבון רנ"א אז תתעורר הרנ"ה באמת אל הכוכבים התלוים בזה הבקר, ולכן אמר בר"ן יחד ככבי בק"ר, אבל הצירוף הוא רנ"א ומר"ן מהם יוצאת הרנה אל הכוכבים ומן הא' היתר נעשה ביניהם חבור ויחוד גדול ולכן אמר בר"ן יח"ד, וכשעלה הצירוף לרע"ב אז נאמר ויריע"ו כל בני אלהים, כי מן הר"ע נמשכת התרועה, ונשאר מן רע"ב אות ב' לכלול כל בחי' אלהים, כי באמת ב' אלהים הם שורש כל הדינין שהם סוד ב' מנצפ"ך כמפורש במ"א ולכן ויריעו כל בנ"י אלהים, בני רבים ומעוט רבים שנים. והאמת כי הפעולה הא' נעשית בסוד אברהם והב' בסוד יצחק כי הנה על יצחק נאמר ותלד שרה אשה אדוני בן לאדוני, והוא כי מלבד מה שנתקן אברהם מצד עצמו נתקן ג"כ בהולידו את יצחק, כי כן הגבורה צריכה לצאת מן החסד בסוד המים הרו וילדו אפילה, ובאמת ה"ס שם ב"ן שהוא סוד הגבורות, אך הענין הוא כי יצח"ק הוא ני' ד' פעמים ב"ן והם בנ"י אלהי"ם, וה"ס הניקה ב'נים שרה, וז"ס כל בנ"י אלהי"ם, ועכ"ז הם נכללין בכ', וה"ס ולקדקד נזיר אחיו, ק"דקר שניתן ליוסף בסוד משיח בן יוסף שהוא נ"כ בסוד יצחק בסוד היניקה ב"נים שרה כמבואר במ"א. ואלה הם הב' של רע"ב, והנה בסוף הכל נעשה בק"ר כנ"ל ואז האנשים שלחו המה כו', שאין עוד התפשטות לא לדין ולא לס"א כלל וזה באמת בכח הרמ"ח דאברהם, אך סוד הענין כי אברהם הוא האור המתנגד ממש להש"ך ומעביר אותו, וז"ס כי אברה"ם הוא רמ"ח בסוד חס"ד בסוד ע"ב וה"ס חסד לאברהם, ורמ"ח וע"ב הוא ש"ך, וזהו מיתוק הש"ך דינין. והנה ע"כ כתיב ואל הבקר רץ אברהם בסוד ש"ך אלה של האור שאמרנו, ואז ויקח בן בקר ר"ך וטוב בסוד הר"ך שאמרנו, ויתן אל הנע"ר סוד הש"ך למתק אותו, ונמצא כל שם אלהי"ם בסוד המשפט מתפרש כך, אל"ה הוא מ"ט פנים טמא ומ"ט פנים טהור, והוא הצ"ח, י"ס שלו ה"ס שער הנ' הכולל כל הצ"ח ומחזירם לת' בסוד י' פעמים מ' בכח הבקר המתחזק עליהם שהוא הש"ב של אהי"ה כנ"ל וכולם נכללו במצח סוד מ"צ"ח. וזהו סוד ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם, כי המשפטים ה"ס אליה ולכן צריך מיימינים ומשמאילים לזכות ולחובה, וזהו אשר תשים לפניהם, כי באמת בידם תלוי המשפט לימין ולשמאל, אך הכל צריך להיות נכלל אח"כ בשער הנ' בסוד אלו ואלו דברי אלהים חיים, וז"ס המשפטי"ם, ובכח כל זה הס"א נכנעת לגמרי כל הת' מדרגות שלה. והנה סוד כ"ז כי תקנה עבד עברי שש שנים יעבוד, שהוא בסוד אל"ה השש קצוות, ובשביעית יצא לחפשי חנם ה"ס השבת שאז מאיר י"ם של אלהים וח"ס הת' של שב"ת שהוא הת'

של המ' אותיות דאהי' כנ"ל, וחוזרין אל הת' הצ"ח בכח הבק"ר וזהו ש"ב של שב"ת ואז נשאר הכל בסוד הת' והוא תיקון של זה הרצון המתגלה ואז אין עוד חול שהוא שש שנים יעבוד אלא הכל קדש. והגה כ"ז נמשך מן העת רצון, והוא כי ע"ת הוא ת"ע וסודו הת' הוא כולל כל הדינין ומיתוקם בסוד אלהים והע' הם הנקודות של אלהים ז' יודי"ן, וכ"ז מיתוק שם בסוד הרצון, ולכן כשהוא מאיר אז מאיר האור של הבק"ר, ובאמת מאירין ממנו כל הת' כתי דינין ונשאר הכל מתוקן, ואו כלהו משתככין קמיה הח"ד דינא יתיב וכרסיין רמיו, כי באמת צריך התפשטות אל הדברים להגיע אל המשרתים, אך בשלוט המצח העליון הזה כולם עומדים במקומן ואינו מתפשט מהם כלום:

אמנם יש בזה באמת סוד עמוק מאד להבין ענין הדין איך נעשה ואיך מצח הרצון מעכב על ידו. והוא כי הנה כתיב נצב לריב ה' ועומד לדין עמים, וסוד הענין בי ודאי הדבר צריך להגיע אל המשרתים עד שיצא לפעולתו, אך הסדר כך הוא, הנה שתחלה נגזרים הדברים בסוד בתי הדינין בכ"מ שהם ואז נשפעת הגזירה מן היסוד אל המלכות, וזהו נקרא כתיבה בספר כי הנוקבא היא הספר שלפי הנכתב בה כך נעשה, כי כמו שנרשם מהמאורות העליונים כך נמשכת ההנהגה ממנה בתחתונים, אח"ז יש חותם, וזה כי אימא היא מארי דדינא בסוד כי אלהים שופט, וצריך שתגיע הארה מאימא אל היסוד דנוקבא בסוד חותם שהוא נ' אהי"ה דיודי"ן דההי"ן דאלפי"ן קס"א קנ"א קמ"ג גימט' חות"ם כידוע, ואז הדבר ההיא נשאר קיים להעשות, אך צריך מסירת הפתקין, וסוד הענין הוא מש"כ אדני בם סיני בקדש, כי השכינה מתלבשת במלאכים. ופירוש הענין כי הנה הגזרה היא שפע שנשפע כך שבו נעשה המעשה ההוא ונמצא שהוא דבר ממשיי יוצא בכח הזווג ונמסר במסירה ממש אל המלאכים, והוא באמת כח ניתן למלאך הממונה על הדבר ההוא לעשותו, וזהו ממש כמו המוחין דז"א הבאים לו מאי'. והנה השפע הזה יולד במקום שיולד ויהי' בו זווג עיבור ולידה, והלידה היא כמו לידת מוחין דז"א שבאין לו בתוך הנה"י דאימא, כך יתלבש זה הכח בתוך הנה"י דמלכות לפי אותה הבחי' הראוי' להתלבש במלאכים, ואז ינתן בזה הלבוש אל המלאך אשר ינתן, וז"ס אדני בם, כמו שזכרתי שהיא השכינה המתלבש' בהם בסוד מוחין. והנה זהו נקרא מסירת הפתקין, והנה עד שלא נמסרו, עדיין לא יצא הכח הזה מן המאורות והמאורות הם ברצוא ושוב ויכולים מהר להתחלף מהנהגה להנהגה, אבל כיון שיצא מן המאורות והגיע אל הנפרדים אז מיד הוא מחליף צורה, ולהחזירה הנה צריך כח האי"ן המבליע הדבר משרשו וקשה לעשות זאת הפעולה ואעפ"כ בקושי גדול תוכל להמצא, אך בגלוי הרצון הנה ישב הדין במקומו לבלתי יתפשט, וה"ס [דינא יתיב], והענין כי דינא ה"ס שם

אדני שיש במצח דז"א, שכ"ד צירופים שלו הם כ"ד בתי דינין המוזכרים לקמן בתיקוני הז"א, ובהתעוררות סוף סוף יעשו ההתפשטות הזה שאמרנו. אך בהגלות העת רצון הנה לא יניח להם ההתפשטות אלא יהי' דינא יתיב באתרי', וזה כי סוד הצמצום הוא גלוי הדין הקדום בכח במדרגה ההוא עצמה שנתגלה. פירוש כי כך הי' קדום ברצונו שבאותו המדרגה דוקא יתגלה רק שלא הי' אלא בכח ולא בפועל ונמצא שהי' במקומו אך לא מתפשט וכח הצמצום נתן לו הגילוי. והנה סוף הרצון כבר ידעת שהוא החזרת הדין לחסד ואז יחזור כמו כן הדין להתישב במדרגה ההיא שהי' קדום לה שם לבלי התגלות, ועכ"ז לא לגמרי כי היתה מתבטלת כל הבריאה אלא חלק ממנו, כי לא ישאר לפעול אלא חלק קטן ממנו, והבן היטב:

והנה ע"כ בהתעורר כח הרצון הזה הנה יגרום לדין הזה שלמטה שלא יהי' עומד ונצב שהוא בעומדו להתפשט אלא אף שכבר נתעורר התולדה לצאת הנה יהי' שב להיות יושב במקומו בלא גלוי כלל, ואז אע"פ שנתעוררה המחשבה והתחילה הטפה להנתן תשב במקומה ושם תבלע שנית ולא תמשך למטה ולכן אמר [ודינא לא אתעבידן], והבן. והנה מפני הפעולה הזאת שערא לא קאים בהאי אתר, וזה כי הנה כל שאר המיתוקים הבאים מא"א לז"א הם בסוד המדרגות כל מדרגה ממתקה את שכנגדה אבל זה הגלוי של הרצון הזה מעביר הדינין לגמרי, ולא די בזה אלא שמבטלין אפילו בשעת הפעולה כנ"ל, שאחר שהתחילה להנתן ההארה נבלעת. והנה אין זה אלא בגלוי גדול שלא יהי' בו שום כסוי בי זה הגילוי אינו נותן שום שיעור וגבול כלל, והשערות הן משערות ההארה ולכן כאן אין שום שער מפני שצריך שיהי' מתגלה בלא כסוי, וכיון שצריך שיהי' גלוי כ"כ גדול שישתככו מארי דדינא ולא אתעבד כלל, א"א אלא בכח מעביר הפעולה לגמרי בלא השארת שום לה ומקום לפעול, והבן היטב:

ואמר עוד וז"ל תאנא האי מצחא אתפשט במאתן ושבעין אלפין נהירין דבוצינין דנהרין מעדן עלאה וכו', והנה כדי שתבין זה צריך לפרש לך מאמר א' עמוק מאד והוא בפ' שלח ד' קנ"ט ע"א וז"ל ת"ח תלת עלמין אית לי' לקב"ה דאיהו גניז בגווייהו וכו', והוא סוד גדול היאך האדם מן הפעם הראשון שנברא מסוד זה נברא שלא לעמוד באותה המדריגה שנברא בה אלא להסתלק ממנה אח"כ ולעלות אל מדריגה אחרת, ולכן הי' ראוי להיות מיתה, ולא כמיתה הנמצאת עתה מתוך צער ובטומאה אבל מיתה ודאי שהוא הסתלקות ממדריגה למדריגה, אך הכל צריך שיהי' מושרש בהכנת המאורות שעפ"י סדר זה יהיו מתפשטים שיוכלו להוליד זה הדבר באדם, אך צריך שתדע שג' דברים נמצאים בענין מציאות המאורות, הא' הוא מציאותם מצד עצמם שהוא דבר בלתי

מושג ונודע כלל, כי הלא כל ההשגה אשר לכל משיג איננו לפי מציאות זה אלא לפי הציור שמצטיירים המאורות לפי העין הרואה, וזהו פשוט כי לא השיג שום נביא והוזה מציאות המאורות לפי עצמותם אלא הכל לפי ראות הרואה, ובאמת זהו סוד הכסא כי האצילות ה"ס הספירות בעצמותם ולא מושג, והכסא שם מתקשרים להראות לפי הבחי' הנראית, והנה על מציאות הראשון הוא מה שאמרו בזוהר פ' בראשית בסוד מ"ה מה פשפשת מה ידעת, שהרי הנביאים מתחילין מן הבנין ולמטה לראות ולשאול ולחקור בסוד מ"י כאמור שם, ומגיע אל המלכות, אבל כל מה שהם רואים אינם רואים אלא לפי המתראה להם ולא לפי עצמותם כלל, ולכן נאמר מה פשפשת מה ידעת, שהרי באמת אין ידיעתם כלום, וזהו סוד עדן שנאמר עליו עין לא ראתה אלהים זולתך, כי המציאות הב' הוא המצטייר לפי בחי' העין הרואה, אבל בחי' העדן זה אינו כזה הציור ואינו נראה, והמציאות הב' הוא הנקרא נהר, וה"ס השגה באמת שעליו אמרו רז"ל שהקב"ה מודיע לצדיקים סוד הנהר, וכן אמרו שמן טיפה של הנהר עמדו הנביאים לישראל, ועיין במדרש הנעלם פ' חיי ד' קכ"ה ע"א, ועוד אפרש זה הענין בס"ד, ויש עוד מציאות ג' למאורות והוא המצאם מתלבשים במלאכים בסוד כי שמי בקרבו, וזהו סוד גדול, כי הנה רצה המאציל ב"ה שלא תגיע ההנהגה בעוה"ז אלא ע"י המלאכים, והנה הי' יכול לעשות בלא זה כי תגיע ההנהגה מיד אל האדם מן הספירות עצמם, אך סוד הענין הוא כי הנה הנשמות הם נקראים חלק אלוה ממעל והם יותר מן המלאכים כידוע והם נגזרים מצד העצמות במציאותו כנ"ל וכך הם צריכין להדבק בו, וזהו סוף התענוג, אך האמת הוא ג"כ שבהיותם בס"ז לא היו יכולות להיות בעלי בחירה כי לא יפול בהם שינוי לפי מציאות זה אלא השואה בלי שום חילוף, כמו שיהי' לנצחיות לע"ל, ולכן הוצרך להתפשט, ובמדרגה מקריית להם שלא תהיינה שם לעולם, אך לעשות זה הוצרך שיוכן הדבר במאורות תחילה, ולכן הוצרך שיהיו המאורות מתלבשין במלאכים ועיקר ענין הזה הוא במט"ט שנאמר בו כי שמי בקרבו, וכן מתפשט ג"כ בשאר המלאכים ואז נתנה הנשמה תחת המלאכים והוחק להם היות מתלבשות בגוף אמנם לא לקבוע אלא לשוב ולהתפשט מן הלבוש הזה, וזה כי גם התלבשות השכינה במלאכים אינה קבועה הרבה כי ברצותם להתדבק בסוד העלי' אינם משיגים אותה וצריכין לומר ברוך כבוד ה' ממקומו, וכן הגוף אינו משיג הנשמה והנה אחר שעשתה הנשמה את שלה בנרות הזה תשוב למקור העצמי בסוד העדן ועכ"ז לא לעולם כי אם לע"ל תהי' בסוד עדן לעולם אך עתה אינה אלא לפרקים, והנה העדן והגן הם ב' הקצוות והנהר אינו אלא ההמשך היוצא מן העדן אל הגן, ובאמת האדם כך הוא עומד בעה"ז בגרות בסוד נן, וה"ס גר אנכי

בארץ והולך אל גן עדן התחתון בסוד נהר, וה"ס בנאות דשא ירביצני על מי מנוחות ינהלני ושם ההשגחה לפי בחי' העין הרואה, ועולה עוד אל העדן העליון בסוד מציאות העצמי, וזה הדבר הנה הוא גבוה מן המלאכים הרבה שא"א להם לעלות עמו, והנה יש הרקיע ע"ג הגן שממנו יוצא זה הנהר, וסוד הענין שמן זית זך, והוא כי שפע החכמה הוא הנקרא שמ"ן והוא שפע העדן ויורד דרך הרקיע ונכלל בנהר שהוא הזי"ת שהוא היסוד והשמן הזה הוא ז"ך, והוא כי באמת העדן הוא שורש הכל אלא שממנו מתפשט הנהר לעשות הגן, והנה שורש הכל הוא הכ"ז אותיות כמנין ז"ך כידוע, ואלה הם בסיתום גדול בעדן והרקיע מתגלגל וממשיך האותיות בגלגוליו בכמה צירופים ונמשך הכל בסוד הנהר ונעשה הג"ן, והאמת כי הנהר הוא בסוד שם הוי"ה ב"ה המצרף הדברים בסוד התורה, ונהיה ה"ס רנ"ה של תורה בסוד ר"ן כנפי החיות, ונמצא שסיבוב הרקיע נכלל בנהר בסוד ד' אותיות הוי"ה ב"ה ולכן אח"כ משם יפרד והיה לארבעה ראשים כנגד ד' אותיות האלה, ואלה הז"ך אותיות של העדן יורדין למטה בכ"ו, ומכח זה נעשה הג"ן שהוא מספר כ"ו וכ"ו, והנה הנהר ה"ס התורה כנ"ל והג"ן ה"ס המעשה בסוד לעבדה ולשמרה, אך האדם בעוה"ז הוא בסוד הג"ן בסוד מלכות ד' של יו"ד בהתלבשות בגוף והוא זמן עשית המצות ועל אותו הזמן נאמר גר אנכי בארץ אל תסתר ממני מצותיך, כי אעפ"י שהנשמה בגוף מתלבשת היא מתדבקת ולא מתדבקת וזהו בחי' הגרות ולכן לא יסתרו ממנה המצות, אך בצאתה מן העולם הזה נשאר בסוד הנהר בסוד ז"א שהוא יו"ד ואז נאמר במתים חפשי כי היא חוץ מן המעשה והעסק שם בתורה, אבל סוף העונג הוא העדן שזהו עין לא ראתה כנ"ל. והנה כבר אמרתי לך איך גם עתה יש עונג העדן אך לא בקבע ולע"ל יהי' בקבע, והנה יש בחי' זו של עדן בין בא"א ובין בז"א והוא מציאות העצמי, ויש ג"כ הנהר והגן כי הלא שניהם צריכים להתפשט גם עתה לפי המציאות האחרות שנתקנו אך הוא נעלם לפרצוף עצמו ואינו נודע למטה וז"ס אלהים הבין דרכה והוא ידע את מקומה כי אין הדברים מתפשטים אפי' מפרצוף לפרצוף אלא בסוד נהר וגן בי העדן נעלם אך הכל חוזר אליו, אך העדן בז"א הוא בחי' העדן המתגלה עתה שלא בקבע והוא משתוה לבחי' של עתה ודאי שהוא שליטת הנהר והגן, ולכן נודעים אורחותיו בסוד יו"ד כי הם הל"ב הנזכרים לעיל, ונודע שהוא מבחי' י' של הו"ד, אך העדן דא"א אינו עומד להגלות ולהודיע עתה כנ"ל כי הוא חוזר אל הנצחיות. והנה המאורות נקראים בוצינין, וסודם נרות שיש בהם האור כי האור הוא מהותם העצמי, ובחי' הנר הוא מה שהם מתגלים במציאות הב' והג' שזכרנו. והנה במצח זה בסוד הרצון מאיר האור של הבוצינין שהוא המציאות הא' וזהו [מאתן ושבעין אלפין נהורין דבוצינין,

והר"ע הם בסוד כ"ז אותיות כי י' פעמים כ"ז עולה ר"ע, והוא בסוד השמן הז"ך של העדן, והוא יוצא מן החכמה סתימאה בסוד עדן. והנה באמת מכאן נמשך כח לאבא בסוד הרצו"ן ההולך לנוצ"ר ומשם לאבא כנודע, אך האמת הוא שהאור יורד מכאן אל עדן דז"א ואעפ"י שהוא מתפשט אינו נודע אלא לז"א כנ"ל, וזהו [אלהים הבין דרכה], כי הדרך הוא ההתפשטות שלו, ונכלל בבינה ונתלבש שם ואינו מתגלה, [והוא ידע את מקומה זהו עדן דלעילא שהוא סתום בכח הקרומא וע"כ אינה נודעת אלא לע"י, ופה אומר ידע, כי הדעת דע"י שבאוירא סופו עשה הקרומא ומסבב הח"ס אליו כנ"י, לפיכך ידע את מקומה, ולא אמר דרכה כי אינה מתפשטת לאורחין. ואומר לך עתה למה אומר אלהי"ם הבין דרכה, והוא כי הנה ל"ב אלהים יש במעשה בראשית, ובאמת החכמה ה"ס העצמות לפי המציאות הא' בסוד הוי"ה שהוא שם העצם, אך ההתלבשות בבינה עושה המציאות האחרות, ונמצא שהל"ב נתיבות נעשו הל"ב אלהים והוא ממש סוד הנהר והגן, והאמת כי הוי"ה מנוקדת בניקוד אלהים בבינה, ואז יצאו ל"ב אלהים שבסוד אלהים הם נ' שערי בינה ובסוד חל"ב הם ל"ב נתיבות חכמה מלובשין בבינה, ולכן הבי"ן דרכה, אבל והוא ידע את מקומה הוא ע"י, בסוד לאה כמש"ל כי הו"א וז"ה שניהם עולים לי"ב, אך הו"א הוא בסוד לאה עלמא דאתכסיא והוא עתיק, וז"ה הוא בסוד רחל עלמא דאתגליא ושניהם בסוד התריסר שעתי, ואמר [מקומה] שר"ל המדריגה שלה, כי כיון שאין לה התפשטות אינה נודעת אלא בסוד המקום שלה בסוד החללא דגולגלתא כנ"ל:

ואמר עוד וז"ל עינוי דרישא חוורא משתניין משאר עייניו וכו'

ודע כי חמשה חושים יש לגוף והם, ראי', שמיעה, ריח, דיבור, מישוש, ועכ"ז אין אנו מזכירין אלא ד', וזה תראה בהרבה מקומות בזוהר ובתיקונים, וכן בענין אדם קדמון בעולמות היוצאין ממנו, וצריכין אנו לפרש כ"ז מהו ענינם. דע כי הנה כל העולמות נבראו בסוד עצמות וכלים, וסוד הדבר כי בשעה שנעשה הצמצום אז נשאר רשימו לבד מן האור הא"ס וכמפורש במקומו, וזה הרשימו היא הארה המוגבלת שאינה עוד בלתי תכלית, אך אח"כ נמשך אור הא"ס עצמו שאינו מצומצם ומוגבל בעצמו אלא שהוא משתוה אל החלל דהיינו הרשימה הזה ולכן הוא מאיר כמו בגבול דרך קו א' לבד הבוקע מצד א' לבד כי אינו נכנס אלא בבחי' מלכות של אותו הרשימו, וכבר נתפרש כ"ז במ"א בארוכה, ונמצא שהגבול ברשימו הוא העצמי כי הוסר ממנו האין תכלית והגבול בקו הוא מקרי כי הוא עומד בבלתי תכלית אלא שמשתווה אל הרשימו להתגלות רק בערכו, והנה הכלים הם באמת שרש לתחתונים, אך העצמות הוא אור המאציל ית"ש הפועל בברואיו, וכאשר רצה המאציל ית"ש לסדר פעולותיו לפי התעוררות התחתונים

אז סגר והגביל את אור העצמות בתוך הרשימו שהוא הכלי ואז לא יתעורר העצמות אלא מהתעוררות הכלי וגם לא יפעול אלא באמצעות הכלי וזהו ההרגש הכללי אשר לגוף בסוד חיותו דהיינו המשוש כי לא יחסר המשוש מחלק הגוף אשר הוא חי, אמנם הנה כתיב בדבר ה' שמים נעשו וכו', וזהו באמת סוד גדול וה"ס שחת לו לא בניו מומם, וסוד אם צדקת מה תתן לו וכו' אם חטאה מה תפעל בו, כי הנה זה דבר קשה להבין איך נחשוב החטא פגם ולא פגם, ואם המאציל ית"ש רוצה להתעורר לפי מעשה התחתונים הנה הארותיו לא יאירו בחטאי התחתונים, אמת הוא שאינו צריך לבריותיו וסוף סוף אם אינו מאיר הוא אינו חסר כלום אלא בריותיו חסרים, אך בסוד הספירות אינו מובן הענין היטב. אך אמיתת הדבר הוא זה, דע כי ההרגש הכללי כבר שמעת שהוא המשוש נמשך מהיות הנשמה מתפשטת בגוף בכל חלקיו עד שכל דבר אשר יגע על פני הגוף הנה תרגיש מיד הנשמה אשר שם, וסוד הענין הוא כי ודאי הגוף הוא בדמות אלהים מפני היותו רומז בכל חלקיו למאורות העליונות ולא נמצא חלק קטן בגוף שאינו כנגדו במאורות ובאותו המאור תלוי כמה פעולות ההשפעות לצורך העולמות ולתיקון זה ימצאו מצות או תנאי מצות בתורה וכ"ז ה"ס ההרגש הכללי שבהתעוררות החלק ההוא בכלים הנה שם העצמות עומד להתעורר ולפעול בהתעוררות ההוא, כי זהו פשוט שכאשר תנועת הגוף מן הנשמה כן תנועת הכלים מן העצמות וכל החוקים אשר בגוף האדם בסודם ימצא במאורות, וכבר פירשתי במ"א איך כמו שפעולת הרוח בהרגשי אינו אלא בשורש הרוח דהיינו בלב, כן פעולות העצמות המתפשט איננו אלא בשורש, וה"ס כללות כל פעולה מן הכל כי בסוד הכל נעשה ולא בחלק המתפשט ולא אאריך עתה בזה, אך החושים הוא ענין אחר והוא כי כאשר סוגר העצבות בתוך הכלי להתפעל אחריו, כך יש מקומות שגבר העצמות ובוקע הכלי ויצא דרך שם לבלתי היותו משועבד אל הכלי כי לא יהי' לו הכלי אלא למעבר בעלמא, וזהו בחי' החושים, והאמת כי כללי הנשמה כל כחותיה מתחלקים בד' בסוד ד' אותיות הוי"ה ב"ה, ובד' כחות אלו מתפשטת לבקוע ולצאת ואז נעשים ד' החושים הנ"ל, ותראה מאלו ג' חושים שהם בלי כלי גופני רק בקיעה ופתיחה, וא' היא בקיעה וגם כלי מיוחד גופני, והג' הנ"ל הם אוזן חוטם פה, שהם בקיעה לבד, והעינים הם הבקיעה וגם הכלי. ואפרש לך למה נעשה השינוי הזה לקמן בס"ד, אך די להבין עתה איך הרגש המשוש הוא סוד הנשמה הסגורה בגוף ושאר החושים מה שהיא מתגברת על הגוף, ואם הי' סגורה כולה לא היתה נשמה יכולה לפעול בס"ז ואז אם היו בני אדם חוטאים הרבה לא הי' מציאות קיום לעולמות כי באמת לא תוכל הנשמה לפעול כ"א לפי המוכן לה בגוף וגם תיקון לא הי' נמצא, אך

בהיות זאת הפעולה האחרת שהנשמה מתגברת על הגוף יש תיקון, וה"ס בכל צרתם לו צד ומלאך פניו הושיעם, כמו שנכתוב עוד בס"ד. והנה זה הענין התחיל באדם קדמון שהוא הנאצל הראשון ושם נסתר העצמות בתוך הרשימו וגם בקע ויצא, אמנם הראה שלא נעשו העולמות בסוד הגוף כ"א בסוד הנשמה וז"ס גדול מאוד, כי הנה הע"ב והס"ג הוציאו אורותיהם בסוד אלו הבקיעות של החושים ולא יצאו בזווג הכלים דא"ק ומלכות שלו, וכן מ"ה וב"ן לא יצאו אלא מזווג ע"ב וס"ג דא"ק הפנימי כמבואר במקומו, והנה בתחלה יצאו האורות דאוזן וחוטם והם אורות בלא כלים כי אינם אלא התפשטות האור, אח"כ יצאו אורות הפה, ולהיות הכלי של הבקיעה תחתון מכולם ע"כ יכול להוציא עמו חלקים מחלקי הגוף אשר המשיכו האורות אליהם בצאתם מבפנים ואז בסוד החזרה של העקודים נשארו הכלים עשוים וכ"ז אין שום חלק זווג הכלים בו ואח"כ יצא הב"ן מן העינים ויצאו עמו כמו כן חלקים מן הכלים ועברו דרך הניקודי"ם וקבלו עביות יותר וירדו למטה ונעשו הכלים, ואח"כ נכנסו בהם האורות, ובהשבר הכלים שהוא חלק הגוף לא ירדו האורות אלא חזרו ונעלמו למעלה כידוע וגם שהאירו מתחילה מרחוק אך לא יצאו מן האצילות ולא הי' בהם פגם וגם סוף סוף חזרו ונתעלמו, וכ"ז נולד מפני שלא היו האורות בסוד סגירתם בכלים שיתפעלו מהם אלא אדרבא הוא שליטת האורות על הכלים, והם הממשיכים את הכלים עמהם וע"כ הניחום והבן היטב, כי כאן ה"ס שחת לו לא בניו מומם, וכן אם חטאת מה תפעל בו, וכמו שאפרש לך עוד בס"ד, רק אח"כ בזמן התיקון אז נשרש ב"ן בנוקבא דא"ק ומ"ה ביסוד דכורא, והאמת כי תמ"ה עצמו יצא מן המצח דא"ק כנודע, וגם זהו בסוד הנשמה המתגברת אעפ"י שאין שם בקיעה נראית וכמ"ש לך בס"ד, רק שאח"כ נשרש ביסוד א"ק בסוד הטיפה דיו"ד שלו כי היא עצמה בסוד מ"ה ושם נשרש המ"ה שיצא מן המצח ג"כ ואז נמצאו העולמות יוצאין מן הכלים ולא מן המאורות. כי היוצא מן היסוד הוא מבחי' הגוף רק שיש בתוכו ג"כ מבחי' הנשמה אבל הכלים הם הממשיכים את האורות, וה"ס העצמות הסגור בגוף הרשימו, ושם באמת מגיעים מעשה התחתונים ונאמר שם בכל צרתם לו צר, אך בחי' שורש הדברים מצד החושים ה"ס שחת לא לו, כי כבר שמעת איך מניחין האורות את הכלים ואינם מתפעלים מן הכלים ולכן בכח זה ה"ס ומלאך פניו הושיעם, כי זה הדבר תלוי ממש בפנים ששם החושים, ונמצא יש ב' שרשים לעולמות א' מצד החושים ואחד מצד הכלים, ובהגיע הפגם מצד הכלים אין האורות שמצד החושים נפגמים והבן היטב, וז"ס הנה זה עומד אחר כתלנו וכו', כי הנה בגלות הפתחים נסגרים בין יסוד הז"א ובין יסוד הנוקבא שהם פתחי הגוף ואז הכל נשאר חושך והוא ממש בכל צרתם לו צר, אבל

החושים אינם נסגרים להיותם בסוד האורות השולטים ולכן משם משגיח שהם החלונות והחרכים, ותדע שהחושים הם מצד היסוד והגוף מצד המלכות, והיינו כי חו"ש הוא גי' שד"י שהוא היסוד הכולל באמת כל הו' קצוות, והיינו ש' ג' אבהן ד' ב' וויו נ"ה י' יסוד והנה מלכות הוא סוד הרשימו והו"ק ה"ס הקו כנודע, ולכן חו"ש הוא בחי' הקו ממש שהאורות שולטין, והגוף הוא בחי' מלכות:

ואפרש לך עתה פסוק בדבר ה' שמים נעשו וכו' שזכרתי למעלה, וזה כי כשנברא העולם לא נברא אלא בסוד החושים וז"ס המאמרות, כי לא יצאו הדברים בסוד הזווג כי לא הי' הזווג בסוד פנים בפנים אלא אחר בריאת אדה"ר בסוד כי לא המטיר ה' אלהים על הארץ והנה אז הוכנו בסוד שחת לא לו, ואח"כ כשבא האדם כללם כולם בו ואז נשרשו למעלה ג"כ בסוד דו"ן עצמו בגוף אך הזווג נעשה אח"כ בסוד יום השבת, וה"ס ויכל אלהים ביום השביעי מלאכתו אשר עשה. והנה כשנכללו הבריות באדם ע"כ בחטאו נפגמו כולם, וזה בסוד הגוף שבכל צרתם לו צר, ובהיות שהי' ביום הששי לכן צריך המלך המשיח באלף הששי לתקן זה בסוד יג"לה פ"דיון ז"רע ק"דושים. אמנם בהיות ששורש הבריות הראשון הוא בסוד החושים נשאר ג"כ מציאותם תמיד בסוד שחת לא לו ולכן יכולים להתקיים שלא יחרבו אף כשהאדם חוטא, והנה כיון שפירשתי לך החושים בכללם אפרש לך בפרט לפי סדר דברי האדרא בס"ד ואומר לך עתה למה הזכרתי במנין הד' חושים הדיבור והלא זה החוש אינו אלא הטעם, אבל באמת זהו סוד גדול, כי הנה כתיב כי מי יאכל ומי יחוש חוץ ממני, וסוד הענין כי הנה כבר שמעת איך יש לנשמה שתי פעולות בגוף, פעולה מסוגרת ופעולה גלוי' זה בסוד הגוף וזה בסוד החושים, דלשניהם יש תענוגים, והיינו תענוגי הגוף המה האכילה והשתי', ושאר התענוגים הם תחת אחד החושים, וכל הדברים האלו כך הם בסוד המאורות למעלה כמו באדם למטה כי הם מיני התעוררות לטוב או להיפך ח"ו, והמזון הבא דרך הפה הוא המקיים את בנין מאורות והענין כי כל אלה הם דברים שהבינם המאציל ית"ש בחוקים אשר הכינם להיות שורש מספיק לכל פרטות ההנהגה בכל זמנים, והנה יש הגוף ויש הנשמה שה"ס פנימיות וחיצוניות והם מתחברין זה בזה וצריך תמיד קיום חדש להם וה"ס המזון, והנה כתיב את קרבני לחמי לאשי ריח ניחוחי וכו', וז"ס גדול וה"ס מה שהיו נוהגין הראשונים אחר הסעודה להביא המוגמר, וזה כי יש מין הארה א' המשתוה לבחי' החיצוניות שה"ס הגוף ובבואה הנה תחזיקהו בכל חלקיו כראוי ואז תתפשט בחלקים ההם הנשמה בכל כחותיה, נמצא שעיקר המזון הוא לגוף וממנו מגיע אל הנשמה לחזקה שם, אך יש מין הארה אחרת ההולכת אל הנשמה ומחזיקה ואז תחזיק היא את הגוף, ובאמת זהו

סוד הריח, כי אפילו באדם כן הוא הדרך, המזון מחזיק את האברים ואז הרוח מתפשט בתוכם והריח מחזיק את הרוח והוא בכחו מתפשט באברים ומחזיקם ולכן ריחנא פקחין, וגם דיין עושה כן, וזה נמשך מרוחניות גדול שיש בו וכח חזק, אך עם כל זה אין פעולתו כפעולת הריח, כי הריח משיב את הנשמה שאינה מתיישבת בגוף, וע"כ אמרו רז"ל איזהו דבר שהנשמה נהנית ממנו זהו הריח. והנה פעולת המזון מחזיק הנשמה ג"כ אך מידי הגיע' אליה מן הגוף, וזה צריך תמיד כי בריח לבד לא יתקיים האדם והריח אינו עושה אלא תוספת כח לנשמה להתפשט בפקחות, וזה יחזיק הרבה כח החושים שהנשמה פועלת בלא מסגר כנ"ל. והנה כן יש למעלה, יש הארה המקיימת את בנין המאורות בסוד הגוף והנשמה שבו, וז"ס הלחם, ויש הארה המפקחת את הפנימיות המתחזק בסוד החושים והוא הריח, ובתחלה צריך הלחם, כי לא תתקיים הנשמה אפילו בחושים אם לא יהי' כח הלחם ואח"כ צריך הריח לפקחם, וז"ס את קרבני לחמי לאשי ז"ס המזון, ריח ניחוח ז"ס המוגמר, כי בהעלות למעלה התעוררות הדברים הגשמיים יתעוררו כמותם האורות למעלה, ובהיות דבר של אכילה כך תתעורר מלמעלה הארת המזון בסוד הדבר ההוא, ולכן הקרבן ה"ס לחמי כי בהעלותו הי' מעורר סוד המזון ואח"כ הי' מעורר סוד הריח בסוד ריח ניחוח:

ואפרש לך היטב מהו סוד הריח, כי בג"ע יש הריחות העולין מכל צד בסוד ראה ריח בני כריח שדה אשר ברכו ה', והוא כי השפע יורד לגן ומשם מקבלין הצדיקים איש לפי מדרגתו, אך בתחלה מקבלים הארת הריח וסודו ריח ניחוח, ניחא דרוחא. והוא כי אע"פ שאמרו כבד כועס, אבל התרגזות הכעס נעשה בחומם, וסוד הענין כי בחום יש גבורות הרבה כמו שנפרש לקמן בס"ד ובהתחזקם גורמות חימום הדין למוח, והנה באן נעשה תוקף ההתרנזות ועד שיש התרגזות הזה באדם אין השלוה רבה, כי הלא אף אם אינו כועס אבל אין בו שלוה גדולה מפני חימום הגבורות אשר שם שהם עומדים בכח תמיד להתעורר בדבר נקל ולהשחית כל ההשקט, ועד שיש זה הכח אפילו שלא יצא לפועל גורם איזה עירבוב פנימי לשלוה שאע"פ שאיננו מתגלה אינו שלם, וע"כ צריך בתחלה שיתעורר הריח והוא האור הממתק ומשקיט הרבה חימום הגבורות האלה ואז השלוה מתחזקת במיתוק הזה ובתוך אותה השלוה נמשך האור הראוי לימשך, וזהו ענין הקורת רוח מאמרו רז"ל יפה שעה אחת של קורת רוח בעוה"ב מכל חיי עוה"ז. והנה כן הוא ג"כ למעלה במאורות כי הריח היא הארה הממתקת חימום הגבורות האלה של המוח, ואז האורות נמשכים ברוב שלוה, אך עכ"ז בתחלה צריך המזון שהוא לקיום חיבור הנשמה והגוף ואח"כ בא הריח שהיא לפעולת הנשמה בסוד החושים ופקחות.

ונחזור לענין כי המזון ה"ס קיום הגוף ותענוגיו בהיותו ברבוי ובמהות מיתוק ושאר התענוגים הם לחושים, ובהיות שלמה בזמן השלוה אמר מי יאכל בתענוגי הגוף ומי יחוש לתענוגי החושים חוץ ממני. והנה לפ"ז נמצא תשמיש הפה לגוף ולא לנשמה, אך הענין הוא כי יש לפה ב' שמושים, א' לסוף הראש, וא' להתחלת הגוף, כי היא סוף החושים ותחלת המזון. והענין כי ג' החושים האחרים כולם הם מקומות קבלה והפה הוא מקום השפעה, כי הלא האוזן מקבל הקול, והחוטם הריח, והעין מקבל דבר הנראה המצטייר בו, כמבואר במ"א. אך הפה היא המוציאה וזהו בסוד הדבור כי תולדות מה שנראה בעין ונשמע באוזן ונתקבל בחוטם יוצא אח"כ בפה שהיא מלכות, והענין כי המלכות יש לה כמה מיני פעולות וכל העליות הם בה, בסוד כ"א בזאת יתהלל המתהלל בנודע, וכל בקיעה ופתיחה היא בסוד מלכות והקבלה בסוד המלכות המעלה להם הדברים, אך מלכות יש לה ג"כ פעולות המעבר שהוא מעבר לאורות לצאת דרך בה, וז"ס הפה ולכן היא מוציאה הגבורות ובסודה נבראים הברואים בסוד בדבר ה' שמים נעשו כנ"ל. ונמצא שהפה היא סוף החושים ומוציאה תולדותם לחוץ, וגם לצורך הגוף היא התחלה לכנוס דרך שם אל המקום שצריך להתחלק בסוד המזון. אך צריך שתדע כי הנה כתיב חכו ממתקים, וכן וחכך כיין הטוב, וכן נאמר חלק משמן חכה, וזהו לענין הדבור. אך צריך להבין מהו ענין החיך עם הדבור, אך סוד הענין הוא כי הטעם הוא כח א' משמש בין לדבור ובין לאכילה, וסוד הדבר הוא כי אף הדבור איננו יוצא מן הפה לבד או מן הגרון, אבל באמת כל ה' איברי הפה שהם הה' מוצאות כולם צריכים לצורך הדבור והנשמה פועלת שם בכל האברים ההם להשלים הדבור, וזה כי הה' מוצאות הנה הם העשר ספירות אשר בפה וכולם צריכות לפעול להשלים הדבור, וכן במאכל הנה כל העשר ספירות צריכות לפעול ג"כ להכין המאכל ההוא עד שיהי' ראוי להתחלק בגוף בכל חלקיו לזון אותו, אך העקרי בפעולות הע"ס הוא חתוך שהוא החכמה כי בה התחלקות החלקים והסתדרם, וזהו באמת ענין הטעם מה הוא, כי באמת כתיב וחיך יטעם אוכל, והוא כי באמת בטעם מתחלקים ומסתדרים הדברים ההם ושאר המאורות שבפה מאירים בהם מה שצריך אך זה ודאי שהטעם הוא מקבל הדברים לפי מה שהוא, פירוש כי בכל אדם הושם הטעם שכשעולים אליו המאכלים הנה הרוח שבאדם מתיישבת בהם וזהו תענוג המאכל כי הרוח מתקרב אליהם וזהו בטעם לבד, ואם כל בני אדם היו נעשים בטבע א' גם הטעם הי' אחד, אבל כיון שהם טבעים מתחלפים ע"כ יש טעמים רבים. ושורש זה למעלה הוא כי החכמה שבפה מתעורר' על הדבר הנאכל ומכחנת אותו אם להתקבל ואם לדחות, כי הדבר ההוא אם הוא לפי סדר המאורות

ומתיישבים הנה הטעם יקרבהו ואז יאירו בו כל שאר המדרגות בנחת ובחדוה, אך אם אינו לפ"ז הסדר איננו מתקבל אלא הרוח מואס בו ויפלטהו, ואם יצטרך לבלוע אותו הנה זה הדבר קשה עליו כמשפט כל צער, ובכלל יש דברים המתוקים ודברים המרים המתיישבים עם הרוח ובלתי מתיישבים, אך בפרט יש דבר הערב ובלתי ערב לאוכל לפי' בחי', וזהו וחיך אוכל יטעם לו ששם מתקבלים הדברים ונתקנים בכל בחינותיהם או בחדוה או בצער, ואין קושיא כלום ע"ז מעניני רפואות שאינם עריבות והם מרפאות, בי אדרבא בהם הורכבו שני דברים, זרות הטעם וכה הרפואה, כי כן צריך לפי סוד התחלואים ורפואתם, ואין כאן מקום ביאורם:

ובאמת החיך הוא מקבל הטעם לפי בחי' הנאכלים להיות הנשמה מתיישבת בהם או לאו, וזה הדבר נעשה בכח חכמה ח"ך מ"ה, שהוא החיך וכפי מהות החיך כן יהי' מהות הטעם. והנה זהו בבחינת האוכל, וכמו כן הוא בבחינת הדבור, כי הדבור כבר שמעת שהוא התנוצצות הנשמה כנ"ל, והוא העובר מן הנשמה אל הפה ושם נתקן בכל תיקוניו כנ"ל. והנה החיך הוא הא' להאיר בו ושם הוא נבחן להתקרב בסוד ישוב הנשמה או להתרחק, והנה ימצאו בני אדם שכח החיך שלהם לא יקרב אלא הדבור הנוח והמתוק ואם יצטרך לומר דבר שאינו כך הנה יוציאוהו אך בצער כבולע הדבר המר, ויש אחרים שחיכם מר ויקרב הדברים הקשים כי מה שנעשה בפה ראשית העשי' ודאי הוא בחיך או בגלוי באכילה או בהעלם בדבור, וע"כ נחשוב בחושים הדבור, והיינו הטעם ותולדותיו בדבור כי הוא ותולדותיו באכילה איננו כ"כ עקרי לפעולת הנשמה כמו בדבור אלא נמשך לצורך הגוף כי כך צריך להתחבר שתי הפעולות ביחד סוף החושים ותחלת קיום הגוף:

ועכשיו אבוא לפרש הענינים בפרט, ואפרש לך מה שהעירותיך עליו בתחלה למה בעינים יש בקיעה וכלים, וצריך אתה לדעת בראשונה מציאות חוש העין מהו. הנה כבר אמרתי איך ג' החושים הראשונים הם חושי הקבלה לבד, והפה הוא חוש ההשפעה, וזה כי סודם משם הוי"ה ב"ה, ואין ההשפעה מסוד יה"ו אלא מסוד ה' אחרונה רק שהם מתעוררים ומתפעלים להמשיך לה מה שצריך להוציא הדברים בעולם ואפי' התעוררות שלהם אינו אלא בכח מלכות כידוע. אך זהו סוד הבקיעה שאמרנו למעלה שבכל החושים היא בסוד המלכות, והפה היא מלכות המוציאה הדברים לתחתונים. אמנם אע"פ שהפה מוציאה איננה מוציאה אלא התנוצצות והארה מן הנשמה, אך בעין החוש אינו נעשה אלא ע"י יציאת הנשמה וחזרתה, והענין כי כאן יוצאת הנשמה מן העין כי אינה מתנתקה מן הגוף כמו הדבור ולכן הדבור אינו אלא התנוצצות פרטי והעין הוא

ראי' כללית, והיינו שכל כח הנשמה מתפשט ומתגלה לחוץ להגיע אל הדבר הנראה ועדיין לא נשלמה הראי' עד שתחזור ותצייר הדבר הנראה בעצמה עד שאם הדבר הנראה יהי' בעל ראי' גם הוא יראה עצמו מצויר בעין הרואה אותו, וז"ס ה' יראה אשר יאמר היום בהר ה' יראה, כי השכינה היא ההר והקב"ה רואה אותה וחוזר ומציירה בו בסוד שימני כחותם על לבך, עד שהשכינה תראה במלך ב"ה בסוד כל הנוגע בכם כנוגע בבבת עינו, שהבבת עין היא השכינה הנשרשת בעין, וע"כ במקום ראותו שם נראה ענין ראיתו, וזה כי לראות הראי' א"א אלא כשיחזרו התחתונים ויראו כביכול את עין הקב"ה הרואה כי אז יראו העין עם ההר מצוייר בו, ואז יראה הקב"ה בבחינת ראותו ההר, והבן היטב. נמצא שאע"פ שנראה שהעין היא בחי' יציאה אך הציור אינו אלא בחזרה, ונמצאת הראי' קבלה, והנה כיון שהנשמה צריכה להתפשט החוצה נעשית הבקיעה, אבל כיון שצריכה לחזור לפנים ולראות בבחינת הציור שנצטייר בה, ע"כ שמה על פני' מסוה שלא לראות היא עצמה אלא מתוך המסוה הזה, וזה המסוה הוא העין עצמו:

ואפרש לך עתה ממה נעשה המסוה הזה, אך בתחלה צריך לפרש לך היטב פעולת המסוה לצורך הראי', והוא כי הנה כתיב כי האדם יראה לעינים וה' יראה ללבב. וכבר נתפרש הפסוק הזה בכמה מקומות כי הוא קשה ההבנה, כי אין הערך הולך כראוי בין ראשית הפסוק לסופו, כי העינים המוזכרים באדם הם כלי הראות והלבב הוא הדבר הנראה. וגם כתיב ויגל אלהים את עיני בלעם, ויפקח ה' את עיני אלה ויראו. וצריך לדעת מהו ענין זאת הפקוח', ומהו ההפרש שבין לשון גל או פקח. אך האמת הוא שהנה העין עשוי כמו אספקלריא שנראין בו הדברים. וצריך אתה להבין מהו ענין אספקלריא דנהרא ואספקלריא דלא נהרא. והנה הוא כמ"ש במראה אליו אתודע, ומראה ולא בחידות, והוא ממש ענין אספקלריא המאירה ושאינה מאירה. אך נבאר בתחלה ענין ראית העין, והנה הפנימית הוא סגור והוא עצמו מתגלה בעינים, וזה הדבר לא נמצא אלא בעינים, כי שאר החושים גם כי יש בהם בקיעה ויש התפשטות אינו אלא התפשטות פרטי לפי הענין ההוא, אך העין יש בו התפשטות הנשמה עצמה בכולה בכלל, וז"ס העין והלב שהם מתדבקים זה בזה, בסוד אחרי לבבכם ואחרי עיניכם, דשורייקא דעינא בליבא תליא, והוא כי הנשמה מתפשטת בהתפשטות פרטי בחלקי הגוף ונכללת בכלל א' בלב ושם היא בסוד ההבנה, וזהו הלב מבין, כי ההבנה של הלב הוא ממש ראי', כי כמו שהעינים רואים כך הוא הבנת הנשמה שהיא רק הסתכלות, וכדי שתבין זה הדבר היטב אפרש לך ענין החכמה והידיעה מה היא. הנשמה היא שכל שטבעה להשכיל, והענין הוא כי אין דבר בכל הבריאה שאין חלק בנשמה כנגדה, וצריך שיהי' קשר בין

חלקי הנשמה לבריאה, וזה כי הנשמה היא רואה הדברים ומצטיירים הדברים בעצמה, והוא כי בהשכילה על דבר א' הנה הדבר ההוא ודאי הוא נשרש בה כבר כמ"ש, רק שעד שלא ראתה אותו ונצטייר בצורתה אין השורש ההוא שלם בה, וכשראתה אותו אז מצטיירת בה הצורה ההיא ממש היינו באותו הבה שבה שהוא שורש לדבר ההוא ואז נקרא שהיא חושבת בדבר ההוא ויודעת אותו להיות מצויר בה, וזה כי הפרטים הם חלקי הכלל, והנשמה בה מושרש הכל הכלל והפרט. והנה בכל פרט שתראה תסתכל עליו עד שתדבקהו, ועד שאינה משגת הוא כמו שיש איזה מניעה לפני עיניו שאינו יכול לראות כך אינה רואה באמת הדבר ההוא, וכשתתגבר בראיתה אז תראה ויצטייר בה אם כללי ואם פרטי. ואומר לך ענין הכלל איך יודעת כי באמת מציור הפרטים בכח ההסתכלות עליהם יצטייר גם הכלל הבונה אותם, כי שורש הכלל ג"כ מושרש בנשמה, וסוד הדבר כי אע"פ שלא נמצאים בעה"ז אלא הפרטים אך בשורש דהיינו במאורות יש כח הכלל וכח הפרט וכן מושרש ג"כ בנשמה, אך בעולם יש סוד הטבע שהוא גימטריא אלהים, והוא התפשטות המלכות דעשי' רוחנית המתפשטת לפנימיות בכל הגשמיים. וכבר נתבאר זה הענין במ"א.

ונחזור לענין כי מכח הפרטים מצוייר בנשמה ציור הכלל ואז היא יודעת, ונמצא שיש בנשמה כח רואה את הכל לכל אשר תשים פני' להסתכל שם ואם לא הי' לה מונע תראנו, ויצטיירו בה ראות העין ג"כ בדרך זה, כי הנשמה בכח הבנתה הזאת מתפשטת דרך בקיעת העין ורואה ומצטיירת אך באמצע נפסק הציור, והיינו כי בשובה להצטייר במקומה תפגע בעין ותעבור דרך שם ואז לא יהי' הציור אלא גשמי ואם לא הי' העין שם הי' יכול להצטייר אפי' כל דבר רוחני אך מפני שעברה דרך העין מה שהוא רוחני נשאר לחוץ ונמצא שהנשמה מתפשטת דרך בקיעת העין וחוזרת לשרשה דרך העין עצמו ושם נעשה הציור:

ואפרש לך עתה ענין אספקלריא שזכרתי, ותבין היטב ראית העין הזאת מה הוא, אספקלריא המאירה, היא האספקלריא שאין המסך לאחרי' כדרך שיש באספקלריאות העשויות להסתכל בהם אלא שהיא הזכוכית לבדה שהאור עובר בה מעבר אל עבר, ואז מי שהוא מצד הא' יראה מה שיש מצד האחר של הזכוכית ההוא, אך האספקלריא שאינה מאירה, היא האספקלריא העשוי' להסתכל בה שיש מסך לאחורי' ואז א"א לראות בה מעבר אל עבר, אלא שהמסתכל בה מתראה בתוכה, ותראה שהמסתכל באספקלריא המאירה הנה יראה הדבר אשר מצד האחר עצמו, אלא שיראה אותו דרך מסך, אך המסתכל באספקלריא דלא נהרא אינו רואה עצמות הדבר אלא דמותו המצטייר

שם בהתנוצצות המתהפך לקראתו, והנה כל הראיות של הנביאים אינו אלא במלכות שמתוכה נראים הספירות העליונים, אבל מלכות הנה יש בה ב' פעולות או פעולת חומה או פעולת מעבר והיינו או שהיא סותמת את המאורות שלא יגיעו למטה, או אדרבא שממשיכם למטה בסוד ולא יכנף עוד מוריך, והנה בהגיעתה אותם למטה היא אספקלריא המאירה כי היא כמו קיר של זכוכית המראה מעבר אל עבר מה שיש בתוכה, אך כשהיא בסוד חומה הנה חציה התחתון דהיינו מה שהיא כלפי התחתונים אינו מאיר בי היא בסוד חושך, כי הלא באמת זהו כל סוד ענינה אב הגבורות מתגברות בה בסוד החושך אז היא בסוד חומה הסותמת, אך אם החסדי' מתחזקים בה ואין הגבורות יכולות לסתום כ"כ אז היא מעבר' ההארה למטה והנה אם כשהיא בסוד חומה אעפי"כ אינה כולה חשוך רק חלקה התחתון שהוא מה שהיא מבטת אל התחתוני' אך חלקה העליון בבחי' מה שהיא מקבלת הוא בהיר וטהור בשחקים, כי היא צריכה להיות מאירה מן אור העליון המגיע אליה, והנה המסתכל בה בהיותה בבחי' אספקלריא המאירה, יראה המסתכל מה שלמעלה ממנה ממש כי איננה אלא בבחי' קיר זכוכית, אך המסתכל בה בהיותה בלתי מאירה לא יוכל המסתכל להביט ממנה אלא בצדה המאיר ואז יראה משם דמות המלך ולא המלך עצמו, בסוד ביד הנביאים אדמה, והנה העין נעשה גם הוא בסוד אספקלריא דלא נהרא, שהרי חצי חיצוניות העין הוא בהיר ולצד פנימיותו הוא חשוך עד שהנשמה בחזרתה תבוא אל העין אך לא תעבור לפנים כי תתעכב שם ותעשה ציור הראי', וע"כ לא נמשך מן העין אלא הדברים הגשמים כי לא חזרה הנשמה למקומה אלא העין הפסיקתה בדרך והוא גשמי ע"כ הראי' היא גשמית, ונמצא שבעין עצמו מתיישבת הנשמה בחזרה ושם נראית כמו שאמרתי שהראי' צריכה ליראות, והנה הזוהר אשר בעין הוא נמשך מן הנשמה, ופי' הענין כי העין בנוי מליחות זכות הנמשכות מן המוח וזה כי הלא לנשמה יש צלם שהוא לבושה והוא המתקרב יותר אל הגוף, וחלקי' מסוף הצלם הזה יורדין שם בחורי העינים וממשיכין עמהם מן המוח חלקי' היותר נאותים ומתדבקי' להם ואלה החלקי' הם עצמות העין להתפשטות האור ממנה, אך חלק הצלם הקבוע עמהם הוא המזהיר שם, ובחזור הנשמה אל העין אז מתנוצץ הצלם הזה והיא עצמה מתלבשת שם ומתגלת בציורה ושם נעשית הראיה, וזהו מה שאמרנו שהראי' צריכה ליראות, כי בחי' הציור צריכה שיראה אפי' שלא יראה הצורה שנצטיירה, והציור הזה הוא ממש התנוצצות העין הנראה שהוא התנוצצות הנשמה אלא שמתנוצצת בתוך המסוה דהיינו הצלם שלה שבתוך העינים עצמה, כי אפילו הצלם איננו מתגלה בכחו אלא מתוך העינים כי אם הי' מתגלה בכחו היו העינים כשני אורים גדולים, ובהיות הגוף

בתחילה בסוד כתנות אור היו עיניו של אדה"ר שני מאורות גדולים שהי' צופה ומביט בסוף העולם ועד סופו, ובהחשך הגוף אז לא נהי' אלא באותו הזוהר שהם עתה, אך בחם נראה באמת התנוצצות הצלם עצמו, והנה הנשמה מתפשטת תמיד דרך הבקיעה וחוזרת כמו כן תמיד דרך העין ונעשה ההתנוצצות תמיד שהוא במו הכאה שמכה שם בעין תמיד, ותדע שאם היתה הנשמה חוזרת ללב ומציירת שם ציורה אז היינו רואים כל הדברים אפי' הרוחניות, אבל כיון שאינה עושה הציור אלא בעינים ע"כ א"א לראות אלא הדברים הגשמים, והנה יש בעלי רוח הקודש שהם רואים הדברים מה שא"א לאחרים לראות, וז"ס פקיחות העינים וה"ס נתנה רשות לעין לראות, וזה כי הנה כבר אמרתי איך מן הצלם נעשה זה הענין כי הצלם מתגלה שם בתוך העין ועושה הזוהר, וע"כ בשוב הנשמה דרך העינים ההתנוצצות שלה מתגלה מפני הצלם המגולה שם ואז היא ראי' שצריך שתראה כנ"ל, אך אם יחסר כח הצלם שיסתלק משם הנה לא יוכל הציור לראות וע"כ לא תמצא ראיה, וזה ענין העורון כי לא נשאר אלא חלק הגשמי שהוא הנמשך מן המוח ואין הראי' מצטיירת, והנה האמת הוא שהנשמה מתפשטת בב' דרכי' כנ"ל, בבחי' כללית בסוד הלב ובבחי' פרטית בסוד כל שאר האברים, ובסוד התפשטותה אשר בעין ה"ס הצלם שאמרתי שהוא מתגלה שם בעין, אך ההתנוצצות נעשה בבחי' הכללית שהוא כמו הלב אך אינו נעשה אלא לפי המוכן כבר בעין דהיינו הצלם המתגלה שם, ואם הצלם הי' יותר חזק בגלוי אז גם הציור הי' נעשה בדבר יותר דק, ובבעלי רוח הקודש הצלם מתחזק אצליהם יותר, ולכן יראו גם הדברים היותר דקים, אך עכ"ז אינם רואים אלא לפי ציור העינים לבד, ולכן אם הדברים הרוחנים עצמם יהי' נראים בדרכי' נעלמים יראו ולא ידעו היטב, משא"כ אם הציור הי' נעשה בלב אז היו מתדבקי' הדברים לפי כל עצמותם, ואף אם הי' איזה דבר מתהפך מסיבת התעלמות הציור יהי' הציור פנימי ואז יצטייר ויודע היטב, והנה מפני כך טעה שמואל הנביא, כי באמת הי' רואה הדברים ברוח הקדש כך שהי' דן על פיהן כן, וזה הדבר מפורש בדברי הרשב"י ז"ל בפ' יתרו ע"ש, אך עכ"ז היו שם דברים נעלמים שלא השיג וזה מפני שסוף סוף הציור לא הי' אלא בעינים ולא בלב, וזהו כי האדם יראה לעינים וה' יראה ללבב, שציור הראי' של האדם היא רק בעינים וציור הראי' הפנימית היא בלבב:

וצריך לפרש לך זה הדבר איך יכול להיות שבאדם יהי' דבר א' שלא יהי' כך למעלה במאורות, כי הלא האדם הוא בצלם אלהים, אמנם צריך שתדע כי הנה רז"ל אמרו אע"ג דאיהו לא חזי מזלי' חזי, וסוד הענין הוא שבעבור הצטייר הדברים בעין א"א לראות אלא הגשמיות אבל עכ"ז הנשמה אינה אובדת לגמרי ראיתה אלא שאינה מציירת אותה בגוף

אבל מגיע אליה עכ"ז איזה רושם, וסוד הענין כי הנה כבר שמעת איך החושים הם סוד הפנימיות המתגלה מן החיצוניות, ונמצא ששם הנשמה היא פועלת לבדה אלא שנעשה לה גוף בעינים ועכ"ז הוא יותר פנימי משאר הגוף, כי כבר שמעת איך נעשה בגלוי הצלם, אך זהו קיום גדול לגוף בכל בחינותיו שימצא שם הכלי, ונמצא שגם שם פועל באיזה חלק הכלי אבל אין הנשמה נצררת לגמרי בתוך הכלי אלא תפעול גם בלתו, וזהו מזלייהו קא חזי, ותדע ששם הוי"ה במילוי אלפי"ן הוא סוד אד"ם, וסוד הענין כי האדם צריך שיהי' נשמה וגוף יחד, והם סיד הוי"ה פשוטה ומלואה, אך הפשוט לבד ה"ס הנשמה בפ"ע שאינה נצררת בגוף, ונמצא שיש שני מיני ראיות אחד ראיות הגוף, והוא ראיות האד"ם התלוים בשם מ"ה שלא תצייר הנשמה אלא בעינים, והשני ראית הפשוט של הוי"ה ב"ה שמציירת הציור בלב אלא שאינה מתגלה כ"א לפעמים ברמז אע"ג דאיהו לא חזי, ועכ"ז גם זאת הראי' אפשר שתתגלה ברצון הבורא ית"ש, והראי' הזאת לא תשתמש מן העין כלל בסוד שם הוי"ה לבדו, והנה זאת הראי' ה"ס גלוי העינים כמו ויגל את האבן וכו', ופי' העברה והסרה, והיינו שיוסרו העינים מפעולתם ותהי' הראי' בסוד הוי"ה ב"ה לבד, וזהו כי האד"ם יראה לעינים וה' יראה ללבב. והנה הטעמים למה היתה הראי' של בלעם כגילוי עינים המה טעמים רבים ע"פ סודות גדולות, וא' מהם הוא, יען באמת לא הי' ראוי שיפקחו עיניו להיותו טמא, אלא שבדרך רצון הבורא ית"ש נשתנו עליו סדרי בראשית והוסרו עיניו מראותו ונשמתו לבד ראתה, אך דוד הי' מתפלל גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך, וזהו לא מן הטעם הזה ודאי אלא הענין הוא כי מלבד הראי' בסוד האדם הי' חפץ גם בגלוי עינים, והבן מה שאומר נפלאות מתורתך ולא בתורתך, וסוד הענין כי כ"א משיג השגה פרטית לפי מדריגותו ולפי הזמן, אך התורה היא לאין תכלית בכל דבר מדברי', והנה העינים שהם בחי' השגה כמ"ש זה במ"א הרואים אינם רואים אלא אותו הפרט שהם רואים, אך בסוד מזלי קא חזי ראית הנשמה היא עולה ויורדת לכמה צדדים, וע"כ הי' דוד מתפלל גל עיני כו', כי מתוך התורה שהוא רואה בראיית עין השגתו, יראה עוד כמה נפלאות מצד גלוי העינים, והבן היטב, נמצא כלל הדבר הפנימיות הוא סגור בחיצוניות, וגם בוקע ויוצא בסוד החושים. והבקיעה הראשונה היותר חזקה היא הבקיעה בעינים ששם מתפשט הנשמה בעצמות הבנתה אשר בלב ומשם יוצא הפנימיות ומתדבק בכל הבריות וחוזר ומציירם ואז נותן קיום גדול לבריות המצטיירים שם, ואלה הם העינים בסוד החכמה כנזכר במ"א והציור הזה נעשה כעין עצמו שהוא בחי' כלי אך יותר פנימי ודק וזה עושה שני דברים א' שלא יהי' הציור אלא

בבחי' חיצוניות וגוף וא' שהגוף עצמו נשרש שם ובכח התחזקו שם נתקן בכל האברים במקומן, והנה הגוונין עצמן של העין נעשה בכח שליטת הנשמה כמ"ש לקמן בס"ד:

אמנם צריך לפרש שתה ענין סתימת העינים ופקיחתם, וזהו תלוי בסוד הגבינים והעפעפים, והסוד פקח עיניך וראה, ותבין ענין ספירת הנקודים בסוד ב"ן שיצא מן העינים ומ"ה מן המצח וגם תבין סוד הפסוק והיו לטוטפות בין עיניך שאנו משימין התפלין על המצח, הנה כבר אמרנו שהחושים הם בסוד שחת לו לא, ולכן הנקודים שיצאו מן העינים האורות נסתלקו וירדו הכלים כנ"ל, אמנם כיון שראית העין נעשה בסוד הכלי כנ"ל לכן צריך שיהי' לו ב' זמנים זמן שאף הכלי יפעל שם אין שייך לומר שחת לו לא, כי אין שייך זה אלא במאורות שלא נצררו בכלים, אך יהי' זמן נ"כ שיפעול האור לבדו בסוד הבקיעה שהוא בסוד שחת לו לא, שגם שיסתלק הציור של הכלי לא יסתלק מעשה הבקיעה והם הגוונין הנראים בסתימת העין, כמוזכר בזוהר פ' וירא ע"ש, והנה הענין הוא כי העין נעשה בסוד שם הוי"ה ב"ה, ויש ריסי העינים והגבינים והעפעפים, וסודם אהי"ה אלהים אדנ"י, וזהו שאמרתי שהעין נעשה מן הצל"ם, כי הנה המ' דצלם ה"ס ד' יודין דע"ב, והל' דצלם ה"ס ג' יודין דקס"א, ומן הצ"ם דצל"ם נעשה עי"ן והוא ני' ק"ל כמנין עי"ן, ומן הל' שהוא נ' יודין דאהי"ה דקס"א נעשים הגבינים של העין, ואח"כ מזה האהי"ה יוצאים שני שמות שהם אלהי"ם אדנ"י ועושים העפעפים שהם הכסוים של העינים והשערות שבהם, והנה כשאלה שולטין אז מכסים את העין ואז אין הציור מצטייר בכלים אלא נשאר בסוד שחת לו לא, כי הלא אעפ"י שנסתם העין יש מקום בקיעה שם ואז מתפשט הפנימיות בסוד הבקיעה ההיא, אמנם האמת הוא שזהו בחי' שם ב"ן לבד, פי' כי הלא אנו אומרים שבעין יש שם הוי"ה ואז מתפרש לד' שמות ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן כידוע, וזה כשהוא שולט, אך כשהכסוים שולטין בסוד הנוקב' הנה אז לא נשארת הבקיעה אלא בבחי' אחרונה של הראי' שהיא ב"ן, אמנם צריך שתדע שבאמת ראית העין נמשכת דרך המצח, כי במצח יש מ"ב דמ"ה כמ"ש לעיל, וריבוע מ"ה יורד אל העינים ונותן הראי' (כי ריבוע מ"ה כזה יו"ד, יו"ד ה"א, יו"ד ה"א וא"ו יו"ד ה"א וא"ו ה"א, עולה גי' ק"ל כמנין עי"ן), והנה שם במצח יש התפלין וסודם ד' שמות ע"ס מ"ב, ובס"ז יורד ממש זה הק"ל לעי"ן ומאיר באור הד' שמות ואז העין ג"כ מתמלא באלה הד' הויות, וזה כי ההוי"ה שהיתה כוללת כל הד' גוונין מתחלקת לד' הויות, והנה תבין עכשיו היטב ענין יציאת אורות עיני הא"ק, כי הנה האורות שיצאו מתחלה לא היו אלא הכנות לעולם האצילות כי כל אותן העולמות שאנו אומרים למעלה הנה הם מציאות האצילות שהי' הולך ומזדמן, ואפי' המלכין קדמאין הם כך שהוא כד אכתש

אומנא בפרזלא, והנה לכן לא יצאו מן העינים אלא הנקודים שסופם להיות האצילות, אמנם כבר שמעת איך ראית העין נמשכת מן המצח בסוד התפלין, ולכן כתוב ולטוטפות בין עיניך, וצריך לשום אותם במצח, כי משם יורדין אל העינים ועושין בה הראי', אבל בתחלה היתה בהם הפקיתא בסוד בין לבד והי' צריך למלא בכל בחינותיו אבל קודם שנתמלא היתה השבירה, וזהו מה שידעת כי לא יצאו בתחלה אלא בבחי' נפש לבד ולא קבע עוד שאר בחינותיהם עד שנשברו ואח"כ קבלו אותם, ובאמת הם באות מן המצח בהתגלות המ"ה שבו ואז יצאו ונתחברו יחד. והנה כיון שנשברו הכלים נסתמו העינים ואז הי' השממון כי הכלים נשברו וירדו בלי תיקון אך המאורות נסתלקו מהם והם בבחי' ב"ן לבד שהיא הבקיעה הנמצאת אפי' בסתימת העינים אבל אח"כ נאמר פקח עיניך וראה שוממותינו, כי פקיחת העינים היא הארת העינים בכל בחינתם, וה"ס פוקח עורים שהוא ס"ג ומ"ה כמבואר במקומו שאין שולטין בלילה כי אין השליטה אלא בבחי' ב"ן והע"ב מאיר לה לקיומה, אך כשנפקחין אז מאירין בה כל הד' הויות כסדרן ע"ס מ"ב והוא היקיצה מן השינה, וה"ס טוב עין הוא יבר"ך גי' רל"ב כמנין ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן שבעינים שבבחם יציאת הברכה בראייתם, והנה אהי"ה אלהי"ם אדנ"י עולים בני' עק"ב וכשהעינים מאירים שולטין בסוד הד' הויות שלו כנ"ל הנה הי"ו אותיות פשוטות שלהן מתחברים עם העק"ב ונעשה בני' פק"ח וה"ס פק"ח עיניך וראה, והנה כאן תלוי השינה של הגלות והיקיצה של הגאולה, בסוד אני ישנה ולבי ער, כי בזמן הגלות העינים ישנים שאין בקיעה אלא בסוד ב"ן כי אם היתה יותר לא היתה שינה ואז היא השבירה כנ"ל, ובסוד שחת לו לא, אך הלב ער, והוא כי גם עתה בגלות יש עינים דאע"ג דאיהו לא חזי מזלי' חזי, וגם בחי' החלום יש בגלות ואינו מסוד ההתעוררות הזה אלא סודו הוא הדמיון כי הנשמה שרואה מה שרואה חוץ לגוף מציירת הדברים ההם בדמיון הציור שמציירת ואז נראה לדמיון מה שהיא רואה, אבל ענין לבי ער אינו כן אלא ממש הוא ענין מזלי' קא חזי שיש בזמן הגלות:

ונבוא עתה לבאר ענין העינים של א"א, כי הנה התיקון הזה משונה בו מכל שאר התיקונים, כי שאר התיקונים הם כך בא"א כמו בז"א, אבל בעינים אינו כך אלא הם משונים משל ז"א, ולכך צריך לפי ההנהגה כמו שאפרש לך עתה, ולכן אמר עינוי דרישא חיורא משתניין משאר עייניו, ודייק לומר משתניין להודיע שהתיקון בכאן הוא להיותם משונין משא"כ בשאר התיקונין, והענין כי כבר אמרנו שג' כסויין יש על העין סוד אהי"ה אלהי"ם אדנ"י, וכשההוי"ה שולטת אז מתחברת עם הנ' שמות ג' הוי"ה שעולה ע"ח, ועם העק"ב הנ"ל עולה גי' נ"ר ואז יורד האור מן המצח ושורה עליו ואם לאו הוא חושך,

והנה לכן מדליקין שתי נרות בנר שבת ונר י"ט שהם כנגד שני הנרות שבשני העינים אלה, וגם אין מברכין על הנר עד שיאותו לאורו והיא הראי' בעינים שבהם האור שורה על הגר כמ"ש והנה כשבא הק"ל דמ"ה למטה בעינים אז נעשה זה הדבר ומתחבר הק"ל היורד עם הק"ל שיש כבר בעי"ן ועולה גי' ס"ר, וה"ס כי ס"ר לראות, והנה גם שתי העינים הם ס"ר כי שני פעמים עי"ן גי' ס"ר, אך בסוד הנ"ל הנה בבל עי"ן יש ס"ר כנ"ל, ואז מאירין בו עשר הויות בסוד ע"ס, וע"ב כתיב בציצית וראיתם אותו, כי עי"ן עולה ק"ל, וכנ"ף היא אהי"ה דההי"ן קנ"א, שמלואו ק"ל לבד הפשוט והבן, ואז נמשך האור בנר כנ"ל, וסוד הענין כי רז"ל אמרו עינא וליבא תרי סרסורי דעבירה, כי באמת אחיזת הס"א בנשמה היא בסוד הצל"ם שהיא המלבוש המחבר אותה עם הגוף, וע"כ צוה הקב"ה לשום הציצית בכנפות הבגדים כדי להציל כנפות הצלם הקרובים אל הס"א שלא תתאחז הס"א בם. והנה כבר שמעת איך בעין מתגלה הצלם ושם בסודו נעשה הציור, והענין כי הנשמה יוצאת בסוד הבנת הלב דרך העינים וחוזר ומצטיירת בעינים ומשם אח"כ מגיע ההרגש אל הלב, ובהיות שהי' הציור בסוד הצלם ע"כ הי' מוכן אל אחיזת הס"א, וגם ההרגש נעשה בלב וכיון שהוא מס"ז כבר נקרב אל הס"א והנה ע"כ צריך להסתכל בציצית כדי לתקן זה העין שתתחזק בכח המצוה בכח האור של מ"ה כנ"ל ובכח זה ניצולין מן העבירות:

ואשלים לפרש לך עתה ענין הכסותא והגבינין, והוא כי העין הוא משגיח ופועל בכח וכשיש ח"ו עונות למטה גורמין שהס"א תוכל להתאחז בעין מצד הדין שבו כמו שנבאר לקמן בס"ד בענין הגוונין, ואז נאמר ותכהין עיניו מראות הכתוב ביצחק שהוא דינא קשיא, אמנם אם הי' נשאר כך הי' צריך הדין להעשות מיד בלי איחור ומפני שהקב"ה רוצח להאריך אפו הושמו מפני כך הכסויים על העין שאז העין נסתם ואינו משגיח ואז יש ממש ארך אף, שאין דין נעשה ונשאר הדבר בסוד הנוקבין שהם אלהי"ם אדנ"י לאה ורחל והם הכסוים והשערות שבהם והכל מתנהג בכח שם אהי"ה שעומד בנבינין שה"ס אימא, וה"ס אהי"ה אשר אהי"ה, אהיה עמם בצרה זו ואהיה עמם בצרה אחרת, בי שם אהי"ה הוא השולט בגלות להציל ישראל, כי סוד הגלות הוא ממש ענין סתימת העינים בסוד פק"ח עיניך, והנה ע"ז נאמר כי ה' אלהיך אש אוכלה הוא אל קנ"א, כי בשלוט העפעפים הנה הכל הוא בדין אעפ"י שאין הדין פועל מיד כמו העינים הנפקחים בדין, אבל מכאן נמשך הגלות וכל הצער שבו שהוא דבר ארוך, וזהו אש אוכלה, שזהו ממש ענין הגלות, וה"ס להט החרב המתהפכת שהוא ממש השערות של העפעפים שהם אדנ"י דינ"א, וכמה בעלי אש וגחלים מתלהטים מהם, והנה הכסות והשערות כבר

אמרנו שהוא אלהי"ם אדנ"י העולים קנ"א, ועליהם נאמר אל קנ"א, ואמר לשון אל כי אעפי"כ איזה מיתוק של חסד נמצא בהם שאל"כ לא הי' העולם יכול לעמוד, גם רז"ל אמרו דומה דודי לצבי, כמו שהצבי עינו אחת פתוחה ועינו אחת סתומה, כן הקב"ה עין ימינו שהיא חסד פתוחה, ועין שמאלו שהיא דין סתומה, והנה כ"ז אינו אלא אריכות אפים אך כשהקב"ה רוצה לעשות דברו יפקח עינו ואז אם יש דין לעשות יעשהו מיד ומיד יחזור ג"כ העין לחסד כיון שהשלים דינו, וז"ס הקב"ה מוציא חמה מנרתיקה רשעים נידונין בה וצדיקים מתרפאים בה, כי בעוד שהעין בתוך נרתיקו שהוא הכסות הכל הולך באריכות אפים, וכיון שהיא נפקח מיד נעשה מה שצריך אם לדין ח"ו ואם לחסד, והנה יצחק נאמר בו ותכהי"ן עיניו מראות, אך ביעקב נאמר ועיני ישראל כבד"ו מזוקן, והוא סתימת העינים, וזאת היא ההנהגה הצריכה להניח הדברים באריכותם אשר לא נעשה פתגם מעשה הרעה מהרה, אך יצחק הוא הדין הקשה הנכסה מפני הדין ואם נסתם הכסות לפניו יתארך האף, אך אם נפקח נעשה הדין מיד ונעשה הדין לרשעים ורפואת צדיקים, והאמת שכשהעין שולט שהוא שם הוי"ה, אלה השמות האחרים אינם מתגלים לפניו כלל כי נכסים תחתיו ונבלעים בו, ולכן באותו הזמן נשאר העין בלא כסות אלא שכיון שאדם התחתון הוצרך להברא בדרך הנהגת הבחירה להראות בצורתו כל מה שיש בזו"ן לצורך הבחירה ע"כ נברא בכסות רק שיוכל לפקוח אותו ולחזור ולסותמו, אך למעלה אינו כך אלא כשצריך מתגלה הכסות וכשמתגלה העין נבלע הכסות בסוד ולא יכנף עוד מוריך כמו שתשמע עוד בס"ד והוא ממש סוד הדנים שאין להם כסות על עיניהם כלל:

ואפרש לך עתה זה הענין היטב כי הוא באמת סוד גדול מאד, דע כי כל מקום שיש בקיעה הפנימיות סודו היא היסוד של הזכר הבוקע היסוד של הנוקבא, כי שם נעשים ע"ס בפרטיות אותו הענין ואותו הפעולה, ואז נמצא הפנימיות בסוד עשר ספירות של הזכר וחיצוניות בסוד ע"ס של הנוקבא, והיסוד של זכר הוא יוצא מן הנקבה, וסוד הענין כי ב' מיני התלבשות הזכר בנוקבא הם, או בסוד זיווג ואז היסוד של זכר נכנס ומתעלם ביסוד הנוקבא, ולפעמים הוא בדרך אחר והוא שהזכר מתלבש בנוקבא להשפיע בתחתונים ואז היסוד של הזכר מתגלה לחוץ מיסוד הנוקבא, וזהו מה שאנו אומרים שהיסוד דדוכרא יותר ארוך מיסוד דנוקבא, כי באמת נמצא לו התפשטות יותר משל נוקבא וזהו ממש סוד היום והלילה, וה"ס מה שאמרו רז"ל על וילון שנכנס שחרית ויוצא ערבית, וס"ז הוא כי מעטרת יסוד של הנוקבא יוצא איזה לבוש דק ומלביש את יסוד הזכר המתגלה ובהיותו מלביש כך הנה האור שלו מתעלם בו אך בהכנס זה הלבוש

בשרשו דהיינו העטרה הזאת אז יקרא שהוא נכנס ואז האור יוצא. ולפי"ז חור העין עצמו הוא בחי' סוד הנוקבא, והאור הפנימי היוצא משם הוא בחי' יסוד דוכרא, והנה השערות אשר בגבינין הם ממש השערות אשר ביסוד נוקבא ויש איזה עור מתפשט סביב החור וה"ס עטרת היסוד שהוא הוילון שזכרתי, וכשהוא זמן שהוילון מתפשט אז היסוד של הזכר נעלם וההתפשטות הזה הוא ממש סוד מלכות שהוא הוילון כנ"ל, בסוד אלהי"ם אדנ"י, והנה למטה בזו"ן כיון שההנהגה אינה שוה ע"כ יש תמיד זה שהוילון עומד להתפשט וכשהעין שולט אז זה הוילון נכנס בשרשו ונשאר סביב לעין, ולכן תראה שאין התנועה בעצם כלל לפתוח או לסגור אלא בעור הנמשך מסוף העצם שהוא עטרת היסוד שזכרנו, וגם תדע שכל הכלים שסביב לנקבי' הם מבחי' עטרת היסוד. ועוד אפרש הכל במקומו בס"ד, כי באמת גם באוזן חוטם פה יש כך והנה בוו"ן הוא כך כמ"ש, אך בזמן הזווג אינו כך כלל כי זה הוילון אינו אפי' מתגלה, וסוד הענין כי בזמן הזיוג כתיב ולילה כיום יאיר, ותראה שאינו אומר שלא יהי' לילה כלל אלא ולילה כיום יאיר, וס"ז כי הזיוג הוא ממש המיתוק שנמתקות הגבורות בחסדים, וע"כ צריך שהנוקבא בבחי' עצמה תקח מיתוק החסדים, וזה הענין נתפרש במ"א ואין כאן מקומו, איך ירושלים היא בדרום ובית המקדש בצפון, והנה זה צריך שיתחיל מן השורש והוא בדעת, כי הדעת הוא יסוד אבא ואמא, והנה כבר ידעת איך מחכמה דהיינו אבא בא הזיוג, וע"כ צריך שיתחזק הזכר על הנוקבא היטב בסוד והוא ימשל בך, וכן היסוד דאבא יתחזק על יסוד דאימא עד שלא ישאר בחי' וילון כלל כי לא יהי' רק היסוד דאימא שהיא הבקיעה אך העטרה תהי' נכללת ממש ביסוד וזהו גורם והוא ימשל בך והבן היטב, כי כמו שנעשה בעטרה ביסוד דאימא כך נעשה בנוקבא, ובהיות היסוד כולל בעצמו העטרה כן יהי' הזכר שולט בנוקבא שליטה גמורה כי אז יתפשט יסוד אבא בלא מסך שיכול להמצא בשום זמן כלל, והנה האדם למטה הוא בצורת זו"ן, ולכן יש הבכויים כי אפי' בזמן שהעין נפקח אינו אלא שהכסוי נאסף אל שורשו והוא הוילון הנכנס, אבל בא"א לא נמצא כסוי כלל כי הוא עומד רק בסוד זמן הזיוג שלא נמצא אפי' כסוי כלל, ובאמת משם יוצאין הדגים שסודם בסוד היסוד העומד תמיד בתוך המים שהוא היסוד בזמן הזיוג וה"ס יוס"ף שנאמר בו בן פורת יוסף בן פורת עלי עין, שנפקח עליו העין העליון מחמת היותו בסוד זמן הזיווג שהעין נפקח תמיד, ואז מאיר העין העליון של הא"א. והנה ענין זה בא"א הוא לשמירת הז"א, והסוד כי השמירה תלוי' בסוד הגבורות וה"מ השס"ה מצות לא תעשה שכך הם מדריגות אחיזת הס"א בקדושה, ולכן צריך להתקן בסוד קיום המצות שאז הגבורות פונות אל החסדים ונמתקות בהם ויען לפעמים אין בני

אדם זהירים בקיום המצות כראוי לכן הושמו תיקונים עליונים להתקיים העולם בחסד, וזהו ממש סוד פקיחת עינים כי שם נכללת תמיד העטרה ביסוד למען יגבר הזכר וזהו ממש מיתוק לגבורות של הכסוים בסוד אלהי"ם אדנ"י, ולכן אמר מ"ט משום דכתיב הנה לא ינום ולא יישן שומר ישראל, כי למטה יש השינה ואז הכסות סוגר לעין כנ"ל שלא נשאר אלא בחי' בקיעה מועטת בסוד ב"ן, אך בא"א אינו כך, והטעם משום שהוא שומר ישראל שהוא ז"א ישראל דלעילא:

ואפרש לך ענין השמירה הזאת היטב. הנה כתיב אם ה' לא ישמור עיר שוא שקר שומר, והענין כי הנה אמרו בסוד ה' הוא האלהים, ה' הוא בא"א, הוא האלהים בז"א, ה' בז"א, הוא האלהים בנוקבא. וצריך שתדע כי ג' אלהי"ם הם בסוד המוחין דקטנות ולהם ק"ך צירופים לכל אחד, וג' פעמים ק"ך הוא ש"ס, עוד יש ה' אותיות עצמם של אלהי"ם הרי שס"ה, וכנגד זה יש שס"ה מדרגות לס"א לאחוז ח"ו בקדושה, וע"כ הושמו שס"ה מצות ל"ת בתורה להציל הקדושה מן הס"א, ואלו השס"ה מצות הם ג"כ סוד אלהים קדושים האלה שבכח המצות הס"א נכנעת לפניהם. ואלה המצות נקראים גדרים, ונאמר עליהם ופורץ גדר ישכנו נחש, כי הנה לא נעשו הגדרות אלא ע"פ מנין הנחשים שבהיותם שס"ה לכן הוצרכו להיות המצות כך, ולכן אין גדר בלי נחש, וכל אזהרה יש לה העונש הבא אחרי' ממילא. והנה על סוד השס"ה האלה השומרות את הקדושה נאמר הנה מטתו שלשלמה ששים גבורים סביב לה, ותראה שאומר סביב, והוא בו"ק, כי זהו נקרא סביב מכל צד. והנה ו"פ ששים הם ש"ס שהם הנ' ק"ך שזכרנו, אך הה' עצמה מקומה במטה. וזהו הנ"ה מטתו שלשלמה, שגם ה"נ"ה עולה ס', כי הה' עצמה נעשית ס', וזה כי זאת הה' סובבת מן הימין לשמאל ומן השמאל לימין, וסוד זה ה"ה ואז היא ג"כ ס', שגם היא לוקחת עשרה צרופים מכל קצה מו"ק כי היא המלכות שבכולם ומגיע אלי' עשר מכל שאר הספירות וכולן נכללין בזאת הה' הרי ס', וע"כ נקראת הנ"ה. והנה מט"ט כולל אח"כ כל אלה החלקים בסוד שיתין פולסי דנורא כי הנה לכל צד הם ס' ולכן נכללין כולם ס' בתוך ס' ואז נקראים שתין פולסי כנ"ל, ובכח זה לוחם ומכניע הס"א ושומר השכינה ולכן הוא נקרא בשם זה של שומר ובו הם כל המלחמות הנעשות עם הס"א, ובו נשתמש אברהם אבינו כשנלחם עם המלכים, וסוד הענין וירק את חניכיו ילידי ביתו שמונה עשר ושלש מאות, וזהו סוד גדול. דע כי כמו שמט"ט כולל סוד ס' פולסי כנ"ל כך הוא משתמש בהם לכלי זיינין ולכן הם נחלקים בס"ז לדרך אחר, והוא כי כמה מיני מאורות צריכין להתחבר לעשות פעולה אחת, אך העיקר בפעולת המלחמה הס' פולסי אלה, וכפי מה שהם מתחברים כך ממשיכין עמהם כמה אורות מכמה מדרגות להשלים

פעולתם, וסוד הענין הנה הריגת ס"א נעשה בכח שם מ"ב שהוא השם שבו הכה משה את המצרי כמפורש במ"א. ונמצא שזהו מה שצריך להשתמש ממנו בראשונה ונשארו שי"ח מהש"ס מאלה האלהי"ם והם מתגברים על הס"א להכניעה וממיתים אותה בכח השם מ"ב, וזהו כמנין אליעז"ר בעצמו שהי' בסוד שי"ח אלה, וסודם ג"כ סוד התלת עלמין הנכללין בעוג מלך הבשן וכמבואר במ"א. ונמצא כי הם מתחלקין לחילוקים הרבה לפי המקום שהם עומדים שם רק שבסוד ש"ס הם שי"ח אלה. והנה ע"ז נאמר אשר אמרו לנפשך שח"י ונעבורה, כי באלה השי"ח תלוין הכנעת הס"א ואינה יכולה לעבור תחומה מפני כח אלה השומרים, אך כשיש פגם ח"ו הנה אין כח באלה השומרים ונשפלים לפני הס"א עד שיהי' לה מקום לעבור, וזהו שח"י ונעבורה. והנה ע"ז נאמר כל רעי' בגדו בה היו לה לאויבים, ותראה שאינו אומר היו לה אויבים אלא לאויבים, והענין כי כשיש קלקול ח"ו, תחת שאלו השומרים היו שלא יניחו הס"א לעבור, אדרבא היו לאויבים לצורך אויבים לעבור בהם ולהגיעם למעלה מתחומם, כי הנה הם ג"כ השורש לס"א כנ"ל. ובאמת מנצפ"ך הוא שורש כ"ז הענין באותיות והם העומדות אם להכניע הס"א או לתת לה ח"ו מקום כניסה, וס"ז רי"ע גימט' פ"ר כמנין מנצפ"ך, ולכן כל רעי' בגדו בה שהם אלה הגבורות הבאים מצד ריע מנצפ"ך, ונמצא ששורש הכל הוא שצריך ששם הוי"ה שבז"א ימתיק אלה האלהי"ם בסוד הוי"ה הוא אלהי"ם ומנצפ"ך נמתק ואז תהיינה הגבורות לתיקון ולא לקלקול, וז"ס אם הוי"ה לא ישמור עי"ר שהוא מנצפ"ך בגימט', שוא שקד שומר שהוא מט"ט, כי כל השמירה נמשך משם הוי"ה ב"ה שבז"א שממתק את הגבורות שלא יהיו הם עצמם לאויבים:

ואומר לך מהו סוד השקידה המוזכר פה שוא שק"ד שומר, אך סוד הענין הוא כי הנה כתיב אשרי אדם שומע לי לשקוד על דלתותי יום יום לשמור מזוזת פתחי, הרי מן השקידה נולדת השמירה. וס"ז כי הנוקבא היא הפתח בסוד המעבר של האורות אם לצאת אל התחתונים או לעלות אל העליונים. ותראה כאן באיזה דרך היא נעשית כך, כי כבר שמעת ענין ההרכב. שבהם תלוי ענין ההנהגה בכל פרטי' וזהו עיקר גדול לזכרו תמיד להבין ענייני חכמה, כי הספירות הם עשר ובהם כל ענייני ההנהגה נעשית מחמת רוב קשריהם בהרכבותיהם. ונמצא שלעשות פעולה אחת תצטרך להאיר ספירה אחת אך בבחינת קשר פרטי אשר תתקשר לאחרים כי זולתו לא הי' כך ונדבר עתה מן הפתח, וגם זהו כלל גדול כי לפי הקשרים שמתקשרים למעלה כך תצא הצורה בכל חלקי' למטה. ונמצא שיש בפתח למטה המזוזות והדלת כי בלא"ה אין פתח, והדלתות על הרוב הם שנים כי הנה גם משקוף וגם מפתן יש וכולם יש להם שורש. אך נדבר עתה

על הפתחים שהם בני שתי דלתות ושתי מזוזות שבהם תבין ענין הפסוק הזה ששאר החילוקים אינם שייכים לענייננו. והאמת הוא שהנוקבא היא השער כמו שאמרנו, ויש בה שתי בחינות פנימיות וחיצוניות, והם תלוין בנו"ה דז"א, הפנימיות בנצח, והחיצוניות בהוד. והנה הגו"ה עצמם הם שתי המזוזות, ושתי הבחינות של הנוקבא הם השתי דלתות, ובאמת בסוד האותיות הם שני דלתין, וסודם ג"כ ב' פעמים כ"ב אותיות כי הד' צורתה ד הרי כ"ב (שני וי"ן ויו"ד) והם שני פעמים כ"ב וכשתחבר כ"א מהם נעשה ד' אחת לבד, ובהתחבר שני הדלתות נעשה ם סתומה וה"ס הנוקבא בסוד פתח הנפתחת והנסגרת בסוד מ' פתוחה ום' סתומה. והבן היטב הענין הזה שבו תבין ענין המצוה של המזוזה על מתכונתה, הנה הנוקבא היא אחרונה שבספי' והיא אות רביעית ה' אחרונה של שם ולכן נקראת דלת. וצריך להבין היטב טעם הקריאה כך, כי אמת שהר' הוא כ"ב אותיות כנ"ל אבל כמה אותיות אחרות יוכל להצטייר כך כי גם אות ה' היא כך אם הציירו כזה ה הוא כ"ב. אמנם ענין האותיות באמת הוא ענין גדול שבהם כלולים כל משפטי ההנהגה, והנה הדלת הוא הסוגר השער ובבחי' הזאת נקראת הנוקבא דלת בסוד מה שהיא סוגרת את הז"א שלא יהי' מושג אל התחתונים, ובס"ז היא רביעית אל הז"א אפי' בזמן העיבור שהיא תלת כלילין בתלת והיא רביעית אליו כי משלימתו הוא זה להיות סגור ממנה, ובהבנותו צריך להבנותו כך, וכן אח"כ בזמן הגדלות היא מתפשטת כנגד ד' ספירות תנה"י שהם הצריכין להיות נסגרים להיותם הקרובים יותר אל התחתונים. וכמה טעמים יש בהם שהם צריכין להסגר והוא ענין ארוך לפרטם, וכללות הענין הוא להיותם קרובים אל התחתונים ומוכנים להאיר יותר בלא שמירה אחרת ע"כ צריך ההסגר הזה, ובס"ז ההסגר נקראת דלת, וכ"ז נעשה בשם שלה שהוא אדנ"י, וזה השם עצמו לפעמים יפעול בסוד דלת הסוגר השער, ולפעמים בסוד שער פתוח, וזה נמשך לפי ההארות, כי הנה כתיב אז ירדו לשערים עם ה', וכן כתיב אז לחם שערים. דענין זה נתפרש בס"א איך ג' שמות אדנ"י יש ביסוד נוקבא שעולין קצ"ה בסוד קצ"ה הארץ, וכשג' הויו"ת יורדין להם שהם כמנין לח"ם אז יתמלאו האדני"ם ויעשו כ"א מהם שער ואז הוא שער מוכן להכנס הראוי לכנוס ולצאת הראוי לצאת, אך כשאין השם הוי"ה ב"ה מאיר בהם אז נשארים בבחי' ד' אותיות לבד, ובס"ז הם דלתות הסוגרות השער, וז"ס זה השער לה' צדיקים יבואו בו, כי נעשה שער בכח שם הוי"ה ואז צדיקים יבואו בו, ונמצא שיש ב' בחינות לנוקבא בחינת שער ובחי' דלת, והדלת התחיל אפילו מזמן העיבור, וה"ס דלה כי באמת היא כך בזמן שאין התפשטות כלל כי אפי' ד' אותיותי' נכללין בד' אחת לבד כי בבוא אח"כ שם הוי"ה ב"ה הנה יתמלאו כל

האותיות ויהי' הכל רווחה בסוד שער פתוחה. והנה מכאן נמשכין אח"כ הי"ב שערים של ירושלים, כי הנה ג' אדנ"י הם וג' הוי"ה נמשכו אליהם יעשו אותם שערים כנ"ל, ואח"כ כל אות של הוי"ה אחת יוצאה ממנה הוי"ה שלימה בסוד הי"ב שבטים, ואז כל אחד א' מהם שנתחברו אל אות א' מן אדנ"י נעשו לו ג"כ שער שלם ואז הם י"ב שערים. נמצא ענין הדלת פעולה פרטית לנוקבא בסוד סגירתה ופתיחתה ותלוי הכל בשם אדנ"י. והנה יש בנוקבא ב' בחינות כנ"ל, ולכן הם שתי דלתות ובשתי דלתות אלה נכללין ג"כ הכ"ב אותיות לצורך מה שאפרש לך אח"כ בס"ד, אך כדי להעשות בה פתיחה וסתימה צריך שיגיע אלי' התעוררות מלמעלה, וזה כי הנו"ה דז"א הם שורש לנוקבא כנ"ל, ולכן הם מתגלים בה בבחי' הזאת של סגירה ופתיחה ובס"ז הם מזוזה, וזה שמזוז"ה עולה אדנ"י מפני שאע"פ שהם הנו"ה דז"א אינם במקומן אלא כחם בנוקבא בפעולתה זאת, והנה הדלתות קבועות במזוזות ובכחם נפתחים ונסגרים כי הם המניעים אותה תמיד, והנה הס"א הי' לה איזה אחיזה באיזה דלתות. ופירוש הענין כי הנה כתיב ואחר הדלת והמזוזה שמה זכרונך, וז"ס גדול כי הטעם שהנוקבא נעשה דלה הוא כדי לסגור האורות מפני הס"א שלכן הנוקבא עומדת אחורי הז"א כי שם הי' אפשר לס"א להתאחז מפני היותו אחור, והושמה השכינה לסגור בסוד עזר כנגדו וסיד ועזר מצריו תהי' כמבואר במ"א, ואז אין הס"א אוחזה אלא אחורי הדלת:

והנה באמת יש כאן מקום להקשות, כי הנה אחרי הדלת היא בבית ולא בחוץ ולפ"ז הי' צריך להיות להיפך, אך סוד הענין הוא כי הנה כתיב ושתים דלתות לדלתות וכו', והוא כי באמת יש דלתות נפתחות לתוך הפתח ואז כשיהיו נסגרים מה שיראה מהם הוא האחור, ויש נפתחות לתוך הבית וכשנסגרים יהי' נראים הפנים, וסוד הענין הזה הוא כי הנה צורת הם סתומה הוא בסוד שני דלתין ולפי צורת הפתח היו צריכין להיות כך דה או כך תד אך סוד הענין הוא בסוד הפתחים כי כשהם נסגרים הם ם' סתומה שוה מכל צדדי' וכשהם נפתחים נפתחים בסוד הו' שהוא היסוד הפותח, ובאמת אז הדלתות עצמן נעשים מעבר אל האורות היוצאים ואז פניהם כלפי האורות ואחוריהם נכנסים לפנים וגם זהו מיתוק גדול לאחוריים והנה הו' נכנסת בהם כזה ם כדי לעשות הענין הזה של האחורים ואז נשארת הדלת פתוחה כזה דע ואז נמצאים האחורים חציים כלפי הפתח וחציים כלפי הבית וע"כ צריך ד' דלתות שנים אחורים כלפי הבית והם שנים העליונים ושנים כלפי הפתח שהם שני התחתונים. והנה ישראל כשהיו עובדים ע"ז היו משימין אותם באחורים של הדלת שכלפי הבית כי היו רוצים להסתירם שם אבל הם עצמם בבחי' אחורי הדלת שהוא האחורים שזכרתי למעלה שמשם יונקין הס"א

בהעשות המלכות דלת לז"א, והיניקה היתירה שלהם הוא באחורי הדלת השמאלי והמזוזה השמאלית. והנה לכן צריך שיתגלה האור אי' להכניע הס"א שלא תוכל להדבק שם הרבה ותכנוס לפנים, וסוד הענין לפתח חטאת רובץ, כי אפי' כשנפתח הפתח מפני הדלת השמאלי היתה הס"א רוצה להתאחז ולהכנס, וע"כ לפתח חטאת רובץ, ומפני זה יש המזוזה והוא גלוי מיסוד אי' שהיא שורש נוקבא ובהאיר זה אז הס"א מוכרחת להכניע. והנה פרשת המזוזה היא ממש רחל מצד אימא ושם מתגלה שם שד"י שהוא מיסוד אימא וזה מתגלה במזוזה הימנית שהוא הנצח שאז מגביר כה הנצח שהוא הימיני והס"א צריכה להכנע לפניו, והראה שהפסוק אומר לפתח חטאת רובץ. ונמצא שהוא רוצה להדבק בבחינת הפתח, והאמת כי הת' היא נוקבא בסוד הד' שזכרנו ושם יש הפ"ת בסוד ד"ם ד"ם כנודע, ובס"ז רוצה הס"א להתאחז ח"ו אך כשמתגלה בחינת המזוזה שאמרנו אז הכל נתקן ופתח זה נעשה בסוד אחר, כי הנה כבר שמעת איך ת' עלמין דכסופין נמשכין למטה אל זו"ן והם מאירין בג"ע כנ"ל ואלו הם המאירים בזה הפתח ונעשית הד' ת' ואז מאיר שם שם ע"ב שממנו נעשית הת' הזאת כי הד' יודי"ן שבו עשו זה, ואלה הד' יודי"ן עצמן עשו ד' הויו"ת שנעשים אח"כ ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, כי כבר שמעת איך הע"ב הוא שורש לע"ס מ"ב, ואלה הד' הויו"ת ע"ס מ"ב מאירים כאן בי"ו אותיות שבהם ואז נעשה בין הכל פ"ה כנגד הפ"ח האחר ואז אין לס"א אורות כלל, וז"ס פת"ח. אך כ"ז היא בסוד שם שד"י שהוא המתגלה במזוזה, וסוד הענין ה"ס הדלת תסוב על צירה ועצל על מטתו, והוא באמת סוד גדול כי הדלתות האלה יש בכל א' מהם דלת וציר כי הציר הוא הי' שכמקצוע הדלת כזה ד כמבואר במ"א ולפ"ז הדלת והציר לבד ה"ס ש"ד ואז הס"א שולטת, אך כשמתגלית הי' של שד"י אז אין הס"א שולטת עוד. והנה סוד הי' הזאת ה"ס הי' של ע"ב שנעשית ת' בסוד ד' יודי"ן שי' פעמים י' הוא מאה וד' יודי"ן הם ת', וגם הפ"ח נעשה בס"ו כנ"ל ואז אין הס"א יכולה לאחוז כלל, וזאת הי' ה"ס השק"ד בסוד ויגמול שקדים, והענין כי הס"א היא הכובד והעצלה, אך הקדושה היא בסוד והחיות רצוא ושוב וכשהיא מאירה כך הארה אחר הארה אין הס"א יכולה להתאחז ולשלום, וסוד הענין שק"ד ש"ק ד', כי הד' נעשית שם **(ש"ק אך)** בכח הארה המתגברת כי הי' מכה בה ועושה אותה מ', ועוד מכה בה ועושה אותה ת', מה שהיתה ד' דלה ועניה נעשית ת' בסוד ארבע מאות שקל כסף כנ"ל, והם הד' היורתי המאירים בכח כל המאורים עד הנוקבא ואינם מניחים שום כובד או עצלה והכל מתגלה בסוד הי' של שד"י ואז הש"ק של עשו בסוד ארבע מאות איש אינו יכול להתגבר אך העצל גורם העלם הי' ואז נשאר רק הציר בסוד ש' והדלת בסוד ד' והוא ש"ד שהס"א אוחזת אך

השקידה גורמת הארת הי' ונעשה שד"י שאין שליטה לס"א. והנה ז"ס וינמול שקדים, כי החולק על הכהונה הקב"ה שוקד לעונשו, וזה כי הזר הרוצה להתקרב הוא ממש גורם כניסת החטאת בפתח ולכן תתגלה הי' ותשקוד לענשו ולהסיר הפגם, נמצא שהשקידה גורמת השמירה של המזוזות, וזהו ג"כ סוד וישקוד ה' על הרעה, וה"ס כאשר שש ה' עליכם להטיב וכו' כן ישיש ה' כו', וזה כי אפי' שהעונשים באים על ישראל ע"י הס"א אך בשרשם הקב"ה רוצה שיצאו מן הקדושה מן היסוד דז"א אל הנוקבא כדי שלא ימסרו ישראל אל הס"א ח"ו וה"ס ששון שהוא השפעת היסוד אל הנוקבא, וזהו ממש ענין וישקוד ה' על הרעה כי לא יניחה לבוא בסוד העצלה אלא בשקידה של היסוד. והנה בסוד השקידה הזאת כתוב כי אין לבוא אל שער המלך בלבוש ש"ק, כי בכח הש"ק של השק"ד אין הס"א יכולה להגיע אל הד' שאמרנו, וע"ז אמר לשקוד על דלתותי יום יום לשמור מזוזת פתחי, כי השקידה היא הגורמת השמירה בסוד הפתח והמזוזה ממש:

ואשלים לך ענין הדלתות כי כל אחד מהם כולל כ"ב אך בסוד ד כזה והם עשוים לשמור סוד הולד המעובר בתוכם. גם יש לפעמים שיפתח דלת אחת ולפעמים יהיו שניהם פתוחים לרוחה. והנה המזוזות צריכים להיות בצד ימין של כניסה כי היוצא אינו אלא טוב אך הנכנס הי' יכול לכנוס גם רע ולכן צריך השם שיכניע הרע ולא יכנוס, והוא מתגלה בשליש העליון כי כן למעלה במקומו, פירוש בז"א עצמו הנה בחצי הת"ת מתגלה יסוד אימא, אך האמת כי הוא ראשית נו"ה שהוא השליש העליון שלהם והוא למעלה מן היסוד נגד סוף הת"ת ושם המקום שלשם אין עוד יסוד אימא ומשם צריך להתגלות שורש זה של רחל שהיא המזוזה בהארת שד"י להנצל מן הקליפות. והנה השומר שהוא מט"ט הוא מתחזק בכח השקידה בכח השם שד"י ומשתמש מן הששים גבורים להכניע הס"א כנ"ל, אך כ"ז בהיות שם הוי"ה ב"ה ממתק את המנצפ"ך שאל"כ כל הגבורות האלו אינם אלא לתת כח וכניסה לס"א ח"ו, וזהו אם ה' לא ישמר עי"ר שוא שקד שומר, ונמצא שהשמירה היא בכח הגבורות אך השמירה האמתית היא בכח שם הוי"ה ב"ה. והנה כבר אמרנו כי כמו שהשם הוי"ה שהוא בז"א הוא אלהי"ם בנוקבא, כך השם הוי"ה שהוא בא"א הוא אלהי"ם בז"א ונמצא שכל אלו הגבורות הם ג"כ בז"א והם צריכים שימור זה של הוי"ה ב"ה שהוא בא"א, וזה נעשה בעינים, וסור הענין כי הנה כתיב ותשב בפתח עינים. ובאמת בעינים עצמם יש סוד הפתח כי העפעפים ה"ס אדנ"י כנ"ל ויש בהם כל הבחי' שאמרנו שיש למטה בהיות העינים פתוחים תמיד בלי שום כסוי עליהם, וזו שליטה גדולה לשם הוי"ה על כנויו אלהי"ם ואדנ"י, ונמצא מיתוק

זה למעלה לצורך הז"א למטה שהוא האלהי"ם, וזהו ממש שומר ישראל, כמו שישראל שומר העי"ר בהתמתק בו האלהי"ם בהוי"ה שלו:

ואמר עוד וז"ל ותאנא כל מה דאתי ברחמי וכו', ואינו אומר כל מה דאיהו רחמין אך סוד הענין כי הנה כמה מאורות נמשכין מן המאורות העיקרים כי הלא כל בריות העולם נמצא להם שורש במרכבה כידוע. והנה המאורות האלה נמשכין או בגבורות או ברחמים וכפי המשכתן כך ניתן להם צורה, כי בהתחזק הרחמים בזו"ן ימשכו משם מאורות הרבה וכולם בעלי ע"ס שיש בהם פרצוף שלם, וכיון שהם נמשכין ברחמים עיניהם הם בלא כסוי. ויש הפרש ביניהם לזו"ן כי אע"פ שאמרנו שבשעת הזיוג גם הז"א הוא כך אך זה הדבר הוא מקרה אליו פירוש שאינו בכל עת, אבל אלה מפני שהם נמשכין בתחלה ברחמים נקבע להם זה הענין שאין להם על עיניהם שום כסוי, וכ"ש רישא חוורא, שהוא שורש כל הרחמים שצריך שיהי' כך שלא יהי' בו אפילו שורש הכסוי כלל כנ"ל:

ואמר עוד וז"ל אמר ר"ש לר' אבא למאי היא רמיזא וכו'. והנה כאן צריכין אנו להבין ב' דברים בתחלה מאי נפקא מינה לדעת למאי היא רמיזא, שהל"ל במאי רמיז, שלכאורה הדגים הם הרמז שבו נרמז עינא פקיחא. אמנם צריך שתדע כי הנה אמרו רז"ל אין לך דבר שאין לו מקום, וסוד הענין כי כל הבריות יש להם שורש בנוקבא ויש להם בה מקום פרטי שהוא המדרגה שבה נבראו ובה הם נשפעים ומתקיימים לפי הדרכים והחוקים הראוים להם, והשכינה נקראת כך בכלל מקום, הנה מקום אתי, מפני העשותה מקום בפרט לכל הנמצאים. והנה ע"כ אנו אומרים ברוך כבוד ה' ממקומו, כי מקום הזה הוא משפיע, וכן ממקומו הוא יפן ברחמים ויחון עם. והנה כפי הנשרש בה כך ממשכת כח מן המאורות העליונים וע"כ נמצא קשר גדול בין המאורות העליונים ובין המלכות ושם מאירים באותן המדרגות שהם שרשי הנבראים:

ואומר לך עתה מהו ענין הדגים ותראה למה הבהמות והחיות והעופות צריכין שחיטה ודמם אסור, משא"כ הדגים שאסיפתם זו היא שחיטתן וגם דמם מותר. וסוד הענין כי הדג הוא סוד היסוד בשעת הזיוג שהוא מכוסה ממש בתוך הנוקבא בי"ס שבה בסוד היסוד שלה המעלה מיין נוקבין שהוא ממש סוד הים כמבואר במ"א. והנה בזמן הזיוג המאורות עומדים בטהרה גדולה שאין שום פגם מגיע שם כלל, וע"כ הדנים האלה אין בהם מין פגם, והיינו כי הדג כבר אמרתי שהוא היסוד אך מאורות הרבה מאירין ממנו בבחי' זו וכולם נקראים דגים והם בבחי' זו שאין דמם קשה עד שיצטרך לשפוך אותו וא"צ לתקנם כמו הב"ח אחרים, ואלה יש להם ג"כ עינים פקוחות. והענין דע כי מקום הדגים האלה נמצא רק בזמן הזיוג, אך עכ"ז נשארים תמיד קבועים הארות ממנו ואלה

הם שרשי הדגים שבעולם כי אפי' בהשלם הזיוג הם נמצאים, והנה כיון שבאין מזה המקום אין השינה מגעת אליהם, והוא כשמסתלקין המוחין מז"א בסוד הדורמימא אין אלה חסרים כלום ומה שצריך להם נשאר תמיד וסה"ע הוא ת"ח שמנדדין שינה מעיניהם בלילה כדי ללמוד תורה. והנה הי' כאן מקום לדקדק אם באמת השינה היא מסודרת ע"פ סדר הנהגה א"כ למה תתבטל והלא בודאי גם היא תיקון וגם מהיכן ימשיכו שפעם אלו המנדדין שינה, אך האמת הוא מש"כ שיש מאורות אלה למעלה הנקראים דגים היוצאין מן היסוד כנ"ל, שאין בהם בחי' שינה. והנה בבריות נמצאים כך הדגים, והאדם יכול להשיגם ע"י נדידה שינה ואז נקרא ממש בחי' דג שבים, בסוד וידג"ו לרוב בקרב הארץ. ואלה הם הת"ח שאין צריך להם אלא אסיפה בעלמא, כי שאר בני אדם צריכין שחיטה ממש בסכין אפילו שיהי' בסכין בדוק, אך אלה אין צריך להם שחיטה כלל אלא אסיפה: **ואפרש** לך עתה ענין השחיטה ותבין סודות גדולים. הנה המיתה נמשכה דוקא מחטא אדה"ר וזהו מפני הזוהמא של הנחש שנבלעה בגוף, אמנם זוהמא זאת נכנסת בהם ע"י אכילה. וצריך שתדע מש"כ ותורתך בתוך מעי, ודבר זה נתבאר במ"א, איך בחי' הרי"א איברים נמצאים בבני מעים שבכח זה יכול המזון להתברר לצורך כל התרי"ג איברים של הגוף כידוע בסוד עיכול המזון, וב' איברים מן התרי"ג נמצאים בפה בסוד פה וגרון, והמאכל נכנס בדרך אלה הב' שהם כנגד אנכי ולא יהי' לך שנתנו מפי הגבורה, ואח"כ נשלם הבירור בשאר המעיים. והנה האמת שב' קנים הולכין מן הראש לגוף והם ב' הסימנים קנה וושט, והם נעשים מהתפשטות הראש, כי החכמה מתפשטת ועושה הקנה והריאה והלב, והבינה מתפשטת ועושה הוושט ושאר בני המעיים, ובסוד אלה הב' קנים תלוי כל חיות האדם. והנה כמו שהוושט נמשך מן הראש כך המזון היורד דרך שם עושה פעולה ג"כ בראש מלמטה למעלה, כי באמת לולא הי' זה הקשר לא הי' ראוי להגיע אל הראש כי הם ב' בחינות ממש בסוד חב"ד ושש קצוות. וגם תדע כי אין הס"א אוחזת אלא בו"ק ולא בראש אך מכח הקשר הזה נפגם גם הראש, והנה אין תיקון לזה אלא המיתה. ותדע באמת שזוהמת חטא האדם מסתלקת מיד במיתה ולא נשאר לנשמה להטהר אלא מן העונות הפרטים שלה, והנה תיקון זה הוא כשחיטה שהוא חתיכת הסימנים כי אז באמת נפסק הקשר ואז הנשמה מסתלקת והזוהמא ג"כ נפרדת. אך הענין הוא כי צריך שתדע שהס"א עצמה יש בה בחי' הראש וה"ס רישא דעשו בעטפי' דיצחק ויש הגוף שלה, ובעוד שהם ביחד הכל פגום, ובזמן התיקון צריך שהראש שלה יותז כמו שנעשה לעשו ממש ואז הראש נתקן והגוף נדחה וע"כ בהעשות השחיטה הזאת אז בחי' הראש של הזוהמא מסתלק בסוד הראש עצמו וזה נשאר מתוקן עם הנשמה, והגוף

כבר נפסק מהראש והוא נדחה ואבד, אך אותן שהם בסוד דגים כנ"ל אין צריך להם אלא אסיפה והוא ממש אסיפה למקורם כי בזה נתקן הכל, וז"ס האירה עיני פן אישן המות. והענין כי השינה היא א' מששים במיתה ובשעה שהאדם ישן אז מתגברת בו הזוהמא של נחש והוא מתקרב לבחי' המיתה עד שנשאר חלק מן הזוהמא מתגבר כ"כ שצריך לפסוק אותו מן הראש כדי שימצא תיקון, אבל מי שמנדד שינה מעיניו מפני התורה אז בזה הכח עצמו כבר נפסק הזוהמא הזאת עד שכמעט כלה נתקנת ומה שנשאר רע גמור בלי תיקון התעוררות השורש לקרבו אליו שמיד זה הרע נפרד ומסתלק ואין צריך לזה פעולה אחרת וזהו אסיפת הצדיקים ממש:

והנה תראה שיש הבהמות שצריך לשחטם רוב שנים, ובעופות די ברוב א', והוא כי בבהמות מתגברת הזוהמא יותר ובעופות אינה מתגברת כ"כ כי הם מתקרבין יותר לבחי' הדגים. והנה הענין הוא באמת לפי שקליל חיותייהו, וזה כי הנה החיות ועופות הם שוין בב' דברים בחלב ובדם, שהדם טעון כסוי וגם אין בהם חלב טמא, וזה כי חלב ודם ה"ס עשו וישמעאל, ועיקר התגברם הוא בבחי' בהמה דוקא, אך בחי' ועוף אינו בך ולכן יש לכ"א מהם דרך תיקון בפ"ע, כי דם הבהמה צריך לשפוך אותו דוקא כמים, אך החי' ועוף צריך לכסותו בעפר וגם החלב בהיה ועוף אינו טמא כנ"ל. אך אעפ"כ בענין השחיטה אינם שוין, כי החיות קרובות לבהמות והעופות קרובים לדגים, והענין כי החיות תלוי בהתקשר הנשמה בגוף, ויש נשמה נקשרת הרבה עד שהגוף סובב עלי' לכל צד והיא כמו טבועה בו וזהו סוד הבהמות. אך יש אחרים שאין הנשמה נקשרת בהם כך אלא אדרבא היא קרובה לצאת מהם ואלה הם העופות דקליל חיותייהו וה"ס כמשחל ביניתא מחלבא שאמרו רז"ל, שהוא מפני היות הנשמה בבחי' גר בארץ ומתדבקת הרבה אל השורש. ואל תקשה אם הדגים הם בבחי' כ"כ גדולה איך יש דגים טמאים, כי האמת הוא שגם את זה לעומת זה עשה אלהים, וכמו שיש דגים בקדושה יש דגים בס"א ובכאן למטה הם ביחד בים אבל מדריגותם מובדלות זה מזה כי עשי' כך היא שבה נמצאין בין מן הטוב ובין מן הרע, וזה הענין כבר פירשתי במ"א ואין באן מקומו. לכן הודיע הקב"ה לישראל אמיתת הדבר מי הם הדגים שמצד הקדושה ומי הם שמצד הס"א, כי אותם שמצד הקדושה יש להם סימנים מצוינים להבדל מן הטמאים שמן הס"א. והנה הדגים כבר שמעת מה הם וע"ז אמר [למאי רמיזא א"ל לדגים ולנוני ימא], והענין כי כבר ידעת ענין בז"א אינון בעתיקא תליין, כי כל המדריגות שלמטה תלויין באותן של א"א ובכח זה הם מתקיימין שאל"כ לא היו מתקיימין יען הוא השורש לכל האצילות, ונמצא שבכל מה שאנו מדברים מא"א אינו מעצמותו כלל אלא ממה שהוא נתקן לצורך

התחתונים כמש"כ בתחלת האדרא, ובתיקונוי ידיע ולא ידיע כו', אך כאן בעינים אמרו שהעינים דא"א הם משונים מעיני התחתונים, וזה הדבר קשה להבין כי כיון שאינם אלא לתחתונים איך יהיו משונים מהם וגם למי יהיו שורש כי הלא הי' ראוי לפחות שיהיו שורש לאיזה דבר בתחתונים ולכן שאל [למאי רמיזא], שהרי כל תיקוני הא"א רמוזים למה שיש אח"כ למטה ואלה העינים למי הם רומזים. והשיב ר' אבא [לדגים ולנוני ימא] כי באמת אלה העינים אינם שורש לעיני הז"א אלא לעיני היסוד דז"א כי גם הוא יש לו בחי' ע"ס של כל הפרצוף. ואמר לדגים ולנוני ימא כי הדגים הם היסודות עצמן והנוני ים הם שארי המאורות היוצאים מהם בתוך הים, והנה האמת הוא שהאות עי"ן היא השולטת בעינים כי העין אינו אלא אות עי"ן במילואה ומבחי' הזאת נעשית הדג דים והבן היטב, כי מציאת הדגים נמצא מכאן, וס"ז הוא ד"ג ני' ז' שיוצא מן הע' כי שם הוא ברבוי וכאן הוא בפחות שהוא היוצא מהם לבד, וגם היסוד עצמו לפעמים נעשה ע' בהתרבות אורותיו, ונמצא שתולדותיו העינא פקיחא הזה, וכדלקמן בסוד בן פורת עלי עין, שבהיות יוסף בסוד הדנים לכן לא שלט בו עין הרע כי הוא מושגח מן העינא פקיחא ולקמן אפרש לך היטב בס"ד, אך בהיות העינא פקיחא העינים האלו של א"א מוציאים אלו הדגים בעינים פקוחות שלהם יצאו אח"כ העינים בז"א עצמו, ונמצא שתחת הולד העינים דז"א מעיני א"א נולדים עיני היסוד מעיני הא"א ועיני הז"א מעיני היסוד עצמו, והבן היטב כי ליסוד דגדלות יש באמת קשר גדול עם א"א שבו מתגלים הי"ג תיקוני דיקנא עצמם בסוד הקמת ברית כמפורש במ"א, כי בבנין הז"א הנה אימא עד הוד מתפשטת ואז לא הי' מי שיוציא היסוד והוצרך להתגלות מזל ונקה שהוא הדעת בין או"א ובכחו יצא זה היסוד בז"א. וה"ס וקנ"ה הכ"ל, אך באמת זה אינו אלא ביסוד דגדלות שחנ"ת נעשה חב"ד ואימא באה בז"א ועושה נ"ה מחדש משלה אך יסוד אינה יכולה לעשות כי אינה מגעת שם לכן צריך אור הא"א, אך יסוד דקטנות אינו כך כי הלא גם מתחלה היו ו' קצוות אך אותו היסוד של הקטנות הוא היסוד שבו הערלה, ובהעביר הערלה אז מתגלה היסוד דגדלות כי הערלה היא נמשכת מן הו"ק ולכן היא שם ביסוד הבא מכחם ואז נקרא אבר מת והוא נופל, בסוד כי יפול הנופל ממנו שהיתה נפילת המלבין אך בגדלות אין שם ערלה ואז הוא אבר חי, והוא הקמתו מן הנפילה, בסוד ואת ברית"י אקי"ם את יצחק, אקי"ם הוא ר"ת א"שר ק"דש י"דיד מ"בטן, כי כאן היא קדושת ישראל הבאה מא"א ממש, וה"ס יקימך ה' לו לעם קדוש, כי הקדושה וההקמה תלויים זה בזה וזהו באמת הקשר שיש בין א"א ליסוד דז"א והעינים שלו מוציאים הדגים האלה

כנ"ל אך אח"כ מאלו הדגים יוצאים עיני ז"א ולכן כתיב עיני ה' אל צדיקים כי באמת הם תלויים בהם:

והנה אמר דלית כסותא על עינא וכו', וכבר פירשתי לך איך אין השינה מגעת להם כי באמת סוד השינה הוא שבהסתלק מוחי הגדלות ונשארים מוחין דקטנות אז העינים היוצאים מסוד המוחין אינם אלא דינין ולכן מיד יורד הכסות ומכסה כי נתנה ההנהגה לנוקבא, וכבר ידעת איך גבורות הז"א הם הפועלות אך בסיד הנתן ביד הנוקבא ואינה אלא בסוד הלבנה שחסרונה הוא קדרות ולא אש שורף, ובז"א הוא בסוד החמה, ואז הוא לילה בסוד חושך, אך אלו הדגים אין מציאותם אלא מן הגדלות אלא שהם נשארים אפי' כשהגדלות מסתלק ולכן אין בהם שינה כלל, וגם תדע שזמן הזיוג בפרט הוא זמן רווחא רבה ואין גבול כלל וע"כ אין כסות על עיני הדגים והוא כי הכסות עושה ב' פעולות א' מכסה העינים שלא ישגיחו בתחתונים מהם שלא להשפיע רק בגבול. ב' שלא ישגיחו בעליונים לקבל אלא בגבול. והנה הדגים אין להם זה הגבול כלל אלא הם מתדבקים משגיחים ברווחה גדולה מזה לזה, ולכן אמר ולא ניימין, כי בחי' השינה אינה מגעת להם, ולא בעיין נטורא על עינא שאין להם צורך לשמירה אבל בעתיקא אמר להיפך. כי בתחלה אומר דלא בעי נטורא, ואח"כ אומר ולא נאים והטעם הוא כי בדגים כבר השינה ישנה בז"א ואם היתה מגעת להם אז הי' צריך שיהיה בהם כל הבחי' שיש בעינים שלו אלא שכיון שאינם ישנים רק עומדים תמיד במדריגתם הראשונה ע"כ יכולים להיות ג"כ בדרך זה. אך א"א אין בו כסות מצד עצמו כי כך סודר תיקוניו ואין בו שינה בעצמו כלל והנה זהו באמת סוד ולא יכנף עוד מוריך והיו עיניך ואות את מוריך, כי כמו שיש בז"א כך יש למטה בבני אדם והנה עתה יש הכסות בעיני הז"א כך יש בעיני בני אדם ולכן הוא משגיח בגבול ובני אדם משגיחים בגבול, אבל לע"ל בהיות זמן רווחה תמיד יזהר זה הגבול מלמעלה ומלמטה, ולכן נאמר ולא יכנף עוד מוריך, כי העין עצמו לא יהיו עליו הכנפים ואז והיו עיניך רואות את מוריך, כי גם העינים שלמטה לא יהיו מעוכבים מן הכנפים שלהם. וז"ס כי עין בעין יראו בשוב ה' ציון בעין בעין ממש בלא עכבת הכנפים והנה תבין עכשיו מהיכן יוצאין הכנפים בעיני ז"א ביון שאינם בעיני הא"א כי באמת הדילוג הזה שאין עיני הא"א מוציאין מיד עיני הו"א אע"פ שכך הי' ראוי לצאת לפי סדר המדריגות הנה זה עצמו גורם התחשכות אל הענים האלה ובאשר אינם יכולים להתגבר בכח כ"כ גדול ניתן מקום אל הכנפים. והבן היטב:

ואמר עוד כ"ש עתיקא דעתיקין דלא בעי נטורא וכו', נטורא של עצמו הוא שורש הכל ואין שייך לומר בו גבול כי אין הגבול אלא לתחתונים, אבל בבחי' ההדבקות לקבל

אין להזכיר שום גבול ואמר וכ"ש דאיהו משגח לכולא וכו' והענין כי כבר שמעת איך ב' כסויים יש דהיינו הכסות והשערות של העפעפים, וסודם אלהי"ם אדנ"י. והענין כי אלה הם שני כינויים אשר לשם הוי"ה והם אלהי"ם ואדנ"י, ונאמר אתה ההפרש שיש בין זה לזה. הנה בזוהר פ' בראשית אמרו ז"ל אימא עילאה הוי לה חד כינוי, וזה הכינוי הוא אלהי"ם והוא החשך, והענין כי התחשכות האורות הוא בסוד אלהי"ם אך ההשפעה הוא בסוד אדנ"י, והוא כי אדנ"י, בגי' היכ"ל והוא ההיכל שבה מתלבש שם הוי"ה ב"ה כדי להשפיע, והתחתונים מקבלים מן זה השם, כי אין הז"א משפיע להם אלא נוקבא וע"כ יש אלו ב' הבחי' הכסות הוא בשם אלהיים והוא עומד דוקא בסוד השמירה שלא יוכלו העינים לקבל מן העליונים, אך העפעפים הם עומדים בסוד אדנ"י להשפיע אפי' בזמן הסיתום שנשארת הבקיע' הצרה בסוד שם ב"ן כנ"ל, וזה האמת שכל עניני הפתח שאמרנו למעלה בסוד שם אדנ"י יש נ"כ בעינים, וז"ס ותנומה על עפעפי, כי סוד ותנומ"ה ה"ס וו"מ תנ"ה היינו ב"ן תנ"ה כי ב"ן הוא המאיר בלילה בזמן השינה ואז העפעפים הם המשפיעים בעולם בסוד שם אדנ"י בבח' דלת לבד ולא במילואה והנה אלו השערות הם בסוף השערות של הגבינין שהם ממש אהי"ה והם שורש הכסויין. ולכן נרמז כאן תנ"ה שהם בגי' ג' אהי"ה דההי"ן ע"ה ותראה כי אדנ"י במילואו אל"ף דל"ת נו"ן יו"ד הוא שער תרע"א בסוד פתיחת העינים ובסוד סיתומם הם שער בסוד שערות והנה כתיב אל תאהב שנה פן תורש פקח עיניך שבע לחם והענין כי בשלום שם הוי"ה אז נעשה האר"י תרע"א והוא בחי' פתיחת העינים שהבכוי מתכווץ, וז"ס שם הוי"ה דעיני"ן שיש שם כ"ד עינין סוד ב"ד צירופי אדני והג' תגין שבכל א' הם סוד העפעפים בסוד השערות, ונמצא שאז נכלל אדנ"י בהויה שהוא שולט ואז הוא השער לה', והנה בהיות העין הזה נפתח בסוד פקח כנ"ל אז גם השערים למטה נפתחים וזהו פקח עיניך שבע לחם, בסוד ג' הויות העושים ג' אדנ"י ג' פעמים תרע"א, ובהיות הפתיחה של השערים תלוים בפקיחת העינים וע"כ צריך נ"כ שיתלו התחתונים את עיניהם למעלה וז"ס עיני כל אליך ישברו ואתה נותן להם את אכלם בעתו, וזהו שם אדנ"י שהוא עת ממש בסוד הכ"ח עתים כמו שתמצא מפורש בס' יצירה להראב"ד ז"ל, שהם בסוד שם אדנ"י ע"ש, ואז פותח את ידך ומשביע לכל חי רצון, כי אז מתחברים הוי"ה ואדנ"י בשילוב כזה יאהדונה"י והב' יודין מאירין בסוד פתח שהוא חכמה להשפיע, ונמצא בכאן שני דברים הכיסוי והעפעפים א' בסוד השמירה וא' בסוד ההשפעה המתעלמת בסוד ד' לבד, והדגים אין להם נטורא כי יכולים לקבל הכל אז באותה הרווחה, אבל בא"א אין שם נטורא וגם צריך שלא יהי' כסוי ועפעפים מפני התחתונים, וזהו שאמר [יש דאשנה וכו'], כי באמת המזון

יוצא ממנו אל הכל ולכן צריך שלא יהי' שם שינה, והנה האמת הוא שהשינה וסתימת העינים נמשך מן העין השמאל שהוא הגבורה בסוד עינו אחת פתוחה כו' כמו שזכרתי לעיל, אך בא"א הגבורה עצמה חוזרת להיות חסד, וזהו סוד התרין עייניך דאתחזרו לחד, כי ישנם לשניהם אלא שהענין העין הוא כולל בא"א מה שצריך להתפשט בב' עינים ונעשה הכל עין א' לבד בסוד הנה עין ה' אל יראיו, והנה כאן חוזר ואומר שומר ישראל ישראל דלעילא, והיינו כי השמירה שהזכיר למעלה הוא מיתוק הגבורות השומרות אך השמירה שבכאן הוא מיתוק הקטנות בעצמן כי אע"פ שהי' הז"א למטה בסוד הקטנות אך שורשו בא"א יהי' בסוד הגדלות, פי' שהא"א יאיר בתיקוניו לפי בחי' הגדלות, כי הלא כל אלה התיקונים כבר אמרתי שהוא לפי התחתונים והחזרת העין שמאל לימין עושה ענין התלת חוורין, בזה הסדר של חיור בנו חיור וחיור דכליל כל חיור, זה כי הנה סדר החוורין לפי ענין הגוונין, חסד א' גבורה ב' ת"ת ג' ובת עין הד' להם, אך לפי החזרה הזאת נסדרים בסדר אחר כי הלא צריך שזה העין יהי' כולל ב' העינים, והסדר הוא הנה הב' עינים הם ודאי חו"ג אך כח חזרתם ה"ס הת"ת השולט על החו"ג ולכן בסדר הזה יאירו ג"כ הגוונין ויהיו [חיור בנו חיור וכו'] כי החסד כולל את הגבורה בעצמו ואז השמאל נשאר בימין והיינו חיור בנו חיור גבורה בתוך חסד וזהו בכח חת"ת השולט והוא הגוון הנשאר על השנים, והנה בסדר זה הם מאירים, וז"ש חיורא קדמאה נהיר וכו', והוא כי בהאיר הב' חוורין שהם סוד הב' עינים אז יעשו תיקון גדול בספירת הימנית והשמאלית כמ"ש עוד, ובהאיר החוור הג' שה"ס חיבור הב' עינים אז ימשוך הדברים למטה בסוד זו"ן וה"ס הנה עין ה' אל יראיו למיחלים לחסדו כמו שאפרש לך, וזה כי אעפ"י שאינו אומר שהג' חוורין הם חג"ת האמת שהם בסוד הב"ד שהם ראשי חג"ת והבת עין היא המלכות בתוכם ואו הב' חוורין מאירין בסוד הספירות הנשארים הוד יסוד גבורה מן החוור הא' שהוא גבורה, וחסד נצח ת"ת מן החוור הב' שהוא חסד:

ואפרש לך כ"ז הענין היטב ותבין מהו הוד והדר וחדוה המוזכרין כאן, כי באמת הם גבורה והוד ויסוד, וצא"ל למה קראם בשמות אלו, אך סוד הענין הוא, כי הנה כתיב הוד והדר לפניו עוז וחדוה במקומו, ואח"כ אמר הבו לה' משפחות עמים וכו'. וה"ס גדול, כי הנה העין השמאל הוא גורם לשינה כנ"ל ובו יש סתימת העינים וז"ס סתימת העינים שנזכר בענין המלכין קדמאין בעת נפילתם ככתוב במקומו:

והנה כתיב מגדל עוז שם ה' בו ירוץ צדיק ונשגב, והענין כי הנה יש מיעוט הירח והוא הנותן כח לס"א, וזה כי המרכבה לפי שענינה היא ח"ג ת"ס ובס"ז צריכה הנוקבא להיות מיד אחר ת"ת אלא שבסוד המיעוט ירדה הנוקבא תחת היסוד, ונמצא שסדר הספירות

לפי"ז המציאות היא ד' וג' כי הנוקבא נקשרת בחג"ת ומקומה אחר הת"ת, אך בסוד המיעוט אז הספירות הם ג' וד' ואז הנוקבא היא הד' דלה ועני', ובסוד התיקון הם מ' ול' כי האורות מאירים בריבוי, אך במיעוט מלבד שהם ג' מלמעלה וד' למטה יש ג"כ המעוט שהמ' הוא הד' בכאן והל' הוא הג', ותדע שז"ס סתימת העינים, והוא כי בעת שיצאו המלבין קדמאין מבחי' ב"ן לבד הנה היו הספירות מתפשטות זו מזו ולא הי' בהם חיבור ולכן נחשבין לאחדים ולא לעשיריות כי כולם בבחי' מלכות לבד בלי חיבור היסוד שהוא מלך, והם ז' בסוד ג' וד', אך כשבא התיקון נפקחו העינים והאירו בל הד' הוי"ות ואז נתחברה הנוקבא אחר הת"ת ונעשה מ' ול' כי היסוד האיר במלכות והחזיר האחדים לעשיריות ואע"פ שאח"כ ע"י המיעוט חזרו לג' וד' אך מפני זה לא נסתלק התיקון אלא לפעמים שולט המיעוט אך לפעמים שולט התיקון ואז נמתק בו בחי' המיעוט ואז ה"ס מגד"ל עוז שם ה', כי בחי' הג' ד' נשאר נבלע במ' ל' שהוא התיקון, והנה ג"ד ה"ס גומ"ל דלי"ם, כי הנוקבא היא ד' אותיות וצריך לה גמילות חסד, וסוד הד"ל הזה הוא הל"ד אותיות שבמילוי המילוי של אדנ"י כזה אל"ף למ"ד פ"א, דל"ת למ"ד תיו, נו"ן וא"ו נו"ן, יו"ד וא"ו דל"ת, שיש בהם ב' בחי' לפעמים החסד שולט בהם ואז נקראים ידיך גי' ד"ל, בסוד תפתח יד"ך ישבעון טוב, ולפעמים שולט בהם הדין ונשארים כולם בבחי' ד"ל וזה כשהאדנ"י שהוא השורש נשאר בסוד דל"ת כנ"ל אז כל ההתפשטות נשאר בסוד ד"ל, והנה נאמר פתוח תפתח את יד"ך ולא תקפוץ את יד"ך וכו', כי הקופץ את ידו גורם לזה הד"ל שיהי' בקמיצה ובסיתום בסוד ד"ל ואביון, וכשהוא פותח את ידו גם הד"ל האלו נפתחי' בסוד תפתח את יד"ך שזכרנו:

ונחזור לענין כי בזמן השבירה הי' סיתום העינים בסוד העין השמאלי שאז נשארה ההארה בשם ב"ן לבד ואז נתחזקו הגבורות והיתה השבירה, אך אח"כ נפקחו העינים והאירו הע"ב ס"ג מ"ה ב"ן והחסדים נתחזקו ונתחברו במ"ה וב"ן, ובס"ז נחשבין כל הע"ס שמצד ב"ן ה' גבורות, וכל הע"ס שמצד מ"ה ה' חסדים, והחסד נצח ת"ת שמן התחתונות וכן כתר חכמה שמן העליונות הם הה"ח, וכללם הם כל הע"ס דמ"ה, ובינה גבורה הוד יסוד מלכות הם הה"ג הכוללים הע"ס דב"ן, ואלו הם החסד נצח ת"ת, גבורה הוד יסוד, המוזכרי' כאן כי הם רק כללות הע"ס דמ"ה וע"ס דב"ן המתחברים ביחד בסוד שני העינים הנחזרין לעין א', כי למטה בז"א תהי' בחי' הסתימה אבל בא"א לא יש אלא בחי' התיקון, ובאמת זה התיקון ה"ס המגד"ל שזכרנו, כי מה שהי' ג' ד' נעשה מ' ל' הכולל ג' ד' בתוכו, וסוד הכל הוא עי"ן בסוד ע' כי בהתחבר המ"ל נעשה ע' ומהג"ד נעשה ז' וזהו באמת סוד המנורה שהמלכות עומדת בסוד נר האמצעי שיש ג' לפני' וג'

לאחרי' וזהו נעשה בפקיחת העינים שנאמר בו פקח עיניך שב"ע לחם, כי בהיות השינה שהיא סיתום העינים בסוד הכסויים ובסוד שס"ה של אלהים שהוא כמנין שינ"ה אז נשאר אדנ"י בבחי' העינים בסוד ד"ל שלו, וזהו פן תור"ש, אך כשההוי"ה שולטת אז הוא פקח עיניך שב"ע להם שה"ם תפתח יד"ך ישבעון טוב ואז ד"ל נעשה ש"ם בסוד מגד"ל עוז ש"ם ה', והנה ע"ז נאמר ה' עוז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום, וזהו מה שאמרו חז"ל מפני מה נתנה תורה לישראל מפני שהם עזים, בי הכנענים יצאו מהז' מלכים שמלכו בארץ אדום בבחי' ג' ד' לבד אך ישראל הם בבחי' מגד"ל והוא זה הע"ז שהוא כללות ההנהגה כראוי, והנה בסוד זה הע"ז נכלל העין שמאל בימין כנ"ל ואז מאירות כל ההויות ע"ס מ"ב בסוד יבר"ך שהוא רל"ב, ותיקון זה הוא שלום והוא כי הד"ל נעשה ש"ם וזה בהתחבר ההוי"ה אל האדנות, ואז הוא נעשה ש"ם הוי"ה שעולה שס"ו, ואז מתחבר שם הצדיק בסוד הזווג הנעשה אחר כל ההכנות האלה, וזהו בו ירוץ צדיק ונשגב, ואז נעשה שע"ו כמנין שלו"ם וזהו ה' יברך את עמו בשלו"ם, והגבורות נמתקות עד שקונות שם חדש ונכללות כולן באלו הג' שהם הוד והדר וחדוה, והאמת כי עשר מאורות מאירין מהארת זה העין ואז יוצאין משם עשר אותיות אלה ונחלקין כך הו"ד הד"ר חדו"ה והיינו הוד יסוד גבורה, ויסוד נקרא הדר ע"ש תיקונו בסוד מלך הד"ר, וגבורה נקראת חדוה בסוד מיתוקה כי אין החדוה נמצא' אלא בסוד הגבורה הממותקת כנודע, ובכאן נמצא זה הע"ז כמו שזכרנו, וע"כ אמר דוד המע"ה הוד והדר לפניו עז וחדוה במקומו, כי בהיות שמתפשטים הדברים כך ברבוי בסוד ע' אז נאמר הבו לה' משפחות עמים כי משפחות בני נח הם ע', והם משתעבדים תחת אלה הע':

והנה כאן הוסיף דוד להזכיר כבוד באומרו כבוד ועז, בי הם משתעבדים תחת העז בסוד הכבוד שנאמר בו יהי כבוד ה' לעולם וכו', כבו"ד ה"ס הל"ב נתיבות חכמה בסוד הכ"ב אתוון ועשר אמירין שהוא כללות הבריאה, וה"ס הקשר שבין העין והלב, והוא כי כבר שמעת איך הנשמה באותה בחי' שהיא בלב כך היא יוצאת מן העין וכשהוא חוזרת הנה מצטיירת בעין אך עכ"ז ההרגש יגיע אל הלב אלא שיהי' לפי מה שנצטייר בעין:

אמנם צריך שתדע כי הנה כתיב והעושר והכבוד מלפניך, והעושר תלוי בעינים כמו שאמרנו בסוד אל תאהב שינה פן תורש, ונמצא שהסדר כך הוא, כי הנה העינים הם שנים, ובשולט העין השמאלי בסוד הגבורות אז מיד נעשה הסיתום ואז הוא בחי' הדלית כי האדנ"י שהיא היכ"ל שע"י באה ההשפעה נשאר בבחי' הד' לבד ואז גם ללב מניע הענין כך, והוא כי גם בל"ב יש הב' בתי ליבא, והל"ב הוא כבו"ד והוא ממש כבוד המלך בסוד ההנהגה והוא ל"ב דהוי"ה ול"ב דאלהי"ם, ובהיות הדברים עומדים בסיתום העין

אז שולט הל"ב מן אלהי"ם והס"א שולטת ובס"ז נקראו אלהים אחרים, ותראה שע"ז הענין ממש נאמר וכבודי לאחר לא אתן, כי האחרים הם הקליפות ונקראים אלהים אחרים ע"ש מה שלוקחים מזה הכבוד של האלהים, והכל בהשאר ראיית העין בשם ב"ן לבד כנ"ל אך בהאיר בעינים כל האור הצריך בסוד ד' ההויו"ת ע"ב אז מתמלאת האדנ"י ונעשה הרע"א ואז ההשפעה היא בריוח בסוד יברך את עמו, ואז מה שהוא ז' נעשה ע' וזהו ממש בחי' הע"ז שאמרנו, ואז הגבורות נשארות ממותקות בסוד הו"ד והד"ר וחדו"ה והחסדים שולטים ומאירים בסוד מ"ה שהם חסד ת"ת נצח ואז מה שהי' ד"ל נעשה ש"ם בהארת הוי"ה ב"ה, והכבו"ד שהי' של אלהי"ם בל"ב נעשה של הוי"ה, ובב' בתי הל"ב נעשה היחוד בסוד אח"ד שהוא אהב"ה בסוד ואהבת את ה' אלהיך בכל לבבך, ואז נאמר כי אז אהפוך אל עמים שפה ברורה וגו' ולעבדו שכ"ם א', כי אין עוד אחר, ושכ"ם הוא ר"ת ש'ם כ'בוד מ'לכותו, שהמלכות היא כבוד, ובהיותה כבוד אלהי"ם יש שליטה לס"א ח"ו, אך בהיותה כבוד הוי"ה לא יש שליטה לאל אחר כלל, וזהו אני הוי"ה הוא שמי, ר"ל בהתגלות הוי"ה אז ד"ל (כמנין אותיות מילוי המלוי אדנ"י) נעשה ש"ם, ואז וכבודי לאחר לא אתן, בסוד ש'ם כ'בוד מ'לכותו, וזהו והעושר והכבוד מלפניך, שבהתקן העינים שהיו בסוד ד"ל ונעשו עוש"ר אז יש ג"כ תיקון הכבוד שבל"ב, וע"כ אמר הבו לה' כבו"ד וע"ז, והאמת כי זה הכבוד נמשך מבחי' ש"ם שזכרנו, וכן תראה שכבו"ד הוא הש"ך דינין, ובהתחבר עמם הוי"ה למתקם עולה שמ"ו וזהו כבוד שמ"ו כי מכבוד נעשה שמ"ו והוא מבחי' הש"ם שמר"ל נעשה ש"ם שמתגלה ג"כ בל"ב ואז נאמר והיו עיני ולבי ש"ם כל הימים, ובאמת סוד הכבוד של הוי"ה הוא זה, כי הנה קודם התיקון היו שבעה מלכים לבד כשנשברו וכשיצאה מ"ה אז הם שמונה מלכים וזהו המלך הח' שהוא הד"ר ה"ס היסוד המתגלה דהיינו יסור דא"ק ואז נתחברו במלכים בחי' הזכר ונתקנו בסוד זו"ן ואז שם הוי"ה ב"ה מתפשט בכל א' מהם והם ח' הויות שבהם ל"ב אותיות, וזהו כבו"ד שמ"ו שזכרתי, ולכן אמר אח"כ השתחוו לה' בהדרת קודש, כי בעוד שהיו מבחי' כבוד אלהי"ם, האלהים אחרים היו ג"כ מתפרצים ושולטים, אך כשנעשו כבוד ה' אז הם משתחוים ומשתעבדים לפניו, והבל הוא מסוד הד"ר המתגלה וממתק את המלבין קדמאין, וזהו השתחוו לה' בהדר"ת קדש:

והנה ראית עתה ענין החזרת הב' עיינין לא' מה גורם, כי בהיות כך העיינין חוזרים למעלה בא"א גורם תיקון למטה בז"א במוח שלו ובלב שלו. והענין כי כבר נתפרש למעלה איך המוח מתפשט לל"ב נתיבות, וזהו בחשוב כל הג' מוחין לחכמה ואז הלב הוא הבינה ונמצא שהחכמה מתפשט לאלה הל"ב בסוד הי' כנ"ל. וגם ל"ב יש בלב וזהו

הבבו"ד שצריך ליתקן לכל צד בסוד וכבודי לאחר לא אתן, כי הוא בחי' הש"ך דינין בסוד ל"ב אלהי"ם, ובהתקן למעלה אז הכבוד בכל מקום שהוא למטה נתקן ג"כ והוא ב', א' בסוד מוח, ב' בסוד לב, ושניהם נתקנין, וז"ש ואפיק ארחא למוחא תתאה ואפיק ארחא ללבא תתאה, ואז כל שאר המאורות מאירים בזה:

ואפרש לך איך נעשות אלו ההארות, והוא ענין מש"כ בשני החוורין נהיר וסליק ונחית, ובחיורא תליתאה אמר להיט ונהיר ונחית וסליק. והענין כי סדר ההסתכלות הוא זה, כי הנה הנשמה מתפשטת בחורי העינים כנ"ל ומשם מאירה במקום שמאירה, ומזאת ההארה היא עצמה מתפעלת מהנושא אשר לו האירה ואז חוזרת בסוד אור חוזר ועולה ומתדבק' ושולט' בסוד המ"ה אשר במצח שאמרנו שהוא האור של העינים ומשם עולה במוחין ובלב. והנה בפעולה הזאת עושת הציור ואח"כ חוזרת ויורדת באור הנמשך מן המצח ואז נעשית הראי', והראי' נעשית בתוך הבת עין ששם צרורה הנשמה בצרור קטן, ובאמת היא המלכות. וצריך שתדע שהמלכות שהיא שם בתוך העין, הנה יש לה זווג עם הג' חוורין אשר סביבה והיא בסוד צרור ששם צרורות הבטישות הנעשית בה בסוד הזווג ושם נשלמת הראי'. והנה הב' גוונין המוזכרים כאן הם ממש הב' עינים כנ"ל כי החוור הג' הוא הכח המחברם, וע"כ בגוונין האלה יש הבטישה וההסתכלות משא"כ בג' והגוון הא' בטש והוא בזווגו בבת עין כנ"ל ובבטישה הזאת אז מאירים הג' בוצינין והוא בחי' הכ"ן הנכלל באלו הג', ואז להטין במקומם שם בעין כמו שידעת מהו ענין להיט והן מתלהטין בחדותא בסוד החדוה שהוא מיתוק הגבורה, והגוון בעצמו הוא בסוד בינה, ובזמן הבטישה אז מתפשטין גם הג' אחרים גבורה הוד ויסוד, וכן החוורא תנינא שהוא החסד נהיר וסליק ונחית ובטיש כנ"ל ומדליק ג' בוצינין וה"ס כללות המה בג' שהם חסד ת"ת נצח, והגוון עצמו ה"ס חכמה, אך החוורא תליתאה אינו בחי' עין אלא כח המחבר העינים. והנה אותן שהם עינים אמר בהם ונחית כי הלא כך הם מתפשטין לחוץ להאיר ולקבל ההסתכלות אך זה להים בתחלה, וזה כי אין זה אלא התלהטות סוד הב' עינים האחרים, וזה כי הנה תראה כי לא הוזכרו בכאן רק הג' חוודין ולא הוזכר כאן ענין הבת עין כי הרי בז"א נזכרו ד' גוונין, אך הענין הוא כי כבר אמרתי איך אלו החוורין אינן הגוונין אלא העינים נעשות כך. והנה סוד העין בעצמו ה"ס הס' ול' שזכרנו, וה"ס המנורה, שהמלכות היא הד' ונמצאים לה ג' מצד זה וג' מצד זה. והנה לא תמצא מוזכרת אלא בת עין ולא בת עינים לעולם, אך האמת הוא כי הבת עין היא בחי' א' לבד העומדת בסוד רביעית והיא באמצע הו' כנ"ל, וזה כי בת העין היא א' לבד ובחינת העינים הם ז' מדרגות. והנה המדרגה הד' היא הבת עין ואז מתחלקים הז' מדרגות לב'

בחי' לימין ולשמאל ונעשים ב' עינים, אך הבת עין אין בה ב' בחינות אלא היא בחי' א' אלא שמתחברת עם כ"א מב' הבחינות שהזכרנו, וע"כ נראים שתי בבית עין, אבל נקרא' בת עין לבד כי היא בחי' א' המתראה כאן וכאן. ועכ"ז באמת הבת עין עצמה יש בה פנימיות וחיצוניות, הפנימיות שלה מתחבר עם העין ימין, והחיצוניות שלה עם העין שמאל. ותבין כ"ז בנוקבא למטה, כי באמת נוקבא היא אחת אחרי הת"ת ונמצאים חג"ת למעלה ונה"י למטה והנה"י עצמן הם בחי' חג"ת אלא שלגבי חג"ת הם חיצוניות והם שמאל. והנה הנוקבא מתחברת עם כל א' מהם כי היא עומדת ביניהם וגם מתחברת עם כ"א מהם, וס"ז לאה ורחל כי לאה היא הפנימיות של נוקבא המתחברת עם חג"ת והיא בחי' הבת עין הנראית בעין הימיני ורחל היא חיצוניות הנוקבא המתחברת עם נה"י והיא המתראת בעין שמאל אך באמת שניהם א'. והנה זהו בכלל בסוד כח העין שבראש העושה שתי העינים, וכנגד זה נאמר על אבן א' שבעה עינים, כי העין בעצמו מתפשט בסוד עין ועושה סדר א' למטה בבחי' זו בסוד ז' עינים. אך נאמר עתה מן העין במקומו כי אפי' בפרט נראה זה הענין בכל עין בפ"ע כי הלא העינין הם עגולם והבת עין הוא באמצע ובס"ז חצאי עיגולין שלמעלה ה"ס חג"ת והחצאין שלמטה ה"ס נה"י, ומלכות באמצע, כי כך הוא הסדר מה שהוא השורש מתראה אה"ב גם בכל א' מהענפים אלא שאינו חילוק כ"כ נראה לעינים כמו של השורש, כי הלא באמת אינו אלא ענף אלא שיש בו דוגמא לשורש עצמו. והנה תדע שחיבור העינים באמת הלוי בבת עין שבהיותה אמצעית כוללת ומחברת בה ג' מצד זה וג' מצד זה, ובאמת הנוקבא עלי' כתיב יקוו המים מתחת השמים אל מקום אחד, כי היא המקום הא' ששם נקווים ומתאספים כולם. אמנם בהיות כאן הב' עינים מתחברין כא' בסוד עין אחת אז בסוד הגוון שיש בכלל בעינים נשאר העין הא', ובסוד הגוון הב' נשאר העין הב', ובסוד הגוון הג' נשאר חיבור העינים, וכאן נכלל הגוון הג' שהוא הת"ת וגם המלכות ביחד כי המלכות היא המחברת והחבור בסוד הת"ת, כי אין החו"ג מתפשטים למלכות אלא בבחי' הת"ת. והנה זאת הבחי' של בת עין העומדת באמצע עם סוד הגוון הג' היא הנקראת שביעאה שהיא המסובבת מב' חיווירין שכ"א מהם באמת ה"ס ג' גווינין וכאן יש הבטישה וחבור וכאן הוא המשכה למטה, כי מה שנעשה בב' החווירין האחרים נכלל בכח הג' בסוד הבת עין וימשך למקומו:

והנה צריך שתדע כי הג' גווינין הם סוד יה"ו, והבת עין ה"ס ה' האחרונה, ובהיות הג' אלה נכפלים נשארים יה"ו יה"ו והה' באמצע, נמצאים הב' עינים המה רק בסוד יה"ו אלא שה"ס יה"ו כפול, אך בהיותה מתחברין כאן בבחי' ב' חווירין אז יחזרו להיות בסוד יה"ו א' לבד, וזה כי אע"פ שמצד החווירין אינם אלא שנים והי' נראה שלא יאיר בהם אלא י"ה

לבד אך בסוד עצמם הם יה"ו שלם באמת ובהתחברם אז יאיר בהם היה"ו בדרך אחר, והיא כי הנה יה"ו עולה כ"א ואז המה מאירין בגבורה בחסד בסוד ורב חסד מטה כלפי חסד, כי החסד יגדל על הגבורה. והבן היטב זה הענין, כי השמות מאירין בכמה דרכים לפי קשר החבור כאשר פירשתי לך כבר הרבה פעמים. ונמצא שכ"א אורות נמצאות בב' החווירין ואלה מוציאים כ"א אותיות וסודם י' שהם הו"ד הד"ר חדו"ה בשמאל, וי"א בימין שהם חמ"ד נצ"ח הפאר"ת. והנה בזה הסוד הוא אהי"ה כט"ל לישראל, כי היה"ו בהתמלאו כזה יו"ד ה"א וא"ו עולה ט"ל, ואהי"ה עומד בבחי' זו שהוא עולה כמנין יה"ו. והנה כבר שמעת איך בחינת הכסויין נכללין בעין בשליטתו בסוד הוי"ה של כ"ד עינין כזה יהוה והנה כאן האהי"ה שה"ס הגבינין כנ"ל הוא נכלל בזה היה"ו כי זהו כל סדר משפטי ההנהגה בהתקשר השמות שהם מיני ההרכבות והכללם זה בזה. ונמצא שזה הגוון הג' אינו אלא סוד החבור של ב' עיינין כנ"ל ומה שהם מסתכלין הנה בזה החיוור מתלהט במקומו והוא התפשטות הדברים ברוחב מקום, ואז בסוד התלהטות הזה מאיר להשפיע למטה, אבל בחווירין האחרים שהכוונה בהם הוא ההסתכלות והראי' הוא נהיר וסליק ונחית, אך כאן שהוא רק להמשיך תועלת ההסתכלות אל התחתונים הנה בהאירם להם מיד ירד אליהם כי אינו צריך לחדש ההסתכלות אלא ההסתכלות שנעשה כבר הוא מוריד להם ועוד ישוב ויקבעם למעלה בכחו ואז עולה ההתעוררות אל הח"ס ויוצא ומכה בבת עין שבו עצמו הוא הבוצינא, ומשם מהילד מה שראוי להוליד בתולדה וממשיך אל התחתונים, וה"ס [אפיק ארחא למוחא תתאה ואפיק ארחא ללבא תתאה]:

ואפרש לך עתה סדר כל הענינים האלה כי צריך להבין למה ההסתכלות יעשה בזה הדרך ומחו תועלת כל המעשים הנ"ל, וגם צריך להבין למה אור העינים תלוי במצח כמ"ש. אך סוד כ"ז הוא ענין התפלין שכתוב והי' לאות על ידכה ולטוטפות בין עיניך כי בחוזק יד הוציאנו ה' ממצרים. ודע כי הנה הנשמה היא סגורה בתוך הגוף דהיינו הפנימיות הבלוע בתוך החיצוניות ומקום גילוי' באמת הוא במצח, כי הוא הגילוי של מ"ה שנמצא בתוך הראש כנזכר לעיל בארוכה וההוא מצחא איקרי רצון דהוא גלוי' דכל רישא, והוא דבר השייך ממש אל המצח להיות בסוד רצון כנ"ל, והנה הגלוי הנעשה כאן הוא בסוד שם הוי"ה א' העושה ד' פרשיות שבתפלין ואח"כ משם נעשים ד' החושים שהם ד' בקיעות כנ"ל כי כל הפרטות נכלל בס"ז של ד' אותיות השם ב"ה. והנה ע"ז כתיב וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך, כי גלוי הפנימיות הוא המכניע הס"א שאין לה שייכות בפנימיות אלא מכח החיצוניות הסוגר וכמ"ש למעלה. ואמנם כבר שמעת ג"כ החילוק הנמצא בין שאר החושים לראי' כי החושים הם פעולות פרטיות

בהתפשטות פרטי של הנשמה אך הראי' הוא התדבקות כללי בהתפשטות כללי של הנשמות כמו שהי' בלב, כי באמת אין דבר להתדבק מאור במאור אם עליון ואם תחתון אלא בסוד העינים וע"כ זאת הבקיע' היא יותר עיקרית מן האחרים, ובאמת הוא קיום כל הנבראים כי בהראות התחתון מן העליון הוא מתקיים. וגם זה כבר פירשתי לך איך הוא נמשך מן החכמה שהוא קיום הכל בסוד כולם בחכמה עשית. אך צריך שתבין היטב פעולת העינים איך הוא, כי בכח זה ההתדבקות נעשה פעולת עין הרואה כי הלא מצטייר בו הנראה וזה גורם חוזק לנראה עצמו בהראותו מסיבתו, כי הלא אז כפול הוא הקשר ביניהם, אך צריך שימצא עוד תולדה היוצאת ממש ומתפרשת מן העין כמו פרי מן הראי' וינתן אל הנראה כי זהו ודאי שנתוסף דבר מה בנראה בכח הראי' שע"כ אסור להסתכל באלילים בסוד אל תפנו אל האלילים ואלהי מסכה לא תעשו לכם, כי מי שמסתכל באלילים יוצאים ממנו חלקי ההתנוצצות וניתנים בתוך האלילים עצמן והם מתחזקים ע"י ונחשב לו כאלו עשאם, ונמצא שיש הגעת הנשמה אל הנראה והצטייר הנראה בנשמה ואז ממילא נולד תוקף אל הנראה ואח"כ יוצא מה שיוצא מן הרואה אל הנראה וניתן בו ממש. והנה לא תמיד נמשך מן המצח בסוד התפלין האור השלם הצריך אל העינים, כי יש זמן סיתום כנ"ל, והכל צריך לתועלת הנראים, וזה כי הנה הא"ק משפיע בראייתו אל הנקודים וראייתו היתה מקיימת אותם, ואם הי' בעין כל כחו הראוי לו אז היו מתקיימין ולא היתה בהם שום שבירה, אך כיון שנסתמו העינים נשברו ואעפ"כ לא נעזבו, כי הלא הספי' אנח להו ואצנע להו, כי נגנזו עד זמן תיקונם כנ"ל. ונאמר עתה מהו ההסתכלות שהי' בהם בזמן ההוא, הנה הפנימיות מתגלה דרך העינים כנזכר, ומתדבק למקום שמסתכל בו אך אין הדביקות שלם אלא כאשר יחזור הנראה להצטייר כדרך שיראה הציור בסוד ירא"ה ירא"ה כנ"ל, כי בהיות הציור הזה מתגלה אז מקבל כח גדול הנראה המצייר כמ"ש עוד בתולדה שהצא משם להנתן אל הנראה ההוא, אבל כשאין כלי הציור מגולה אז לא ימצא ציור זה כלל, כי הבקיעה הקטנה הנשארת לא תוכל לצייר כאשר מכוסה העין ואז לא יהי' רק התדבקות לקיים המציאות שלא יתבטל לגמרי אך לא יהי' זה כח גדול אל הנראה מבלתי צאת תולדה ממנו אליו, וז"ס טהור עינים מראות ברע, וזה כי בהיות בקיעת העין בסוד חכמה המקיימת את המציאות אפי' הס"א צריכה לראי' זו כי בל"ז לא תתקיים אפילו רגע א'. אך האמת שאין הקדושה מסתכלת לס"א אלא בסוד עצימת העינים, וז"ס עוצם עיניו מראות ברע, כי סוף סוף יצא מן הפנימיות מה שיצא לקיים אך לא תחזור צורת הטמא להצטייר בעינים כלל ונמצא העינים טהורים כי בפנימיותו בעצמו שיעשה ההסתכלות אין רע כי כבר אין לס"א חלק

ואחיזה בו, ובהיות השבירה במלכין קדמאין לטעם שורש הס"א כמו שידעת ע"כ לא הביט להם הא"ק אלא בסוד סתימת העינים, וכאשר נבררו ונתקנו אז חזר להביט בם בפקיחת העינים, והנה בעבור שינוי הזמנים האלו לכן הוצרך שאור העינים לא יהי' קבוע בהם אלא מן הרצון יטלנו שהוא הגלוי באמת שעכ"פ איזה חלק ממנו יגיע אליו אך מעט יהי' בסתימת העינים והוא החלק המקיים לא יותר ובהפקחם יאיר בהם כל האור הראוי' להאיר. והנה שימת התפלין בין העינים הוא לטעם זה למען הוריד האור מן המצח אל העינים, והנה העין בכלל ה"ס המנורה כמ"ש לעיל ויש בו היחודים של הנ"ר, כמ"ש בסוד הכסויים וח"ס להעלות נר תמיד שנאמר במנורה, והאור הוא היורד מן המצח כמ"ש:

ונחזור לענין התפלין שכתוב בהם והי' לאות על ידכה ולטוטפות בין עיניך. כי הנה כבר שמעת הקשר שבין העינים והלב, כי בעשיית העינים בסוד ש"ם כנ"ל אז הכבו"ד של הל"ב נאמר בו וכבודי לאחר לא אתן. והנה ע"כ התפלין עצמן שהם האור של העינים יורדין עד כנגד הלב ועושין שם תפלין של יד, ובאמת הם תפלין דראש לרחל כנודע. והנה תבין ענין בחוזק יד הוציאנו וכו', כי בהיות התפלין מאירים אז נאמר וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך, וזה כי בהיות התפלין ממשיכין האור אל העינים כראוי יפקחו העינים ויאירו ואז אין שטן ואין פגע רע אבל בשעה שאין העינים נפקחים שהוא חסרון הארת התפלין, גובר השטן ונקרא שהקב"ה כביכול ישן בסוד עורה למה תישן, והוא בעבור סיתום העינים, אבל בזמן הגאולה נאמר ראה ראיתי את עני עמי, כי כבר נפקחו העינים והי' זמן הראי' וז"ס וירא ה' כי סר לראות שז"ס הראי' שנזדמנה אז לגאול את ישראל כמבואר במ"א. ולכן אנו מתפללים פקח עיניך וראה שוממותינו, כי כשנפקחו העינים מיד הדברים נתקנים. והנה מגיע הדבר בגלוי במצה ובעינים ובהעלם בלב כי הוא פנימי, אבל גם הוא מקבל התיקון מן התפלין כנ"ל, ולכן נאמר והי' לך לאות על ידכה, לך לאות ולא לאחרים לאות כי איננו דבר מתגלה כמו התפלין שבראש, והיד שהיא הגבורה נתקנת באור זה של התפלין המאיר שם ואז יש בה כח להושיע ישראל, ובס"ז יצאו ישראל ממצרים, וזהו כי בחוזק יד, שה"ס החוזק וההתגברות של הגבורה שנעשה בהארת התפלין ובכח זה יצאו מן הגלות, וז"ס ידכה יד כהה, כי הגבורה ה"ס כהה בסוד ותכהין עיניו מראות והוא מפני התאחז בה עשו, ובס"ז הי' הגלות חושך, אך בהתעורר האור של מ"ה שה"ס התיקון בסוד התפלין ומגיע למטה עד זאת היד זהו נקרא חוזק יד ובתיקון זה יצאו ישראל ממצרים כנ"ל. והנה כן תראה שלילה לאו זמן תפלין כי אז הוא סוד השינה ואז צריך הסתלקות האור מן העינים, ותראה שגם האבל פטור מן התפלין

וכן ט' באב, כי הכל המה בסור חשכת העינים, ובסוד המיתה הבאה מן השבירה, ותראה כי קשר כל הדברים איך הולכין ומתקשרים זה בזה, השבירה והתיקון, ועניני הנהגת העולם ופעולת כל המאורות כי הכל המשך סדר א'. ותדע שהתפלין נקראין פאר, והוא ממש ענין התיקון הזה שאמרנו, כי הנה כתיב לתת להם פא"ר תחת אפ"ר, והוא כי זמן הגלות להיותו זמן האבל לא יש כח התפלין וע"כ יש האפר במקום התפלין והם ה"ג מנצפ"ך שעולין פ"ר, ומקומם ביסוד אימא במצח הז"א, ומצד זה אד"ם הוא אפ"ר ד"ם מר"ה, כי הנה במלכין קדמאין הי' סוד אד"ם אבל אינו אד"ס דמ"ה שה"ס התיקון אלא שה' ס"ג עולין ז' פעמים אד"ם שעולה גימטריא שט"ו ועם ה"ג עולה ש"ך שה"ס ש"ך דינין, וז"ס הז"מ, והם סוד זה האדם אפר דם מרה, והראשון הוא אפ"ר שהוא המ"ג אלה שזכרנו, אך בזמן התיקון נעשה אדם בסור שם מ"ה, ובבחי' זו יש התפלין בסוד שם מ"ה שבמצח והם נקראין פאר כנגד הפ"ר האלו:

ונחזור לענין שכך הוצרך להיות האור של העינים במצח מפני חילוקי הזמנים. ונבאר עתה ענין מה שמגיע מן הרואה אל הנראה שהיא בחי' החוור הג' הנזכר כאן ששנים אחרים הם להסתכלות עצמו וזה ממשיך למטה אל התחתונים. והנה היות הנראה מצטייר ברואה הלא זה לבדו יספיק להיות לו לחוזק רב בהיותו קשר כפול בין הסיבה למסובב. אך עוד אמרנו שיש חידוש מתילד בנראה מכח הראי' אחר שנשלמה, וע"ז אמר [להיט ונהיר וכו']. והנה מה שנתקבץ מן ההסתכלות בב' החוזרין האחרים שזהו לצורך עצמן, ועכשיו כשמתחבר **(בה"ב עכשיו מהדחק ומתפרש.)** בזה החוור הג' אז הוא להיט, וכיון שעשה זה אז נהפכים פני המאורות להאיר אל התחתונים וז"ס ונהיר:

וצריך שתדע כי זהו סדר כל העולים, כי הנה תחלה צריך שימשך להם הארה מן העליונים הארה הנמשכת ממילא בלי התעוררותם, ואח"כ בהארה זו מקבלים הכנה לעלות ולהמשיך להם המשך חדש מה שצריך להם, וזה הענין כבר נתבאר בסודות הזווגים דאו"א וזו"ן, כי יש זיווג או"א התמידי ומהם נמשך אור אל זו"ן כדי שיוכלו לעלות ובעליותם הם מעלין מיין נוקבין לאו"א עצמן ואז ממשיכים הם להם בזווג הפנימי מוחין חדשים, וכל אלו הדברים עושה בכאן העין אחר שנשלם, פי אחר שיצא הפנימית וחזר וצייר והמשיך האור שאז יש כה לעין לראות כי בעוד שאינו כך נקרא שהוא מחוסר בנין, והנה בתחלה מתלהט בתיקוניו אלה וכ"ז בכח החוור הג' ואז פונה להאיר לתחתונים ויוצא ממנו מה שיוצא ויורד למטה אצל התחתונים, וז"ס השפע הראשון היורד מאו"א לזו"ן להעלות זו"ן אליהן, ותראה כי לזה די לו מה שעשו ב' החוורין האחרים ולכן מיד יתלהט ויאיר ויורד מה שיורד, אך אח"כ ישוב ויעלה ובהעלותו מביא עמו איזה כה

מן הדבר הנראה והוא עולה עד המוח לפנים וזהו הוא לו כמו מיין נוקבין ואז יצא מן המוח מה שיצא וינתן בסוד הזווג הגוון הזה עם הבוצינא דאמצעיתא שהוא הבת עין הנכללת בו שזכרנו ואז נולדת תולדה חדשה ממש וניתנת ממנו אל התחתונים, ולפי סדר ההנהגה א"א מביט בז"א ועושה בהבטה הזאת כל הדברים האלו עד שמוציא מן העין עצמו הארה הראוי' לצאת ממנו אל הז"א וז"ס הארחין הל"ב שהוא ענין הכבו"ד המגיע אל הז"א במוח שלו ובל"ב שלו כמ"ש לעיל והבן היטב. והנה בהגיע אלה האורות למטה אז מתלהטין האורות שלמטה, וזהו התלהטות לבד כי אין הפעולה אלא להעמיד האורות בתוקפם.

ואמר עוד וז"ל אמר ר' שמעון יאות הוא ועתיק יומין יפקח עינא דא עלך וכו'

כי באמת עתיק יומין הוא המנהיג את הנהגת הא"א והעין בעצמו הוא א' משבעה תיקונין דרישא שהם נעשין מעתיק יומין כנודע:

ואמר תאנא חוור בנו חוור וחוור דכליל כל חוור, חוורא קדמאה נהיר וסליק ונחית לתלת בוציני וכו', כנ"ל בכל הג', ומה שהוסיף רשב"י ז"ל בכאן הוא ענין הסליק שאמר, והוא שהעין טוב של א"א מתקן כל הקלקולים, וסוד הענין הוא טוב עין הוא יבורך, וכבר פירשתי לקמן אל תקרי יבורך אלא יברך, וכדי שתבין זה הענין היטב צריך לפרש לך הקדמות גדולות, דע כי הטבילה במקוה סודה להעביר הזוהמא בתיקון כל הקלקולים, וסוד הענין הוא משארז"ל וברך את לחמך ואת מימיך, מה לחם ניקח בכסף מעשר אף מים שניקחים בכסף מעשר ומאי ניהו יין וקארי להו מים אם נשפך בביתו כמים איכא ברכה ואי לאו לא, וזה כי צריך שתדע כי שורש המקוה הוא בח"ס ואח"כ הוא ביסוד אימא ואח"כ בנוקבא דז"א, וסודו כי הנה הניצוצין דאלקים הם ע' והוא היין שביסוד אימא ובח"ס הוא היין המשומר שה"ס עדן, והנה היין הזה אינו טוב אלא מפני המים שבו, והוא מש"א בזוהר דאתי יעקב וארמי בי' מיא ואז נעשה טוב, וז"ס הטוב והמטיב כמ"ש לקמן בס"ד, וז"ס הכתוב וחכך כיין הטוב הילך לדודי למישרים, וכן סוד הכתוב כי יתן בכוס עינו יתהלך במישרים, וכ"ז הוא כי היין הוא הגבורות וכשנעשה טוב אז הולך במישרים, שהוא מיתוק המנצפ"ך כמבואר במ"א, ובאמת העי"ן הזה הוא שורש לכל התחתונים שהם הז' תתאין וכשהוא נמתק הרבה אז הוא עצמו חוזר להיות מים וה"ס היין הנשפך כמים ובבחי' זו מטהר כל הטומאות, והנה צריך שהיין יהי' חוזר להיות מים והסדר הזה הוא כי הח"ס היא כוללת חב"ד כמ"ש לעיל וסודם הוא יו"ד ה"א וא"ו אבל הם נכללין כולם בי' אחת לבד וסודם ג' קוצין של היו"ד ואלו הג' קוצין נקראים ג' סאין ואח"כ אלו מתפשטין למ' סאין, וזה כי הנה אלו הג' סודם יו"ד ה"א וא"ו

והוא לו"ג של ט"ל, ודנה כ"א מהם כולל חבירו ואז נעשים נ"פ יה"ו והיינו ג"פ ט"ל ואלו נקראים ג' לוגי"ן והנה סוד הלו"ג הזה בכלל סובב לד' הצדדים והוא כי ח"ס נק' עזקא דכייא כי הד' מוחין נכללים בה בסוד ד) סתומה לד' צדדים והוא כי הלו"ג הזה הסובב נעשה ד' לוגי"ן והיינו ד' פעמים ט"ל, ובסוד ההתפשטות הזה נעשה מ' סאה והיינו כי בהיות הי' עצמה סובבת לכל צד אז מתפשטין מ' נקודות לכל צד והי' באמצע שמשלמת עשרה לכל צד ואז הם מ'. והנה החיבור של ד' לוגין נקרא ק"ב כי יו"ד ה"א וא"ו משם יוצאין ע"ב ס"ג מ"ה ומילואיהן בלי פשוט עולה ק"ב, והנה בסוד הק"ב הזה נשרשים הו' קצוות והוא דפ"ו הרי ל"ו והם נחלקין בכח הלוגין לט' לכל צד והם ט' קבין ובסוד הי' המשלמת נעשים מ' סאה והרי כאן כל חילוקי המדות האלה כי הם מ' סאה והם ט' קבין הסובבים לכל צד וסודם ו' קבין שהם ופ"ו ויש הד' לוגין העושין הכל, והנה הג' לוגין הם שורש לכל המ' ולכן ג' לוגין פוסלין את המקוה ובסוד הט' קבין יש נפילת ט' קבין על בעל קרי שהוא מטהר, והנה כ"ז הוא סוד היין הנעשה מים כי מ' מן הניצוצים נעשה ם' סתומה והל' נעשה י' אחת והכל הוא ד סוד נקודה בהיכליה בהתפשט היו"ד לד' צדדים, וסוד כל זה הענין הוא כי בהתגבר מאור א' על אור האחר תגבורת גדולה יחזור המאור ההוא להיות כמוהו וע"כ בהנתן המים בתוך היין אז המים מחזירין היין לבחינתם ולכן אורותיו יסתדרו לפי הסתדר המים, והנה צריך שתדע כי יש ג' דברים למים טבילה נתינה נטילה, והיינו טבילה במ' סאה ונתינה בט' קבין נטילה לידים, והנה הנטילה היא במי חסד ממש אך הטבילה והנתינה הם בסוד הגבורות שחזרו לבחינת זאת של מים, וסוד זה הענין הוא מה שאמרו רז"ל בריש כל מרעין אנא דם בריש כל אסוון אנא חמר והוא כי הגבורות יש להם שתי בחינות בחינת דם ובחינת יין והדם הוא הדין הקשה והוא מקור לכל התחלואים ועל זה נאמר אל תרא יין כי יתאדם שסופו דם אך היין הם הגבורות הנמתקות במים כי אם אינם נמתקות חוזרות דם כנ"ל שסופו דם ובהיות היין הזה מתמתק אז נשאר בסוד המשמח אלהים ואנשים, ולפי המתקו כך מתעברת כל אחיזת הס"א ואז נעשה יין הרקח, והוא כי אדם שגברה עליו זוהמא ונדבק בו ריח רע שהוא אחיזת הס"א, הנה להעבירה ממנו צריך רחיצה במי בשמים שיהי' בהם ריח טוב להעביר הריח הרע, וזהו הריח של היין הטוב ואז נאמר בו בריש כל אסוון אנא חמר, ותראה שגם בפסוק נזכר יין בשם חמ"ר וסודו רמ"ח שעומד להמתק ברמ"ת שהוא התפשטות החסדים, ונמצא שבהתגבר החסדים על הגבורות האלו יחזרו הגבורות בסוד יין טוב ליקרא גם הם מים ואלו הם מי המקוה, והנה שמעת כבר סדר האורות איך מסתדרים לפי' בחי' זו של מקוה, כי הל' נכלל במ' ושם נסדרים הו' קצוות בג' מיני

חלוקיהן כי שם צריך שיהי' להם שורש כיון שהם מקור כל הנבראים ואז בהעלותם שם יחזרו להיתקן מכל פגם בסוד הרפואה כנ"ל וזה כי הו"ס הם ששה קבין שהם סאה אחת שבזה הג' מוחין שבחכמה סתימאה הם ג' סאין וגם אלה הקבין הן לפי בחי' הלוג דהיינו ט"ל ד' לוגין לכל אחד כי בכל אחד מהם יש בחי' שם הוי"ה אך ההה"ן מגיעין כולם לנוקבא ונשאר כך ט"ל וע"כ ביו"ד שבאמצע הם' סתומה יש שני בחינות יש בחינת הסאין שהם כללות הו"ק עצמם ובבחי' זה מתפשטין לכל צד הסאין וכולם הם למ' סאין אך בבחי' לוג נעשים ל"ו קבין, והוא כי הלוג מתפשט לד' רוחות כנ"ל ואו בנעשה בבחי' ק"ב ואז כל אותן הט' שבצדדין מאירים בבחי' קב, אך שורש הדבר הוא כי אלו הג' לוגין הם ט' בחי' דהיינו ג' יו"ד ה"א וא"ו וסודם צ' דצלם כי בה הג' נעשו ט' דאז בהאיר אלו הט' לכל צד מד' צדדים אז יעשו ט' קבין כי כל הד' מהן הוא קב ואלו ואלו הם ט' קבין של הנתינה אך לפ"ז גם כל ט' קבין שבד' צדדים יאירו בסיד זה ונמצאו ל"ו קבין והיינו ופ"ו כי כל הו' סאה כלולים בכולם ויש כאן בחי' הו' הנכללים בעצמם בסוד ד' אותיות הויה ב"ה לד' צדדין ובחי' בסוד ט' דהיינו צ דצלם והבן היטב כי בסאין אנו מזכירין מ' ובקבין ט' כי הוא דרך אחר כי הסאין נשלמים למ' כי הי' שבאמצע מתפשטת מ' ממנה לבל צד והיא משלמת למ' והוא כאילו היא עצמה תתארך לד' הרוחות אך אלה הם ג' לוגין שבזמן התפשטם לד' הצדדים נעשים ט' קבין כי בזמן התפשמם הג' נעשים ט' ובהתפשטם לד' רוחות הם מ' קבין ואז אם נחשבים עוד ט' לכל צד יהיה ל"ו כנ"ל, והנה בחי' המ' נשארת במקומה למעלה תמיד וסודה הל"מ דצל"ם כי הדברים מקבילים זה את זה אך בחי' הט' קבין היא היורדת למטה בסוד צ' דצלם ומתפשטת תמיד בז"א ואז כל הזוהמא מסתלקת ממנו ואדרבה בסודו יש בו כל הריחין שבין הבאים מיסוד זה של אימא ששם שורש כל הענין הזה למטה ותחלת הכל למעלה בחכמה סתימאה, והנה ע"כ עיקר הטבילה הוא למעלה כי יצטרך ז"א לעלות אל שרשו להתקן שם אך לפעמים משתמש מן הנתינה לבד והנה מיתוק זה היין הוא סוד הטוב והמטיב שהוא הטוב לדידיה ומטיב לאחרינא כי בקבלו זה המתוק אז מגיע ההארה של המ' קבין לז"א ג"כ ונמתק ונטהר:

ועכשיו אפרש לך איך כל זה נמשך מסוד העין כי הנה כתיב חכלילי עינים מיין, והענין כי דבר זה של המקוה שרשו הוא פה בחכמה סתימאה אבל אחר כך ממנו מתפשטין מקואות אחרים כולם בבחינה זו דהיינו ביסוד אי' ובחכמה דז"א מצד ח"ס וביסוד נוק' ונדבר בזה הענין להבין בו ענין עינים הנה ח"ס הוא סוד יין המשומר בענביו וזהו בסוד התיקון השלם שהוא עומד על שמריו בלא שום קלקול בסוד לא יריעו ולא ישחיתו הנזר

למעלה במקומו וזהו היין הנעשה מים כמ"ש ובאמת היין עצמו ה"ס הע' ניצוצין של אלהים שהם שורש הז"ת ומושרשים בח"ס בסוד גבורה דעתיק שבה שבשבילה היא נעשית מנהגת לתחתונים כמו שפירשתי לך כל זה למעלה כבר, והנה ח"ס מאירה באלה העינים בב' בחינותי' והיינו כי הלא יש בה חב"ד בסוד מ"ל כנ"ל ועוד יש בה בחי' היין הזה בכלל ובסוד הזכר שבה נעשה הג' חוורין ובסוד היין עושה בחי' העין בכלל שסורו ע' ותדע ג"כ שאלה הנקודות נקראים ניצוצין **(עי' לוח התיקונים כשוה"ס.)** והם מאירים בעין בהתנוצצות שלו וזהו כוונת חכלילי עינים מיין כי הכלילות העינים הוא התנוצצות שלהן וזה נמשך מן היין הזה אמנם הנה בח"ס יש המ' כי שם נכללים הע' כך במ' ואח"כ סוד הט' קבין והוא מה שיורד דרך העינים ולמקום שהם מגיעים הם מטהרים ממש בטהרת המקוה אך זהו בא"א שנקרא טוב עין כי בז"א אדרבא יש הדמעות וכאן יש מי הח"ס בסוד הט' קבין היורדים ושרשם ג' לוגין כמ"ש למעלה וזהו מה שכתוב במשנה ט' קבין וג' לוגין שמבלי א' מב' ומנ' מצטרפין כי באמת כך הם יוצאים מן העינים דא"א והעינים הם ב' אבל הם חוזרין לא' וגם הג' חוורין הם המורידין אלה הט' קבין וזה א' ב' ג' והנה אלה הט' קבין הם היורדין ומטהרים כל המדריגות והם מסוד היין הרקח שיש הריחין בו העביר הזוהמא כנ"ל, והנה הפגמים אינם הולכים להניע אלא לו"ק ואלה הם הצריכים לימתק תמיד כי הלא זאת היא פעולת הא"א כי בימינו לחזק החסד ובשמאלו החוזר לימין למתק הדין להחזירו לחסד ולכן נחלקו הו"ק האלה בב' החוורין שהם סוד הב' עינים ובס"ז מגיע להם ההארה בסוד הט' קבין הנעשה ל"ו כמ"ש למעלה בסוד ה"ל עצמם ואז ניתן להם רחיצה וטהרה ממש וזה צריך רק לו"ק ואז הג"ר ממילא מאירים בהם לפי ההנהגה התמידית כי הם אינם נפגמים אך אפילו להאיר הארה התמידית צריך שיהי' בו"ק מיתוק הזה, אך לפעמים צריך הארה אפילו לג"ר בהתגבר בהם הדין ח"ו וזה נעשה בכח החיור הג' שה"ס חיבור הב' חוורין ואז נמשך האור מן המוח ומאיר בשערא אוכמא שהם השערות דז"א ששם הדינין מתגברין וברישא דהיינו הגלגלתא עצמה ובמוחא דרישא וזה כי צריך לתקן כל תיקוני הז"א ולמתקם מדינם וכבר ידעת איך יש בו ב' בחי' א' דוגמת א"א להיות הראש בסוד גולגלתא ומוחא שבו נקשרים הג' מוחין בא' וא' בחי' לעצמו בסוד הג' מוחין חב"ד, והנה לאלה אין צריך רחיצה כי אין בהם הפגם כמו בהויה אלא הארה למתקם מדין שהיה גורם להם שלא יאירו ולכן אמר ובטש בשערא וכו' ונהיר לתלת כתרין דאשתארו. פי' חב"ד שלא נכללו בב' החוורין, וגם ג' כתרין הם החכמה ובינה ומלכות, וזה כי הדעת מצד עצמו הוא מאיר בסוד הכתר אך המלכות היא הצריכה ליתקן והיא נתקנת בדעת:

ואפרש זה הענין היטב. הנה אלו העינים הם עומדים להאיר למטה לקיים מיתוק בכל הספירות אך כשאין צורך לפעולה גדולה שכבר ההנהגה הולכות ברחמים הנה אז הג"ר כבר מאירים ודי לקיום המיתוק בו' קצוות, אך יש לפעמים שהדין מתגבר וגורם לג"ר שלא יאירו ואז צריך שיתגבר החוור הג' הזה וזה ימשיך מן החסד דעתיק העומד בפנים שהוא שורש לחוורא. וזהו שאמר ונפיק נהירו דחוורא דלגו לגו כו'. וזה יאיר אליהם לתת כח להם להאיר, ומקום הארת העינים כבר אמר שהוא ברישא דהיינו הכתר ומוחא דרישא דהיינו המוחין כלולים בסוד חכמה לבד כנ"ל, ואז נהיר לג' כתרין, והוא כי הכתר בהגלותו ודאי הוא רחמים כי הלא הוא השראת העליון אלא שלפעמים אינו מתגלה ואז המוחין עצמן אפשר להם להיות דין. ותבין ג"כ איך עיקר גלוי ההנהגה היא בדעת כי הוא מתגלה ומתפשט בסוד ובדעת חדרים ימלאו. והאמת בי הדעת הוא הוא סוף הכתר, והיינו כי סוף כלי הכתר נעשה כלי דעת, כי למוח הדעת עצמו אין יש כלי פרטי. והנה על כן תראה שהקטן אין לו דעת וכמו שהולך וגדל יתגלה בו הדעת כי כבר אמרתי הכתר הוא תמיד רחמים והוא איננו מתגלה עדיין בעיבור ולכן אין בו דעת ומתחיל להתגלות אח"כ ואז יתחיל הדעת. וגם תדע כי באמת ההנהגה אינו אלא בו"ק אך המל' אינה רק להעלותה בסוד שבת ויו"ט, והנה הי' נשרשת בכתר בסוד כתר מלכות במ"ש לך כבר. והאמת בהתגלותה בסוד שורש זה אז יהיה לספירו' עליה, ונמצא לפ"ז שבהיות הדין מתגבר יגרום לכתר להתעלם ונשאר ממילא כמו מתעלם הדעת ולא נשאר להנהיג בסוד הדין אלא ח"ב וו"ק ומלכות תהי' בלא כח כבא עוד אורות הנה כן בדרך זה יתגלה הכתר וממילא יגיעו הדברים לדעת ואז יאיר האור לחו"ב לצורך הו"ק ואחריהם למלכות לצורך העלי' ונמצאו ב' מאירים לז"ק וממתקים אותם והאור הג' מכה בראש שהוא הכתר, וזאת ההכאה מגלה הכתר מיד וכן יתגלה הדעת עמו ויאיר זה האור בחו"ב כדי שיאירו על חו"ק ובדעת במלכות הנשארת שם לתת עליה אליהם ואז יעלו מקטנות לגדלות או מאיזה מדרגה קטנה למדרגה גדולה ממנה:

ואמר תאנא לא סתים האי עינא וכו'. והנה כאן בא לפרש ענין צריך מאד לעניני ההנהגה, כי הנה העין בהשגיחו הוא ממתיק הדינים ודאי ואנו אומרים ג"כ שהעין הזה משגיח תמיד א"כ תמיד הי' ראוי להיות הדינין ממותקים ולא יהיה מקום להתתקף הגבורה כלל, וגם אין לומר שהכל יהי' מצד התחתונים כי בהיות עיני הז"א הם מכוסים בכסויהם עד שיהיו מכוסים לא יגיע להם לרחוץ אותם אור זה של העין עליון אלא כשיהיו נפתחים שהרי לקמן על עיני הז"א אמר, ווי למאן דאתפקח ועינא אתערב בסומקא וסומקא איתחזי לקבלי', והיה נראה שזה הדבר לא ימצא ועוד שהרי אמר [ובטש בשער' אוכמא

וכו'], וא"כ זה אינו צריך להגיע אל העין שהרי בלאו הבי יכול למתק הדינין. אמנם סוד כל הענין תלוי בהבנת הפסוק הנה עין ה' אל יראיו למיחלים לחסדו, שמדבר בעין דא"א ומתחיל בהנה, וכן כתיב הנה לא ינום ולא יישן שומר ישראל. וצריך להבין מהו ענין זה ההנה הנמצא בכל אלה הענינים. ואמנם כבר אמרנו שבא"א נשרשים תקוני הז"א בסוד הגדלות להתקיים כך אפילו כשיש קטנות למטה, והענין שכבר ידעת שכל מה שאנו מדברים בא"א הוא בתיקונים שנתקן לצורך ז"א והם תיקונים לפי הגדלות לקיימם כמ"ש אפילו בזמן שז"א הוא בסוד קטנות והז"א בזמן קטנותו מסתלקין המוחין ונשאר השינה, אבל בא"א בסוד מה שהוא שורש זה לז"א אין עיניו בסוד השינה, אלא הנה לא ינום ולא יישן שומר ישראל. אך עכ"ז צריך להבין מה יהיה השינוי בין זמן הקטנות לגדלות כיון שהעינים מאירים תמיד, וזהו ענין לא סתים שאומר כאן להודיענו הפעולה שהוא פועל כנגד מה שבז"א יש הסתימה של השינה. וגם הרע שזה נמשך מתקוני העתיק כי הלא פקיחא דעיינין א' מתקוני רישא הוא הבאים מז"ת דעתיק שהוא הגורם לאלה העינים להיות פקוחות אפילו בזמן שהדין מתגבר למטה, וסוד כל זה הוא ענין היראה שיש בה יראת העונש ויראת הרוממות, כי הנה קשה כיון שזה הפסוק הנה עין ה' אל יראיו מדבר בא"א איך אפשר לומר יראיו כי אין יראים אלא מן הגבורות. אך הענין הוא מ"ש שיש יראת העונש ויראת הרוממות, ויראה העונש אינה אלא מן הגבורות המתחזקות שיכולה להעניש ומי שירא נשמר ממנה וניצול, אך יראת הרוממות הוא כי מי שגבוה מחבירו איננו מתגלה לחבירו התחתון ממנו כי מדרגתו שפלה מגדולתו ונשאר העליון מצומצם מעל התחתון כמו שמצומצם הא"ס ית' מן הנמצאים כמבואר במקומו, כי כך צריך לשמירת סדר המדרגות הראוי לעניני הנהגת הבחירה:

והנה תראה שכל צמצום הוא דין, שהלא החסד מתפשט ומגיע לכל הנמצאים אך ההתעלמות הוא דין, וז"ס יראת הרוממות כי הוא גורם לו קורבה והתדבקות יותר בנעלם ממנו, כי הדין המצמצם מתפייס אליו ומתקרב, וזהו פרי יראת הרוממות שיראים בני אדם שהם גורמים קורבה למאורות העליונים ותחתונים והם עצמם מקרבים אליהם המאורות שהם שרשם ומשיגים בהם השגה גדולה. וכן נאמר במשה רבע"ה במראה הסנה, בתחלה אמר אסורה נא וארא את המראה וכו', כי לא הכיר מה הוא ולא היתה לו יראה וע"כ אמר אסורה נא וארא, והקב"ה השיבו אל תקרב הלום, אבל כיון שהכיר אז ירא ממש יראת הרוממות וזהו שאמר כי ירא מהביט אל האלהים, שלא ירא אלא מן רוממות אלהים שלא הי' חושב עצמו כדי להביט אל האלהים ואז מיד נקרב והשיג עד שאמר לו הקב"ה ועתה לכה ואשלחך וכו':

והנה כ"ה הא"א לגבי' ז"א, גם בי העין שלו משגיח עליו תמיד הנה הוא מרומם ממנו ואין הארתו מתדבקת היטב אלא כשיש בחי' תיקון זה של יראת הרוממות. וזהו הנה עין ה' אל יראיו, דהיינו עין הא"א אל יראיו, למי שיראים ממנו יראת הרוממות, ולכן חזר ופירש למיחלים לחסדו, כי אין בו גבורות שייראו מהם, אלא אדרבא מי שמיחל לחסדו וירא מרוממותו. ונמצא שאין אור הא"א מתדבק היטב בז"א אלא בבחינת יראה זו, ובהיות חטאים בעולם שאינם יראים גורמין כ"כ שלא ימצא תיקון זה ח"ו למעלה, ואז אע"פ שהעין משגיח אין המיתוק רב, אך אין צורך לעין לסיתום, ואדרבא הנה בהיות הדין מתחזק הרבה למטה אז צריך שיתחזק יותר המיתוק למעלה אלא שאינו מגיע למטה בהתדבקות אודות באורות כמו בעת רצון:

והנה כבר שמעת שהב' עינים הם חוזרין בסוד החזרת הדין לחסד וזהו המתחזק יותר באותו הזמן שיהי' משתעבד תמיד תחת החסד ואינו מתגבר לבדו, ולכן אמר לא סתים האי עינא] כי אין שום זמן שיהי' נסתם ומה שגורם למטה סיתום אינו גורם סיתום למעלה כי החסרון נמצא למטה לבד אבל למעלה [תרין אינון ומתחזרין לחד], כי זה המיתוק מתחזק תמיד ואינו מניח תוקף לדין, ולכן אמר כולא הוא ימינא לא שמאלא כי תמיד הוא מתקיים הכל בסוד ימין ואין שמאל. לא נאים ולא אדמוך, כי אין מעשה התחתונים מגיעים אליו כלל לפנום אלא להעלים אורו מן התחתונים בהתרוממות שלו, וזהו הנה לא ינום ולא יישן וכו', וז"ס הנה מטתו שלשלמה וכו' ששים גבורים סביב לה וכו', כי יש ששים גבורים שהם ששים נבורות השומרות את המטה שהיא סוד ה' הנתקנת בי"ב שבטים הרי ס', ובס"ז היא נשמרת אפי' בלילה שאין העינים נפקחים, וסוד הענין כי באותו הזמן שם אלהי"ם שולט שהוא הכסוי לשם הוי"ה ב"ה, ואז כל הי"ב שבטים מאירים בסוד שם זה, ונמצא שיש בהם ס' אורות והם ששים גבורים מגבורי ישראל. והנה ע"ז הסוד ג"כ נאמרה בב"כ ס' אותיות, כי היא ברכה ניתנה בדרך שתהי' שמירה אפי' בזמן הדין ושליטת הקליפות וזהו ענין תחלתה יברכך הוי"ה וישמרך, כי השמירה לברכה הוא מה שצריך הרבה וע"ז נאמר ושמו את שמי על בני ישראל ואני אברכם, כי הה' מסודרת על בני ישראל שהם הי"ב שבטים בסוד ששים אותיות של הברכה, וזהו ענין סוד ההנה הגזבר כאן בסוד הנה מטתו שלשלמה, והוא עצמו הנה לא ינום ולא יישן, כי לתיקון זה ההנ"ה צריך שלא תהי' תנומה ושינה למעלה ואז הוא שומר ישראל בתיקון הגבורות כנ"ל, בסוד אם הוי"ה לא ישמור עיר שוא שקד שומר, ומט"ט עצמו הוא השומר שלוקח כל הס' גבורות אלה בסוד שיתין פולסי דנורא כמבואר במקומו, ושומר את משמרת הקודש. והנה למטה התכסות העין כבר אמרנו שהוא שמירה לעין עצמו

בסוד אל תפנו אל האלילים, כי לא יסתכל העין במה שאינו צריך, אבל א"א אין לו צורך לזה הענין כי האור אפי' שיסתכל כבר הוא מרומם ונשגב מן הס"א. והנה עוד פעולה אחרת עושה הכסוי על העינים למטה, והוא ההגנה אל העין עצמו שלא יקבל הארה יותר מן הראוי, אך הא"א בעצמו באמת הוא מקור ההנהגה. ופירוש הענין כי בהיות הוא ראש האצילות שהוא ההנהגה אשר לעוה"ז הנה כל מה שלמעלה ממנו נקרא אין סוף, ע"כ נבין איך הא"ס מתלבש באצילות וראש התלבשותו הוא בא"א ושם מתילדת ממש ההנהגה כי לא נמצאת כן למעלה מזה והוא הכתר של כל האצילות שבו מתחזק הא"ס בחוזק כחו, וע"כ לית

מאן דאנין עליה, כי הרי בו מתילדת ואין שייך לומר שיהי' לו הגנה מן העליונים כי אין העליונים נכנסין בענין ההנהגה אלא מתלבשין בו, והבן היטב:

והנה הוא עצמו להיותו מקום הולד ההנהגה עושה שני דברים מעלים אור הא"ס שלא יתפשט יותר מן הראוי לתחתונים ואלה הם ממש תיקוני הא"א כמ"ש למעלה בסוד עתיקא דעתיקין סתרא דסתרין ע"ש. ונמצא שמצד התקונים הוא ממש מנין על כל, אך מצד הארת התיקונים פירוש כי הלא אע"פ שהתיקונים מצדם הם מעלים הנה הם עצמן נחלי ההשפעה ונמצא שנבחין בהם השיעור וההשפעה ולכן אמר הוא אנין על כלא מצד שיעור התיקונים, והוא אשגח על כלא מצד הארת התיקונים. ובאמת תיקון העין הוא החזק יותר להיותו הפנימיות בסוד עצמותו כמו בלב ומתפשט ויוצא להדבק בתחתונים כנ"ל:

ואמר וז"ל ומאשנחותא דהאי עינא מתזנן כלהו וכו'. וסוד הענין הוא, כי הנה כתיב ואכלתם לחמכם לשובע, ולהיפך ח"ו ואכלתם ולא תשבעו, כי זהו חוץ מהשבע והרעב, אך תראה כי הנה כתיב אל תלחם לחם רע עין ואל תתאו למטעמותיו. וצריך שתדע שיש טוב עין ועין טובה, ורע עין ועין רעה, וטוב עין הוא בא"א ועין טובה הוא למטה בתיקון הארת הא"א וכן להיפך בס"א, כי סוד הבחי' שבקליפה רוצה להדמות אל הקדושה כקוף בפני אדם ולעשות הטוב עין, אך באמת אינה כן אלא רע עין כמו שנבאר עתה. אך עין הרעה נמשך בקליפה מבחי' העינא סומקא דז"א ולכן הוא קשה מאד עד שמייבש המקורות כנ"ל ומחסר כל טוב, אבל רע עין הוא ענין אחר, כי הנה טוב עין בהאירו מיד נפתחים כל שערי הברכה וגם ממנו נמשך השובע כי בהאירו הנה כל המדרגות מתגלות זו לזו ונעשה התדבקות של אהבה ביניהם, אך הרע עין שרוצה לדמות לקדושה גם הוא עושה מטעמים ומרבה הלחם, אך בהיות שטבע הס"א הוא רק למנוע ולהחסיר ע"כ הנה בעוד שהוא רוצה להאיר בפנימיות שבו שהוא סוד הלב שיוצא דרך העינים כמו

שידעת, הנה הוא כמו נרתע לאחור כי אין בטבעו להתפשט להטיב, וזהו שסיים שלמה המע"ה כי במו שער בנפשו כן הוא אכול ושתה יאמר לך, כי להיותו רוצה להדמות כנ"ל יאמר אכול ושתה, אך באמת לבו בל עמו, כר"ל לבו שהוא שורש הראיה כנ"ל בל עמו כי הוא מתחסר ונגרע ולא מתפשט ומתדבק, ונמצא שעין הרע עושה הרעב שהוא החסרון, והרע עין אפי' במה שנשאר גורם שלא יהי' התדבקות כנ"ל, ולכן אמר ואכלתם ולא תשבעו, ונמצא שהזנת המזון נמשך בכח הארת העין הזה, והבן:

ואמר עוד וז"ל תאנא אי עינא דא אסתים רנעא חדא וכו'. כי באמת כל ויגע שמתגלה בהנהגת הזמן הבנוי' מרגעים כמ"ש במ"א צריך שיאיר זה העין שבכח ההארה שלו מתרחקת הס"א ונפתחין כל המאורות בפתחים הצריכים להם, ואם ח"ו רגע א' הי' נסתם באותו הרגע הי' הביטול לכל כי הכל הי' מתייבש וחרב, ולכן כללות תיקון העין הזה אקרי עינא פקיחא כי כח תיקונה להיותה תמיד פקוחה לתיקון הכסויים הסתומים למטה. והנה כבר שמעת למה נמשכין הכסויים למטה כי לפי מעשה התחתונים הוא בהיות ההנהגה העליונה מתנהגת לפי המעשה וכאשר המעשה גורם ח"ו כח לס"א להאחז צריך שיסתמו העינים שלא לתת הארה לס"א בסוד אל תפנו אל האלילים כו', אבל א"א להיותו נשגב ומרום מן מעשה התחתונים ע"כ לא תגיע אליו הסתימה בסוד העליון ועינו אל יראיו, וגם אין פחד מן הס"א כי אין להם שייכות עם אורות הא"א כלל ואף גם כשהוא מתפשט למטה אין הס"א עוצרת כח להתאחז בו, ולכן אמר עינא עילאה עינא קדישא. והנה תיקון הפקיחותא דעיינין תלוי בכסוין עצמן שאינן שולטין לפי' העינים, אך יש ענין העינים עצמן התלוין בהסתכלותן בגוונין שלו וע"ז אמר עינא דאשגחותא והענין כי הנה כתיב משגיח מן החלונות מציץ מן החרכים, וזהו באמת כי ג' מיני מעבר יש לפנימיות לצאת חוץ, והם שערים, חלונות, וחרכים. השערים הם היסודות כי לכך הוכנו לצאת מהם מה שראוי לצאת מן הגוף ועיקר ההשפעה והמזון משם בא כנודע בסוד הזווגים, והחלונות הם הנקבים האחרים שאינם להוציא עיקר ההשפעה אלא להאיר האורות הצריכות, וגם אלו הנקבים יש מהם נקבים פתוחים כמו נקב החושים ויש שיוצאין מהם השערות כמו שפירשתי למעלה. והנה הנקבים נקראין חלונות. ואמר משגיח מן החלונות, שהפנימיות אע"פ שנסתר בתוך החיצוניות עכ"ז הוא משקיף ומביט גם הוא בנבראים, והיוצא דרך עיות נקרא מציץ מן החרכים, וסוד מציץ הוא כמו ויצץ ציץ והוא הולדת השערות והפנימיות שבתוכם. ונמצא שהתגלות הפנימיות דרך הנקבים האלו הוא ממש ענין ההשגחה ושרש הכל בא בזה העין

שההשגחה הזאת היא תמידית בלי הפסק והוא ממש ההתדבקות וההבטה הפנימיות אל הנבראים:

אמר וז"ל עינא דלא אדמוך ולא נאים וכו', כבר שמעת איך השינה היא הסתלקות המוחין ונשאר סוד הקטנות ואז העינים נסתמים, והנה צריך שתדע שיש שינה, ויש תנומה, והוא מה שאנו מברכין המפיל הכלי שינה על עיני ותנומה על עפעפי, וכן בבקר מברכין ברוך המעביר שינה מעיני ותנומה מעפעפי, וזה כי השינה היא ההסתלקות של האור והוא מגיע אל העינים ואז ניתנה השליטה אל עפעפים, וכן יש אפי' הממונים של הלילה המה ממינים אחרים, ונמצא שצריך ב' דברים העברת הנהגת היום וסידור הנהגת הלילה, וז"ס פריסת העפעפים על העינים והתחברם זה בזה, וז"ס גולל אור מפני חושך, וז"ס התנומה שעל העפעפים, ונמצא שיש בתחלה השינה בעינים ואח"כ התנומה בעפעפים, אך בענין השמירה שאמרנו שנמצאו בא"א בסוד שומר ישראל הוא להיפך, לא ינום תחלה ואח"כ לא יישן, והיינו כי בהתעלות הדבר מז"א לא"א נמצאת השמירה לדיני הז"א ואנו רואין מתחילה התנומה שהוא הנהגת הכסויין וידענו שיש למעלה שומר ולא ינום, ומשם אנו מתעלים עוד לפנים ונדע שהעינים הם בסוד שינה ונדע ג"כ שיש השומר לצורך השינה, אך לענין עין הא"א עצמו נאמר בתחלה שלא יש שינה שהוא הסתלקות המוחין, ואח"כ הנומה שהוא פריסת העפעפים, וזהו [עינא דלא אדמוך ולא נאים] תרגומו דלא יישן ולא ינום:

ואמר עוד וז"ל עינא דהוא נטורא דכלא, עינא דהוא קיומא דכלא וכו', והענין כי כשהעין מאיר הוא עושה שני דברים בתחילה שומר, והוא כשהקב"ה רוצה להניח רשות לס"א הוא מעלים עיניו, וה"ס ישן הוא אלהיהם של אלו, וכן כתיב ועין נואף כו' לא תשורני עין, אבל כשאינו רוצה ליתן רשות לס"א אז עינו אל יראיו וזהו [נטורא דכלא כי הוא שומר הכל תמיד, ועוד הוא מקיים הכל כי זהו ממש פעולת העין בהתדבקות הפנימיות כנ"ל וזהו קיומא דכלא), ולכן הברכה יוצאת משם כמ"ש לך כבר לעיל, אמנם האמת הוא שכל מה שאנו מברכין להקב"ה הרצון שיהי' לו כח והמשך, וכבר שמעת ההפרש שבין טוב עין לעין טובה, כי בהיות הא"א סוד הטוב לכן בכח זה ניתן לו לברך, וזה כי ההשגחה היא המקיימת כנודע ככתוב בכל מקום עיני ה' צופות רעים וטובים, אך העין הזה אינו אלא טוב כי מחזיר כל רע לטוב וכיון שיש בו זה הסוד ראוי לו ג"כ הברכה לברך אותנו וזהו א"ת יבורך אלא יברך שהכל קשר אחד הוא:

ואמר עוד וז"ל ותאנא לית נהירו לעינא תתאה לאסתחאה מאדמומיתא וכו', וסוד הרחיצה הזאת מבוארת בפ' משפטים בד"ה רישא דמלכא וכו' ע"ש שאומר שאור העין

מגיע אל אימא ואתמליא מחלבא וינקא לז"א ורוחצין העינים שלו בזה החלב בסוד רוחצות בחלב, וכדי שתבין זה צריך לפרש לך ענין היניקה של השדיים מה היא וכן ענין החלב, והוא כי הנה כבר שמעת בענין המלכין קדמאין איך ראשית מציאות הז"א הוא דין בסוד הה' גבורות מאי', והאמת הוא זה שראשיתו הוא דין, ובהיות שנתוסף בו מדריגת המוחין נעשה רחמים, וזהו ענין הקטנות והגדלות, כי הקטנות הוא דין, וכן תראה בעוה"ז כי הנערים אינם רחמנים כמו זקנים וז"ס זקן מלא רחמים, ובאמת למטה נ"כ ראשית מציאות הולד הוא החום הטבעי, ופי' הענין כי הנה האדם בנוי מכמה דברים שצריכין לעמוד בגבול ובקשרים ובהרכבות, והמקיים אלו הדברים נקרא לו טבע וכבר פי' זה למעלה, אמנם צריך שתדע כי הפעולה הא' שעושה בזה הטבע הוא להעמיד בקשר א' איזה חום ואיזה ליחות שהם שרשים באדם, והחום הוא הנטבע בראשונה ובו הזרע נקפא להעשות ממנו הולד אך החום הזה הוא רב מאד שאם היה עומד לבדו לא הי' עושה שום תולדה אלא הכל הי' נשרף וכלה, ולכן נטבע בו ליחות ומתקשר בו ומתכקו שלא יניחנו אלא באותו הגבול הצריך, וכיון שנעשה זה החיבוק אח"כ הולכין ומתעוררין בל האיכיות לעשות פעולותיהם, אך החום נמצא בו כמין חומר והליחות כמו צורה אליו בי הוא המעמידו במצב שצריך להיות לעשות הפעולה, ותדע שהחום הזה נולד מזרע האם והליחות מזרע האב, ועל החום הזה נאמר יחמתני אמי, והנה בכח הקשר הזה נבנה כל הולד ונגמרה צורתו בגמר ומשם והלאה יהיו בו כל חקי הטבע להגדיל ולהתרחב להאריך הגוף ההוא הבנוי מה שקודם הזמן ההוא לא הי' עצור כח להגדיל כלו בכל חלקיו, והאמת הוא שלא נשלם עדיין במוחין אלא אחר זמן היניקה, אך יש הפרש גדול, כי בתחלה לא נגמר בדרך שיוכל אפי' לעמוד באויר העולם להגדיל מעט מעט, וזה הדבר מבואר שאין הגדלת העובר במעי אמו כהגדלתו אחר שיצא, כי לפי החשבון הרבה יותר הוא גדל באותן הט' חדשים ממה שיגדל אח"כ. אך באמת שאינה נקראת הגדלה בהגדלה ההיא אלא מצד העובר בבנינו שמשם והלאה יגדל, אך בצאתו מרחם אמו יתחיל מיד להגדיל בהגדלה ממש שאין בה שום תוספת אלא הרחבה, אמנם צריך עדיין טבעו להשתלם באיזה מיני השלימות כי הלא ממה שאנו רואין בעינינו הוא חסר עדיין השינים וגם הדיבור וע"כ צריך פעולה בטבע ממין הפעולה הנעשית בו בהיותו בבנין עד שיהיו נשלמים בו כל כחותיו, ושיערו חז"ל שהזמן לזה הוא כ"ד חודש ועכ"ז אינו מוכרח כהכרח חדשי העיבור ואחר זה הזמן הרי הטבע נשלם והולך ומתרחב כנ"ל. והנה השלימות הזה הצריך לו לינק את אמו מחלבה, הוא כי החלב יש בו ממש הסגולה לקיים זה הקשר והחיבוק של חום וליחות שזכרנו, וכיון שקיבל שלימות זה אינו צריך

עוד ליניקה, והנה יש לפעמים חולי שהוא חלישות זה החיבוק ומזה יוכלו להולד הרבה ומיני חולאים ר"ל, וגם החולשה אפשר שתהי' בכללות הבנין, ואפשר שתהי' בחלקים פרטים. ואם בכללות יוליד חולי כללי, ואם בפרטות יוליד מכאובים וחולאים פרטים באיזה אברים, ובהתחלש זה החיבוק הנה החום יתגבר מיד, ולפעמים יחשב שהוא חולי בא מחמת תגבורת החום שצריך להשקיט אותו ולקררו ואינו כך אלא חולשת הטבע הוא, והרפואה לזה הוא בחלב או בשתי' או ברחיצה:

ואפרש לך איך הוא כ"ז הענין למעלה בסוד שרשי הבריאה, הנה שרש הז"א הוא מה' גבורות דאימא כנ"ל וזהו החום הטבעי המקפיא טיפת זרע אבא שה"ס הליחות כנ"ל ואז נבנה הפרצוף ז"א במעי אימא עד שנשלם בנינו, אך הנה ידעת שהי' ספירות שלו לא נשלמו להתברר, לכן נם אחר צאתו צריך היניקה הזאת, והוא כי החלב הוא הדם הנהפך לחלב והוא ממש בחי' דין החוזר לחסד, והאור היוצא בבחי' זו הוא המחזיק החיבוק שאמרנו וזה צריך לבוא מאימא, כי בתחלה יעשה זה בתוך אימא ואז יצא שפע זה אל הז"א וזה השפע מחזיק החיבוק הנ"ל, והמאורות העושין להוריד זה השפע הם השדים, אמנם צריך שתדע שאין זה השפע ניתן בזמן היניקה לבד שאינו פרטי לאותו הזמן אלא זה נמצא תמיד והוא זמן השפע שמחזיק תמיד הטבע כנ"ל וזה ניתן אפי' לתענוג בסוד דבש וחלב תחת לשונך, אלא שבזמן הצריך בירור עדיין האכילה צריך שתהי' מזה המין כי זהו המוכן לפי הפעולה הצריכה אך מלבד זה נעשה הבירור, וגם באדם למטה יש שפע הצריך להשלים בנינו בסוד היניקה וזהו מתלבש בחלב אך יכול להתלבש נ"כ במאכלים אחרים אלא שהחלב יותר מוכן, וזהו הטעם שאינו מוכרח כמו חדשי העיבור, והנה אח"כ יוכלו להמצא קלקולים שיגרמו שאין החיבוק מתחזק והדינים מתגברים ואז יצטרך כמו כן החלב בעינים לסוד שתי' או לסוד רחיצה להחזיק החיבוק ולתקן הקלקול. ואפרש לך עתה ענין העינים הרוחצות בחלב. הנה העינים לפעמים יתחלש הטבע הזה וזה נמשך מהסתלקות המוחין דגדלות ואז יגבר הדין בעינים, וה"ס הגוון אדום והשחור והוא צריך להיות רוחץ בזה החלב שהוא מחזיק הטבע בסוד הליחות המתגבר על החום, אמנם לא תגיע הארה זו להיות רוחץ אלא בכח הארת הא"א, ופי' הענין כי אם נתחלשו העינים צריך להחזיקם בכח החלב הזה הבא מאימא שכבר אמרנו שבו הדין חוזר לחסד ויפעול פעולת החלב, ומהות זה הסדר כך הוא בהיות הארת העין הטוב מגיע אל העין הז"א הנה זאת ההארה גורמת לו להחזיר ולהתחזק אל מה שצריך להשתמש מך הדרכים הקבועים לזה, והיינו שאז תתעורר אימא בחלב שלה וימשך החלב אל הז"א למתק דינו והעין נתקן, וזהו מה שאמר שם פ' משפטים נהיר עינא חוורא

דיליה ולהיט באימא ואתמליא בחלבא, וזה כי הנה כבר שמעת איך ראיית העין היא התדבקות של העצמות בנראה, ובהיות העין רואה עין ההתדבקות כפול. והנה אימא משפעת בז"א לפי חקותיו כי כך נסדר בסדר הראוי לפי הבריאה, ובהיות עיני הז"א צופות רעים וטובים הנה אימא משפעת לפי הבריאה וכאשר יגרמו העונות שהעינים יהיו מתלהטים הנה אין טעם שתשפיע אימא חלב אלא הדרך הוא שהז"א ישיג את א"א ויתדבק בו ואז הדין חוזר לחסד ומשם יגיע התעוררות לאימא להריק החלב, והבן היטב כי הסדר הנהוג לפי חק הבריאה הוא שאי' מתעוררת למעלה והיא מעוררת הז"א, אך כשצריך לעשות תיקון זה של ביסום העינים הדבר הוא להיפך כי התיקון מגיע תחלה לז"א וממנו מגיע ההתעוררות לאי' ואז מורקת החלב ואפי' שהוא נס יעשהו הקב"ה בדרך המוטבע בבריאה, והנה א"א תמיד רואה ז"א והוא המיתוק העושה תמיד, ואז ז"א אינו חוזר ורואה אותו אלא פונה להנהגת עצמו, אבל כשצריך לעשות זה התיקון אז הוא עצמו יחזור להדבק בא"א וההתדבקות כפול, וגם תדע שכל פעם שהז"א רואה איזה מדריגה מא"א הוא רצון ומיתוק אליו אבל בהביטו בעין עצמו אז הוא יותר מיתוק ומפני כפל ההתקשרות נעשו פעולות רבות וגדולות מאד אך הם נסתרות ואינן מושגות כי לא יושג אלא התולדה שלהם דהיינו המיתוק מאי', ונמצא שהסדר הוא שבהתקשר בקשר כפול זה הז"א אז הוא מקבל מדריגה גדולה ומיתוק גדול ויגיע ההתעוררות לאי' והיא נתמלאת מחלב ולא שאין חלב בא בלא"ה כי אינו פוסק לעולם, אבל אז נעשה מלוי חדש בדרך הטבע שם שדים מתמלאות בהיות הבן תאב לינק וזהו נמשך מחמת קשר הנמצא בין האם לבנה בד אתמליאת מחלבה והוא החלב הצריך לפי הבחי' הזאת של מיתוק המזומן להעשות ואז אי' ינק' לדינאה כמוזכר שם בפ' משפטים והעינים נמתקים ומתתקפין וזהו מה שמתגלה כי הקשרים הנעשים בכפל ההתדבקות הם קשרים נעלמים למאד, אבל לע"ל כשיזכו צדיקים לרוחא דחכמתא מצד החכמה סתימאה שמשם בא רוחו של משיח בסוד ונחה עליו רוח חכמה ובינה וכו' כמפורש במקומו אז יזכו ג"כ לדעת בסוד ההתדבקות עצמו, וזהו כי עין בעין יראו וכו', ואמר לית נהירו כו', פי' כי באמת רחיצת העינים הוא בחלב האי' ונהירו הוא האור של העינים עצמן היורד לעשות תיקון זה וזה אינו יכול להתעורר אלא בהסתכלות זה שאמרנו, והנה בכל רגע עולים קטרוגים בעולם הבא מן העוה"ז והדין מתעורר ולכן מיד צריך שתהיה רחיצה זאת להצעיר הדין עד שההנהגה תוכל להעשות בקיום העולם:

ואמר עוד וזה לשונו, תנא בצניעותא דספרא

אשגחותא דעינא תתאה כד אשגח נהירו עלאה ביה ועייל ההוא נהירו דעלאה בתתאה כו' וזהו כמ"ש למעלה שצניעותא דספרא אינו עצם הלשון כמו שהוא בספרא דצניעותא אלא בפי' שלו. וז"ל ספרא דצניעותא, אשגחותא דתתאי באשגחותא דעילאה בנהירו רבי'. ומה שהביא כאן הוא הפי' וז"ל [אשגחותא דעינא תתאה כד אשנה נהירו עילאה בי' זכו', וסוד זה הענין הוא תשלום ענין הסוד שהתחיל ואמר לית נהירו לעינא תתאה וכו', והוא פי' הפסוק אשר עין בעין נראה אתה ה', שמשה אמר בתפלתו על ישראל, וזה כי לקמן בענין זה בפ' משפטים אמר בענין הז"א וז"ל ואשנחותא דע"י עלייהו בשעתא דסלקין אינון כסותא וכו', ופי' כי בשעה שהעינים דז"א מכוסים אשנחותא דע"י דהיינו הארת עין א"א עליהם לשמור בסוד הנה לא ינום ולא יישן שומר ישראל, והנה כבר שמעת איך סתימת העינים אינו אלא בסוד השינה שהוא הסתלקות המוחין דגדלות:

ואפרש לך בזה סודות גדולים, הנה בהיות העינים מכוסים כבר שמעת שאין פעולה נמשכת אלא אדרבה אז הקב"ה סובל ואז ודאי העינים עומדים באדמומיתא ובאוכמתא כי הלא זהו טעם הכסויים כנ"ל ואינם נפקחים עד שיבוא מוחין דגדלות באדם הניעור משנתו והנה אז הי' נראה שאין צורך דבר אחר כי בבא מוחין דגדלות הנה האדמימות הנולד מן הקטנות יבלע לפנים וימתק בגדלות וכשנשלם מה יש צורך להארת הא"א ולהתדבקות הכפול שאמרנו, אך הענין הוא כי א"א להיות חוטא נשכר וכל האומר הקב"ה וותרן יוותרו מעוהי, אמנם ודאי זה הענין קשה להבינו כי אין הדין נעשה עד שיפקחו העינים ואין העינים נפקחים אלא במוחין דגדלות ואין הגדלות בא אלא בזכות, ואם צריך שיהיו העינים סתומים עד שיבוא הזכות ואז יפקחו מאין יצא הדין בחייבים, אמנם פי' הדבר הוא מה שאמרו רז"ל שמחה לצדיקו של עולם כשהוא עושה דין למה שהוא מתרומם בעולם, וזה כי הנה באמת שאף בבא המוחין דגדלות ויורד האור בעינים כנ"ל אין לאדמימות ליבלע שא"כ לא הי' עונש לרשעים אלא הוא נדחה לחוץ ונופל על ראש רשעים בסוד על ראש רשעים יחול, והענין הוא כי בעוד שאין הסאה מתמלאה הקב"ה סובל ומעלים עין מסוררים אולי יחזור בתשובה, ואפי' לישראל כך הוא שהוא מאריך אפיה ואז הוא ממש סוד שינה אבל כשמגיע הזמן ליפרע ממנו כבר ידעת שאין הפרעון אלא לתיקון הנשמות והמאורות אז אדרבא יגדל במוחו ויפקח עיניו והדין נדחה על ראש הרשע כנ"ל, והבן היטב כי זהו סוד כאשר שש ה' להטיב אתכם וכו' כן ישיש להאביד כו', כי אין הדין נעשה אלא בסוד הגדלות ובזיוג וגם זה תיקון להיות הקדושה עצמה שריית ושלטת ולא תהיה השליטה לס"א ואפי' על הרשעים, וז"ס

שהוא מתרומם בעולם והוא התרוממותו מקטנות לגדלות, אמנם צריך שתדע כי הנה גם העושה תשובה יגרום פקיחת העינים כי ימשוך בזכותו מוחי הגדלות והעין נפקח עליו לטובה כי האדמימות ממילא הלך לו בהמחות החטא שהי' גורם לו, וז"ש לקמן אית למאן דאתפקה לטב ואית למאן דלא אתפקח לטב, אך הדין הזה הראוי לדחות מן העינים הוא כ"כ חזק שלא הי' העולם יכול לעמוד בו וזהו [אלמלא עינא טבא עילאה דאשגח ואסחי כו'], וע"כ נסדרו הדברים בדרך זה שלא יהי' ביאת מוחין דגדלות בעיני הז"א כדי שיוכל להשגיח אלא שיהי' צריך להתדבקות הנהירו דעתיקא העומד עליו וזה יגרום לו מיתוק גדול כי אלמלא זה הדין הי' מכלה את הרשעים, ומפני המיתוק ההוא הנה אדרבא אינם כלים אלא הגזירה נמתקת עד שיוכלו לעמוד וגם נחשבו יותר ונעשים חביבים למקום כמו שכתבו ז"ל ע"פ נתנו את נבלת עבדיך כו', וכן שפך חמתו על עצים ועל אבנים וכ"ז נמשך מגודל המיתוק הזה, וזהו לישראל אבל לעובדי גלולים אינו כן כי אדרבא עליהם נאמר כי הנה החושך יכסה ארץ וערפל לאומים וכו', כי הדין נופל ממש עליהם והם כלים, ונמצא שאינו די המוחין דגדלות אלא צריך התדבקות הא"א, ונסתדר זה הענין שיהי' האשגחותא נעשה בכח זה ההתדבקות שאל"כ מי הי' מעורר הא"א בזמן פקיחת העינים אם אין זכות, ובהיות הדבר בחוק כן הנה תמיד יהי' ההתדבקות ונמשך ממנו הרחיצה מאי' כנ"ל. וזהו שאמר דלית נהירו לעינא תתאה וכו'] שאין הארה אחרת יכולה לעשות זה, וזהו [אשגחותא דעינא תתאה כד אשגח נהירו עלאה בי'], שעד שאין התדבקות ההארה אין ההשגחה נעשית, ואמר דמני' נהיר כלא וכו', ששורש הראי' נחשבת למעלה, וזהו ענין גדול לתיקון ההנהגה, וזהו אשר עין בעין נראה אתה ה', כי זהו מה שהי' מרע"ה טוען לפני הקב"ה שלא יקשה דינו עליהם, כי הלא בתיקון זה הוכנו הדברים:

ואמר כתיב הנה עין ה' אל יראיו, וכתיב עיני ה' המה משוטטות כו', וזהו פשוט כי עיני הא"א הם עין א' לבד, ובאומרו עין ה' אל יראיו נדע שהוא עין הא"א, וזהו בן פורת יוסף בן פורת עלי עין, משמע שהוא העין העליון והוא עצמו נקרא טוב עין, וז"ס טוב עין הוא יבורך, וכבר פירשתי למעלה איך סוד עיני היסוד יוצאין מבחי' העין דא"א והוא מקבל הברכה לפי שהוא מתקן הנוקבא בכל מיני תיקונים והם אותן התיקונים שזכרתי למעלה בסוד פקח עיניך שבע להם בסוד הד"ל הנעשה שם. וזש"א מ"ט כי נתן מלחמו לד"ל, ואמר מ"ט איקרי חד, והענין הוא בי למעלה אמרנו שב' עינים של א"א הם א', וצריך לדעת מה יש צורך לזה הלא התרין נוקבין דפרדשקא אינם כך אלא אנו אומרין מחד נוקבא חיין ומחד היין דחיין וכו', ולכן שואל [ס"ט איקרי חד נאמר שהם ב' אלא

שמא' יהי' רחמים ומא' רחמי דרחמין. וע"ז משיב ת"ח בעינא דתתאה אית עינא וכו' ותראה שאינו אומר בתתאה אית עינא וכו' אלא בעינא דתתאה, וגם אינו אומר אית תרין עיינין אלא עינא ימינא ועינא שמאלא. דע שאפילו למטה שרש העינים הוא א' לבד אלא שמתפשט לב' וכן גם באדם כלי הראיה הוא א' ומתפרש לב', וסה"ע כי סוד ההשגחה תלוי באמת בעין שסודה ע' סנהדרין והיא כוללת חז"ת בכללות עשר, אלא שכיון שההנהגה צריכה להחלק לחסד ודין ע"כ הע' הזאת צריכה לפנות לימין ולשמאל ואז נקבעים ב' עינים בראש הז"א, וכשמאיר במלכות נאמר כי לה' עין אדם וגם על אבן אחת שבעה עינים, כי לפי ענין שורש העינים הם כל אלו הדברים, וע"כ בז"א שצריך זה ההתחלקות מתחלקין לב' ואז עושה ב' מיני הגוונין אך למעלה בא"א שאינו צריך להתחלקות לכן נשאר בשרשו שהוא א' לבד ועכ"ז הוא צריך לכלול ענין ההתחלקות כדי למתק ואז נשאר בחי' ב' העינים בסוד ב' גוונין וכללותם בגוון הכוללם כנ"ל, ונמצא שסוד עין שמאל לא יש כלל אלא כללות ההתחלקות שלמטה נכלל במדריגה א' והוא מדריגת ימין, ולכן אמר [בעינא תתאה אית עינא כו'] פי' למטה העין ישנו בבחי' חסד וישנו בבחי' דין ואינו כמו א"א שכל הכוונה לחסד להחזיר הדין לחסד אלא הם תרי בתרי גווני ולכן נאמר שהם שני העינים ממש, אבל הכא לית עינא שמאלא זאת הבחי' לא יש אלא ששני הבחי' שלמטה נכללין אעפ"כ למעלה ואז נעשה העין בבחי' זו שכולל כל החלקים שלמטה בדרך א' לפי שורשו שהוא א' לבד והצד הזה נקרא ימין שהוא עין א' הרואה הכל בחסד, רואה החסד להחזיקו רואה הדין להחזירו לחסד, אך כיון שכל דראי' היא לכוונה א' אעפ"י שהוא כמו עושה ב' פעולות עכ"ז עדיין נקרא א' ולא תרין בי אין טעם זה מספיק להעשות ב' עינים, והבן היטב כי במקום ההכרח דהיינו בז"א שהם תרי בתרי גוונין נעשים שנים אבל כיון שאין הכרח נשארים בשרשם חד ולא תרין: **ואמר** עוד וז"ל ותאנא עינא דא דהוא עינא דאשגחותא פקיחא תדיר כו', והענין כי כבר שמעת איך שורש הראי' הוא בעין זה דא"א, שעין ז"א עצמו אינו רואה אלא בסוד אור העתיקא הזה, והנה להיותו שורש ההשגחה צריך בו תיקון גדול והוא נמשך לו מנצח הוד דעתיקא המתקנים אותו בסוד ז' תיקוני רישא, והוא כי הוא פקיחא תדיר ובו תלוי הפקיחא הזה, פי' כי לא שיחסרו הגבינין אלא שההשגחה נמצאת בו בכח ונשאר בחי' הגבינין נבלעין בו ואין להם שליטה וזהו בז"א נא' שהגבינין נותנין ההשגחה, כי כיון שהוכנו הדברים בסדר זה להיות גבינין על העין הנה גם להם המצא הפעולה אפי' בזמן פקיחותם והם נכנסין באשנחותא והוא כי אור דעינא דעתיקא עליהם נמשך כמוזכר בברייתא דמשפטים, וז"א צריך לקבל ממנו הראי', אבל כאן האשנחותא הוא בעצמו

ואז הוא פקיחא תדיר ואינו משועבד ותלוי באחרים, וגם חייכאן תדיר וחדאן כו', כי כח אור הנו"ה דע"י מחזיקין שם ההארה ועושים השחוק הזה, וסוד השחוק הוא ריוח האורות, מלשון מפח שוחק, ונמצא שהאורות עומדים באלו העינים ומאירים בהם בריוח וגלוי גדול והם שמחים ומולידים שמחה ברואיהם, והוא כי יש עינים מלאים חימה ויש אחרים עיני שמחה המשמחים ממש והשמחה היא נועם מיתוק גדול, כי הדין בטבעו מרניז מי שיגיע אליו, אבל מה שהוא בסוד שמחה אדרבה הוא נעים ומתוק וזה יש לא"א מה שאינו בז"א, כי למטה יש סומקא ואוכמא והם גורמין שלא יהי' זה השחוק תמיד ולא יש הפקיחותא תמיד יען יש לו גביני סוטרא על עינוי ומכאן נמשך השינה, וכבר שמעת למעלה ענין הנאמר כאן ולמאן דלא אתפקח לטב וכו', ומי שיש לנגדו הסומקא מכסיא עינא כי הכל פועל באותו הדרך דלאותו האדם כי כל פעולת הקב"ה כך הוא פועל לא' לפי מעשיו ולאחר לפי מעשיו, והנה מי שזוכה ינצל והשגחת העין לקבל האור מנ' החווירין וע"ז נאמר טוב עין הוא יבורך שהוא הא"א שצריך לברכו מפני הטוב הגדול הזה הנמשך ממנו ועליו נאמר בית יעקב לכו ונלכה באור ה' שזהו בהי' האור של השם:

ואמר עוד תאנא (עכ"ד) שמי' דעתיקא סתים מכלא ולא מתפרש באורייתא בר מן אתר חד וכו'

ותדע כי הענין הזה הוא מן הענינים הגבוהים והרמים גבוה ונשגב בחכמה הזאת, כי הוא נשרש בשרשים עצומים למאד, ומקורו הוא ידיעת דבר הצמצום וסוד התפשטות הקו מא"ס ב"ה על מתכונתם, וכבר שמעת איך התורה מתפרשת כולה למעלה מן הגשמיות לגמרי, כענין פרשת ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום, המתפרשת בסוד השבירה והתיקון, כי שמות המלכים האלה וכל קורותיהם הם ממש שמות הספירות ואשר נהי' בהם, כן הוא כל שאר עניני התורה וכבר פירשנו זה למעלה היטב, וכעת נפרש כל עניני האבות והמוצאות אותם על דרך זה והוא מה שצריך לך לדעת למען הבין כל הברייתא הזאת, והסוד עמוק הרבה מאד והוא כולל עקרי ידיעת שרשי החכמה הנשגבה מידיעת בני אדם עד להפליא, והדיבור לא יתכן בהם לדבר בהרחבה ע"כ אך ריש מילין אודיעך ותשמע נפלאות תמים דעים. ואתה דע לך והבן להעמיד דבר על בוריו, ועיניך תחזינה מישרים יקר תפארת גדולת תורתנו הקדושה, כי שרשי' משרשי כל הספירות, והנהגותי' מהנהגת אדון יחיד המנהיג את עולמו, ישתבח שמו לעולם ולעולמי עולמים:

וזה החלי, רז"ל אמרו בתחלה עלה ברצונו לברוא את העולם במדה"ד, ואח"כ שיתף עמו מדה"ר, והוא מאמר קצר הכולל שרשים רבים וארוכים, הנה שני דברים היו ראשית כל המציאות, הצמצום, והתפשטות הקו, כי באלו הב' פעולות נשרשה כל ההנהגה בכל

חוקותיה, וכ"ז הוא ענין האבות ותולדותיהן, כי נמצאו אברהם, יצחק, ויעקב, תרח, נחור, הרן, לוט, וכל הנלוים להם, ובאמת הדברים עתיקין איומים ונוראים, ואני אכלול לך הקדמות ברמיזה, והמשכיל יבין, וה' הטוב יכפר בעדי:

ואתחיל מענין הצמצום, ובתחילה אודיעך סוד גדול, והוא בענין תפלת אליהו ז"ל, שאמר וז"ל אנת הוא חכים ולא בחכמה ידיעא, אנת הוא מבין ולא מבינה ידיעא, כי אין לנו שום ידיעה כלל בא"ס ב"ה והוא במופלא ממנו מבלי לדרוש בו, וזה כי טרם התחדשות המציאות לא הי' אלא המאציל ב"ה אור פשוט בלתי תכלית וע"ז המחשבה בלתי רשאה להקיר איך ומה כי אין לנו שום ידיעה ותפיסה בזה, רק בשרצה המאציל ב"ה להאיר הארה א' שתהי' מושגת לנו והיא הארת הספירות, מאו והלאה נוכל להשיג איזה השנה קטנה כטפה מן הים הגדול, והנה הספירות האלו אשר חידש המאציל ודאי כבר היו בכחו להמציאם, רק מה שהוא בכחו קודם הוציאו לגילוי הוא נעלם מהשגתנו לגמרי, וע"כ איננו יכולים לומר אפי' חשב לעשות כן או רצה לעשות כן, כי הלא המלות האלו המה מורים באמת על פעולות מפעולות הספירות המגבילות המציאות כלו עתה אחר החידוש, וזה א"א לומר בו ית' כלל כי הלא אפי' להזכירו בשם הוי"ה ב"ה א"א, כי אינו מורה אלא על הספירות המחודשות האלו אחר שהתחיל גלות רצונו הפשוט להוודע ולצאת אל הפעולה הזאת של הספירות כמ"ש למעלה והבן מאד, כי הנה מיד שהמה רצונו הפשוט אל מציאות הפעולה הזאת אז הי' מכין לצאת לפועל הספירות הכלולים בכחו, שבהיותם בכחו הם בלתי נודעים אצלנו אך אחר הגלותם במין ההארה אשר הם עתה או הם נודעים וכשהוציא החכמה והבינה הבלתי ידועה לבחי' חו"ב ידוע אז נקרא שחשב לעשות הספירות האלה, וכל המציאות הנמצא בהם, אך זה הדבר נעלם מאד מאד כי הוא רק בסוד מחשבה בלתי מתגלית, אך גלוי הספירות הוא מעשה של הצמצום והקו, והנה במחשבה הזאת א"א לנו לדרוש ולחקור כלל כ"א במעשה שהוא ענין הצמצום והקו כנ"ל ורק מציאות המחשבה היא הנודע דהיינו שאנו יודעים שקודם גלוי הצמצום יש איזה שורש אל מה שיש בו והו קשר כל מעשה במחשבה והוא כמש"א רז"ל שכל מעשה במחשבה תחילה, ונמצא החו"ב הם סוד המחשבה הזאת בסוד מוח לב, והא"ס ית"ש בבחי' נטות רצונו אל ההארה הזאת נקרא כתר על כל והבן היטב, כי לכן נקרא הכתר א"ס, וצריך שתדע כי סוד כל ענין הספירות הוא התורה וזהו ענין קדימת התורה לכל המציאות, כי מה שהוקבע בנטיית הרצון הי' דוקא ענין התורה ובסודח הי' המציאות הולך ונעשה, והיא עצמה ענין האומה הקדושה שנאמר בה ישראל עלה במחשבה, כי בסוד המחשבה הזאת הם נמצאו ליסוד ושורש אל המציאות, וזהו

ענין אלפים שנה שקדמה התורה לעולם כי העולם ה"ס הו"ה דהיינו הצמצום והקו וסוד אלפים שנה ה"ס ב' אותיות י"ה שהם המחשבה הנ"ל וה"ס המוחין, וענין הדביקות למעלה מבואר במ"א ותבין פה סוד גדול איך רק מציאות הספירות לפי הענין וההנהגה שהם עתה בסוד התורה כנ"ל הוא מה שמניח מציאות לקליפה, ולכן עד שלא היתה נמצאת התורה לא הי' נמצא שום א' מאלו הענינים הנמצאים עתה, וכאן נכללין ב' דברים א' שיהי' מציאות לקליפה, ב' שתהא הקליפה קודמת לפרי, ולכן כשהגיע לבחי' המעשה דהיינו הצמצום עצמו אז הי' סוד הזה של קליפה קודמת לפרי ונמצא הדין ואח"כ החסד וגם הוכן בתחילה שורש למה שיהי' אח"כ למטה החיצוניות ואח"כ מה שלמטה יהי' הפנימיות:

ואפרש לד עתה בסדר נכון אך לא אוכל להרחיב בזה הרבה כי הוא נורא ונשגב מאד. והאמת כי פה נשרשו כל עניני ההנהגה כנ"ל, והיינו ענין מציאות הס"א ושליטותה וכפייתה בסוד הגלות והתיקון ותיקון ישראל בגלות עד סוף כל המעשים, וזה כי הנה המחשבה כבר אמרתי שא"א לנו לחקור בה כלל אך נדבר במעשה, כי בהוציא המאציל את הז' תחתונות מבחי' לא ידיע' אז הי' ענין הצמצום והקו הזה והוציאו בבחינת עיבור יניקה ומוחין כמו שנמצאו למטה בזו"ן. והנה בתחלה הסתיר המאציל ית"ש את אורו הסתר היותר גדול שרצה להסתיר ואז נמצא מציאת בחי' שורש הדין תוקף למאד והי' הנשאר חלל חושך הרבה עד שלא הי' בו הכנה כלל לקבל בו התפשטות הקו, וזה נקרא בחי' העיבור שלו, ואז ניתן שורש לשיוכל להמצא אח"כ למטה להיות מקום לס"א, וזהו בחינ' שאין האור מגיע שם כלל, וסוד האור הוא הארת הא"ס ית"ש עצמו לפי ענין טובו וחפצו תמיד להטיב, ועוד אפרש לך כ"ז בס"ד. ואח"כ התחיל האור להתקרב יותר ואז הי' החלל מתבסם מעט ומזדמן לקבל הקו בתוכו, וזהו שורש היניקה למטה ונקרא בחינת היניקה שלו שסודו כבר שמעת שהוא אימא ינקא לדינאה, ואח"כ נכנס הקו ובקע את החלל ונתלבש ברשימו והוא כמו בחי' גדלות שלו. ועתה אפרש לך כ"ז בפרט ותבין הכל איך בא בסוד התורה שבזמן הא' לא נמצא אלא בחי' ז' מצות בני נח, ובזמן אחר רק מצות לא תעשה, ובזמן אחר גם מצות עשה, וכ"ז ה"ס זה שמי לעולם וזה זכרי לדור דור, כי י"ה עם שמ"י שס"ה, ו"ה עם זכר"י רמ"ח:

הנה בתחלה נתגלה שורש הדין כנ"ל והוא סוד הה' בהבראם, והוא הה' של הו"ה המתגלות בראשונה, והיא החיצוניות המתגלות קודם הפנימיות, וה' הזאת סודה ה' אותיות דאלהי"ם, ובה' זאת נכללין כל הכ"ב אותיות וזה בציורה כזה ה יו"י, ואח"כ נתמלאה ה' הזאת (כזה ה"ה) ומלויה ה' האחרת ואו נעשו שני שמות אלהי"ם, והיינו

שאלה הענינים הנמצאים פה הם בחי' שמות אלה ושורש לשמות האלה למטה, כי כאן באמת א"א לומר שום א' מאלו הדברים כ"א לבחינת שורש התחתונים. וצריך שתדע שבאלו הב' שמות היו נכללים כל הכנוים הנמצאים לשם הוי"ה ב"ה שהוא עדיין לא נגלה וז"ס כנו"י שהוא כמנין אלהי"ם, וזהו ענין הכנוי המוזכר בזהר פ' בראשית ע"פ נעשה אדם בצלמנו כדמותנו שהוא הכנוי מצד אי'. ועוד אפרש לך מזה כס"ד, וסוד הכ"ב אותיות היו מצטרפות בצירופים רבים בכח שני שמות אלו דאלהי"ם ונעשים רל"א שערים פנים ואחור ובכח הצירופים האלו היו מאירים זה בזה בלי שום מדר אלא הכל בערבוביא, ואח"כ חזרו ונכללו כל אלו השמות בסוד עיגול אחד ונעוץ סופו בתחלתו עד שנשאר הכל בסוד י' אחד לבד בסוד קוטרא בגולמא נעיץ בעיזקא והה' שזכרנו נשארה בסוד ד"ו העולה י', ותדע שכ"ז ה"ס יעק"ב, כי עק"ב הוא גימט' ב' אלהים ובחזרם בסוד י' הנ"ל נעשה יעק"ב, וז"ס תפוח עק"ב שנקרא תפוח בסוד י' הנ"ל. ועוד תבין בזה ענין עקבות משיחא. והנה בהיות כל הכנוים נכללין בי' הזאת אז נעשה העשרת דברים שנבראו ביום ראשון כנזכר בדברי רז"ל, ואח"כ מן הו' הזאת האיר הארה אחרת והוא י' נקודות לי' אותיות דב' אלהים כזה א"א ל"ל ה"ה י"י ס"ס שעולה עם י' נקודות כמנין יעקב. וצריך שתדע כי האותיות הם בבחי' זו"נ, והנקודות הם בבחי' אימא, כי עד כאן נגלה בזה הגלוי ולא יותר וזה הי' שורש לתלת עלמין שימצאו אח"כ, ואם לב חכם לך תבין מן המגולה את הנסתר היינו מן התחתונים את העליונים, וזה כי הנה יש נקודות תגין ואותיות, כמו שנתפרש היטב במ"א. והאותיות הם זו"ן, והתגין הם קשר האותיות עם המקור שיצאו משם שאינן מתפרשין מהם, והנקודות הוא בחי' אימא המתגלית בהם להנהיגם ולכן א"א לאותיות להאמר בלי נקודות, וז"ס כונן שמים בתבונה, וכ"ז הוא סוד יעק"ב כנ"ל, כי יש חשבון ומנין האותיות דב' אלהים עצמן שעולין יעק"ב דהיינו ב' אלהים וי' אותיותיהם, ויש בחי' שעם הנקודות עולין מנין יעק"ב היינו ב' אלהים עם הי' נקודות, וזהו בחי' קשר אימא על בנין, וכ"ז ה"ס הכנו"י שזכרנו למעלה שהוא מאי' כמוזכר בזוהר שם. ונמצא שב' שמות אלהי"ם נמצאים בסור החיצוניות זו"ן, והה' שע"ג הוא בחי' סוד אי' המוציאה אותם שע"כ יש בה איזה השגה:

משא"כ בחכמה וגם כי הדינין מינה מתערין. והבן היטב שבכללות העולמות סודה בריאה מאבי"ע שהרע מעט שם אך אינו כולו טוב כאצילות שהוא וחייוהי חד בהון. והנה התגין ממשיך סוד הנקודות כמבואר במ"א, ולכן יצאו מן העיגול שהוא סור העיזקא כנ"ל הנקודות העשרה שזכרנו והנה אז היו מתפשטין מן השמות כמה מיני התפשטות שיוכל להתפשט, וזה כי השמות עם נקודותיהן או עם אותיותיהם הם ב'

פעמים יעקב דהיינו ד' אלהי"ם עם הנקודות או האותיות, ואז הוא כמנין השט"ן השולט, בשס"ד ימות השנה לבד יוה"כ, ובחי' ד' אלהים אלה מתפשטים (הם ומילואיהם י"ח ומלוי מלואיהם ל"ד תיבות דו"ק ותשכח) ונעשים ד' ב"ן וסודם יצח"ק שעולה ד' פעמים ב"ן כנודע, ועוד נעשים הבחי' אלו ד' יודי"ן וסודם ס' סתומה סובבת לד' רוחות. ותדע שזהו סוד ל"ב אלהים דבראשית, כי בתחלה היתה הה' ד"ב ואח"כ נעשית י' הרי ל"ב וסודם בכללות עשר ש"ך דינין שהם ה' פעמים די"ן עולה ש"ך, שיש בה' אותיות דאלהי"ם, וזהו מה שאמרו שהקב"ה ברא את העולם בדין תחלה, וז"ס חש"ך של הדין כי הוא ש"ך בסוד ה"פ דין כנ"ל ועתיד להתפשט לח' מלכין הנ"ל כנודע, כי ח' פעמים ח' עולה דין וזהו חש"ך דיצחק, וכ"ז לבחי' שורש קליפה קדמה לפרי כנ"ל:

ואפרש לך כ"ז על סדר המקראות, כי אמר בראשית ברא אלהים גו', וראשי"ת היא התורה שהיתה שעשועים אלפים שנה קודם לבחי' זו"ן להמציא מציאות הנאצלים, והאלהים הוא מה' שנגלה ברא את השמים ואת הארץ, הם שני שמות אלהי"ם בסוד זעיר ונוקבי', את ואת לרבות סוד התנין שזכרנו שהוא בחי' הה' שעל האותיות. והנה אז והארץ היתה תהו ובהו, והוא נכלל הכל בסוד הה', והוא כי בבחי' הב' שמות היו האורות מתפשטים התפשטות גדול כנ"ל, ואח"כ הי' סוד העזקא מתחזק עליהם ואסף אותם בסיתום א' בסוד ס' סתומה, וזהו והארץ היתה תהו ובהו וכו', והוא כי נכלל הכל בסוד הה' והיא מוציאה הפרטיות בבחי' ה' התחתונה לבד שהוא השם הא' לבד הנמצא בסוד ארץ, ולכן אמרו הארץ לרבות הכלול בה. והנה התפשטות הצירוף מהד' צירופים ה"ס ק"ך צירופי אלהים, וד' פעמים ק"ך הוא ת"פ, וכ"ז ה"ס ורוח אלהים מרחפ"ת מ' הוא המ' שזכרנו, ר"ת הוא ד' פעמים ב"ן כנ"ל, פ"ת הוא ד' פעמים ק"ך, והכל בסוד אלהים, ולכן אמר ורוח אלהים. והנה בתחלה המ' הזאת פועלת בסוד מ' פתוחה ומוציאה ההתפשטות, ואח"כ העזקא מתאחזת ואוספת הכל ועושה מ' סתומה, וז"ס מי"ם, וזהו ורוח אלהים מרחפת על פני המים. והנה תבין ענין השט"ן שזכרנו שלעשות החשבון של שס"ד צריך הה' של השט"ן, וגם יש המשי"ח שעומד לנגדו לכפות אותו וגם שם צריך הה' כי המשי"ח עם המלה עולה שס"ד ג"כ, כי הה' עצמה היא שורש הכל כי בסוד חיצוניות נעשה שטן, ובסוד פנימיות נעשה משי"ח. והנה כ"ז ה"ס חשך ולא הי' שום דבר מתקיים עד שנאמר ויאמר אלהים יהי אור, וראשית התיקון היא הה' עצמה להשיבה מבחי' השט"ן לבחי' המשי"ח, ולכן הוזכר שם בפ' בראשית ה' פעמים אור וזהו בגלוי התורה תורה אור, כי בין החסד ובין הגבורה שלה ניתן רק לישראל, וס"ז כי התורה בבחי' צירופי' היא בסוד רל"א שערים, ובחי' שכרה הוא ש"י וכ"ז עולה ישרא"ל, ובתחלה נגלה הגבורה

שלה, וה"ס שס"ה מצות לא העשה ואז נזדמנה הכנעת הס"א וז"ס שס"ה שיש בהם יום הכפורים שאין לשמן רשות בו, וז"ס משי"ח שעולה מגין נח"ש כמ"ש בס"ד, וכ"ז ה"ס יהי אור, ויש בכאן שתי בחינות הא' אור בתוך החשך והוא בזמן ויאמר אלהים יהי אור, וסוד המשיח בזמן הגלות שאמרו רז"ל דיתיב אפתחא דרומי, ויש אח"כ זמן הבדל האור מן החשך שנאמר בו ויבדל אלהים בין האור ובין החושך והוא זמן הגאולה, והנה בזו' אמרו ע"פ קולה כנחש ילך, איך הנחש כופף ראשו וזנבו רוחש:

ואפרש לך ענין זה הנחש והוא כי הנה הס"א מציאותה מן הגבורות והיא צריכה להיות כפויה ועומדת תחת הגבורות האלו וזהו דוקא בסוד השס"ה מל"ה, כי בזה ההתפשטות מתפשטות גבורות הקדושה לכפות תחתיהם כל מדרגות הטומאה וכללות קשר זה נקרא נחש הראש שבו הוא שס"ה האלה, והזנב שבו הוא מדרגות הס"א הנתלים בו, ובשליטת הראש הזנב כפוף, ואם ח"ו הראש מתחיל להיות כפוף אז אין לזנב הכנעה והוא רוחש. והנה ע"ז נאמר נם אויביו ישלים אתו, זה הנחש, כי הנחש עצמו יוכל להיות תיקון טוב שהיא הכפיית הרע. ותדע שבבחי' הקשר הזה צריך לעמוד מלך המשי"ח בזמן הגלות כי הוא דוקא להכפיית הרע תחת הטוב, אך הזהר מאד בהבנת ענין זה, כי לא כאשר הרשיעו הרשעים בנפשותם לומר שישנה המשיח מעשיו ח"ו כנ"ל אלא על היחידה אנו מדברים העומדת מלמעלה מוכנת להנתן למשיח הזה, והזהר מאד בזה שלא תגלה פנים בתורה שלא כהלכה, וכבר הארכתי בזה בספרי קנאת ה' צבאות. ונחזור לענין, כי החילוק הזה של השס"ה הוא בחי' ראש הנחש הכופה את הזנב, וזהו מה שצריך להתחזק מלך המשיח בס"ז של נחש שהוא מנין משיח:

ואפרש לך עתה ענין השס"ה האלה מה הם. כי הנה כבר שמעת איך תחלת הסתר האור הוא כמו בחי' העיבור, ואז נזמן הכנת הנחש מציאות למטה אל זנב הנחש, וס"ז הוא שני אלהים לבד ובסוד אל"ם, והס"א היוצאות משם אל"ם נקראים כלבים אלמי"ם לא יוכלו לגבות, והם כל"ב מצד הב"ן דאלהי"ם שהם סוד יצחק כנ"ל שממנו יוצא עשו, ונאמר על הכנענים ומשפטים בל ידעום, כי אין שם אלהים הג' של דעת, ואח"כ נתגלה י"ה של אלהי"ם בסוד היניקה וגם כאן נגלה האלהי"ם דדעת, וסוד זה הוא כי י"ה עולה חמשה עשר, והוא עצמו חמש עשרה אותיות שבכל השלשה אלהי"ם, וס"ז כי זה הי"ה שבא מגילוי הי"ה דהוי"ה שהאיר ברשימו הזה, וזה הי"ה עצמו הי' מתפשט לשס"ה, וזה כי יו"ד ה"י עולה ל"ה ובהתרבותו בסוד י' פעמים ל"ה עולה ש"ן ועם י"ה עצמו עולה שס"ה, וז"ס שמ"י עם י"ה, ואז נגלה י"ה באל"ם ונגלו ג' אלהים בסוד ט"ו אותיות, והאלהים עצמם נתחלקו לשס"ה דהיינו שכל א' יצטרף בק"ך צירופיו והם ג"פ ק"ך הרי ש"ס וכ"ז

בבחי' הראש הכופה הזנב, כי כל מה שהי' מתפשט בסוד ב' אלהים דעיבור נכלל תחת אלו הג' ונמתק, ואלה הם עצמן השס"ה מצות ל"ת שעשוים לכפוף הס"א ותלויים כולם בשם הוי"ה כנ"ל, ונמצא שבתחלה הוכן הכל רק בסוד שבע מצות בני נח, ועתה בסוד המצות ל"ת. וצריך לפרש לך סוד שם י"ה זה למה הוא נמשך:

ועתה אפרש לך כל הענינים למטה ומהם תבין למעלה כי א"א להרחיב הדבור כ"כ למעלה. הנה ידענו שאין האדם חייב במצות עד י"ג שנים, וס"ז הוא ז"א בקטנותו, והוא כי המצוה ה"ס המעשה המתקן את המאורות והוא מגיע רק לו' קצוות ששם מעשה התחתונים בסוד ו"ה, אך התורה היא האור שיש לה לשרות על הנר המוכן לקבל והוא בסוד י"ה שהם חכמה ובינה תורה שבכתב ושבע"פ. והנה עד שהדין גובר א"א לעשות תיקון, ולכן האדם בקטנותו פטור מן המצות ואינו אלא לקבל אור התורה, והוא כי ענין היניקה ה"ס אימא ינקא לדינאה שהוא מיתוק הדין וזה נמשך דוקא מבחי' י"ה, וזה כי הנה כתיב יפרוש כנפיו יקחהו ישאהו על אברתו, והוא כי בהיות הז"א גדול אז או"א מלובשין בו בסוד מוחין ואינם פועלים אלא מלובשין בו, וזהו ממש ענין מצו"ה, כי הזו"ן עצמן ה"ס ו"ה, ומ"צ הוא י"ה בא"ת ב"ש והוא ענין המוחין דאו"א המלובשין בו ומפני שהם בסוד לבוש לכן האותיות מתחלפות בא"ת ב"ש ובזאת הבחי' דוקא היא העבודה, אך בזמן היניקה הנה עדיין אינם מלובשין בו והוא הזמן שהוא צריך לאמו ואז צריכין או"א לתקן אותו מבחוץ להניקו והוא אינו פועל באותו הזמן אלא הולך ונתקן בכח הארתם:

אך צריך שתדע שאע"פ שהארת המצוה היא רק בהתלבשות בכ"ז אם תחשוב בהכנת הז"א בגדלותו תראה שיותר יועילו בזמן ההוא מהארות האלו הבאות בגילוי בזמן הקטנות, וזה ממש בחי' זמן הגלות שאין מזכירין ו"ה כ"א י"ה כי הו"ה פועל בסוד יניקה מבחוץ, ותראה שבן פטור מן המצות עד י"ג שנה אך האב חייב ללמד את בנו תורה והוא בסוד ו"ה שבו באה היניקה כל הזמן ההוא וזה מכינו אח"כ לקבל התלבשות המוחין בו בזמנו ויהי' לעבודה ולמצוה, וז"ס הלמוד גדול שמביא לידי מעשה, ותראה כי בסוד העיבור הי' הכל סיתום גדול ואח"כ התחיל האור להתקרב ואז הגבורות נעשו גדרות לפני הס"א בסוד השס"ה מצות ל"ת, וזהו ענין גד"ר שעולה או"ר, כי זה הי' בזמן שהי"ה שה"ס תורה אור הי' מאיר ברשימו קודם שיפעול הו"ה, כי בחיצוניות של הו"ה הי' הי"ה מאיר כמו שהוא חז"א בזמן עיבורו שהאור דאו"א הולך מעט מעט ומברר הדין ומכסמו. ואפרש לך זה למטה כי בירור הדין הוא לדחות ממנו הרע, ולכן אע"פ שאין הבן בר עונשין מיסרים אותו בשבט מוסר, וגם זה נמשך משם י"ה וז"ס גדול, כי הנה כתיב אולת

קשורה בלב נער שבט מוסר ירחיקנה, וזהו כי יש יסורי הרשעים שהם עונשי העבירות וזה לא ניתן אלא למי שהוא בר מצוה, כי הם לתקן הקלקולים שעשו העבירות, אך מוסר הנערים הוא להפריד הרע ממציאותו, וזה כי הל"ב אלהי"ם ה"ס ש"ך דינין בסוד ל"ב נע"ר, והס"א מתדבקת שם ובכח הגבורה היורדת משם י"ה דהיינו או"א מתרחק הרע, וזהו נקרא יסורין, כי יסורי הרשעים באים מן הו"ה של מצוה לתקן הקלקולים. ועכ"ז יש נ"כ חינוך מצוה בסוד נער, חנוך, וענינו חנוך לנער ע"פ דרכו, ובסודו יש המשפטים שיש בהם דעת מצד היניקה, ונאמר בהם ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם ולא לפני הכנענים בסוד משפטים בל ידעום. ונמצא שיש בזה הזמן התפשטות הגבורות בסוד שס"ה אך לא כמו שיהי' אח"כ כי אח"כ יהי' המ"ע ול"ת כולם בסוד מצו"ה, ועכשיו אינה אלא בחי' השבט מוסר של אהבה דבחי' י"ה:

והנה כ"ז הוא ענין המשי"ח בסוד נח"ש שבהיותו בגלות מקשר הקליפות תחת הקדושה ואז נאמר בו במתים חפשי וז"ס במחשכים הושיבני כמתי עולם ואין בו כח לתקן בבחי' מצוה אלא בסוד תורה שעלי' אמרו ואין שיור רק התורה הזאת, ובאותו הזמן הוא מקבל אור התורה מבחי' שם י"ה כמו יונק ממש שהוא צריך לאמו, ובאותו הזמן יש יסורין האלה שהם יסורין של אהבה והם עשוין לסוד הבירור ממש, שהתורה הבאה מי"ה עושה הגבורות כ"כ גדרות כנ"ל ומשם באין היסורין האלו כי הכל גבורות, ואז הס"א נכפית תחתיו, וז"ס אשרי הגבר אשר תיסרנו י"ה ומתורתך תלמדנו, שהם היסורין האלו הבאים מי"ה, וזהו ומתורתך תלמדנו כי הוא סוד התורה תורה אור שזכרנו, וזהו תיקון גדול שמתקן המשיח. אך תדע כי על זה נאמר אודך ה' כי אנפת בי וכו', כי בהיות המשיח עומד בס"ז של נח"ש והוא צריך לקבל מזה הי"ה והנה אז ודאי שהוא מעלה פחותה מאילו הי' מקבל הי"ה בהתלבשות הגדלות כנ"ל אך כיון שקיבל אלו האורות אינם סרים ממנו אפי' בהתעלותם מבחי' הזאת לבחי' הגדלות לא יסתלקו אלו האורות, וז"ס גילוי החכמה סתימאה שיתגלה לע"ל בסוד ונחה עליו רוח ה' רוח חכמה וכו'. והנה ע"ז כתיב כי עזה כמות אהבה וכו' כי המלך המשי"ח העומד בסוד נח"ש הוא מתחזק בקדושה ואין הס"א יכולה להפרידו, ואדרבא נאמר בו היא העולה על מוקדה וכו', וזהו שלהבת י"ה שהיא השלהבת היוצא משם הי"ה. ותדע שבהיות זה הי"ה מאיר בכלל בסוד התורה אז הוכן שם כל מעשה בראשית, וה"ס גליף גליפו בטהירו עילאה, וז"ס ויאמר אלהי"ם יהי אור והוא כי נתגבר הי"ה על סוד הב' אלהי"ם שהיו בסוד י' ובסוד זה נעשו עשרה מאמרות אור בתוך חשך, וזהו מ"ש שהקב"ה ברא את העולם בדין והוא ממש זה הענין שנברא כל מעשה בראשית בבחי' זו בחלל עצמו בסוד גליפין והכל בסוד י"ה לבד ובסוד

אלהי"ם ולא נזכר שם הוי"ה כי אינם בבחי' ו"ה, וע"כ בסוף כל מעשה בראשית נחתם שם י"ה העומד להתחבר אח"כ בו"ה והיינו ויהי ערב ויהי בקר "יום "הששי, ואח"כ הו"ה נחתם בפ' "ויכלו "השמים והארץ, וז"ס הל"ב אלהים דבראשית שהוא בחי' ההה"ן שזכרנו למעלה, ואח"כ כשבא הקו אז נחזר ונתחדש כל המע"ב בסוד הוי"ה בבחי' ו"ה בסוד מצו"ה, וזהו שנאמר ביום עשות ה' אלהים ארץ ושמים, וזה כי לא הי' יכול לעמוד באותו המציאות של החלל לבד והוצרך לשתף בשיתוף מדה"ד דהיינו שחבר הקו עם הכל בסוד אברהם וישראל:

(עי' בסוף הספר.) ועתה אודיעך סודות גדולות ונפלאות מאד. הנה בהיות הדין מתחזק בסוד העבור לבד אז נמצא סוד יצחק. ואפרש לך הכל על הסדר כי יצחק הוא האב ובניו יעקב ועשו, עשו הוא בנו הגדול ויעקב הוא הקטן, וזה כי הנה כבר שמעת סדר התפשטות האלהי"ם שנגלו שם שהם מתפשטים להרבה חילוקים. אמנם ההתפשטות היותר עקרי הוא התפשטות הב"ן שלהן כי הוא התפשטות השם עצמו ואלה ממש כל מדריגת הדין במספרן וה"ס חרון אף ומאלה מתערין כל הדינין ואלו כוללים בעצמן כל שאר המינים ונחשב היותר עיקרי והיינו יצחק כנ"ל, והמתפשט ממנו הוא שני לו במדרגה הוא עש"ו שעולה ד' אלהי"ם עם ל"ב של ההה"ן וזהו בנו הגדול, כי אח"כ יש יעק"ב שהוא ב' אלהי"ם לבד הי' דיעקב כנ"ל, וע"כ הוא הקטן בסוד מי יקום יעקב כי קטן הוא, אך לפעמים הוא ב' פעמים יעקב בסוד יעקב יעקב ואז הוא כולל ג"כ כל ד' אלהים והוא גימט' שס"ד כמנין השט"ן העומד לנגדו. ונמצא שזהו כל ענין השליטה או יעקב או עשו, כי אם הוא יעקב פ"א לבד אז הוא עשו בנו הגדול, ואם הוא ב"פ יעקב אז הוא שוה אליו אך עדיין אינו מתגבר עליו כי אם עומד בסוד גם את זה לעומת זה עשה אלהים, ואח"כ בסוד אברהם אז מתגבר עליו ממש, וסודו ויתן לך את ברכת אברהם וכו' וזהו סוד וירש זרעך את שער אויביו, וז"ס ג"כ והי' אדום ירשה וכו', ולקמן אפרש עוד בס"ד:

ותדע כי כ"ז הוא בסוד העיבור אך בבוא היניקה סוד הי"ה מאיר ליעקב שהוא יושב אהלים לעסוק בתורה שממנה הי"ה ונתקנין הדברים, וכ"ז ה"ס ר"ה ויוה"כ כי ר"ה הוא סוד העיבור בסוד היום הרת עולם ואז מתעורר הדין בסוד יצחק, ועשו חושב להתאחז בו, וז"ס ויהי היום ויבואו בנ"י אלהים להתיצב וכו' שהם הד' ב"ן שסודם יצח"ק כנ"ל, ואז בא גם השטן שהוא עשו והוא השט"ן בסוד ד' אלהים כנ"ל, וז"ס ויהי כי זקן יצחק ותכהין עיניו מראות שהוא חשך של עשו שאמרנו למעלה, ולכן אז ויקרא את עשו בנו הגדול כי בבחי' זאת הוא הגדול ואז החשך רוצה לכסות בסוד בכסה ליום חגנו ואז צריך

לעורר השופר שה"ס י"ה בסוד מן המצר קראתי י"ה כמבואר בכוונת שופר, וזהו לתת כח ליעקב בסוד ישראל, וזהו כי חק לישראל הוא משפט לאלהי יעקב, וה"ס המשפט של סוד הדעת שאמרנו שמתגלה ביניקה, וז"ס ולכן יחכה ה' לחננכם וכו' כי אלהי משפט ה' שהם יסורי הגלות והם כופים וכופתים את הס"א ואז נעשים הגבורות בסוד שס"ה שהוא בחי' יוה"כ שאין לו אחיזה בו וז"ס גדול הנאמר בזו' בסוד כל המוסיף גורע, שזהו ענין עשתי עשר שנתוסף ע' על שתי עשר וחסר המנין, אך ודאי לא יהי' הרמז כ"כ פשוט שיעמוד הדבר בשמו לבד כי לא כן דרך התורה אך באמת סוד עמוק הוא, כי הנה כתיב אותי נהג ויולך חשך ולא אור, כי או"ר עולה אין סוף, וזהו בבחי' קו הא"ס ית' שמתפשט לפעול בתחתונים. והנה כשנבחין מעשה א"ס ית' נבין שהאציל נאצלים והמציא ענפים לפי בחי' רצונו הטוב, וגם המציא מציאות אחר שהוא היפך רצונו הטוב הזה ורצה שהיוצאין לפי טוב רצונו יתקיימו וישלטו בכל המציאות, והמציאות שהוא היפך מרצונו הטוב יהיו נכרתין, וזהו ענין הס"א אלהים אחרים, שנקראין בלשון זה להיותן ענין אחר הולך שלא לפי מהות הבריאה הקדושה שהיא כולה טוב ואלו כולם רע, ותראה שבזה נהיתה המרד האומרים שתי רשויות ח"ו, כי בראותם הס"א הפכיית ממש אל הרצון הטוב מא"ס ית' אמרו שע"כ שנים הם א' טוב וא' רע ח"ו, והם לא ידעו הבין כי המאציל הוא כל יכול והוא יכול להמציא גם הס"א, וזהו מה שרצה הנביא באומרו עושה שלום ובורא רע, ונמצא שא"ס ית' מתפשט בפעולתו בהתפשטות כל מדרגות הקו וגם נתן מציאות לנברא א' שהוא חוץ מטוב רצונו, כי אינו מיחד שמו על הרעה. אך זה צריך שתדע כי שמות אלהים יש מהם אלהים קדושים והם העומדים בהתפשטות הקדושה לפי התפשטות האור שאמרנו, ויש מהם אלהים אחרים העומדים לפי הנברא הזה שהוא לעומת האור ואלו נקראים חשך ולא אור כי האור כבר גמר וזה שנוסף ע"ז הוא הס"א חשך ולא אור. ותבין עתה סוד יצח"ק כי הוא ר"ח והוא א' יותר מאו"ר וזהו נקרא רישא דעשו שהוא שורש כל החשך שבהתפשמותו לעשו הוא עושה החשך ולא אור, ובהנתנו ליעקב כמ"ש בס"ד נשאר הכל בסוד או"ר והוא נד"ד כנ"ל, והענין בפרט כי אימא דינין מתערין מינה ובה יש הוי"ה המתפשטות לי"ב צירופים בסוד ג' הויו"ת סוד הי"ה והו"ה ויהי"ה והם י"ב אותיות כנודע בסוד מלך מלך ימלוך והן הע' נקודות דאלהים שמשם יצאו אח"כ ע' בני נח כי הם בסוד הניצוצין דאלהי"ם, ובסורם יש בתחלה הע' סנהדרין בישראל ומן החיצוניות שלהם הוא ע' בני נח, ואפרש לך עתה זה בגבורה עצמה המתפשטת במדרגות להוציא הס"א, ויש בה בתחלה התפשטות גדולה של אלהים ר"ז כמנין או"ר כנגד התפשטות הקשה בי"ב פרצופיה שסוד כולם אינו אלא או"ר דהיינו

התפשטות הא"ס בה לפעול כי רק כן התפשט ולא הי' לו התפשטות יותר מזה ולא פחות מזה, ועוד מתפשטין מדרגה אחרת יותר שהוא להוציא הס"א כנ"ל בסוד הע', ותראה כמה מתפשטין הדברים לצורך שלמות ההנהגה, כי כך מתפשטת הגבורה שהיא ספירה א' לבד וכנגדה ממש מתפשט החסד למתקה, וז"ס ור"ב חס"ד שעולה מנצפ"ך ואח"כ הת"ת כולל שניהם לחברם, וכן לכל הספירות נמצאין מיני התפשטות פרטים והדברים הולכין עד למטה:

ונחזור לענין כי ר"ח מדרגות נמצאים בגבורה, וסודם ממש עשתי עשר. והנה בתחלה כך היו מתפשטין המדרגות בסוד שתי עשר י"ב צירופי הוי"ה כנ"ל, ובהתחבר להם הע' מיד מתעלמת בחי' הא"א משם, והיינו כי בעמדה להוציא הס"א תעלים הא"א בחי' דוכרא שבו שהוא כתרא, ולכן נקראת הס"א מלכותא בלי תגא שהיא חוצפא, ואז יוצאין הפרצופין דס"א ונעשין י"א בסוד העשתי עשר כנ"ל, והוא כי כמו שהא"א מסתלק בזמן הוצאת הס"א כך נשארת הס"א בלי א"א דכורא כתרא. והאמת כי בחי' הא"א הזה נשאר בזאת הע' ולא נחשב להשלים ענינם ולכן נחשבין הם י"א לבד, וזהו ממש כל המוסיף גורע, כי בהוסיף הע' על שתי עשרה נחסר מנין האורות ונשארו י"א ולכן אינו מוציא כ"א י"א. והנה אע"פ שנראה בס"א המדרגות בשלימות באמת חסר מהם בחי' זאת של כתרא, ועוד יש פה סוד נעלם שאסור להתעסק בו. נמצא כי זאת הע' היא ממש רישא דעשו שבהתפשטו מוציא המדרגות מ' מדרגות דהיינו הא' ול"ט אחרי' וכולם מ' בסוד המ' שזכרנו בענין מרחפ"ת וסודו ויהי עשו בן ארבעי"ם שנה ובסוד יצחק שנשא ג"כ בן ארבעים, אך הא' עצמה אינה נחשבת עמהם ולכן נשארים מ' חסר א', ולא אמר בן שלשים ותשע כי אדרבא זאת היא כפייתם להיות מ' ושהראש לא יתחשב להם. והנה בהסתר הא"ס ית' אורו לגמרי בסוד הצמצום כנ"ל אז הי' מתפשט בסוד אל"ס לבד ואז נעשו ר"ח כי אז ניתן הזמנה רחוקה הזמנה ראשונה שאח"כ בגבורה למטה יהי' כך שתוכל הגבורה להוציא הס"א בסוד העשתי עשרה כי לא יתחדש מה שלא הוכן, אח"כ כשהאיר הי"ה בסוד אור התורה אז נכללו המדרגות מר"ח לר"ז בסוד גד"ר והר"ח שהוא התוספת נכלל לפנים להנתן ליעקב וסודו במדרגת השס"ה שנתגלתה בזמן היניקה כנ"ל שהיא הא' יותר על השטין וסודו יוה"כ שבו קטיגור נעשה סניגור ואז יעקב יורש זה הראש ונעשה בסוד ישרא"ל ל"י רא"ש ויעקב שולט עליו כי ג"כ הוא יותר ממנו:

והנה ע"ז הענין נאמר וירש זרעך את שער אויביו, כי כל בחי' הגבורות נכללות בה להוציא הס"א, וסודם תק"ע דהיינו ב"פ מנצפ"ך והוא בחי' תקיע"ת שופר נ"כ כי הוא צריך לתקן בכח הי"ה המתגלה כנ"ל להשליט ישראל על הס"א בסוד יוה"כ ובסוד זה

נאמר כלו כאדרת שע"ר והוא איש שעיר, וזאת הבחי' היא ממש הניתנת ליעקב לירושה, ולכן נאמר והי' ירשה שעיר אויביו, שעיר דייקא, ואז נמצא יעקב מתוקן בסוד שנים עשר שבטים שלו כי כבר ניצול השולט עליו והוא מתוקן בכל תיקוניו להתפשט בי"ב פרצופי הקדושה ואז נקרא ג"כ עשו בסוד אנכי עשו בכורך, כי בתחלה הי' קטן יעקב כנ"ל בסוד פ"א יעקב ואח"כ מתחברים ב"פ יעק"ב והוא כמנין השט"ן או הוא שוה אליו, וזה בהכנס הראש לפנים שהוא יוה"כ שס"ה, אבל הענין הוא שבאותו היום שלו נופל כ"ז הכח, ולכן נדבר מן הכח שיש לו מלבד ענין הראש הזה והיינו ב"פ יעקב כנ"ל ובחי' י"ב שבטים שלו וז"ס ויעקבני ז"ה פעמים סוד ב"פ יעקב עם מספר ז"ה. ובאמת בהאיר בו הי"ב בזמן כניסת הראש כנ"ל בסוד אור תורה זה גורם חיבורו הו"ה, דדם הקול קול יעקב, כי אין יעקב מתגבר עליו אלא בכח התורה, ולכן אמר ויעקבני ז"ה פעמים, כי בגילוי הז"ה דהיינו הי"ב נעשה ב"פ יעקב ואז הוא ממש כמנין עשו (כי ב"פ יעק"ב הוא שס"ד וז"ה שהוא י"ב עולה שע"ו מנין עש"ו), וזהו אנכי עש"ו בכרך, ממני ששורש זה הוא בזאת הע' הנכנסת לפנים נאמר ויבא לו יי"ן וישת כי הוא הניקוד של אלהים שקיבל הוא מאתר רחיק כי הוא מקבלו משורשו העליון משא"כ עשו שלא הו' מקבלו אלא למטה ולכן ראוי הוא ליעקב ובו מעמיד ע' סנהדרין כנ"ל. והנה השבטים היוצאים ממנו סודם ג"כ שס"ה, והיינו כי הי"ב שבטים בחינתם בכל הג' אבות הרי ל"ו ועשר פעמים ל"ו ש"ס שהם נ' (ר"ל ג' צירופי) אלהים דיניקה וה' שע"ג עולה שס"ה, והנה מי שפורץ גדר גורם שהנחש מתגבר בסוד הזנב ולא בסוד הראש ואז הולך לבחי' עשו באמת ולא לבחי' יעקב או ישראל, כי בהחזירו מר"ז לר"ח נמצא שיש מיד רישא דעשו, וזהו לבנו לעשו, והנה כל אלה הדברים ה"ס המשי"ח העומד בגלות להלחם בעמלק, וזה כי כבר אמרנו איך ביעקב מתגלין ג"פ ק"כ צירופי דאלהים, וב' מהם שהם אותן שהיו כבר בעיבור אוחז עמלק אך בצירוף הג' אין לו שייכות, ושם מתחזק המשיח ונכנע עמלק, ולכן עמל"ק עולה ב"פ ק"ך, אך נאמר במשה במלחמת עמלק ויבן משה מזבח ויקרא שמו ה' נס"י שעולה פ"א ק"ך והוא הק"ך הג' וכ"ז בכח הי"ה המאיר ביניקה, הו כי י"ד על כס י"ה, כי י"ד סודו הוא י"ה כי במילוי המילוי דשם י"ה יש י"ד אותיות כזה, יוד ואו דלת, הא אלף, ולע"ל נאמר והיו לאחדים ביר"ך, שהתרין משיחין מתחברין בסוד י"ד הזאת, והנה כבר ראית איך יעקב יורש ונוטל הברכות והכל בסוד שס"ה והוא שמ"י עם י"ה, והוא משיח בזמן הגלות אור בתוך החושך שהס"א נכפית בכח משית הגולה בה ועדיין צריך שתבוא הגאולה והוא שיצא האור מן החושך וישלוט המשיח בממשלתו על כל העולם, וזהו נעשה בסוד ביאת הקו כמ"ש בס"ד, וז"ס כי המשי"ח הוא חסר משס"ה

ב' וצריך להבין ענין הב' אלו והסוד הוא גדול למאד, הנה יעקב צריך ליטול הראש הזה של עשו והוא נוטלו כ"ז הגלות שהמשיח מאסף אליו כל בחי' הראש הזה אך אינן מתגלות בו אלא נשארות בסיתום ונמסרות אל הקו שהוא אברהם שכאשר הוא ישלוט אז המשיח יהי' שולט על הכל, והבן היטב מפני שצריך שהמשיח יהי' בגלות כ"ז שלא נשלם התיקון לכן נעלמת הבחי' של הראש ממנו ונמסרת לאברהם כנ"ל וז"ס ערכתי נר למשיחי, עריכת נר לבן ישי, כי אברהם עולה רמ"ח ועם הב' אלו עולה נ"ר ובו תלוי שליטת המשיח, והנה מה שנוטל משיח מן הקליפות הוא ממש הא' דאלהי"ם שאז מיד הר"ח נשאר ר"ז ואדרבא השס"ד נעשה שס"ה וגם הב' נתנית ליעק"ב ואז נשארין לעשו רק האלהים לבדם והיינו כי שס"ד וי"ב עולה עש"ו ובתחילה נוטלי' ממנו הי"ב ונשאר מעש"ו שס"ד ואז מסתלקין מעש"ו ג"כ השרשים שהם הד' ההי"ן דד' אלהים שעולה ך' ולא נשאר משס"ד כ"א שמ"ד שהוא כמספר ד' אלהים לבד שהם הבחי' המכניעות אותו בסוד ויגרש מפניך אויב וגו', כי ודאי לפי בנין התחברות המאורות כך הוא פעולתם וכ"ז הוא בבחי' הע' שנטל יעקב דהיינו הע' דעשתי עשר כנ"ל, וזהו וישכון ישראל בטח בדד עי"ן יעקב, ואז הר"ז של יצח"ק לא הלכו עוד אחר עשו כמו שהי' חפץ עשו לקחת ממנו הברכות אלא הכל הלך ליעקב, וז"ס כי ביצח"ק יקרא לך זר"ע ביצחק ולא כל יצחק והיינו כי הר"ז והע' שהם כללות יצחק כנ"ל לא ינתנו אלא ביצחק דהיינו יעקב שהוא נתקן באברהם כמו שתשמע עוד בס"ד בסוד ויתן לך את ברכת אברהם, שבכחו נעשה ישראל, לפיכך יקרא ל"ך זר"ע כי עשו לא נתקן:

ונחזור לענין כי מה שנוטל יעקב הוא א' דאלהים ובאמת סודה ב' אלפין ומסתלקין בכח תרין משיחין א' בסוד לאה וא' בסוד רחל ואלו ראוים הם להיות ב' או"ר, אך בגלות כבר אמרתי שהם נעלמים, וכשיתגלו יעשה מהם ב' בסוד ב"פ א"ר שעולה בי"ת לבד האלפין והוא בסוד באחרית הימים נכון יהי' ה"ר בי"ת ה' וכו', ותראה שמתחברין פה ב' דברים ענין ה"ר וענין בי"ת, והם מה שקראו אברהם ויעקב כי אברהם קראו ה"ר ויעקב קראו בי"ת שהוא בחי' תיקון יעקב באברהם, וזה כי בבוא הקו ה"ס הנקרא אברה"ם כמ"ש לך בס"ד בסוד זכר"י עם ו"ה, ואז הוא נוטל בחינת יעקב שהי' בחלל ובסודו בוקע החלל ואז נקרא יעק"ב יבק"ע בסוד אז יבק"ע כשחר אורך שהוא בחי' הבקיעה ובזה נתקן הרשימו עד שחוזר מבחי' יעקב לבחי' ישראל והכל בסוד ירושת הראש שזכרנו כי נתקנין גם בסוד אברהם ואז מתגלית מה שהיתה נעלמת בתחלה וז"ס ישראל ל"י רא"ש, ואמר אז יבקע כשח"ר אורך, כי בהנטל יעקב מאברהם לעשות בקיעה הנה שם יש בחי' האורות

שירש יעקב מן אלהים כנ"ל הנמסרים לאברהם ובהשתלם זה הענין תנתן השליטה למלך המשיח כמ"ש לך בס"ד:

ואפרש לך עתה ענין מה שקראה אברהם ה"ר, כבר שמעת איך תרין משיחין הם בסוד לאה ורחל, והנה לאה משם הס"א אוחזת יותר כי היא כולה דינין, וזהו ענין לאה שהיתה מזומנת לעשו, אעפ"י שמצד אחר נראה שהיא הפנימיות ורחל היא החיצוניות, תדע שיש הרבה בחי' בענין התרין נוקבין ולכל בחי' יש זמנים ידועים ופעולתם כראוי ואכ"מ. ונחזור לענין שלאה היתה מזומנת לעשו אך רחל היתה ליעקב ממש ועכ"ז ג"כ היה צריך שמירה מעשו שלא ירצה לאחוז בה, וס"ז הנה ידעת שלאה מזדווגת אחר חצות בסוד יצחק ואז הוא שליטת מאה ותלת עלמין דתחות כורסיא כמבואר במקומו, וכשהס"א נאחזת שם אז נעשה ענ"ל מסכה, כי מאה ותלת דינין דמסאבותא נאחזין שם והם שולטין אחר חצות, וז"ס כי בוש"ש משה בא שש שמשם והלאה שולטין הק"ג אלה ונאחזו בעגל, אך רחל סודה הוא ק"ב והיינו קדושה ברבה והיינו מלוי ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן עם הד' מלואין והכולל והמלה עולה רל"ח כמנין רחל ומצדה נאמר בל"ע המות לנצח כי היא העיקרית, אך באמת אלו הב' הן עומדין להתחבר בסוד והיו לאחדים בידך וה"ס יחיד ואז נשלם סוד י"חוד ב"רכה ק"דושה יב"ק והוא יב"ק של יעק"ב, וסוד הענין כי ברחל יש הק"ב הנ"ל שזכרנו בסוד ויאהב יעקב את רחל כי כל בחי' הזכר נכלל בה יען היא עקרת הבית, אך להמצא היחוד ג"כ צריך שמב"ד ישרה על מב"י והיינו חיבור לאה בסוד הפנימיות על רחל, והנה עד שזה אינו נתקן אז לאה נשארת בלתי מדובקת עם רחל וגם בלתי נתקנת בה בסוד פנימיות אלא אדרבא נשארת בבחי' יותר דינין להיות מתגברים משם הקב"ה דינין שאמרנו ויש להם הכנעתם בכח לאה עצמה המזדווגת בזווג מנחה, כי עתה לפי ההנהגה הזאת צריך לתת רשות לס"א מצד א' ולהכניע מצד אחר, אך לע"ל לא תהי' עוד ההנהגה כך אלא אדרבא לאה תהי' נכללת כולה בסוד פנימיות לרחל ואין מקום עוד לס"א לינק ולהתגבר אלא אדרבא הכל נתקן בתיקון הקדושה, ואע"פ שנראה במקומות אחרים שמשיח בן יוסף הוא יותר קרוב לס"א בסוד המות, תדע שלכל דבר יש כמה מיני הרכבות וכן גם בת"ת ויסוד או בנו"ה יש שורש לתרין משיחין ומצד זה יותר קרוב מב"י אך הורכבו הדברים להיות בסוד לאה ורחל בדרך אחר כי אדרבא בזמן הדינין מזדווגת לאה ובזמן החסד מזדווגת רחל עקרת הבית וכן ניצל מב"י שהי' יותר קרוב ומב"ד שהוא כבר רחוק ובטוח הוא יהא המתקרב להם להכניעם וכן יש כמה חילוקים באלו הדברים ולא אאריך עתה. ונחזור לענין כי לאה עד שאין היחוד מתגלה היא עומדת בסוד הק"ג עלמין דתחות כורסיא מצד יצחק ולכן נקראת מנח"ה אך רחל

סודה ק"ב כנ"ל וכשתתגלה י' ה"יחוד אז יהיו נקשרין כל הק"ג בק"ב, ואז בל"ע המות לנצח ואז נעשה ה"ר שהוא ק"ב וק"ג ואז מתגלים שני המאורות שרש יעקב ועשו והם בי"ת וז"ס נכון יהי' ה"ד בי"ת ה'. וצריך שתדע כי עשו נקרא בכור וסודו ממש בסוד העגל מסכה כי עגל מסכה כמנין בכור וזה ענין לאה שהיתה מזומנת לעשו כנ"ל, וגם יוסף הוא בבחי' זו לתקן בסוד בכור שור וראובן הוא הבכור מצד לאה ראובן בכורי אתה ודוד שהוא מלאה אף אני בכור אתנהו אך בעגל נפגמו הבכורים כי בסודם ממש הי' הקלקול, והנה יעקב נטל בכורה זאת מעשו ונטל לאה ממנו ונצלה בלחם ונזיד עדשים וס"ז כי רצה לקנות מעשו כל בחי' הקדושה ולסלקו מהם. והנה כח עשו רק באל"ם דאלהים בסוד העשתי עשרה כנ"ל ויעקב רצה לקחת ממנו סוד הי"ב בסוד ז"ה פעמים ואז נתן לו הלח"ם בסוד שלשה הויו"ת וסלקו מן הי"ב ונתן לו נזיד עדשים שאין לו פה בסוד האלם דאלהים ונזיד עצמו עולה אלם וסלקו מן האלם נ"כ ואח"כ נתן לו המנחה ג"כ לסלקו נם מלאה בסוד ויבא נם השמן שהשמן מתאחז בלאה שהיא ג"ם כידוע ואז במנח"ה בסוד הק"ג עלמין סלקו גם משם והי' נותן בחינות אחרות למטה כנגד העליונות כי הס"א זקן וכסיל מתרצה בכך לרוב אהבתו אל החומריות כי לזה הוא קרוב יותר והוא יכול להתחזק ולשלוט יותר מן הקדושה שהוא רחוק ואינו עומד בה כי אינה לפי ענינו וה"ס יש לי רב אחי יהי לך אשר לך ולא אאריך עתה בזה:

ונחזור לענין כי ב' מאורות הם מגלים ממש ענין ירושת יעקב שאינם מתגלים אלא בכח אברהם ובסוד ויתן לך את ברכת אברהם ובהגלות' נקרא ישראל ל"י רא"ש והם ג"כ י"ש רל"א בסוד המנורה באל שבה והיינו אל דאברהם שח"פ אל הוא אברהם והיינו אז יבקע א"ז ח"פ אל דאברהם ועור אפרש לך מזה בס"ד. והנה אלה ב' האורות הם החסרים ממשיח כי נעלמים עד שישלוט בכח אברהם וסוף הכל ענין העקידה כמ"ש ס"ר כי שם נאמר וירש זרעך וכו' בכח העקב אשר שמעת בקולי וכו' בסוד הב' אלהים שהן עקב שנכללו בו ואז ניתן כח למב"י ומב"ד לשלוט והיה ירשה שעיר אויביו וישראל עושה חיל ואלה [ג"כ] נמשכים לאברהם והוא נר כנ"ל ובכחו שולטים מב"י ומב"ד על החושך היוצא מן הש"ך כנ"ל בס' עשו וזהו עריכת נר לבן ישי שישי הוא ש"ך ומפני היות ב' אלהים שכ"א עושה ש"ך בס' ה"פ דין נאמר לפני שמש ינון שמו והיינו שמש ש"ך ש"ך ושמו סוד שמו של משיח שהוא עצמו ענין שמי עם י"ה שבו הוא הוא שולט על בחי' ב' הש"ך ובסוף הכל צדיק כתמר יפרח בשני ש"ך גי' המ"ר. והנה הרישומא הזאת עושה ב' דברים א' שלוקחת הטוב מן עשו ונותנת ליעקב והב' שזוהמא של יעקב יצאה לעשו וה"ס ונשא השעיר עליו את כל עונותם ולזה צריך גורל כי אלו ב' השעירים

שניהם עומדים במקום א' במדריגה א' א' להכניס הטוב וא' להוציא הרע והמוציא הוא בסוד הנה משמני הארץ יהי' מושבך שהוא החומריות הניתן לעשו בסוד לחם ונזיר עדשים כנ"ל:

ואפרש לך ענין אברהם ואיך בו נתקן ישראל וכל הגלוים אליהן וה"ס רם ונשגב מאור עמד והתבונן בו נפלאות אל, דע כי הנה זה כלל גדול שאין שום פעולת הארה נשלמת אלא בחזרה בסוד אור חוזר וזה כי ברדתה מכינה ודאי הדברים והמדרגות של [] אך אינם נגלמים עד החזרה וע"כ ברדת הקו ובוקע את החלל הנה לא עשה מיד הספי' אלא ירד ברגע א' עד סוף החלל ומיד חזר למעלה בסוד אור חוזר הי' נגלמים כל הספירות וע"כ כשירד הנה לא פעל מיד אלא נתלבש בתחלה בתוך הרשימו שהי' שם ונתערב בו ולא הי' נתחדש שום פעולה אלא הי' מעורב שם עד חזרו לצאת משם וע"כ כשחזר ויצא נק' שנולד והנה בהיות הקו שהוא אברהם בס' רס"ה כנ"ל נכלל בתוך הרשימו נקרא הרשימו תרח וסה"ע כי כשנתקרבה הארה ועשתה היניקה אז נכללו כל היניקות הראשונות ביניקה ואין נזכרות עוד וסודם שס"ה כנ"ל דהיינו ג' ק"ך וה' שעליהן, והנה כל א' מהן נק' שנה משס"ה ובהיות אברהם נכלל שם הנה רמ"ח וש"ס דהיינו הג' ק"ך הנ"ל כמנין תרח והה' אינה מתגלית כאן כי היא בסוד השורש העומדת להתגלות בסוד האותיות דאברהם, ובצאת הקו ויתגלה מתוכו נק' שנולד מתרח, והנה מה שהקו צריך לעשות בהיותו שם נכלל בתוך הרשימו הוא לקבל מיעקב הנמצא שם האורות הגורמים שליטת ישראל בסוד הראש ונמצא שאברהם צריך לכלול בו ה"ר דהיינו ק"ג וק"ב וכן הן בית בסוד האור כנ"ל והנה תרח הי' כולל ההר בסוד ה"ר שנים שלו וסוד הדבר כי הנה כתיב והר הבית לבמות יער כי הר הבית הם בחי' שני האורות ממש ולפעמים עשו וישמעאל היו שולטים וסודם ב' מנצפ"ך שהוא הנער שהם ב' אלהים דעיבור שאמרנו והם כללו הע' דעשתי עשרה שהוא השער של הירושה שעליו נאמר ואתה על במותימו תדרוך בשני המשיחים, והנה בתרח זה יש בחי' הר ובחי' בית שצריך להוציאם אל בחי' הקו להיות השלי' לישראל, והנה עד שהיה אברהם כלול בתרח לא הי' כלל ואח"כ התחיל לעלות משם ואחר שעלה שלש שנים הכיר את בוראו, והנה ענין החזרה שזכרנו שהוא משיג בה השרש ומתגלי' הפעולה וה"ס התשלח ברקים וילכו ויאמרו לך הננו כמבואר במ"א ונמצא שאז הי' מקבל כח השורש לפעול ושלש שנים הם הג' שזכרנו למעלה, ועד השני יש למטה סוד אחיזת עמלק ידי עשו אך הג' הוא קול יעקב ולכן בן שלש שנים דוקא. והנה כשהי' זה אברהם עומד שם מעורב בתוך הרשימו הוצרך להמתין עד שיבוא אליו כח מלמעלה וסודו חסד לאברהם והוא שם ע"ב א' שהוא שרש

של ד' שמות אחרים כי הד' יודין שבו עושים אח"כ ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן. וצריך שתדע כי מה שהי' קודם הקו הי' נק' אור כשדים וה"ס גדול כי בחי' האור שהי' צריך לצאת מן האלהים נקרא אויר וה"ס כבשן האש שהוא ש"כ ב"נ] שהוא הש"ך דינין של אלהים והב"ן שלו וסוד זה כוש בסוד ש"ך אלה וכשירד אברהם אז נעשי' בחי' אחרת והוא בחי' תרח הנ"ל המורכב מהרשימו ומן הקו המעורב בתוכו ואז שיבר צלמי אביו, והבן הסוד הגדול הזה וכבוד אלהים הסתר דבר כי כל זה נק' בחי' שרש ח"ל וה"ס הארץ שזכרנו למעלה בסוד והארץ היתה תהו ובהו והוא צריך לצאת משם אל ארץ כנען והוא בסוד הקו כמ"ש למעלה בס"ד, והנה בסוד אלהים אשר שם נמצאו אח"כ האלהים למטה כנ"ל שמהם יצאו אלהים אחרים שבקליפת נוגה, ובהגיע שם אברהם אחר השלש שנים שיבר הצלמים כי שבר כח הצלמים האלה שלמטה ואז הוצרך להתפשט נם בבחי' הראשונות לבוש [] וה"ס העקב שנאמר בר עקב אשר שמע אברהם בקולי וכו' וזה נק' שהושלך לכבשן בסוד הכבשן הנ"ל ואח"כ משם יוצא אל מדריגה אחרת הנקראת חרן וסודו כי תרח כבר אמרנו שה"ס הג' ק"כ אך השרש שלהן דהיינו ג' פ"ו הוא חר"ן והנה בחזור הקו מן הכבשן הנ"ל נתערב בחרן הזה ועשה שם תיקון גדול וה"ס הנפש אשר עשו בחרן והוא תיקון לבוש נשמותיהם של ישראל וכבר ידעת ענין נפש הגר שגייר א"א שהוא לבוש נשמות אלה וזה כי בתחילה היה הזוהמא באלה הלבושין הרבה. וכבר נתבאר ענין זה היטב במ"א בסוד אסתרם דלא עביד איבין ואין כאן מקום להאריך בזה ואלה הלבושים כשנתקנים נעשים גרים וכן לעתיד לבא כל העו"ג יכירו שם ה', והנה תיקון אלה הלבושים נעשה בעוד שאברהם הוא בחרן כי הוא צריך אח"כ לכלול כל אלה הדברים בפנים בסוד הקו עם הראש הנ"ל שמקבל ולכן שם בחרן הי' עושה זה הנפש שהוא ממש בחי' נפש בסוד נפש הגר והנה עד שם הי' ענין תרח מתחזק והוא כי בהיות אברהם מעורב בתוך הרשימו הנה הי' תרח שולט ואח"כ כשהי' לו לאברהם לצאת משם נאמר וימת תרח בחרן כי נסתלק ממנו הקו לעשות פעולותיו והוא לא שלט יותר אך הוצרך שימתין אברהם עד ע"ה שנים, והיינו שם ע"ב והג' שנים שהי' לו כבר ואז הוא עולה משם אל [א"י] כנ"ל. והנה צריך [שתדע] כי אע"פ שבמקום א' הגבוה א"א להזכיר בחי' זו"ג ואעפ"כ הנה נאמר רק בחי' שרש זו"ג כי זה ודאי כאן נזמן לתחתונים כל מה שראוי להם וע"כ כשהי' הקו יורד הנה הי' כלול שבחי' שרש זו"נ ואח"כ כשחזר ועלה לא עלה אלא בבחי' שרש הזכר לבד והוא אברהם היוצא מתרח אך להוציא בחי' שרש הנוקבא הוצרכה עוד הארה אחרת לשלוט בבחי' ההם של הרשימו כי פעולות בחי' שרש הזכר משונים מפעולות שרש הנוקבא ולכן יוצא ענין אחר ברשימו עצמו

וההארה זאת השולטת נקראת הרן והיא עצמה נקראת סוד הרן הנ"ל אלא שחסרים ממנו ג' ועוד תדע מה נעשה מאלה הג' ואז משם יצאו מלכה ויסכה, דהנה יסכה היא בחי' הנוק' היוצאת משם היא זאת היסכה בת זוגו של אברהם והרן זה כתיב וימת הרן על פני תרח אביו והוא כי אינה שולטת רק עד הוצאת בחי' סוד הנוקבין ואח"כ נכללת גם היא בתרח, ובאמת בהיות אברהם מתפשט עד הכבשן שאמרנו למעלה אז לקח נ"כ את שרה היוצאת מהרן ואז הרן מתבטל ונכלל בתרח ונשארים הג' אלפין ביד לוט ובנותיו והנה הקו עצמו סוד אברהם כנ"ל והרשימו מתוקן בכח הקו הוא יצחק והאורות הבוקעים את החיצונות ויוצאים הן יעקב וכל הדברים האלה צריכים להיות בסוד זו"נ כי בחי' הדו"ג וס"ז יצחק ורבקה, והנה לכל בחי' שצריכה לצאת צריכה שתהי' איזה הארה שולטת בבחי' הראשונות של הרשימו, והנה כדי להוציא הנוקבין האלה שלטו הארות אחרות דהיינו נחור ובת זוגו מלכה ואח"כ שולט לבן ומשם אמהות זב"ז הוא כי הבחי' הזאת של הנוקבין הוצרך להיות בהם כבה יותר ברשימו וכדי שיהי' יותר קשר כי בכח זה מזדמנים דברים גדולים בענין הנהגה ואם הי' רוצה הא"ס ית"ש להתחזק בגילוי יותר ממה שנגלה הנה לא היתה שבירה למטה ולא היה יצר הרע ולא שכר ועונש וע"כ נתעכבו [אלו] הנוקבין ונתקשרו שם הרבה והבן היטב. ונפרש בתחילה ענין שרה כי הנה מה שצריך לקבל אברהם הי' ענין הראש הנ"ל והוא בסוד ב' האלהים שהן א' מימין וא' משמאל וסודם ש"ד אלהים דיודי"ן ורבוע אלהים וזה עצמן סוד ראש ר"ש והאל"ף הוא אלהים דדעה וסוד ש"ר זה הוא שנאמר בו כי שרית עם אלהים כי יעקב שולט בכח הראש הזה של אלהים והנה הקו הי' מעמיד הכל בתיקון גדול והי' נבלעים מפניו כל הבחי' מהרשימו ולא הי' נמצא בהן תולדות בעולם כלל וע"כ הוצרך שעם שרה יעלה לוט והוא בחי' א' מן הרשימו שיש לו שליטה אפילו חוץ מחרן משא"כ תרח נחור ותרן וכל האחרים שהזכרנו ובשליטה הזאת שניתנה גורם אח"כ כמה דברים והוא ממש הגורם הבחירה השכר והעונש ונמצא שבחי' הרן מסיים באור כשדים אינו עולה יותר אך הנ' אלפין של האלהים שאינם נכללים בהרן הם עצמן לוט בסוד הב' בנות שלו וזה העולה עם הש"ר העולה משם [] ונמסר לאברהם להתחבר עמו וזה גם הוא מבחי' הרן מוציאם מאור כשדים וזה נכלל בו בתחילה עם אברהם ואח"כ מוציא הבנות שמהם יצאו רות ונעמי וה"ז מין גלגול אחר ארוך מאד והוא עשוי לתקן אח"כ כל הרע ומחזירו לטוב בסוד מלכות בן דוד כמ"ש לך בס"ד. והנה זה הש"ר של אלהים הי' אברהם צריך לתקן וזה הי' מתקן בלכת לא"י ונא' לך לך מארצך וממולדתך ומבית כו' כי הוצרך להסתלק מבחי' הרשימו ששם נולד לבחי' א"י שהוא הארץ של הקו וכמו

שקבל מאביו בחי' ההר שלכך הי' צריך לקבל גם בחי' הבית כנ"ל להביא הכל אל תחת יד ישראל והכל היה מתקן בבחי' [הע"ב] שנמשך לו אך בהתחבר הר' אליו עדיין הי' רע"ב וה"ס ויהי רעב בארץ אח"כ תיקן גם הש' והוא שב"ע והוא באר שבע אך זה נמשך מחמת היות לוט עם אברהם והנה אז וירד אברהם מצרימה וז"ס גדול כי אפילו אחר שנסתלק הקו מן הרשימו הוחזר וניתן ממשלה למדריגות של הרשימו ויש הפרש גדול בין השליטה ראשונה והב' כי הא' היתה שליטה גמורה עד שעדיין אברהם לא הי' נקרא בשם מפניה וכשמתחיל לצאת משם נק' שנולד אבל באן כבר הוא קנה מציאותו אלא שאפילו אח"כ רצה להעיר עוד בחי' מן הרשימו כדי שישלטו ולא יבלעו לגמרי שאל"כ לא הי' שום רע בעולם ואם אברהם לא הי' יורד למצרים לא היו יורדים בניו ג"כ שו"ס השבירה כדלקמן בס"ד ונמצא שלכן ירד הוא והיינו שנתן ממשלה למדריגות שנתן ואז ירד הוא בתוכם ואלה המדריגות נקראות מצרים מה שהראשונות נק' אד בשדים ואז הי' פרעה מתחזק עליו וחזקו הי' בשרה כי היא אשר לה שייכות גדול עם הרשימו כנ"ל וכ"ז נמשך מלוט המתחבר עמו כנ"ל. והנה בהיות זה הדבר הנה מתברר מהרשימו בירור ב' מה שראוי להחשב אח"כ בבחי' יצחק ויעקב ומה שראוי שלא להחשב אלא בסוד עשו וישמעאל שלא נכללו בתיקון כנ"ל ולכן נוגע פרעה ונשאר למטה ונתחבר עם אברהם מה שנתחבר בסוד ואברהם כבד מאד במקנה וזה הי' שרש והכנה לגלות מצרים וגאולתו בין למעלה דהיינו שהי' השבירה והתיקון בין למטה דהיינו העוה"ז והבן היטב, והנה אח"כ נפרד לוט מאברהם ונא' בו ויאהל עד סדום והוא כי צריך אברהם זה לפעול לצורך ישראל ובזאת הבחי' לא יפעול עמו לוט אלא הוא יסתלק לדרך אחר להתגלגל בגלגול דברים הרבה שבו יתגלגלו הרבה ענינים בענין הנהגת הקדושה את הס"א עד צאת אח"כ הבנות בזמנם. והענין כי הנה בחי' הוו"ג של הקו הי' לוקחים אורות הרשימו ומתקנים אותם במקומם כראוי ואלה האורות המתוקנים נקראים יצחק וזה ענין הולד יצחק מאברהם ושרה כי מחיבורן מתחדשין האורות אלה וזה צריך לעשות קודם שיתלבש הקו ברשימו כי צריך להכינו ולחדש מציאותו לצורך כניסת הקו הזה, והנה בתחילה נתקן הרשימו מה שצריך להיות כלי אל בחי' הזכר ואח"כ צריך לתקן מה שצריך להיות כלי אל בחי' הנוק' וזאת היא רבקה וכבר שמעת שלהוצאות כל תיקון הוצרך שליטה פרטית אל איזה מדריגה ברשימו ומשם יצא התיקון ההוא וזה כי בהיות תרח שולט בסוד הקו המעורב ברשימו הנה אז הובא כל הדברים הצריכים להתגלגל בענין הקדושה המנהגת את הס"א להביא הכל אל תיקון אחרון כי ע"כ ירד שם הקו כמ"ש והנה אז הי' שולטות מדריגות הרשימו והם ראשי סיבובים שמהם נמשכים אח"כ

גלגולים רבים והכל הולך אל הכוונה הזאת כי רצה המאציל ית"ש על כל פנים להחזיר כל רע לטוב ושם מסיבות גדולות מראשית אשר הוכנו לתקן התיקון הזה ותדע שכל הדברים הולכים לפי הראש כי כל מדריגות צריכים ליתקן והתיקונים מתחלפים לפי שליטת הראשים, והבן היטב כי בהתחזקת ענין עכבת הקו ברשימו במדריגה א' אז הוכן כל הרשימו בהכנה א' ונסו כמה מיני גלגולים לאיזה ענין שרצה בו המאציל וכן כולם, ותראה ותבין מפלאות עומק מחשבתו ית"ש באיזה סדר וחוקים רמים הכין את בריאתו ואת הכל הראה ביצירת האדם ותולדותיו שנא' בו נעשה אדם בצלמנו כדמותנו וגודל התורה כי רב אשר סיפורי' הנראים פשוטים יותר הן המה מעמקי החכמה אשרי העם אשר לו ככה אשרי העם שה' אלהיו. ולהבין אח"כ השתלשלות הדברים בצאתן למטה באדם כאשר דברתי הנה צריכות ידיעות גדולות ורבות ועתה לא אאריך בזה כי אינני אלא מפרש למעלה בסדר הנהגה:

ונחזור לענין הנה הרן הוא השולט לצורך הוצאת הנוק' שאמרנו שנתעכבו ענייהם [] תמיד יותר ברישומו, והנה בצאת ממנו שרה שהוא יסכה הוכנו כל הנוקבין לצאת אלא שהיה צריך לכ"א מהם פעולה פרטית ושלימה ולכן נכללו כולם בסוד מלכה כי שרה יצאה כבר והאורות [שהוכנו] לבוא אחריהן כנ"ל נכללות במלכה והזכרים יוצאים תמיד מן הקו עצמו דהיינו אברהם שלא הי' זה הקשר הצריך להיות בנקבות ואז מבחי' אברהם עצמו נשאר שם האר' הנק' נחור וסורו נ"כ ג' אלהים של הרן והיא הארה מבחי' זכר אך כוללת מקבלת למלכה כמו שהיא כוללת כל הנוקבין העומדות לצאת כך הוא בחי' א' של זכר שיהי' ראוי להוציא אח"כ, ותראה שבהרן לא הוזכרה אשתו אך בנחור הוזכרה, וזה כי עד שלא נשלם הקו בבחי' זכר ונקבה לא היתה נמצאת בחי' זאת אך כיון שכבר הוכן הקו אז הכל נשאר כך ולכן להוציא שאר הנוקבין נשאר זכר ונקבה דהיינו נהור ומלכה והנה שם היו מודמנים כל השנים עשר שבטים לצאת הראוים לבא אח"כ כמו שתשמע בס"ד וזה הכנה לנוק' היוצאת שיתתקנו בתיקון זה וס"ג כי גם השכינה בחו"ל מתקנת שם בתיקונים הראוים לה ואח"כ יוצאה מן הגלות ונשלמים התיקונים וכן השבטים יצאו בחו"ל כמ"ש לך בס"ד, ונמצא שאלה ב' הארות נחור ומלכה הן לפי כללות הנוק' הנכללות שם אך בפרט הוצרך לכל נוק' אב בפ"ע וזה כי תראה איך הנוק' (חסר) לתיקוני' דהיינו יצחק ויעקב ולכן הרן עיקרו הי' להוציא שרה אלא שעמה יצאו יציאה ראשונה בהכנה לבד הנוק' העתידות לצאת אח"כ והיא מלכה אך לא להרן מגיע להוציא שאר הנוק' אלא שהי' צריך להיות ברשימו בחי' אברהם ושרה עצמה שולטים להוציא הנוק' האחר' והזכר שהוא נחור נשאר מסוד אברהם עצמו מן התרה הראשון ומלכה

נשארה מבחי' שרה ג"כ אלא שכיון ששרה יצאה רק מהרן כן מלכה לא תצא כ"א משם וע"כ לא יקשה לך למה צריך עוד נחור ומלכה אם כבר יש הרן ובהתקן תיקוניו בקו בסוד יצחק האירה מנחור בחי' אחרת [פנימית] לפי ענין הוצאת רבקה לבד וזהו בתואל ומשם יצאה רבקה ונתנה לבת זוגו ליצחק, אח"כ הי' נתקן בקו תיקון אחר והוא תיקון יעקב ואז שלטה הארה אחרת ברשימו והוא לבן ומשם יצאו ד' אמהות אך בבתואל ולבן לא הוזכרו נשים וזס"ג כי קודם ביאת רבקה מתה שרה ולא הוזכרו עוד נקבות ועוד אפרש לך זה בס"ד, הנה אחר שנתחדש הרשימו הנ"ל הנה נכנס בו הקו ונעשה בו עצמות ונשאר הרשימו בסוד הכלים וזה הי' בזמן העקידה ואח"כ הפנימי' הי' בוקע ויוצא בסוד () כמבואר במקומו וס"ז יעקב וסוף הענין הוצאת הי"ב שבטים שהם הי"ב פרצופי האצילות שבהתקן אלה התיקונים הי' איזה בחי' שניתן להם מציאות בהסתר הראשון שהי' להן איזה שייכות באברהם ויצחק אך בהגיע להם המציאות להתפשט בבחי' יעקב הי' הבחי' האלה נשארות לחוץ כי אין להם שייכות בתיקון ההוא והנה לוט ע"כ מתפרד מאברהם כדי שיתקן אברהם בתיקון הצריך לבוא לבחי' יעקב ובזמן השבירה יחזור לוט ויתעורר וממנו המצא השבירה כמ"ש בס"ד והבנות הצאן עוד לחוץ מבחי' שם ואחר כך יתגלגלו גלגולים בסוד עמון ומואב עד שתצאן רות ונעמי העומדות בסוד המשיח שהוא התיקון האחרון הכללי כי לא לישראל לבדן [כ"א] לכל הבריאה שכל הרע חוזר לטוב, והבן היטב הפרש שבין תיקון לתיקון ובין סדר לסדר וכבר דברתי מזה למעלה בענין אורח צדיקים, וצריך שתדע שגם עשו וישמעאל שהם בחי' הרשימו הנשארת כנ"ל לחוץ צריכות לצאת מאברהם ויצחק כדי שלבסוף יהי' להם תיקון אך צריכים שלא להתערב בעיקרי התיקון בישראל, והנה בהפרד לוט מאברהם נעשה תיקון גדול להגיע עד המ"ת כמ"ש עוד לקמן בס"ד:

אך צריך שתדע כי קודם שנשלם להתקשר הקו בתוך הרשימו כמה תיקונים תיקן לכל צד זה אחר זה, כי כבר שמעת איך ירד תחלה למצרים וכן עוד יש שליטה אחרת ונמצאת לאורות הרשימו אפילו אחר תיקון הקו ונקראת אבימלך והיא כוללת סוד כל ד' מל' של דניאל והן בחי' אחרת מאותה הנקראת פרעה כי יש באמצע ענין גילוי התורה כמ"ש בס"ד וע"כ לא שלט אפילו להתקרב כמו פרעה, והיינו כי בפרעה הוצרכו המכות כנ"ל. אך באבימלך נאמר ע"כ לא נתתיך לנגוע אליה, כי כבר הי' גילוי האור א"ס ב"ה, וכן הד' הנ"ל היו אחר שכבר נתנה התורה. והנה כאן הוא זכרי עם ו"ה רמ"ח ומה שבתחלה הי' מאיר הי"ה מגולה בסוד היניקה כאן בא ונתלבש בתוך הו"ה והוא תיקון המעשה בסוד מצוה, כי מ"צ הן י"ה כמבואר במ"א המתחלפים בא"ת ב"ש בהתלבש בו"ה כי

הם המוחין המתלבשין בז"א והקו עצמו הוא רמ"ח וכשקבלו שתי האורות מיעקב של הרשימו כנ"ל נעשה נר וז"ס נר מצוה, וכאן התורה מביאה לידי מעשה ונסדרים הדברים לפי סדר הנהגה הצריכה בסוד ע"ס מ"ב, והיינו כי יש הוי"ה השרשית שהוא החסד לאברהם שזכרנו שם ע"ב אחד שמד' יודי"ן שבו יוצאים ד' הויו"ת ע"ס מ"ב והם עצמם סוד א"א סוד או"א זו"נ וענפי', וכ"ז נמשך מן הה' הפועלת כנ"ל כי כשהוציאה הדין הוציאה ה' אותיות אלהים וכשהוציאה החסד הוציאה שם הוי' ב"ה שכולל גם ה' פרצופים והיינו ד' אותיות וקוץ הי' על גביהן שרש לכולם ונמצא הקוץ הוא עצמו חסד לאברהם שלהיותו נעלם ושרש לבד לא נחשב כ"א לקוץ א' המתפשט פעולותי' בד' האותיות נמצא התחלקות הקו כך הוא ע"ב לשרש והוא נעלם וד' אחרים פועלים לכן מה שעולות מספר אותיותיהם ימנה, והיינו רל"ב וה' המתחזקת עליהן כמו שהיתה מתחזקת על אלהים כנ"ל הרי רל"ז וס"ז זכר"י. והנה גם רחל נשרשת כאן באלה השמות כי שם ע"ב הנ"ל ד' אותיות ממנו דהיינו ד' יודי"ן ממנו ד' הויו"ת אלה סוד הרל"ב נשארות ז' אותיות שאינם עולות למספר הויו"ת אלא מנינם ידוע להשלים השם עצמו ונשארות בסוד העלמ' והיינו רחל, הרי שמעת ענין זכרי מה הוא. והנה כמו שהאירו י"ה ביניקה כך מאירים עתה ו"ה בגדלות זה. ובאמת ו"ה סודם זו"נ שבקו עצמו ולכן מתחלה לא הי' מאיר באברהם אלא הוא לבד שהוא זכר ואח"כ כשהי' לו להוליד יצחק אז יקבל גם הה' ולכן בתחלה נק' אברם שהוא זכרי עם ו' ואח"כ נעשה אברהם וסה"ע התהלך לפני וכו', וזה כי כדי להזדווג אל שרה ולהוציא תולדות צריך להיות כולל אותה בעצמו תחלה ואז מתברכת ממנו כראוי. וכבר ידעת ס"ז בענין העטרה של היסוד הנוק' חציה בעצמה וחציה בזכר עצמו ואז יש קשר גדול ביניהם כי העטרה היא בחי' הנוק' בזכר ותשלומה הנוק' עצמה וז"ס הי' של שרי שנתחלקה חציה נשארה לו וחציה נשארה לה ואז החציה הנשאר בה מוכן להתקשר שם הזכר ולקבל ממנו הנזרע בה להוליד כראוי וס"ז הוא עשית כלי כי כל נוק' בתחלה יש בה כל בחינותי' בעצמה דהיינו בסור שרי כנ"ל ואז היא בתולה סתומה שאין לה לקבל מאחרים אח"כ נעשית כלי והיינו שהחצי ממנה נשאר בסוד עטרת היסוד של הזכר ואז היא כלי פתוח לקבל ממנו ולכן ממנו תקבל ולא מאחר כי רק לו ניתן חצי מציאותה זה. והנה אז קבל אברהם גם בחי' ה' זאת ובכחה ממתק כל הג' אלהים דהיינו נ' דיניקה וב' דעיבור ואז י"ה מתחבר בו"ה כראוי ונעשה כל השם חיבור א' וסודו פריעה פרע י"ה המתגלה להתחבר בו"ה וזהו והיה תמים ואז הוא מוכן להוליד בסוד אברהם ומה שעד אותו הזמן טומטמים היו ולא היו מוכנים להוליד כי לא היו מוכנים אפילו להעשות כלי אז נתקנו כי הרי נתגלתה בו העטרה שבכחה

נתקן אח"כ תיקון זה כנ"ל, ואברהם נתנסה עשר נסיונות שהי' צריך לתקן ע"ס בבירור גמור והן עצמן ק' שנים שלו שאח"כ הוליד את יצחק והוא חידוש הרשימו כנ"ל ואחר שנולד אז עקרו ונכנס בו לעצמה כנ"ל והוא כללות אשא במיא ומיא באשא וזה בן ל"ז שנה בסוד הו"ה שנתן לו אברהם בסוד הע"ב שלו והיינו וי"ו ה"י הרי ל"ז. והנה בעקידה נשלמה להיות נתקן הש"ר של ישראל בסוד כי שרית עם אלהים, והי' צריך לתקן נם האיל של ישראל ונתקן באיל של יצחק. וסוד הדבר כי בחי' אי' כבר שמעת שמתגלית על נ' אלהים שברשימו וז"ס איל שהוא א"י דאקי"ק [] וגם זה צריך עתה ליתקן ולזה הוצרך שיעלה האיל לעולה למטה לתקן זה האיל העליון ונשלם ישראל בכל אותיותי' ולפי שעולה במקום עליון עלה לעולה:

ואפרש לך עתה מה ענין העולה הזאת למעלה ותבין סודות גדולים ועצומים מאד. דע כי כל העולם נברא בשם מ"ב והוא יוצא מפ' בראשית עד ב' דובהו כידוע, וסודו ז' הבלים שבהם תלוים כל דברי העולם. אמנם צריך שתדע כי הנה לפעמים נמצא ששם מ"ב הוא בראש ולפעמים שהוא בגבורה, אך סח"ע צריך שתדע כי באמת שם מ"ב הוא בראש וסודו מ"ב אותיות דהוי', [נ"ל כוונתו ד' פשוט י' מילוי כ"ח מילוי דמילוי, אך מן הראש מתפשט בל"ב וסודו חכמה בינה מוח לב הם ביחד ונקראים על שם חכמה כמבואר במקום אחר, ובהתפשט הבינה בגוף היא עושה הל"ב ואז שם מ"ב זה מתפשט בל"ב ולכן הלב אש דולק בגבורות של זה השם כי הוא מ"ב ומצד אי' לבד סודו מ"א של אקי"ק ונכללו בהוי' הוא מ"ב ובאי' הוא א"מ, [רצונו לומר באי' הוא מ"א] וא' עולה הנשאר עם אבא תמיד. והנה באמת פשוט ומלא ומלא דמלא הוא התפשטות הצריך לברוא את הכל וסודו ג' מדרגות כח"ב, ולא אאריך בזה עתה:

ונחזור לענין כי המ"ב הזה הוא אש לוהט וסודו לבי שעולה מ"ב ומשם יוצא אח"כ וניתן בזרוע שמאל כי זה הקשר נמצא בין הלב והזרוע שהוא בסוד שימני כחותם על לבך כחותם על זרועך, וכבר נתבאר זה במקומו והוא באמת אי' המתקשרת אל הגבורה בקו השמאל, והנה מע"ב שרשו הי' מן המ"ב שבחכמה בסוד הראש וה"ע בראשית ברא אלהים ואז ברא בי"ה ולא בו"ה אבל אח"כ נתפשט אל הל"ב ומה שיצא מבחי' הל"ב לבד שם הי' החורבן, ולכן אחר שנשלם השם יש ה"ו של בהו להודיע התפשטותו בו"ה ששם הי' החורבן, וע"ז כתיב ויתעצב אל לבו כי זהו המ"ב שעשה הז' מלכין מצד אי' לבד, והיינו מצד הלב ולא מצד הראש ולכן כתיב ואלה המלכים אשר מלכו כו', כי ואל"ה עולה מ"ב וזה שרש המלבין אפילו מצד הראש בסוד בראשית ברא אלהים, אבל לא מלכו אלא בבחי' הלב לבד וזהו בהתפשטות המ"ב בתוך הו"ה שאז נשאר מ"א של

אקי"ק לבד, לכן ר"ת ואלה המלכים ו"ה והם ר"ת "אשר "מלכו מ"א כי בבחי' מ"א לבד מלכו ולכן ויתעצב אל לבו ואז הי' המבול שהוא ענין השבירה. ותדע שבהרבה מקומות נרמזה השבירה בתורה אבל לפי בחי' שונות כי בחי' השבירה עצמה הי' ענין המבול בבחי' מ"ק הו"ע ואלה כו' בארץ אדום, ובחי' הטוב שהי' בהם שצריך להפרד מהם הו"ע הגלות ישראל למצרים. והנה המבול הוא בחי' השבירה עצמה ולכן נאמר שם ויתעצב אל לבו מפני שרש הס"א שנמצא שם הי' גורם עצב אל בחי' הלב הזה. והנה שרש זה הענין עצמו נודע בענין הה' המתגלית ברשימו שהיא עצמה סוד הלב וציורה ג"כ מ"ב די דו בסוד המ"ב של הלב, אך תיקונו הוא להעלות אל הראש, ובאמת כל עניני הרשימו צריך לתקנם בסוד הראש לכן הוצרך יצחק בתחלה לעלות לעולה הוא ואז עלה השרש הוא בחי' אלהים עצמה וגם האקי"ק נרמז שם במה שמתפשט עליהן והיינו ת"ר שהוא ריבוע קס"א בלא הפשוט כידוע והן בחי' אחורי מילואי אקי"ק המתפשט עליהן אך התפשטות האקי"ק עצמו שמוציא אותן בסוד המ"ב שזכרנו גם הוא לתקן בעלותו עולה ממש לחזור אל הראש שהוא שם י"ה שבמחשבה ואז מכפרת על הרהור הלב ממש ומעביר העצב שכשהלך ועקר את יצחק נתעלה החו"ב שהי' עומדת למטה בסוד הגבורה והלב ועלה אל הראש ובחי' ב' האלהים עלו ביצחק ובחי' המ"א באי"ל שלו ואז נתקן ישראל כלו ונעשה הכל בסוד הראש לי ראש וכלו בסוד י"ה ולא בשם ו"ה בתחלה ואלה המלכים יו"ד פ' ה"י ש' יו"ד פ' ה"ה ד' יו"ד ה"א י"ה איל. והנה יצחק די שעלה אע"פ שלא נעשה עולה לגמרי אבל השרש שהוא האיל הנה זה צריך שיעלה לעולה לגמרי ואז נתקן גם יצחק למטה כי עכ"פ צריך שיהי' בו איזה בחי' של דין:

ועתה אומר לך ענין מיתת שרה והס"ג מאד מאד. הנה כתיב ולא יכנף עוד מוריך וס"ז כי כבר שמעת איך הנוקבין הוצרכו להתעכב יותר ברשימו כדי לתת מקום לשבירה ובבחינתם זאת עתה הנוקבין הן כנפים בפני הזכרים לבסוף כי הם צריכות להשלים מעשיהם כל הסיבובים והגלגולים הצריכים להתגלגל להחזיר כל רע לטוב, וזה ממש עד שישוב ב"ן להיות במדרגה ס"ג שהוא תיקון השבירה עצמה כמפורש במקומו, אבל כשנשלם זה הסיבוב אז עולה נוק' להיות לעטרה למלך, וסוד הדבר כי אז נקבה תסובב גבר והיינו שהז"א יהי' הפועל בכח הנוק' מה שהכינה היא כ"ז החורבן כי כך היא עטרה בראשו מה שמובן בה הוא מה שיעשה לא פחות ולא יותר, ונמצא שלפי בחינתה נמשך לו כח תמיד והוא פועל רק כפי מה שעשתה השכינה בזמן החורבן ולכן ולא יכנף עוד מוריך כי עתה מקבל ע"י יען הנהגה היא הנהגתה בסוד החזרת הרע לטוב אך בסוד ז"א ינהג בעטרתו זאת והיא ממש א"ח עטרה בעלה הנאמר עלי' כי חיא כך נתעלתה אחר

אשר נתעכבה ברשימו כ"ז הצריך אח"כ נתנה לאברהם ואז הי' יצחק נתקן וכיון שנתקן יצחק אז נתעלה בסוד עולה גם שרה עלתה עמו אל בחי' הראש ממש ונשאר אברהם מנהג בכח העטרה שעל ראשו הממשכת לו הכח, והנה ע"כ לא הוזכרו עוד נשי בתואל ולכן כי הם מבחי' אברהם ושרה עצמם וכיון שנתעלמה שרה בראש נשאר שם רק בחי' אברהם לבד ועכ"ז ברבקה מוזכרת אמה כי כבר נמצאת בעולם קודם התעלמות שרה אלא שאינו עולה בשם מפני ההתעלמות הזה אך בלבן אין יש רק ותרץ ותגד לאביה אבל יצחק ורבקה יש בהם בחי' אחרת כי אינם לפי אברהם ושרה אלא לפי הרשימו הנתקן לכן יש שם זו"נ, וסוד הענין כי זה התעלמות הוא מה שראוי להיות בסוף הכל בשלימות התיקון ובקו עצמו כבר נעשה אבל ברשימו לא נעשה ולכן היתה אחר כך השבירה וכל ההנהגה זאת למטה מצד הרשימו ואמנם נאמר ויביאה האהלה שרה אמו והוא כי נמצאת כמו שרה. אך צריך שתדע כי בחי' אחת משדה נמשכת בתוך רבקה וז"ע דיוקנה של שרה שהיתה מתגלה באהל רבקה וזס"ג כי כיון שאין הרשימו נתקן עדיין אין הקו מאיר לגמרי בסוד התעלמות שרה אלא לפעמים נחשב לבחי' שורש הנוק' הדיוקן הזה הנמשך ברבקה וזה כי כשהוא מאיר לפי ענינו והם הנהגות הפנימיים של חסד ונפלאות גדולות עושה בכח שרה ועכ"ז משתתף שם ענין רבקה לבד והם הנהגת הרשימו, וס"ז הוא משה כי היא הארה הנמצאת אח"כ בתיקון אחר יעקב והוא בסוד שם מ"ה כמ"ש עוד בס"ד, והוא בתהלה לקח את צפורה לאשה והיא בחי' רבקה זאת היינו בסוד הדיוקן שרה שבה אבל אח"כ פירש מן האשה לפעול בסוד כלת משה ממש. והנה אחר שנכנס הקו בתוך הרשימו אחר כל הכנות שהכין הי' מוציא העולמות של אח"כ ענין כלם בסוד יעקב, והאמת כי עיקר כל אלה האורות הוא עולם אצילות והקודמים הם הכנה אלי' וכשהגיע לעולם הנקודים אז הוכנו בו מתחלה י"ב פרצופים בסוד י"ב שבטים, וזהו עדיין לפי בחי' יצחק הנתקן באברהם ואז נקרא גם כן ישראל לי ראש בבחי' אברהם בעצמו ובבחי' תורה אור ואז נתקן הכל בסוד יש רל"א כי מתחברת התורה בסוד אלב"ם והוא התלבשות י"ה בו"ה בסיד מצוה כנ"ל ואז הולך הצירוף לרל"א ונעשה האל יש בסוד היש עולמות. אמנם צריך שתדע שאעפ"כ עולם הנקודים נחרב אך זה בסוד יעקב לבד והוא כי נעלמה אז בחי' ישראל הבאה מאברהם והי' הכל בסוד יעקב לבד מיסוד יצחק ואז נתגלה בכאן מה שהוכן למעלה בסוד ירידת אברהם למצרים ובסוד מצרים היתה השבירה שהיא גלות ופרעה הי' מתחזק בסוד לקיחת שרה ואח"כ באו העשר מכות שסודם הנגעים הגדולים שהי' ע"ד שרי ונגע הוא סגירו כי נסגרה שליטת מצרים וה"ס וימת מלך מצרים ומשם והלאה הי' הסגירו בפרט עד שיצאו משם ישראל:

ואפרש לך הענין הזה יותר כי נסתלק בחי' [ישראל] ונשאר יעקב לבד אז בחי' הראש שקיבל אברהם חזר כחו ונכסה, וס"ז בחי' השבע בסוד הש' נכסה בסוד הרעב שהוא הר' כנ"ל, וס"ז שבע שני שבע ושבע שני רעב ונבלעו בליעה ממש הפרות הטובות בדעות ואז נתעורר שרש הס"א ונק' מצרים והראש פרעה ואז כל הי"ב פרצופים מתלבשים שם ועכ"ז מציאותן הא' ישנו בסוד ואלה המלכים כנ"ל אלא שאח"כ נשארים בסוד עבדים והיינו כי בהתחזק מצרים אז נשארו המ"ק בסוד אנח להו ואצנע להו המ' למעלה ואז הי' מתעוררים ומתגלים שרש הס"א והטוב לא הי' פועל והי' מעונה ממש בלא שליטה והארה ואז ויבן ערי מסכנות, וסוד פיתום פי תהום בולעו רעמסס ראשון ראשון מתרוסס והוא בחי' השבירה עצמה שבהיותה מזדמנת מדרגות שרש הס"א הי' הולך הכל בסוד נפילה ושבירה כי אז הי' ממשיכים אלה השרשים כח גדול עד שנתעורר כח שם מ"ה וסודו משה, וזה כי הנה כבר ידעת איך ענין כל הפרצופים הוא בחי' השיתא המפורש בענין אורח צדיקים וסודו ס"ר והן הס' רבוא שמצרים [] ובהתעוררת שם מ"ה הוא בחי' ישראל והוא משה ש' מה כי כל הג' אבות נכללים בתיקון ומשה כולל ס' רבוא כידוע ואז נסגרה שליטת מצרים כנ"ל ויצאו ישראל לחירות וקבל התורה שהוא תורה אור הנמשך מאברהם בסוד ה' חומשי תורה ומה שהי' הוא שיהיה נכון יהי' הר בית ה' בראש ההרים, ותראה שכאן יש כל חילוקי התיקונים שהזכרנו ע"כ כי יש ההר ויש הראש ויש הבית. וצריך שתדע כי זה כל סוד ההנהגה איך ב' הנהגות יש הנהגת ז"א והנהגת הא"א ושניהן ענין א', פירוש כי הנהגה הוא א' אלא שלפי דרך הרשימו הוא ענין ז"א ולפי דרך העצמות הוא א"א. והבן מאד זה הדבר כי כל העולם האצילות נבנה מתחלה רק בסודר ז"א והוא הי' ונק' יעקב. וכן תראה שפרטיות דברי' הן עניני חז"א ששם היתה השבירה והתיקון, אך סוד מ"ה הוא לפי ענין עצמות והאצילות כלו נתקן לפי תיקוני הא"א ונק' זה ישראל והיינו שבהיות המציאות לפי הז"א אז א"א או"א מאירים לפי בחינתו ונמצא אלה ב' הדברים ראשונים בהנהגה לפי התעוררם כך הם הפעולות קו ורשימו לפיהם מתחלפת הנהגת האצילות בסוד א"א ובסוד ז"א וכאשר הי' המ"ת אז כבר נתגלתה הנהגה מצד הקו ולכן הי' הז"א כזקן מלא רחמים, וכ"ז בסוד אברהם ויצחק קו ורשימו. נמצא לפ"ז שעיקר שם ישראל הוא בא"א וה"ס אשריך ישראל מי כמוך שו"א עולה במדרגת זאת []. וסוד הענין הנה תראה שאריך עולה רל"א והוא בחי' צירופי התורה והוא עצמו יש בו הי"ש אורות וסוד הבל ישרא"ל, והנה עולם הנקודים הזה יצא מן העינים והוא העיקר כמ"ש שהשאר הוא הכנה אליו אך בהיות הדבר מתחלה בסור יצחק זה הי' יעקב [] והחשך הי' מתעורר בסוד הרשימו. והבן היטב איך הנקודים הן

כוללים כל עניני הרשימו בסוד יצחק והמ"ה ענינו הקו בסוד אברהם ובנקודים ותכהינה עיניו מראות ואז הי' מתעורר עשו אך לפי אברהם הי' אור לעינים והתיקון בסוד ישראל זבו ה' יראה אשר יאמר היום בהר ה' יראה כי עתה ה' יראה ועכ"ז עתה עדיין התיקון בסוד הר ולכן העקדה היתה בהר והוא הר המורי' כי בכלל תיקון שלו הר הוא אך לפי בחינותיו משתנה בשמותיו ולעקדה נק' הר המורי' מבחי' יסוד אי' ששם ראוי להעשות תיקון זה בסוד חו"ג המתחברים והוא הר שנעשה מבחי' ארץ כי ארץ אלהים דאלפין שעולה רצ"א וכאשר תסיר השורש שהוא פ"ו שהוא דין קשה מן רצ"א נשאר הר לכן נאמר אל ארץ המוריה על אחד ההרים ובבחי' יעקב נק' הר סיני בסוד התורה. והנה כבר שמעת איך עיקר הארה הוא היוצא מן החשך הסותם העינים ומצד אברהם אינו כן וזה ממש ענין השבירה והתיקון והם עצמם א"א וז"א כי הן ממש זה לזה בפנימיות וחיצוניות של ענין א' בעצמו והנה ע"כ אין הראי' נעשית אלא בעיני א"א כנ"ל כי עיני הז"א הם בסוד סיתום כי כן הוא בשרש י' שמצד יעקב לבד הי' הסיתום אך בסוד אברהם היא הפתיחה בסוד האור ובו הראיה בסוד ה' יראה ולכן א"א נק' אור ה' כי הוא אורו של ז"א וסודו בית יעקב לכו ונלכה באור ה' כי מה שנתקן באברהם בסוד הר נשלם ביעקב בסוד בית ונמצא שאין השגחת הז"א אלא מכח הא"א ועכ"ז התורה היא בז"א כי היא כללות כל ההנהגה והוא הנמסרה לישראל בסוד תורה צוה לנו משה ולכן שמא דעתיקא אינו מתגלה בתורה והוא סתום מן הכל כי כך הוא מרומם מן הידיעה אע"פ שהוא המנהיג כי הנהגתו אינו אלא לפי התלבשותו בתוך הז"א כ"א בעקידה שם נגלה גילוי ממש, כי העקידה כבר שמעת ענינה איך הקו עוקב הרשימו תחתיו ונכנס בו ושם נגלה לאברהם למטה ענין יחוד זה שא"א וז"א הכל ענין א', וס"ז בי נשבעתי נאום ה'. וכבר ידעת כי כל הנשבע [נשבע] במי שגדול ממנו ונתפרש לך זה בענין נשבע ה' בנפשו שה' הוא אצילות הנשבע בעולם הנקודים שלמעלה ממנו וגם כאן בשנשבע נשבע במי שגדול [ממנו] והיינו עתיקא ואומר עליו בי נשבעתי, והוא כי כאן נגלה ס"ז שאמרתי שע"ק הוא עצמו ז"א ונמצא שזהו ידיעה אמתית בענין ע"ק מה שלא נודע בשום מקום אחר כי תמיד נעלם ממנו ולא ידענוהו, וכאן נתפרש באמת כי הוא פנימית השם ב"ה ולכן אמר [שמא דעתיקא], וסוד הדבר כי לא"א נק' אקי"ק. וכבר זה הוקשה איך אקי"ק הוא למעלה משם יקו"ק, והאמת הוא כי ע"ק הוא עצמו פנימיות של יקו"ק אלא שלהיותו מרומם עדיין לא נק' על שמו כי לא נגלה לו הרבה ואז משלים בעדו שם אקי"ק, ונמצא כי אקי"ק הוא שם יקו"ק ב"ה אך קודם השתלמו להגלות ותראה שהשם ב"ה סודו היה בה"א הוה בוא"ו יהיה ביו"ד וע"ש היו"ד נק' ע"ק אקי"ק בסוד יהי"ה הזה. סוף דבר כאן

נודע שהוא עצמו שם יקו"ק מה שהי' נעלם בשאר המקומות לכן אמר בי נשבעתי נאום ה'. והנה בסוד זה הענין שזכרנו [כתיב בך יברך ישראל] ויעקב הוא שאומר זה ואומר בך יברך ישראל והוא בחי' הפנימיות שבו שסודו מא"א כנ"ל, [וכתיב ישראל אשר בך אתפאר, כי התורה מתפרשת למטה בקשר המאורות עם העוה"ז ולמעלה הכל במאורות עליונים ותחתונים. והנה ז"א אומר למטה לישראל ישראל להיותי בך אתפאר יען היותו כדמותו וא"א לומר כך לז"א להיותו ישראל כמוהו וגם בעתיק יומין שייך עם הא"א, ותראה כיון שנעשה זה הגילוי אז נאמר ויירש זרעך וכו' בסוד הירושה הנ"ל בסוד תיקון העקב, והבן היטב:

ואמר תניא כתיב חזה הוית וכו'

וזה ג"כ מן הסודות הנפלאים והרמים אשר בחכמה, הנה כתיב כל אשר נשמת רוח חיים באפיו כו' וכן ויפח באפיו וכו', ורז"ל אמרו אין מעידין אלא על פרצוף וכו' וגם פה אמר רשב"י [בחוטמא וכו'] וזה כי הנה יש נר"ן והנפש קבוע בכבד והנשמה עומדת במוח לשפוט הדברים והרוח עולה ויורד בגוף ועושה כל הציורים בסוד האותיות המאירות בגוף, והנה תדע כי יש תואר ויש מראה והיינו כי יש צורת האברים במתכונתם ויש המראה הבולט מתוך האברים המחוברים והיינו הוא המראה הנראה לעינים הרואים שאינו שום דבר פרטי אלא הוא מה שנולד מחיבור האיברים ביתד, ותדע באמת כי המראה הזה אפילו שטחיותו הנראה לכל עין נמשך הסבה מסוד הארת הרוח הזה המצייר בציור בפנים וכ"ש פנימיות הנראה לפקחי עינים שכל אחד מצויר בציור הראוי לו מסוד הד' חיות כמבואר בכמה מקומות בזוהר ובתיקונים שהכל תלוי בציור הרוח הזה, והנה מקום הולד הציור הזה הוא בחוטם כמ"ש לך עוד בס"ד ולכן מי שירצה להסתכל בפנים לראות ציורו הפנימי צריך להסתכל בתחילה בחוטם ולקחת משם הציור כי באמת כך מצטיירים הדברים ותראה שאפילו מי שירצה לצייר אדם א' צריך לקחת בדעתו הציור מהחוטם ואם לא [לא] יוכל לצייר אותו בדמותו בשלימות, וזה הדבר נמשך גם כן מכלי החוטם עצמו כמ"ש לך עוד שע"כ שם יהי' נולד הציור כי כל אברי הפנים נמשכים אחריו, וז"ס הענין מ"ש בפ' משפטים חוטמא מלכא תיקונא דפרצופא ע"ש, וכיון שנתקנו כל איברי הפנים בסוף הכל יוצא החוטם בסוד מל' שיהי' כל שאר המאורות פונים אליו בסוד חמדת ימים, ותראה כמה דברים מתחברים במציאת החוטם הזה. הנה המוחין הסגורים בראש מתפרשים להאיר בסוד תיקוני הראש והג' מוחין ח' ב' ד' [] מתפשטים בכל שאר התיקונים שלמעלה מן החוטם אח"כ יוצאת הגבורות מוח הד' בבחי' כל שרשי הגבורות הפרצוף ועושים התלהטות א' שם באמצע הפנים ונכללות

כולם בסוד מל' הנשרשת שם בפנים לפי חילוק אברי הפנים וז"ש שם במשפטים ואינון גבורן מחד גבורה אחידן ונפקין, ותראה שכלי החוטם הוא כלי סתום שנפתח רק למעלה וס"ז כי הנה אלה הגבורות עומדים שם בהתלהטות זה בסוד המל' כדי שדרך שם יעבור מה שיצא מן המוח להתפשט למטה וגם הרוח המנשב ומה שעובר שם בתחילה יעשה פעולות נעלמות וגנוזות כמ"ש לך ואח"כ יצא, ותראה איך שרש המל' הוא הגבורה דדעת ואחר שהוכנו כל הדברים למעלה בשאר תיקוני הראש בהגיע הדבר אל המל' שם תעשה עוד פעולה גדולה בסוד המל' אחר ימשך למטה, ועל זה נאמר אני ה' (אני הוא) ראשון ואת אחרונים אני הוא והיינו המל' שהיא אני היא נשרשת בתחילה בנלגלתא ועוד נמצאת באחרונה ולקמן תשמע כמה פעולות נמשכים מן הענין הזה, הנה הרוח העולה והיורד ועושה הציורים והתנועות הנ"ל הוא צריך לקבל חיותו מן הנשמה כי הוא ממש סוד הז"א חלוקת מן הקצה ומביא אל הקצה לוקח מן הנשמה וכולל בנפש אך מקום קבלת הרוח היותר זה הוא בחוטם כי הנה מושבו בלב ומתפשט משם עד החוטם ומשם מורדת הנשמה הארתה אל הרוח ואז הוא חי וזהו ויפח באפיו נשמת חיים ויהי האדם לנפש חיה, כי הנשמה היא מקור החיים אך הנפש צריכה להיות חי' בכח החיים שיביא אלי' הרוח והרוח מקבל החיים בחוטם, ולכן תראה כי החוטם [], והיינו כי בחוטם יש אות ה' כדלקמן וחוטם עצמו הרי חיים וזה חיים הנמשכים מן הנשמה אל הרוח ואז מקבל הכח לעשות פעולתו ונמצא שהוא מקבל כח זה בתוך אלה הגבורות שאמרנו בתוך המל' שהיא החוטם הזה, אך זה ודאי שיקבלו [] זה הכח כמה פעולות גדולות נעשים בתוך ההתקשרות ההיא של נשמה ורוח והגבורות אלה מקבלות שם התיקונים גדולים אך הכל נעשה בסיתום בתוך החוטם ואח"כ יוצא מה שיוצא תולדות כל מה שנפעל שם לפנים וזה הרוח עצמו אחר שקבל זה הכח שם הוא יוצא אח"כ בפה ועושה הדיבור ומוציא הגזירה וה"ס התרגום שפירש לנפש חיה לרוח ממללא כי כל אלה התיקונים של הראש הם קודם לזיווג הפה וגם בצאת הרוח מתוך החוטם עצמו מאיר הארות גדולות והוא עצמו יורד מבחוץ ומגיע אל הפה ואח"כ אל הזקן כדלקמן בס"ד ומן הרוח הזה היוצא מאירות כמה אורות ובהגיעם אל המשרתים מזרזים אותן לפעולתן כי מן הרוח עצמו יוצא האור הזה בלא ירירת הדרגה, והנה בהיות היוצא מן המוחין שפע מתוק הגבורות מתבסמות בו ואם לאו ח"ו נעשה החרון אף בהתלהטות הגבורות אלה ותבין כמה פעולות גדולות עושה החוטם הזה שיעבור בו היוצא מן המוחין כי הוא ענין עיקרי להנהגה והנה בהיותו בחי' מל' של תיקוני הראש הנה כל השאר פונים אליו כנ"ל, ולכן בחוטמא אשתמודעא פרצופא, כי שם דוקא נולד הציור שמתחילים הפנים

שם להצטייר בחוטמא החיות כנ"ל, וכ"ז בז"א אך בא"א אינו כך כי אין ההנהגה שם תלוי' בין החסד והדין לנטות אל א' מן הצדדים אלא צריך להמשיך רחמים ולכן אמרו מחד נוקבא חיי דחיין, וזה כי אור הח"ס מתלהט שם בסוד גבורות אלה ובסוד מל' של פנים ומל' דעתיק עושה שם התיקון הד' והוא עומד הכל להמשיך בחי' החיים עליונים בסוד תיקון המתקלא ובסיתום החוטם נעשים פעולות גדולות סתומות ונעלמות עד הגיע הרוח אל הפתח ויצא לחוץ ושם תגלה התולדה וכאן נמצא ס"ג מאד מאד והוא מ"ש חד רוחא נפיק לז"א וכו' וחד רוחא דחיי דבי' זימנין לזמנא וכו', ותדע שבכאן תלויה כל נבואת דניאל של ד' ההיות. ואפרש לך היטב פעולת החוטם הזה מהו הנה כתיב כטל חרמון שיורד על הררי ציון וכו' חיים עד העולם כו' וגם חז"ל אמרו למען יאריכון ימיך בעולם שכולו ארוך. וסוד זה דע כי הנה ענין החיים באמת אינו אלא חיבור הגר"ן [שיהי'] הרוח אוחז בנשמה מלמעלה וכנפש מלמטה מתקשרים וזה הדבר נשרש בח"ס, והוא כי בתחלה יצאו המ"ק ולא הי' קשר זה ושם היתה השבירה וניתן מציאות אל הס"א שהיא מות והיא ניתנת והוא סם המות ממש אך כשיצא מלך הדר אז נעשה זה להחיבור [] וזה נשרש בח"ס ונעשה בחוטם כנ"ל ומשם אח"כ יוצא למטה ובכל מקום שמתפשט ועושה חיים וזה מתגלה בנ"ע וסודו ענג ע"דן נ"הר ג"ן שהם נר"ן ומתחברים מהם חיים אך בגיהנם הוא נגע והוא הפירוד ממש הפך הג"ע וזש"ה לא המתים יהללו יה כו' כי גיהנם הוא מות שאין מגיע שם הארת הי"ה של הח"ס אבל ג"ע החיים והנה משם מתפשטים ג"כ במקום בה"מ לצורך העוה"ז וזה כי שם צוה ה' [וכו'] ונמצא כי שרש החיים הוא בח"ס והוא החיים הארוכים כנ"ל ועליהם נאמר חיים שא ממך נתת לו אורך ימים עולם ועד כי באים מא"א ומגיעים אל ז"א למטה ועושים שם ג"כ חיים אך למטה יש ג"כ מות. אבל החיים שמא"א אין שם מות כלל וזהו שכולו ארוך, וצריך שתדע כי נגד נר"ן ישראל קהל ועדה וישראל סודם חב"ד חג"ת ונה"י קשרים ונקשרים במוח לב כבד מל"כ. וזהו בחי' המלך שהוא ממש החיים של העם וג' המדריגות נקשרות בו ונמצאים החיים יורדים בבה"מ ומקבל אותם המלך ומן המלך מתפשטים אל כל מדריגות העם:

ואודיעך עתה כי הנה כתיב כי אותי מאסו ממלוך עליהם, והענין כי למלכות בית דוד היתה המלוכה והוא היה ממשיך בחי' החיים האלה לכ' אך כשלא נמצא מב"ד אז ז"א היה משלים בעדו ומקשרם בחיים האלה וע"כ אמר [מחד נוק' וכו', כי בהיות הדברים בתיקון נמשך מנקב א' רוח לז"א ויוצא בנ"ע ומנקב הב' נמשך הרוח עצמו ושניה [] בסוד רוח חיים וזה הרוח מגיע אל מלך המשיח לקשר כולם בסוד חיים אלה, אך כשאין מב"ד נמצא אז היה ז"א משלים כנ"ל והרוח הראוי למב"ד הוא בא רק בסוד הכנה לבד ולכן

אמר [דבי' זמינין כי הוא רק בסוד הזמנה אך מן הזמנה זאת יוצאת פעולות רבות וגדולות כמ"ש עוד בס"ד, והנה משה הי' מלך אך אחר משה לא עמד מלך ולא הי' ראוי להיות אלא מב"ד ואז היתה ההנהגה רק ע"י שופטים. ואומר לך ההפרש כי הנה כתיב ויהי בישורון מלך בהתאסף ראשי עם וכו', והוא כי לכל שבט ראש פרטי כמ"ש שופטים ושוטרים תתן לך כו' לשבטיך וקשר כל השבטים האלה ביחד היה המלך וזה הי' משה בהתאסף ראשי עם כו' אבל אח"כ הב"ה הי' מלך עד זמן הקמת מב"ד ואז הי' משפטו משתנה מבחי' א' השבטים לבד כגון יהודה יעלה שאו לא הי' מלך אלא שבטו עולה בראשונה והוא כמו חלוץ הצבא אך לא המלך והבן. וע"כ נתרעם הב"ה בהתקבצם ברמה כי הנה היו מואסים אותו כי הוא הי' המלך עד שיגיע זמן למב"ד, והנה כתיב שום תשים כו' כי שום הוא ש"ך כ"ו והוא תיקון הש"ך [דינים] בשם יהו"ה שהוא הד"ר ותדע כי הנה עתה הרוח הראוי למלכא משיחא הוא רק בסוד הכנה כנ"ל וממה שפועל זה הרוח בהכנותיו בסיתום החוטם נמצאים כל עניני הגלות, כי בסוף הכל נאמר ונחה עליו רוח ה' וכו' כי כבר יצא מן הנחירים ויגיע אליו, והענין כי כאן באמת הוא עיקר החיות של הפרצוף והוא מקום נשגב ורם מאד כי הלא הע"ק נפח בו נשמת חיים וכח הנפיחה נמצאת שם בחוטם זה להתחבר שמה הנשמה והרוח כנ"ל למכמה תולדות:

ובזה תם לפנינו בכ"י החיבור הקדוש הזה. וחסדי ה' לא תמו להמציאנו גם תשלום החיבור ולהוציאו לאור לכל ב"י.

ובריך רחמנא דסייען עד כען, בילא"ו, יילא"ו.

שייך לבאורו על המאמר אזדרזו בתיקוניכון כו', והוא סוד יחוד נ"ע.

ויאמר ראה ריח בני כריח שדה אשר ברכו ה'

מכאן שאין הברכה מצויה אלא בשרה, הא כיצד לוקטים בשדה ומכניסים לחצרות ולבתים הלוקט לוקט וכלי זיינו בידו הרומח והסייף והקשת והקלע, צופה על משמרתו ונלחם ועל המגדלים ממהר באבנים עד רדתה:

מי שהוא בבית אינו נלחם אלא בשדה, אמ"ר וק' ברכות ברכותי' של הוי' ב"ה שדו לזכר ולנקבה ובת זוגו שדה כמעשהו בשד"י מעשהו בשד"ה שהה' נעשית ד"ו והיא י' אחר עומד וצייר בצורותי':

קצהו של נ"ע ממשיכו למקומו ג' אדנ"י זהו קצ"ה ג' הויו"ת יורדים כנגדם שנא' אז לחים שערים הרי רע"ב ההויו"ת מלאות חסד רי"ו כולם פת"ח שבהם נעשים האדני"ם שערים והם פתוחים שנא' פתחו לי שערי צדק:

ג' שערים א' באמצע וב' פשפשים א' ליסונו וא' לשמאלו י"ב אותיות לי"ב שבטים שער הגדול כוללם באמצע אל"ף דל"ת נו"ן יו"ד והוי' כנגדו ועלי' ה"א זה השער לה' צדיקים, הצדיק מכה בו ועושהו בשערים העליונים ג' שנא' צדיק י"ם יבואו בו:

נפתחו השערים פורש כנפיו ועולה שנא' שרפים עומדים ממעל לו שש כנפים וכו' אלו מ"ב אותיות אב"ג ית"ץ וכו' ועליהם ה"א אבא ב"ם אודה י"ה, עולה לאוירו של נ"ן ומצאו יאור אוריה שמו אויר י"ה שהגן ה' ועדן י' שנא' אורה י"ה ואוריה הוא ה"פ אור אלף ל"ה [הרי אלה] ה"פ י' נ' הרי אלהי"ם, והגחלים נמשכים למקומם שנא' כל הנחלים הולכים אל הי"ם ואומר ואת הנחלים ארנון, י' נעשה אור כיצד אור ואותיותי' ר"י י' עשרה נמלאת הרי הוא יו"ד י"פ ו"ד מאה ו"ד פ"י מאה כולם ר"י מלביש אויר באוריה:

בא לו ליד מצוה לובש שריונו ולוקח רומחו בידו ומנחלי ארנו"ן הוא לוקח הנו"ן בשריון והאור ברומח ולוקח שניהם בשריונו כיצד שס"ה קשקשים בשריון ג"פ ק"כ ש"ס וה' מו"ה של הוי' על גביהם זה נו"ן א"ר שלו אלף ומאתים זהו קשקש"ת ומן השער הגדול הוא לוקחם הרי שריון ולמה נא' קשקש י"ם מפני הנו"ן שנפתחו בו:

רומח כיצד חסד חסדים ואור ל"ב נתיבות החכמה חסדו של אברהם ה"פ א"ל רמ"ח ו' מו"ה עמהם [ג"פ ע"ב הרי ריי"ו ול"ב ס"ה רמ"ח וכן ח"פ א"ל רמ"ח]:

מתהלך לאוירו של ג"ן במ"ב אותיותיו של שמו ב"ה יהו"ה יו"ד ה"א וא"ו ה"א יו"ד וא"ו דל"ת ה"א אל"ף וא"ו אל"ף וא"ו ה"א אל"ף, מצא פסוק א' או אפילו אות אחת הרי נחלת לשלהבת ומלבה אותו שנא' הלא כה דברי כאש נאום ה', ה' בנחלת יה"ו בשלהבת, מכה בפטיש ומוציא ניצוצות לכל רוח שנאמר וכפטיש יפוצץ סלע מכה ברומח ולוקט מהם מה שלוקט:

ראה נחש כרוך ורודף אחריו מכהו בחרבו ומפסקו, ועושה לשם חרב לה' כוללה באד"ם א' יו"י זה הוי' ב"ה ראשה של חרב י' וגופה ו' ופיותיה שני ההי"ן והיא מתמלאת מן הרם שנא' חרב לה' מלאה דם ונקודה ע' של אלהים טועה ס' פולסי מוליך ומביא מעלה ומוריד דרום צפון מזרח מעלה מטה מערב ועושהו גזרים גזרים אימתי הוא בה בשעה שמביא עליה ומעניה::

הביא ממקום אחר דורך קשתו וזורק כו ג' חצים שנא' ואני שלשת החצים צדה אורה ואומר וברכות לראש צדיק הקשת ו' והיתר ו' וג' טיפים יורדים שם שהם י' אתת הרי כ"ב שעליהם הוא מפורש בך יברך ישראל ואומר יברכך ה' וישמרך אנקת"ם וכו':

נ' טיפים ל' ונ' הויותיהם ע"ח הרי ק"ח שנא' הנה החצ"י ממך והלאה:

מגדלה של בבל אוירו משכח ואבן דלא בידין מפילהו בנינו בב"ן והריסתו באב"ן שנא' המה יבנו ואני אהרוס:

הקלע ה' וה' חלוקי אבנים משימים בו ויבחר לו דוד ה' חלוקי אבנים מן הנחל שמע ישראל ה' אלהינו ה' ונעשים א' באחד עולה עד א"ס ויורדת עד אין תכלית שנא' אני ראשון ואני אחרון ה' אבני"ם רס"ה שבהם יורדת והורסת בנינו של ס"מ חלוקי' שלה כת"ש [ר"ל ה"פ חלוק] ועליהם מפורש ע"י דניאל והדקת המון:

הכה ונסתר חוזר ומכה שנאמר אכן אתה אל מסתתר ואומר אילת אהבים ויעלת חן דדי' ירווך בכל עת באהבתה תשנה תמיד, ואומר מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה ונהרות לא ישטפוה וכו':

שד"י והוא יחוד הידוע, שד"ה הה' צורתה ד"ו והוא י' והיינו ג"כ יחוד הנ"ל ה"א בצורת שדה:

להמשיכו ג' אדנ"י והוא קצ"ה והיינו קצה הגין. להוריד ג' הויו"ת והוא גי' לח"ם ועם קצ"ה הנ"ל הוא רע"ב, ג' יו"ד ה"י וי"ו ה"י בגי' רי"ו ועם רע"ב הנ"ל הוא פת"ח והם אותם הויו"ת הנ"ל בעצמן, ובזה האדני"ם נעשים תרע"א. ג' שערים י"ב בסוד י"ב שבטים, ג' אדנ"י שבהם י"ב אותיות כזה אלף י לשער הגדול אדנ"י מלא והוי"ה כנגדו. בכח היסוד נעשה השער נ' שערים דלת ה צדיק י"ם, לעופף בשם מ"ב דאב"ג יתיץ וכו' לאויר הגן:

אויר י' אור שם שלו נון ו אוריה [אור] י"ה, ה' גן י' עדן וזהו אודה י"ה:

י' אור ה"פ אור אלף ל"ה יוד ה ה"פ י' נ' כל הנחלים הולכים אל הי"ם ואומר ואת הנחלים ארנו"ן אור נו"ן ה או"א ונמשכים הנחלים למקומם י' נעשה אור שהיא מלאה מכה בעצמה י' פ' ו"ד הרי מאה ו"ד פ' י' הרי מאה ועם הי' עצמה הרי ר"י אור וג' אותיותיו ותמשוך האור על הנר נשמה יאההויה"ה יאהלוההי"ם יאהדונה"י, יקח האור בשריון והנו"ן ברומח שס"ה קשקשים יש בשריון שהם ג"פ ק"כ וה' מהשם שהוא נו"ן דארנון א"ר שהוא אלף ר' כמנין קשקשת והוא לוקחם מן השער הגדול שהם י"ב פעמים מאה נקרא קשקש י"ם מפני הנ'. ג' ע"ב רי"ו ל"ב נתיבות חכמה רמ"ה. ח' אל חסד לאברהם ו' מו"ק הרי רומ"ה וזה ארנון אור נו"ן יהו"ה יו"ד ה"א וא"ו ה"א יו"ד וא"ו דל"ה ה"א אל"ף וא"ו אל"ף וא"ו ה"א אל"ף [מ"ב אותיות אח"כ מה שמאיר ראשונה הוא בסוד ה' אחרונה דהוי"ה בסים וגחלת לשלהבת שהוא יה"ו דהוי"ה ליבה אותה ביה"ו וזה פטיש:

אם יתקשה בענין עצמו יקח חרב ועושה חרב לה' מלאה דם, א' יו"י זה הוי"ה ב"ה ראשה י' גופה ו' וב' פיותיה תרין ההי"ן ואח"כ המלא אותה ד"ם אותיות הנשארים ממ"ה

תחזיקנה בע' ניצוצי אלהים יהוה תכוון ג' אלהים ק"כ לא' הרי ש"ס והם ס' פולסי דנורא לו"ק ותכוון לנענע החרב לו"ק:

ואם יתקשה בענין אחר יקח הקשת קשת ו' יתר ו' והם יסוד ות"ת ג' טיפין ממשיכין לו צל"ם י' אחת י' וב' וו"ן וי"ו הם כ"ב ויכוין בשם בן כ"ב אנקת"ם וכו' ויכוין לזרוק ג' חצים היינו ג' קוצין הם ל' והם ג' הויו"ת ע"ה, הכל כמנין חצי:

ואם האורות מתעלמים ישתמש בקירטא והיינו שאז צריך להפיל מגדל של הס"א שאויה משכח וצריך לכוין בפ' שמע ישראל היינו נוק' היא קלע והיא ה' צריך להמשיך לה ה' גבורות מאי' בסוד ה' אבנים יו"ד ה"ה וא"ו ה"ה והם ה' חלוקי אבנים שהוא ריבוע ב"ן כמנין חלוק ונעשים בה אחת באחד כוונתו כי ה' תיבות שמע ישראל כו' הם ה' אבנים ונכללים בתיבת אחד]. ויכוין שכל הה' מאירים בסוד גבורה והיא עולה עד א"ס וקושרת כל העליונים ויורדת עד אין תכלית וקושרת כל התחתונים בסוד אני ראשון ואני אחרון ויורדת באלו הה' אבנים שעולים הר"ס והורסת הבנין של הס"א ויוצאים האורות האסורים בבית הסה"ר ויכוין שה"פ חלוק עולים כת"ש לכרות ולכתוש המגדל בסוד והדקת המון:

תקונים והשמטות

לספר אדיר במרום הוצגו רק התיקונים. וממילא ענני הטעותים ימחו ויעבורו (דף ג' ע"א) שירה ב' הי' ספר הזוהר כאשר נראים שבחיו בכ"מ ממנו עצמו מספר. כי כו' ה' האי ספר הזוהר יפקון:

יו"ד הגדולים האלה:

ט"ו וגם צריך לדעת למה. י"ז צריכים לך להבין עניני רשב"י כו' ותיקוני מתיקונים הגדולים והעצומים:

כ"ו ועל הקורא אך ע"ז אמר החכם:

ל"ו מהם נטיעותיו:

ע"ב ד' ומציירם בציוריהם:

ט' ומלקות פרטותיהם:

ל"ה אלא ספירות והאיכות אשר בו אינם אלא ספירות ג"כ אלא שבדרך אחד יתפשטו כו':

מ"א נולד ערל ומלין:

(ד' ע"א) ג' שלו ברור מן:

ז' שהגוף בעל נשמה יהי' בו יצה"ר ע"י יתקן א"ע בהזכותו בתורה:

יו"ד שפע כ"כ כמו, שצריך:

ל"ח וזה הסוד:
ע"ב י"ח השלימות הזה כו' ולכן כתיב לא עשה כן לכל גוי ומשפטים בל ידעום והמצות כו':
י"ט וז"ס משאחז"ל (חגיגה טו ע"ב):
ל"ח סוד המצוה:
(ה' ע"א) ל' כיון שחטא אז נמצאת ערלה והי' מושך:
ל"ד שלא היה כליה בסוף:
ל"ו הי' במתן תורה. ואו"ה נשארו ערלים שהוא מציאת מה שנהי' אחר חטא האדם ולכן אין להם חלק בתורה ובמצות נמצא שהתפילין והציצית וכל אותן שנקראים:
מ"א המוזכר כ"פ בזוהר ובתיקונים וגם כו' בגוונוי נהירין (רע"מ פנחס רמ"ו א'):
ע"ב ט"ו לישראל ולא לזולתם כי להם המילה וכל שאר המצות ועליהם:
י"ט למעלה ממה שניתן בבנין העולם:
כ' שכ"ז הוא למעלה מבנין העולם כי או"ה לא זכו לזה לא נשאר להם כי אם השכל האנושי הנמצא בבנין הגוף והנה כבר כו':
ל"ט אך בשלוט הערלה נאמר:
ט' כנגד הערלה. ינאץ:
(ו' ע"א) ב' מנצפ"ך והערלה עצמה נקראת:
ל"ג הוזכרו בנביאים הקדימו:
פ"ה כי כבר ניתן:
מ"א התהום שהוא מלכות הד' שאין לה:
ע"ב י"ב היטב כ"א כל אחד:
י"ז במדרשו ה"ק. צ"ל בספר הזוהר הק'. (ז' ע"א) נ' גברה הגלות הרבה:
ה' האלו שהי' מרחפת לבד:
ח' נעשה הזוהר בסוד:
י"א ענין הזוהר כי הנה כ"פ דרשו ס' הזוהר בסור:
י"ג דקא משתדלין בס' הזוהר דאיהו:
י"ט של הניקבא. בנ"א הגירסא של הגוף:
כ"ו הס"א השולטת בגלות ורוח מגיע לה במטי:
ל' שאפילו בתוך הס"א ובזמן הגלות תפריש:
וז"ס הזוהר שאמרו ברע"מ (נשא קכ"ד ב) שהוא זוהרא (ע"ב) ו' ענין הזוהר וכל תיקוניו:
ט' נסתרים עמו תיקונים:

והוא סוד (בריש הזוהר) אימא אוזיפת:
ט"ו המגיע לה עם הארת:
י"ט הקליפות בגלות נקרא:
כ"א גדולים מלחמות גדולות וזיווגים:
כ"ד בסוד ק"ך צירופי אלהים וה' אותיות שכשזה:
ל"ג הוא ספר הזוהר ויש ר"מ:
ל"ו ענין המערה (שבת ל"ג א'):
מ' בדברי רז"ל (סנהדרין צ"ח א'):
(ח' ע"א) ב' הקדושה ולעשות בה הנקמות שצריך לעשות בה ובזה הדרך כו' ועל מלך המשיח:
ג' שקראו לר"מ (זוהר ח"ב קיד ב') מארי תיובתא כ"פ:
ל"ט ענין הזוהר והבן:
ע"ב א' רודפו מפני רציחתו:
ל"ו הי"ב חודש הנ"ל:
מ"א כי כאשר תיקון ס' הזוהר הוא:
מ"ב בחיבור ס' הזוהר והיינו כי הוא תיקון נתקן (אצ"ל כי ספר התיקונים נתקן):
(ט' ע"א) ו' נעשה ס' הזוהר אשר בו ט' כי ס' הזוהר נשאר:
י"ג להפריד מישראל זוהמת הגלות:
י"ד וז"ס (סנהדרין צ"ו ב') הקב"ה מעמיד עליהם כו':
כ' הס"ת לגזור ח"ו גזרות ע"י נמשך:
כ"ב ישראל דוחק אחר דוחק עד כ"ד צריך מ' שגזירותיו קשות שהולך:
כ"ו ע"י גזירות וכיון כו' נעשה הזוהר:
כ"ז הנדבח בס' הזוהר כבר כו' וא"צ לו חבוע חבלי משיח:
כ"ט לא נתגלה הזוהר אלא:
ל"ג והגלות עצמו ג"כ:
מ"א אז ספר הזוהר של (ע"ב) י' דהוי"ה צ"ל דההי"ן י"ג בתיקוני הזוהר כמוזכר י"ד הארץ גנוז לנו:
מ"ו ענין הזוהר ועל מה כו' מתפשטת בתוך נוקבא אפילו בהיותה בגלות ונעשית בסוד ע"מ כדי לברוא בה מן הגלות שכל י"ח ענין הזוהר והאדרא:
כ"ט אך הזוהר על התורה:
(י' ע"א) כ"ב לא די בזה לבד כי כל זמן שלא הוכנה כו' (כ"ה בחע"א):

ל"א הס"א שהוא בסוד הפירוד נאמר בה אל אחר אתתרס שהביעין האלו אינם נמצאים בו:
ל"ד. שהם עיעצים כך:
ע"ב ב' וגמור כראוי:
ט"ו בזמן הגלות והוא:
י"ח הוא נרשם ומצוין:
כ' בזמן שהפרו תורתיך שהאחרים ל' שזכרנו וכאשר א"א:
מ' צריך להקריב (פי' לקרב) עצמו:
(י"א ע"א) ח' אשר היתה ראוי' לאדם:
כ"ב מיד וזה בסוד:
כ"ד וז"ס (שבת קי"ב ב') אנו כחמורים:
מ"א מ"ש הזוהר (וירא קי"ז א'):
ע"ב י' והקדושה תתקן כו' שאח"כ מתקן גם:
כ' יום א' שלנו צריך:
ל"ט יותר פנימים מן המלאכים:
(יב ע"א) ח' שהיום קצר:
י"א בזאת הצרה צריכים:
ל"ז אלא בריבית וזה הטעם שהריבית מותר בגוי:
ל"ח שניתנה לאו"ה:
שם בהם בשלוה שלהם או ללכת בדרכיהם ובשמחתם כי:
(י"ג ע"א) י' כמ"ש לך עוד בזה בס"ד:
י"ב בה צ"ל בו:
י"ח דרך אויר נעלם הנזכר:
ל"א והנה רובם אינם אלא עומדים:
ל"ה יודעים איזה המקום:
ע"ב ט"ו כבסיס בכח כך:
(י"ד ע"א) י"ד גדולה ותפארת אלא תהי' עבודתו צלולה סולת:
כ"ב להנשא אלא נכון לו לפרוש ויקבל שכר:
ל"א אך בסוד היאור או יאורה שהוא י' אור יכול:
לג היאורה הי"ה אור:
מ' ונמשכת הה' וי' בנחלים:

ע"ב ו' שם מ"ב ולכן אמר אבא כו' מ"ב אותיות של שם אבנייי:
ט"ו בסוף באורייתא:
(ט"ו ע"א) י' על בני העוה"ז:
ל"ג ע"ס מ"ב (גי' הברכה):
ל"ו יאירו בשד"ה רק שהי' של שדה כו' להחזיר הבית לבחי' שדה:
ע"ב י' ענין האש והפטיש שזכרתי:
כ' השימוש בכלי זין הנקראים:
כ"ם צדיק וצדיק:
ל"א אשר יהי' לע"ל ולנצח:
מ"ב התיקונים הן בכח הסודות:
(ט"ו ע"א) י"ר להעביר עמלק מן העולם:
ט"ז המתאחזת בו:
כ"א בכח וגבורה כו' בגבורתו:
לג ד"ה ע"ב. לפנינו הוא דף ע"ד ע"ג:
ע"ב ג' הנירא‌ית לפנינו בניהם ובאמת:
ח' ועוד החזירו:
כ"ה שזכרנו ישוט במחשבתו בסוד המ"ב דמ"ה (ע' יחוד הגן ד"ה מתהלך):
מ"ב גזיר מלשון לגוזר:
(יו ע"א) כ"ד צדיק שתחתוך ותכנע:
ב"ח שבפ' דברים. צ"ל בפ' עקב רע"ב א' ברע"מ שם ע"ש:
ל"ט הכלים. צ"ל מלכים:
ע"ב י"א בנוי צ"ל בונים:
כ"א בסוד ב"מ אסורו תמן בבית הסהר:
כ"ה ענין הפסוק המה:
כט המכתשת. צ"ל המכתש:
לה בסוד ג"ר חב"ד:
לט צרי אתה:
(יח ע"א) לו ושורש כל זה הוא העצה (יט ע"א) טו מסתתרת ומתעלמת (כ' ע"א) מ' שאמרו למשה (רע"מ משפטים קי"ד ב'):
ע"ב . לח שרוצה להנחיל לישראל שירה:
(כ"א ע"א) ה' לברתא כאמור שם:

ו' ואז הל"ב של:
(כ"ב ע"א) כ"ט ויתגלה. צ"ל ומתגלה (ואולי צ"ל ומתעלה):
ל' כי כל דבר מגולה מתפשט כך (פ' שבעתיק יומין נעשה הו' כל אחד מאה אלף):
ל"ה לפי השדה העליון:
ל"ט הוא המעשה והענין דע כי רז"ל:
ע"ב א' לא מפני שהוא:
ז' מחמת עיבור בזווג זו"נ (ר"ל שהגוף נעשה ע"י עיבור בנו"ק שהוא המעשה. ובהעתק אחר הנוסח מחמת עברה בזווג. וע' בהיכלות פקודי היכל א' רמ"ו א'):
ט"ז צריכים להבנות בהם:
(כ"ג ע"ב) ד' הנקודה שאמר (ר"ל שם בזוהר):
(כ"ד ע"א) ד' בחוקם. צ"ל בתוקפם:
י"ב האזנה. בהעתק אחר הגי' ההזמנה:
כ"ו במסובב הסובב אינו:
(כ"ה ע"א) יא כחשוכים בזמן הגלות לכולם ובסוף בזמן הגאולה כו' כצ"ל:
ע"ב כ"א שורה בהן. והבין:
כ"ח שאין שם שם הקדוש:
(כ"ו ע"א) ט' המוחין והכתר בסוד:
(כ"ז ע"א) א' לא נקרא:
ע"ב יט כי המלכין הנזכר כו' (ע"ל כח ע"ב ד"ח ואוסיף כו'):
(כ"ח ע"א) לה שהם יסודות הכלים:
ע"ב י"ג (אחר תיבת רשות היחיד נשמט וצריך להוסיף:
והוא בחי' צ' רצלם שהוא ענין מלך והוא כשאימא נכנסת בתוך הז"א ומחברו בסוד רה"י. והנה ע"ז המלך נאמר לפני מלוך מלך לבני ישראל. ותדע שבזמן שעלו ישראל מן הים אז היו יכולים לתקן ענין השבירה והוא שאמרו ה' ימלוך לעולם ועד לתקן זה הימלוך אבל טעו כי היו צריכים להחזיק בבחינת המלך ד"צ דצלם והי' נתקן בתיקון גדול. אבל הם חשבו לתקן הנפגם ואזי ישאר הכל מתוקן. והנה באמת נתקן לפי שעה אבל חזר ונתקלקל. וז"ס גדול והוא מ"ש במדרש אלמלא היו אומרים ה' מלך עולם ועד לא היה כל אומה ולשון שולטין בהם ועוד אפרש לך זה בס"ד והנה מלך זה נקרא מלך לבני ישראל והסוד שישראל הוא בז"א בתשלום פרצופו וכל הספירות שלו נקראים בני ישראל והספירות האלו שהם תשעה מהם נעש' זה המלך שהוא הצ' דצלם שהם הט' ספירות דז"א במוחין דאימא שבתוך [צ"ל שבתוכם] הקושרות אותם, ותדע שאינו אומר

בבני ישראל אלא מלך לבני ישראל כי הוא עצמו מלך לבני ישראל שהוא המלך מבחי' בני ישראל כנ"ל. והנה המלכים הראשונים לא היו כך כי לא היו מבחינת הספירות כזה אלא מצד הה"ג מן המ"ן או הצ' דמנצפ"ך אבל מלך דצלם הוא לבני ישראל כנ"ל. והנה אמר מ"ק כו':

יד במציאות במקורו העיקרי. (כט ע"א) ט' פי' שיהיו באותו:

כו וביותר פרט נאמר:

כו בעצמם כ"כ חלקים:

(לא ע"א) מב שים לו סגולה הזאת:

(לב ע"ב) י' והיינו הכללות שאמר למעלה (ר"ל לעיל בעמוד א' אמר שדברי הספרא דצניעותא הם בכללות):

יז הפנים וטוון הדיקנא. כח לבושים שהרי פעולת הגוף נעלמות ל' לבנים מראה לכל (לג ע"א) ט ז"א או"א אריך עתיק (בצ"ל. וע"ל מ' סע"ב מ"א ע"א):

כד או"א (בנ"א ז"א):

(ל"ד ע"א) טז הכתרא אוירא ומוחא:

יט והיא מוציאתם בסוד:

(ל"ה ע"ב) כו הבדולוח שמראיתו לבן. (לו ע"א) לג המציאות ונקרא שכולל (ע"ב) המנין חלוק המדריגות אחד אחד (ומה שבינתיים מיותר). (לח ע"א) לז אז נתקנת היא עצמה כו' ותיקנה כל שאר:

(לט ע"ב) מב אז מבינים דבר א':

(מ' ע"א) כו לכן עם האור:

(מד ע"א) יא אחוריו נגד פניה:

יב חדשים בלא ענין:

(מה ע"א) ו הם בדרך אחר:

כב נמצא מבלי שהיא נשרש בה:

כד וגם הנקודות בסוד:

(מו ע"א) יז ז' הבלים יח ז' הבלים:

כא והנה אלה הג':

כו נעשה אור כמ"ש:

(מח ע"א) ב ולכן יכלו האזנים למעלה בא"א להיות כי הם לפי ענינו. ואך כו' (כ"ה בהע"א):

(ג"ב ע"א) מב שיהי' מציאת הנצחיות אך שיהיה נעלם:

(נג ע"ב) ח' כי ת"ק מהם נחשב כו' כצ"ל (עי' פי' הגר"א ז"ל על ספד"צ פ"א בהגה"ה המתחלת תליסר יקום לון ובחת"ס ח"ו ס"ס ס"א):
כג ההנהגה. צ"ל הנהגת:
(נד ע"ב) לו אוירא. צ"ל אור י':
(נ"ו ע"א) ח חסד. צ"ל חסר:
טו בהיות צ"ל ובהיות יח יחבר יחד הדין הנדח בדין הגדול והס"ס הרע של ס"א ושניהם ביחד ייסר אותם (וע"ל נ"ה ב' שורה לד לה):
(נו ע"א) כח הנה אינם בסוד ארץ העמים אלא בסוד נוגה:
(נט ע"א) לו רוצה. צ"ל רצון:
מא ע"פ צ"ל על:
מב הפעלת. בכ"י ליתא ובהעתק אחד כתוב. פועל:
ע"ב כא עומדים הכל בכח רצות:
(ס' ע"א) ג מסור. צ"ל מסר:
ד שהוא סוף רצון הראשון והנה כמו שבמצח:
ע"ב יח (אם לא ע"י מעשה התחתונים) המוסגר ליתא בכמה כת"י:
(ס"ג ע"א) כג ע"ד צ"ל עד:
ל והי' החרוב צ"ל והז' החרוב:
(סד ע"ב) יט מכל תיקוני הבקשות:
(סה ע"א) לג ומעלת צ"ל ופעולת:
(ע' ע"א) טו ענין הטמא כו' רק שנדחה אח"כ:
יו לשום ע"ז שלו בעולם:
יט לפי שהי' מישראל אמר:
לד את הטמא בסוף הזוהמא שהיא צואה רותחת עד כו' וזה אותו הרע שלו:
לה מתגאה בו מפני צאתו מישראל:
לו מבליע. צ"ל מבליעו:
ע"ב כה אלא עם אימא:
(ע"א ע"א) א ובאמת בח"ס (ר"ת חכמה סתימאה) נבנים כצ"ל (ע"ל לח א' שורה ב' ג' ובדף ג' ע"א שורה יו):
ע"ב ט' תרד. צ"ל תולד:
י' להיותו. צ"ל להיותה:
(עד ע"א) יד משרשו צ"ל בשרשו:

(עה ע"א) ח שהוא ו' של יו"ד:
ע"ב כח מן הכל כי בסוד הכל אולי צ"ל מן הכלי כי בסוד הכלי:
לח לפעול אלא בסודו (ר"ל בסוד הגוף) ואז:
(עו ע"א) י"ז דיו"ד. צ"ל במ"ד (ע' קל"ח ססי' נ"ט ס'):
ע"ב כא אך יגיע עליה:
(עז ע"א) לח לפי' צ"ל לפי (ע"ב) יג לפרש העינם. בפרט:
לט עיני בלעם וגם כתיב ה' פקח את עיני אלה (מ"ב ו' כ' וע"ש פ' יז):
(עח ע"א) לב לאחרים צ"ל לאחורי':
(עט ע"ב) ב' כעין צ"ל בעין:
(פ' ע"ב) מב סוד צ"ל יסוד:
(פב ע"א) יט שהיא. צ"ל שהוא:
(פד ע"א) כג בלי תיקון [נדחה ע"י] התעוררות כצ"ל:
ע"ב לט אך בהנתן ביד הנוקבא אינה אלא כסוד הלבנה. [ע"ל פ' ע"א בענין הקב"ה מוציא חמה מנרתיקה:
(פה ע"א) יב משגיחים צ"ל משיגים:
יב יזהר צ"ל יוסר (או ירחב):
לו בסוף הגבינין שהם משם אקי"ק:
ע"ב לח בספירות הימניות והשמאליות:
מא לפי ענינה היא:
(פו ע"א) ז' מלך הדר והם:
ע"ב כג ע"ב [אצ"ל עסמ"ב וז"ש אח"כ בסוד יבר"ך):
(פז ע"א) ז' בסוד הי'. צ"ל בסוד ה"י (ר"ל שאות ה' שהיא בינה כוללת י' שהיא חכמה. או אצ"ל בסוד הי' דברן וכ"ב אמירן וכמש"ל פ"ו ב' שורה י']:
(פח ע"א) יו הנשמות צ"ל הנשמה:
כא פעולת עין צ"ל פעולה בעין:
ע"ב לה ותראה קשר:
(פט ע"א) לו וכבר פירשתי. צ"ל וכבר פירש [ר"ל הרשב"י פי' באד"ר דף ק"ל א'. והובא לקמן צ"ב ב']:
(צ' ע"א) לא נקראים נצוצין והסוד כי באמת הם כמו הכוכבים המתנוצצים ומרוב התנוצצותן נראה כאלו הם מתנועעים כך יש אורות ויש אורות נמשכים בדרך התנוצצות

זה שהן שורש להתנוצצות הכוכבים והדומים להם ואלו נקראו בדברי הרשב"י זוהר דנצוץ וי"ס הנקודות המאירים באותיות ולכן נקראים נצוצין והם מאירים כו':
(צא ע"א) לא כדי. צ"ל כדאי:
ע"ב לד שהתיקונים מצד אחד הם מעלימין הנה:
(צב ע"ב) ד ממינים צ"ל ממונים:
כא הטוב עין לכן:
כב כנודע ולמטה עינים צופות רעים וטובים ככתוב (דג ע"א) ח אלא מצד (בהע"א אלא לפי מצב):
כו יעשה צ"ל נעשה:
ל זמן צ"ל מין:
לו לפעמים יתחלשו וזה נמשך:
מב [יופעול פעולה תולדות מהותו זה והסדר הוא כך כ"ה בהע"א ובהע"א כתיב ויפעול פעולתו וזה מהותו והסדר כו'. ואצ"ל פעולתו לפי מהותו. (ע"ב) א' העין. צ"ל עין:
ה' עין. אצ"ל ענין:
ז' לפי הבריאה שהוא לפי החוקים אלה:
כט בעולם הבא [בכ"י ליתא. ואולי צ"ל בע"ה והוא ר"ק בעונותינו הרבים או בעולם העליון]:
(עד ע"ב). לד וזהו. צ"ל אלא:
(צה ע"א) כא על בוריו לבך יהגה אימה ועיניך לא איננו. צ"ל אין אנו:
(צו ע"א) ל"ה ל"ד תיבות ס"ה ב"ן בכל שם:
ע"ב ב' הוא מה'. צ"ל שהוא מה:
(צו ע"א) ל' כי הו"ה. צ"ל כי הי"ה:
(צח ע"ב) לא והנה ע"ז הענין צ"ל והנה עז"ז הע' [פי' על הע' שהזכיר למעלה עשתי עשר]:
מ' שלו נופל. צ"ל יש לו:
(צט ע"א) ח' (ר"ל ג"פ ק"ך צירופי):
יא וזהו לבנו לעשו [ר"ל כי יצחק גי' ר"ח ובכ"י הנוסח והיינו ישכנו עשו ישכנו עולה עשו. ואולי צ"ל והיינו ישכנו נחש נושך עולה עשו]:
רלג לפי ענין התחברות מנין המאורות:
ע"ב ה' זכרי עם וה' גי' אברהם:
יט כי מאה ותלת דינין בהע"א הנוסח כי קכ"ה זיני:
מא שולטין הקב"ה אלה ונחתון בעגל:

כט הקכ"ה זינין שאמרנו בסוד אחר חצות היום ויש להם:
(ק' ע"א) ים וסוף. צ"ל וסוד:
כו הרישומא. [צ"ל הירושה ר"ל ירושת יעקב שהזכיר]:
לו אור חוזר [ואז]:
היו מא היניקות. צ"ל הבחינות:
ע"ב ה' ה"ד שנים (ר"ל שחי' ר"ה שנים כמ"ש ס"פ נח) ו' הנער צ"ל היע"ר:
ח' כללו. צ"ל כללי:
בה אחרים שהם הצלמים שבקליפות נוגה שעליהן ארז"ל ישראל שבחו"ל עע"ז בטהרה והמשיח בסוד הגלות בתוכם כידוע ובהגיע:
לג הרבה ומהם נעשו או"ה:
לה העו"ג יהיו גרים גרורים:
(קא ע"א) טו ככה. צ"ל כח:
לו תחת יד. צ"ל שליטת:
(קב ע"א) ל' צריכים ג"כ להיות נדחים שלא:
עב ה' גם כן ה':
טו אלא הוי"ו לבד:
(קג ע"א) ב' בל"ב נתיבות:
ג' ונקראים ראיה על שם:
כו (די דו יו"ו כ"ה בהעתק):
כא והיינו ת"ק שהוא ריבוע קס"א (ונראה שדורש שם ישראל שר הוא ת"ק וכמש"ל שורה ל"ד ולעיל ק"ב ע"ב שירה ל"ג ל"ד]:
ע"ב ו' מקבל על ידה יען:
לב לרל"א שערים (קד ע"א) טז הי' נקרא יעקב:
ע"ב ב' וא"א אומר כך לז"א (קה ע"א) א' אח"כ מוציאות הגבורות:
כ' זה ודאי שבקבלו זה הכח:
ע"ב ד' זה בחיבור החיים וזה נשרש:
ה' ועושה. צ"ל נעשה ו' מהם צ"ל והם:
ח' החיים צ"ל הוא חיים:
יג כבד וז"ס מל"כ:
יד בחי' המלך שבישראל:
טז ואודיעך עתה סוד גדול כי הנה יו היתה. צ"ל יאתה:

שם לכ"י צ"ל לישראל:
יח ומקשר וישראל בחיים:
כ' כולם צ"ל ישראל:
כא אז ז"א משלים:
כג הי' בסוד מלך:
כד ע"י נ"ל בסוד:
כו ביחד הי' כל ביחד עושה:
כח ואז. צ"ל ורק:
כט והוא כמו משרת אחד אך:
ל' הב"ה כי ברצותם מלך הנה:
לב שהוא מלך הדר:
לג בסיתום המלכות דהיינו החוטם:
לו מכמה תולדות. צ"ל וכמה תולדות [יוצאות מזה:
כצ"ל]:

סליק בס"ד התיקונים וההשמטות ע"י ש"ל